

İSLÂM TARİHİ

HAZRETİ HÜSEYİN

ve

KERBELÂ
FÂCIASI

M. Asım KÖKSAL

HZ. HÜSEYİN
ve
KERBELA TARİHİ

Asım KÖKSAL

[Giris](#)
[Hz. Hüseyin'in Doğuşu](#)
[Kerbelâ Faciası 1.Bölüm](#)
[Kerbelâ Faciası 2.Bölüm](#)
[Kerbelâ Faciası 3.Bölüm](#)
[Kerbelâ Faciası 4.Bölüm](#)
[Hz.Hüseyin'in Şehadetinin Ardından](#)
[Kerbelâ'nın İntikamını Almak İsteyen Kişi](#)
[Muhtar'ın, Muhammed B. Hanefiyye'ye Hilafeti Teklifi](#)

İKİNCİ BÖLÜM...

KERBELÂ FACİASI.

Hucr b. Adıyy'in Öldürülmesi Üzerine Yapılan Yazışmalar :

Muaviye b. Ebî Süfyan'ın, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e İkrâmı :

Hz. Hüseyin'in, İstanbul'u Fethe Giden Orduya Katılması :

Muaviye b. Ebî Süfyan'ın, Yezid'e Vasiyeti ve Şamlıların Yezid'e Bey'atı :

Yezid'in Ençok Çekindiği Kişiler :

Yezid'in Yaşı ve Doğum Tarihi :

Yezid'in Medine Valisine Emri :

Velid'in Mervan'la Görüşmesi :

Velid'in, Hz. Hüseyin'le Abdullah B. Zübeyr'i Huzuruna Çağırması :

Abdullah b. Zübeyr'in Mekke'ye Gitmesi :

Hz. Hüseyin'in Velid'le Görüşmesi

Velid'in- Mervan'ı Kınaması ve Hz. Hüseyin'in Kanna Girmekten Ürpertesini:

Muhammed b. Hanefiye'nin Hz. Hüseyin'e Öğüt ve Tavsiyeleri :

Hz. Hüseyin'in Mekke'ye Gidişi :

Abdullah b. Mutî'in Hz. Hüseyin'e Tavsiyeleri :

Küfeliilerin Hz. Hüseyin'i Küfe'ye Davet Etmeleri :

Hz. Hüseyin'in Küfeliilere Cevabı ;

Basrallıların Toplantıları Ve İbn-i Ziyad'ın Tedbir Alması :

Hz. Hüseyin'in Müslim B. Akî'i Küfe'ye Göndermesi

Müslim'in Küfe'deki Faaliyetleri :

Numan b. Beşir'in Küfeliilere Hitabı :

Abdullah b. Müslim'in Numan b. Beşir'le Münakaşası :

Yezid'in Küfedeki Casusları :

Küfe'defci Durumun Yezid'e Yazılması :

Yezid'in Sercun'la Görüşmesi :

Yezid'in Şamlılarla Görüşmesi :

Nuraan b. Beşir'in Azlı :

İbn-i Ziyad'ın Küfe'de Vazifelenendirilmesi :

Hz. Hüseyin'in Basralı Ehli Beyt Tarafdarlarına Gönderdiği Mektup :

Münzir b. Carud'un, Gelen Mektubu İbni Ziyad'a Haber Vermesi:

[İbni Ziyad'ın Basralılara Ültimatomu :](#)

[İbn-i Ziyad'm Basra Eşrafını Elde Etmesi :](#)

[İbn-i Ziyad'm Küfe'ye Gelişi :](#)

[İbn-î Ziyad'ın Küfellere Hitabı :](#)

[Müslim b. Akil'in Kaldığı Evi Değiştirerek Bey'at Alma İşine devam etmesi :](#)

[Şerik b.Âver, Müslim b. Akil İle Bir Arada :](#)

[Şerik'in, Müslim b. Akil'e Bir Teklifi :](#)

[İbn-i Ziyad'm Kanım Dökmekten Müslim'i Alıkoyan Sebepler :](#)

[Müslim b. Akil'in Küfe'd eki Başarısı :](#)

[Ma'kil'in, Müslim b. Akil'i Bulmak İçin Vazifelendirilmesi :](#)

[Hânînin Başına Gelenler :](#)

[İbn-i Ziyad'm Mescidde Konuşması :](#)

[Müslim b. Akil'in Ayaklanması :](#)

[Ibiu Ziyad'm Aldığı Tedbirlerle Halkı, Müslim'in Başından Dağıtması :](#)

[Müslim b. Akil'in Başına Gelenler.-](#)

[Müslim b. Akil'in Vasiyeti :](#)

İKİNCİ BÖLÜM

Hucr b. Adiy'ın Öldürülmesi Üzerine Yapılan Yazışmalar :

Hucr b. Adiy, Hz. Ali'nin Iraklı Eshabımn büyüklerindendi.

H. AH, Eş'as b. Kays'ı azl edip Kindelerin başına Hucl'u getirmek istemişti.

Hucr ile Eş'as b. Amr, Âkilül Mürar oğullarından idiler. Hucl; Eş'as, sağ oldukça, bu işi üzerine almaktan kaçınmıştı.

Ziyad b. Ebih, onu bazı adamlarile birlikte Şam'a göndermiş, Muaviye b. E'bî Süfyan da, onların boyunlarını vurdurmuştu.

Küfeliler, buna son derecede üzüldüler.

Küfe Eşrafından bazıları Medine'ye gidip hâdiseyi Hz. Hüseyin'e haber verdiler.

H. Hüseyin «İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn,» dedi ve çok üzüldü.

Küfeliler, Medine'de kaldıkları müddetçe, Hz Hüseyin'in yanına gelip gittiler.

O sırada, Medine valisi Mervan b. Hakem idi.

Mervan, Küfelilerin, Hz. Hüseyinin yanına gelip gittiklerini Öğrenince, bunu, Muaviye b. Ebî Süfyan'a bildirdi ve «Bana, bu husustaki görüşünü yaz!» dedi.

Muaviye, Mervan'a yazdığı yazıda «Hüseyinle hiç bir suretle karşılaşma. O, bize bey'at etmiştir. Aradaki bey'atımra, vermiş olduğu sözü, bozmuş değildir.» dedi.

H. Hüseyin'e yazdığı yazıda şöyle dedi:

«İmdi, senin işlerinden bana bir şeyler erişti işp de, sen, bunu yapacak bir kimse değilsin.

Çünkü, elini bey'ata uzatan kişiye, vefalı olmak, yaraşır.

Allah, sana rahmet etsin. Bil ki sen, ne zaman beni tanımazsan, ben de, sen: tanımam!

Ne zaman, sen, bana tuzak kurarsan, ben de, sana tuzak kurarım.

Karışıklık çıkarmak isteyen akılsız ve beyinsizler, seni yeltelemesinler vesselam!» [\[1\]](#)

H. Hüseyin ona şu cevabı yazdı :

«Yazın bana geldi. Sana, benden erişen haberden, ben, beriyim. Ahdimde, sonuna kadar durucuyum.

Yalnız iyi ve güzel olan işler, sahibini, Allah'a ulaştırır.

Benim, seninle ne çarpışmak, ne de, aleyhine kalkışmak istediğim vardır.

Ben; seninle uğraşmayı bırakmaktan başka Allah katında benim İçin bir mazeret bulunduğunu sapmıyor, şu ümmetin işlerinden senin idarenden da-Jha büyük bir ibtilâ ve imtihan bulunabileceğini de, bilmiyorum!» dedi.

Muaviye b. Ebî Süfyan «Ebû Abdullah'a kötülükten başka bir şey yapmış olmadık!» dedi [2]

Muaviye b. Ebî Süfyan'ın, Hz. Hasan ve Hz, Hüseyin'e İkramı :

Müslümanlar araşma fitne düşmesini istemiyerek Hilâfeti Muaviye b. Ebl Süfyan'a bırakmasından sonra, Muaviye b. Ebî Süfyan, onlara son derece ikram eder, «Hoş geldiniz, safa geldiniz!» diyerek hal ve hatırlarım sorar, ken-kendilerine bol ihsanlarda bulunurdu.

Hattâ bir gün, Onlara iki bin vermiş ve «alıtız bunu! Ben, Hind'in oğluyum! vallahi, size, ne benden Önce, ne de benden sonra hiç kimse bu kadar çok ihsanda bulunmamıştır.» deyince, Hz. Hüseyin, ona «vallahi, sen de, ne

senden önce, ne de sonra, bizden daha üstün ve lâyük kimseye ihsanda bulunamayacaksınız!» demişti. [3]

Hz, Hüseyin'in, İstanbul'u Feth Giden Orduya Katılması :

Muaviye b. Ebî Süfyan'ın, Hicri elli birinci yılda İstanbul'u feth için gönderdiği orduya, oğlu Yezid üe birlikte Hz. Hüseyin de katılmıştı [4]

Muaviye b. Ebî Süfyan'ın, Yezid'e Vasiyeti ve Şamlıların Yezid'e Bey'atı :

Muaviye b. Ebî Süfyan, ölüm döşegine düşünce, oğlu Yezid'i yanına çağırdı. Ona Hz. Hüseyin hakkında bazı nasihat ve vasiyetlerde bulundu: «Irak-ıllar, Hüseyin b. Ali'yi ayaklandırmadan bırakmazlar.

Eğer, o senin üzerine yürür de,, sen ona galebe çalarsan, onu affet.

Çünkü o, akrabalık yönünden başkasına benzemiyen, hakkı, en çok gözetilecek olan bir zattır» [5]

«Hüseyin'i kolla. Çünkü, o, insanların, insanlara en sevgilisidir. Ona kargı akrabalık hakkını gözet. Kendisine yumuşak davran.

Ondan herhangi bir muhalefet görürsen, onun babasını öldüren, kardeşini geri durduran Allah, sana kâfi gelecektir!» dedi ve Hicretin altmışıncı yılında Recep ayının ortalarında Şam'da vefat etti [6]

Bunun üzerine, Şamlılar, Camide toplanarak Muaviye b. Ebî Süfyan'ın oğlu Yezid'e bey'at ettiler.

O sırada, Velid b. Utbe b. Ebî Süfyan, Medine'de; Yahya b. Hakzm b. Safvan b. Umeyye, Mekke'de; Nûman b.

Beşîr-i Ensârî, Küfe'de; Ubeydullâh b. Ziyad Basra'da vali bulunuyordu. [7]

Yezid'in Ençok Çekindiği Kişiler :

Yezid'in, Hz. Hüseyin, Abdullah b. Zübeyr, Abdullah b. Ömer ve Abdur-rahman b. Ebî Bekr'in kendisine bey'at edip etmemelerinden başka bir çekince ve endişesi yoktu. [8]

Yezid'in Yaşı ve Doğum Tarihi :

Hicretin altmışıncı yılında Receb ayında babasının ölümünden sonra yerine geçtiği zaman Yezid b. Muaviye, otuz dört yaşında idi.

Hicretin yirmi altıncı yılında doğmuştu. [9]

Yezid'in Medine Valisine Emri :

Yezid b. Muaviye, Hicretin 60. yılı Recep ayında Dimeşk'a dönerek Medine valisi Velid b. Utbe b. Ebî Süfyan'a şöyle yazdı:

«Yazım sana gelince, Hüseyin b. Ali ile Abdullah b. Zübeyr'i buldur

Onların, bana bey'atlarım al.

Eğer, bey'at etmekten kaçınırlarsa, boyunlarını vur! Başlarını bana gönder!

Halkın da, bey'atını al.

Bey'attan kaçınanlar hakkında ise, Hüseyin b. Ali ve Abdullah b. Zü-beyr hakkında olduğu üzere, hükmü yerine getir! Vesselam.» [\[10\]](#)

Başka rivayete göre Yezidy yazısında şöyle demişti:

«İmdi, Hüseyin'in, Abdullah b. Ömer'in ve Abdullah b. Zübeyr'in bey'atlarım zorla al.

Onlar, bey'at edinceye kadar, ne gevşeklik ve yumuşaklık gösterilecektir, ne de, uyuşmaklık! Vesselam!» [\[11\]](#)

Yezid'in, Velid b. Utbe'ye yazdığı bu yazısı, Fare kulağı gibi küçücük idi. [\[12\]](#)

Velid'in Mervan'la Görüşmesi :

Yezid'in emirnamesi gelince, Velid, bir fitne ve karışıklık çıkmasından korktu. Araları açık bulunan Mervan'a adam gönderdi. Mervan, geldiği zaman, yazıyı ona okudu ve ne yapmak gerektiğini danıştı.

Mervan «Abdullah b. Ömer'le Abdurrahman b. Ebî Bekr, bu hususta bir şey istemezler.

Hüseyin b. Ali ile Abdullah b. Zübeyr'e gelince, hemen adam gönderip onları çağır ve Yezid'e bey'atlarım al.

Bey'at etmezlerse, Muaviye'nin ölüm haberi yayılmadan önce, onların boyunlarını vur!

Yoksa, onlardan her biri bir tarafa çekilir, muhalefete başlarlar!» dedi. [\[13\]](#)

Velid'in, Hz. Hüseyin'le Abdullah B. Zübeyr'i Huzuruna Çağırması :

Velid b. Utbe, o zaman buluş çağına ermek üzere bulunan Abdullah b. Amr b. Osman'a «Oğulcağızım! Haydi, Hüseyin b, Ali ile Abdullah b. Zübeyr'e git te, onları bana çağır!» dedi.

Çocuk, Mescid'e kadar gitti. Onlar, Mescid'de oturmakta idiler. Onlara «Valinin dâvetine icabet ediniz!» dedi. Çocuğa «Sen, git İzin sıra geliriz!» dediler. Çocuk, dönüp gitti.

Abdullah b. Zübeyr, Hz. Hüseyin'e «Sence, bu saatte adam gönderilip çağırılmamızın sebebi ne

ola bilir?» diye sordu.

.Hz. Hüseyin «Sanırım ki: Muaviye, ölmüştür. Bey'at ifcin çağırılıyoruz!» dedi.

Abdullah b. Zübeyr «Ben, bundan daha başka bir maksad bulunduğunu sanıyorum.» dedi.

Mescidden ayrılıp evlerine gittiler. [\[14\]](#)

Velid, ikisine tekrar adam gönderip gelmeleri için ısrar etti. Hz. Hüseyin'in, Valinin yanına gitmesine, ev halkı razı olmadılar.

Abdullah b. Zübeyr, davetçilere «Acele etmeyiniz, yanınıza geleceğim!» diye cevap verdi.

Velid, âzadlı kölelerini ona tekrar gönderdi.

Onlar «Ey kâhiliyenin oğlu! Valinin yanına gelirsen, gel, gelmezsen, seni öldürürüz!» diyerek tehdid ve hakaret ettiler.

Abdullah b. Zübeyr de «Hemen geliyorum! Hemeci geliyorum!» dedi.

Abdullah b. Zübeyr'ü kardeşi Cafer b. Zübeyr, Velid'in yanına gitti. Ona «Allah, seni rahmetle esirgesin. Abdullah'ın üzerine düşmekten vaz geç. Ona, bir çok adamlar göndermen, kendisini korkutmuştur. O, inşallah, yarın sabah sana gelecektir.» dedi.

Bunun üzerine Velid, adamlarını ona salmaktan vaz geçti. [\[15\]](#)

Abdullah b. Zübeyr'in Mekke'ye Gitmesi :

Abdullah b. Zübeyr, Hicretin 60. yılında Recebin çıkmasına üç gece kala, cumartesi gecesini, yanında, kardeşi Cafer b. Zübeyr olduğu halde, Furu yolunu tutarak, Mekke'ye doğru hareket ettiler.

Sabaha çıkınca, Velid, onu arattı, bulduramadı. [\[16\]](#)

Kendisinin, Mekke'ye gittiğini haber aldı. [\[17\]](#)

Ümeyye oğullarının azadlılarından Habîb b. Kürre'nin kumandası altında otuz atlıyı peşlerinden koşturdu ise de onlara yetişmek mümkün olmadı. [\[18\]](#)

Hız. Hüseyin'in Velid'le Görüşmesi

Hız. Hüseyin, âzadlı kölelerle oğullarından bazılarını yanına alarak vali konağına doğru gitti.

Yanıdaki gençlere, kapıda oturmalarını, sesini işitir işitmez, içeri dal malarını emr ettikten sonra, kendisi, Velid'in huzuruna girdi.

O sırada, Mervan b. Hakem, Velid'in yanında idi. Hız. Hüseyin de, Velid'in o bir yânına, oturdu [19]

Hız. Hüseyin, Velid'le Mervan arasında gerginlik bulunduğunu bildiği için, onu, Velid'in yanında görünce: «Akraba ile ilgilenmek, görüşüp ko nugmak, ilgisizlikten hayırlıdır.

Barışıklık ta, düşmanlıktan hayırlıdır

Şimdi, siz,, bir araya geldiğimize göre, her halde, Allah, aranızı düzeltmiştir.» dedi. .

İkisâ) de cevap vermediler, sustular.

Velid, Yezid'in yazısını okuduktan sonra, Hız. Hüseyin'i, Yezid'e bey'ata davet etti.

Hız. Hüseyin «İnnâ lillâhi ve innâ Üeyhi râciun. Allah, Muaviye'ye rahmet etsin. Sana da, büyük ecir versin.

Bey'at işine gelince, benim gibi bir adam, gizli olarak bey'at edemez. Zâten, halkın önünde açıklamadıkça, bu bey'ata sen de, razı olmazsın.

Sen, çıkıp halkı bey'ata davet ettiğin zaman, bizi de, çağırırsın.» dedi.

Velid, sulh-u müsâlemeti sever bir adamdı. «Peki, şimdi, evine dön. Halk, bey'at için toplandığı zaman, sen de, onlarla birlikte gelir, bey'at edersin.» dedi.

Mervan «Eğer, bu, şimdi yanından ayrılacak olursa, onu, bir daha hiç bir zaman ele geçirmeğe kadir ve muvaffak olamazsın! Hatta, onunla, senin aranda gok' çarpışma olur.

Sen, bu adamı haps et. O, yanından gitmeden, ya bey'at eder, yahut onun boynunu vurursun!» dedi-

Hız. Hüseyin-, yerinden sıçradı. «Ey mor suratlı adamın oğlu! Yalan söyledin! Vallahi, sen alçaklaştın. Günah işledin.

Benim boynumu vurmağa, ne sen kadir ola bilirsin, ne de, o kadir ola bilir!» diyerek Velid'in yanından çıkıp gitti. [20]

Mervan, Velid'e «Sen, benim sözümü dinlemedin. Vallahi, seB, böyle bir fırsatı bir daha ele geçiremezsin!» dedi. [21]

Velid'în- Mervan'ı Kınaması ve Hız. Hüseyin'in Kanına Girmekten Ürpetsmesi:

Velid «Yazıklar olsun sana! Sen, bana Resûllullâh Aleyhisselâmın kızı Fa-tıma'nın oğlu Hüseyin'i Öldürmemi mi telkin ve teklif etmek istiyorsun?! [22]

Ey Mervan! Sen, benim dinimi yıkacak bir şeye teşebbüs etmemi mi istiyorsun?!

Vallahi, Hüseyin'i öldürüp te, dünyanın her tarafına, üzerine güneşin doğup battığı bütün dünya mal ve mülküne mâlik olacağımı bilsem, yine, onu öldürmeyi arzu etmem! [23]

Süb'hânallâh! (Bey'at etmem!) dedi diye Hüseyin'i mi öldüreyim?! [24] Vallahi, bu işi yapmaktan doğacak sorumluluk, Kıyamet gününde Allah katında Mîzan*da Hüseyin'in kanma girmenin hesabını vermekten daha hafif, daha kolaydır [25]

Hem, onun kanı masundur, korunmuştur da!» dedi. [26]

Mervan, Velid'in görüşünü hiç te beğenmediği ve benimsemediği halde, ona «Senfti bu husustaki görüşün ve yaptığın yerindedir!» dedi. [27]

Muhammed b. Hanefiye'nin Hz. Hüseyin'e Öğüt ve Tavsiyeleri :

Hz. Hüseyin'in kardeşi Muhammed b. Hanefiyye, Hz. Hüseyin'e : «Ey kardeşim! Sen, bana halkın en sevgilisi ve şereflişisin. Mervan, seni, Yezid'e bey'at ettirmek için üzerine düşecektir.

Sen, şehirlerden uzak dur. Halka elçilerini sal. Onlar, senia yanına toplanır, sana bey'at ederlerse, bundan dolayı Allah'a şükür et.

Şâyed, halk, senden başkasının yanına toplanır, ona bey'at ederlerse, bundan, senin ne dinin, ne de insanlığın ve faziletin eksilir.

Ben, ancak, şundan korkarım ki: sen, şehirlerden birisine varırsın. Halk, senin hakkında anlaşmazlığa düşerek çarpışır da, ilk mızrak sana dokunur!

Senin gibi, gerek şahsiyet bakımından, gerek Ana ve Baba bakımından, insanların en hayırlısı olan bir zatın boş yere kanı dökülür ve Ev halkı da, zelil ve perişan olur! dedi.

Hz. Hüseyin «Peki, nereye gideyim kardeşim?» diye sordu.

Muhammed b. Hanefiyye «Sen, Mekke'ye git. Orada sükûnet ve rahat bulursan, ne âlâ!

Rahat olamazsan, Yemen'e git. Orada sükûnet ve rahat bulursan, ne âlâ!

Rahat bulamadığın takdirde, dağ başlarına çık. Halkın işlerinin nereye varacağını bekle.

Senin için faydalı olan görüş, açıklanmıştır!» dedi. [28]

Hız. Hüseyin'in Mekke'ye Gidiş :

Muhammed b. Hanefiyye'nin-tavsiyesi üzerine Hz. Hüseyin. Hicretin 60. yılında Recep ayının bitmesine iki gece kala, pazar günü [29] akşam olup gece karanlığı çökünce, kız kardeşleri Ümmü Külsum'u, Zeyneb'i, kardeşinin oğlunu, Kardeşi Ebû Bekir'i, Cafer'i, Abbas'ı ve Medine'de bulunan bütün Ev halkını yanına alarak Mekke yolunu tuttu.

Medine'de yalnız kardeşi Muhammed b. Hanefiyye kaldı. Abdullah b. Abbas da, bir kaç gün önce Mekke'ye gitmişti. [30]

Abdullah b. Muti'in Hz. Hüseyin'e Tavsiyeleri :

Hz. Hüseyin, bir hayli yol aldıktan sonra Abdullah b. Muti'e rastladı. Abdullah b. Muti, Mekke'den dönüyor, Medine'ye gidiyordu. Hz. Hüseyin'e «Nereye gidiyorsun?» diye sordu. Hz. Hüseyin «Şimdilik Mekke'ye!» dedi.

Abdullah b. Muti «Allah, hakkında hayırlı eylesin. Ben, sana başkibir görüşü işaret ve tavsiye etmek isterdim.» dedi.

Hz. Hüseyin «Nedir o?» diye sordu.

Abdullah «Mekke ye vardığında, oradan bazı memleketlere ve meselâ Küfe ye de, gitmek isteyeceksin. Sakın, oraya gideyim deme!

Çünkü, orası, uğursuz bir memleketdir.

Baban, orada öldürüldü.

Kardeşin Hasan, orada yalnız bırakıldı, aldatıldı ve yaralandı.

Sen, Mekke Hareminden ayrılma.

Hicaz halkı, sana, hiç kimseyi denk tutmaz.

Sen, sana bağlı olanları her taraftan oraya çağır. Gelip yanında toplanırlar.» dedi.

Hz. Hüseyin «Allah, dilediği şeyi takdir ve hüküm eder!» dedi. Sonra, devesinin yularını bırakıp yoluna devam etti ve Mekke'ye ulaştı.

Mekke'de, Şi'b'-i Ali'ye indi.

Mekkeliler, onu görünce, yanında halka halka toplandılar. Abdullah b. Zübeyr'i bıraktılar.

Halbuki, daha Önce, onun başında toplanmakta idiler.

Abdullah b. Zübeyr; Hz. Hüseyin, Mekke'de oturdukça, halkın, kendisi yanında toplanmayacağını bildiğinden, sabah akşam, Hz. Hüseyinin peşinden ve yanından ayrılmadı.

0 sırada, Yezid, Mekke valisi Yahya b. Hakîm'i azl etti. [\[31\]](#)

Küfelilerin Hz. Hüseyin'i Küfe'ye Davet Etmeleri :

Küfeliler, Muaviye b. Ebî Süfyan'ın vefat ettiğini, Hz. Hüseyin'in de, Mekke'ye gittiğini haber alınca, Ehi-i Beyt taraftarlarından bir cemaat, Süleyman b. Sured'in evinde toplandılar. [\[32\]](#)

Süleyman b. Sured, Peygamberimizin Eshabındandı. İsmi Yesar'dı. Müslüman olduğu zaman, Peygamberimiz, onun ismini Süleyman'a çevirmişti. Kendisi, kavminin Eşrafındandı. Peygamberimizin vefatından sonra Küfe'ye gelip yerleşmişti.

Süleyman b. Sured, Cemel ve Sıffin vakalarında Hz. Ali'nin yanında bulunmuştu.

İş üzerinde hemen karar veremez, çok düşünür dururdu. [\[33\]](#)

Süleyman b. Sured «Muaviye, Ölmüştür.

Hüseyin, halkın bey'atını alacaktır. Kendisi, Mekke'ye gitmiştir. Sizler, Onun ve Babasının Taraftarları bulunuyorsunuz.

Eğer, siz, bunu biliyorsanız, Ona yardım edeceğinizi ve Onun düşmanıyla savaşacağınızı kendisine yazınız.

Şayed korkacak, korkaklık ederseniz, adamcağzı aldatmayınız!» dedi.

Toplantıda bulunanlar «Hayır! Onu, aldatmayacağız. Onun düşmanı ile çarpışacağız. Onun uğrunda öleceğiz!» dediler.

Süleyman b. Sured «Öyle ise, Ona yazı yazınız.» dedi. Özet olarak şöyle yazdılar :

Bismillâhirrahmânîrrahîm

Hüseyin b. Ali'ye

Süleyman¹ b. Sured, Müseyyeb b. Necebe, Rifâa b. Şeddad ve Habîb b. Muzâhir'le Küfeli Mümin ve Müslümanların Hüseyin'e Tarafdar olanlarından!

Selâmün aleyküm!

Biz, Allah'a hamd ederiz ki O'ndan başka ilâh yoktur.

imdi, [Allah'a hamd olsun ki düşmanını öldürmüştür...

Bizim İmamımız, Önderimiz yoktur. Hemen gel!

Umulur ki: Allah, bizi, Senin sayende hak üzerinde toplar.

Numan b. Beşir, Vali köşkünde oturmaktadır.

Biz, onunla ne cumada toplanıyoruz, ne de, bayram namazmâ çıkıyoruz.

Yanımıza geleceğini haber alacak olursak, Seni karşılamağa çıkar, Sana Şam'da kavuşuruz inşaallâh.

Allah'ın selâm ve rahmeti üzerine olsun.» [\[34\]](#) Küfeliler, gönderdikleri' başka bir yazılarında da :

Senin yanında yüz bin kişi bulunacaktır!» dediler [\[35\]](#)

Süleyman b. Sured ve arkadaşları, Küfe Valisi Numan b. Beşir'i kovacaklarını da, mektuplarında bildirdiler.

Mektubu, Ubeydullâh b. Sübey'ül'Hemdânî ve Abdullah b. Veddâk-üs Sülemî ile Mekke'ye gönderdiler.

Bunlar, Ramazanın onunda Mekke'ye eriştiler ve mektubu Hz. Hüseyin'e sundular.

O gün, akşam olmadan, Bişr b. Müşir-üs Saydâvî ile Abdurrahman b. Ubeyd-ül Erhabî, yanlarında Küfe Eşraf ve kabile Reislerinin elli mektubu olduğu halde, Hz. Hüseyin'in yanına geldiler.»

Her mektup, Küfelilerden iki, üç, dört kişi tarafından inzalılı, mühürlü olarak gönderilmiş bulunuyordu.

Sabaha çıkınca, Hâni b. Hâni' üs-Sübey'î ve Saîd b. Abdullâh-ül Has'a-mî, yanında elli mektupla geldi.

Ö gün, akşam olduğu zaman, Saîd b. Abdullâh-üs Sakafî, Küfelilerin Reislerinden Şebes b. Rıb'î, Haccar b. Ebcer, Yezîd b. Haris, Azre b. Kays, Amr b. Haccac ve Muhammed b. Umeyr b. Utarid'in gönderdikleri bir mektupla çıka geldi.

Küfelilerden diğer günlerde de, hayvanlarına azıklarını yükleyip Hz. Hüseyin'e mektup getiren

Elçiler birbirini takip etti [\[36\]](#)

Küfeliler, Hz. Hüseyin'e «Biz, Seni'n bey'atına kendimizi bağladık Biz, Senin yanında Ölümü göze aldık!

Senin yüzünden cumada, cemaatta bulunamamaktayız. Hemen yanımıza gel!» demekte idiler. [37]

Hâni ile Saîd b. Abdullah'ın getirdikleri mektupta da şöyle deniliyordu:

Bismîllâhîrrahmânîrrahîm

Hüseyin b, Ali'ye:

Onun Taraf darı olan Mümin ve Müslümanlardan!

İmdi, haydi gel artık. Bütün "halk, seni gözleyor. Onların, senden başka tmam ve Önderleri yok.

Acele, acele gel, Vesselam.» [38]

Küfeli kabile Reislerinden Şebes b. Rib% Haccar b. Ebcer, Yezid b. Haris, Yezid b. Rûveym, Azre b. Kays, Amr b. Haccac ve Muhammed b. U-meyr-üt Temimi de, birlikte yazıp gönderdikleri mektuplarımda şöyle demekte idiler:

«İmdi, her taraf yeşerdi. Meyvalar yetişti. Kuyuların suyu çoğaldı. İstedığın zaman gel.

Senin İçin askerler, yardımcılar hazırlanmıştır. Sana selâm olsun.» [39]

Abdullah b. Abbas'm Yezid'e gönderdiği mektupta açıkladığına göre : Hz. Hüseyin'in Küfe'ye davet edilışinde Yezid'in de, parmağı vardı [40]

H.z. Hüseyin'in Küfelilere Cevabı ;

H.z. Hüseyin, Küfelilerin hepsine bir mektup yazıp Hâai b. Hâni ve Saîd b. Abdullah'la gönderdi.

H.z.Hüseyin,bumektubunda şöyle dedi :

Bîsmîllâhîrrahmânîrrahîm

Hüseyin b. Ali'den,

Küfe'de bulunan Mümin ve Müslüman cemaatına!

İmdi, bana, mektuplarınızla en son gönderdiğiniz Elçileriniz Hâni ve Saîd geldiler.

Andığınız, anlattığınız her şeyi anladım.

Sözlerinizin özü olarak : (Bizim için bir îmam ve önder yok. Sen, hemen gel. Umulur ki: Allah, Senin sayemde, bizi, hidâyet ve hak üzerinde toplar.) diyorsunuz.

Kardeşim ve Amucamın oğlu olan, ailem halkından güvendiğim Müslim b. Akîl'i size gönderiyorum.

Sizin hal ve gidişinizi, işinizi ve görüşünüzü inceleyip bana yazmasını kendisine emr ettim.

Eğer, o, sizin bütüfl ileri gelenlerinizin, fazilet ve üstün akıl sahibi olanlarınızın görüşlerinin de, yanıma gelen Elçilerinizin görüşlerinin aynı ve yazılarınızdan okuduğum şekilde olduğunu bana yazacak olursa, inşaallâh, hemen hazırlanır, yanınıza gelirim.

And olsun ki: Kitabullâh'la âmil olmayan, a'dâlet terazisini elinde tutmayan, hak ve gerçek dine göre hareket etmeyen, nefsini Allah'a bağlamayan kişi, gerçek mânâda, İmam ve Önder olamaz!

Vesselam.» [\[41\]](#)

Basralıların Toplantıları Ve İbn-i Ziyad'ın Tedbir Alması :

Basralı Ehl-i Beyt Tarafdarları da, Abdulkays oğulları kadınlarındanMâriye'nin evinde günlerce toplandılar. Hz. Hüseyin'e bey'at hususunda konuşmalar yaptılar. Ubeydullâh b. Ziyad; Hz. Hüseyin'ift geleceğini haber alınca, Basra'daki Vali vekiline yazdı. Gözcüler dikilmesini ve yolların tutulmasını emr etti.

Abdulkays oğullarından Yezîd b. Nubayt, Hz. Hüseyin'in yanına gitmek için hazırlandı.

Kendisinin, on oğlu vardı. Onlara «Hanginiz, benimle birlikte gelir?» diye sordu.

Yezid'in Abdullah ve Uzeydullâh adındaki oğulları, kendisile birlikte gitmeğe karar verdiler.

Yezid b. Nubayt, Mariye'nin evinde toplanan dostlarına ve arkadaşlarına «Ben, Hüseyin'in yanına gitmek için, acele ediyorum ve gidiyorum!» dedi.

Onlar «İbn-i Ziyad'ın adamlarının, sana bir zararı dokunmasından korkarız!» dediler.

Yezid b. Nubayt, kendisinin peşine düşecek olanların ellerinden kolay ca ve rahatça kurtulabileceğini söylüyerek Mekke yolunu tuttu ve Hz. Hüseyin'in yanına vardı.

Kendisi ve iki oğlu, Kerbelâ'da, Hz. Hüseyin'le birlikte şehid oldular. [\[42\]](#)

Hz. Hüseyin'in Müslim B. Akîl'i Küfe'ye Göndermesi

Hz. Hüseyin, Müslim b. Akîl'i çağırdı. Ona «Ey Amucamin oğlu! Seni, Küfe'ye göndereceğim. Küfelilerin görüşlerinin hangi noktada toplandığına bak.

Eğer, onlar, bana gönderdikleri mektuplarında oldukları üzre iseler, bana acele yaz. Yanına gelmekte acele edeyim.

Şayed, durum başka olursa, sen, benim yanıma dönmekte acele et.» dedi. [43].

Hız. Hüseyin; Müslim b. Akîl'i Küfe'ye, Kays b. Müşir-üs'Saydâvî, Umâ-re b. übeyd ve Abdurrahman b. AbduHâh-ul'Erhabî ile birlikte gönderdi ve Müslim'e, dâima j&Hâh'dan korkmasını ve işini gizli tutmasını emr etti. [44]

Müslim b. Akıl, ev halkının işlerini düzenlemek üzere, Medine'ye gitti. -Sonra da, Kays kabilesinden iki kılavuz kiralayarak yola koyuldular.

Kılavuzlar, gece, yolu şaşırtdılar. Sabaha çıkınca «Âh! Of!» demeğe başladılar.

Susuzluğa ve hararete dayanamayacak, yürüyemeyecek hale geldiler.

Müslim'e «Sana, şu yana doğru gitmeni tavsiye ederiz. Oraya doğru gidersen, belki, sen kurtulursun!» dediler.

Müslim, kılavuzları, can çekişir bir halde bırakarak, tavsiye edilen yola doğru, yanındaki adamları ve uşaklarıyla birlikte, yürümeğe devam etti.

Nihayet, bir su başına gelip kavuştular.

Müslim, bu suyun başında bir müddet oturdu. Hız. Hüseyin'e, oradan bir mektup yazdı.

Bütün olan bitenleri, çektikleri sıkıntıları, kılavuzların başlarına geleni, niyetlenmiş olduğu bu yoldan pek te hayır ve uğur gelmeyeceğini mektupta bildirerek kendisini Elçilikten af ile yerine başka birisini göndermesini diledi ve kendisinin kaldığı Hubeyt vadisinde cevap beklediğini de, sözlerine ekledi.

Müslim, mektubu Kays b. Müşir-üs Saydâvî'ye verip Hız. Hüseyin'e gönderdi.

Kays, Mekke'ye gelip mektubu Hız. Hüseyin'e teslim etti.

Hız. Hüseyin, mektubu okudu ve Müslim'e şu cevabı yazdı: «İmdi, gönderdiğim yere gitmekten seni tereddüde düşüren, alıkoyan şey, kanâatunca, senin korkaklığındır.

Korkaklığı bırak. Sen, emr ettiğim yere git.

Ben, seni bu işten af edici ve yerine başkasını gönderici değilim! Vesselam!»

Müslim, Hız. Hüseyin'in mektubunu, kendisine okuyana «Ben, kendim için korkmuş değilim!» diyerek yola devam etti. [45]

Müslim'in Küfe'deki Faaliyetleri :

Müslim, Küfe'ye varıp kavuştu. Orada Muhtar b. Ebî Ubeyd-üs Sakaff'nin evine indi.

Ehl-i Beyt Tarafdarı olan Küfeliler, Müslim'in geldiği haber alınca, başına toplandılar.

Müslim, onlara, Hz. Hüseyin'in mektubunu okudu. [\[46\]](#) Hz. Hüseyin'in mektubu okunurken ağladılar.

Abis b. Ebî Sebîb-üs Şakin, Habîb b. Müzahir, Sâid b. Abdullâh-ul'Ha-nefi ve Haccac b. Ali ayağa kalkarak biferer konuşma yaptılar ve kılıçlarını çekip bu yolda çarpışacaklarını ve Allah katındaki ecirden başka bir gey beklemeyeceklerini de, ifâde ettiler.

ış, Küfe'de yayıldı. Hattâ Küfe Valisi Numam b. Beşîr de bunu işitti. [\[47\]](#)

Numan b, Beşir'in Küfelilere Hitabı :

Numan b. Beşîr, minbere çıkıp Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra «Sizlere derim ki: ey Allah'ın kulları! Fitneye ve tefrikaya koşmayınız. Çünkü, bunlarda adamları yok etmek, kan dökmek ve mal gasbı vardır.

Ben, benimle çarpışmayan kimse ile çarpışmam. Ben, üzerime atılmayan kimsenin üzerine atılmam. Zan ile bir kimseyi suçlamam ve yakalamam.

Fakat, sizden, kim yaptığı bey'attan döner, İmamınıza muhalefet ederse, kendisinden başka tanrı olmayan Allah'a and olsun ki sizden yardım beklemeden kendi kılıcımla vurur, onu yere düşürürüm!

Umarım ki sizin hakkı tanıyanlarınız, batılı istiyenlerden çoktur!» dedi..

Numan b. Beşîr, yumuşak huylu, ibadet ve taata devamlı, sulh-u müsâ-. lemeti sever bir kimse idi, [\[48\]](#)

Abdullah b. Müslim'in Numan b. Beşir'le Münakaşası :

Abdullah b. Müslim b. Saîd-ül Hadramî camide ayağa kalkarak «Senin düşmanına karşı bu şekildeki gidişatın, zaillere yaraşır bir görüş ve gidiştir!» dedi.

Numan b. Beşir «Allah'a tâatta zaiflerden olmaklığım, Allah'a mâsiyette güçlülerden

olmaklığımdan bence daha sevgili ve yeğdir!» dedi. [49]

Abdullah b. Müslim «Sen, zaif, belki kat kat zaif, gevşek bir kimsesin. Memleket, bozulmağa yüz tuttu!» dedi.

Numan b. Beşir «Zaif olup ta (Allah'ın tâatında bulunmam, kuvvetli olup ta, Allah'a isyanda bulunmandan bence daha makbul ve yeğdir.

Ben, Allah'ın örttüğu Örtüyü yırtmam!» dedi.

Abdullah b. Müslim, Numan b. Beşir'in bu sözünü Yezid'e yazdı. [50]

Yezid'in Küfedeki Casusları :

Abdullah b. Müslim ile Umâre b. Ukbe, Yezîd'in Küfe'de görevli iki casusu idi. [51]

Küfe'defci Durumun Yezîd'e Yazılması :

Abdullah b. Müslim, Yezîd b. Muaviye'ye yazdığı yazıda:

«Müslim b. Akil, Küfe'ye geldi. Ehl-i Beyt Tarafd«yı olan Küfelileri Hü- ' şeyin b. Ali'ye bey'at ettirmeğe başladı. Küfelilerin kalblerini bozdu.

Eğer, Küfe, sana lâzım ve burada senin hükmün yürüyecek ise, buraya; emrini yerine getirecek, senin düşmanın hakkında işlediğin işi işleyecek güçlü bir adam acele gönder.

Çünkü, Numan; zaif, hattâ iki kat zaîf ve gevşek bir adamdır, bu işin hakkından gelemez! Vesselam!» dedi. [52]

Küfe'deki durumu, Yezîd'e böyle ilk önce Abdullah b. Müslim yazıp bildirdiği gibi, aynı şekilde Umâre.b. Ukbe, daha sonra Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas da yazdı. [53]

Yezîd'in Sercun'la Görüşmesi :

Gelen mektuplar, Yezîd'in yanında iki gün kaldı.

Yezîd, babası Muaviye b. Ebî Süfyan'ın en yakın adamı olan Sercun b. Mansur'u [54] yanına çağırıldı. Ona:

«Hüseyin, Küfe'ye doğru yönelmiş, gidiyormuş. Müslim b. Akil de, Küfe'de, Hüseyin için, halkın bey'atını alıyormuş.

Bana haber verildiğine göre: Küfe valisi Numan b. Beşir de, idarede za'f gösteriyor, hatalı ve zararlı konuşmalar yapıyormuş.

Senin bu husustaki görüşün nedir?» dedi ve kendisine Küfe'den gelen yazıları okudu. Küfe'ye kimin gönderilmesi uygun olacağını da, sordu. [55]

Sercun, Basra yalısı Ubeydullâh b. Ziyad'ı tavsiye etti. Yezid, «Onda hayır yoktur!» dedi. [56]

Yezîd, Ubeydullâh b. Ziyad'a pek yüz vermez, onu azarlar dururdu. [57]

Sercun, Yezîd'e «Eğer, baban Muaviye dirilseydi onun bu hususta görüşünü alırmıydın?» diye sordu.

Yezîd «Evet!» dedi. [58]

Sercun «Eğer, Muaviye sağ olup ta, Küfe'ye İbn-i Ziyad'ı göndermeni sana tavsiye etseydi, onu tayin edermiydin?» diye sordu.

Yezîd «Evet!» dedi. [59]

Küfe valiliğinin İbn-i Ziyad'a ek vazife olarak verilmesi hakkındaki Buyrultu, Sercun'un böylece re'yi alınarak yazıldı. [60]

Yezîd'in Şamlılarla Görüşmesi :

Rivayete göre : Müslim b. Akû'in Küfe'de «Ey Küfeliler! Resûlullâh Aleyhisselâmm kızının oğlu, bize, Bahdel-ül Kelbî'nin kızının oğlundan daha sevgilidir!» diyerek Hz. Hüseyin'e bey'ata davete başladığını haber aldığı zaman, Yezîd «Ey Şamlılar! Küfe'ye kimi vali tayin edeyim bana işaret ediniz?» diye sordu.

Şamlılar «Baban Muaviye'ain seçip kabul ettiği kimseye râzımısın?» dediler.

Yezîd «Evet!» dedi.

«Öyle ise, Ubeydullâh b. Ziyad'm Irak diyarına valiliği için buyrultu çıkar!» dediler. [61]

Nuraan b, Beşir'in Azli :

Yezîd, Küfe valisi Numan b.. Beşir'in Hz. Hüseyin'e karşı harekete geçeceğinden emin değil, hattâ korku ve endişede idi. [\[62\]](#)

Bunun için, onu, hemen azl etti ve kendisine şöyle yazdı:

«İmdi, hiç şüphesiz, övülmüşlerden olanlar, bir gün gelir, yeri im işlerden olurlar.

Verilmişlerden olanlar da, bir gün gelir, övülmüşlerden olurlar.

Sen, denildiği gibi, övülmüşlerden olarak bulunduğun ve anıldığın meslekin sonuna kadar ulaştın, yükseltilip bulutları aştın, bulutların da, üstüne çıktın.

Sana, dahası ne lâzım!...» [\[63\]](#)

İbn-i Ziyad'm Küfe'de Vazifelendirilmesi :

Yezîd, İbn-i Ziyad'a yazdığı yazıda :

«İmdi, Küfe'de bana taraf dar olanlar; Müslim b. Akîl'in, Küfe'de cemaatlar topladığım, Müslümanların tek saltanat Asasını ikiye yardığını, ayırdığını haber verdiler.

Bu yazımı okur okumaz, Küfe'ye git! .

İbn-i Akîl'i ele geçirinceye kadar, define arar gibi, acele ara, bul! Öldür, yahut sürgün et!
Vesselam!» [\[64\]](#)

«İki kanadın varsa, kanatlan, Küfe'ye uç!» [\[65\]](#)

«Haber aldığıma göre: Küfeliler, yanlarına gelmesi için Hüseyin'e mektup yazmışlar.

Hüseyin de Mekke'den ayrılıp onlara doğru hareket etmiştir.

Beldeler arasında senin belden, günler arasında senin günün, onunla be-lâlanmıştır.

Sen, ya onu öldürürsün, yahut (bize bağlanmış olan aile nesebin kesilerek) kendi nesebine, babana döndürürsün Ubeyd!

Sen, yok edilmenden sakm!» [\[66\]](#)

Diğer rivayete göre: «Hüseyin, Küfe'ye gidiyormuş.

Zamanlar arasında sendin zamanın, beldeler arasında senin belden onunla ibtilâlanmıştır. Valiler arasında da sen, onunla ibtilâlandın.» [67]

«..Onun hakkında yapılacak iş, ya ele geçirilip azadlanmak, yahut hürriyeti köleliğe çevirilmektir!» [68]

Yezîd'in yazısı, Müslim b. Amr-ül'Bâhilî'ye verildi ve su gibi akıp gitmesi emr olundu.

Müslim b. Amr, Basra'ya erişti. Yezîd'in yazısını İbn-i Ziyad'a teslim etti. İbn-i Ziyad, acele yol hazırlığı görüp ertesi günü Küfe'ye gitmeğe hazırlandı. [69]

Hz. Hüseyin'in Basralı Ehl-i Beyt Tarafdarlarına Gönderdiği Mektup :

Hz. Hüseyin, Basra Eşraf ve kabile Reislerine, âzadlısı Selman'la bir mektup göndermiş, mektubunda şöyle demişti:

Bîsmillahirrahmânîbrahım

Hüseyin b. Ali'den.

Mâlik b. Misma', Ahnef b. Kays, Münzir b. Cârud, Mesud b. Amr ve Kays b. Heysem'e!

Sizlere selâm olsun [70]

İmdi, Yüce Allah, Muhammed Aleyhisselâm'ı insanlar arasından seçip Peygamberlikle, Risâletle şereflendirmiştir. Sonra, Allah, O'nu, kullarına nasihat ve getirdiği şeyleri tebliğ ettikten sonra manevî huzuruna aldı.

Biz ise, O'nun Ehl-i Beyt-i, Velîleri, Vasileri ve Vereseşi bulunuyoruz. Onun yerine geçmeğe de, insanlar içinde en lâıyk ve haklı olan biziz.

Biz, tefrikadan hoşlanmadık. Sulh ve müsâlemet istedik.

Biz, biliyoruz ki : bu hakka, onu ellerinde bulunduranlardan daha lâıyk ve müstahık olan ben'im.

Allah; ihsan ve ıslahda bulunanları, hakkı araştıranları rahmetile esirgesin. Bizi de, onları da, yarlığasın.

Size, Elçimi bu yazı ile gönderdim.

Ben, sizi, Allah'ın Kitabına ve Allah'ın Peygamberi olan Muhammed Aleyhisselâm'm Sünnetine davet ediyorum.

O Sünnete ki öldürülmüş, yok edilmiş, onun yerine bid'atlar ihdas edilmiştir.

Sözlerimi dimler, emrime itaat ederseniz, doğru.yolu bulursunuz. Vesselâmü aleyküm ve rahmetullâh.» [\[71\]](#)

Münzir b. Carud'un, Gelen Mektubu İbni Ziyad'a Haber Vermesi:

Hız. Hüseyin'in mektubu, Basradaki, Ehl-i Beyt Tarafdarlarına gelince, Münzir b. Carud'dan başka hepsi onu gizli tuttular. Münzir, onu ifşa etti. [\[72\]](#)

Çünkü, kızı Hind'i İbn-i Ziyad'la evlendirmiş bulunuyordu.

Münzir, İbn-i Ziyad'ın yanına giderek gelen mektubu ve içindekileri ona haber verdi.

İbn-i Ziyad, Hız. Hüseyin'in Elçisinin aranmasını emr etti. Onu, bulup getirdiler. Selman'm hemen boynu vuruldu. [\[73\]](#)

İbni Ziyad'ın Basralılara Ültimatomu :

İbn-i Ziyad, halkı Basra ulu camiine toplattı. Minbere çıktı. Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra :

«İmdi, vallahi, bana güç gelecek, yenilmiyecek, benim karşımda darma dağın edilmeyecek bir şey yoktur.

Ben, düşmanlık edenlere karşı güçlü, çarpışacak olanlara karşı zehirimdir! Okçu Kare'nin dediği gibi ben kârlı çıkar, sizin hakkınızdan gelirim!

Ey Başralılar! Mü'minler Emîri, benî, Basra ile birlikte Küfe'ye de, vali tâyin etti. Ben, bir sabah çıkıp oraya gideceğim.

Kardeşim Osman b. Ziyad, b. Ebî Süfyan'ı yerime vekil bıraktım.

Sizlerden herhangi birinizin, ona muhalefet ettiğinizi veya yalan bir haber verdiğinizi işitirsem, kendisinden başka tanrı olmayan Allah'a and olsun ki ocıu da, onun bağılı bulunduğu ulu kişiyi de, onun velisini de öldürür, sizi, emirlerime boyun eğinceye, yola getirinceye, aranızda muhalif bırakma-yıncaya kadar yakını, uzağı, suçluyu suçsuzu bir tutarım.

Ben, babam Ziyad'ın oğluyum ve ona benzerim!» diyerek tehditlerde bulundu. [\[74\]](#)

İbn-i Ziyad'm Basra Eşrafını Elde Etmesi :

İbn-i Ziyad, Yezid'in yazısını aldığı zaman, Hz. Ali'ye Tarafdarlıkla tanınmış Basra Eşrafi arasından seçtiği beş yüz kişiyi elde etti ki Abdullah b. Haris b. Nevfel ile Şerîk b. Aver onlar arasında idi.

İbn-i Ziyad'ın, Basralılar arasından ilk düşürdüğü, elde ettiği kişinin Şerik b. Aver onlar arasında idi.

İbn-i Ziyad'ın, Basralılar arasından ilk düşürdüğü, elde ettiği kişinin Şerîk b. Aver olduğu, Şerîk'in zor kullanarak elde edildiği ve kendisile birlikte bir çok kimselerin de, elde edildiği söylenir.

İbn-i Ziyad, Serik'ten sonra Abdullah b. Harisi de, yanında bir çok kimselerle birlikte elde etmiştir.

Bununla beraber, bu zatlar,. İbn-i Ziyad'ın Küfe'ye gitmekte gecikeceğini, Hz. Hüseyin'in ondan Önce gelip Küfe'yi ele geçireceğini ummakta idiler. [\[75\]](#)

İbn-i Ziyad'm Küfe'ye Gelişi :

İbn-i Ziyad; yanında Müslim b. Amr-ül Bâhilî, Şerîk b. Aver, Münzir b. Cârud, ev halkı ve uşaklarından mürekkep on dokuz kişilik bir kabile ile Küfe'ye hareket etti.

Kadisiye'ye geldikleri zaman, İbn-i Ziyad, âzadlısı Mihran'a «Ey Mih-ran! Sen daha o hal üzeremisin? Köşkü gördüğünde sana yüz bin var!» dedi.

Mihran «Hayır! Vallahi, artık dayanamayacağım!» dedi ve İbn-i Ziyad'a o da, satıldı.

İbn-i Ziyad, Küfe'ye girince, hayvanından indi.

Yemen işi elbiselerden bir elbise giydi.

Başına da, Yemen tülbendlerînden siyah bir tülbend sardı.

Ağzını burnunu örttü.

Katırına bindi. Sonra, inip Küfe içinde tek başına yaya olarak yürümeğe başladı.

İlk önce, bekçilere, koruyuculara rastladı.

Bunlar, İbn-i Ziyad'ı görünce, Hz. Hüseyin zan ettiler «Hoş geldin ey Resûlullâh'ın oğlu!» dediler.

İbn-i Ziyad, onlara cevap vermedi.

Evlerindeki ve çadırlarından çıkan halk, İbn-i Ziyad'ın yanına yığılmışlardı.

Çünkü, Hz. Hüseyin'in geleceğini işitmişler, gelmesini bekleyip duruyorlardı.

İbn-i Ziyad'ı görünce, onu, Hz. Hüseyin zan ettiler.

İbn-i Ziyad, rastladığı cemâati selâmlamadan geçmiyordu.

Halk «Hoş geldin, ey Resûlullâh'ın oğlu! [76]

Ey Resûlullâh'ın oğlu! Allah'a hamd olsun ki, Seni, bize gösterdi!» demekte, İbn-i Ziyad'ın elimi, ayağını öpmekte idiler. [77]

Numan b. Beşir ise, halkın söylediklerini işitmiş, köşkün kapısını sıkıca kapattırılmıştı.

İbn-i Ziyad, Öğle üzeri, köşke geldiği zaman, Numan b. Beşir, onu, Hz. Hüseyin sanıyor ve İbn-i Ziyad'ın etrafındaki halkta, bağırpıp çağırıyorlardı [78]

Numan b. Beşir, köşkün balkonuna çıktı. «Ey Resûlullâh'ın oğlu! Sen, benim yanıma ne diye geldin?

Beldeler arasında benim beldemi seçmekteki maksatın nedir?» diye seslenmeğe başladı. [79]

İbn-i Ziyad, ona «Aç kapıyı!» dedi,

Numan b. Beşir «Çıkmam!» dedi.

İbn-i Ziyad «Gecen uzasın!» diyerek kızdı.

İbn-i Ziyad'ın arkasındaki halktan bazıları «Ey cemâat! Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a and olsun ki: bu, Mercâne'nin oğludur!» diye bağırdılar.

Bazıları ise: «Yazıklar olsun size! O, muhakkak Hüseyin'dir!» dediler. [80]

İbn-i Ziyad, Numan b. Beşir'e «Uykun uzasın ey kör adam!» diyerek ağız ve burnunu örttüğü tülbendi açınca, Numan b. Beşir, onu tanıdı.

Halkta «A! Mercâne'nin oğlu imiş!» diyerek bağıştılar ve onu çakıl taş-larile taşladılar. [81]

Numan b. Beşir, kapıyı açıp İbn-i Ziyad içeri girince, kapıyı halkın yüzüne kapadılar [82]

İbn-i Ziyad'ın Küfelilere Hitabı :

İbn-i Ziyad, Küfe'nin ulu camiine gitti. Camide toplanmaları için halka seslenildi. Halk, toplanınca, İbn-i Ziyad, minbere çıktı. Allah'a hamd-ü senadan sonra :

«Ey Küfeliler! Mü'minler Emîri, benî, sizin şehrinize vali tayin etti. Harp ganimetleri, kendi aranızda bölüşürülecektir.

Mü'minler Emiri; mazlumlarınıza insaf ve adaletle muamele etmemi, beni dinleyen ve bana itaat edenlerinize ihsanda bulunmamı, âsi ve şüphelilerinize karşı şiddetli ve sert davranmamı bana emr etti.

Ben, onun bu yoldaki emrini sonuma kadar yerine getiririm.

Ben, itâatlılarımza karşı şefkatli bir baba, aykırı hareket edenlerinize karşı da, ıslatılmış zehir gibiyim! Kendisini esirgeyen, koruyandan başka hiç biriniz sağ kalmaz. [83]

Ey insanlar! Ben, iyi biliyorum ki: benimle birlikte köşke kadar gelen ve bu suretle bana bağlılığını açıklayan kimseler Hüseyin'e düşmandırlar. Onlar, Hüseyin'in şehre girdiğini ve duruma hâkim olduğunu sanmışlardı.

Vallahi, ben, hiç birinizi tanıyamadım.» [84]

diyerek minberden indi. Vali köşküne gidip yerleşti.

Eski vali Numan b. Beşir ise, Şam'daki vatanına doğru hareket etti. [85]

Müslim b. Akîl'in Kaldığı Evi Değiştirerek Bey'at Alma İşine devam etmesi :

Müslim b. Akîl; İbn-i Ziyad'ın Küfe'ye geldiğini, eski vali Numan'un Kü-fe'den ayrıldığını, İbn-i Ziyad'ın hutbesini ve tehditlerini işitince, hayatı hakkında endişeye düştü. Yatsudan sonra Muhtar'ın evinden çıkıp Küfe'lile-rin Eşrafından Hâni b. Urve'nin evine gitti ve avlusuna girdi.

Hâni, o sırada kadınlarının odasında bulunuyordu. Kendisine haber gönderip dışarı çıkmasını istedi.

Hâni, dışarı çıktı. Müslim, ayakta duruyordu. Hâni'ye selâm verdi ve «Beni koruyasın ve konuklayasın diye sana geldim.» dedi. Hâni «Sen, bu ağır işi yüklemekle bana kıydın!

Eğer gelip evime girmemiş olaydın, seni, kendimden geri çevirmek isterdim.

Sen, bu koruma ve barındırma isteğinle, beni bağladın. Seni barındırmak ve korumak bana bir borç oldu!» dedi ve Müslim b. Akîl'i, kadınlarının evine aldı. Ona, orada bir oda ayırdı.

Bunun üzerime, Ehl-i Beyt Tarâfdarları, Hâni'nin evinde Müslim'in yanında toplanmağa

başladılar.

Şerîk b.Âver, Müslim b. Akil İle Bir Arada :

Hâni, İbn-i Ziyad'ın yanında Şerîk b. Âver'le buluşmuş ve görüşmüştü. Onu, evine getirip Müslim b. Akîl'in oturduğu odada konukladı.

Şerik b. A_ver, Basra'da şeref ve itibar sahibi, hatırlı bir kişi idi. Basra Ehl-i Beyt Tarafdarlarının büyükler indendi.

Müslim b. Akîl'in işi hakkında Hârai'yi teşvik eder durur, Müslim b. Akîl de, kendisine gelen Küfe'lilerden, sözlerinde duracaklarına dair kuvvetli ahidler, misaklar alırdı.

Şerik b. Aver, Hâni'cin evinde bulunduğu sırada ağır bir hastalığa tutuldu.

İbn-i Ziyad, onun hastalandığını işitince, ziyarete, yoklamağa geleceğini bildirmek üzere adam gönderdi.

Şerik'in, Müslim b. Akîl'e Bir Teklifi :

Şerik b. Aver, Müslim b. Akîl'e «Senin gayen de, sana tarafdar olanların gayesi de, ancak, şu belânın, şu azgın herifin yok edilmesidir.

Allah, onu yok etmen için, sana imkân ve fırsat verdi.

O, benim hastalığımı yoklamağa gelecektir. Kalk, mahzene gir. Yanımda oturup dinlendiği sırada hemen çık, öldür onu!

Öldürdükten sonra, vali köşküne git, orada otur.

Halktan hiç bir kimse, onun hakkında seninle çekişmez, sana düşmanlık etmez.

Allah, bana sıhhat ve afiyet verirse, Basra'ya gider, orada ben senin işine yeterim. Basralılar, sana bey'at ederler.» dedi.

Hâni «Ben, İbn-i Ziyad'ın evimde öldürülmesini hoş bulmam!» dedi. Şerîk «Ne için hoş bulmuyorsun?

Vallahi, onu öldürmek, Allah'a yakınlıktır!» dedi. Sonra da Müslim'e: «Sen, bu hususta kusur etme!

Ben (bana bir su içiriniz!) diye seslenirim. Sen de, o zaman gelir, kılıçla onun işini: bitirirsin!»

dedi.

Müslm «olur!» dedi. [89]

O sırada «Vali, kapıdadır!» diye haber verildi. Müslim b. Akîl hemen mahzene girdi.

İbn-i Ziyad, Şerîk'in yanına girip selâm verdi. [90] Şerik'in döşeğine oturdu. Azadlı kölesi Mihran ise [91] İbn-i Ziyad'ın başucunda durdu. [92]

İbn-i Ziyad, Şerik'e «Kendini nasıl buluyorsun? Şikâyetin, hastalığın nedir?» diye sordu.

Şerîk, Müslim'in gelmesi için, sorunun cevabını uzattı durdu. Müslim'e duyurmak için de, bir beyt okuyup «Daha ne duruyorsun, ne bekliyorsun?» demek istedi ve beyti tekrarladı. [93]

Şerîk «Bana bir su içiriniz! «diye seslendi. Bir câriye bardakla su getirirken, Müslim'i görünce, vaz geçti.

Şerîk «Bana bir su içiriniz!» diye tekrar seslendi.

Üçüncüde «Yazıklar olsun size! Siz, bana sıcak su içiriniz. Keşke, buna kendimde kudret olaydı!» dedi.

Mihran, işi sezdi. İbn-i Ziyad'a gözlerle işaret verdi. İbn-i Ziyad, yerinden sıçrayıp kalktı.

Şerîk «Ey Emîr! Size, vasiyette bulunmak istiyordum.» dedi. İbn-i Ziyad «Yanına yine gelirim.» diyerek oradan ayrıldı.

Mihran, İbn-i Ziyad'ın peşinden çıktı. «Vallahi, seni Öldürmek istediler!» dedi.

İbn-i Ziyad «Bu, benim, Şerik'e olan iyilik ve ikramımla nasıl bağdaşır? Hem de, Hâni'nin evinde!

O Hâni'nin evinde ki, kendisi babamın eline elini koyup bey'at etmiş bulunuyordur!» diyerek vali köşküne döndü. [94]

İbn-i Ziyad'm Kanım Dökmekten Müslim'i Alıkoyan Sebepler :

Müslim b. Akîl, mahzenden çıkıp Şerîk'in yanına gelince, Şerîk «Her halde, onu öldürmekten seni ancak korkaklık alıkoymuştur?» dedi.

Müslim «Onu öldürmekten beni iki mühim şey alıkoymuştur. Onlardan birisi: onu, Hâni'nin evinde öldürmeyi hoş ve uygun görmeyişim, ikincisi de: Resûlullâh Aleyhisselâm'ın (îman, ansızın adam öldürmek için fırsat kollamayı engeller.

Mü'min, ansızın adam öldürmek için fırsat kollamaz.) Hadîsidir.» dedi.

Şerîk «Fakat, vallahi, sen, ocu öldürmüş olaydın, işin düzelir, kuvvet ve kudret sende derlenip toplanırdı.» dedi.

Bundan sonra Şerîk, bir kaç gün daha yaşadı ve vefat etti. [95]

Müslim b. Akîl'in Küfe'd eki Başarısı :

Müslim b. Akîl, Hâni'nin evinde Küfelilerin bey'atını almaktan geri durmadı. Onlardan, on sekiz bin kişinin gizli olarak bey'atını aldı. [96]

Diğer rivayete göre bey'at eden, otuz binden fazla idi. [97]

Ma'kıl'in, Müslim b. Akîl'i Bulmak İçin Vazifelenendirilmesi :

Müslim b. Akîl'in bulunduğu yer, İbn-i Ziyad'a bir müddet gizli kaldı. [98]

İbn-i Ziyad, âzadlısı Mâ'kıl'i çağırdı. Ona «Şu üç bin dirhemi al. Sonra, Müslim b. Akîl'i ve adamlarını araştır, bul. Onlara, bu üç bin dirhemi ver. Kendilerine: (Düşmanlarınızla yapacağınız savaşlarda bundan faydalanınız!) de! Senin, kendilerinden olduğunu onlara bildir.

Bu parayı verdiği zaman, onlar, sana güvenecek olurlarsa, senden hiç bir haberlerini saklamazlar. Artık, sabahleyin yanlarına gider, her şeylerini öğrenirsin.

Haydi, git, böylece yap!» dedi. Mâkıl, Küfe'nin ulu camiine gitti. [99]

Camiin direklerinden bir direğin dibinde uzun uzun namaz kılan bir zat gördü.

Kendi kendine «Şu Ehl-i Beyt taraftarları, uzun ve çok namaz kılarlar. Her halde, bu da, onlardandır.» dedi.

Namaz kılan zat, namazını bitirince, ayağa kalktı.

Mâkıl, onun yanına vardı. «Canım, sana feda olsun! Ben! Şamlılardan bir kimseyim. Zülkela'nın âzadlısıyım.

Resûlullâh Aleyhisselâm'm Ehl-i Beyt'inj sevmeyi Allah, bana ihsan etti. Onları, en çok sevenlerdenim.

Yanımda üç bin dirhem var. Ehl-i Beyt Taraftarlarından birisine bunu vermeyi arzu ediyorum.

Bu şehre Hüseyin b. Ali Aleyhisselâmın bir dâvetçisi geldiğini işittim. Bazı işlerinde faydalanmak, Tarafdarlarından istediği kimseye harcamak üzere, bu parayı ona takdim etmeme delâlet ve tavassut edermisin?» dedi. Namazdan kalkan zat «Şu mescidde benden gayrı bir çok kimseler varken, bunu, bana ne diye soruyorsun?» dedi.

Mâ'kıl «çünkü, ben, sende, senin yüzünde iyilik gördüm. Resûlullâh Aley-hisselâmın Ehl-i Beyt-ine Tarafdar olan kişilerden olabileceğini tahmin ettim!» dedi.

Bunun üzerine, o zat «jAllâh, sana iyilikler versin! Sen, beni iyi tanıydın. Ben, senin kardeşlerinden bir kimseyim, ismim, Müslim b. Avsece'dir. Seninle görüştüğüme sevinç duydum.

Ben de, o Ehl-i Beyt Tarafdarlarından birisiyim.

Şu Aîlâh'm belâsı İbn,-i Ziyad'ın korkusundan dolayı, bunu, bütün halktan gizli tutacağına, Allah adına yemin ederek bana söz ver!» dedi.

Mâkıl, Müslim b. Avsece'ye bu hususta istediği yeminli sözü verdi. Müslim b. Avsece, Mâ'kıl'e «Bu gün, don git. Yarın sabah olunca, sen, kılan bir zat amaz kılarlar.

Şamlılardan bana ihsan et birisine bunu | işittim. Ba-arcamak üzere, Eh tedipler var *Aley-Afalımın* et-

ii iyi tanıydın. ivsece'dir. *Sehalktans*sözü verdi.tanca, sen,benim evime gel. Seninle birlikte adamımıza, yâni Müslim b. Akîl'e gideriz. Seni, ona kavuştururum.» dedi.

Şamlı, gitti. Gece, yattı. Ertesi sabaha çılanca, Müslim b. Avsece'nin evine vardı.

Müslim b. Avsece, onu götürüp Müslim b. Akîl'in yanına soktu. Mâ'kıl ve işi hakkında izahat verdi. Mâ'kıl de, yanındaki parayı Müslim b. Akîl'in önüne koydu ve ona bey'at etti.

Şamlı casus, artık, sabahları Müslim b. Akîl'in yanına serbestçe geliyor, kendisine engel olunmuyor, bütün gün, onun yanında bulunuyordu.

O, böylece, Müslim b. Akîl ile Tarafdarlarının bütün haberlerine "vâkıf olmuştu.

Mâ'kıl, bir akşam, gece karanlığı basınca, ibn-i Ziyad'ın yanına vardı. Olan, bitenleri, ona birer birer anlattı.

Müslim b. Akîl'in de, Hâni b. Urve'-nîn evinde bulunduğunu bildirdi. [\[100\]](#)

Hâni'nin Başına Gelenler :

Küfe Eşrafından Muhammed b. Eş'as ile Esmâ b. Hârice; selâm vererek İbn-i Ziyad'ın yanına girdikleri zaman, İbn-i Ziyad, onlara «Hâni b. Urve ne yapıyor? Nasıldır?» diye sordu.

İbn-i Eş'as'la İbn-i Hârice «Ey Emir! O, günlerden beri hastadır!» dediler.

İbn-i Ziyad «Nasıl olur? Benim işittiğime göre: o, bütün gün, evinin kapısının önüde oturmakta imiş!

Bizim yanımıza uğramaktan kendisini alıkoyan nedir?

Bize gelip selâm vermesi, kendisine düşen hak ve vecîbelerden değilmi-dir?» dedi.

İbn-i Eş'as'la İbn-i Hârice «Biz, bunu, ona bildirecek, yanına uğramakta gecikmemesini söyleyeceğiz.» dediler. [\[101\]](#)

İbn-i Ziyad «Hâni'yi, her halde bana getiriniz!» dedi.

İbn-i Eş'as'la İbn-i Hârice, İbn-i Ziyad'ın Hâni'ye bir kötülük yapmamasını sağlamak için «O, emân verilmedikçe, suçu bağışlanmadıkca, gelmez!» dediler.

İbn-i Ziyad «O, nerde, emâh nerde!

Gitseniz de, bir şeyler söyleyip onu, yanıma getirseniz olmaz mı?

Eğer, eman verilmedikçe, gelmiyecek olursa, ona eman veririz. Gidimiz, çağırınız onu!» dedi. [\[102\]](#)

Muhammed b. Eş'as'la Esmâ b. Hârice, İbn-i Ziyad'ın yanından ayrılarak Hâni b. Urve'nin yanına geldiler. İbn-i Ziyad'ın söylediklerini, kendilerinin ona verdikleri cevabı ve sözü anlattıktan sonra «Biz, sana yemin veriyoruz, İbn-i Ziyad'ın sana karşı kalbinde uyanan kinin, düşmanlığın silinmesi için, şimdi bizimle birlikte kalkıp onun yanına gideceksin!» diyerek direndiler.

Bunun üzerine, Hâni, katırını getirtti. Ona bindi. Muhammed b. Eş'as ve Esmâ b. Hârice ile birlikte gittiler.

Vali köşküne yaklaşınca, Hânî'nin kalbine bir korku düştü. Arkadaşlarına «Kalıbime, bu adamdan bir korku düştü!» dedi.

Arkadaşları «Ne için kalbine korku düşüyor?! Sen, temiz, yaşlı, döğül-mekten uzak bir kişisin!» dediler.

Hâni, onlarla birlikte gitti. İbn-i Ziyad'ın yanına girdi. Kadı Şureyh de, orada idi.

İbn-i Ziyad, Hâni'yi görünce «Ben, onun yaşamasını ve iyiliğini istiyorum. Oıise, benim ölümümü istiyor!» diye başlayan bir beyt okudu. [\[103\]](#)

Halbuki, İbn-i Ziyad, önceleri, Hâni gelirken, ona İkrâm ve iltifatlarda bulunurdu.

Hâni «Ey"Emîr! Nedir bu? Bununla, ne demek istiyorsun?» diye sordu.

İbn-i Ziyad «Ey Hâni b. Urve! Senin, Mü'minler Enîrine ve bütün Müslümanlara karşı evinde yaptığın şu işler nedir söyle bakayım?

Müslim b. AkîTi getirtip evine soktun. Çevrendeki evlerde onun için silahlar ve askerler topladım değil mi? Bunların bana gizli kalacağını mı san-dın?2» dedi.

Hâni «Ben, böyle bir şey yapmadım. Müslim de, yanımda değildir.» dedi. İbn-i Ziyad «Evet! Yaptın!» dedi. Hâni «Yapmadım!» dedi.

İbn-i Ziyad «Evet! Yaptın!» dedi.

Aralarında, söz çoğaldı. Hâni, itirafa yanaşmadı ve inkâr etmekte direndi.

Bunun üzerine, İbn-i Ziyad, casusu Mâ'kîTi çağırttı. Mâ'kîl, gelip önlerinde durdu.

İbn-i Ziyad, Hâni'ye «Bunu, tanyormusun?» diye sordu.

Hâni «Evet!» dedi ve Mâ'kîl'in, kendileri üzerine tayin edilmiş bir casus olduğunu ve bütün olan bitenlerin İbn-i Ziyad'a onun tarafından ulaştırılmış olduğunu anladı.

Elleri, yanlarına düştü. Bir müddet, kendinden geçti.

Sonra, kendine gelip İbn-i Ziyad'a «Beni dinle. Sözlerimin doğruluğuna îian. Vallahi, sana yalan söylemeyorum. Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim ki Müslim b. Akîl'i de, evime ben çağırılmış, getirtmiş değilim. Kapıma gelip oturduğunu görünceye kadar onun bey'at işinden de, haberim yoktu. Evimde kalmak istedi. İstedliğini red etmekten utandım. Barındırılması ve korunulması için bana sığındı. Ben de kendisini evime aldım. Kâfi ukladım ve barındırdım. Onun işi, sana haber verilmiş olduğu üzere olmuştur.

İstersen, şimdi, sana karşı, hiç bir kötülük yapmayacağıma dâir seni tatmin edecek en ağır yeminle söz vereyim, yahut, İstersen, tekrar yanına dönüp geleceğime dâir sana, elinde bulunduracağın bir rehine vereyim de gideyim evimden istediği yere çıkıp gitmesini kendisine söyleyeyim ve kendisini himayemden ve komşuluğumdan çıkarayım?» dedi.

İbn-i Ziyad «Hayır! Vallahi, onu, bana getirip teslim etmedikçe, sen, benim yanımdan ayrılamazsın!» dedi.

Hâni «Hayır! Vallahi, ben de müsâfirim olan, himayem altında bulunan bir zatı, öldür diye hiç bir zaman sana getirip teslim etmem!» dedi.

İbn-i Ziyad «vallahi, onu, bana getireceksin!» dedi Hâni« Vallahi, getirmem!» dedi.

Aralarında söz çoğaldı. Ne Küfeli, ne de Basralı olmayan Şam'lı Müslim b. Amr-ü Bâhilî, Hâni'nin, Müslim b. Akîl'i İbn-i Ziyad'a teslim etmemek hususunda direndiğini ve sesini yükselttiğini görünce, kalkıp «Allah, valiye iyilikler versin! Sen, beni bununla başbaşa bırak ta, kendisile bir konuşayım?» dedi ve Hâni'ye «kalk, şuraya gidip seninle biraz konuşalım!» dedi.

Hâni, kalktı. İbn-i Ziyad'ın yakınında, bakınca görebileceği, seslerini yükselttikleri zaman, ne konuştuklarını işitebileceği, kıstıkları zaman, konuştukları kendilerinde gizli kalacağı bir köşeye çekildiler.

Müslim b. Amr-ül Bâhilî «Ey Hâni! Allah aşkına kendini öldürtüp te, kavminin, aşiretinin başını

belâya sokma:

Şu kavm (Yezîd b. Muaviye Hanedanının) amucasının oğlu olan şu adamı, İbn-i Ziyad'a teslim ediver. Onlar, onu, ne öldürürler, ne de, kendisine bir zarar verirler.

Böyle yapmakta sa<na ne ayıp vardır, ne de eksiklik! Sen, onu, nihayet Sultana teslim etmiş oluyorsun!» dedi.

Hâni «Hayır. Vallahi, bu, benim için en ayıp ve en utanılacak bir harekettir.

Kendim sağ ve sağlam, kulağım duyar, gözüm görür, kollarım şiddetle tutar, sayısız yardımcılarım da, varken, himayem altındaki konuğumu teslim edeceğim öyle mi?:

Vallahi, tek başıma da, kalsam, hiç bir yardımcım da olmasa, onun yanında ölür, yine onu teslim etmem!

Vallahi, onu, hiç bir zaman İbn-i Ziyad'e teslim etmem!» dedi.

İbn-i Ziyad, bunu işitince «Yaklaştırınız yanıma onu!» dedi. Hâni'yi yanına yaklaştırdılar.

İbn-i Ziyad «Vallahi, ya onu bana getirirsin, yahut boynunu vuracağım!» dedi.

Hâni, aşiretinin kendisini koruyacağını sanarak «Eğer, sen, beni öldü-rürsen, köşkünün çevresinde kılıçlar sakırdar!» dedi.

İbn-i Ziyad «Vay sen beni kılıç şakımasıyla mi korkutuyorsun? Yaklaştırınız yanıma onu!» dedi.

Yanına yaklaştırılınca, Hâni'nin önüne vardı. Elindeki keskin değnekle burnuna, alınına ve yanaklarına —değnek kırılıncaya kadar— durmadan vurdu.

Hâni'nin burnu parçalandı. Üzerine, kanlar akmağa başladı. Yanaklarının ve alınının derileri, etleri sakalının üzerine döküldü.

İbn-i Ziyad «Sen,, kanını dökmeyi heâllâşürdın. Seni öldürmek, bize helal olmuştur.

Tutumuz bunu odalardan birisine atınız İ Kapısını üzerine kapatınız. Kapıya da, bir bekçi dikiyorsunuz!» dedi ve öyle yapıldı.

Esmâ b. Hârîce, ayağa kalkıp İbn-i Ziyad'a «Sen, bize, bu adamı getirmemizi emr ettin. Biz, onu getirip yanma soktuğumuz zaman, vurup burnunu parçaladın. Kanım, sakalının üzerine akıttın. Onu, Öldüreceğini de söyledin» diyerek itiraz edince,. İbn-i Ziyad «Sen, bizim lehimizde değilmisin?» dedi. Emr etti. Oda aşırı derecede döğüldü. Sonra, bırakılıp haps edildi.

Muhammed b. Eş'as «Biz, valinin lehimizde veya aleyhimizdeki görüşüne razıyız. Vali, terbiye edicidir!» dedi.

Amr b. Haccac, «Hâni, öldürüldü!» diye işitince, Mezhic kabilesi halkını topladı. Büyük bir toplulukla gelip vali köşkünü kuşattı.

Amr b. Haccac «Ben, Amr b. Haccac'ım! Bunlar da, Mezhic kabilesinin süvarileri ve ileri

gelenleridir.

Biz, ne hükümete itâattan çıkmış, ne de, cemaattan ayrılmış izdir.

Fakat, bunlar, adamları olan Hâmi'nin öldürüldüğünü işitince, bunu hazm edemediler, işi büyüttüler.» diyerek seslendi.

İbn-i Ziyad'a «Şu kapıda yığılanlar» Mezhic kabilesi halkıdır!» denildi.

İbn-i Ziyad, Kadı Şurayb'a «Onların adamlarının yanına gir, gör onu. Sonra, Mezhic kabilesi halkının yanlarına git. Hâmi'nin sağ olduğunu, Öldürülmediğini gördüğünü kendilerine haber ver!» dedi.

Kadı Şurayh, Hâmi'nin yanına girdi. Ona baktı.

Kadı Şurayh der ki «Hâmi, beni görünce: (Allah aşkına, Müslümanlar aşkına! Benim aşiretim, kabilem hep yok mu oldular?!

Din adamları nerede kaldılar?!

Onlar, beni düşmanları ve düşmanlarının oğlu ile baş başa bırakıp hep gaib mi oldular?!» dedi.

Hâmi'nin, hâlâ sakalına yüzünden kanlar akıyordu.

Köşkün kapısında bir sarsıntı ve gürültü işitince, dışarı çıktım. Hâmi, arkamdan (Ey Şurayh! Sanıyorum ki işittiğim gürültü, Mezhic kabilesinin ve Müslümanlardan bana tarafdar olanların sesleridir. Yanıma on kişi girip beni kurtarsınlar!) diye seslendi.

Dışarıya, Mezhic kabilesi halkının yanına çıktım. Yanımda Humeyd b. Bükeyr-ül Ahmerî vardı. İbn-i Ziyad'ın başındaki emniyet memur ve muhafızla rındandı. İbn-i Ziyad, onu, Hâmi'nin yanına benimle birlikte göndermişti. Vallahi, yanımda o adam olmasaydı, Hâmi'nin bana emr ettiği şeyi adamlarına tebliğ ederdim.

Mezhic kabilesi halkının yanına çıktığımda (Sizin adamınız hakkındaki tutumunuzu ve söylediklerinizi valiniz işitti ve Hâmi'nin yanına girmemi bana emr etti. Gidip onu gördüm. Gördüğümü de, size söylememi emr etti. Size bildiriyorum ki Hâmi, sağdır. Size, onun öldürüldüğü hakkında verilen haber, asılsızdır.) dedim.

Amr b, Haccac ve adamları «demek ki Hâmi, öldürülmemiş, Allah'a şükürler olsun!» dediler [\[104\]](#)

Mezhic kabilesinin Seyyidlerinden olan Amr b. Haccac, onlara «İşte, adamınız sağmış. Ne diye fitneyi hızlandırıyor, körükleyorsunuz? Geri dönüp gidiniz!» dedi. Dönüp gittiler. [\[105\]](#)

İbn-i Ziyad'm Mescidde Konuşması :

İbn-i Ziyad, Hâni'yi döğdükten ve haps ettikten sonra halkın toplanmasından korkarak yanında halkın ileri gelenleri, kendi muhafızları ve uşakları olduğı halde mescide gitti. Minbere çıktı. Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra «Ey insanlar! İmdi, size derim ki Allah'a itâata, İmam ve Önderlerinize itâata sarılıınız. İhtilafa ve tefrikaya düşmeyiniz. Yoksa, helak olur, zelil olur ve öldürölürsünüz. Uyarılan kişi için, mazeret yoktur.» diyerek minberden indi. [\[106\]](#)

Müslim b. Akî'in Ayaklanması :

İbn-i Ziyad, Mescidde konuşmasını bitirip minberden indiğı sırada «İbn-i Akî' geldi! İbn-i Akî' geldi!» diye sesler işitilince, acele köşke girdi. Köşkün kapılarını kapattırdı ve kilitletti. .

Abdullah b. Hâzim der ki «Vallahi, ben, Müslim b. Akilin, vali köşküne gönderdiğı Elçisi idim. Hâni'nin başına gelenleri gözlerimle görmüşümdür. Hâni, döğüldüğü ve haps edildiğı zaman, atıma binip Müslim b. Akî'in yanına vardım. Murad oğulları kadınları toplanmışlar (Eyvah! Yanılıp aldanıp gitti O! Eyvah! Gayb oldu O!) diyerek feryad ediyorlardı.

Müslim b. Akî'in yanına girip bütün olaa bitenleri kendisine haber verdim. Müslim'e bey'at etmiş olanlar, on sekiz bin kişi idi. Hâni'nin evinin çevresindeki evlerde dört bin kişi vardı.

Müslim b. Akil (Yâ Mansur! Emit!) diye seslen!) dedi.

Ben de (Yâ Mansur! Emit!) diye seslendim. Bunu işiten Kuleliler de birbirlerine seslendiler. Halk, Müslim b. Akî'in başına toplandı.

Müslim b. Akıl; Ubeydullâh b. Amr b. Uzeyr-ül Kindî'ye Kinde ve Rebâa kabileleri adına Sancak bağladı. Ona (sen, süvarilerin önünde hareket et!) dedi.

Müslim b. Avsece'ye, Mezhic ve Esed kabileleri adına Sancak bağladı (Sen, piyadelerle git ve onların başında bulun!) dedi.

İbn-i Sümâmet-es sâidî (Saydavî) ye Temîm ve Hemedan kabileleri adına Sancak bağladı.

Abbas b. Câdet-ül Cedelî ye Medinelüer adına Sancak bağladı. Sonra, kendisi de, köşke doğru hareket etti.»

Abbas b. Cedelî der ki' «Biz, dört bin kişi ile yola çıktık. Köşke varıp kavuştuğumuz zaman, üç yüz kişi kaldık.

Biraz sonra, Müslim b. Akıl, Murad oğulları kabilesile birlikte gelip köşkü kuşattılar.

Sonra, halkı, yanımıza çağırdık. Hepsi yanımızda toplandılar. Kısa bir müddet geçmiş, geçmemişti ki, mescid ve sokaklar halkla dolmuştu. Akşama kadar halkın yığınağı devam etti.

İbn-i Ziyad, çok sıkıştı. Köşkün büyük kapısına içeriden dayanmalarını adamlarına emr etti.

İbn-i Ziyad'ın yanında emniyet memurları ve muhafızlarından otuz kişi ile ev halkından, âzadlılarından ve Küfe Eşrafından da, yirmi kişi bulunuyordu. [107]

O sırada köşkte bulunanların —Küfe Eşrafı da, dahil olmak üzere iki yüz kişi kadar oldukları da, rivayet edilir. [108]

İbn-i Ziyad; Müslim b. Akîl'in bir çok halkla geldiğini görünce, Dellâl'a »Ey Allah'ın Süvarileri! Hayvanlarınıza atlayınız!« diyerek bağırmasını emr etmiş, dâvetine icabet eden olmamıştı

İbn-i Ziyad, gelen halk arasında kendi adamları bulunduğunu sanıyordu. [109]

Müslim b. Akîl'in yanında Muhtar b. Ebî Ubeyd yeşil, Ubeydullâh b. Haris ise kırmızı bir Sancak taşıyor ve üzerinde kırmızı bir elbise bulunuyordu.

Muhtar, gelince, Sancağını Amr b. Hureys'in kapısına dikti. [110]

Ibn-i Ziyad'ın Aldığı Tedbirlerle Halkı, Müslim'in Başından Dağıtması :

Müslim b. Akîl, köşkün çevresinde şiddetli çarpışma yaptı. [111] Ağır şekilde yaralandı. Arkadaşlarından da, bazıları öldü. [112]

Köşkün içinde bulunanlar, köşkün damına çıkarak halka kesek ve ok atarak halkın köşke yaklaşmalarına engel oldular. Akşama kadar böyle yapmaktan geri durmadılar. [113]

Eş'as, Ka'ka b. Sevr ve Şebes b. Rib'î, akşama kadar Müslim b. Akîl ve arkadaşlarıyla çarpıştılar.

Şebes b. Rib'î «Geceye kadar bekleyiniz. Bunların hepsi dağılır, giderler.» Ka'ka ise, Şebes'e «Sen, halka şehri kapadın. Yollarını aç, onlar, dağılsın-lar, gitsinler!» diyordu. [114]

İbn-i Ziyad, Kesîr b. Şihab b. Husayn'ı çağırdı. Mezhic kabilesinden kendisine tâbi olanların yanına varıp onları harpten, Sultanın cezasından korkutarak İbn-i Akîl'den ayırmasını ona emr etti.

Muhammed b. Eş'as'a; Kinde ve Hadranıevt'ten kendisine tabi olanların yanma gitmesini, halktan yanlarına gelecek olanlara emân sancağının açılmasını emr etti.

Ka'ka b. Sevr, Şebes b. Rib'î, Haccar b. Ebcer ve Şimr b. Zilcevşen'e ayini şekilde hareket etmeleri için emir verdi.

İbn-i Ziyad, büsbütün yalnız ve az kimselerle kalkmaktan çekinerek diğer Küfe Eşrafını yanında tuttu.

Kesîr b. Şihab, Muhammed b. Eş'as ve Ka'ka b. Sevr, kavm ve kabilelerinden kendilerine tâbi olanlarla birlikte İbn-i Ziyad-ın yanında toplandıkları zaman, Kesîr b. Şihab, İbn-i Ziyad'a «Ailâh, Emîr'e iyilikler versin. Köşkte seninle birlikte halkın ileri gelenlerinden, muhafızlarından, ev halkından ve âzadlılarından bir çok kimseler var.

Köşkün etrafını saranlarla çarpışmak üzere, istersen, sen de bizimle gel!» dedi. İbn-İ Ziyad, gelmekten kaçındı.

Şebes b. RibTye bir sancak bağlayıp onu dışarı çıkardı.

Bütün halk, Müslim b. Akî ile birlikte bulunuyor ve tekbir getiriyordu.

İbn-i Ziyad, yanında topladığı Küfe Eşrafına «Halka görününüz. îtâatlı olanların fazlasile memnun edileceklerini söyleyiniz. Asi olanları ise, ümitlerinin boşa çıkarılacaklarını ve cezalandırılacaklarını söyleyerek korkutunuz.

Şam'dan kendilerine karşı askerî birlikler gelmekte olduğunu bildiriniz!» dedi.

Halka karşı ilk konuşan, Kesîr b. Şihab oldu ve «Ey insanlar! Buradan dağılıp ailelerinize kavuşunuz.

Şerri ve zararı hızlandırmayınız, körüklemeyiniz.

Kendinizi, Öldürmek için, ortaya atmayınız.

İşte size, Mü'minler Emîri Yezid'in askerleri de geliyor.

Eğer, siz, İbn-i Ziyad'la çarpışmağa devam edecek, yatsuya kadar dönüp gitmeyecek olursanız, o, zürriyetinize bile iyiliği haram kılmağa, Şam'lı-larla yapacağınız çarpışmada bozulup dağıldığınızda hasta yerine sağlamı, çarpışmada bulunup bir tarafa savuşmuş olanın yerine, çarpışmada bulunmayan ve ortada yakalayıp cezalandırmağa ve içinde oma karşı âsi olanlardan bir kimse kalmayınca kadar bu şekilde hareket etmeye yemin etmiştir!» dedi. [\[115\]](#)

Muhammed b. Eş'as, Ka'ka b. Sevr, Şebes b. Rib'î, Haccar b. Ebcer ve Şimr b. Zilcevşen de «Ey Küfelîler! Allâh'dan korkunuz. Fitne ve fesad çıkarmağa acele etmeyiniz.

Şu ümmetin Asasını yarıp ikiye ayırmayınız.

Üzerinize Şam süvarilerini getirmeyiniz. Onların tadını tatmış, Emevîle-rin heybet ve azametlerini denemiş bulunuyorsunuz!» diyerek halka seslendiler.

Müslim b. Akîl'in yanında bulunan adamlar, hemşehrilerinin sözlerini işitince, gevşemeğe başladılar. [\[116\]](#)

Dağılmağa yüz tuttular,

Kesîr b. Şihab, Kelp kabilesinden iki bin kişiyi Müslim b. Akîl'den ayırdı.

Müslim b. Akîl'in yanma gitmek istiyen Fityan oğulları gençlerinden birisini yakalayıp İbn-i Ziyad'a gönderdi. O da emr etti. Genç, haps edildi.

Muhammed b. Eş'as, gidip Umâre oğullanma mahallelerinde dikildi.

Umâre b. Salhab-ül Ezdî'nin silahlanarak Müslim b. Akîl'in yanma gitmek istediğim anlayınca, onu tuttu, İbn-i Ziyad'a gönderdi.

O da, onu haps etti. [\[117\]](#)

Küfelilerden bir adam gelip oğluna, kardeşine ve amucasının oğluna «Geri dön! Çünkü, bu kadar halk, yetiyor, sana hacet bırakmayorlardır!» dedi.

Bir kadın gelip oğlunu, kocasını ve kardeşini geri çevirinceye kadar onlarla ilgilendi. [\[118\]](#)

Başka bir adam gelip oğluna veya kardeşine «Yarın, Şamlılar gelip karşına çıkacak. Sen, harbi ve şarri ne yapacaksın, geri dön!» diyerek onları alıp götürdü,

Orada toplanmış bulunanlar, akşama kadar bölündüler ve dağıldılar. [\[119\]](#)

Müslim b. Akîl'in yanında beş yüz kişi kaldı. Sonra, onlar da, azala azala üç yüze ve en sonra otuza kadar İndi. [\[120\]](#)

Müslim b. Akü'in Başına Gelenler.-

Müslim b. Akü, vali köşkü yanındaki mescidde akşam namazını ancak, otuz kişi ile kıldı.

Müslim, böyle, yanında otuz kişiden başka kimse kalmadığını görünce, Kinde mahallesi kapılarına doğru yaya olarak yürümeğe başladı. [\[121\]](#)

Kinde kapılarına gelince, yanında ancak on kişi kaldı. Kinde kapısından çıktığı ve arkasına dönüp baktığı zaman, kendisine cıe gideceği yolu, ne barınacağı evi gösterecek, ne de karşılaacağı düşmana karşı derd ortağı olacak bir kimse göremedi.

Küfe'nin eski sokaklarına doğru yürümeğe başladı. Nereye doğru gittiğini, nereye gideceğini bilmiyordu.

Kaidelerden Cebele oğullarının evlerine kadar gitti. Orada, Eş'as b. Kays'ın âzadlıları'rtan Tav'a isminde bir kadının kapısına vardı. Kadın, Esîd-ül Hadramî ile evlenmiş, ondan Bilal isminde bir oğlu olmuştu.

Bilal, halkın yanında bulunuyor, Tav'a da, onun gelmesini bekliyordu. Müslim b. Akil, Tav'a'ya selâm verdi. O da, selâma mukabele etti-, Müslim «Ey Allah'ın kulu kadın! Bana, bir su içir!» dedi.

Tav'a, içeriden su getirip verdi. Müslim, suyu içtikten sonra, Tav'a, kabı içeri aldı.

Müslim, oraya oturdu. Tav'a, dışarı çıktı. Müslim'e «Ey Allah'ın kulu! Suyu içmedin mi?» diye sordu.

Müslim «Evet! İçtim.» dedi.

Tav'a «Öyle ise, kalk, ailenin yanına git!» dedi.

Müslim, sustu, cevap vermedi.

Tav'a «Kalk, ailenin yanına git!» diyerek sözünü tekrarladı.

Müslim, yine sustu, cevap vermedi.

Tav'a «Sübhânallâh! Ey Allâhm kulu! Kalk, ailenin yanına git! Allah, seni af etsin. Benim kapımda oturmak, ne sana iyilik getirir, ne de, helâl olur!» dedi.

Müslim, ayağa kalktı. «Ey Allah'ın kulu kadın! Benim, bu şehirde ne bir konutum, ne de, yanında barınacak bir kabilem var!

Sen, bu günden sonra sana yetebilecek sevaplı bir iyilikte bulunsan olmaz mı? dedi.

Tav'a «Ey Allah'ın kulu! Nedir o iyilik?» diye sordu.

Müslim «Ben, Müslim b. Akîl'im. Şu kavm (Küfeliler) bana yalan söylediler ve beni aldattılar.» dedi.

Tav'a «Demek, sen Müslim'sin?» dedi. Müslim «Evet!» dedi.

Tav'a «İçeri buyur!» dedi ve onu, evinin içerisindeki ayrı bir odaya aldı. Odayı döşedi.

Müslim'e akşam yemeği hazırladı. Müslim, yemedi. Biraz sonra, Tav'a'nın oğlu Bilal geldi.

Bilal, anasının o odaya çok girip çıktığı görünce, anasına «Vallahi, ben, senin bu gece odaya çok girip çıkmandan şüpheleniyorum. Her halde, sende bir iş var!» dedi.

Tav'a «Yavrucuğum! Şuradan mı şüpheleniyorsun?» diye sordu.

Bilal «Oradan şüpheleniyorum. Vallahi, sen, bana ne varsa, mutlaka haber vermelisin!» dedi.

Tav'a «Git, sen, kendi halinle uğraş. Benden bir şey sorma!» dedi.

Bilal, ısrar edince, Tav'a «Yavrucuğum! Sana haber vereceğim şeyi halktan hiç bir kimseye söylemeyeceğine yemin edersen, söyleyeyim.» dedi.

Ona yemin ettirdikten sonra, Müslim b. Akîl'in gelip kendilerine sığındığını haber verdi. Bilal da sustu ve yattı.

Bilâl'in, kötü tutum ve davranışlarıyla halk arasında yeri olmayan bir kimse olduğu söylenir.

Beri yandafl İbn-i Ziyad, Müslim b. Akîl'in adamlarının, Önce işitmiş olduğu seslerini işitmeyince, kendi adamlarına «Çıkıp bir bakınız. Onlardan bir kimse görebilirmisiniz?» diye sordu.

Dışarı çıkıp baktılar. Kimse göremediler.

İbn-i Ziyad «İyi bakınız. Belki, karanlık altında sizi tuzağa düşürmek için gizlenmiş olabilirler!» dedi.

Mescidin bölmelerine çıktılar. Karanlıklarda bir kimse var mı diye ellerindeki ateş ışıklarıyla zaman zamaa baktılar. Karanlığı, ışıklarla taradılar, aradılar.

Direkler arasına ipler gererek kandilleri astılar ve yaktılar. Yakın, uzağı aydınlattılar. Minberin altına varıncaya kadar, her tarafa baktılar. Hiç bir şey göremeyince, İbn-i Ziyad'a bildirdiler. [\[122\]](#)

İbn-i Ziyad «Müslim ve taraf darları, bırakılmışlar; Küfeliler, Müslim'den ayrılmışlardır!» dedi. [\[123\]](#)

Mescid'in kapalı bulunan köşk kapısı açıldı.

İbn-i Ziyad, yatsu vakti, adamlarile birlikte Mescide gitti. Onlara, etrafında oturmalarını emr etti. Polis ve Emniyet memurlarından, Küfe Eşraf ve ileri selenlerinden, kabile Reislerinden veya mücahidlerden olanların yatsu namazını ancak köşk mescidinde kılmaları, kendilerini temize çıkaracak, sorumluluktan kurtaracaktır!» diye seslenmesini Amr b. Nâfi'e emr etti.

Bir müddet sonra mescîd, halkla doldu, taştı.

Sonra, emr etti. Ezan okundu ve namaz için kamet getirildi.

Husayn b. Nümeyr «istersen, namazı halka ben kıldırayım. Yahut senden başkası kıldırısın. Sen, köşke gir,. Namazını orada kıl. Çünkü, ben, düşmanlarından bazıları tarafından senin öldürülmeyeceğinden emin değilim!» dedi.

İbn-i Ziyad «Öyle ise, gidip arkamda ayakta durunuz. Beni bekleyiniz ve cema'ata dikkat ediniz. Zaten, ben, halka namaz kıldırmaq için mescide girmiş değilim!» diyerek minbere çıktı.. Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra «İmdi, bilesiniz ki: câhil ve sefih İbn-i Akîl, ihtilaf ve isyan çıkarmak için Küfe'ye geldi.

Kim, onu, bize bulur ve evinde olduğunu haber verirse, Allah için beraat eder, temize çıkar.

Kim, onu bize getirirse, ona, Müslim'in kan bedeli ihsan olunacaktır.

Allah'ın kulları! Allâh'dan korkunuz. İtaatımıza, bey'atımıza sarılınız. Kendinize başka bir yol düşünmeyiniz.

Ey Husayn b. Nümeyr! Anan, seni yitirsin. Sen, Küfelilerin evlerine baskın yapacak, sokak ağzlarına gözcüler göndereceksin. Yarın, sabaha çıkınca, hutün evleri, altın, gümüş külçesi arar gibi birer birer aratacak, o adamı bulup getirinceye kadar aramaktan, göz kulak, olmaktan geri durmayacaksın!» diyerek minberden inip köşke girdi.

Husayn b. Nümeyr, Polis ve Emniyet Amiri idi.

İbn-i Ziyad, Amr b. Hureys için bir Sancak bağladı. Sabahleyin halkı meclisine toplamasını ona emr elti. izin verilince, halk, İbn-i Ziyad'm huzuruna girdiler.

Muhammed b. Eş'as, geldi. İbn-i Ziyad, ona «Hoş geldin hainliği, yaramazlığı bulunmayan, suçlanmayan kişi!» dedi. Onu, yanma oturttu.

Sabaha çıkınca, Müslim b. Akîl'i evinde barındıran TavVn'nın oğlu Bilal b. Esîd, erkenden Muhammed b. Eş'as'm oğlu Abdurrahman'a gidip Müslim b. Akîl'in yerini, yâni anasının' yanında bulunduğunu haber verdi.

Abdurrahman da, babasının yanma varıp İbn-i Ziyad'la otururken, bunu, ona gizlice söyledi.

İbn-i Ziyad, Muhammed b. Eş'as'a «Oğlun, sana gizlice ne söyledi?» diye sordu.

O da «Bana, İbn-i Akîl'in evlerimizden bir evde bulunduğunu haber verdi!» deyince, İbn-i Ziyad, elindeki değnekle Muhammed b. Eş'as'ın böğrüne yavaşça vurarak «Kalk, hemen onu bana getir!» dedi.

Muhammed b. Eş'as, Müslim b. Akîl'i getirmek için kalktı. İbn-i Ziyad, mescidde yerine vekil bıraktığı Âmr b. Hureys'e haber gönderdi ve «İbn-i Eş'as'la altmış veya yetmiş adam gönder. Hepsi Kays kabilesinden olsun!» dedi. [\[124\]](#)

Müslimi yakalamak için gönderilen askerlerin yüz kişi oldukları da, rivayet edilir [\[125\]](#)

Amr b. Hureys, Kays kabilesinden seçilen askerî birliği Amr b. Ubey-dullâh b. Abbas-üs Sülemî'nin kumandası altında, Müslim b. Akîl'in üzerine gönderdi.

Bunlar, Müslim b. Akîl'in içinde bulunduğu eve geldiler. [\[126\]](#)

O sırada, Tav'a, Müslim için ateş yakmış, su ısıtmıştı. Müslim de, üzerinin kanını yıkamakta idi. [\[127\]](#)

Müslim b, Akîl, atların nallarının çıkardığı sesleri ve adamların gürül-tülerfci işitince, kendisi için geldiklerini anladı.

İbn-i Ziyad'ın gönderdiği askerler, Müslimin bulunduğu eve baskın yaptılar.

Müslim, kılıcını sıyırıp onların üzerlerine yürüdü. Kılıcını vura vura onları evden dışarı çıkardı.

Küfe askerleri, tekrar eve baskın yaptılar.

Müslim b. Akil, üzerlerine saldırıp onları dışarı çıkardı.

O sırada Bükeyr b. Humran ile birbirlerini kılıçladılar.

Bükeyr, Müslim'in ağzına kılıçla vurup üst dudağını kesti. Kılıcın ucu alt dudağına battı.

Müslim de onun başına kılıçla şiddetli bir darbe indirdi. Omuz köküne indirdiği ikinci darbe ile de Bükeyr'in omuzunu göğüs boşluğuna kadar yardı.

Askerler, bunu görünce, evin damına çıkarak onu damdan taşa tuttular.

Ayrıca, evin etrafında kemiş yaktılar. Damdan, Müslim'in üzerine inmeğe başladılar.

Müslim, evde banılamayacağını görünce, kılıcını sıyırdı. [\[128\]](#) «Bütün bu halk, Müslim b. Akîl'i öldürmek için mi toplandılar?

Öyle ise, ey nefis! Kaçınılmaz olan ölüme karşı çık!» dedi [\[129\]](#) Sokağa fırlayıp çarpışmağa girişti.

Muhammed b. Eş'as, Müslim'in yanına gelip «Ey genç! Sana emân var! Kendini boş yere öldürme!» dedi.

Müslim b. Akil, hem çarpışıyor, hem de «Ben, hür olarak ölmeğe yemin c:Uim!» diyordu.

Muhammed b. Eş'as «Sana ne yalan, ne hile, ne de, aldatma var! Bunlar, senin amuca oğullarıdır. Seni, ne Öldürürler, ne de döverler!» dedi.

Müslim b. Akü, kendisine atılan taşlardan yılmış ve sinmiş, çarpışmaktan âciz bir hale düşmüş, arkasını evin duvarına dayamıştı.

Muhammed b. Eş'as. ona yaklaşarak «Sana eman verilmiştir!» dedi.

Müslim b. AMİ «Ben, gerçekten emân verilmiş, emin bir haldemiyim?» diye sordu.

Muhammed b. Eş'as «Evet!» dedi.

Amr b. Ubeydullâh-ü Sülemî hariç, orada bulunanların hepsi de «Sana emân verilmiştir.» dediler.

Amr b. Ubeydullâh ise «Benim, bunu bindirecek ne dişi, ne de erkek devam var!» dedi ve bir kenara çekildi.

Müslim b. Akîl «Bana emân vermeyecek iseniz, ellerimi sizin ellerinize teslim edip bağlatmam!» dedi.

Bir katır getirilip Müslim, onun üzerine bindirildi.

Etrafi kuşatıldığı, boynundan kılıcı çıkarıldığı zaman, Müslim'in, hayatından ümidi kesilmiş gibi idi ve gözleri yaşarmıştı.

«İşte bu, vefasızlığın, verilen emân sözünde durmamanın bir başlangıcıdır!» dedi.

Muhammed b. Eş'as «Ben, sana bir zarar gelmeyeceğini umuyorum!» dedi.

Müslim b. Akîl «Bu, bir umuntudan başka bir şey değildir. Sizin bana verdiğiniz eman sözü nerede kaldı? İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn!» dedi ve ağladı.

Amr b. Ubeydullâh-üs Sülemî «Biz, senin gibi birisini arayıp bulmuş senin gibi teslim almıştık ta, o, hiç ağlamamıştı!» dedi.

Müslim «Vallahi, ben ne kendim, ne de zürriyetimden öldürülecek olanlar için ağlıyorum!

Fakat, ben, bana doğru gelmekte olan ailemden Hüseyin ve Onun Ev halkı için ağlıyorum!» dedi. Sonra da, Muhammed b. Eş'as'a döaüp «Ey Allah'ın kulu! Görüyor ve anlıyorum ki: vallahi, sen, bana verdiğin emân hükmünü yerine getirmekten "âcizsin! [\[130\]](#)

Senin elinden gelebilecek bir hayır yok mudur? Yanındaki adamlarından birisini benim tarafımdan Hüseyin'e göndersen de, benim söyleyeceklerimi Ona erişirse, olmaz mı?

Çünkü, ben, bu gün veya başka bir gün, Onun veya Ev halkının size, Küfe'ye çıkıp geleceğini sanıyorum.

Görüyorsun ki ben, bunun için ağlıyor, üzülüyor ve sabırsızlanıyorum. Göndereceğin adam, Ona (İbn-i Akîl, beni, sana yolladı. Kendisi, Küfeliler elinde esirdir. Artık, onun yer yüzünde yürüdüğü görülmez. Belki de öldürülmüştür.

O, sana (izin sıra ev halkıyla birlikte geri dön! Küfeliler, Seni aldatmıştır! Babanın adamları olan o Küfeliler ki babanın ölümü ile veya Öldürül-mesile O'ndan ayrılmayı temenni etmişlerdi.

Küfeliler, Seni de, beni de, yalanladılar. Bu, yalana çıkarılamayacak bir görüştür! diyor) desin!» dedi.

Muhammed b. Eş'as «Vallahi, bu isteğini, yapacağım. Sana eman verdiğimi de, İbn-i Ziyad'a bildireceğim!» dedi.

Muhammed b. Eş'as, kendisini ziyarete gelen şair İyas b. Asel-üt tâî'yi çağırdı. Müslim b. Akîl'in, Hz. Hüseyin'e bildirilmesini istediği şeyler yazılı bir mektubu ona verdi. «İşte, sana yiyeceğin', cihazın, ailenin ihtiyacı olan şeyler!» dedi.

İyas «Hani binitim nerede?» diye sordu.

Muhammed b. Eş'as «İşte, binit te sana. Bin ona!» dedi.

Muhammed b. Eş'as, Müslim b. Akîl ile birlikte vali köşkünün kapısına kadar geldiler.

Muhammed b. Eş'as, izin istedi. İzin verilince, içeri girdi. İbn-i Ziyad'a, Müslim b. Akîl'in haberini verdi. Bükeyr b. Humran'ı vurup yaraladığım da, sözlerine ekledi.

İbn-i Ziyad «Allah, onu (Müslim'i) bizden irak etsin!» dedi.

Muhammed b. Eş'as; Müslim b. Akîl'in askerî birliğe nasıl karşı koyduğunu, kendisine, tarafından ne şekilde emân verilmiş olduğunu haber verince, İbn-i Ziyad «Sen nerde, emân nerde! Biz, seni ona emân versin diye mi gönderdik?

Biz, seni, ancak, onu bize getiresin diye göndermişizdir!» dedi.

Muhammed b. Eş'as, sustu. Bir şey, söyleyemedi.

Müslim b. Akîl, köşkün kapısına geldiği zaman, çok susamıştı.

Köşkün kapısında bazı kimseler oturmuşlar, içeri girmek için izin bekliyorlardı.

Umâre b. Ukbe, b. Ebî Muayt, Amr b. Hureys, Müslim b. Amr-ül Bâhilî ve Kesîr b. Şihab bekliyenler arasıda idi,

Müslim b. Akîl, köşkün kapısına gelince, köşkün kapısının üzerinde duran ve içinde soğuk su bulunan küpü gördü. «Bana, şu sudan içiriniz!» dedi.

Müslim b. Amr-ül Bâhilî «O gördüğün soğuk sudan ha! Hayır, vallahi, sen, bundan bir damla bile tadamazsın. Nihayet, Cehennem ateşi içinde Ha-mîm'i tadarsın!» dedi.

Müslim b. Akîl «Yazıklar olsun sana! Kimsin sen?» dedi.

Müslim b. Amr «Ben, senin inkâr ettiğin hakkı bilen'in, senin tanımadığın, karşı geldiğin İmam ve Önderin öğütünü dinleyen ve ona boyun eğenin oğlu Müslim b. Amr-ül Bâhilîyim!» dedi.

Müslim b. "Akil «Hay anan seni yifirsin! Sen, kabalığımı, çirkin huylu-u-ğunu mu ortaya koyuyorsun?!

Ey Bâhiliyenin oğlu! Cehennem ateşi içinde temelli kalmağa ve onun Hammî'i-nden içmeğe sen daha lâyük ve müstahıksın!» dedi. Sonra da, duvara dayanarak oturdu.

Amr b. Hureys, Süleyman adındaki uşağmı gönderip küpten su getirtti ve Müslim'e içirdi.

Umâre b. Ukbe de, Kays adındaki uşağmı kupa gönderdi. Küpün üzerinde mendil ve yanında da, su bardağı bulunuyordu. Kays, bardağa su doldurdu. Sonra, onu Müslime içirmek için getirdi.

Müslim, bardağı alıp içmek için ağzına götürdüğü zaman, bardak, Müslim'in ağzından akan kanla doldu.

İkincide de, öyle oldu.

Üçüncüde ise, kılıç darbesile yerinden oynamış bulunan Ön dişlerinden ikisi bardağın içine düştü. Bardağı kana boyadı.

Müslim b. Akîl «Allah'a şükürler olsum. Eğer, benim için dünya rızkımdan içecek su olsaydı, elbette, ben onu, içerdim!» dedi.

Müslim b. Akîl, İbn-İ Ziyad'm huzuruna sokuldu. İbn-i Ziyad'a selâm vermedi.

Köşk muhafızı «Valiye selâm vermiyor musun?» diye sordu.

Müslim «O, beni öldürmek istiyorsa, ona ne diye selâm vereyim. Eğer, beni Öldürmek istemiyorsa, vallahi, kendisine selâmım çoğalır.» dedi.

İbn-i Ziyad «Vallahi, o, muhakkak Öldürülecektir!» dedi. Müslim b. Akîl «Beni öldüreceksin öyle

mi?» diye sordu, İbn-i Ziyad «Evet! [131]

Sen, sağ bırakılacağımı mı samyor ve umuyorsun?» dedi. [132]

Müslim b. Akil «Öyle ise, bırak beni, kavmımdan bazılarına vasiyetimi yapayım?» dedi. [133]

İbn-i Ziyad «istediğini, vasiyyet et!» dedi. [134]

Müslim b. Akil'in Vasiyeti :

Müslim b. Akil, İbn-i Ziyad'ın yanında oturanlardan Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'a baktı ve «Ey Ömer! Aramızda akrabalık var. Ben, gizli bir dileğimi yerine getirmeye seni vekil etsem, kabul edermisin?» diye sordu.

Ömer b. Sa'd, Müslim'in dileğini kabulden çekinip kaçınınca, İbn-i Ziyad «Amucanın oğlunun dileğini yerine getirmekten kaçınma!» dedi. [135]

Bunun üzerine, Müslim b. Akil, Ömer'le bir köşeye çekildi. [136] Oturdular. İbn-i Ziyad, onlara bakıyordu. [137]

Müslim b. Akil, Ömer b. Sa'd'e «Yapacağım vasiyetimi yerine getirmeyi kabul ediyormusun?» diye sordu.

Ömer b. Sa'd «Evet!» dedi [138]

Müslim b. Akil «Küfe'ye geldiğimden beri Küfelilere yedi yüz dirhem [139] borçlandım. Sem, onu, benim taraf undan öde! ([140]

Ben, Öldürüldüğüm zaman, İbni Ziyad'dan, cesedimi, kesip biçilmemek, teşhir edilmemek için, bağışlamasını iste.

Hüseyin b. Ali'ye tarafından bir Elçi sal.

Elçi. una, benim halimi, başıma geleni bildirsin. Kendisine Tarafdar olduklarını söyleyen şu kişilerin ihanetine bari kendisi olsun uğramasın.

Onlardan on sekiz bin kişinin bana bey'at ettikten sonra ahidlerini nasıl bozduklarımı, sözlerinden nasıl döndüklerini haber versin de, O, Allah'ın Haremi olan Mekke'ye dönsün ve orada otursun.

[141]

Küfelilerin sözlerine hiç aldanmayın!

Halbuki, ben, ona mektup göndermiş, bütün Küfe halkının kendisile birlikte olduğunu bildirmiştim.

[142]

O, bu mektubumu görür görmez, her halde, yola çıkmış, geliyordur!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Sana ait bu şeylerin hepsini yerine getirmek, boynumun borcudur. Ben, bunlara

[143]

kefilim» dedi ve İbn-i Ziyad'ın "yanına döndü.

İbn-i Ziyad'a «Müslim, bana ne söyledi, biliyor musun? göyle şöyle söyledi!» diyerek onun

[144]

vasiyyetlerini birer birer acılattı,

İbn-i Ziyad «Sen, onun, sana gizlice söylediği şeyleri açığa vurmakla kötülük ettin. [145]

Emin olan kişi, sana hıyanet etmez. Fakat, hâine de, güvenilmez.

Sana, havale edilen şeyleri yerine getirip getirmemek sana aittir. Biz, bi¹ hususta dilediğini

yapmaktan seni men edecek değiliz.

Eğer, Hüseyin, bizi istemezse, biz de, onu istemeyiz. Eğer o, bizi isterse,- bi/ de, kendisinden yüz

çevirmeyiz.

Müslim'in cesedi hakkındaki vasiyyetine gelince: biz, sana bu hususta şefaattirmeyeceğiz.

Çünkü, o, bizim adamlarımızdan değildir. Bu yolda bizimle çarpışmış, bize aykırı hareket etmiş ve

bizi, yok etmeğe çalışmış, çabalamıştır.

Onu öldürdüğümüz zaman, cesedine ne yapılacağını ben, bilirim!» dedi. [146]

[1] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 224-225

[2] Ebülfida-Elbidaye Vennühâye c. 8, s. 162

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası, Akçağ Yayınları: 19-20.

[3] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası, Akçağ Yayınları: 20.

[4] Ebülfida-Elbidaye Vennühâye c. 8, s. 150-151

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Faciası, Akçağ Yayınları: 20.

[5] İbn-i Haldun-Tarih c. 3, s. 18.

[6] Zehebi-Siyerü Âlâmünnübölâ c. 3, s. 108

[7] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 20-21.

[8] Dineveri.Kitabül'ahbar s. 227

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 21.

[9] Ebülfida-Elbidâye Vennihâye c. 8, s. 146

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 21.

[10] Yakubî-Tarih c. 2, s. 241

[11] Belâzürî-Ensâbü'l eşraf c. 4, s. 12, Taberî-Tarih c. 6, s. 188

[12] Ebülfida-Elbidâye Vennihâye c. 8, b. 146

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 21-22.

[13] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 22.

[14] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 227, Taberî-Tarih c. 6, s. 189

[15] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 22-23.

[16] Belâzürî-Ensabül eşraf c. 4, b, 13

[17] Dineveri-Kitaibül ahbar s. 228

[18] Belâzürî-Ensabül eşraf c. 4, 6. 13

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 23-24.

[19] Dineveri-Kitafoül'ahbar s. 227-228

[20] Belâzürî-Ensabül eşraf c. 4, s. 14-15, Taberî-Tarih c. 6, s. 189

[21] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 24-25.

[22] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 228

[23] Belâzürî-Ensab. c. 4, s. 15, Taberî-Tarih c. 6, s. 190

[24] Taberî-Tarih c. 8, s. 190

[25] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 228, Belâzürî-Ensab c. 4, s. 15

[26] Zehebi-Âlâmünnübölâ c. 3, s. 198

[27] Taberî-Tarih c. 6, s. 19025

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 25.

[28] Belâzürî. Ensab c. 4, s. 15-16, Taberi-Tarih c. 6, s. 190-191

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 26.

[29] Taberi-Tarih c. 6, s. 190

[30] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 26.

[31] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 27.

[32] Dimeverî-Kıtabül'ahbar s. 228-229

[33] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 4, s. 292

[34] Taberi-Tarih c. 6, s. 197

[35] Taberi-Tarih c. 6, s. 221

[36] Dineverî-Kıtabül'ahbar s. 228-229

[37] Taberi-Tarih c. 6, s. 194, Mes'ûdi-Murûcuzzeheb c. 3, s. 64

[38] Yakubî-Tarih c. 2, s. 241-242, Taberi-Tarih c. 6, s. 197

[39] Taberi-Tarih c. 6, s. 197

[40] Yakubî-Tarih c. 2, s. 249

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 28-30.

[41] Taberi-Tarih c. 6, s. 197.198

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 30-31.

[42] Taberi-Tarih c. 6, s. 198

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 31-32.

[43] Dineverî-Kıtabül'ahbar s. 230

[44] Taberi-Tarih c. 6, s. 196

[45] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 32-33.

[46] Dineverî-Kıtabül'ahbar s. 230-231, Taberi-Tarih c. 6, s. 198.199

[47] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 33.

[48] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 34.

[49] Taberi-Tarih c. 6, s. 199

[50] Taberi-Tarih c. 6, s. 194

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 34.

[51] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 231

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 34.

[52] Taberi-Tarih c. 6, s. 199, Dine veri-Kitabül'ahbar s. 231.

[53] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 35.

[54] Sercun b. Mansur, Yezid'in yakın adamı, yazıcısı, nedimi, müşaviri ve içki arkadaşı idi. (Belâzûri-Ensabül'eşraf c. 4, s. '2, 81) Sercun'un babası Mansur ise, Rûmi (Anadolulu) idi. (Ebülfida-Elbidaye Vennihâye c. 8., s. 146, İbn-i .Htıldun-Tarih c. J, s. 19)

[55] Taberi-Tarih c. 6, s. 199

[56] Belâzûri-Ensato c. 4, s. 82

[57] Taberi-Tarihc. 6, s. 199

[58] Taberi-Tarih c. 6, s. 200

[59] Belâzûri-Ensabc.4,s.82

[60] Taberi-Tarih c. 6, s. 200

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 35-36.

[61] İbn-i Abd-i Rabbih-İkdülferid c. 2, s. 216

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 36.

[62] Zehebi-Â'İftmünnübelâ c. 3, s. 201

[63] Belâzûri-Ensab c. 4, s. 81-82

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 36-37.

[64] Taberi-Tarih c. 6, s. 200

[65] Zehefbi-Âlâmüimübelâ c. 3, s. 201

[66] Yâkubi-Tarih c. 2, s. 42

[67] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid c. 2, s. 218-219, Zehebi-Âlâmünnübelâ c. 3, 6. 205

[68] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid c. 2, s. 219, Yakubi-Tarih c. 2, s. 242, Zehebi- Alâm. c. 3, s. 205

[69] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 37-38.

[70] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 231

[71] Taberi-Tarih c. 6, s. 200

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 38-39.

[72] Taberi-Tarih c. 6, s. 200, Dineveri-Kitabül'ahbar s. 231

[73] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 231-232

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 39.

[74] Taberi-Tarih c. 6, s. 200.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 39.

[75] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 40.

[76] Taberi-Tarih c. 6, s. 201-202

[77] Zehebi-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 201

[78] Taberi-Tarih c. 6, s. 201

[79] Mes'udî-Murûcuzzeheb c. 3, s. 66

[80] Taberi-Tarih c. 6, s. 202.

[81] Mas'ûdî-Murûcuzze'hebc c. 3, s. 66

[82] Taberi-Tarih c. 6, s. 202

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 40-42.

[83] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 232-233

[84] Taberi-Tarih c. 6, s. 202.

[85] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 42.

[86] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 42-43.

[87] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 43.

[88] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 233-234

[89] Taberi-Tarih c. 6, s. 202.

[90] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 234.

[91] Mihran, son derece akıllı ve zeki ;bir kimse idi. İbn-i Ziyad'ın akıl hocası idi. (Dineveri-Kitabül'ahbar s. 281)

[92] Taberi-Tarih c. 6, s. 202

[93] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 234

[94] Taberi-Tarih c. 6, s. 202

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 43-45.

[95] Taberi-Tarih c. 6, s. 204, Dineveri-Kitabül'ahbar s. 234-235

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 45.

[96] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 2335

[97] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülfereid c. 2, s. 217

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 45.

[98] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 235

[99] Taberi-Tarih c. 6, s. 203 .

[100] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 45-47.

[101] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 235-237

[102] Taberi-Tarih c. 6, s. 202

[103] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 237

[104] Taberi-Tarih c. 6, s. 205-207

[105] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 238.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 47-52.

[106] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 52.

[107] Taberi-Tarih c. 6, s. 207

[108] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 238

[109] Taberi-Tarih c. 6, s. 221

[110] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 52-54.

[111] Taberi-Tarih c. 6, s. 215

[112] Taberi-Tarih c. 6, s. 221

[113] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 238

[114] Taberi-Tarih c. 6, s. 215

[115] Taberi-Tarih c. 6, s. 207-206

[116] Dineveri-Kitabül'ah/bar s. 239.

[117] Taberî-Tarih c. 6, s. 208.

[118] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 239

[119] Taberi-Tarih c. 6, s. 208

[120] Ebül?ida-El'Bidaye ven'Nihaye c. 8, s. 155

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 54-56.

[121] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 239, Taberi-Tarih c. 6, s; 208

[122] Taberî-Tarih c. 6. s. 209.

[123] Dineveri-Kitabü'ahbar s. 239.

[124] Taberi-Tarih c. 6, s. 209-210

[125] Dineveri-KitabüFahbar s. 240

[126] Taberi-Tarih c. 6, s. 210.

[127] Taberi-Tarih c. 6, s. 221.

[128] Taberi-Tarjîh c. 6, s. 210

[129] Mes'ûdî-Murûeuzzeheb c. 3, s. 68..

[130] Müslim b. Akîl, Muhammed b. Eş'aş'ın emânî üzerine teslim olunca, kılıcını, silahını Muhammed b. Eş'as, elile soymuştu. Onun, "bu hareketini, bazı şairler «Sen, korkarak, mucanın yanında çarpışmayı, bıraktın. Halbuki, isteseydin, onu koruyabilirdin.

Muhammed Aleyh İis selâmın Ev Halkından bir cemaatı öldürdün! Onların kılıçlarını ve zırhlarını soydun!» diyerek kınamış ve yermişlerdir. (Mes'ûdî-Mu-rûcuz2eheb c. 3, s. 68)

[131] Taberi-Tarih c. 6, s. 210-212

[132] Dineveri-Kitabürahbar s. 241.

[133] Taberi-Tarih c. 6, s. 212

[134] Dineveri-Kitabürahbar s. 241

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 56-65.

[135] Taberi-Tarih c. 6, s. 212.

[136] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 241.

[137] Taberi-Tarih c. 6, s. 212.

[138] Dineveri-Kitabürâhbar s. 241.

[139] Dineveri'ye göre bin dirhem

[140] Taberi-Tarih c. 6, s. 212

[141] Dineveri-Kitabûl'ahbar s. 241.

[142] Taberi-Tarih ç. 6, s. 212.

[143] Dineveri-Kitabûl'ahbar s. 241.

[144] Taberi-Tarih c. 6, s. 212.

[145] Dineveri-KitabÜl'ahbar s. 241.

[146] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 65-66.

İbn-i Ziyad'ın Müslim b. Akil İle Münâkaşası:

Müslim'in, Köşkün Damında Boynunun Vumlup Yere Düşürülmesi:

Muhtar b. Ebî Ubeyd'in Başına Gelenler.

Hâni b. Urve'nin Boynunun Vurulması:

Ahdul â'Tâ İle Umâre'iiin Boyunlarının Vurulması:

Müslim b. Akil İle Hânî'nin Başlarının Yezid'e Gönderilmesi:

Müslim b. Akil'in Küfe'den Hz. Hüseyin'e Gönderdiği Mektup:

Hz. Hüseyin'in Yol Hazırlığına Başlaması, İbn i Abbas'ın Onu Vazgeçirmeye Çalışması:

Abdullah b. Zübeyr'in Küfe İşini Hz. Hüseyin'le Konuşması:

Muhammed b. Hanefiyye'nin Hz. Hüseyin'i Küfe'ye Gitmekten Vaz Geçirmeğe Çalışması:

İbn i Abbas'm Hz. Hüseyin'le tekrar konuşması:

Ömer b. Abdurrahman-ül Mahzûimî'nin Hz. Hüseyin'le Konuşması:

Abdullah b. Ömer'in Hz. Hüseyin'i Mektupla ve Şifahî Olarak Uyarması

İmam Şa'bî'nin, Irak'a Gitmemesi için Hz. Hüseyin'e And Veimesi:

Ebû Saîd-ül Hudrî'nin Hz. Hüseyin'e Öğütü.

Ahnef in Hz, Hüseyin'e âyet yazıp göndermesi :

Hz. Hüseyin'in Mekke'den Ayrılması :

Muhanuned b. Hanefiyye'nin Ağlaması :

Mekke Emniyet Birliği İle Çatışma :

Abdullah b. Cafer'in Hz. Hüseyin'e Mektup Göndermesi :

Mekke Valisinin Hz. Hüseyin'e Mektup Göndermesi :

Hz. Hüseyin'in Mekke Valisine Cevabı :

Yezîd'in, Hz. Hüseyin Hakkında tbü-i Abbas'a Mektup Göndermesi

Yezîd'in Yazısına İbn-i Abbas'ın Cevabı :

Mervan b. Hâkemle Mekke Valisinin tbn.i Ziyad'a Mektup Göndermeleri:

Hz. Hüseyin'in Şâir Ferezdak'la Görüşmesi :

Hz. Hüseyin'in Rümme Vadisinden Küfeliilere Mektup Göndermesi:

İbn-i Ziyâd'ın Tertibat Alması :

Kays b. Müshir'in Başına Gelenler :

Hz. Hüseyin'in Yolda Abdullah b. Muti İle Görüşmesi :

Züheyr b. Kayn İle Mülakat :

Müslim B. Akil Hakkında Alman Acı Haberler Ve Akil Oğullarının Direnişleri:

[Hz. Hüseyin'e Teslim EdÜen Küfe Nüfus Deftetri :](#)

[Hz. Hüseyin'e Acı Haberleri Getiren Elçi :](#)

[Abdullah b. Buktur'un Başına Gelenler:](#)

[Hz. Hüseyin'in Başına Toplananların Dağılımları :](#)

[Aliyyül Ekber'in, Hz. Hüseyin'e Bir Teklifi ve Akıl Oğullarının Direnmeleri :](#)

[İtrime Oğullarından Bîr Adamın Hz. Hüseyin'i Uyarması](#)

[Hür b. Yezid'le Teması :](#)

[Hz. Hüseyin'in imam Olup Namaz Kırdırması ve Namaz Sonunda Konuşması](#)

[İlk Münâkaşa ve Anlaşmazlıklar :](#)

[Hz. Hüseyin'in, Küfe Süvarilerine Son Hitabı :](#)

[Hz.. Hüseyin'in, Eshabına Hitabı :](#)

[Züheyr b. Kayn'ı Hz Hüseyin'e Mukabelesi :](#)

[Hür'le Yapılan Münâkaşa ve Anlaşma :](#)

[Hz. Hüseyin'in, Küfe'deki Donun Hakkında Dört Küfeliden Bilgi Alması :](#)

[Tirmah b. Adiyy'in Hz. Hüseyin'i, Memleketine Götürmek İstemesi](#)

[Hz. Hüseyin'in, Ubeydullâh b. Hürle Görüşmesi :](#)

[Ölüm Haberi Verilen Rü'yâ :](#)

[Geri Dönmek için Yapılan Son Deneme :](#)

[İbn-i Ziyad'm Nineva'da Gelen Elçisi ve Yazısı :](#)

[Ebüşşa'sâ'n, Gelen Elçiye İlenmesi ve Onu Kınaması :](#)

[Hür b. Yezid'in, Hz. Hüseyin'i Nineva'ya İndirmek İstemesi :](#)

[Züheyr b. Kayn'ın, Hz. Hüseyin'e Ricası :](#)

[Kerbelâ'ya Konduruluş ve Hz. Hüseyin'in Bir Hâtrası :](#)

[Hz. Alî'nin Matracısının Rivayeti :](#)

[Ömer b. Sa'd'ın, Kerbelâ'da Görevlendirilmesi ;](#)

[Küfe Eşrafının Hz. Hüseyin'den Utanmaları :](#)

[Kesir b. Abdullah'ın Elçiliği Kabul Etmesi ve Ebû Stimâme ile Münakaşaları :](#)

[Kurre b. Kays'in Elçiliği ve Hz. Hüseyin'in Teklifleri :](#)

[Ömer b. Sa'd'ın, Durumu İbn-i Ziyad'a Bildirmesi :](#)

[İbn-i Ziyad'm İlk ve Son Kararı](#)

[İbn-i Ziyad'ın Hz. Hüseyin Hakkında Ömer b. Sa'd'e Verdiği Emirler :](#)

[Hz. Hüseyin'le Esbabının Susuz Brakılmaları için Tedbir Alınması:](#)

İbn-i Ziyad'ın Müslim b. Akîl ile Münâkaşası:

İbn-i Ziyad, Müslim b. Akîl'e «Söyle bakayım ey Ibn-i Akîl! Halka getirdiğin şeylerle onların toplu işlerini, tek kelimelerini dağıtan, bölen, onları birbirlerine düşüren sen değil misin?» dedi.

Müslim b. Akîl «Hayır! Ben, buraya öyle bir şey getirmiş değilim.

Fakat, Küreliler; senin babanın, onların hayırlılarını Öldürdüğünü, kanlarını döktüğünü, aralarında Kısra ve Kayserlerin işlerim işlediğini söylüyorlar!

Biz ise, onlara adaletle enir etmeyi getirdik.ve onları, Kitabullâh'ın hükümlerine göz-e^hareket etmeğe davet ettik!» dedi.

İbn-i Ziyad «Sen mi bunu yaptın ey fâsık (haktan ayrılmış, sapmış)! Sen, Medine'de şarap içtiğin sırada, biz, Küfeliicr arasında adaletle emr ve Kitabullüh'm hükmüne göre harekete davet etmez miydik?!» dedi .

Müslim b. Akîl «Ben mi şarap içerdim?!

Vallahi, Ailâh biliyor ki sen, doğru söylemiyorsun. Sen, bilmediğin bir şeyi söylüyorsun. Ben, senin söylediğin gibi değilim.

Müslümanların kanını içen; Allah'ın, öldürülmesini haram kıldığını öldüren; kan dökmek haram olduğu halde, kan döken; kızgınlık, düşmanlık ve su-i zania adam öldüren; çalgı çalan, oynayan; yapmayacağı kötülük bulunmayan kimse, elbette şarap içmeğe, benden daha elverişlidir!» dedi.

İbn-i Ziyad «Ey fâsık! Senin umup ta, Allah yanında göremeyeceğin hali, onun ailesi, ev halkı görecektir!» dedi.

Müslim b. Akîl «Ey İbn-i Ziyad, Sen, kimin ehlinden, ev halkından bahs ediyorsun?» dedi.

İbn-i Ziyad «Mü'minler Emîri Yezid'in ehlinden!» dedi.

Müslim b. Akîl «Biz, her halimizde Allah'a hamd ederiz. Allah'ın, bizimle sizlerin aranızda vereceği hükme razıyız!» dedi.

İbn-î Ziyad «Halifelik işinde sizin için bir hak bulunduğunu mu zan ediyorsun?» dedi.

Müslim b. Akîl «Vallahi, o, zan değil, belki yakîndir» dedi.

Ibn-i Ziyad «Ben, seni, İslâmiyette hiç kimsenin Öldürülmediği bir öldürüşle öldürmezsem, Allah, beni öldürsün!» dedi.

Müslim b. Akü «İslâmiyette olmayan şeyleri ortaya çıkarmağa, zaten, sen, herkesten ziyade elverişlisin!

Sen, en kötü bir şekilde adam öldürmeyi, en tüyler ürpertici bir şekilde cesedleri kesip biçmeyi, en çirkin âdet ve kötülükleri işlemeyi, her kötülük ve yaramazlıkta herkesi geçmeyi elden bırakma!

Buna, böyle olmağa, insanlar arasında senden daha lâyük ve elverişli bir kimse yoktur!» dedi.

İbn-i Ziyad, kalkıp Müslim b. Akîl'in yanına geldi ve ona, Hz. Hüseyin'e, Hz. Ali'ye ve Müslim'in babası Akü b. Ebî Talib'e sövdü.

Müslim'in, İbn-i Ziyad'a karşı daha fazla konuşmasına müsâade edilmedi. [\[1\]](#)

Müslim'in, Köşkün Damında Boynunun Vumilup Yere Düşürülmesi:

Ibn-i Ziyad, emr etti. Toprak bir çanakla su getirilip Müslim b. Akîl'e içirildi. «Onu, köşkün damına çıkarıp orada boynunu vurunuz! Sonra, cese-dile başını bir araya getiriniz!

Ey İbn-i Eş'as! Vallahi, benim, sana güvencim olmasaydı, sana, bunu teslim etmek istemezdim. Kalk, kılıcınla yanıma gel. Üzerine düşen vazifeyi yerine getir, Müslim'in boynunu Vur!» dedi.

Muhammed b. Eş'as «Ey İbn-i Ziyad! Vallahi, onunla, benim aramda bir akrabalık olmasaydı, onu Öldürürdüm!» dedi.

İbn-i Ziyad «Müslim b. Akîl'in, kılıçla bagma ve boynuna vurduğu o adam nerededir?» diye sordu.

Adam, çağırıldı., Gelince, İbn-i Ziyad, ona «köşkün damına çık, onun boynunu vur!» dedi.

Müslim b. Akil, köşkün damına çıkarıldı. Çıkarılırken o, tekbir ve sale-vat getiriyor, istiğfar ediyor ve «Allah'ım! Bizi aldatan, bize yalan söyleyen vû bizi bırakan kavmla

aramızda Sen hükmünü ver!» diyordu. [2]

Müslim b. Akıl, köşkün damında halkın göreceği bir yere çıkarılmıştı.

Halk, köşkü kapısındaki geniş meydanlık tarafında toplanmış- bulunuyordu. [3]

Bükeyr b. Humran, Müslim b. Akîl'in boynunu vurup dönünce, İbn-i İ yad «öldürdün mü onu?» diye sordu.

Bükeyr «Evet!» dedi.

İbn-i Ziyad «Siz, onu köşkün damına çıkarırken, o, nasıl oluyor, ne söylüyordu?» diye sordu.

Bükeyr «Tekbir getiriyor, Teşbih ve istiğfar ediyordu. Kendisini öldürmek için yanına vardığım zaman (Allah'ım! Bizi aldatan, bize yalan söyleye ve sonra da, bizi bırakıp ölmemize sebep olan kavm arasında Sen hükmür ver!) diyordu.

Ona (Yaklaş yanıma! Hamd olsun Allah'a ki: senden öcümü aldırıldı!) di dedi. Boynuma kılıçla bir darbe indirdim. Fakat, hiç bir şey yapamadım.

Bana (Ey kul! Dökülen kanma karşı beni kılıçla tırmalaman sana yetiyor mu?) dedi.»

İbn-i Ziyad «Demek, ölürken de, övünüyor!?» diye mırıldandı.

Bükeyr «ikinci darbeye onu öldürdüm» dedi. [4]

Müslim b. Akîl'in boynu vurulunca, başı, meydanlığa düştü. [5]

İbn-i Ziyad, Müslim b. Akîl'in cesedini sokaklarda çocuklara, ayakta çektiler sürüttü. [6] Sonra da, astırdı.

Başını ise, Dimeşk'ta Yezid'e gönderdi.

Müslim b. Akıl, Hâşim oğullarından şehid edilip cesedi asılanların da başları, Dimeşk'a gönderilenlerin de, ilki idi. [7]

Muhtar b. Ebî Ubeyd'in Başına Gelenler

Müslim b. Akîl'in, evinde kaldığı Muhtar b. Ebî Ubeyd; Hâni b. Urve'nin, İbn-i Ziyad tarafından dövüldüğü ve haps edildiği gün, Hutarniye (Lekf) köyünden gelmiş, akşamdan sonra Küfe'nin Fil kapısında dikilirken, Hâni b. Ebî Hayyetülvâdî'ye rastlamıştı.

Hani «Sen, burada ne duruyorsun? Ne halkın yarandasın, ne de, evindesin?» dîye sordu.

Muhtar «Sabaha çıkınca, yanlış işlerinizi ele alıp Kıyamet koparmayı düşünüyorum!» dedi.

Hâni b. Ebî Hayye «Vallahi, sanıyorum ki: sen, kendini öldüreceksin!» diyerek Amr b. Hureys'in yanına vardı. Muhtar'la aralarında geçen konuşmayı anlattı.

Amr b. Hureys; yanında bulunan Abdurrahman b. Ebî Umeyr'e «kalk, Amucania oğlunun yanına var. Arkadaşının nerede olduğunu bilmediğini kendisine haber ver. Kendi başına bir iş, bir yol tutmağa kalkmasın!» dedi.

Abdurrahman, Muhtar'ın yanına gitmek üzere kalktı.

Zaide b. Kudâme «O, emân verdiğin takdirde, senin yanına gelir!» dedi.

Amr b. Hureys «Ona, benden eman verilmiştir. Onun, Emir İbn-i Ziyad'a karşı bir hareketi varsa, lehinde en güzel şekilde şahadet ederim!» dedi.

Zaide b. Kudâme «Bununla beraber, inşaallâh, hayırdan başka bir şey olmaz!» dedi.

Abdurrahmacı'la Zaide birlikte Muhtar'ın yanına vardılar. Ona, Hâni b. Ebî Hayye'in ve Amr b. Hureys'in söylediklerini anlattılar. Kendi başına bir iş tutmağa kalkışmaması için and verdiler.

Bunun üzerine, Muhtar, İbn-i Hureys'in yanına vardı. Selâm verdi. Sabaha kadar onun Sancağı altında oturdu.

Halk, Muhtar'ın işini ve yaptığını konuşuyorlardı. Umâre b. Ukbe, gidip İbn-i Ziyad'a söylemişti.

Güneş yükselince, İbn-i Ziyad'ın kapısı açıldı. İçeri girmeleri için halka izin verildi. Muhtar da, içeri girenler arasında idi.

İbn-i Ziyad, Muhtar'ı yanına çağırdı. «Sen, Müslim b. Akîl'e yardıma gelen cemâat içinde imişsin?» dedi.

Muhtar «Ben, böyle bir şey yapmış değilim. Fakat, gelip Amr b. Hureys'in Sancağı altına indim ve onunla birlikte geceledim ve sabaha çıktım!» dedi.

Amr b. Hureys «Doğru söylüyor o. Allah, sana iyilikler versin!» dedi.

İbn-i Ziyad, Muhtar'ın önüne geldi. Elindeki değneği kaldırıp Muhtarın yüzüne çarptı. Göz kapaklarını yukarı sıçrattı. «Eğer, senin hakkında Amr b. Hureys'in lehde şahâdeti olmasaydı, boynunu vururdum! Götürüâüz onu zindana!» dedi.

Muhtar, zindana götürülüp orada haps edildi. Hz. Hüseyin'in şahâdetine kadar orada kaldı. Abdullah b. Ömer'in, Yezid'e yazdığı mektup üzerlere zindandan çıkarıldı. [8]

Hâni b. Urve'nin Boynunun Vurulması:

Muharnmed b. Eş'as, tbn-i Ziyad'ın yanına varıp Hâni b. Ur ve hakkında onunla konuşmuş ve «Sen, Hâni b. Urve'nin Küfe şehrinde kabilesi içindeki mevkiini biliyorsun. Onun kavm ve kabilesi de, onun, benim dostum olduğunu ve onu senin yanma bizim getirmiş olduğumuzu biliyorlar.

Allah aşkına sen onu, bana bağışla! Çünkü, ben, onun, Yemenliler kadar çok ve kuvvetli olan ve Küfelilerin ileri gelenlerinden bulunan kavm ve kabilesinin bana düşman olmalarını istemiyorum!» demiş, îbcı-i Ziyad da, öyle yapmayı va'd etmişti.

İbn-î Ziyad, onun, Müslim b. Akîl hakkındaki ricasını yerine getirmeyince, Hâni b. Urve hakkında verdiği sözünden de, döndü. Müslim b. Akîl'in boynunu vurdurduktan sonra, emr etti. Hâni b. Urve'yi bağlı olarak Koyun pazarına götürdüler.

Hâni b. Urve «Ey Mezhic oğulları! Bana, bu gün yardım edecek Mezhic oğulları yok mu hiç?

Ey Mezhic oğulları! Benden olan Mezhic oğulları nereye gittiler? Neredeler [\[9\]](#)

Ey Murad Hanedanı!» diyerek avaz avaz bağıırıyordu.

Kendisi, Murad oğulları kabilesinin Seyyidi ve lideri idi.

Murad oğulları, o zaman, dört bin atlı ve zırhb, sekiz bin piyade idiler.

Kinde ve başka kabilelerden müttelikleri olaolardan da, otuz bin zırhlı kişi onlara tabi idiler.

' Murad oğulları, içlerinde Hâni'den başka sözü geçer lider bulunmadığı için, dağıldılar gittiler. [\[10\]](#)

Hâni b. Urve, kendisine, hiç kimsenin yardım etmediğini görünce, ellerinden pukagıyı çekip attı ve «Yok mudur bir değnek, yahut bir bıçak, yahut bir taş, yahut bir kemik parçası ki; insan, onunla, kendisini korusun!» diyerek haykırmağa başladı.

Cellâdlar, Hâni'nin üzerine uşuştular. Onu tutup sıkıca bağladılar. Kendisine «Uzat boynunu!» denildi.

Hâni «Ben, boynumu vurunuz diye size uzatacak kadar cömerd olmadığım gibi, kendimi öldürtmek için sizin yardımcınız da, değilim!» dedi,

İbcı-i Ziyad'm âzadlısı .Reşîd, Hâni b. Urve'nin boynuna kılıçla vurdu. Bir şey yapamadı.

Hâni b. Urve, kendi kendine «Hani, Allah'a dönüyor. Allah'ım! Senin rahmetine ve

rızvamna yöneldim!» diyordu.

Reşîd, ikinci darbede Hâni'yi şehid etti.

Hâni'yi Murad oğullarından Abdurrahman b. Huseyn'rci «Eğer, ben, onu Öldürmez veya onun yanında Ölmezsem, Allah, beni öldürsün!» diyerek mızrakla saldırıp şehid ettiği de rivayat edilir. [\[11\]](#)

Ahdul â'Iâ İle Umâre'iiin Boyunlarının Vurulması:

İbn-i Ziyad, Kesîr h. Şihab'ın Fityan oğulları içinde yakaladığı Abdul'-âlâ'y¹ çağırttı. Yanma getirilince, ona «İşini bana haber ver?» dedi.

Abdul'âlâ «Allah, sana iyilikler versin! Halk, ne yapıyor bir bakayım? diye çıkmıştım. Kasîr b. Şihab, beni yakaladı!» dedi.

İbn-i Ziyad «Söylediğin şeyden başka bir şey için çıkmadığına yeminlerin en ağırı ile yemin edebilir misin?» dedi.

Abdul'âlâ, yemin etmekten kaçındı.

Ibn-i Ziyad «Bunu, Sübey' namazgahına götürünüz. Orada bunun boynunu vurunuz!» dedi.

Abdul'âlâ, oraya götürüldü. Kendisinin orada boynu vuruldu.

Müslim b. Akîl'e yardım için gelmiş olan Umâre b. Salhab-ul'Ezdî getirildi.

İbn-i Ziyad ona «Sen, kimlerdensin?» diye sordu. Umâre «Ben, Ezd'den'im» dedi.

İbn-i Ziyad «Bunu, kavminin yanına götürünüz!» dedi. Orada, onun da, boynu vuruldu. [\[12\]](#)

Müslim b. Akil İle Hâni'nin Başlarının Yezid'e Gönderilmesi:

İbn-i Ziyad, Müslim b. Akîl ile Hâni b. Urve'nin başlarını, Hâni b. Ebî Hayye ve Zübeyr b. Ervah-üt-Temîmî ile birlikte Yezid b. Muaviye'ye gönderdi.

Yezid'e yazdığı yazıda şöyle dedi:

«İmdi, Allah'a hamd olsun ki Mü'minler Emîrinin hakkını aldırdı. Ondandır, düşmanının sıkıntısını giderdi.

Mü'minler Emîrine —ki Allah, onu tekrim etsin— haber veririm ki: Müslim b. Akîl, Hâni b. Urvet-ül Murâdî'nin evine sığınmıştı. Onların üzerine casuslar tayin ettim. Onlara, adamlarım tuzaklar kurdular. Nihayet, onların işlerini meydana çıkardılar.

Allah, onları, ele geçirmek fırsatını verdi. Suçlu olarak onların boyunlarını vurdum. Başlarını Hâni b. Ebî Heyye ve Zübeyr b. Ervah ile sana gönderdim.

Gönderdiğim kişiler, söz dinler, tâat ve öğüt adamlarındandır.

Mü'minler Emîri, onlara istediği şeyi sorsun. Onlarda yeteri kadar bilgi, doğruluk, anlayış ve takva bulacaktır. Vesselam!»

Yezid, îbn-i Ziyad'ın yazısına şöyle karşılık yazdı:

«İmdi, sen, benim istediğim gibi olmakta devam ediyorsun. Sen, yaptığını, akıllı ve beceriklilere yaraşır şekilde yaptın. Sebatsız, azimli bir kahraman saldırı ile saldırdın. Başkalarına ihtiyaç bırakmadın. Kendin kâfi geldin. Hakkındaki zannımı ve görüşümü doğruya çıkardın.

Senia iki Elçini yanıma çağırdım. Onlara bir takım şeyler sordum. Onlarla gizlice konuştum. Kendilerinin görüşlerini ve faziletlerini senin andığın gibi buldum.

Onlar hakkında hayır tavsiye ederim. [\[13\]](#)

Bana erişen habere göre: Hüseyin b. Ali, Mekke'den ayrılmış, senin tarafına doğru gelmekte imiş.

Ona, hemen casuslar kavuştur. Yollar üzerine gözcüler dik! Olanca duruşla bunun üzerinde dur! [\[14\]](#)

Zan üzerinde dikkatli ve ihtiyatlı ol. Töhmetsiz üzerine yakala. Seninle çarpışmadıkça, sakın kimseyi öldürme! [\[15\]](#) Seninle çarpışmadıkça, kimse ile de, çarpışma. [\[16\]](#) Her gün, olan bitenlerin haberini bana yaz. Vesselam!» [\[17\]](#)

Müslim b. Akîl'in Küfe'den Hz. Hüseyin'e Gönderdiği Mektup:

Müslim b. Akil, Hâni b. Urve'nin evine geçip orada on sekiz bin Küfe-İinin bey'atım alınca, Hz. Hüseyin'e Abis b. Ebî Şebîb-üş Şâkrî ile bir mektup göndermişti. [\[18\]](#)

Gönderdiği mektubunda şöyle demişti:

«İmdi, hiç şüphesiz, konak yeri tutmak için gönderilen kişi, kendi adamlarına yalan

söylemez.

Kürelilerden on sekiz bin kişi bacia bey'at etmiş bulunmaktadır.

Mektubum Sana erişince, gelmekte acele et. Çünkü, bütün halk, senin-ledir.

Ebû Süfyan Hanedanına onlarım hiç meyilleri ve reyleri yoktur! Vesselam!» [19]

Müslim b. Akîl, bu mektubu, şehâdetinden yirmi yedi gece önce yazıp Hz. Hüseyine göndermişti. [20]

Hz. Hüseyin'in Yol Hazırlığına Başlaması, ibn_i Abbas'in Onu Vazgeçirmeye Çalışması:

Hz. Hüseyin, Müslim b. Akîl'in mektubunu alınca, yol hazırlığına başladı.

Abdullah, b. Abbas, bunu işitince, Hz. Hüseyin'in yanına geldi.

«Ey Amucamın oğlu! işittiğime göre: sen, Irak'a gitmek istiyormuşsun? [21]

Bana, açıkça bildir, sen, bu işi yapacak mısın?» dedi. [22] Hz. Hüseyin «Ben, bunun üzerindeyim. [23]

înşâallâh-ü teâlâ şu bir kaç gün içinde derlenip toplanıp gideceğim» dedi. [24]

İbn-i Abbas «Ey Amueam'ın oğlu! Ben, senin nisabına bundan Allah'a sığınırım!» dedi. [25]

Hz. Hüseyin «Ben, gitmeğe azm etmiş, karar vermişimdir. Oraya, muhakkak gidilecektir!» dedi [26]

Ibn-i Abbas «Allah, seni rahmetile esirgesin. Söyle bakayım. Yanlarına gideceğin kavm, valilerini öldürmüşler veya kovmuşlar, memleketlerini onun elinden geri almışlar, düşmanlarını sürüp çıkarmışlar mıdır?

Eğer, böyle yaptııarsa, onların yanına git.

Kğer, valileri başlarında bulunuyor, onlara hükmünü yürütüyor, Zekât ve Haraç âmilleri de, onların Zekât ve Haraçlarını toplayorken seni, yanlarına çağırıyorsa, onlar, seni ancak harbe, çarpışmağa çağırıyorlar demektir. [27]

Onların, Babanı ve Kardeşini bıraktıkları gibi, seni de, bırakmayacaklarından [28] seni aldatmayacaklarından sana yalan söylemeyeceklerinden, sana muhalefet etmeyeceklerinden, ürküp senin başından dağıtmayacaklarından, sana karşı halkın en şiddetli davrananı, düşman kesileni olmayacaklarından emin değilim!» dedi. [29]

Hız. Hüseyin «Ey Amucamın oğlu! Söylediklerini göz önünde tutacağım. [30]

Ben, Allah'tan hayırlısını dileyor ve ne olacağına bakıyorum!» dedi. Bunucu üzerine, İbn-i Abbas, Hız. Hüseyin'in yanından ayrıldı. [31]

Abdullah b. Zübeyr'in Küfe İşini Hız. Hüseyin'le Konuşması:

Hız. Hüseyin'in yanına, İbn-i Abbas'dan sonra, Abdullah b. Zübeyr geldi. «Ebû Abdullah! Ne haber var sende?

Vallahi, şu kavmin zulumlanna ve onların, Allah'ın sâlih kullarını hakarete uğratmalarına karşı cihadda bulunamamak hususunda Allâh'dan korkmaktayım!» dedi.

üz. Hüseyin «Küfe'ye gitmeğe karar verdim!» dedi. Abdullah b. Zübeyr «Allah, muvaffak etsin! [32]

Bilmem ki biz, Halifeliği ne diye şu kavme bırakıyor, onlarla uğraşmaktan vaz geçiyor ve kaçınıyoruz.

Halbuki, biz. Muhacirlerin oğullarıyız. Bu işi, idareye onlardan daha yakın ve önce geliriz.

Söyle bana, sen, şimdi ne yapmak istiyorsun?» dedi.

Hız. Hüseyin «Vallahi, Küfe'ye gitmekliğim içime ilham olunuyor, doğuyor.

Oradaki tarafdarlarım ve Küfelilerin Eşrafı da, bana yazı yazdılar. Allâh'dan hayırlısını diliyorum» dedi.

İbn-i Zübeyr «Benim de, oralarda senin tarafdarların gibi tarafdarlarım bulunsaydı, oradan vaz geçmezdim» dedikten sonra bu sözünden dolayı suçlanacağından korktu.

«Sen, eğer, Hicaz'da oturur, bu işi, orada yürütmek istersen, inşâallâh sana muhalefet olunmaz. [33]

Sen, yerinde oturup bizi ve Hicaz halkını kendine bey'ata davet etsen, biz de, senin bu dâvetine icabet etsek olmaz mı?

Çünkü, sen, buna, Yezid'den de, Yezid'in babasından da, daha lâyük ve mâstahıksmdır!
[34]

Sen, şu Mekke Haremide oturur, memleketlere Elçilerini salarsan, yanına gelmeleri için Iraktaki Tarafdarlara yazarsan, işin sağlamaştığı zaman da, Yezid'in vali ve adamlarını sürüp çıkarırsan, daha uygun olur sanırım.

Seni barındırmak, sana yardımcı ve müşavir olmak ta, bana düşen bir vazife ve borçtur.

Eğer, sen, bana danışacak ve görüşüme göre hareket edeceksen, bu işe şu belde-i Haramda teşebbüs et.

Çünkü, Mekke Haremi, Hicaz halkından olmayanların, her taraf halkının toplandığı, uğradığı yerdir.

Burada, Allah'ın iznue senin isteyip te, elde edemeyeceğin bir şey olmayacaktır. Senin burada her emeline nail olacağını umarım. [35]

Sen, nereye gidiyorsun?! Öyle bir kavmin yanma gidiyorsun ki, onlar, babam öldürdüler ve kardeşini vurup yaraladılar!» dedi.

Hız, Hüseyin «Öldürülmem, Mekke'de bulunmamdan, benim için, daha sevgili ve hayırlıdır!» dedi. [36]

İbn-i Zübeyr, kalkıp gittikten sonra, Hz. Hüseyin, kendi kendine: «Hâ, buna, dünyada, benim Hicaz'dan ayrılıp Irak'a gitmekliğim kadar sevgili bir nimet verilmemiştir!

O, bende bulunan şeyin (hakkın) kendisinde bulunmadığını, halkın, onu, bana denk tutmayacağını ve kendisine sevgi göstermeyeceğini bilmektedir. Öyle olunca, Hicazı, ona boşaltmak, bırakmak için gideceğim!» dedi.

Ebû Saîd der ki: «İbn-i Zübeyr, Hüseyin b. Ali'ye: (Ey Fâtıma'nın oğlu! Yanıma gel!) dedi ve ona gizlice bir şey fısıldadı. Hüseyin, bize yönelerek (İbn-i Zübeyr, bana ne diyor, biliyor musunuz?) diye sordu.

(Bilmiyoruz. Allah, bizi, sana feda etsin!) dedik.

(Bana: sen, şu Mescidde otur. Ben, halkı senin başına toplarım) diyor.

Vallahi, buradaa bir karış dışarıda ölmem, bence, bir karış içeride ölmemden sevgili ve hayırlıdır.

Allah'a yemin ederim ki: eğer, ben, şu haşerattan bir haşerenin deliğinde bulunsam, onlar, hacetlerini bitirmek, arzularını yerine getirmek için, beni oradan çıkarmak isterler.

Vallahi, Yahudilerin cumartesi günü yasağını saymayıp çiğnedikleri gibi, onlar da, sırası gelince, benim üzerime yürür ve hakkımı çiğnerler! dedi.» [37]

Muhammed b. Hanefiyye'nin Hz, Hüseyin'i Küfe'ye Gitmekten Vaz Geçirmeğe Çalışması:

Muhammed b. Hanefiyye, Hz. Hüseyin'in arkasından Mekke'ye kadar gitti. Hz. Hüseyin*! bulup Ona, Küfe'ye gitmesinin doğru bir görüş olmadığını bildirdi.

Hz. Hüseyin, Muhammed b. Hanefiyye'nin görüşünü kabule yanaşmadı.

Muhammed b. Hanefiyye, oğullarından hiç birini Onunla birlikte göndermedi.

Hz. Hüseyin «Oğlunu, o yerde ölür diye mi göndermek istemiyorsun?» diye sordu.

Muhammed b. Hanefiyye «Senin öldürülmen, bizim katımızda, onların Öldürülmelerinden daha ağırdır! dedi. [\[38\]](#)

İbn iAbbas'm Hz. Hüseyin'le tekrar konuşması:

İbn-i Abbas, o gün akşam veya ertesi günü sabahleyin Hz. Hüseyin'in yanına tekrar gitti . . .

«Ey Amucamın oğlu! Sen, gitmekten vaz geçip bekleyecekmisin? Sen, durmayacak, gideceksen, ben söylemeden duramayacağım:

Senin bu yönelip gideceğin yerde helak olacağından, kökünün kazınacağından korkuyorum!

Çünkü, Iraklılar, gaddar, vefasız, sözlerinde durmaz bir kavmdır. Sakın, onlara yaklaşma. Sen, şu beldede otur.

Çünkü, sen, Hicaz halkının Seyyidi ve ulususun.

Eğer, Iraklılar, dedikleri gibi, seni istiyorlarsa, onlara yaz: düşmanlarını (valilerini) sürüp çıkarsınlar. Sonra, yanlarına git. [\[39\]](#)

Eğer ille burada oturmayacak, oturmaktan kaçınacaksan, bari, Yemen diyarına git.

Çünkü, orada kaleler, vadiler var. Orası, enine, boyuna geniş bir topraktır.

Hem, orada Babanın taraftarları da vardır.

Orada, münzevî bir hayata kavuşmuş, halktan ayrılıp bir köşeye çekilmiş de, olursun.

Oradan halka yazılar yazar, dâvetcilerini her tarafa dağıtırsın.

Böyle yaparsan, istediğin selâmet ve afiyetin sana vâsıl, böylelikle muradının hâsıl olacağını umarım!» dedi.

Hz. Hüseyin «Ey Amucamın oğlu! Vallahi, biliyorum ki: sen, şefkatli bir Öğütçüsün.

Fakat, ne yapayım ki ben, bir kerre ayaklanmış, gitmek için de, derlenip toplanmış bulunuyorum.» dedi.

vVi Abbas «Eğer, mutlaka gideceksen, kadınlarını ve çocuklarını yanında götürme.

Vallahi, Osman b. Affan'm kadın ve çocuklarının gözleri önünde öldürüldüğü gibi, senin de, öldürüleceğinden korkuyor ve öylece öldürülmeyeceğinden emin bulunmıyorum!» dedi. [40]

Hz. Hüseyin «Ey Amucamm oğlu! Ben, çoluk çocuklarımla birlikte gitmekten başka bir şey düşünemiyorum. [41]

Müslim b. Akil, Küfelilerin bana bey'at ve yardım hususunda birleştiklerini yazdı. Bunun üzerine, ben de, onların yanına gitmek üzere derlenip toplandım.» dedi. '

İbn-i Abbas «Onlar, seni harp için çağırıyorlardır. Gitmekte acele etme.

Babanın, kardeşinin Eshabı olduklarını söyleyen o kişiler, bir sabah, başlarındaki valileri ile birlikte gelip seninle çarpışacaklardır!

Sen, Mekke'den çıkacak olursan, İbn-i Ziyad, senin yola çıktığını haber alacak, sana mektup yazmış olanları ürkütüp başından dağıtacak, onlar, sana en azılı düşman kesileceklerdir! [42]

Sanıyorum ki: sen, bir sabah, kadınlarının, kızlarının arasında Osman'ın Öldürüldüğü gibi, öldürüleceksin!. İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn.» dedi.

Hz. Hüseyin «Ebül Abbas! Sen, artık iyice yaşlandın!» dedi.

İbn-i Abbas «Eğer, sen, beni ziyaret etmiş olsaydın, iki elimle basma (iği) sarılır, saçını yakalardım. Seni durduracağımı bilsem, böyle yapardım!» dedi ve ağladı. [43]

Hz. Hüseyin «Vallahi, filan yerde şöyle şöyle öldürülmem için Mekke Hareminden çıkıp oraya gitmem, bana daha sevgili ve hayırlıdır!» dedi. [44]

Bunun üzerine, İbn-i Abbas, Hz. Hüseyin'in üzerine düşmekten vaz geçti. [45]

İbn-i Abbas, Hz. Hüseyin'in yanından çıkıp Abdullah b. Zübeyr'e uğradı. Ona «Ey Zübeyr'in oğlu! Hüseyin, gidiyor, gözün aydın! [46] Hüseyin, Irak'a gidiyor, Hicazı sana

boşaltıyor, bırakıyor!» dedi. [47]

Hız. Hüseyin, Abdullah b. Zübeyr'e, halkın en ağır geleni idi. Çünkü, halk, onu, Hüseyin'le bir tutmamakta idi. Hız. Hüseyin'in Mekke'den çıkıp gitmesi kadar onun hoşuna giden bir şey olmamıştır [48]

Ömer b. Abdurrahman-ül Mahzûmî'nin Hız. Hüseyin'le Konuşması:

Ömer b. Abdurrahman b. Haris b. Hişam-ül Mahzûmî der ki: «İraklılardan, Hüseyin'e mektuplar geldiği, Hüseyin'in Irak'a gitmeğe hazırlandığı sırada, Mekke'de yanma vardım. Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra (İmdi, ey Amucamın oğlu! Ben, sana bir hacet için geldim.

Eğer, öğütümü tutmayı uygun görürsen, sana bir öğüt vermek istiyorum. Uygun görmezsen, sana söylemek istediğim şeyden vaz geçeceğim) dedim.

(Söyle! Vallahi, ben, senin, ne kötü bir şey düşünebileceğini, ne de çirkin bir iş işlemeyi arzu edebileceğini sanmam!) dedi. [49]

Ona: (Ey Amucamın oğlu! Seninle aramızda bir süt emişme akrabalığı var. Bilmem ki, ben, sana nasıl öğüt vereyim?) dedim.

Bana: (Ey Ebû Bekir! Sen, herhangi bir suçla suçlanmamış kimselerdensin. Ne söyleyeceksen, söyle!) dedi. [50]

(İşittiğime göre, dedim, sen, Irak'a gitmek istiyormuşsun. Ben, sana karşı çok şefkathyımdır. [51]

Senin Baban; İslâmiyete ilk girenlerin ilki, İslâmiyet uyarınca hareket edenlerin en iyisi, tutuş ve yakalayış bakımından da, Müslümanların en zorlusu idi.

Halk, ondan dünyalık umdu. Onun sözlerini dinledi ve başına toplandı. O da kalkıp Muaviye'nin üzerine yürüdü. Samlılardan başka herkes, Babanın başına toplanmıştı.

Muaviye ise, Şamlılar katında nüfuzlu ve itibarlı idi.

Bunun üzerine, halk, dünyaya tama ederek ve oma saplanarak Babam yüksündüler ve bıraktılar. Allah'ın ikram ve rızasına eriginceye kadar Ona karşı gelmekten, kin tutmaktan geri durmadılar.

Babandan sonra kardeşine de, yapılmayacak şeyleri yaptılar.

Sen, bunların hepsinde bulundun ve bütün olan bitenleri de, gözlerinle

gördün.

Demek ki Babana, kardeşine düşmanlık etmiş, Onlarla çarpışmış olan Şamlıların, Iraklıların yanına gitmek istiyorsun?!

Halbuki, rakibin olan kişi, sayıca senden daha çok, hazırlılık ve kuvvetli* lik bakımından da, senden daha hazırlıklı ve daha kuvvetlidir.

Halk; ondan, daha çok korkar; dünyalığı, ondan, daha çok umar. Yanlarına varacak olursan, onlar, senden, mal ihsan etmeni isteyecekler. Çünkü, onlar, dünya ve dünyalık kuludurlar. [52]

Senin elde etmek istediğin beldelerdeki valiler ve Amirler onlardandır. Beytüllmallar, Hazinele de, onların elindedir. *,.

Halk ise, şu dirhem ve dinarların (gümüş paraların, altun liralının) kuludurlar. [53]

Sana yardım etmeyi va'd edenler, seninle çarpışır ve seni bırakırlar. Senden çok, ona ve onun adamlarına yardım etmeyi arzu ederler [54] Sana yardım va'd'inde bulunanların seninle çarpışmayacaklarından, sden ziyade, seninle çarpışanların yanlarında bulunmayı arzu etmeyeceklerinden emin değilim!) dedim.

Hüseyin: (Ey Amucımm oğlu! Allah, seni hayırla mükâfatlandırısın! Vallahi, biliyorum ki, sen, bana öğüt vermeğe geldin ve bağlayıcı konuşma yaptın.

Ben, senin görüşlerinden alacağımı aldım, bırakacağımı bıraktım. Sen, benim nazarımda müşavirlerin Övülmeye en lâıyk olanı ve öğütçülerin öğüt-cüsüsün! [55]

Allah, her ne takdir etti ise, Allah'ın, benim hakkımdaki hükmü ae ise, elbette yerine gelecektir!) dedi. [56]

Ona: (Ey Ebû Abdullah! Bizler, Allah'ın kullarıyız ve Allah katındaki ecri dileriz) dedim. [57]

Hüseyin'in yanından ayrılıp Haris b. Hâlid b. Âs'm yanına vardım. Haris, bana: (Hüseyin'le buluştuğun oldu mu?) diye sordu.

(Evet!) dedim.

(O, sana ne söyledi Sen, ona ne söyledin?) diye sordu.

(Ona şöyle şöyle söyledim. O da, bana şöyle şöyle söyledi) dedim.

Haris b. Hâlid: (Kabe'nin Rabbına and olsun ki: sen, ona gereken öğütü vermişsin. Arttk, onu kabul etmek veya bırakmak, ona âiddir!) dedi.» [58]

Abdullah b. Ömer'in Hz. Hüseyin'i Mektupla ve Şifahî Olarak Uyardması

Abdullah b. Ömer; Hz. Hüseyin'in Irak taraflarına doğru gitmek istediğini haber alınca, ona gönderdiği mektupta: yapmak istediği işin çok büyük olduğunu, kendisinin vurulup düşürüleceği yere götürülmek istenildiğini bildirdi: (Bana, Ai_{se}, söyledi. O da, Resûlullâh Aleyhisselâmdan {Hüseyin, Babil toprağında öldürülecek!} buyurduğunu işitmişimdir, demişti» dedi.

Hz. Hüseyin, tbn-i Ömer'in bu mektubunu okuyunca, «Ben, elbette vurulup düşeceğim yere giderim!» dedi.

Abdullah b. Ömer, Hz. Hüseyin'in Irak'a doğru gittiğini haber alınca da, gidişinin ikinci gecesinde onunla buluştu.

Ona «Nereye gitmek istiyorsun?» diye sordu.

Hz. Hüseyin «Irak'a!» dedi.

Hz. Hüseyin'in yanında tomarlar ve mektuplar bulunuyordu.

İbn-i Ömer «Sakin, onların yanına gitme!» dedi.

Hz. Hüseyin «Bu, onların mektupları ve bana bey'atlarıdır.» dedi.

İbn-i Ömer «Şüphe yok ki, Allah, Peygamberini, dünya ile âhiret arasında muhayyer bıraktı. O da, âhireti tercih etti.

Siz de, Otodan bir parçasınızdır. Bunun için, hiç bir zaman dünyâyâ nail olamazsınız.

Allah, sizi, ancak, sizin için en hayırlı olana çevirir. Geri dönünüz!» dedi.

Hz. Hüseyin'in geri dönmeğe yanaşmadığını görünce, boynuna sarılıp onunla kucaklaştı ve vedâlaştı. [\[59\]](#)

İmam Şa'bî'nin, Irak'a Gitmemesi için Hz. Hüseyin'e And Veimesi:

İmam Şa'bî, Hz. Hüseyin'e «Allah askına, Irak'a gitme!

Çünkü, Iraklılar, inkarcı, mücadeleci bir kavmdır. Babanı öldürdüler. Kardeşini dövdüler. Her şeyi yaptılar da, yaptılar!» dedi. [\[60\]](#)

Ebû Saîd-ül Hudrî'nin Hz. Hüseyin'e Öğütü

Ebû Saîd-ul Hudrî, Hz. Hüseyin'in yanına gelip «Ey Ebû Abdullah! Ben Senin için hayırlı bir öğütçüyüm ve şefkatliyim.

İşittiğime göre: Taraf darın olan Kavm Sana mektup yazmış. Sakın, onların yanına gitme!

Küfe'de Babandan işitmişim, demişti ki (Vallahi, ben, onlara küstüm. Onlarda, bana küstüler.

Ben, onlara kızdım. Onlar da, bana kızdılar. Ben, onlardan bir vefa ve hayır görmedim.

Onların, ne sebatları, ne azimleri, ne de, kılıca dayanmaları ve göğüs germeleri var!))»
[61]

Ahnef in Hz, Hüseyin'e âyet yazıp göndermesi :

Ahnef de Hz. Hüseyin'e Rum sûresinin son âyetim yazıp gönderdi.

Bu âyette meal olarak şöyle buyrulur:

«Sen, şimdi sabr et. Şüphe yok ki Allah'ın vadi hakdır. Buna kat'î inanç beslememekte olanlar, sakın, seni sabırsızlıkla hafifliğe götürmesinler! Rum: 60))» [62]

Hz. Hüseyin'in Mekke'den Ayrılması :

Hz. Hüseyin; Mekke'de Şaban, Ramiazan, Şevval ve Zilkade aylarında oturdu. Zilhiccenin sekizinde sah, Terviye günü Mekke'den Küfe'ye doğru ayrıldı. [63]

Muhanuned b. Hanefiyye'nin Ağlaması :

Muhammed b. Hanefiyye, Hz. Hüseyin'in Ev halkıyla birlikte Mekke'den ayrılıp Küfe'ye doğru gittiğini Medine'de abdest aldığı sırada işitince, kendisini tutamayarak ağlamağa başladı ve gözlerinden damlayan yağların leğende sesler çıkardığı işitildi. [64]

Mekke Emniyet Birliği ile atışma :

Hız. Hüseyin; Mekke'den yola çıkınca, Mekke valisi Amr b. Sa'ıd b. s, kardeşi Yahya b. Sa'ıd'in kumandasında gönderdiği emniyet birliği ile nlerini kesti. «Nereye gidiyorsun? Don geri!» dediler, [65]

Birlik kumandanı «Mekke valisi, geri dnmeni sana emr ediyor. Dönmek istemezsen, seni, gitmekten zorla alıkorum!» dedi.

Hız. Hüseyin, dönmeyip yola devam etmek isteyince, iki taraf birbirlerine kamlarla giriştiler.

Mekke valisi Amr b. Sa'ıd, işitince, işici, karışmasından korktu. Birlik kumandanına haber gönderdi. Dönüp gelmesini emr etti. [66] Mekke Emniyet birliği, Hız. Hüseyin ve Eshabinın, kendilerini dinle miye-rek yola devam ettiklerini görünce «Ey Hüseyin! Allâh'dan korkmuyor musun da, cemaattan ayrılıp gidiyor ve şu mmet arasına tefrika sokuyorsun?» diyerek seslendiler,

Hız. Hüseyin, onlara, Yüce Allah'ın sözüyle cevap verdi: Benim işim, bana, sizim işiniz de size âiddir. Benim yaptığım dan, siz uzaksını . Sizin yapmakta olduğunuz dan da, ben uzağım! (Ynus: 41)» [67]

Abdullah b. Cafer'in Hız. Hüseyin'e Mektup Göndermesi :

Hız. Hüseyin'in oğlu Ali der ki «Mekke'den yola çıktığımız zaman, Abdullah b. Cafer, b. Eb' Tâlib, Hüseyin b. Ali'ye yazdığı mektubu, oğulları Avn ve Muhammed'le birlikte göndermişti.

Mektubunda şoye diyordu:

(İmdi, ben, senden, Allah'a and vererek diliyorum: mektubumu gördüğün zaman, geri dön!

unki, ben, sana karşı şefkatliyim.

Ynelip gitmekte olduğun yerde senin için helak olmak ve Ev halkın için de, kökleri kazınmak tehlikesi vardır!

Eğer, sen, bu gıkı ldrlp yok edilecek olursan, yer yüzünün işiği sönecektir.

Çünkü, sen, doğru yolda olanların bayrağı ve Mü'minlerin ümidisin!

Gitmekte acele etme. Mektubun arkasından ben de, geliyorum. Vesselam.)» [68]

Mekke Valisinin Hz. Hüseyin'e Mektup Göndermesi :

Abdullah b. Cafer, kalkıp Mekke valisi Amr b. Saîd b. Âş'ın yanına yardı. Onunla konuştu. Ona «Sen, Hüseyin'e bir mektup yaz. Mektupta: her türlü emniyetinin sağlanacağını, kendisine iyilik edileceğini, akrabalık haklarının gözetileceğini, kendisine itimad verecek şekilde bildir ve geri dönmesini iste. Belki, bu, kendisini tatmin eder de, döaer» dedi.

Amr b. Saîd «Ne istersen yaz, bana getir, müh.ürleyeyim» dedi. Abdullah b. Cafer, bir mektup yazıp Amr b. Saîd'e getirdi. «Bunu, mühürle ve kardeşin Yahya b. Saîd'le gönder ona.

Çünkü, Yahya, onu, senden daha çok iknâ ve tatmin eder. Hüseyin, Yahya'yı, senden daha iyi tanır» dedi.

Amr b. Saîd, öyle yaptı.

Abdullah b. Cafer'le Yahya gidip Hz. Hüseyin'le buluştular. Yahya, mektubu, Hüseyin'e okudu:

Bismillâhîrrahmanîrrahîm

Amr b. Saîd'den Hüseyin b. Ali'ye.

İmdi, beklediğin geye seni döndürmesini, erişmek istediğin doğru yola seni eriştirmesini Allâh'dan dilerim.

işittim ki: sen, Irak'a yönelmiş, gidiyormuşsun.

Senin hesabına, düşmanlıktan ve muhalefetten Allah'a sığınırım.

Senin oralarda helak olmandan korkarım.

Abdullah b. Cafer'le Yahya b. Saîd'i sana yolladım. Onlarla birlikte dönüp yanıma gel.

Benim yanımda senin için her türlü emniyet, akrabalık hakkını gözetme, iyilik ve güzel komşuluk vardır.

Bunları yerine getireceğime Allah şâhid, kefil ve vekildir. Vesselâmü aleyk!»

Abdullah b. Cafer'le Yahya demişlerdir ki «Biz, mektubu Hüseyin'e okuduk ve geri dönmesi için ısrar ettik. Biz, ısrar ettikçe, o, bu hususta bizden hep Özür dilemekte idi.

En sonunda «Ben, bir rü'yâ gördüm. Rü'yamda Resûlullâh Aleyhisselâ-mı gördüm. Rü'yâda, ben, bir işi işlemekle emr olundum ki onu işlemek, benim için gerçekleşmiş ve her şeyden önce olmuştur! [69]

Ben, emr olunduğum şeyi, işlerim!» dedi. [70] «Nedir o rü'yâ?» diye sorulunca, «Ben, onu kimseye söylemedim. Rab-bıma kavuşuncaya Jkadar da, söyleyici değilim!» dedi. [71]

Hz. Hüseyin'in Mekke Valisine Cevabı :

Hz. Hüseyin, Mekke valisi Amr K Saîd'in mektubuna şöyle karşılık yazdı:

«imdi, Yüce Allah'a davette bulunan, şâlih amel işleyen kişi, Allah'a ve Resulüne muhalefet etmez.

Ben, Müslümanlardan birisi tarafından emân, iyilik ve akrabalık hukuku gözetileceği vâdile geri dötnmeğe davet ediliyorum.

Emânların hayırlısı, Allah'ın emânıdır. Allah'a ve Kıyamete inanan kişiyi kimse korkutamaz.

Biz, dünyada üzerimizdeki emânetlerden dolayı Kıyamet günü çekileceğimiz hesabın korkusunu içimizde taşıtmasını Allâh'dan dileriz.

Eğer, sen, Kitabullâha göre bana karşı akrabalık hakkını gözetmeğe, iyilik etmeğe niyetlendinse, dünyada ve âhirette hayırla mükâfatlanasın. Vesselam.» [72]

Yezîd'in, Hz. Hüseyin Hakkında tbü-i Abbas'a Mektup Göndermesi

Hz. Hüseyin'in Küfe'ye gitmek istediğini haber alınca, Yezîd b. Muaviye, îbn-i Abbas'a şöyle yazdı:

«Sanıyoruz ki: ona, maşrik taraflarından bazı adamlar gelip onu Halifelik ümidine düşürdüler. Bundan, senin de, haberin vardır.

Eğer, o, böyle bir iş yapmağa kalkarsa, akrabalık bağlarını kesmiş olur.

Sen, ailenin büyüğüsün. Ona, bak gör. Tefrika çıkarmağa çalışmaktan onu alıkoy!» [73]

Yezîd'in Yazısına İbn-i Abbas'ın Cevabı :

Ibn-i Abbas, Yezîd'in yazışma verdiği cevapta, Hz. Hüseyin'e nasihat etmekten geri durmayacağını, bununla beraber, kendisinki Küfe'ye gitmekten vaz geçeceğini de, pek, sanmadığını bildirdi. [74]

Mervan b. Hâkemle Mekke Valisinin İbn-i Ziyad'a Mektup Göndermeleri:

Mervan b. Hakem, Küfe valisi İbn-i Ziyad'a yazdığı mektubunda şöyle,, dedi:

«İmdi, Hüseyin, sana doğru yönelmiş, gelmektedir. Vallahi, Allah, bize Hüseyin'den daha makbul bir kimseyi teslim etmemiş, elimize düşürmemiştir!..»

Mekke valisi Amr b. Saîd de, İbn-i Ziyad'a şöyle yazdı: «imdi, Hüseyin, sana doğru yönelmiş, gelmektedir.

Onun benzerleri hakkındaki muamele: ele geçirilip âzadlanmak veya esi** olarak tutulmaktan ibarettir!» [75]

Hz. Hüseyin'in Şâir Ferezdak'la Görüşmesi :

Hz. Hüseyin, Mekke'den ayrılıp Ten'im'e, oradan da, Essifaha geldi. Orada, Iraktan gelen ve Mekke'ye gitmek isteyen şâir Ferezdak'a rastladı. Ferezdak, Hz. Hüseyin'e selâm verdi.

Hz. Hüseyin, ona «Irak halkını gerinde ne halde bıraktın?» diye sordu.

Ferezdak «Onları; kalbleri Seninle, kılıçları ise, üzerine çevirilmiş olduğu halde, geride bıraktım! [76]

Halkın kalbleri seninle, kılıçları Ümeyye oğullariledir! Kaza ise, gökten iner, Allah, dilediğini işler!» dedi.

Hz. Hüseyin «Doğru söyledin. Emr, Allah'a âiddir. Allah, dilediğini işler. Rabbımız, her gün, yeni bir iştedir

İnecek kaza, hoşumuza giderse, nimetlerinden dolayı Allah'a şükr ederiz. O, şükr edenlere yardımcıdır.

inecek kaza, umulandan başka türlü zuhur ederse, niyyet ve maksadı hak, takvası da, teneşir tahtası olan kişi, taşkınlık etmez!» dedi.

Ferezdak, adak ve Hac amelleri hakkında Hz. Hüseyine bir takım sorular sordu.

Hz. Hüseyin, onları cevapladıktan sonra «Esselâmü aleyke!» diyerek hayvanını yürüttü.

[77]

Hz. Hüseyin'in Rümme Vadisinden Küfelilere Mektup Göndermesi:

Hz. Hüseyin, Rümme vadisine eriştiği zaman, oradan Küfelilere bir mektup yazdı. Yazdığı mektupta şöyle dedi:

Bîsmillâhîrrahmânîrrahîm

Hüseyin b. Ali'den, Küfedeki Mü'min ve Müslüman kardeşlerine!

Selâmün aleyküm!

Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a hamd-ü senadan sonra size derim ki: Müslim b. Akîl'in mektubu bana geldi.

Müslim, mektubunda, sizin görüşünüzün güzel ve iyi olduğunu, ileri gelenlerinizin bize yardımda ve gasb edilmiş hakkımızı talepte birleştiklerini, gelmemi gözlediğinizi ve özlediğinizi haber veriyor.

Bize ve size iyi ameller işletmesini ve bu husustaki amelinizi de, ecirlerin en büyüğü ve en üstünü ile mükâfatlandırmasını Allâh'dan dilerim.

Ben, Mekke'den Zilhicce ayının sekizinde salı günü, Terviye günü size doğru yola çıktım.

Mektubum, size Rümme vadisinden gönderilmiştir.

Ben de, bu günlerde inşâallâh, yanınıza geliyorum.

Vesselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtülri!»

Hz. Hüs.eyin, bu mektubu, Kays b. Müshir-üs'Saydâvî ile gönderdi. [78]

İbn-i Ziyâd'ın Tertibat Alması :

Küfe valisi İbn-i Ziyad; Hz. Hüseyin'in, Mekke'den Küfe'ye doğru hareket ettiğini haber alınca; Küfelilerden dört bin atlı ile Kadisiye-Kutkatâne arasını tutmasını, Hac veya Ömre

yapmak isteyenlerle, Hz. Hüseyin'e taraf -darhkla damgalanmamış olanlar müstesna olmak üzere, Küfe'den Hicaz'a gitmek isteyen herkese mâni olmasını Küfe Emniyet Âmiri Husayn b. Nümeyr'e emr etmişti. [79]

Ayrıca, Vâkisa ile Şam yoluna ve oradan Basra'ya kadar olan yollar arası da, tutulmuştu.

Ne bir kimse içeri alınmakta, ne de, dışarı salınmakta idi. Hz. Hüseyin'in, alınan bu tedbirlerden haberi yoktu.

Rastladığı Bedevilerden durumu sorduğu zaman «Biz; vallahi, bizi içeri almamalarından, dışarıya da, salmamalarından başka bir şey bilmiyoruz!» dediler. [80]

Kays b. Müshir'in Başına Gelenler :

Hz. Hüseyin'in Rümme vadisinden, Küfelilere bir mektupla gönderdiği Elçisi Kays b. Müshir-üs Saydâvî, Kadisiye'ye gelince* Husayn b. Nümeyr, onu yakalayıp Küfe valisi İbn-i Ziyad'a gönderdi. [81]

İbn-i Ziyad; Hz. Hüseyin'e ve Hz. Ali'ye lanet okumasını ona emr etti.Kays ise, Hz. Hüseyin'e ve Hz. Ali'ye saievat getirdi. İbn-i Ziyad'ın babasına lanet, okudu. [82] İbn-i Ziyad, Kays'ın, vali köşkünün damına çıkarılmasını emr etti ve ona sövdü. Kays, köşkün damına çıkarılınca «Ey insanlar! Yanınıza gelmekte olan şu Hüseyin b. Ali, halkın hayırlısı Resûlullâh'ın kızı Fatıma'mn oğludur!Ben de, size, onun Elçisiyim. Kendisinden, Hacir mevkiinde ayrıldım. Onun dâvetine hemen icabet ediniz!» dedikten sonra, İbn-i Ziyad'ı ve babası Ziyad'ı lanetledi. Hz. Ali için de, Allâh'dan mağfiret diledi. [83] İbn-i Ziyad, Kays'ın, köşkün en yüksek burcundan meydanlığa atılmasını emr etti. Kays, atıldı. Meydanlığa düşer düşmez, parçalandı ve şehid oldu. [84]

Hz. Hüseyin'in Yolda Abdullah b. Muti İle Görüşmesi :

Hz. Hüseyin, Rümme'den Küfe'ye doğru hareket edince, Irak'tan dönmekte olan Abdullah b. Muti ile karşılaştı.

Abdullah b. Muti, Hz. Hüseyin'i selâmladı ve «Babam, anam Sana feda olsun ey Resûlullâh'ın oğlu! Sen, Allah'ın Hareminden, Dede'nin Hareminden ne diye çıkıp gidiyorsun?!» dedi.

H. Hüseyin «Küfeîiler, bana yazdılar. Hak ve gerçek yolun alâmet ve belirtilerini diriltmek, bid'at ve dalâletleri yok etmek üzre yanlarına gelmemi istediler» dedi. Abdullah b. Muti «Allah aşkına, Sen, Küfe'ye gitme. Vallahi, oraya gidecek olursan, muhakkak Öldürülürsün!» dedi. Hz. Hüseyin «Başımıza; Allah'ın, bizim için takdir ve tahrir ettiğinden başkası gelmez!» dedi. [85] Abdullah b. Muti «Vallahi, Ümeyye oğulları, seni önlerinde bulurlarsa, muhakkak, öldürürler. Sen, öldürülecek olursan, Senden sonra, onlar, hiç bir zaman, hiç bir kimseden korkmazlar. Gel, yapma! Sen, ne Küfe'ye git, ne de, Ümeyye oğullarının önlerine çık!» dedi. [86]

H. Hüseyin, Abdullah b. Muti' ile vedâlaşıp yola devam etti. [87]

Züheyr b. Kayn İle Mülakat :

H. Hüseyin, Zerod'un üzerindeki bir su başına geldi. [88] Orada, kıldan dokunmuş bir çadır gördü. Çadırım kime âid olduğunu sordu.«Züheyr b. Kayn'ındır!» denildi. Züheyr b. Kayn, Hac ederek Mekke'den dönmekte ve Küfe'ye gitmekte idi. [89] Fazârî der ki «Züheyr b. Kayn ile birlikte yolculuk ediyorduk. Mekke'den ayrıldığımız zaman, Hüseyin'le birlikte yolculuk etmek kadar hoşlanmadığımız bir yolculuk olmamıştır! Hüseyin, yola devam etetiği zaman, Züheyr b. Kayn geri kalır; Hüseyin, bir yere konduğu zaman, Züheyr, ilerlerdi. Nihayet, bir yere geldik ki, orada, ondan ayrı bir yerde konmak imkânını bulamadık Hüseyin, bir tarafa kondu. Biz de, bir tarafa konduk. Bizim oturmakta ve kendimize âid yiyeceklerimizi yemekte olduğumuz bir sırada, Hüseyin'in Elçisi gelip selâm verdi. İçeri girdi. Elçi «Ey Züheyr b. Kayn! Ebû Abdullah Hüseyin b. Ali, beni, sana gönderdi. Senin yanma gelecek!» dedi. Birden, herkesin elleri yanlarına düştü. Sanki, başlarımızın üzerine kuşlar konmuş ta, onları, kaçırmamak için kımıldamıyormuşuz gibi hareketsiz kaldık!» Züheyr b. Kayn'ın hanımı Delhem bint-i Amr der ki «Ona; (Resûlullâhın oğlu» sana adam gönderiyor. Sen ise, «Gelmesin o!» diyorsun! Sübhân Allâh! Sen, Onun yanına gitsen de, kelâmlarından dinlesen olmaz mı?) deyince, kalkıp Hz. Hüseyin'in yanına gitti. Züheyr b. Kayn, çok geçmeden geri geldi. Müjdelendiği, sevindirildiği yüzünde okunuyordu. Çadırım, ağırlıklarını ve yiyeceklerini Hüseyin'in yanına taşımalarını emr etti. [90] Züheyr'in çadırı, kurulu bulunduğu yerden sökülüp Hz. Hüseyin'in çadırına bitleştirildi.

Züheyr, hanımına «Seni, boşadım. Kardeşinin yanma git. Evine varıncaya kadar onun yanından ayrılma!

Ben, kenedimi Hüseyin'le birlikte ölmeye bağladım!» dedikten sonra, yanında bulunan arkadaşlarına «İçinizden, şehid olmayı arzu eden, benimle kalsın, arzu etmeyen, gitsin! [91] İçinizden, beni takip etmek istiyeniere, son olarak söyleyeceğim söz: (Biz, bir gazada

bulunacağız ki, Allah, bize feth ve zafer ihsan edecek ve biz de, ganimetler elde edeceğiz.Allah, size bir feth ihsan etse, siz'de, ganimetlere nail olsanız, sevinirsiniz değil mi?» dedi.Züheyr'in arkadaşları «Evet!» dediler.Züheyr «Siz Muhammed Hanedanının gençlerinin imdadına yetişip yanlarında çarpıştığınız zaman, onlar, elbette buna son derecede sevineceklerdirİşte, ganimetlerden elde edeceğimiz en mühim şey!» dedi. [92]

Onlardan hiç birisi Züheyr'in yanında kalmadılar. Hanımı da, kardeşile birlikte Küfe'ye gitti. [93]

Müslim B. Akîl Hakkında Alman Acı Haberler Ve Akîl Oğullarının Direnişleri:

Adiy b. Harmele'nin rivayetine göre: Esed oğullarından iki kişi, Hac farizasını ifâ ettikten sonra, Küfe'ye dönüyorlardı.Onlar, yolda Hz. Hüseyin'e kavuşmak, iğinin ve halinin ne olacağını görmek istiyorlardı.

Nihayet, Zerod'da ona kavuştukları sırada, Küfelilerden bâr adam, Hz. Hüseyin'i görünce, yoldan saptı. Onunla görüşmek ister gibi durdu. Sonra, vaz geçip yoluna devam etti iki Esedî de, yollarına devam ettiler. Biri, diğerine: «Gidip şuna bir soralım bakalım. Eğer, Küfe'de olan bitenlerden bir şeyler biliyorsa, bize bildirsin!» dedi.Gittiler ve ona yetiştiler. «Esselâmü aleyk!» dediler.

Küfeli adam «Ve aleykümüsselâm ve rahmetullâh!» diye mukabele etti.»Sen, kimsin?» diye sordular.Küfeli adam «Esedî'yim!» dedi.Bunlar da «Biz de, Esedîyiz!» dediler.«İsmin ne?» diye sordular.«Ben, Bükeyr b. Mes'aba'yımı!» dedi.Bunlar da, kendi isimlerini ve neseplerini ona bildirdiler. «Bize, arkanda bıraktığın halktan haber ver?» dediler.Bükeyr «Olur! Ben, Küfe'den daha çıkmamıştım ki, Müslim b. Akil ile Hâni b. Urve'nin cesedini, çocukların, ayaklarından çekip çarşıda sürüdüklerini gördüm!» dedi. Bunun üzerine, iki Esedî, Hz. Hüseyin'le yola devam ettiler Hz. Hüseyin, Sâlebiyye mevkiine bulunduğu sırada, Esedîler, akşamleyin Hz. Hüseyin'in yanına gelerek selâm verdiler.Hz. Hüseyin, selâmlarına mukabele etti.Bunlar «Allah, Seni rahmetüe esirgesin! Bizim, sana bir haberimiz var. İstersen, açıktan, istersen, gizlice söyleyelim?» dediler.Hz. Hüseyin, Eshabma bakarak «Şunların yanında gizli konuşmak, yaraşmaz!» dedi.Esedîler «Sana doğru gelmek isteyen süvariye görmüştün değil mi?» dediler.Hz. Hüseyin «Evet! Ben, ondan haber almak isterdim!» dedi.Esedîler «Biz, ondaki haberi Senin için inceledik ve soracağın şeyde Sana yeteri kadar bilgi elde ettik.

O, biz Esedlerden birisinin oğlu olup görüş sahibi, doğru sözlü, faziletli ve akıllı bir adamdır.

O, bize; Küfe'den çıkmadan, Müslim b. Akil ile Hâni b. Urve'nin öldürüldüğünü ve çarşıda onları ayaklarından çocukların çekip sürüdüklerini gördüğünü söyledi!» dediler.

Hz. Hüseyin «İnnâ Lillâhi ve innâ üeyhi râciûn verahmetullahi aleyhima.» dedi ve bunu, tekrarladı durdu.

Esedîler «Allah adına Sana and veriyoruz: Kendine ve ev halkına acı da, şu bulunduğun yerden hemen geri dön!

Senin için Küfe'de, ne bîr yardımcı, ne de, bir Taraf dar var!

Onların yardımları şöyle dursun, Senin aleyhinde olabileceklerinde de, korkarız!» dediler.

Bunun üzerkie, Akîl b. Ebî Talip oğulları, oldukları yerden sıçradılar. «Hayır! Vallahi, öcümüzü almadıkça, yahut kardeşimizin tattığını, biz de, tatmadıkça, geri dönmez, geri durmayız! [\[94\]](#)

Kardeşimiz Müslim'den sonra, bize yaşamak, gerekmez! Ölmedikçe, geri dönücü değiliz!» dediler. [\[95\]](#)

Hz. Hüseyin, Esedîlere bakarak «Şu Akîl oğulları da, ölecek olduktan sonra, yaşamakta hayır yoktur!» dedi.

Esedîlerin bildirdiklerine göre: Hz. Hüseyin'in Eshabından bazıları da, Ona «Vallahi, Sen, Müslim b. Akîl'e benzemezsin. Küfe'ye, Sen -gidecek olsaydın, halk, Sana koşardı!» dediler.

Kalkıp yola devam ettiler ve Zübâle'ye eriştiler. [\[96\]](#)

Hz. Hüseyin'e Teslim EdÜen Küfe Nüfus Deftetri :

Hz. Hüseyin, Zübâle'ye geldiği zaman, Küfelilerin Elçileri, içinde yüz bin Küfelinin ismi yazılı bir Dîvan'ı (Nüfus Defterini) Hz. Hüseyin'e teslim ettiler [\[97\]](#)

Hz. Hüseyin'e Acı Haberleri Getiren Elçi :

Müslim b. Akîl'in vasiyyeti üzerine Muhamraed b. Eş'as'la Ömer b. Sa'd'in, Hz. Hüseyin'e göndermiş oldukları Elçi Iyas b. Asel de, Hz. Hüseyin, Zübâle'de bulunduğu sırada, geldi. [\[98\]](#)

Müslim b. Akîl; Küfelilerin bey'attan sonra, kendisini terk ettiklerini Hz. Hüseyin'e yazmalarını, hem Muhammed h. Eş'as'a, hem de, Ömer b. Sa'd'e vasiyyet etmişti.

Hz. Hüseyin, Elçiden mektupları alıp okuyunca, işittiklerinin doğruluğuna kanâat getirdi. Müslim b. Akîl ile Hâni b. Urve'nin öldürülmeleri, kendisine çok ağır ve çetin geldi. [\[99\]](#) Hz. Hüseyin «Allah'ın takdir ettiği her şey başa gelir. Biz, kendimiz için, Allah katındaki ecri dileriz.» dedi. [\[100\]](#) Bundan sonra, Elçi, Hz. Hüseyin'in Rumme'den göndermiş olduğu Kays b. Müshir'in de, öldürüldüğünü haber verdi. [\[101\]](#)

Abdullah b. Buktur'un Başına Gelenler:

Hz. Hüseyin; Müslim b. Akîl'in yanma, süt kardeşi Abdullah b. Buktur'u da, yoldan göndermişti. O zaman, Müslim'in şehid edildiği haberini almamıştı.

Abdullah b. Buktur, Kadisiye'ye gelince, Husayn b. Nümeyr'in süvarileri tarafından yakalandı ve İbn-i Ziyad'a gönderildi İbn-i Ziyad, ona «köşkün damına çık!» dedi.

Abdullah b. Buktur, köşkün damına çıktığı zaman, halka «Ey insanlar! Ben, Resûlullâh Aleyhisselâmm kızı Fâtıma'nın oğlu Hüseyin'in Elçisiyim!

Mercâne'nin, Sümeyye'nin, babasının babası belirsizin oğluna garşı Hüseyin'e yardım ediniz!» dedi.

İbn-i Ziyad, köşkün damından, onun yere atılmasını emr etti. Kemikleri kırıldı. Son nefesim vermek üzere iken Abdulmelik b. Umeyr veya ona benzeyen sağlı ve up uzun bir adam gidip onu boğazladı.

Kendisinin bu hareketi kınanınca, adam «Onun rahatlığını istediğim için yaptım!» dedi. [\[102\]](#)

Hz. Hüseyin'in Başına Toplananların Dağılımları :

Abdullah b. Buktur'un şehâdeti haberi de, Hz. Hüseyin'e Zübâle'de iken geldi,

Hz. Hüseyin, bu hususta gelen mektubu yanındakilere okuduktan sonra «İmdi, bize çok kötü bir haber geldi: Müslim b. Akîl, Hâni b. Urve ve Abdullah b. Buktur öldürülmüştür.

Tarafdarlarınız bizden ayrılmışlar, ilgilerini ve yardımlarını kesmişlerdir.

Sizlerden geri dönüp gitmek isteyenler, dönsünler, gitsinler. Kendilerine bizden dolayı bir vebal ve sorumluluk yoktur!» dedi.

Bunun üzerine, Hz. Hüseyin'in yanındaki halk, başından sağa, sola dağılıp gittiler.

Medine'den kendisile birlikte gelen Eshabından başka yanında kalan olmadı.

Hz. Hüseyin, böyle yapmakla, gerçekten derd ortağı olacak, gerektiğinde, yanında kendisile birlikte ölmeyi göze alacak olanlardan başkasını başından dağıtmak istemişti.

[\[103\]](#)

Hz. Hüseyin'in başından dağılanlar, yolculuk sırasında uğradığı yerlerden yanına katılmış olanlardı.

Kendilerine, Küfe'den yardımcıları geleceğini sanıp dururlarken, Müslim'in şehid edildiği haberini almaları, onların dağılımları için kâfi gelmişti. [\[104\]](#)

Aliyyül Ekber'in, Hz. Hüseyin'e Bir Teklifi ve Akîl Oğullarının Direnmeleri :

Hz. Hüseyin'in oğlu Aliyy-ül Ekber «Babacığım! Sen de, geri dön!

Çünkü, Iraklılar, gaddardırlar. Vefaları, sözlerinde durmaları azdır!» dedi-

Akîl oğulları «Hüseyin, geri dönücü değildir!» dediler ve onu Küfe'ye gitmeğe teşvik ettiler.

Hz. Hüseyin, Esbabına «Görüyorsunuz ki, Küfelilorden bize gelen, olmadı!» dedi. [\[105\]](#)

İtrime Oğullarından Bîr Adamın Hz. Hüseyin i Uyarması

Hz. Hüseyin, Akîk vadisine kadar ilerledi. Orada, İkrime oğullarından bir adamla karşılaştı.

Adam, Hz. Hüseyin'e selâm verdi. [\[106\]](#)

Hz. Hüseyin, ona «Nereye gidiyorsun?» diye sordu.

Adam, nereye gittiğini bildirdi. [\[107\]](#) Sonra da, İbn-i Ziyad'ın, Kadisîye-Uzeyb arasına atlılarla tutturduğunu ve kendisini gözetlemekte olduklarını haber verdi ve «Canım sana feda olsun! Geri dön!

Vallahi, sen, ancak, oklara ve kılıçlara doğru gidiyorsun!

Sana yazı yazmış, elçi salmış olanlar, Seni asla korumayacaklar, belki de, Seninle çarpışmağa kalkılacak olan halkın önünde ve başında bulunacaklardır!» dedi.

Hz. Hüseyin, ona «Sen, bana öğüt verdin ve erişecek haberi de, eriştk> din. Hayırla mükâfatlanasm! [\[108\]](#)

Ey Allah'ın kulu! Senin görüşün, bana gizli değildir.

Fakat, Allah'ın buyruğu muhakkak yerine gelir, geri kalmaz!» dedi. [\[109\]](#) Sonra da selâm verip yoluna devam etti. Şerat mevkiine indi. Orada geceledi. [\[110\]](#)

Hür b. Yezid'le Temas :

Hz. Hüseyin, seher vakti gençlere emr etti: Bütün su kapları dolduruldu. Hayvanlar da, suvarıldı. [\[111\]](#)

Şerat'tan ayrılıp yola devam edildi. Gün, yaralandığı, havanın sıcaklığı son dereceyi bulduğu sırada, Kayz mevkiine gelindi. [\[112\]](#) O sırada, adamlardan biri «Allâhü ekber!» diyerek tekbir getirdi.

Hz. Hüseyin de «Allâhü ekber! dedi ve ona «Ne için tekbir getirdin?» diye sordu. Adam «Hurma ağacı gördüm del» dedi. Esedîler «Biz, bu yerde hiç bir zaman hurma ağacı görmemişizdir!» dediler.

Hz. Hüseyin, Ksedîlere «Onun gördüğünü siz de, gördünüz mü?» diye sordu. Esedîler

«Biz, ancak at boyunları gördük!» dediler. Hz. Hüseyin «Vallahi, bunu, ben de, gördüm. Bizim için sığınacağımız bir sığınak olsa da, arkamızı oraya dayasak ve şu gelen cemaata tek yönden yönelsek!» dedi.

Esedîler «îyi olur. İşte, Zû Huşum, yanındadır. Soluna doğru bükül, oraya eriş! O kavm dahi senin gibi oraya koşmak, erişmek isterler!» dediler. Hz. Hüseyin, hemen oraya doğru yöneldi. Kafile de, kendisini takip etti. Uzaktan görünen süvariler, hızla gelip kavuştular. Süvariler, yaklaştıkları zaman, Hz. Hüseyin ve kafilesi, yoldan saptı. Süvariler de, onları, takiben yoldan saptılar. Onlar, Esedîlerin dedikleri gibi, arı sürüsünü andırmakta idiler ve kuş kanatları gibi, bayrakları vardı. Zû Husum'a doğru, onlar da, sür'atla ilerlemeğe başladılar. Hz. Hüseyin. Onlardan önce Zû Husum'a yetişip, orada kondu. Emr etti: çadırlar kuruldu. [113]

Biraz sonra, süvariler de Zû Huşun dağına geldiler. Onlar, Hür b. Yezid-üt Temîmî'yül Yerbûî'nin kumandası altında bin atlı idiler. [114] Hz. Hüseyin, Eshabımn sarıklarını sardırılmış, kılıçlarını boyunlarına tak-dırmıştı.

Öğle sıcağının şiddetlendiği sırada idi ki Hür b. Yezid'le süvarileri, Hz. Hüseyin ve Eshabımn karşısında yerlerini almışlardı.

Hz. Hüseyin,, gençlere «Şu cemâati sulaymz!» dedi. [115]

Süvariler, gençlerin getirdikleri sulardan içtiler. [116]

Gençler; ağaçtan tekneleri, su kaplarını, tasları doldurup atlara da, yanaştırdılar. Onlar da, üçer, dörder, beşer içip suya kanınca, çekildiler, başkaları yanaştılar ve bu suretle bütün atlar suvarıldılar. [117]

Sonra, süvarilerin hepsi, atlarının gölgesinde ve dizginleri ellerinde olduğu halde, öğle namazı vaktine kadar oturdular. [118]

Hz. Hüseyin'in imam Olup Namaz Kıldırması ve Namaz Sonunda Konuşması

:

Hz. Hüseyin; Haccac b. Mesruk-ul'Cu'fî'ye emr edip ezan okuttu, îzârını, Ridasını ve mestini giydi. Müezzin, kamet getirdi.

Hz. Hüseyin, süvari birliği kumandanı Hür b. Yezid'e «Namazı, kendi adamlarınla mı kılmak istersin? [119]

Yoksa, bizimle birlikte mi kılarınsın?» diye sordu. [120]

Hür «Yok, yok! Sen, kılarırken, biz de, senin namazına uyarak namazımızı kılarız» dedi. [121]

Hz. Hüseyin, öne geçip cemaata öğle namazım kıldırdı. Namazım bitirince, yüzünü cemaata çevirdi. [122]

«Ey insanlar! mazeretimi, önce, Allâh'ü teâlâ'ya, sonra da, size arz ederim.

Sizin gönderdiğiniz mektuplarımız, saldıgınız Elçileriniz bana gelmedikçe, ben, buraya çıkıp gelmiş, değilim.

Siz: (Yanımıza gel! Bizim uyacağımız bir îmam ve Önderimiz yok. [123] Ola ki, Allah, senin sayende, bizjeri doğru yolda toplar!) dediniz. Eğer, siz, bu sözünüzün üzerinde duruyorsanız ve bana sağlam and ve tatmin edici sözlerinizden de, söz veriyorsanız, sizinle birlikte şehrinize geli rim.

Şâyed, siz, böyle yapmazsanız ve şehre gelmemi istemiyorsanız, sizin yanınızdan ayrılır, geldiğim yere döner, giderim!» dedi. Sustular. [124] Hz. Hüseyin'in sözlerine itiraz etmediler. [125] Hz. Hüseyin, çadırına girdi, Eshabı, başına toplandılar.

Hür de, yerine, haymasma döndü. Onun da, başına adamları toplandılar. Hür, adamlarını, önceki gibi, atlarının gölgelerinde, dizginleri, ellerinde olmak üzere, oturttu. İkinci namazı vakti olunca, Hz. Hüseyin, müezzine emi- etti, ikinci ezanını okuttu. Kamet getirilince, geçip cemaata ikinci namazını kıldırdı. Selâm verdikten sonra, cemaata yüzünü döndü. ADâh'a, hamd-ü sena etti. «imdi, size derim ki: ey insanlar! AUâh'dan korkunuz. Hakkı, Allah'ın razı olacağı ehline tanıyınız.

Biz, Ehl-i Beyt'iz ve bu işe; zulümle, azgınlık ve düşmanlıkla üzerinizde hükümlerini yürüten o iddiacılar güruhundan da, onlardan olmayanlardan da, aranızda bulunan sairlerinden de, daha lâyük ve müstahık bulunu-yoruzdur.

Eğer, siz, bizden hoşlanmıyor ve bu yoldaki hakkımızı da,, tanıımıyorsanız, bana mektup ve Elçi gönderenlerinizin görüşlerinden başka görüşte iseniz, yanınızdan ayrılır, geri döner, giderim!» dedi. [126]

İlk Münâkaşa ve Anlaşmazlıklar :

Hür b. Yezid «Ben, vallahi, bu bahs etmiş olduğun mektupların ne olduğunu bilmiyorum!» dedi.

Hız. Hüseyin «Ey Ukbe b. Sem'an! içinde, onların, bana yazdıkları mektuplar bulunan, heybeyi çıkarıp getiriniz!» dedi.İçî, mektuplar ve sahifelerle dolu heybe getirilip Hür ve adamlarınınönüne serildi.

Hür «Biz, bu mektupları sana yazanlardan değiliz. Fakat, sana kavuştuğumuz zamandan itibaren, seni, Küfe'de İbn-i Ziyad'a götürünceye kadar senden ayrılmamız, bize emr edilmiştir!» dedi.

Hız. Hüseyin «Ölüm, bundan yeğdir ve öncedir!» dedi. [\[127\]](#)

Hız. Hüseyin'in, Küfe Süvarilerine Son Hitabı :

Hız. Hüseyin, Hür'ün adamlarına hitaben bir konuşma daha yaptı. Bu konuşmada Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra şöyle dedi:

«Ey insanlar! Resûlullâh Aleyhisselâm buyurmuştur ki: (Kim, zâlim bir sultanın, Allah'ın haram kıldığını helallaştırmak istediğini, Allah'ın ahdini bozduğunu, Resûlullâh'ın Sünnetine muhalif olarak Allah'ın kullarına düşmanlık ettiğini ve günah işlediğini görür de, onu, fiille veya sözle değıştirmeğe çalışmazsa, Allah'ın, zâlim sultanı sokacağı yere (Cehenneme) onu da, sokması, üzerine düşen bir hakdır!)

Haberiniz olsun ki: onlar, şeytana itaati iltizam, Rahman olan Allah'a itaati terk, fesadı izhar, dinî cezaları tatil, ganimeti istediklerine ikram ettiler.

Allah'ın haram kıldığını helallaştırdılar. Helal kıldığını da, haramlaştir-düar!

Ben, onların bu kötülüklerini değıştirmeğe, herkesten ziyade lâyük ve müstahık bulunuyorumdur.

Sizin, bana bey'at ettiğiniz, beni düşmanlara teslim etmeyeceğiniz ve bırakmayacağınız hakkında gönderdiğiniz mektuplarınız ve Elçileriniz bana gelmiştir.

Eğer, bana bey'atımızı tamamlarsanız, olgunluğunuzu göstermiş, doğru ve yerinde bir iş işlemiş olursunuz.

Ben, Hüseyin b. Ali'yim ve Resûlullâh Aleyhisselâmın kızı Fâtıma'nın oğluyum.

Benim vücudum, sizin vücudunuzladır. Benim Ev halkım, sizin ev halkı-nızladır.

Ben, sizin İçin örneğim.

Eğer, verdiğiniz sözün gereğini yapmaz, ahdinizi bozar, yaptığınız bey'-atı boynunuzdan çıkarıp atarsanız, ki vallahi, bu da, sizin için zor, yapmadığınız bir şey değildir, siz, Babama da, Kardeşime de, Amucamın oğlu Müslim'e de ,bunu yaptınız.

Halbuki, (Asıl aldanan, sizi aldatandır!)

Sizin nasibiniz, hep yanılmanızdan, yanlış iş tutmanızdan ibarettir.

Siz, nasibinizi gayb etmiş, yitirmiş bulunuyorsunuzdur!

(Yüce Allah'ın Kitabında buyurduğu gibi): Sana, gerçekten bey'at edenler, ancak, Allah'a bey'at etmiş olurlar. Allah'ın eli, onların elleri üstündedir.

Şu halde, kim, bu bağı çözerse, kendi aleyhine çözmüş olur. (Feth: 10) , Allah, beni, sizden müstağni kılacak (Sizin yardımınıza muhtaç etmeyecektir.)

Vesselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtûh!»[\[128\]](#)

Hız. Hüseyin'in, Eshabına Hitabı :

Hız, Hüseyin, Zu Husum'da kalkıp Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra Eshabına hitaben şu konuşmayı yaptı:

«Başımıza gelen işi görüyor ve biliyorsunuzdur.

Dünya, değişmiş, sevimsizleşmiş, bizden yüz çevirmiştir.

Dünya, bitmiş gitmiş, ondan, kap içinde kalan artık gibi artıklardan başka bir şey kalmamıştır..

Hayat, otlakta otlamak gibi, değersizleşmiştir.

Görmüyor musunuz?: Hak, işlenmez, bâtil ise, son derecede rağbet edilir, üzerine düşülür olmuştur!

Mü'min olan, Allah'a kavuşmağa rağbet eder.

Bence, şehidlikten başka Ölüm, değersizdir. Ben, ancak şehitliği seâdet görüyorum.

Zalimlerle birlikte yaşamayı ise, suçlanmaktan başka bir şey görmüyorum!»[\[129\]](#)

Züheyr b. Kayn'ın Hız Hüseyin'e Mukabelesi :

Züheyr b. Kayn, ayağa kalktı. Arkadaşlarına «Siz mi konuşursunuz- Yoksa, ben mi konuşayım?» diye sordu. Ona «Hayır! Sen, konuş!» dediler.

Züheyr b. Kayn, Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra şöyle konuştu:

«Ey Resûlullâh'ın oğlu! Biz, Senin sözlerini işittik. Allah, Seni umduğuna eriştirsin!

Vallahi, eğer, dümya bizim için bakî olsaydı ve biz de, onda temelli kalıcı olsaydık, sana yardım etmek ve derd ortağı olmak üzere oradan ayrılır, Seninle bulunmayı tercih ederdik!»

Hz. Hüseyin, ona dua etti. Züheyr de «Sen de, hayırla mükâfatlan!» diye mukabelede bulundu. [\[130\]](#)

Hür'Ie Yapılan Münâkaşa ve Anlaşma :

Hz. Hüseyin, arkadaşlarına «Kalkınız, hayvanlarınıza bininiz!» dedi. Bindiler ve kadımlar, bininceye kadar beklediler.

Hz. Hüseyin, «Dönüp bizi takip ediniz!» dedi.

Kafile, hep birlikte dönüp gitmek istedikleri zaman, süvariler, önlerine gerildiler.

Hz. Hüseyin, Hür're «Sen, ne yapmak istiyorsun » diye sordu. Hür «Vallahi, seni, tbn-i Ziyad'a götürmek istiyorum!» dedi. Hz. Hüseyin «tyi bil ki, vallahi, ben, sana uyup gitmem!» dedi. Hür «tyi bil ki, .vallahi ben de, seni, bırakmam!» dedi.

Hz. Hüseyin de, Hür de, sözlerini üç kerre tekrarladılar. Aralarında toz çoğalınca, Hür, Hz. Hüseyin'e «Bana, seninle çarpışmak için emir verîîredi.

Bana, ancak, seni, Küfe'ye getirinceye kadar senden ayrılmamak emri verildi.

Bunu, kabule yanaşmazsan, seni, ne Küfe'ye, ne de, Medine'ye götürmeyecek, orta bir yolu tut! •

Ben, îbn-i Ziyad'a, sen de, Yezid b. Muaviye'ye, istersen Ibn-i Ziyad'a istediğini yazıp cevap alıncaya kadar, o yola gitmekte devam edelim?

Umulur ki Allah, senin ibtilâlı işinden, içinde selâmet bulunan bir emir gelmesini bana nasib eder!» dedi.

Hz. Hüseyin «Şuradaki Üzeyb yolunu tut. Oraya götür!» dedi.

Kadisiye ile Uzeyb arası otuz sekiz mil'di.

Hz. Hüseyin ve arkadaşları, Hür'ün süvari birliğiyle Uzeyb yoluna devam ettiler.

Bir ara, Hür, Hz. Hüseyin'e yaklaşıp «Ey Hüseyin! Sana, nefsinde Allah'ı anmanı hatırlatırım.

Ben, şehâdet ederim ki: sen, çarpışmağa kalkışacak olursan, muhakkak, öldürüleceksin!

Sen, Öldürülünce de, üzerinde durduğun dâvan tehlikeye düşecektir!» dedi.

Hız. Hüseyin «Sen, beni ölümle mi korkutuyorsun?

Beni, öldürmek için çekirge sürüsü gibi kuvvet hazırlayan sizler değil misiniz?

Ben, sana fae söyleyeceğimi bilmiyorum!

Sana, Evs'in kardeşinin, Resûlullâh, Aleyhisselâma yardıma giden Amu-casımın oğluna rastlayınca (Nereye gidiyorsun? Sen, muhakkak, Öldürüleceksin!» demiş olduğunu mu hatırlatayım bilmem ki?» dedi ve: niyeti, hak, kendisi Müslüman olarak çarpışacak olduktan sonra, ölmenin, yiğitler için ar ve sâlih kişiler için tasa olmayacağını anlatan bir kıt'a okudu.

Hür, Hız. Hüseyin'den bunları işitince, onun yanından ayrılıp kendisi adamlarile bir yanda, Hız. Hüseyin de, bir yamda oldukları halde, Uzeyb'in deve otlaklarına kadar gittiler. [\[131\]](#)

Hız. Hüseyin'in, Küfe'deki Donun Hakkında Dört Küfeliden Bilgi Alması :

Hız. Hüseyin, Uzeyb deve otlaklarına eriştiği sırada, dört kişiye rastladı. Bunlar, hayvanlarına binip Küfe'den gelmekte idiler. Yanlarında, Kâmil Nâ-fi' b. Hilâl'in atı da, bulunuyordu.

Tırman b. Adiy, bunların kılavuzu idi.

Tırman, atı üzerinde bulunuyor ve beyitler söylüyordu.

Tırman, Hız. Hüseyin'in yanına gelip kavuştuğu zaman, aynı beyitleri tekrarlamıştı.

Hız. Hüseyin «Ben, vallahi, Allâh'dan, hayırlısını diliyorum. Allah, bizim için, ister öldürülmemizi, ister kurtulmamızı dilesin, ikisi de, bizim için hayırlıdır» dedi.

Hür b. Yezid, onları görünce, Hız. Hüseyin'in yanına geldi.

«Bunlar, Küfelilerdendir. Seninle birlikte gelenlerde© değillerdir. Ben, onları ya haps edeceğim, yahut geri çevireceğim!» dedi.

Hız. Hüseyin «Ben, kendimi koruduğum gibi, onları da, korurum. Bunlar, ancak, benim yardımcılarımla ve dostlarımdır.

İbn-i Ziyad'dan sana yazı gelinceye kadar baha hiç bir suretle taarruz ve itirazda bulunmayacağına söz vermemiş mi idin?» dedi.

Hür «Evet! Amma, bunlar, seninle birlikte gelmemişlerdi» dedi.

Hz. Hüseyin «Bunlar, benim Eshabımdır. Benimle birlikte gelenler gibidir.

Aramızda olan bitenler, bununla tamamlanmış, ancak, sana karşı teah-hüdümü yerine getirmek kalmıştır» dedi.

Bunun üzerine, Hür, onlar hakkındaki isteklerinden vazgeçti.

Hz. Hüseyin, Küfe'den gelen dostlarına «Arkanızdaki halkın haberlerini bana bildiriniz!» dedi.

Gelen dört kişiden birisi olan Mücemmi' b. Abdullâh'ül Âizî: «Halkın; İbn-i Ziyad'dan en çok rüşvet alan, harar ve çuvallarım dolduranları, sevilen, gönülleri alınanları, öğütlenerek elde edilenleri, Eşraf güruhu olmuştur.

O Eşraf güruhu ki, tek bir cemâat halinde Senin üzerine sevk edilmiştir.

Bunların dışında kalan halka gelince; onların kalpleri sana meyilli ise de, kılıçları, yarın üzerine sıyracaktır!» dedi.

Hz. Hüseyin «Size göndermiş olduğum Elçim hakkında sizde bir bilgi var mı? Bana bildir?» dedi.

«Kimdir o?» diye sordular.

Hz. Hüseyin «Kays b. Müshir-üs'Saydâvî!» dedi.

«Evet! Husayn b. Nümeyr, onu yakalayıp İbn-i Ziyad'a gönderdi. İbn-i Ziyad da, Sana ve Babana lanet okumasını ona emr etti.

O ise, Sana ve Babana salevat getirdi. İbn-i Ziyad'a ve babasına lanet okudu. Senin geldiğini bildirerek muzaffer olman için dua etti.

Bunun üzerine, İbn-i Ziyad, onu köşkün damından aşağı attırdı!» dediler.

Hz. Hüseyin, gözlerinin yaşını tutamadı.

Sonra da «Mü'minler içinde Allah'a verdikleri sb'zde sadakat gösteren nice erler vardır. İşte, onlardan kimi şehidlik için adadığını ödedi. Kimi de, bunu bekliyor.

Onlar, hiç bir suretle ahidlerini değiştirmediler. (Ahzab: 23)» âyetini okudu ve:

«Allah'ım! Bize ve onlara Cennet'i menzil kıl. Bizi, en bol ve en üstün rahmet ve mükâfat yığınağının durağında bir araya getir, topla!» diyerek düa etti. [\[132\]](#)

Tirmah b. Adiyy'in Hz. Hüseyin'i, Memleketine Götürmek İstemesi

Tırman b. Adıyy «Ben, Küfe'den Senin yanına hareket etmeden bir gün önce, Küfe'nin arkasında öyle halk topluluğu gördüm ki, gözlerim hiç bir yerde ondan daha kalabalık bir cemâat görmemiştir.

Onlara, bu halkın ne için toplandıklarını sordum.

(Bindirilmek için toplandılar. Sonra da acele Hüseyin'in üzerine gönderilecekler!) denildi.

Allah aşkına! Onların yanına bir karış yaklaşmamak elinde ise, yaklaşma!

Eğer, Allah'ın Semi koruyacağı ve yapmak istediğini şeyi açığa vurabileceğin bir beldeye gitmek istersen, hemen oraya kadar git.

İstersen, ben, Seni Ecâ' diye anılan dağımıza götürüp kondurayım.

Vallahi, orada Gassan ve Himyer hükümdarları ve Numan b. Münzir ve siyah kırmızı herkes tarafından himaye olunur ve korunuruz.

Eğer, Küfe'ye yanımıza gelersen, ineceğim yere kadar zillet ve esaret Seninle beraber olur.

Ecâ' dağına gidecek olursan, Ecâ' ve Tayyi' kabilesinden Selma'lara haber salarız.

Vallahi, oh gün geçmeden Tayyi' kabilesinden Sana atlılar ve piyadeler gelir. Yanımızda, istediğin kadar oturursun. .

Eğer, Sana karşı bir harp açılırsa, önünde kılıçlarla vuruşacak, kımıldayan gözleri buldukça, Senden ayrılmayacak yirmi bin Tayyi'h toplamağa kefilim!» dedi,

Hz. Hüseyin «Allah, seni ve kavmim hayırla, mükâfatlandırın.

• Bizimle, şu kavm (Süvari birliği) arasında verilmiş bir söz vardır. Biz, onlardan ayrılmağa kadir, değiliz. Onların, bizi nereye çevirip go^üreceklerini bilmiyoruz!» dedi.

Tirmah, Hz. Hüseyin'e veda ederken «Allah, Senden, cinlerin ve Şeytanların şerrini gidersin!

Ben, Küfe'den ev halkım için yiyecek tedârik etmiştim. Onların, yanımda bulunan bu nefakalarını gidip kendilerine bıraktıktan sonra, inşâallâh gelir, yine Sana kavuşurum. Vallahi, ben, senin yardımcın olurum!» dedi.

Hz. Hüseyin «Eğer, böyle yapacaksan, acele et. Allah, seni esirgesin» dedi.

Hz. Hüseyin, Hürr'ün, Tirmah'ı haps etmesi veya Küfe'ye döndürmesinden endişe ettiği için, yanından acele ayrılmasını istemişti.

Tırman, yurduna varıp yiyecekleri bıraktıktan sonra dönmüş, Uzeyb'e yaklaştığı sırada, Semâa b. Bedirle karşılaşmış, Hz. Hüseyin'in şehid edildiği haberini alınca, geri dönmüştü.

H. Hüseyin'in, Ubeydullâh b. Hürle Görüşmesi :

H. Hüseyin ve süvari birliği Uzeyb hamamlarına gelip hep birlikte kondular.

iki cemâat arasında ok yetişecek kadar mesafe vardı.

H. Hüseyin, Uzeyb'den ayrılıp Küfe yolunun sağındaki yolu tutarak Mu-katil oğullarının köşküne kadar geldi ve yine hep birlikte oraya kondular.

H. Hüseyin, orada kurulmuş kıl bir çadır gördü. Bunun, kime âid olduğunu sordu.

Ubeydullâh b. Hür-ül Cu'fi'ye âid olduğunu haber verdiler.

H. Hüseyin, âzadlı kölelerinden birisini ona gönderdi.

Elçi, gidip «Bu, Hüseyin b. Ali'dir. Senin, yanına gelmeni istiyor» dedi.

Ubeydullâh b. Hür «Vallahi, ben, ancak onunla bir çok halkım çarpışacağını ve Taraf d arlarının onu terk ettiklerini gördüğüm için, Küfe'den ayrıldım.

iyi biliyorum ki: o, öldürülecek, ben de, ona yardıma kadir olamayacağım!

Bunun için, ne ben onu görmeyi, ne de, onun, beni görmesini isterim! [\[134\]](#) İnnâ İillâhi ve innâ ileyhi râcîun.

Ben, ancak, onun Küfeye getirilmesini görmeyi istemediğim için, Küfe'-den ayrıldım!» dedi*

Elçi, dönüp Ubeydullâh'ın söylediklerini H. Hüseyin'e anlattı.

H. Hüseyin, ayak kaplarını giyip Ubeydullâh b. Hür'ün yanına gitti. Çadırına girdi. Selâm verip oturdu. Sonra da, onu, kendisile birlikte gelmeye davet etti.

Ubeydullâh, Elçiye söylemiş olduğu sözlerini tekrarladı. ,

H. Hüseyin «Bize muhakkak yardım etmelisin. Sen, bize karşı çarpı-5an kişilerden olmaktan kork!

Vallahi, bizi dinlemiyen, yanımıza gelmiyem ve bize yardım etmeyen kimseler helak olacaklardır!» dedi. [\[135\]](#)

Ubeydullâh «Vallahi, ben iyice biliyorum ki: sana taraftar olanlar, Ahirette seâdete ereceklerdir.

Lâkin, ben, seni, karşılaşacağın tehlikelerden koruyabileceğimi ummuyorum ve Küfe'de sana yardımcı olacağıma da, yemin edemiyeceğim.

Beni, bu yolda hayvanıma bindirmemen için, sana Allah adına and veririm!

Çünkü, nefsim, bundan sonra ölmeyi kolay kolay istemeyecektir. [\[136\]](#)

Fakat, şu sür'at için zayıflatılmış olan atım ki vallahi, onun üzerinde olduğum halde, neye yetişmek istedimse, yetişmiş ve kavuşmuşumdur. Bana yetişmek isteyenden de, onun üzerinde kaçıp kurtulmuşumdur, Al onu, senindir o!» dedi.

Hz. Hüseyin «Ben, senin kendini arzu etmişim. Senin atın bize gerekmez!» dedi. [\[137\]](#)

Ölüm Haberi Verilen Rü'yâ :

Hz. Hüseyin, gecenin sonuna doğru emr etti: kaplara su dolduruldu ve hayvanlara ağırlıklar yüklendi.

Mukatil köşkünden ayrıldıktan ve bir müddet gidildikten sonra, başına bir ağırlık gelip Hz. Hüseyin, uyukladı. Sonra, uyandı. «Innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciün. Veİhamdü Lillâhi Rabb-il Âlemin!» dedi ve bunu iki, üç kerre söyledi.

Hz. Hüseyin'in oğlu Ali b. Hüseyin, atını sürerek Hz. Hüseyin'in yanına geldi.

Hz. Hüseyin, yine «innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciün. Veİhamdü KUahi Rabb-il âlemin!» dedi.

Ali b. Hüseyin «Babacığım! Sana kurban olayım! Sen, ne için böyle, Allah'a rücu etmek dileğinde bulundun ve Ona hamd ettin?» diye sordu.

Hz. Hüseyin «Oğulcuğum! Başıma bir ağırlık geldi, uyukladım.

Ubeydullâh b. Hürr, Küfe Eşrafından ve süvarilerinden idi.

At üzerinde bir süvari, ansızın önüme çıkıp (şu cemâat gidiyor. Ölümler de, kendilerine doğru gidiyor (geliyor)!) dedi.

Anladım ki: o cemâat, biziz. Ölüm haberi de, bize veriliyordur!» dedi. Ali b. Hüseyin «Babacığım! Allah, Sana kötü bir şey göstermez, Biz, hak ve gerçek yolda değiliz mi?» dedi.

Hz. Hüseyin «Evet! Bütün kulların dönüp gidecek oldukları Allah'a yemin ederim ki: biz, hak ve gerçek yoldayızdır!» dedi.

Ali b. Hüseyin «Babacığım! o halde, biz, Ölüp gayb olup gitmemize hiç üzülmez!» dedi.

dedi.

Hz. Hüseyin «Allah, seni, babasından dolayı mükâfatlandırılan hayırlı bir oğulun mükâfatile mükâfatlandırısın!» dedi. [\[138\]](#)

Geri Dönmek için Yapılan Son Deneme :

Sabah namazı vakti olunca, Hz. Hüseyin'le Eshabı inip. Liamazîarını kıldılar ve yine acele hayvanlarına bindiler.

Hz. Hüseyin, Hür'ün süvari birliğinden ayrılmak için Eshabile birlikte sola, bâdiyeye doğru bükülmek istedi.

Hür b. Yezid ise, hemen gelip geri çevirmek istedi. Geri çevirmek isterken de, Küfe yoluna çevirmek için zorladı. Fakat, Hz. Hüseyin'le arkadaşları yanaşmadılar ve seslerini yükseltiler. Biraz sonra Nineva'ya gelip ka
vuştular. [\[139\]](#)

İbn-i Ziyad'm Nineva'da Gelen Elçisi ve Yazısı :

Nineva'ya gelindiği sırada, soy bir hayvana binmiş, silahlı, yayı omuzun-da bir adamm Küfe'den geldiği görülünce, hep durup onu beklediler.

Adam, süvari birliğine doğru vardı. Hür b. Yezid'e ve arkadaşlarına selâm verdi. Hz. Hüseyin'le arkadaşlarına selâm vermedi. İbn-i Ziyad'dan getirmiş olduğu bir yazıyı da, Hür'e teslim etti.

Yazıda şöyle deniliyordu :

«imdi, yazım sana eriştiği ve elçim gelip kavuştuğu zaman, Hüseyin b. Ali ile Eshabım derhal durdur ve oldukları yerde çoktur!

Onları, sakın, sığınaksız, susuz, ağaçsız, otsuz, geniş ve boz kır bir. yerden başkasına indireyim deme!

Sana yazımı getiren Elçime de; emrimi yerine getirinceye kadar senden ayrılmaması, bu hususta senden sâdir olacak hareketleri bana bildirmesi için emir verilmiştir. Vesselam!» [\[140\]](#)

Hür b. Yezid, İbn-i Ziyad'ım yazısını okuyunca, Hz. Hüseyin'le Eshabına «Bu, vali tbn-i

Ziyad'ın yazısıdır.

Bunda: yazısının bana geldiği yerde sizi durdurup çöktürmem emr ediliyor. Şu da İbn-i Ziyad'ın elçisidir.

Ona da, emrini yerine getirinceye kadar benden ayrılmamasını emr etmiştir!» dedi. [\[141\]](#)

Ebüşşa'sâ'ın, Gelen Elçiye İlenmesi ve Onu Kınaması :

Hız. Hüseyin'in Eshabından Yezîd b. Muhâsır Ebüşga'sâ-ül Kindi, İbn-i Ziyad'm elçisine bakıp «Allah, seni kahr etsin! Sen Mâlik b. Nüseyr-ül Beddî değil misin?» dedi.

Adam «Evet!» dedi. Kendisi, Kindîlerdendi.

Ebüşşa'sâ «Hay anan ağlasın! Sen, ne diye bu işi üzerine alıp geldin?» diyerek ona çıkıştı.

Mâlik b. Nüseyr «Ben, ancak, İmam ve Önderime itaat, Ona olan bey'atı-ma riâyet maksadile geldim!» dedi.

Ebüşşa'sâ, «Sen, Rabbma isyan edip İmam ve Önderine itaat etmekle kendini mahv ettin! Dünyada ayıb, Âhirette de, Cehennem ateşini kazandın!» dedi ve «Biz, onları, ateşe çağırın İmam ve Önderler yaptık.

Kıyamet gününde ise, onlar, azaplarının kaldırılması hususunda asla yardıma kavuşturulmayacaklardır. (Kasas: 41)» âyetini okudu ve «İşte, senin İmam ve Önderin odur!» dedi. [\[142\]](#)

Hürr b. Yezîd'in, Hz. Hüseyin'i Nineva'ya İndirmek İstemesi :

Hür b. Yezîd, Hz. Hüseyin'le Eshabını çöktürmek için oldukları yerde durdurdu.

Çünkü, orada, ne bir su, ne de, bir köy vardı.

Hürr b. Yezid «Hayır! Vallahi, şu adam, benim hareketlerimi gözetlemek

üzre gönderilmiş bir casus iken, ben, bu dileğinizi yerine getirmeğe güç yetiremeyeceğim!» [\[143\]](#)

Vali İbn-i Ziyad'ın emrinin yerine getirilmesi zaruridir, Hz. Hüseyin'le Eshabı «Bırak ta

biz şu (ok yetişecek kadar uzaktaki, Nineva, yahut Gadırıyye, yahut gefiyye (Sakabe) köyüne konalım?» dediler.

Sen, buraya konuver! Başka türlü hareket edip te valiye karşı beni güç duruma düşürme!» dedi. [\[144\]](#)

Züheyr b. Kayn'ın, Hz. Hüseyin'e Ricası :

Züheyr b. Kayn, Hz. Hüseyin'e «Anam, babam Sana feda olsun ey Resû-lullâh'ın oğlu! Vallahi, bize, şunlardan başka gelen olmasa, biz, onlara yeter, hepsinin hakkından geliriz!

Ya bunlardan başkaları da, bize gelecek olurlarsa, ne yaparız? Gel, Sen, müsaade et te biz, şunların işini bitiriverelim?

Cünkü, bunlarla çarpışmak, bunlardan başka gelecek olanlarla çarpışmaktan kolaydır.» dedi.

Hz. Hüseyin «Onlar, çarpışmağa kalkmadıkça, çarpışmayı kendim başlatmayı, hoş bulmayorum!» dedi. [\[145\]](#)

Züheyr b. Kayn «Bizi, şu yakınımızdaki Fırat kıyısındaki köye götür, oraya kondur.

Çühki, orası, üzerimize gelecek olanlara yol vermez bir sığmaktır. Fırat ta, oradan görünüp durmaktadır.

Onlarla çarpışırsak, orada kendimizi koruyabiliriz ve onlardan sonra gelecek olanlarla da çarpışmak bize kolay olur.» dedi.

Hz. Hüseyin «Nedir ismi o köyün?» diye sordu.

Züheyr «El'Akr (medhuş olmak, yaralamak, boğazlamak)» dedi.

Hz. Hüseyin «ETAKr'dan Allah'a sığınırız!» dedi. [\[146\]](#)

Hz. Hüseyin, Hürr'e «Bizi biraz daha ilerlet te, konalım artık!» dedi. [\[147\]](#)

Kerbelâ'ya Konduruluş ve Hz. Hüseyin'in Bir Hâtırası :

Taff [\[148\]](#) ve Kerbelâ'ya [\[149\]](#) gelince, Hürr ve adamları, Hz. Hüseyin'in önünde durarak onu ve arkadaşlarını durdurdular.

Hürr «in artık bu yere! Fırat nehri de, yakınındadır!» dedi. Hz. Hüseyin «Nedir bu yerin ismi?» diye sordu. «Kerbelâ!» dediler. Hz. Hüseyin «Üzüntülü, tasalı, mihnetli ve belâli yer!

Babam, Sıffin'a giderken buraya uğramıştı. Ben de, yanımda idim. Durdu ve buranın neresi olduğunu sordu, ismi, kendisine haber verilince (Onların, hayvanlarından aşağı indirilecekleri yer, işte, burasıdır! Kanlarının döküleceği yer de, işte, burasıdır!) dedi.

Bunun ne demek olduğu kendisinden sorulunca da (Muhammed'in Ehi-i Beytinin yükleri, ağırlıkları işte, burada indirilecek!) demişti.» dedi. [\[150\]](#)

Hz. Hüseyin, Kerbelâ'da ağırlıkların indirilmesini emr etti ve indirildi.

Kerbelâ'ya. Hicretin altmış birinci yılı Muharrem ayının başında çarşamba günü gelinip konulmuştu. [\[151\]](#)

Hz. Ali'nin Matracısının Rivayeti :

Hz. Ali'nin Matracısı Ebû Abdullah Yahya'nın rivayetine göre: Hz. Ali, Sıffin'a giderken Ninevâ hizasına gelince, MatracıSEîa «Ebû Abdullah! Fırat kıyısında biraz dur! Ebû Abdullah! Fırat kıyısında biraz dur!» diyerek seslendi.

Ebû Abdullah «Ne için duracağız?» diye sordu.

Hz. Ali «Ben, bir gün, Peygamber Aleyhisselâm'ın yanına girmiştim. Gözlerinden yaşlar akıyordu.

(Ey Allah'ın Peygamberi! Seni, gözlerinden yaşlar akıtacak dereceye bir getiren mi oldu?) diye sordum.

(Evet! Biraz önce, Cebrail, yanımda idi. Hüseyin'in, Fırat kıyısında şehid edileceğini bana haber verdi.

Onun toprağından sen de, koklar mısın?) dedi. Ben de (olur!) dedim.

Bunun üzerine, elini uzattı. Bir avuç toprak avuçlayıp bana verdi. Gözlerimin yaşını tutmağa kadir olamadım!» dedi. [\[152\]](#)

Ömer b. Sa'd'in, Kerbelâ'da Görevlendirilmesi ;

Küfe Valisi tbn-i Ziyad, Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'ı, Küfelilerden dört bin kişilik bir

kuvvetle Rey Valiliğine tayin edip Buyrultu'sunu eline vermiş, o da, askerlerle birlikte vazifesi başına gitmek üzere Küfe'den ayrılmış bulunuyordu.

Hız Hüseyin'in işi çıkınca, tbn-i Ziyad, Ömer b. Sa'd'i geri çağırıldı. «Önce, Hüseyin'in üzerine git. Onumla aramızda olan işi hail et. Sonra da, kendi işinin basma git!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Allah, sana iyilikler versin. Eğer, benim bu işten bağışlanmamı uygun görürsen, beni bağışla!» dedi.

İbn-i Ziyad «Olur! Rey valiliğine tâtayinin hakkındaki Buyrultu'muzu bize geri ver!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Ne için?» diye sordu.

tbn-i Ziyad «Buraya, Hüseyin'in üzerine gitmediğin için!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Bana bir gün möhlet ver. Bir düşüneyim bakayım?» dedi.

Ömer, tbn-i Ziyadın yanından evine dönüp öğütçülerine danıştı.

Danıştığı kimselerden, keindisini bu işten sakındırmayan bir kimse çıkmadı.

Kız kardeşinin oğlu Hamza b. Mugîre b. Şube «Ey dayı! Allah aşkına, Hüseyin'in üzerine gidip te, Rabbına karşı günaha girme! Hüseyin'le aranızdaki akrabalık hukukunu çiğneme!

Vallahi, yer yüzünün bütün mülk-ü saltanatı senin olsa da, onlardan ve hattâ bütün dünyadan çıkıp gitmen, Hüseyin'in kanını dökmüş olarak Allah'ın huzuruna çıkmandan senin içini daha hayırlıdır!» dedi.

Ömer b. Sa'd «İnşâallah, ben de, öyle yapacağım!» dedi.

Abdullah b. Yesar-ül Cühenî der ki «Hüseyin'in üzerine gitmesi, kendisine emr edildiği zaman, Ömer b. Sa'd'in yanına varmışım.

Ömer b. Sa'd: (Vali, bana, Hüseyin'in üzerine gitmemi emr etti. Gitmekten kaçındım.) dedi.

(Allah, seni isabet ettirmiş, doğru yola götürmüş. Ayrıl, sakın yapma, Hüseyinin üzerine gitme!) dedim, yanından çıktım.»

Ömer b. Sa'd, tekrar İbn-i Ziyad'ın yanına vardı. «sAllâh, sana iyilikler versin. Sen, beni şu Rey valiliğine tayin ettin ve benim için de, Buyrultu yazdın. Herkes, bunu işitti. Hakkımdaki bu buyruğunu yerine getirmeyi uygun görürsen, yerine getirsen, beni Rey'e göndersen de, Hüseyin'in üzerine şu askerler arasındaki Küfe Eşrafından birisini yollasan olmaz mı?

Ben, harp fenninde filan, filan kişilerden daha bilgili ve yeterli değilim!» dedi.

İbn-i Ziyad «Küfelilerin Eşrafım bana Öğretmeye kalkma!

Ben, göndereceğim kimseler hakkında sana danışacak değilim!

Leşkerlerimizle gideceksen, git! Gitmeyeceksin, Rey valiliği hakkındaki Buyrultumuzu bize geri ver! [\[153\]](#)

Sen, onunla çarpışmağa gitmiyecek olursan, seni azl eder, evini yıkar, boynunu da vururum!» dedi. [\[154\]](#)

Ömer b. Sa'd, bütün gece düşündü. Ertesi günü sabah olunca, kendisine buyurulan işe razı oldu. [\[155\]](#)

«Gidiyorum!» dedi. [\[156\]](#)

Küfe Eşrafının Hz. Hüseyin'den Utanmaları :

Hz. Hüseyin'in Nineva'ya, Kerbelâ'ya indirilişinin ertesi günü, Ömer b. Sa'd, dört bin atlı ile Kerbelâ'ya geldi.

Azre b. Kays-ül Ahmesî'ye «Git te ona (Hz. Hüseyin'e) buraya ne için geldi ve ne istiyor? sor!» dedi.

Azre, Hz. Hüseyin'e (Gel!) diye diye mektup yazan Küfelilerdendi. Bunun için, Hz. Hüseyin'in yanma gitmeğe utandı.

Hz. Hüseyin'e mektup yazan Küfeli Reislerin hepsine bu iş teklif edildi. Hepsi de kaçtılar ve onun yanına gitmek istemediler. [\[157\]](#)

Kesir b. Abdullah'ın Elçiliği Kabul Etmesi ve Ebû Stimâme ile Münakaşaları :

Kesîr b. Abdullâh-uş Şâbî, gitmek için ayağa kalktı.

Kendisi, çok cesaretli, gözünü daldan budaktan sakınmaz bir süvari idi.

«Ona, ben giderim. Vallahi, isterseniz, ona istediğimi yapabilirim. Onu, öldürebilirim de!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Ona kötülük yapılmasını istemiyorum. Fakat, sen, ona git te, ne diye geldiğini, Sor!» dedi.

Hz. Hüseyin'in Eshabmdan Ebû Sümâmet-üs'Sâidî, Kesîr b. Abdullah'ın kendilerine doğru gelmekte olduğunu görünce, Hz. Hüseyin'e «Ebû Abdullah! Allah, Sana iyilikler ve selâmetler versin!

Sana. yer yüzü halkının en şerlisi, kan dökmek ve kötülük yapmakta en cür'etlisi geliyor!» dedi ve hemen kendisi ona doğru vardı. «Kılıcını bırak yere!» dedi.

Kesîr b. Abdullah «Vallahi, ne kılıcı bırakmak var, ne de, iyilik!

Ben, ancak bir Elçiyim. Eğer, beni dinlerseniz, size, söylemek üzere gönderildiğim sözü tebliğ edeceğim. Dinlemekten kaçınırsanız, dönüp gideceğim!» dedi.

Ebû Sümâme «Ben, geleyim de, söyleyeceğini, bana bildir. Senin söylediklerini, ona, ben erıştıririm. Seni, onun yanına bırakmam!

Çünkü, sen, fâcir, günahkâr, Allah'ın emirlerine aykırı tutum ve davranış bir kimsesin!» dedi.

Kesîr b. Abdullah, Hz. Hüseyin'le Ebû Sümâme'ye söğüp sayarak Ömer b. Sa'd'in yanına döndü. Olan bitenleri ona haber verdi. [\[158\]](#)

Kurre b. Kays'in Elçiliği ve Hz. Hüseyin'in Teklifleri :

Ömer b. Sa'd, Kurre b. Kays-ul Hanzalfyi çağırıldı. «Baksana Küre! Hüseyin'in yanına var. Buraya ne için geldi ve ne yapmak istiyor? Kendisine sor!» dedi.

Kurre b. Kays, Hz. Hüseyin'e doğru gitti.

Hz. Hüseyin» onu, gelirken, görünce, «Bunu, tanıyor musunuz?» diye sordu.

Habîb b. Müzahir «Evet! Bu, Hanzalat-üt Temîmîlerden bir adamdır ve kız kardeşimizinoğludur. Ben, onun güzel ve iyi görüşlü olduğunu biliyordum. Keski, onu şu meşhedde görmemiş olsaydım!» dedi.

Kurre b. Kays, gelip Hz. Hüseyin'e selâm verdi ve Ömer b. Sa'd'in Elçiliğini yaptı. [\[159\]](#)

Hz. Hüseyin «Benim tarafımdan Ömer b. Sa'd'e de ki: şu şehir halkı, bana yazı yazdılar, kendilerinin İmam ve Önderleri bulunmadığını bildirdiler, yanlarına gelmemi istediler. Bu hususta bana kesin söz verdiler. On sekiz bin kişi bey'at ettikten sonra bey'atlarımı bozdular. Yakınlarına geldiğim zaman, yazdıkları yazılarına aldandığımı anladım.

Geldiğim yere dönüp gitmek istediğimde, Hürr b. Yezid, bana mâni oldu ve bu yere kadar getirip beni indirdi.

Aramızda yakın ve mühim akrabalık var. Bırak beni buradan dönüp gideyim? dedi. [\[160\]](#)

Habib b. Müzahir «Ey Kurre b. Kays! Zâlimler güruhunun yanına dön-de şu zâta yardım

et ki, Allah, Onun Dedesile, seni de, seninle birlikte bizleri de İman ve islâm şeref ile şeref lendirmiştir!» dedi.

Kurre «Adamımın yanına, onun, benden istediği cevapla döner, gereğim düşünürüm!» dedi. [\[161\]](#)

Kurre, Hz. Hüseyin'den aldığı cevapla Ömer b. Sa'd'ın yanına döndü.

Ömer b. Sa'd «Allah'a şükürler ölsün. Zâten, vallahi, ben de, Hüseyin'le muharebeden, onunla çarpışmaktan beni muaf tutmasını Allâh'dan dileyor ve umuyordum!» dedi. [\[162\]](#)

Ömer b. Sa'd'ın, Durumu İbn-i Ziyad'a Bildirmesi :

Ömer b. Sa'd, Hz. Hüseyin'in teklifini İbn-i Ziyad'a bir yazı ile bildirdi. [\[163\]](#)

Ömer b. Sa'd, yazısında şöyle dedi:

Bîsmillâhirrahmânîrrahîm

İmdi, Hüseyin'in bulunduğu yere indim. Kendisine elçi salıp buraya ne için geldiğini, ne istediğini? sordum.

(Şu beldeler halkı, bana yazı yazdılar, Elçiler saldılar. Yanlarına gelmemi istediler. Ben de, geldim.

Eğer, onlar, beni istemiyorlarsa ve bana gönderdikleri Elçilerinden başka görüşte iseler, döner, giderim!) diyor.» [\[164\]](#)

İbn-i Ziyad'ın İlk ve Son Kararı

İbn-i Ziyad, Hz. Hüseyin'i, önce, serbest bırakmayı düşünür gibi davrandı ve «Vallahi, o, benim her hangi bir işimi engellemiş değildir. Ben, onun yolunu açmaktan, kendisini serbest bırakmaktan başka bir şey düşünmüyorum. Nereyi isterse, oraya çıksın, gitsin!» dedi.

Fakat, Şimr b. Zilcevşen «Eğer, sen, böyle yapar, canının istediğini yapmaktan çekinmiyen bu kişiyi serbest bırakırsan, onu, bir daha sarsamaz, tit-retemezsin!» dedi. [\[165\]](#)

İbn-i Ziyad, Hz. Hüseyin'i, Yezid'e göndermek isteyince de, Şimr: «Allah'ın, senin eline

düşürdüğü düşmanını Yezid'e mi göndereceksin? O, senin hükmüne boyun eğip teslim olmadıkça, hayır!» dedi. [\[166\]](#) İbn-i Ziyad, Şimr'in bu husustaki görüşlerini benimsedi ve tatbika girişti. [\[167\]](#)

İbn-i Ziyad'ın Hz. Hüseyin Hakkında Ömer b. Sa'd'e Verdiği Emirler :

İbn-i Ziyad, Ömer b. Sa'd'e şöyle yazdı :"

«İmdi, yazın bana erişti. Andığın şeyleri anladım. [\[168\]](#)

O, şimdi, bizim pençemize, ağımıza düşmüş bulunmakta ve kurtulmayı ummaktadır.

Halbuki, vakit, kaçıp kurtulma vakti değildir! [\[169\]](#) Yezîd b. Muaviye'ye bey'at etmelerini Hüseyin'e teklif et.

O ve bütün Eshabı bunu yaptıkları zaman, bana bildir. Gereği düşünülür, bu husustaki buyruğum sana gelir!»

Bu yazı, Ömer b. Sa'd'e geldiği zaman «Ben, zâten, İbn-i Ziyad'ın sulh ve selâmet kabul etmiyeceğini tahmin etmişim!» dedi. [\[170\]](#)

Bundan sonra, İbn-i Ziyad'dan Ömer b. Sa'd'e şu yazılı emir geldi:

«İmdi, Hüseyin ve Eshabile su arama geril! Temiz, pak, mazlum Mü'-minler Emîri Osman b. Affan'a yapıldığı gibi, onlar da, sudan bir elamla bile tatmayacaklardır!» [\[171\]](#)

Hz. Hüseyin'le Esbabının Susuz Bırakılmaları İçin Tedbir Alınması:

Ömer b. Sa'd, İbn-i Ziyad'ın yazısını alır almaz, beş yüz süvari ile gidip su yolu üzerini tutmasını, Hz. Hüseyin ve Eshabile su arasına gerilerek 'onların sudan bir damla bile içmelerine meydan vermemelerini Amr. b. Hac-cac'a [\[172\]](#) emr etti.

Bu hâdise, Hz. Hüseyin'in şehâdetinden üç gün önce idi. [\[173\]](#)

Abdullah b. Ebî Husayn'm Küstahlığı ve Akıbeti:

Abdullah b. Ebî Husayn-ül Ezdi, su üzerine inen iri gövdeli leşj^rler arasında bulunuyordu.

Abdullah b. Ebî Husayn, Hz. Hüseyin'e «Ey Hüseyin! Suya mı bakıyorsun, Hiç bakma! O, gök'ün ortasında gibi sana yüksek ve uzaktır!'Ona, erişemezsin! Vallahi, sen, susuz olarak ölünceye kadar, ondan bir damla bile tadamazsm!» dedi.

Hz. Hüseyin «Ey Allah'ım! Onu, susuz olarak öldür ve temelli yarhğama!» diye düa etti.

Humeyd b. Müslim der ki «Vallahi, bundan sonra, onu, hastalığında ziyaret etmiştim.

Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim ki: onu, susamış, su içe içe ölen ye suya kanmayan deve hastalığına uğrayarak su içerken görmüşümdür.

O, durmadan su içiyor, suya kanmıyor, su, boğazına duruyor, kusuyor; sonra, tekrar içiyor, yine boğazına duruyor ve suyu geri çıkarıyordu!» [\[174\]](#)

Su için Yapılan Kavga:

Hz. Hüseyin'le Eshabmın susuzlukları şiddetlenince, Hz. Hüseyin, baba bir kardeşi olan Abbas b. Ali'yi çağırdı. Onu, otuz atlı ve yirmi piyade ile suya gönderdi. Suya gidenlerin yanlarında yirmi kırba vardı. [\[175\]](#)

Nâfi' b. Hilâl, elinde bayrak olduğu halde, onların önünde ilerledi. Suya yaklaştılar;

Amr b. Haccâc, Nâfi b. Hilâl'a «Ne için geldin?» diye sordu.

Nâfi b. Hilâl «Bizi men ettiğiniz şu sudan içelim diye geldik!» dedi.

Amr b. Haccac «Git, afiyetle iç!» dedi.

Nâfi b. Hilâl «Hayır! Vallahi, Hüseyin, susamış ve Eshabından olan kişiler ona bakıp dururlarken, ben, ondan bir damla bile içmem!» dedi.

Amr b. Haccac «Onların su içmelerine yol yoktur. Çünkü, biz, buraya, onları sudan men için konulduk!» dedi.

Nâfi b. Hilâl, piyade arkadaşlarından yakınlarına gelmiş olanlara «Kırbalarınızı doldurunuz!» dedi.

Piyadeler, kırbalarını doldurmağa koyulunca, Amr b. Haccac ve arkadaşları, onların üzerine yürüdüler.

Abbas b. Ali ile Nâfi b. Hilâl da, Amr b. Haccac ile arkadaşlarına saldırarak onları piyadelere müdahaleden men ettiler; doldurulan su kırbalarının, karargâhlarına

ulaştırılmasını sağladılar.

Nâfi b. Hilâl, Amr b. Haccac'ın adamlarından ve Suda' kabilesinden bir adamı kavga sırasında hafifçe mızraklamıştı! Ona, mühim bir şey yapmadığını sanıyordu. Sonradan, yarası deşilip adam, öldü. [\[176\]](#)

[1] M. Asım Köksal, İşlam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 67-68.

[2] Taberî-Tarih c. 6, s. 212-213

[3] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 241

[4] Taberi-Tarih c. 6, 3. 213

[5] Dineverî-Kitabül'ahbar s. 241

[6] Yü kubî-Tarih c. 2, s. 243

[7] Mes'ûdi-Murûcuzeheb c. 3, s. 70

M. Asım Köksal, İşlam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 68-69.

[8] Taberi-Tarih c. 7, s. 58-59

M. Asım Köksal, İşlam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 69-71.

[9] Taberi-Tarih c. 6, s. 213-114

[10] Mes'ûdi-Murûcuzeheb c, 3,.s.69

[11] M. Asım Köksal, İşlam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 71-72

[12] Taberi-Tarih c. 6, s. 214

M. Asım Köksal, İşlam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 72.

[13] Taberi-Tarih c. 6, s, 214-215

[14] Dineveri-Kitabür ahbar s. 242

[15] Taberi-Tarih c. 6, s. 215

[16] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 242

[17] Dinaveri-Kitabül'ahbar s. 242, Taberi-Tarih c. 6, 215

M. Asım Köksal, İşlam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 73-74.

[18] Taberi-Tarih c. 6, s. 211.

[19] Taberi-Tarih c. 6, s. 21, Dineverî-Kitabül'ahbar s. 243

[20] Taberi-Tarih c. 6 s. 224

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 74.

[21] Dineveri-Kitabürahbar s. 243

[22] Taberi-Tarih c. 6, s. 216

[23] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 243

[24] Taberi-Tarih c. 6, s. 216

[25] Taberi-Tarih c. 6, s. 216, Dineveri-Kitabül'ahbar s. 243

[26] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 243

[27] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 243,

[28] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 243.

[29] Taberi-Tarih c. 6, s. 216.

[30] Dineveri-Kitabürahbar s. 243

[31] Taberi-Tarih c. 6, s. 216

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 74-75.

[32] Mes'ûdî-Murûcuzeheb c. 3, s. 65

[33] Taberi-Tarih c. 6, s. 216

[34] Mes'ûdî-Murûcuzeheb c. 3, s. 65

[35] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 244

[36] Zehebi-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 197

[37] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 76-77.

[38] Ebülfida-Elbidaye Vennihâye c. 8, s. 165

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 78.

[39] Taberî-Tarih c. 6, s. 216-217

[40] Taberi-Tarih c. 6, s. 216-217, Dineveri-Kitabül'ahbar s. 244

[41] Dineveri-Kitabürahlbar s. 244

[42] Mesidi-Murûcuzeheb c. 3, s. 64, 65

[43] Zehebî-Âlâmünnübelü c. 3, s. 200

[44] Mes'ûdi-Murûcuzeheb c. 3, s. 65, Zehebî-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 156, Zehebî-Tarüm'lislâm c. 3, s. 12

[45] Zehebî-Alâmünnübelâ c. 3, s. 196, Tarihül'islâm c. 3, s. 12

[46] Dineverî-Kitabürâhbar s. 244

[47] Taberi-Tarih c. 6, s. 217

[48] Mes'ûdî-Murûcuzeheb c. 3, s. 65

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 78-80.

[49] Taberi-Tarih c. 6, s. 215-216

[50] Mes'ûdî-Murûcuzeheb c. 3, a. 66

[51] Taberi-Tarih c. 6, s. 216

[52] Mes'ûdî-Murûcuzeheb c. 3, s. 66

[53] Taberi-Tarih c. 6, s. 216

[54] Mes'ûdi-Murûcuzeheb c. 3, s. 66

[55] Taberi-Tarih c. 6, s. 216

[56] Taberi-Tarih c. 6, s. 216, Mes'ûdi-Murûcuzeheb c. 3, s. 66

[57] Mes'ûdî-Murûcuzeheb c. 3, s. 66

[58] Taberi-Tarih c. 5, s. 216, Mes'ûdi-Murûcuzeheb c. 3, s. 66

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 80-82.

[59] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülfird c. 2, s. 220, Zehebî Alâmünnübelâ c. 3, s. 196

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 82-83.

[60] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 83.

[61] Zehebî-Alâmünnübelâ c. 3, s. 197

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 83.

[62] Zehebî-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 200

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 84.

[63] Taberi-Tarih c. 6, s. 215

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 84.

[64] Taberi-Tarih c. 6, s. 223

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 84.

[65] Taberi-Tarih c. 6, s. 217-218

[66] Dine veri -Ki tabül'ahlbar s. 244

[67] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 84-85.

[68] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 85.

[69] Taberi-Tarih c. 6, s. 218-219

[70] İbn-i Esîr-Üsdülgabe c. 2, s. 21

[71] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 85-86.

[72] Taberi-Tarih c. 6, s. 219-220

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 86-87.

[73] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 87.

[74] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 87

[75] Zehebî-Â'Îâmünnübelâ c. 3, s. 204205

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 87

[76] Dineveri-Kitabül'ahlbar s. 245

[77] Taberi-Tarih c. 6, s. 218

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 88

[78] Taberi-Tarih c. 6, s. 223, Dineveri - Kitabül'ahlbar s. 245-246

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 88-89

[79] Dineveri-KitabüFahlbar s. 243

[80] Taberi-Tarih c. 6, s. 222

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 89

[81] Taberi-Tarih c. 6, v 22',, Dineveri-Kitabül'ahlbar s. 246

[82] Taberi-Tarih c. 6, s. 230

[83] Taberi-Tarih c. 6, s. 224

[84] Taberi-Tarih c. 6, s. 224, Dineveri-Kitabül'ahlbar s. 246

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 89-90

[85] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 246

[86] Taberi-Tarih c. 6, s. 224

[87] Dineveri-Kitabür&hbar s. 246

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 90-91

[88] Taberi-Tarih c. 6, s. 224

[89] Dineveri-KJt&bül'ahbar s. 246

[90] Taberi-Tarihc. 6, s. 224

[91] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 247

[92] Taberi-Tarih c. 6, s. 224-225

[93] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 247

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 91-92.

[94] Taberi-Tarih c. 6, s. 225

[95] Dineveri-KitaMl'ahlbar s. 247

[96] Taberi-Tarih c. 6, s. 225

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 92-94

[97] Zehebi-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 201

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 94

[98] Taberi-Tarih c. 6, s. 211, Dine veri -Ki tabül'ahbar s. 247

[99] Dineveri-KitabüFahbar s. 247-248

[100] Taberi-Tarih c. 8, s. 211

[101] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 248

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 95

[102] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 95

[103] Taberi-Tarih c. 6, s. 226

[104] Dineveri-Kitabürahlbar s. 248

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 96.

[105] Zehebî-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 201*202

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 96.

[106] Dinoveri-Kıtabül'ahbar a. 248

[107] Taberî-Tarih c. 6, s. 226

[108] Dineveri-KıtabüTahbar s. 246

[109] Taberi-Tarih. c. 8, s. 226

[110] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 248

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 97.

[111] Taberi-Tarih c. 6, s. 227

[112] Dineveri-KıtabüTahbar s. 248

[113] Taberi-Tarih c. e, s. 227

[114] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 249, Taberi-Tarih c. 6, s. 227

[115] Taberi-Tarih c. 6, s. 227

[116] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 249

[117] Taberi-Tarih c. 8, s. 228

[118] Dineveri-Kıtabül'ahbar a. 249

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 97-99.

[119] Taberi-Tarih c. 6, s. 228

[120] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 249

[121] Taberi-Tarih c 6, s. 228

[122] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 249

[123] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 249, Taberi-Tarih c. a, s. 228

[124] Taberi-Tarih c. 6, s. 228

[125] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 249

[126] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 99-100.

[127] Taberi-Tarih c. 6, s. 228

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 100-101.

[128] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 101-102.

[129] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 102.

[130] Taberi-Tarih c. 6, s. 229

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 102-103.

[131] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 103-104.

[132] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 104-106.

[133] Taberi-Tarih c 6, s. 229-231

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 106-107.

[134] Dineveri -KitabüTahbar s. 250-251

[135] Taberi-Tarih c. 6, s. 231

[136] Ubeydullâh b. Hürr, Hz. Hüseyin'in, Mukatü köşkünde yaptığı yardım-dâvetine icabet etmediğinden dolayı sonradan çok pişmanlık duydu. Teessürlerini şiirle dile getirdi. (Dineveri-Kitabürahbar s. 262)

tbn-i Ziyad, Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra, Küfe Eşrafını yoklatmış-ti. Ubeydullâh b. Hürr'ü göremedi.

Günlerden sonra, Ubeydullâh b. Hürr gelip İbn-i Ziyad'ın yanına vardı. İbn-i Ziyad, ona «Ey Hürr'ün oğlu! Nerelerde İdin?- diye sordu. Ubeydullah -Hasta idim» dedi.

İbn-i Ziyad -Kalb hastası mı, yoksa, beden hastası mı idin?» diye sordu. Ubeydullâh «Kalbim hastalanmıdır. Bedenime gelince, Allah'a şükürler olsun ki: ona da, sıhhat ve afiyet verdi!» dedi.

İbn-i Ziyad «Yalan söyledin. Sen, düşmanlarımızla birlikte idin!» dedi. Ubeyduîâb. -Eğer, senin düşmanınla -birlikte bulunsaydım, bulunduğum yerim görülürdü. Benim gibi bir kimsenin yeri gizli kalmazdı!» dedi.

tbn-i Ziyad, bir müddet onunla ilgilenmedi.

Ubeydullah b. Hürr de, İbn-i Ziyad'm yanından kalkıp atına ibindi.

tbn-i Ziyad «Hürr'ün oğlu, nereye gitti?- diye sordu.

-Şimdi çıkıp gittim» dediler.

-Onu, hemen yanıma getiriniz!» dedi.

Polisler, Ubeydullâh'ı buldular. «Valinin dâvetine icabet et!» dediler.

Ubeydullah, onlara atını verip «Ona haber veriniz ki: ben, ona, vallahi, hiç

bir zaman itaat ederek gelmem!» dedi. Sonra, Ahmer b. Ziyad-üt Tâî'nin

evine gitti. Orada, adamlarile toplandılar. Sonra da, Kerbelâ'ya gittiler.

Oradaki şehitlere baktılar. Onlara mağfiret dilediler. Oradan ayrılp Medâ-

İn'e vardılar. (Taberi-Tarih c. 8, s. 270)

[137] Dineveri-Kitabürahbar s. 250-251

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 107-109.

[138] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 109-110.

[139] Taberi-Tarih c. 6, s. 231-232 110.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 110.

[140] Taberi-Tarih c. 6, s. 232, Dineveri-Kitabül'ahlbar s. 251

[141] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 110-111.

[142] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 111.

[143] Taberi-Tarih c. 6, s. 232

[144] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 111-112.

[145] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 252

[146] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 252, Taberi-Tarih, c. 0, s. 232

[147] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 112-113.

[148] Taff: Küfe taraflarında Fırat kıyısında otsuz, susuz, ıssız, çöllük bir yerin ismidir. Kerbelâ ise; Taff da Hz. Hüseyin ile Eshabmm şhid edildikleri yer dir.

[149] Kerbelâ, Kerbele kelimesinden geimş olup ayaklarda gevşeklik bulunmak, yürürken balçık içinde yürür gibi olmak manasına gelir. Kerbslâ'ya, ihtimal ki mevkiinin fbu gevşekliğinden, kötü kumluk bir yer oluşundan dolayı bu isim verilmiştir. (Yakut-Mucem-el Buldan c. 4, s. 36,445)

[150] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 252-253

[151] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 253

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 113.

[152] Aluned b. Hanbel-Müsned c. I, s. 85, Zehebi-Tarihul'islam c. 3, s. 10, Ebülfida-El'Bidâye Ven Nihaye c. 8, s. 199

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 113-114.

[153] Taberi-Tarih c. 6, s. 232-233

[154] Zehebi-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 202

[155] Taberi-Tarih c. 6, s. 220

[156] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 114-115.

[157] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 115-116.

[158] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 116.

[159] Taberi-Tarih c. 6, s. 233-234.

[160] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 253-254.

[161] Ta'beri-Tarih c. 6, s. 234.

[162] Taberi-Tarih c. 6, s. 234, Dine veri-Ki tabül'ahbar s. 254

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 117.

[163] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 254

[164] Taberi-Tarih c. 6, s. 234

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 118.

[165] Zehebî-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 202

[166] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülfirid c. 2, s. 217

[167] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 118.

[168] Taberi-Tarih c. 6> s. 234

[169] Taberi-Tarih c. 6, s. 234, Zehebi-Alâm. c. 3, s. 202

[170] Taberi-Tarih c. 6, s. 234, Dineveri-Kitabürahbar s. 254

[171] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 118-119.

[172] Amr b. Haccac, Hz. Hüseyin'e (Gel!) diye yazı yazanlardandı.

[173] Dineveri-Kitabül'ahbar's. 255, Taberi-Tarih c. 6, s. 234

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 119.

[174] Taberi-Tarih c. 6, s. 234

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 119-120.

[175] Taberi-Tarih. c. 6, s. 234f Dineveri-Kitabül'ahbar s. 255

[176] Taberi-Tarih c. 6, s. 234-235

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 120.

H.z. Hüseyin'in, Ömer b. Sa'd'le Geceleyin Buluşup Görüşmeleri :

Ömer b. Sa'd'ın İhnâ Ziyad'a Durumu Yazılısı:

Şimr'in, İbn-i Ziyad'ı Kışkırtması:

İbn-i Ziyad'ın, Hz. Hüseyin Hakkında Ömer b. Sa'd'e Verdiği Son Emir:

İbn-i Ziyad'ın Şimr'e Direktifi:

İbn-i Ziyad'ın Kabul Edilmeyen Emânı:

Şimr'le Ömer b. Sa'd Arasında Geçen Konuşma:

Ölmek Var, Boyun Eğmek Yok.

Bütün Kumandanların ve Halkın Kerbelâ'da Toplanması:

Ömer b. Sa'd'ın, Ordusuna Hazır ol! Enirini Vermesi:

Şimr'in Himaye Teklifini, Abbas, Cafetr ve Osman'ın Red Etmeleri:

Küfe Leşkerinin Harekete Geçmesi

Züheyr b. Kayn'ın, Küfellere Hitabı:

Çarpışmanın Ertesi Sabaha Bıraktırılması:

H.z. Hüseyin'in, Eshabına Hitaben Yaptığı Konuşma ve Onlara Bir Teklifi:

H.z. Hüseyin'in Teklifine Verilen Cevaplar:

H.z. Hüseyin'in, Hz. Zeyneb'i Teselli Etmesi ve Savaş İçin Tedbir Alması ve Hazırlanması:

Kerbelâ'da Son Gecede Bir Küfeli İle Yapılan Münâkaşa:

Ömer b. Sa'd'ın, Ordusunu Harp Nizamına Koyması:

H.z. Hüseyin'in, Eshabını Savaş Nizamına Koyması :

H.z. Hüseyin'in Ölüm Temizliği Yapması:

H.z. Hüseyin'in Allah'a Münâcâtı ve Küfellere Son Hitabı :

H.z. Alî'nin, Ömer b. Sa'd Hakkındaki Keşif ve Teşhisi :

Züheyr b. Kayn'm, Küfelleri Uyarması :

Hürr. b. Yezid'lit Nedamet Duyması ve Hz. Hüseyin Tarafına Geçmesi :

Hürr'ün Küfellere Hitabı:

Küfellerden Otuz Kişinin Hz. Hüseyin Tarafın» Geçmesi j

Ömer b. Sa'd'ın, Leşkerini Hücuma Geçirmesi:

Abdullah b. Umeyr ile Hanımının Fedakârlık ve Yararlıkları:

Küfe Leşkerinin İlk Hücumlarının Geri Püskürtülmesi:

Abdullah b. Havza'nın Küstahlığı ve Feci Akıbeti:

[İbn.i Havza'nın Başına Gelenden, Mesruk'un İbret Alması:](#)

[Büreyr b. Hidayr'm, Yezîd b. Mâkl ile Lânetleşerek Çarpışması ve Şehid Olması t](#)

[Ali b. Karaza'mn, Hz. Hüseyin'e Karşı Küstahlığı:](#)

[Hürr'ün, Yezid b. Süfyan'ı Öldürmesi:](#)

[Nâfi b. Hilâl'in Müzâhım'ı Öldürmesi:](#)

[Amr b. Haccac'in Küfe Leşkerini Kşkirtıp Hep Bîrden Hücuma Kaldırması:](#)

[Müslim b. Avsece'nin Vurulup Şehid Düşmesi ve Hz. Hüseyin Hakkındaki Vasİyyeti:](#)

[Abdullah b. Umeyr'in Şehid Düşmesi:](#)

[Küfellerin Ortalarına Alıp Şehid Ettikleri Dört Kahraman:](#)

[Küfe Süvarilerinin Bozguna Uğramalara:](#)

[Hürr'ün Kahramanlığı ve Cesaretliliği:](#)

[Hz. Hüseyin'e Vardım İçin Dúa Eden ihtiyarlar:](#)

[Hz. Hüseyin'le Eshabınm Çadırlarının Ateşe Verilmesi:](#)

[Ürmü Vehb'in Şehid Edilmesi:](#)

[Hz. Hüseyin'in Çadırının, İçindekilerle Birlikte Yakılmak istenilmesi :](#)

[Namaz Kılmak İçin Yapılan Münâkaşa ve Habîb b. Muzâhir'in Şehid Edilmesi:](#)

[Babasının İntikamın Alan Genç.](#)

[Hürr'ün Şehîd Düşmesi:](#)

[Kerbelâ'da Kılman Son Öğle Namazı:](#)

[Saîd b. Abdüllâh-ul Hanefî'nin Şehid Düşmesi](#)

[Züheyr b. Kayn'ın Şehid Düşmesi:](#)

[Nâfi b. Hilâl'in Yakalanarak Şehfd r.](#)

[Hz. Hüseyin'in Önünde Kendilerini Bireir Birer Feda- Eden Kahramanlar :](#)

[Dahhâk b. Abdullah'ın Kerbelâ'dan Kaçıp Canını Kurtarması:](#)

[Okçu Ebüşşa'sâ'm Şehid Oluşu:](#)

[Aliyyül-Ekber'in Şehid Oluşu:](#)

[Abdullah b. Müslim'in Ahından ve Göğsünden Okla Vurulup Şehid Edilmesi i](#)

[Ard Arda Şehid Edilen EhU Beyt Gençleri:](#)

[Hz. Hüseyin'in Yargun Düşüp Bir Müddet Olduğu Yerde Kalması:](#)

[Mâlik b. Nüseyr'in Akbeti:](#)

[Hz. Hüseyin'in Kucağında Okla Vurulan Yavrusu:](#)

Hız. Hüseyin'in, Ömer b. Sa'd'le Geceleyin Buluşup Görüşmeleri :

Hız. Hüseyin, Amr b. Karaza b. Kâ'b-ül Ensârî'yi, Ömer b. Sa'd'e göndererek: «Geceleyin, benim karargâhımla kenedisinin karargâhı arasında benimle bir buluşsun!» dedi.

Ömer b. Sa'd, yirmi atlı ile geldi. Hız. Hüseyin de, onun gibi yirmi atlı ile geldi.

Hız. Hüseyin, Ömer b. Sa'd' ile bir araya geldiği zaman, bir tarafa çekilmelerini ve kendisini Ömer b. Sa'd ile yalnız bırakmalarını Eshabiha emr etti.

Ömer b. Sa'd de adamlarına aynı şekilde emr etti.

İki tarafın askerleri, onların tne seslerini, ne de, sözlerini işitemiyecek kadar yanlarından uzaklaştılar.

Hız. Hüseyin ile Ömer b. Sa'd, konuşmağa başladılar. Gecenin bir kısmı geçinceye kadar konuşmayı uzattılar. Sonra, her biri karargâhlarına ve arkadaşlarının yanlarına döndüler.

Halkın tahmin ve zanlarına dayanarak söylediklerine göre: onlar, aralarında şöyle konuşmuşlardı:

Hız. Hüseyin, Ömer b. Sa'd'e «Her ikimiz karargâhımızı burada bırakalım. Sen, benimle birlikte YesM b. Muaviye'nin yanına git!» dedi.

Ömer b. Sa'd «İyi bil ki: böyle yaparsam, evim yıkılır!» dedi.

Hız. Hüseyin «Ben, sana ev yaparım!» dedi.

Ömer b. Sa'd «İyi bil ki: Arazi ve akarlarım da, elimden alınır!» dedi.

Hız. Hüseyin «İyi bil ki: Hicaz'daki mallarımdan, ben sana, onlardan daha hayırlısını veriririm!» dedi.

Hız. Hüseyin'in bu teklifleri Ömer b. Sa'd'in pek, hoşuna gitmedi.

Herkes, bu hususta birbirlerinden işittiklerine göre iyice bilmeden bir takım şeyler söylemeğe başladılar.

Rivayete göre: Ömer b. Sa'd, Hız. Hüseyin'in bu husus tekliflerini kabul etmeyince, Hız. Hüseyin, Ona «Öyle ise, benim şu teklifimden birini seçip kabul ediniz:

1. Bırakınız, ben, geldiğim yere dönüp gideyim?

2. Elimi, Yezid b. Muaviye'nin eline koyayım. Aramızdaki mesele hakkında gereğini o düşünsün ve hükmünü versin!

3. İsterseniz, beni,. Müslüman serhadlarından bir serhadde, onun yakınlarından birisi olarak, gönderiniz de, cihadla uğraşayım. Ne ben, onlara karışayım, ne de, onlar, bana karışsınlar!» dedi.

Hz. Hüseyin, Ömer b. Sa'd ile üç veya dört kerre buluşup konuştular. [\[1\]](#)

Ömer b. Sa'd'ın İhnâ Ziyad'a Durumu Yazîliası:

Ömer b. Sa'd, Hz. Hüseyin ile görüştüktan sonra, durumu, İbn-i Ziyad'a bir yazı ile bildirdi ve yazısında şöyle dedi:

«İmdi, hiç şüphesiz, Allah, düşmanlık ateşini söndürdü. Sözü, bir araya getirdi. Ümmetin işini düzeltti.

İşte, Hüseyin; gelmiş olduğu yere döneceği, yahut cihad için Müslüman serhadlerinden göndermeyi uygun göreceğiniz bir serhadde Müslümanlardan bir ferd olarak kendi başına cihadla meşgul olacağı, yahut Mü'mfciler Emîri Yezid'e gidip elini, eline koyarak aralarındaki meseleyi onun hail etmesini istiyeyeceği hakkında bana söz verdi.

Bunda, sizin için hoşnutluk, ümmet için de, iyilik var!»

İbn-i Ziyad, Ömer b. Sa'd'ın yazısını okuyunca «Bu, kavmına şefkatli olaa valiye öğüt verici kişinin yazısıdır.

Evet! Ben de, kabul ettim!» dedi. [\[2\]](#)

Şimr'in, İbn_i Ziyad'ı Kışkırtması:

Şimr b. Zilcevşen, ayağa kalkarak «O, gelip senin yanı başındaki toprağına konmuş, iken, sen, onun dileklerini kabul mü edeceksin?!

Vallahi, o, senin eline, elini koyup bey'at etmeden memleketinden ayrılacak olursa, onlar kuvvet ve kudrette önde gelir, sen de, za'f ve aczde önde gelmiş olursun.

O, bu duruma düştükten sonra, ona imkân ve meydan verme!

O, şimdi za'f ve ümitsizlik içindedir. Kendisi ve Eshabı, senin hükmüne boyun eğmelidir. Boyun eğince de, onu ve Eshabını, cezalandırırsan, cezalandırmağı yetkili sindir. Cezalandırmaz, bağışlarsan, bu da, senin elindedir.

Vallahi, bana gelen habere göre: Hüseyin, Ömer b. Sa'd ile iki taraf karargâhı arasında bütün gece oturup konuşuyormuş!» dedi.

İbn-i Ziyad «Evet! Ben de senin re'yin<te ve görüşüneyim!» dedi. [3]

İbn-i Ziyad'm, Hz. Hüseyin Hakkında Ömer b. Sa'd'e Verdiği Son Emir:

İbn-i Ziyad, Ömer b. Sa'd'e yazdığı son yazısında şöyle dedi:

«İmdi, ben, seni, Hüseyin'e; ne onunla çarpışmaktan kaçmasın, ne onun işini uzatıp durasın, ne selâmet ve bekasını dileyesin, ne de, benim katımda oturup şefaathisi ve kayıricısı olasın diye gönderdim!

Bak! Hüseyin ve Eshabı, hükmüme boyun eğer ve teslim olurlarsa, onu ve Eshabını acele bana yolla!

Şâyed, kabule yanaşmazlarsa, üzerlerine yürü, onları, öldür! Ölülerinin azalarım kes biç!

Çünkü, onlar, bunu hak etmişlerdir.

Hüseyin, öldürülürse, onun göğsünü ve arkasını atlara çiğnet!

Çünkü, o, âsidir ve şakidir!

Zamanımda, ölümünden sonra, bana ondan daha zararlı olan bir şey yoktur! Fakat, onu öldüreceğim! diye söz vermişimdir! Onu, yerine getireceğim!

Sen de, onun hakkımdaki emrimizi yerine getirirsen, emri dinleyen ve. ona boyun eğenlerin mükâfatıle seni mükâfatlandırırız!

Eğer, bunu yapmaktan kaçınırsan, işimizden, leşkerlerimiz arasından ayrıl. Şimr b. Zilcevşen'le leşkerler arasından çekil! Biz, ona (Şimr'e) işimizi buyurmuşuzdur!» [4]

İbn.i Ziyad'ın Şimr'e Direktifi:

İbn-i Ziyad, Şimr b. Zilcevşen'i çağırdı. «Bu yazıyı, Ömer b. Sa'd'e götür. Hükmüme boyun eğmelerini Hüseyin ve Eshabına teklif etsin.

Eğer, bunu yaparlarsa, onları, acele bana göndersin. Emrime boyun eğmekten kaçınırlarsa, onlarla çarpışsın.

Ömer, bu emrimi yerine getirirse, sen, onu, âmir olarak dinle ve emirlerine boyun eğ!

Eğer, o, emrimi yerine getirmekten kaçınırsa, onlarla, sen çarpış. Leş-kerin başı sensin!

Ömer'in de, üzerine sıçrayıp boynunu vur, başını bana gönder!» dedi. [5]

İbn-i Ziyad'ın Kabul Edilmiyen Emânı:

Şimr, İbn-i Ziyad'dan direktifi ve Ömer'e yazılan yazıyı alıp ayağa kalktığı zaman; Hz. Hüseyin'in kardeşleri Abbas, Abdullah, Cafer ve Osman'ın anneleri Ummübenîn'in yeğeni Abdullah orada bulunuyordu.

Abdullah, İbn-i Ziyad'a «Allah, valiye iyilikler versin! Kız kardeşimizin oğulları, Hüseyinle birlikte bulunuyorlar. Eğer, onlar için bir emân yazılmasını uygun görürsen, yaz!» dedi.

İbn-i Ziyad «Olur!» deyip kâtime emr etti. Onlar için bir emân yazıldı. Abdullah, onu, âzadlısı Kuzman ile onlara gönderdi.

Kurman, Kerbelâ'ya gelip onları çağırttı. Onlara «Bu emânı, size, dayınız gönderdi!» dedi.

Gençler «Dayımıza selâm söyle! Ona.de ki: (Sizin emânınız, bize gerekmez!

Allah'ın emânı, bize, Sümeyye'min oğlunun emanından daha hayırlıdır!) [6]

Şimr'le Ömer b. Sa'd Arasında Geçen Konuşma:

Şimr b. Zilc.evşen, İbn-i Ziyad'ın yazısını Ömer b. Sa'd'e verdi.

Ömer b. Sa'd, yazıyı okuyunca «Vay Allah senin cezanı versin, seni, evine kavuşturmasın! Sen, bana ne kötü haber getirdin!

Vallahi, oma yazmış olduğum şeyi senin de, beğenip kabul edeceğimi sanıyordum.

Sen, işimizi bozdun, karıştırdın! Biz, sulh ve müsâlemet ummuştuk.

Vallahi, Hüseyin, teslim olmaz, boyun eğmez! Kişi, babasından olur, babasına çeker!» dedi.

Şimr «Bana haber ver; sen, şimdi, ne yapacaksın? Valinin emrini yerine getirecek misin, onun düşmanını öldürecek misin?

Bunu yapmayacaksan, benimle leşker ve ordugâh arasından çekil!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Hayır! Çekilip yerimi sana vermek, sana ikram etmek yok! Bunu, ben idare edeceğim!» dedi.

Şimr «Ben de, yanında bulunayım mı?» diye sordu.

Ömer b. Sa'd «Sen, piyadelerin başında bulun!» dedi. [7]

Ölmek Var, Boyun Eğmek Yok

Ömer b. Sa'd, İbn-i Ziyad'ın yazısını, adamlarından birisile Hz. Hüseyin'e gönderdi. [8]

Hz. Hüseyin «Ben mi Mercâne'nin oğlunun hükmüne boyun eğeceğim?! Vallahi, ben, bunu, hiç bir zaman yapmam! [9] Onun bu teklifini hiç bir zaman kabul etmem.

Bu yolda şu ölümden daha ötesi var mı? Öyle ise, hoş geldi, safa geldi ölüm!» dedi. [10]

Bütün Kumandanların ve Halkın Kerbelâ'da Toplanması:

Ömer b. Sa'd, Hz. Hüseyin'in, yapılan teklifi red ettiğini İbn-i Ziyad'a yazıp bildirdi .

İbn-i Ziyad, kızdı. Bütün adamlarım yanma alıp Küfe'nin yakınında, Şam tarafında bulunan Nuhayla'ya gitti.

Husayn b. Nümeyr'i, Haccar b. Ebcer'i, Şebes b. Rib'i'yi, Şimr b. Zil-cevşen'i Ömer b. Sa'd'e yardımcı olmak üzere gönderdi.

Şebes b. Rib'i, hastalığını ileri sürerek Kerbelâ'ya gitmek istemedi.

İbn-i Ziyad «Sen, hastalığını bahane mi ediyorsun Eğer, bizim itâatı-mızda isen, düşmanlarımızla çarpışmağa git!» dedi.

Şebes, İbn-i Ziyad'dan bu sözü işitince, hazırlanıp Kerbelâ'ya gitti.

Haris b. Yezîd, b. Rûveym de, aynı şekilde hastalığını ileri sürüp gitmek istemedi ise de, Şebes gibi gitmek zorunda kaldı.

İbn-i Ziyad, herkesi, Hz. Hüseyin'le çarpışmak için Kerbelâ'da topladı. [11]

Kürelilere bu yolda bol bol mal verdi. [12]

Küfelilerden, Hz. Hüseyin'le çarpışmaktan hoşlanmayan, kaçınan, geri duran pek az kimselerden başka Küfe'de kalan olmadı, hepsi Kerbelâ'ya gitti.

İbn-i Ziyad, Süveyd b. Abdurrahman-ül Minkarî'yi süvarilerle Küfe'ye gönderdi.

Küfe'de dolaşarak, geri kalanlardan kimi bulursa, getirmesini ona emr etti.

Süveyd, Küfe kabileleri arasında dolaşırken Şamlılardan bir adam buldu ki Küfe'ye miras almak için gelmişti. Adamı yakalayıp İbn-i Ziyad'a gönderdi.

İbn-i Ziyad, emr etti. Adamın boynu vuruldu.

Küfe halkı, bunu görünce, Kerbelâ'ya döküldüler! [\[13\]](#)

İbn-i Ziyad, Hz. Hüseyin'in yanına gizlice gitmek isteyenlere mâni olmak üzere Köprüyü de, [\[14\]](#) tutturdu.

Ömer b. Sa'd'in, Ordusuna Hazır ol! Enirini Vermesi:

SaîJb. Ubeyde der ki «Biz, Ömer b. Sa'd ile su başında su içtiğimiz sırada, bir adam geldi. Ömer b. Sa'd'e (Sana, İbn-i Ziyad, Cüveyriye b. Bedr-üt Temimî'yi gönderdi. Eğer, Hüseyin ve Eshabile çarpışmaktan kaçınırsan, boynunun vurulmasını ona emr etti!) dedi.

Ömer, bunu işitince, hemen atına sıçrayıp bindi. Sonra, silahlarını getirtti ve kuşandı.» [\[15\]](#)

Hz. Hüseyin'le yanındakilere karşı bölüklere ayrılmaları için birlik kumandanlarına seslendi.

Muharrem ayının dokuzuncu Perşembe günü, Cuma gecesi çarpışmak için hazırlandılar. [\[16\]](#)

Şimr'in Himaye Teklifini, Abbas, Cafetr ve Osman'ın Red Etmeleri:

Şimr b. Zilcevşen, Hz. Hüseyin'in Eshabının yanına doğru vardı. «Kız kardeşimizin oğulları nerededir?» diye sordu.

Hz. Ali'nin oğulları Abbas, Cafer ve Osman, Şimr'in yanına varıp «Bizi ne için çağırdın, bizden ne istiyorsun?» dediler.

Şimr «Ey kız kardeşimin oğulları! Sizlere emân verilmiştir!» dedi.

Bu yiğitler «Sana da, senin emânına da, Allah, lanet etsin!

Sen, bizim gerçekten dayımız olsaydın, bize emân verir de, Resûlullâh'ın oğluna emân vermemejilik edermiydin?» dediler. Şimr'in emân ve himâyesi-ni red ettiler. [\[17\]](#)

Küfe Leşkerinin Harekete Geçmesi

Ömer b. Sa'd «Ey Allah'ın Süvarileri! Hayvanlarınıza bininiz!» diye seslendi.

Süvariler, hayvanlarına bindiler.

İkinci namazından sonra Hz. Hüseyin ve Eshabma doğru ilerlediler.

Hz. Hüseyin, çadırının Önüne oturmuş, dizlerini dikmiş, kılıcını dizlerinin altından geçirerek iki ellerini kavuşturmuş, başını, dizlerinin üzerine doğru eğmiş, uyukluyordu.

Hz. Hüseyin'in yakınında bulunan kız kardeşi Hz. Zeyneb, bir ses işitti. «Ey kardeşim! Yaklaşan sesleri işitmiyor musun?» dedi.

Hz. Hüseyin, başını kaldırdı. «Resûlullâh Aleyhisselâmı rü'yada gördüm. Bana! (Sen, bize dönecek, geleceksin!) buyurdu» dedi.

Hz. Zeyneb «Vay bizim başımıza gelenlere!» diyerek ellerini yüzüne vurmağa başlayınca, Hz. Hüseyin «Size, âh, vâh etmek yaraşmaz! Ey kardeş-ciğim! Sus! Rahman olan Allah, sizi rahmetile esirger!» dedi.

Abbas b. Ali, Hz. Hüseyin'e «Kardeşim! Küfe leşkeri sana doğru geliyor!» dedi.

Hz. Hüseyin, doğrulup kalktı. «Ey Abbas! Atıma bin, şu leşkere doğru var. Onlara: (Maksadınız nedir? Ne istiyorsunuz?) de! Bize doğru ne için geldiklerini kendilerinden sor!» dedi.

Abbas, içlerinde Züheyr b. Kayn ve Habib b. Müzahir bulunan yirmi atlı ile onlara karşı vardı.

«Maksadınız nedir? Ne istiyorsunuz?» diye sordu.

«Hükmüne boyun eğmenizi size teklif etmemiz, kabul etmediğiniz takdirde, üzerinize yürümemiz için validen emir geldi bize!» dediler.

Abbas b. Ali «Acele etmeyiniz! Ebu Abdullah'ın yanma dönüp, söylediğiniz şeyleri kendisine arz edeyim!» dedi.

Durdular. Sonra da «Git, onun yanma var. Bunu, kendisine bildirdikten sonra bizim yanımıza gel. Ne söylediğini bize bildir!» dediler.

Abbas b. Ali, koşarak Hz. Hüseyin'in yanına geldi ve durumu, Ona bildirdi. [\[18\]](#)

Züheyr b. Kayn'ın, Küfelilere Hitabı:

Hz. Hüseyin'in Eshabı, Hz. Hüseyin'in başına toplanıp Küfeliler hakkında konuşmağa başladılar.

Habîb b. Müzahir, Züheyr b. Kayn'a «İstersen, Küfelilerle bir konuş, onlara istediğini söyle!» dedi.

Züheyr, Habîb'e «Buna, önce, sen başla. Onlarla ilk konuşan, sen ol!» dedi.

Bunun üzerine, Habîb b. Müzahir, Küfelilere «Vallahi, yarın sabah, Peygamber Aleyhisselâmın zürriyetini, torunlarını ve amuca çocuklarını öldürmek için onların üzerlerine gelen, yürüyen bir kavm, Allah katında ne kötüdür!

Halbuki, şu şehir halkı, seherlerde uyanık bulunur, ibâdet ve tâata koyulur, Allah'ı çok çok zikir eder dururlardı!» dedi.

Mektup gönderip Hz. Hüseyin'i Küfe'ye davet edenlerden Azre b. Kays, Habîb'e «Sen, nefsini, gücün yettiği kadar temizle, övdün!» dedi.

Züheyr b. Kayn, Azre'ye «Ey Azre! Allah, hiç şüphesiz, Hüseyin'i temizlemiş ve doğru yola erdirmiştir. Sen, Allah'tan kork ey Azre! Ben, sana hayırlı öğüt vericilerdenim.

Allah aşkına ey Azre! Temiz, pâk canların öldürülmesinde dalâlet ehli olanlara, bari sen yardımcı olma!» dedi.

Azre «Ey Züheyr! Sen, bizim yanımızda iken, şu Ehl-i Beyt'e Tarafdar olanlardan değildin. Ancak, Osman tarafdarı idim!?» dedi.

Züheyr «Sen, benim şu durduğum yerde onlardan olduğumu istidlal ve isbata kadir olabilir misin?

Vallahi, ben, (Senin gibi) Ona (Hz. Hüseyin'e) hiç bir zaman (Gel!) diye bir yazı yazmadım. Ona, hiç bir zaman, senin gibi (Gel!) diye bir Elçi de, göndermedim.

Ben, ona, hiç bir zaman senin gibi (Yardım edeceğim!) diye bir va'dde de, bulunmadım.

Fakat, yol, aramızı birleştirdi. Bizi, bir araya getirdi.

Onu görünce, Resûlullâh Aleyhisselâmı ve Hüseyin'in, Onun yanındaki mevkiini düşündüm.

Düşmanlarının ve sizin cemaatınızın, Onun üzerine yürüyeceklerini anladım.

Ona yardım etmeyi ve Onun Eshabı arasında bulunmayı, Allah'ın haklarından ve Resulünün haklarından gayb ettiğiniz hakları korumak için kenç dimi Onun yanında bulundurmaya uygun gördüm!»

dedi. [\[19\]](#)

Çarpışmanın Ertesi Sabaha Bıraktırılması:

Abbas b. Ali, koşarak Küfelüerin yanına vardı ve «Ey bizim üzerimize yürümek isteyen insan yığın! Ebû Abdullah Hüseyin b. Ali, bu işi düşünmek üzere, bu akşam sizin, geri dönmenizi istiyor!

Eğer, sizinle Onun arasındaki iş hakkında bir konuşma olmazsa, inşaâl-iâh sabaha çıktığımızda buluşuruz.

(Eğer, istediğiniz, pazarlık ettiğiniz işi kabul edersek, yanımıza geliriz. İsteğinizi hoş bulmaz, kabul etmezsek, red ederiz!) diyor» dedi.

Abbas b. Ali, bu gece, böylece Küfelileri, Hz. Hüseyin'in üzerinden geri çevirmekle, Onun vereceği emri verdirmek, Ev halkına yapacağı vasiyetini yaptırmak imkânını sağlamak İstemişti.

Abbas b. Ali, onların yanına bu haberle varınca, Ömer b. Sa'd «Ey Şimr! Bu hususta senin görüşün nedir?» diye sordu.

Şimr «Senin bu husustaki görüşün nedir? Sen, Emir ve Başkumandansın. Görüş de, benim görüşündür!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Ben, böyle olmamayı isterdim» dedikten sonra, halka yöneldi ve «Sizler ne düşünüyorsunuz? Sizin bu husustaki görüşünüz nedir?» diye sordu.

Amr b. Haccac «Sübhânallâh! Vallahi, bunların yerinde (üzerlerine yürüyeceğin âsi) Deylem halkı olsalar ve sonra da, şu yerde senden bir dilekte bulunsalardı, sen, onların dileklerini kabul etmek isterdin!» dedi.

Kays b. Eş'as «Vallahi, onlar, yarın sabahleyin seninle çarpışmağa kalkıncaya kadar ne isterlerse, kabul etmelisin!» dedi .

Ömer b. Sa'd «Vallahi, çarpışma yapacaklarını bilseydim, onları, akşama bile yeciktirmez, bırakmazdım!» dedi.

Abbas b. Ali; Ömer b. Sa'd'e yapacağı teklifleri yapıp Hz. Hüseyin'in yanına gelince, Hz. Hüseyin «Onların yanına tekerar dön! Ömer, onları akşamleyin üzerimize yürümekten çekip yarın sabaha kadar geciktirmeğe ka-dirse, geciktirsin. Bu da, gece Rabbımıza namaz kılmamız, düa etmemiz, Onun mağfiretini dilememiz içindir.

Ömer; benim, Allah'a ibâdeti, Onun Kitabını okumayı, Ona çok düa ve istiğfarda bulunmayı sevdiğimi bilir!» dedi. [\[20\]](#)

Hz. Hüseyin'in, Eshabına Hitaben Yaptığı Konuşma ve Onlara Bir Teklifi:

Hz. Hüseyin'in oğlu Aliyy-ül Asgar (Zeyn-el-âbidîn) der ki «Ömer b. Sa'd tarafından gönderilen Elçi, bize geldi. Sesi, işitilecek gibi bir yerde dikilip (Biz, sizi yarın sabaha bıraktık. Eğer, teslim olur, boyun eğerseniz, sizi alıp valimiz İbn-i Ziyad'a götüreceğiz.

Eğer, teslim olmaktan kaçınırsanız, sizi bırakıcı değiliz!) diyerek seslendi.

Ömer b. Sa'd, böyle, çarpışmaktan geri durunca, Babam Hüseyin, Eshabım topladı.

Bu, akşama yakın bir sırada idi.

Ben, onların konuşmalarım işitecek kadar yakınlarında bulunuyordum ve hasta idim. Babamın, Eshabına söylediklerinin hepsini işittim.

Babam; şanı yüce olan Allah'a, senanın en güzelile senada bulunduktan ve Ona, bollukta ve darlıkta hamd ettikten sonra, Onun: (Ey Allah'ım! Bizi, Peygamberlikle, bize Kur'ân-ı Kerîm'i öğretmekle, bizi, dinde, dini ilimlerde Fakîh, derin bilgili ve anlayışlı kılmakla, bize, hakkı işitecek kulaklar, hakkı görececek gözler, hakkı duyacak kalbler vermekle ve bizi, müşriklerden yapmamakla şereflendirdiğinden dolayı Sana hamd ederim!

İmdi, benim Eshabımdan daha ileri, daha hayırlı bir Eshab; benim Ehl-i Beytimden de, daha iyi, daha saygılı bir Ehl-i Beyt bilmiyorum!

Allah, sizin hepinizi, benden dolayı hayırla mükâfatlandırırsın!

İyi biliniz ki; ben, yarınki günümüzün sabahında şanların, bize muhakkak saldıracaklarını ve düşmanlıklarını yapacaklarını sanıyorum!

Benim, hakkınızdaki görüşüm ve kararım şudur:

Hepiniz, beni bırakıp gidiniz! Benden dolayı sizi bağlayan bir ahd, size bir vebal yoktur!

Bu gece karanlığı sizi bürüyünce, geceyi deve edininiz, geceden faydalanarak birer tarafa savuşup gidiniz!) dediğini işittim.»

Dalîhâk b. Abdullah ile Mâlik b. Nâidr-ul Erhabi, Hz. Hüseyin'in yanına geldiler. Selâm verip oturdular. Hz. Hüseyin, onların selâmlarını aldı ve kendilerine «Hoş geldiniz!» dedi.

Ne için geldiklerini sordu.

«Sana selâm verelim; Senin için Allah'dan afiyet ve selâmet dileyelim, Sana verilen sözü konuşalım, Küfelilerin haberini, Seninle çarpışmak için toplandıklarını Sana bildirelim ve Seninle konuşalım diye geldik!» dediler.

«Allah, bana yeter. Ne güzel Vekildir O!

Sizi, bana yardım etmekten alıkoyan nedir?» dedi.

Mâlik b. Nadr «Benim üzerimde borç ve geçinilerle mükellef bulunduğum çoluk çocuk var!» dedi. [21]

Hz. Hüseyin «Üzerinde borç olan, yanımda çarpışmasın!» dedi. [22]

Mâlik b. Nadr «Sen, yanından ayrıлып gitmemi bana helâl ettiğinde, ben, Seninle birlikte çarpışmak imkânını bulamayacak, Sana faydalı olamayacak, düşmanların tecavüzlerini Senden def edemeyeceğim demektir, bu, nasıl olur?» dedi.

Hz. Hüseyin «Senin hakkında helâldir.

Gece olup Şu gece sizi bürüyünce, onu, deve edininiz, ondan faydalanınız. Sizden her bir adam, Ehl-i Beyt'imden birinin elini tutup — Ailâh, darlıktan kurtariûcaya kadar —' köylerinize, şehirlerinize doğru dağılıp gidiniz.

Bu kavra, ancak beni isterler. Onlar, beai ele geçirip öldürecek olurlarsa, benden başkasını istemeleri, aramaları havadan ibarettir!» dedi. [\[23\]](#)

Hız. Hüseyin'in Teklifine Verilen Cevaplar:

Hız. Hüseyin'in kardeşleri, oğulları, kardeşinin oğulları ve Abdullah b. Cafer'in oğulları «Biz, Senden sonraya kalıp ta, ne yapacağa?»

Allah, bize, hiç bir zaman, onu. göstermesin!» dediler.

Bu sözü, onlardan ilk söyleyen, Abbas b Ali idi. Sonra da, o birleri, böyle söylediler.

Hız Hüseyin «Ey Akil oğulları! Size. Müslim'in öldürülmesi yeter! Gidi niz. size izin verdim!» dedi.

Akıl oğulları «Biz, Seni burada bırakıp ta, halka: (Biz, Büyüğümüzü, Efendimizi. Amucaların hayırlısı olan Amucalarımızın oğullarını bırakıp geldik! Onlarla birlikte ok atmadık, onlarla birlikte mızrak saplamadık, onlarla birlikte kılıç sallamadık. Onların ne yaptıklarını bilmiyoruz mu diyeceğiz?!

Hayır! Vallahi, biz, bunu yapamayız!

Fakat, bizim yapacağımız: canlarımızı, mallarımızı, çoluk ve çocuklarımızı Sana feda etmek, Seni, geldiğin yere götürünceye kadar, Senin yanında çarpışmaktır!

Senden sonra yaşamamın, Allah, belâsını versin!» dediler.

Müslim b. Avsece ayağa kalktı ve «Biz mi Seni bırakıp,. Senin yanından ayrılıp gideceğiz?!

Biz, Senin hakkını edâ etmeyip te, Allah katında ne özür beyan edeceğiz?

Vallahi, mızrağımı onların göğüslerinde kırmadıkca, kılıcımı iki elimle kavrayıp onları kılıcımınla kesip biçmedikce, Senden- ayrılmam!

Yanımda silah kalmayacak olursa, onlara taş atarak Senin yanında ve Seninle birlikte ölünceye kadar çarpışırım!» dedi.

Sa'd b. Abdullâh-ul Hanefî «Vallahi, Senin hakkında AUâh ve Resûlullâh (Biz, Onu, koruduk!) diye gaibden bildirmediğince, Seni yalnız bırakmayız ve Senin yanından ayrılmayız!

Vallahi, öldürüleceğimi, sonra, diriltileceğimi, sonra, diri olarak yakılıp eritileceğimi ve bunun,

bana yetmiş kerre yapılacağını da, bilsem, Senin yanında ölümüne kavuşuncaya kadar, Senden ayrılmam!

Ben, bunu nasıl yapabilirim ki o, ancak bir kerre ölmekten ibarettir. Bunda bitmez, tükenmez, temelli bir şeref vardır!» dedi.

Züheyr b. Kayn «Vallahi, ben, şu öldürülmeyi, Senden ve Senin Ehl-i Beyt'inden olan şu gençlerden Allah'ın kaldırması, gidermesi için, bu uğurda öldürülmemi, sonra diriltilmemi, sonra öldürülmemi, hattâ bin kerre öldürülmemi arzu ederdim!» dedi.

Hız. Hüseyin'in Eshabından bir topluluk ta, bu mevzuda birbirlerinkine benzeyen konuşmalar yaptılar ve «Vallahi, biz, Senden ayrılmayacağız. Canlarımızı Senin uğrunda feda edeceğiz! Seni, önünde göğüslerimiz ve yüzlerimizle koruyacağız!» dediler.. [\[24\]](#)

Hız. Hüseyin'in, Hız. Zeyneb'i Teselli Etmesi ve Savaş İçin Tedbir Alması ve Hazırlanması:

Hız., Hüseyin'in hasta olan oğlu Ali der ki «Yatsu vakti oturuyordum. Halam Zeyneb de yanımda bulunuyor, hastalığıma bakıyordu. Babam, yanımdan ayrılıp kendi çadırındaki Esbabının yanına gitti. Ebû Zerr-ül Gifârî'nin tedlîsî Huveyy de, yanımda idi. Huveyy, kılıcımı biliyor ve eğrisini doğrultuyordu.

Babam:

(Ey Zaman! Üf! Bıktım senin arkadaşılığından!

Senin nice sabah ve akşamlarına sahip ve talip olanlar, ölmüş gitmişlerdir.

Zâten, Zaman, iyi ve salih kişileri tüketmeğe doymaz.

İşler, ancak Celîl olan Allah'a rücu eder.

Her danlı, Âhîret yoluna çvkılır, gider!) diyordu.

Bunu, iki, üç kerre tekrarlayınca, babamın, bununla, ne demek istediğini anladım. Hıçkırmağa bağladım, göz yaşlarımı tuttum, salmayıp susmayı tercih ettim. Üzerimize bir belânın gelip çattığını anladım.

Halam Zeyneb de, benim işittiklerimi işitmişti. Kadınlar, yufka yürekli, sabırsız olur, üzüntülerini içlerinde tutamazlar, üstlerini, başlarını çeker, yırtar, açarlar.

Halam (Eyvah! Gayb oldu o!

Ne olur ölüm! Beni öldür de, bu gün, hayatıma son ver! Anam Fâtima, babam Ali, kardeşim Hasan., hepsi öldüler! Geriye, artanlar, artıklar kaldı!) diyordu.

Babam Hüseyin, ona baktı. (Ey kardeşim! Şeytan, senin usluluğunu gidermesin!) dedi.

Halam (Babam, Anam Sana kurban olsun ey Ebû Abdullah! Ben, kendimi Sana feda etmek istiyorum!) dedi. Tasaları, geri geldi, gözleri yaşla doldu.

Babam, ona (Geceleyin bağırip çağırılmayı bıraksan da, biraz yatıp uyusan olmaz mı?) dedi.

Halam (Yazık oiaua bana! Demek. Sen. gasb olundun gittin? Bu. benim kal bimi yaraladı Çok ağır ve çetin geldi bana!) diyerek ellerini yüzüne vurmağa, üstünü, başını yırtmağa başladı. En sonunda bayılıp arkası üzerine yıkıldı.

~ Babam Hüseyin, onun yanına vardı. Yüzüne su serpti. Ayılıhca, ona (Ey kardeşim! Âllâh'dan kork! Sen, Allah'ın öğrettiği şekilde musibete katlan: innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn de!

îyi bil kî: yer yüzü halkı hep Ölürler, gök halkı kalırlar. Yeri, kudretile yaratan, yarattıklarım, öldükten sonra diriltten, bir ve tek olan Allah'ın zâtından başka her şey yok olucudur.

Babam, benden hayırlı idi. Annem de, benden hayırlı idi. Kardeşim de, benden hayırlı idi.

Benim için de, onlar için de, ve her Müslüman için de, Resûlullâh, güzel bir örnektir!) diyerek ona, böyle ve buna benzer daha başka sözlerle sabır tavsiye ettikten sonra (Ey kardeşim! Sana and veriyorum. Yeminimden çekin de, ben öldüğüm zaman, benim için üstünü başını yırtma, yüzünü tırmalama! Benini için âh! Vah! etmeyi, helak olmayı bırak!) dedi. Onu getirip yanına oturttu. Kendisi, Eshabmun yanına gitti. Çadırlarım birbirlerine, yaklaştırmalarını, çadır iplerini birbirlerine geçirip dolaştırmalarını, çadırlar arasında, düşmanlarım tek yönden karşılayacak şekilde çıkış kapısını bırakmalarını onlara emr etti.» [25]

Çadırların arkalarına çukurlar, hendekler kazılıp içlerine bol miktarda odun, kamış doldurulması, gerektiğinde tutuşturularak arkadan gelinip girilmez hale getirilmesi, düşmana karşı çadırların önünde bulunulması da, Hz. Hüseyin'in, Eshabına verdiği emirler arasında idi. [26]

Kerbelâ'da Son Gecede Bîr Küfeli İle Yapılan Münâkaşa:

Dahhâk b. Abdullâh-ul Mışrakî der ki «Gece olunca, Hüseyin ve Eshabı, bütün gece namaz, istiğfar, Allah'a düa ve niyazla meşgul oldular.

Küfelilerin bizi gözetmekle vazifelendirilen süvarilerile karşılaştık.

O sırada, Hüseyin de: (O küfr edenler, kendilerine zaman ve meydan vermemizi, kendileri için, sakın, hayırlı sanmasınlar.

Onlara fırsat /erişimiz, ancak, günahlarım artırmaları içindir.

Onlara fırsat verişimiz, ancak, günahlarını artırmaları içindir. Onlara, hor ve hakir edici bir azap

vardır. Allah, Mü'minlerİ, üzerinde bulunduğunuz şu halde bırakacak değildir.

Nihayet, murdarı, temizden ayıracaktır. (ÂI-i tmran: 178-179) âyetlerini okuyordu.;

Bizi gözetleyen süvarilerden, bunu işiten bir adam (Kabe'nin Rabb'ına and olsun ki: biz, temiz olanlardanız ve sizlerden ayrılmışızdır!) dedi.

Ben, onun, kim olduğunu tanıdım. Arkadaşım Büreyr b. Hudayr'a (kimdir bu, bilirmisin?) dedim.

Büreyr (Hayır! Bilmiyorum!) dedi.

(Bu, Ebû Harb-üs Sebiû Abdullah b. Şehr'dir. Üzerine geleni boşa giderir. Eşrafdandır. Cesaretli ve atılgandır.

Saîd b. Kays, onu, arada sırada, işlediği suçlardan dolayı haps ederdi) dedim.

Büreyr b. Hudayr, ona (Ey fâsık! Allah, seni mi temiz olanlardan yapacak?) diyerek çıkıştı.

Ebû Harp (Sen, kimsin?) diye sordu. Büreyr (Ben, Büreyr b. Hudayr'ım!) dedi.

Ebû Harp (Sen, vallahi, helak olacaksın! İnnâ lillâhi ve inna ilgyhi râciun! diye taziye etmek bana düşecektir!

Sen, vallahi, helak olacaksın ey Büreyr!) dedi.

Büreyr (Ey Ebû Harp! Büyük günahlarından dolayı Allah'a tevbe etmen gerekmez mi?

Vallahi, temiz ve pâk olanlar, biziz biz! Siz ise, pis ve murdar olanlarsınız! Ben, buna şâhidîerden'im!) dedi.

Ben de Ebû Harb'e (Yazıklar olsun sana! Sen, kendin için faydalı olanı bilmez misin?

Allah, senin her husustaki görüşünün belâsını versin! Sen, sefih bir adamsın!) dedim.

Bunun üzerine, Ebû Harp, yanımızdan ayrıлып gitti. Bizi, geceleyin, süvarilerden Azre b. Kays gözetledi. Kendisi, süvari kumandam idi.»[\[27\]](#)

Ömer b. Sa'd'in, Ordusunu Harp Nizamına Koyması:

1- Ömer b. Sa'd, Küfe'nin Medineliler kabilesi halkının üzerine Abdullah b. Züheyr b. Süleym-ül Ezdî'yi,

2- Mezhic ve Esed kabileleri halkının üzerine Abdurrahman b. Eb! Sebret-ül Hanefî'yi,

3- Rebâa ve Kinde kabileleri halkı üzerine Kays b. Eş'as'i,

4- Temîm ve Hemedan kabileleri halkının üzerine Hürr b. Yezid'i kumandan tayin etti.

Hürr b. Yezid'den başka bunların hepsi, Hz. Hüseyin'in şehâdeti cinayetine katıldılar.

Hürr, onlardan ayrıldı ye Hz. Hüseyin'in yanında çarpışarak şehid oldu.

5- Sağ kol kumandanlığına Amr b. Haccac'ı,

6- Sol kol kumandanlığına Şimr b. Zilcevşen'i tayin etti.

7- Azre b. Kays-ül Ahmesî'yi süvarilerin başına geçirdi.

8- Şebes b. RîbTyi piyadelerin başına getirdi.

9- Sancağını, âzadlısı Züveyd'in eline verdi.

Ömer b. Sa'd; 10 Muharrem Cuma günü sabah namazını kıldıktan sonra İeşkerini harekete geçirdi. [\[28\]](#)

Hz. Hüseyin'in, Eshabını Savaş Nizamına Koyması :

Hz. Hüseyin de Eshabile birlikte sabah namazını kıldıktan sonra Eshabını savaş nizamına koydu.

Yananda otuz iki atlı, kırk piyade vardı.

1. Züheyr b. Kayn'ı, sağ koldaki Eshabınm başına,

2. Habîb b. Muzâhir'i sol koldaki Eshabınm basma geçirdi.

3. Sancağım, Abbas b. Ali'ye verdi.

Küfelilerin, arkadan gelmeleri ihtimalini göz Önünde tutarak çatarların arkalarına odun ve kamış yığıp ateşlemelerini emr etmişti.

Yakılacak ateşler için, gecedен çukurlar kazılmış, içlerine odun ve kamışlar doldurulmuş, bu suretle arkaları emniyet altına alınmış bulunuyordu. [\[29\]](#)

Hz. Hüseyin'in Ölüm Temizliği Yapması:

Küfeliler harekete geçmeğe hazırlandıkları sırada, Hz. Hüseyin, kendisi için bir çadır kurulmasını emr etti. Büyük bir çanak içinde misk getirildi. Sonra, çadırın içine girdi. Hamam otuyla temizlik yaptı.

Abdurrahman b. Abd-i Rabbih ile Büreyr b. Hudayr, çadırın kapısı önünde beklediler.

Abdurrahman ile Büreyr, omuz omuza bulunuyorlardı.

Bunlar, Hz. Hüseyin'den sonra, temizlik için çadırın içine koşuştular.

Büreyr, Abdurrahman'a şaka yaptı.

Abdurrahman, ona «Şakayı bırakalım! Vallahi, şu saatte bu şaka, bâtil ve boş tir şeydir!» dedi.

Büreyr «Vallahi, kavmim bilirler ki: ben, ne gençlikte, ne de, olgunluğumda bâtil, boş şeyi sevmemişimdir.

Fakat, vallahi, biz kavuşacağımız şeyle müjdelenmişiz, sevinçliyizdir.

Vallahi, bizimle Cennet nimetleri arasında ancak şu kavmin üzerimize kılıçlarile eğilmeleri vardır!

Ben, onların kılıçlarıyla üzerimize eğilivermelerini özlüyorum!» dedi.

Hz. Hüseyin, temizlenip çadırdan çıktıktan sonra bunlar da girip temizlik yaptılar. [\[30\]](#)

Hz. Hüseyin'in Allah'a Münâcâtı ve Küfelilere Son Hitabı :

Hz. Hüseyin, hayvanının üzerine bindi. Bir Mushaf getirtip ömüne yerleştirdi. -

Küfeli süvariler, Hz. Hüseyin'e doğru ilerlemeğe başlayınca, Hz. Hüseyin, ellerini göğe doğru kaldırdı ve:

«Ey Allah'ım! Her üzüntüde, sıkıntıda en sağlam güvencim, her darlıkta ümidim Sensin!

Hakkımdaki her işde benim en sağlam güvenç ve dayancım Sensin!

Senin indirdiğin musibetlerden, kalbe za'f verecek, tedbirler azalıp ye-tişmiyecek. dostlar, arkadaşlar bırakıp ayrılacak, düşmanlar sevinecek ne kadar musibet ve kederler varsa, ben, onların hepsinden şikâyetimi yalnız Sana arz eder, Sendea başkasından yüz çevirir, Seni ister ve Sana yönelirim!

Bütün darlıkta, tasalan kaldıracak, açacak Sensin! :

Her nimetin verici ve yönelticisi, her iyiliğin sahibi, her dilek ve isteğin en son varıp dayanacağı Sensin!» diyerek Allah'a düa etti.

Küfe leşkerleri, çadırlara yaklaştıkları zaman, çukurlara doldurulmuş bulunan odun ve kamışlar tutuşturulmuş, alev alev yanmakta idi.

Küfeli süvarilerden biri koşarak geldi. Çadırların arkalarında ateş ocaklarının alevlendiğini görür görmez hiç konuşmadan geri döndü. Avazının çıktığı kadar «Ey Hüseyin! Kıyamet gününden önce, dünyada Cehennem ateşini istemekte acele ettin!» diyerek bağırdı.

Hız. Hüseyin «Kimdir bu adam? Şlmr b. Zilcevşen'e benziyor?» dedi. «Evet! Allah, Sana iyilikler versin! Bu, odur!» dediler.

Hız, Hüseyin «Ey keçi çobanı olan kadın'ın oğlu! Cehennem ateşine yanmağa, sen, daha elverişli ve müstahıksın!» dedi.

Müslim b. Avsece «Ey Resûlullâh'ın oğlu! Sana kurban olayım! Ben. şuna bir ok atmayayım mı? Cebbarların büyüklerinden olan o fâsıka ok atmak fırsatı belki bir daha benim elime geçmez, düşmez!» dedi.

Hız. Hüseyin «Atma! Çünkü, onlarla çarpışmayı, önce ben başlatmak istemiyorum!» dedi. ...

Hız. Hüseyin'in yanında Lâhık diye anılan atı bulunmakta ve ona oğlu Ali binmekte İdi.

Küfe leşkerleri yaklaşınca, Hız. Hüseyin, hayvanını istedi. Onun üzerine bindikten sonra en yüksek sesile, herkese duyuracak derecede seslendi:

«Ey insanlar! Sözlerimi dinleyiniz!

Sizin için, üzerime düşen vâz-u nasihat hakkını yerine getirinceye; yanı niza gelişimdeki mazeretimi size bildirinceye kadar bekleyiniz, üzerime yürümekte acele etmeyiniz.

Eğer mazeretimi kabul ve sözlerimi tasdik eder benim hakkımda insaf ve adaletle hüküm verirseniz, bununla Ahiret soâtfetine erersiniz ve benim üzerime yürümeğe de, yol bulmak sizin için mümkün olmaz!

Şâyed, mazeretimi kabul etmiyecelc hakkımda kendiliğinizden insaf ve adaletle hüküm veremiyecerseniz, .üz. Nuh'un, kavmına dediği gibi, ben de size) :

(Siz ve ortaklarınız toplanıp artık ne yapacağınızı kararlaştırmız. O suretle ki bu yapacağınız iş size. sonradan hiç bir tasa ve pişmanlık vermiş olmasın.

Yapacağınızı açıkça yapınız, gizlemeyiniz: Sonra da, hükmünüzü ba.1a icra ediniz! Yûnus: 71) derim.

(Dedem Resûlullâh'ın, kavmına dediği gibi, ben de size) Hiç şüphesiz, benim velîm, benim yardımcım ve sahibim, O Kitabı indirmiş olan AllâhMir ve O. bütün sâîhlere de velilik ediyordur (Araf: 196) derim.» dedi.

Hız. Hüseyin'in bu sözlerini kız kardeşleri işitince, feryada ve ağlamağa başladılar Kızları da ağlayarak seslerini saldılar.

Hız. Hüseyin «tbn-i Abbas, haklı imiş. O, beni, kadınlarla yola çıkmaktan men etmişti.» dedikten sonra kardeşi Abbas b. Ali ile oğlu Ali'ye «Şimdi, onları susturunuz. And olsun ki: onlar, ağlamalarını çoğaltacaklardır!» dedi.

Abbas'la Ali, onların susmaları için yanlarına gittiler. .

Ağlamaları kesilince. Hız. Hüseyin, Allah'a hamd-ü sena ve Onu lâyıık olduğu üzre zikr etti.

Muhammed Aleyhisselâma, Meleklerle ve Peygamberlere salâtü selâm getirdi.

Dahhâk b. Abdullâh-ül Mısrakî der ki «Vallahi, ben, Ondan dinlediğim sözler kadar belâğatli sözler, ne Ondan Önce, ne de. Ondan sonra hiç bir konuşmacıdan dinlememiştir.

Sonra, O, söze şöyle başladı:

(İmdi,¹ benim nesebimi bir araştırınız, bakınız ki: ben, kimim? Sonra, vicdanınıza dönünüz de, onun kırgınlığımı giderip kendinizden hoşnut etmeyi, düşününüz.

Hele bir düşününüz ki: beni öldürmek, haram ve mahfuz olan kanımı dökmek, size helâl olur mu?

Ben, Peygamberiniz Aley his selâmın kızının oğlu değilmiyim?

Ben; Peygamberinizin Vasisi ve Amucasının oğlu ki O, Allah'a iman ve

Resûlullâhı, Rabb'ından getirdikleri şeylerde tasdik edenlerin ilki idi, Onun oğlu değilmiyim?

Şehidler Seyyidi Hamza, benim babamın Amucası değilmidir? Çift k'andh şehid Cafer, benim Amucam değilmidir? •

Resûlullâh Aleyhisselâmın, banım ve kardeşim hakkındaki (Bunlar, Cennetlik gençlerin iki Seyyididir!) Hadîsi size erişmedi mi?

Vallahi; yalancıya ve yalancının ey halkına Allah'ın gazaplandığını ve bunda ihtilafa düşenleri hüsrana uğrattığını bilelidenberi ben, her hangi bir yalan söz söylemeğe niyet ve tenezzül etmemişimdir.

Eğer, söylediğim Hadîsde beni tasdik ediyorsanız, ki onun hak ve gerçek olduğunda şüphe yoktur, ne âlâ!

Yok, beni yalanlıyor, bana inanmıyorsanız, bunu, kendilerinden soruo Öğrene bileceğiniz zatlar vardır aranızda.

Câbir b. Abdullâh-ul Ensârî'ye, yahut Ebû Saîd-ul Hudrî'ye, yahut Sehl b. Sa'd-üs Sâidî'ye, yahut Zeyd b. Erkam'a, yahut Enes b. Mâlik'e sorunu?!

Onlar, Resûlullâh Aleyhisselâmın, benim ve kardeşim hakkındaki bu Hadîsini, kendisinden işittiklerini size haber vereceklerdir.

Benim hakkımdaki bu Hadîs de mi kanımı dökmekten sizi alıkoymayacak, size engel olmayacaktır?!» dedi.

Şimr-b. Zilcevşen «O, ancak, tek lehçe ile (Kureyş lehcesile) Kur'an ok'i-yarak Allah'a ibadet etmesini bilir! Ne söylediğini de, bilseydi!» diyerek mırıldandı.

Habîb b. Müzahir «Vallahi, ben, Onun yetmiş lehçe ile (yâni her lehce ile) Kur'an okuyarak Allah'a ibadet ettiğini görüyorum!

Ben, şehâdet ederim ki: sen, Onun söylediklerini anlayamamakta doğru ve mazursun.

Çünkü, gerçekleri anlamaman için, Allah, senin kalbini mühürlemiştir!» dedi.

Hız, Hüseyin, onlara hitaplarına devamla:

«Haydi, siz, bu Hadîs'in doğruluğunda şüphe ettiniz.

Benim, Peygamberinizin kızının oğlu olduğumda şüphe edebilir misiniz?

Vallahi, doğu ile batı arasında, sizlerden veya sizin başkalarınızdan. Peygamberin kızının oğlu olarak benden başkası yoktur.

Ben, hassatan, sizin Peygamberinizin kızının oğluyum!

Bana haber veriniz: Ben, sizlerden birisini öldürdüm de, o Ölüden dolayı mı?

Yahut, birinizi vurup yaraladım da, onun kisası için mi?

Yahut, her hangi birinizin malını yok ettim de, ondan dolayı mı beni bırakmayorsunuz?!

Siz, benden ne istiyorsunuz?» dedi.

küfeliler, tutulup kaldılar. Cevap veremediler.

Bunun üzerine, Hz. Hüseyin «Ey Şebes b. Rib'î! Ey Haccar b. Ebcer! Ey Kays b. Eş'as! Ey Yezîd b. Haris! Sizler, bana (Meyvalar, yetişti. Her taraf yeşillendi. Kuyuların suyu çoğaldı.

Senin için askerler, yardımcılar hazırlandı. Hemen gel!) diye yazı yakmadınız mı?) diyerek seslendi.

Onlar (Biz, böyle bir şey yapmadık!) dediler ve inkâr ettiler.

Hız, Hüseyin (Sübhânallâh! Evet, vallahi, sizler, bu işi yaptınız!) dedik ten sonra:

(Ey insanlar! Beni, istemiyorsanız, bırakınız yer yüzünde emin olan yerime gideyim?) dedi.

Kays b. Eş'as «San-, Amucanın oğlunun hükmüne boyun eğsen olmaz mı? Onlar, sana ancak arzu ettiğin iyiliği gösterecekler, sana, onlardan hoşça gitmiyecek bir şey erişmîyecektir.» dedi.

Hız, Hüseyin:

«Hayır! Vallahi, ben, onlara ne ellerimi zelil olarak teslim ederim, ne de kölelerin ikrarları gibi ütrarda bulunarak bey'at ederim!

Ey Allah'ın kulları! Ben, sizlere (Hz. Musa'nın dediği gibi) Şüphe yok ki ben, beni taşlamanızdan, benim de, Rabb'ım, sizin de Rabb'mız olan Allah'a sığındım. (Dühan: 20)

«Ben, Hisab Günü'ne inanmayan her kibirli insandan, benim de Rabb'ım, sizin de, Rabb'ınız olan Allah'a sığındım. (Mü'min: 27) diyorum!» dedi. [\[31\]](#)

Ömer b. Sa'd «Eğer, senin işin benim elimde olaydı, tekliflerini kabul ederdim.» dedi.

Hz. Hüseyin «Ey Ömer! İşleyeceğin günahın sana âid olacağını ve bugün, ondan dolayı sorguya çekileceğini hiç düşünmüyor musun?!

Ey Allah'ım! Iraklılar, beni aldattılar, bana hile ettiler. Kardeşime yaptıklarını, bana da, yaptılar. . .

Ey Allah'ım! Onların işlerini boz, dağıt! Hepsini birer birer topta, yok et!» dedi. [32]

Ömer b. Sa'd «Sefihlerden bir cemâat, benim, seni öldüreceğimi söylüyorlarmış!» dedi.

Hz. Hüseyin «Onlar, sefihler değil, halimlerdir.

Vallahi, sen de, benden pek az zaman sonra Irak buğdayını yiyememekle gözüm aydın olacaktır!» dedi. [33]

Hz. Ali'nin, Ömer b. Sa'd Hakkındaki Keşif ve Teşhisi :

İbn-i Sîrin'in bildirdiğine göre: Hz. Ali, yıllarca evvel, bir gün, Amer h. Sa'd'e «Sen, Cennet ile Cehennem arasında muhayyer bulunduğun bir mev ki'de durup Cehennemi tercih ettiğin zaman, halin nice olacaktır?» diyerek onun, Kerbelâ'daki tutum ve davranışını haber vermişti. [34]

Züheyr b. Kayn'm, Küfelileri Uyarması :

Küfeli leşkerîer arasında bulunmuş olan Kesîr b. Abdullâh-uş Şa'bî der ki:

Hüseyin'e doğru ilerlediğimiz sırada, Züheyr b. Kayn, uzun kuyruklu bir at üzerinde, silahlanmış olarak bize doğru geldi.

(Ey Küfeliler! Sizi, Allah'ın azâbile uyarır, korkuturum!

Müslüman kardeşini öğütlemesi ve uyarması, Müslüman üzerine düşen bir haktır.

Bu an'a kadar hepimiz kardeşiz. Tek din, tek millet üzereyiz. Aramıza kılıç düşmesin!

Sizler, nasihata bizden daha ehliyetli ve elverişlisiniz. Araya kılıç düşer se, alâkalar kesilir; biz, ayrı bir ümmet oluruz, siz de, ayrı bir ümmet olur, gidersiniz.

Muhakkak ki: Allah, ne yapıyoruz görülsün diye bizi de sizi de. Peygamberi olan Muhammed Aieyhisselâmın zürriyetile mübtelâ kılmış, imtihan ediyordur.

Biz, sizi, Ona yardıma, İbn-i Ziyad azgınına ise, bırakmağa davet ediyoruz.

Sizler; o ikisinin, İbn-i Ziyad'la babasının ancak kötü bir saltanat sürdürdüklerini: gözlerinizi çıkardıklarımı, ellerinizi ve ayaklarınızı kestiklerini, cesedlerinizi kesip biçtiklerini ve sizleri hurma ağaçlarına yükseltip astıklarımı, Hucr b. Adiy ve Eshabı, Hâni b. Urve ve benzerleri gibi hayırlılarınızı ve Kur'an ehli olanlarınızı öldürdüklerini gördünüz!» dedi.

Küfeliler, Züheyr'e söğdüler, İbn-i Ziyad'ı övdüler ve ona dua ettiler.

«Vallahi, senin adamını ve yanındakileri Öldürmedikçe veya onu ve Es-habını vali İbn-i Ziyad'a götürüp teslim etmedikçe, ayrılmayacağız!» dediler.

Züheyr b. Kayn, onlara «Ey Allah'ın kulları! Fâtıma (Rd. A.)'nın oğlu, sevgiye ve yardıma, Sümeyye'nin oğlundan daha lâıyk ve müstahıktır.

Eğer, Onlara (Hz. Hüseyin ve Ehl-i Beyt'ine) yardım etmeyecek iseniz, bari, onları öldürmekten Allah'a sığınınız!

Şu zat ile, Amucasın oğlunun (Yezîd'in) arasına gerilmeyiniz. Yemin ederim ki: Yezîd, sizin itâatınızdan, Hüseyin'in öldürülmesinden başkasını ister ve bekler!» dedi.

Şımr b. Zilcevşen, Züheyr b. Kayn'a bir ok attı ve «Sus! Allah, seni sustursun! Uzun sözlerinle bizi bıktırdın artık!» dedi.

Züheyr b. Kayn; «Ben, sana hitap etmiyorum! Sen, hayvandan başka bir şey değilsin!

Vallahi, senin, Kitabullâh'dan iki âyeti bile doğru dürüst okuyabileceğini sunmam!

Kıyamet gününde rezil ve rüsvay olacağını, inîetici azaba uğrayacağını sana müjdelerim!» dedi.

Şımr «Allah, seni de, senin adamını da, aynı zamanda kahr etsin!» dedi. Züheyr «Sen, beni ölümle mi korkutuyorsun?

Vallahi, ölümle bir arada bulunmak, sizinle temelli kalmaktan daha sevgili ve daha hayırlıdır!» dedikten sonra, Küfelilere döndü ve sesini yükselterek «Ey Allah'ın kullan! Şu Şeytan, değersiz herif ve benzerleri, sizi sakın dininizde aldatmasın!

Vallahi, Muhammed Aleyhisselâmın zürriyetinin ve Ehl-i Beyt'inin kanlarını döken, onların haremlerine saldıran. Onlara yardım edenleri Öldüren bir kavm, Muhammed Aleyhisselâm'ın şefâatına eremez!» dedi.

Hz. Hüseyin, ZÜheyr'e «Gel, artık! And olsun ki: Firavun Hanedanı, Mümin olaydı, kavmlarına öğüt verir, doğru yola davette onlara yeterlerdi.

Sen, şunlara öğüt verdin ve gerçekleri tebliğ ettin. Öğüt ve tebliğ fayda verirse, verir!» dedi. [\[35\]](#)

Hürr. b. Yezid'lit Nedamet Duyması ve Hz. Hüseyin Tarafına Geçmesi :

Ömer b. Sa'd'le Simr b. Zilcevşen ve Husayn b. Nümeyr, Hz. Hüseyin'e İbn-i Ziyad'm emrini tebliğ için adam gönderdikleri zaman, süvari kumandam Hür b. Yezid de onların yanında bulunuyordu.

Hz. Hüseyin; Allah ve İslâmiyet adına and vererek kendisini Yezid'e göndermelerini isteyince, onlar «Hayır! Ancak, İbn-i Ziyad'm hükmüne boyun eğilerek teslim olunacaktır!» dediler.

Hürr «Şunlann, size yaptıkları teklifleri, siz, ne diye kabul etmiyorsunuz?!

Vallahi, bunu, Müşrik Türkler ve Deylemler, sizden dilemiş olsalardı, onların dileklerini red etmez ve kendilerine engel olmazdınız!?» dedi.

Hürr'üci görüşünü benimsemekten kaçındılar ve «O, İbn-i Ziyad'm hükmüne boyun eğmedikce, olmaz!» dediler.

Ömer b. Sa'd, harekete geçeceği sırada Hürr, ona «Allah, sana iyilikler versin! Sen, bu zatla çarpışacak mısın?!» dedi. -

Ömer «Evet! Vallahi, onların başlarını Önlerine kolayca düşürecek bir çarpışma yapacağım!» dedi.

Hürr «Onun, size yapmış olduğu tekliflerden birisini ne diye kabul etmiyorsunuz?» diye sordu.

Ömer «Vallahi, bu iş, benim elimde olaydı, öyle yapardım. Fakat ne çare ki, senin valin bunu kabule yanaşmadı!»

Bunun üzerine, Hürr, Ömer b. Sa'd'in yanından ayrılıp halkın durduğu yerlerden bir yere geldi, durdu.

Hürr'ün yanında, kendi kabilesinden Kurre b. Kays bulunuyordu. Hürr, ona «Ey Kurre! Atım bu gün suladın mı?» diye sordu. Kurre «Hayır!» dedi.

Hürr «Onu, sulamak istemez, misin?» diye sordu.

Kurre b. Kays der ki «Hürr'ün çarpışmada bulunmamak ve bir tarafa çekilip gitmek istediğini zano ettiğim ve atın üzerine binip bu işi yapacağından korktuğum için, sen, onu sulama. Kendim gidip sularım dedim. Hürr'-ün bulunduğu yerden ayrıldım.

Vallahi, Hüseyin'in yanına gitmek istediğini sezseydim, kendisile birlikte ben de, giderdim!»

Hürr, Hz. Hüseyin'e doğru azar, azar, yavaş yavaş yaklaşıyordu.

Ona, ksrcdi kabilesinden Muhacir b. Evs «Ey Hürr b. Yezid! Sen, ne yapmak istiyorsun?

Yoksa, onlara saldırmak mı istiyorsun?» diye sordu. Hürr, sustu. Cevap vermedi.

Hürr'ü, ısıtma titremesi gibi bir titreme tutmuştu. Titreyip duruyordu. Muhacir b. Evs «Ey İbn-i Yezid! Vallahi, senin şüpheli bir halin var!?

Durduğun yerde şu anda gördüğüm şeye benzer bir hali, ben, vallahi, senden hiç bîr zaman görmemişimdir!

Bana (Küfelilerin en cesaretlisi ve gözü pek olanı, atılganı kimdir?) diye sorulsaydı, muhakkak, setli gösterirdim!

Öyle olunca, senden görmüş olduğum bu hal, nedir?» dedi.

Hürr «Vallahi, kenedimi, Cennetle Cehennem arasmda farz edip ikisinden birini seçmekte serbest bırakıyorum.

Vallahi, Cennet'e, hiç bir şeyi tercih edemiyorum. îster kesilip biçileyim, yarılıp yırtılayım!» dedi. Sonra da, atını tepip Hz. Hüseyin'in yanına vardı.'

«Allah, beni, Sana feda etsin ey Resûlullah'm oğlu! ,

Ben, Seni, geri dönmekten alıkoyan, malum yolda yürüten ve en sonunda şu yere getirip indiren adamı'ım!

Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim ki: ben, ne yapmış olduğun teklifi, onların böyle temelli red edeceklerini, ne de, Seni bu yerde kuşatıp bu kadar mûşkil duruma düşüreceklerini sanmamıştım.

Kendi kendime: (Ben, ne yaptım! îbn-i Ziyad ve adamlarının emirlerini yerine getirmek için yola çıkıp şu cemâati zarara soktum!

Fakat, onların, Hüseyin kendilerine yapmış olduğu tekliflerini kabul edeceklerini sanmıştım) dedim.

Vallahi, Senin yaptığın teklifleri, onların kabul etmeyeceklerini bilseydim, Senin işinden dolayı hayvanıma atlamazdım bile!

Bu yolda Rabb'ıma karşı benden sâdır olan günahdan dolayı tevbe etmek ve Senin önünde Ölünceye kadar Sana derd ortağı olmak üzere yanma geldim!

Bunun, benim için bir tevbe olabileceğini mümkün görür müsün?» dedi.

Hız. Hüseyin «Evet! Bunu, Allah, senin bir tevben olarak kabul eder ve günahını bağışlar. Senin ismin ne idi?» dedi.

Hürr «Ben, Hürr b. Yezid'im!» dedi.

Hız. Hüseyin «Sen, Hür'sün! Ananın taktığı isim gibi inşâallâh dünyada da, Âhirette de, sen, hür'sün!

Hayvanından in!» dedi.

Hürr «Benim atlı bulunmam, yaya olmamdan Senin İçin daha hayırlı ve faydalıdır!

Ben, onlarla bir müddet atlı olarak çarpışayım. Bakalım, attan inene kadar işin sonu ne olur?»

dedi.

Hız. Hüseyin «Nasıl istersen, öyle yap! Allah, seni - rahmetile esirgesin!» dedi. [36]

Hürr'ün Küfelilere Hitabı:

Hürr, Hız. Hüseyin'le görüştüktan sonra Küfeli arkadaşlarının önüne doğru vardı. Onlara :

«Ey cemâat! Hüseyin'in size yapmış olduğu tekliflerden birisini kabul etmez misiniz ki Allah, sizi, Onunla çarpışmakta!n alıkoysun?» dedi.

Hürr'ün arkadaşları «Şu Emîr, Başkumandan Ömer b. Sa'd ile konuş!» dediler.

Hürr, Ömer b. Sa'd'e de, daha Önce arkadaşlarına söylediği sözler gibi sözler söyledi.

Ömer b. Sa'd «Eğer, ben, bunun bir yolunu, çâresini bulabilseydim, yapmayı çok arzu eder ve yapardım» dedi.

Hürr, Küfelilere dönüp «Ey anaları ağlayasınca Küfeliler! Siz, Onu davet ettiniz. Yanınıza gelince, bıraktınız. Onun önünde kendiniz çarpışacağını söylediniz. Sonra da, Onu, Öldürmek için üzerine atıldınız! Kendisine insafsızlık ettiniz. Onu haps ettiniz. Her tarafından çep çevre kuşattınız.

Onu, kendisinin ve Ehl-i Beyt'inin sığınabileceği, Allah'ın geniş yerlerine yönelip gitmekten de, men ettiniz.

O; kendisine ne bir fayda sağlamağa, ne de kendisinde^ bir zararı kaldırmağa kadir olmayan bir esir gibi önünüzde, elinizde sabahladı!

Onu ve Onun kadınlarını, çocuklarını ve Eshabım; Yahudilerin, Mecûsî-lerin, Nasrânüerin serbestçe içtikleri, köy domuz ve köpeklerinin içinde yuvarlanıp ağnadıkları akıp duran Fırat suyundan da, mahrum ettiniz!

Sizler, onları, böyle susuzluktan cansız düşürmekle, Muhammed Aleyhis-selâmın arkasından Onun zürriyetine karşı ne kötü, ne çirkin hareket ettiniz!

Eğer, siz, bu gününüz, bu saatinizde, üzerinde bulunduğunuz kötülüklerden vaz geçip tevbe etmeyecek olursam*, AUâh da, sizi, susuzluktan yanıp kavrulacağımız Kıyamet gününde sulamiyacaktır!» deyince, piyadeler, Hiirr'-ün üzerine yürüdüler ve onu oka tuttular.

Bunun üzerine, Hürr, geri döndü. Hız. Hüseyin'in önünde durdu. [37]

Küfelilerden Otuz Kişinin Hız. Hüseyin Tarafın» Geçmesi j

Ömer b. Sa'd'in leşkerinden Küfeli otuz kişi «Resûlullâh Aleyhis selâmın kızının oğlu, size, Üç teklifde bulundu. Siz, onlardan hiç birini kabul etmediniz!» diyerek Hz. Hüseyin'in tarafına geçtiler ve ölünceye kadar Onun yanında çarpıştılar. [38]

Ömer b. Sa'd'in, Leşkerini Hücuma Geçirmesi:

Ömer b. Sâ'd, leşkerini, Hz. Hüseyin ve Eshabma doğru harekete geçirdi ve âzadlısma «Ey Züveyd! Sancağını yanıma yaklaştır!» diyerek seslendi.

Sancak, kendisine yaklaştırılınca, yayının ortasına bîr ok yerleştirip Hz. Hüseyin ve Eshabına doğru atarak «Şâhid olunuz ki ilk oku atan kişi, ben'-im!» dedi. [39]

Abdullah b. Umeyr île Hanımının Fedakârlık ve Yararlıkları:

Uleym oğullarından Abdullah b. Umeyr, Küfe'ye gelip Hemdan mahallesinde Ca'd kuyusu yanında bir ev edinmişti. Kendisi, Nemir b. Kasıt kabilesinden Ümmü Vehb bint-i Abd adındaki hanımla da, evli idi.

Abdullah b. Umeyr, halkın Nuhayla'da toplandıklarını görünce, niçin toplandıklarını sordu.

«Resûlullâh Aleyhisselâmın kızı Fatıma'nın oğlu Hüseyin'in üzerine gönderilecekler!» denildi.

Abdullah b. Umeyr, müşriklere karşı cihada çok düşküdü.

«Peygamberlerinin kızının oğluna karşı çarpışmağa giden şu cemaatla çarpışmak kadar, Allah katında, müşriklerle çarpışmaktan daha sevaplı bir cihad olamayacağını sanırım!» diyerek evine dönüp kadınının yanına girdi, işittiklerini ve yapmayı düşündüğü şeyi ona haber verdi.

Ümmü Vehb «Çok isabet etmişsin. AUâh, seni, işlerinde doğruya eriştirsin! Öyle yap! Beni de, yanında götür!» dedi.

Abdullah b. Umeyr, hanımı ile birlikte bir gece yola çıkıp Hz. Hüseyin'in yanına gelmiş bulunuyordu.

Ömer b. Sa'd, bir ok attığı ve iki taraf birbirlerine ok atışına başladıkları sırada Ziyad b. Ebî Süfyan'ın âzadlısı Yesar ile îbn-i Ziyad'ın âzadlısı Salim, meydana, çıktılar ve «Bize karşı meydana çıkıp çarpışacak hanginiz var?» diyerek seslendiler.

Habîb b. Müzahir ile Büreyr b. Hudayr sıçrayıp kalktılar. Hz. Hüseyin, onlara «Siz, oturunuz!» dedi.

Abdullah b. Umeyr, kalktı. Ebû Abdullah! Allah, Seni rahmetile esirgesin! Bana izin ver de, şunlara karşı ben çıkayım?» dedi.

Hız. Hüseyin; Abdullah b. Umeyr'in uzun boylu, pazularının kuvvetli, iki omuzu arasının enli, geniş olduğunu görünce «Sanırım ki: sen, onların ikisile de, çarpışmağa denksin ve haklarından gelirsin. İstersen, karşılarına çık, çarpış!» dedi.

Abdullah b. Umeyr, hemen onlara karşı vardı. Ona «Sen, kimsin?» diye sordular.

Abdullah b. Umeyr, kim olduğunu onlara bildirdi.

«Biz, seni tanıyamadık. Bize karşı Züheyr b. Kayın, yahut Habîb b. Mu-zahir, yahut Büreyr b. Hudayr meydana çıksın!»* dediler.

Meydanda Yesar, Salîm'in Önünde bulunuyor, Salim ise, onun arkasında duruyordu.

Abdullah b. Umeyr «Ey zâniyenin oğlu! Şu insanlardan, seninle çarpışmayı arzu eden ancak bir kişidir. Onlardan, sana karşı çıkan o kişi de, iyi bil ki senden daha hayırlıdır!» dedi ve hemen üzerine saldırdı. Onu kılıçla vurup yere düşürdü. Kılıçlayıp durduğu sırada, Salim, haykırarak Abdullah b. Umeyr'e saldırdı. Kılıçla bir darbe indirdi.

Abdullah b. Umeyr, sol elile korundu. Parmakları kesildi. Hemen toparlanıp Sâlim'e yöneldi. Kılıçla vurup onun da, işini bitirdi. Dönüp recez okuyarak Hz. Hüseyin'in yanına geldi.

Abdullah b. Umeyr'in hanımı Ümmü Vehb, eline bir sıruk geçirerek Abdullah b. Umeyr'e doğru vardı.

«Babam, anam Sana feda olsun! Muhammed Aleyhisselâmm temiz, pâk olan zürriyetinin önünde çarpış!» dedi.

Abdullah b. Umeyr, onu, kadınların bulunduğu yere geri göndermek isteyince, Ümmü Vehb, onun eteğine yapıştı ve «Senin yakınında, Seninle birlikte ölmedikçe, Seni bırakmayacağım!» dedi.

Hız. Hüseyin, ona «Siz, Ehl-i Beyt'e dahil olarak hayırla mükâfatlandınız. Allah, seni rahmetile esirgesin! Sen, kadınların yanına dön! Onlarla birlikte otur.

Çünkü, savaş, kadınlar üzerine borç değildir» diye seslenince, Ümmü Vehb, kadınların yanına döndü. [\[40\]](#)

Küfe Leşkerinin İlk Hücumlarının Geri Püskürtülmesi;

Küfe leşkerinin sağ kol kumandanı Amr b. Haccac, bütün birlikleriyle birlikte hücumla kalktı.

Yanlarına yaklaştıkları zaman Hz. Hüseyin ve Eshabı, onlara mızraklarla karşı koydular ve giriştiler.

AtJar, ürktü. Mızrakların üzerine gelemediler. Yüz geri edip giderlerken de, onları oka tuttular.

Onlardan bir kısmını öldürdüler, bir kısmını da yaraladılar. [\[41\]](#)

Abdullah b. Havza'nın Küstahlığı ve Feci Akıbeti:

Temim oğullarından Abdullah b. Havza, Hz. Hüseyin'in karşısına gelerek. «Hüseyin, içinizde mi?» diye sordu.

Hz. Hüseyin, sustu. Ona, cevap vermedi.

İbn-i Havza'nın ikinci sorusunda da sustu. Yine ona, cevap vermedi.

Üçüncü sorusunda, Hz. Hüseyin'in Eshabı «Evet! Hüseyin, şudur! Ne istiyorsun?» dediler.

İbn-i Havza «Ey Hüseyin! Seni, Cehennemle müjdelerim!» dedi.

. Hz. Hüseyin «Sen, yalan söyledin! Hayır! Ben, Gafur ve Rahîm olan Kabb'ımın rahmet ve mağfireti, kendisine itaat olunan Şefaatçim Muham-med Aleyhisselamın şefaatile Cennete giderim!

Ya sen, kimsin?» dedi.

İbn-i Havza «İbn-i Havza'yım!» dedi.

Hz. Hüseyin, hemen ellerini, koltuk altlarının beyazı görününceye kadar, yukarı kaldırdıktan sonra «Ey Allah'ım! O;ıu, Cehenneme at!» diyerek dua etti.

İbn-i Havza, öfkeleni. Atım, birden Hz. Hüseyin'in üzerine sürdü. Arada, su harkı bulunuyordu. At, harktan atlarken, İbn-i Havza, atın üzerinden düştü. Sol ayağı üzengide asılı, sağ ayağı yukarı kalkık, başı, aşağıda asılı kaldı!

At, ürktü. İbn-i Havza'nın başını; taşlara, ağaçlara çarpa çarpa kaçtı!

İbn-i Havza, böylece, ölüp gitti! [\[42\]](#)

İbn-i Havza'nın Başına Gelenden, Mesruk'un İbret Alması:

Mesruk b. Vâil, kendi kendine «Süvarilerin Önünde bulunursam, belki, Hüseyin'in başını kesmek, bana nasib olur ve böylelikle, İbn-i Ziyad'm yanında bir mevkie nail olurum!» diyerek, Hz. Hüseyin'in üzerine yürüyen süvarilerin en önüne geçmiş bulunuyordu.

Mesruk; b. Vâil; İbn-i Havza'nın başına geleni görünce, «Ben, şu Ehl-i Beyt'ten bu şeyi gördükten sonra, artık, onlarla hiç bir zaman çarpışmam!» dedi. Süvarileri bırakarak leşkerin en gerilerine

geldi. [\[43\]](#)

Büreyr b. Hudayr'm, Yezîd b. Mâkıl ile Lânetleşerek Çarpışması ve Şehid Olması

Amîre b. Rebîa oğullarımdan Yezîd b. Mâkıl, meydana çıkıp «Ey Bürery b. Hudayr! Görüyor musun : "Jlâh, sana neler yaptı?» diyerek seslendi.

Büreyr «Allah, benim hakkımda vallahi, hayır yarattı, senin hakkında da şer!» dedi.

Yezid b. Mâkıl «Yalan söyledin. Sen, bundan Önce de, çok yalancı idin! Levzan oğullarına gittiğinde, Ali b. Ebî Tâlib'in hidayet ve hak rehberi olduğunu, Osman b. Affan'ın, kendisini boş yere harcadığımı, Muaviye b. Ebî Süfyan'ın ise doğru yoldan saptığını ve başkalarını da, saptırdığımı bize anlatmadın mı idi?» dedi.

Büreyr b. Hudayr «Bunun, benim inancım ve sözüm olduğuna şehâdet ederim!» dedi.

Yezid b. Mâkıl «Ben, şehâdet ederim ki: sen, doğru yoldan sapmışlardansın!» dedi,

Büreyr b. Hudayr «Öyle ise, gel, yalancıya lanet etmesi ve gerçekçi olmayanı Öldürmesi için, Allah'a düa ederek lânetleşelim. Sonra da çıkıp çarpışalım!» dedi.

Meydana çıktılar. Ellerini kaldırdılar. Yalancıya lanet etmesi, haklı oîa-nm, haksız olanı öldürmesi için, Allah'a düa ettiler. Sonra, vuruşmağa başladılar.

Yezid b. Mâkıl, Büreyr b. Hudayr'a te'sirsiz bir darbe indirdi. Ona, hiç bir zarar veremedi.

Bunun üzerine, Büreyr, Yezid'e şiddetli bir darbe indirdi. Yezid'in miğferini boydan boya yardı. Kılıcın ucu beynine dayandı.

Yezid, dağdan düşer gibi yere düştü.

Büreyr'in kılıcı, onun başında saplanmış kaldı!

Yezid, başını yavaş yavaş deprettiği ve Büreyr de ona baktığı sırada

Radıy b. Münkız-ül Abdi, Büreyr'in üzerine hücum etti.

. Birbirlerinin boğazlarına sarıldılar, bir müddet boğuştular. Sonra, Büreyr, onu yere yıkıp göğsüne oturdu.

Radıy, Büreyr'e «kılıçla çarpışmak nerede kaldı?» dedi.

O sırada Kâ'b b. Câbir b. Amr-ül' Ezdî, mızrakla hücum edip Büreyr'e, arkasından ansızın mızrağını sapladı. Sonra da, kılıçla vurup onu şehid etti.

Radıy b. Münkız, yere yıkılmış, üstü başı topraklara bulanmış bir halde idi. Kâ'b'a «Ey Ezdî kardeş! Sen, bana, hiç bir zaman unutamayacağım bir iyilikte bulundun!» diyerek- teşekkür etti.

Kâ'b b. Câbir, dönüp geldiği zaman, karısı veya kızı Nevâr, ona «Sen, Kıraat Üskadlarmın ulusunu

öldürmek ve Fâtıma'nın oğluna karşı düşmanlarına yardım etmekle, büyük bir günah işledin!

Vallahi, ben, seninle hiç bir zaman konuşmayacağım!» diyerek çıkıştı. [44]

Ali b. Karaza'mn, Hz. Hüseyin'e Karşı Küstahlığı:

Amr b. Karazat-uT Ensârî, Hz. Hüseyin'in yanında, kardeşi Ali b. Kara-za ise, Ömer b. Sa'd tarafında bulunuyordu.

Amr b. Karaza, meydana çıkıp çarpışa çarpışa şehid düşünce, kardeşi Ali, Hz. Hüseyin'e kızdı: «Ey Hüseyin! Ey yalancı oğlu yalancı! Kardeşimi doğru yoldan saptırdın, aldattın ve en sonunda Öldürttün!» diyerek seslendi.

Hz. Hüseyin «Allah, senin kardeşini dalâlete sevk etmedi. Fakat, onu, hidâyete, seni de, dalâlete sevk etti!» dedi.

Ali b. Karaza, büsbütün kızdı : «Eğer, ben, seni öldürmez, yahut senin yakınında ölmezsem, Allah, beni öldürsün!» diyerek Hz. Hüseyin'e hücum etti.

Nâfi b. Hilâl-ül Murâdî, onu, karşıladı. Mızrakla vurup yere düşürdü.

Arkadaşları'yetişip kurtardılar. Bir müddet tedavi edildikten sonra iyileşti. [45]

Hürr'ün, Yezid b. Süfyan'ı Öldürmesi:

Hürr'ün, Hz. Hüseyin'in yanına gittiğini işitince, Temim oğulları kabilesinden Yezîd b> Süfyan «Vallahi, Hürr b. Yezîd'i görürsem, peşini bırakmaz, mızraklar, öldürürüm!» demişti.

İki tarafın birbirlerine girip çarpıştıkları, Hürr b. Yezid'in de, beyitler okuyarak Küfe leşkerine tekrar tekrar saldırdığı ve atının yaralanıp kulaklarından ve kaşından kanlar aktığı bir sırada, Küfe Emniyet Amiri Husayn b. Numeyr, Yezîd b. Süfyan'a «İşte, Hürr b. Yezîd! Kendisile karşılaşmayı pek arzuluyordun!» dedi.

Yezîd b. Süfyan «Evet!» dedi ve ona doğru gitti. Yanına yaklaşınca «Ey Hürr b. Yezîd! Seninle çarpışalım mı?» diye sordu.

Hürr «Olur! Ben de, çarpışmak isterim!» dedi ve hemen çarpışmağa girişti. Onu, göz açtırmadan, hiç bekletmeden öldürdü. [46]

Nâfi b. Hilâl'in Müzâhım'ı Öldürmesi:

Hız. Hüseyin'in Eshabından Nâfi' b. Hilâl da, Müzâhım b. Hureys ile karşılaştı.

Müzâhım «Ben, Osman'ın dinindeyim!» dedi,

Nâfi «Sen, Osman'ın dininde değil, Şeytan'm dinindesin!» diyerek üzerine saldırıp onu öldürdü. [\[47\]](#)

Amr b. Haccac'ın Küfe Leşkerini Kışkırtıp Hep Bîrden Hücuma Kaldırması:

Amr b. Haccac, Küfe leşkerine bağıarak «Ey ahmaklar! Siz şehir süvarileri, kimlerle çarpışıyor biliyor musunuz? : Ölmeyi isteyen ve özleyen bir kavmla!

Hiç biriniz, onlarla ayrı ayrı çarpışmasın!

Onlar, azdırlar. Azala azala hiç kalmazlar! ,,

Vallahi, sizler, onlara birer taş atmış olsaydınız, hepsini öldürürdünüz!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Doğru söyledin. Görüş, ancak senin görüşündür!» dedi ve Küfe leşkerine haber göndererek, kendilerinden bir adam, onlardan da bir adam meydana çıkıp tek tek çarpışma yerine, Hz. Hüseyin ve Eshabımın üzerine hep birden hücuma kalkmalarını emr etti.

Amr b, Haccac «Ey Küfeliler! Sizler itaatinizi ve cemaatınızı iltizam ve tercih ediniz.

Dinden çıkmış, îmam ve Öndere karşı aykırı harekete kalkışmış, olanların öldürülmesinde tereddüde düşmeyiniz!» dedi.

Hız. Hüseyin «Ey Amr b. Haccac! Sen, halkı, benim üzerime saldıрмаğa mı kışkırtıyorsun?

Biz, dinden çıktık ta, sizler mi onun üzerinde duruyorsunuz?!

Vallahi; canlarınızın alınacağı ve amellerinize göre öleceğiniz sırada, hangimizin dinden çıktığını, Cehenneme atılmağa ve orada yanmağa kimin daha elverişli ve müstahık olduğunu öğreneceksinizdir!» dedi.

Amr b. Haccac, sağ taraftan, Ömer b. Sa'd de, Fırat tarafından hücuma geçtiler.

Bir müddet çarpıştılar. [\[48\]](#)

Müslim b. Avsece'nin Vurulup Şehid Düşmesi ve Hz. Hüseyin Hakkındaki

Vasîyyeti:

Hız. Hüseyin'in ilk Esbabından olan Müslim b, Avsece, çarpışma sırasında vurulup yere" düştü.

Amr b. Haccac'la adamları dönüp gittikten sonra Hız. Hüseyin, Müslim b. Avsece'nin yanına vardı.

Müslim b. Avsece, son nefesini vermek üzere idi.

Hız. Hüseyin «Ey Müslim b. Avsece! Rabb'in sana rahmet etsin!» dedi ve «.. Onlardan kimi, adadığım (şehidliği) ödedi. Kimisi de, bunu ödemeyi bekliyor.

Onlar, hiç bir suretle ahidlerini değiştirmediler. (Ahzab: 23)» âyetini okudu.

Habîb b. Müzahir de, onun yakınında bulunuyordu. «Ey Müslim! Vurulup düştüğün yerde taziyede bulunmak bana düştü.

Ben, seni Cennetle müjdelirim!» dedi.

Müslim b. Avsece, pek hafif ve zaif bir sesle, ona «Allah da, seni hayırla müjdelesin!» dedi.

Habib b. Müzahir «Eğer, şu saatlerimde izin sıra benim de sana gelip kavuşacağımı bilmeseydim, bütün arzu ve isteklerini yerine getirmek üzere bana vasiyyette bulunmanı arzu ederdim.

Çünkü, sen, buna akrabalık ve din yönünde.1 lâıyısın ve ehliyetlisin.» dedi.

Müslim b. Avsece «Evet! Allah, seni rahmetile esirgesin. Benim, sana vasiyyetim şudur :» deyip elile Hız. Hüseyin'e işaret ederek «Onun yanında, önünde ölmendir!» dedi.

Habib b. Müzahir «Kabe'nin Rabb'ına and olsun ki: öyle yapacağım» dedi.

O sırada Müslim b. Avsece, ruhunu Allah'ına teslim etti.

Müslim b. Avsece'nin cariyesi «Ey İbn-i Avsececiğim! Eyvah Efendici-ęim!» diyerek feryad edince, Amr b. Haccac'm adamları «Müslim b. Avse-ce'yi öldürmüşüz!» diye bağırıştılar.

Şebes b. Rİb'î başındaki adamlarından bazılarına «Anaları ağlayasıca-lar! Sizler, ancak, kendi ellerinizle kendinizi Öldürüyor, kendinizden başkaları için kendinizi zillete ve hakarete düşürüyor, Müslim b. Avsece gibi bir zatın öldürölmesile ferahlanıyor ve seviniyorsunuz!?

Kendisine itâât ve inkıyad ettiğim Allah'a yemin ederim ki: ben, onu. Müslümanlar içinde pek şerefli bir mevkide görmüşümdür,

Batı, onun Azerbeycan muharebesinde Müslüman süvarileri işi sona erdirmezden önce, müşriklerden altı'kişiyi öldürdüğünü görmüşümdür.

Siz, onun gibi bir zat öldüröldü diye mi ferahlanıyorsunuz?!» dedi.

. Müslim b. Avsece'yi» Müslim b. Abdullâh-ud Dıbâbî ile Abdurrahman b. Ebî Huşkâre şehid

etmişti. [\[49\]](#)

Abdullah b. Umeyr'in Şehid Düşmesi:

Sol kol kumandanı Şimr b. Zilcevşen'in birlikleri de, her taraftan, Hz. Hüseyin ve Eshabma karşı hücumla geçtiler.

Yesar ve Salim adlarındaki kişileri ilk sıralarda öldürmüş bulunan Abdullah b. Umeyr, onlarla şiddetli çarpışmalar yaptı.

Hâni b. Sübeyt-ul Hadramî ile Bükeyr b. Hayy-üt Teymî birlikte hücum ederek onu şehid ettiler.

Hz. Hüseyin'in, Müslim b. Avsece'den sonra şehid olan ikinci Sahabîsi bu, oldu. [\[50\]](#)

Küfelilerin Ortalarına Alıp Şehid Ettikleri Dört Kahraman:

Ömer b. Hâlid-üs Saydâvî, Câbir b. Haris, Ömer b. Halid'in azadlıları Sa'd ve Mücemmi' b. Abdullâh-ul Âizî, çarpışmanın başlarında kılıçlarını sıyırıp Küfe leşkerinin içlerine dalmışlardı.

Küfe leşkerleri, Onları, ortalarına aldılar. Onların arkadaşlarıyla irtibatlarını kestiler.

Abbas b. Ali, onları kurtarmak için hücumla geçti ise de, kurtaramadı. Küfe leşkerleri, onların hepsini bir yerde şehid ettiler. [\[51\]](#)

Küfe Süvarilerinin Bozguna Uğramalara:

Hz. Hüseyin'in Eshabı şiddetle çarpışıyorlar, hele otuz iki kişiden ibaret süvarileri, her taraftan hücumla kalkan Küfeli süvarilere kahramanca karşı koyuyorlar, onları bozup dağıtıyorlardı.

Küfe süvari birlikleri kumandanı Azre b. Kays, süvarilerinin her tarafta bozguna uğradığını görünce, Ömer b. Sa'd'e, Abdurrahman b. Hisn'ı gönderdi ve «Şu azıcık sayıdaki kişilerin süvarilerime yaptıklarını görmüyor musun? Piyade ve okçu birliklerini de, harekete geçersen a!» dedi.

Ömer b. Sa'd, Şebes b. RibVye «Onların- üzerine sen yürümez misin?» dedi.

Şebes «Sübhânallâh!» Bütün Küfeliler ve Küfe büyüklerinden, okçuların bağında ona göndermek için benden başkasını bulamadın mı?» dedi.

gebeş, Hz. Hüseyin'le çarpışmayı zâten başından beri iyi görmüyordu.

Şebes b. Rib'î, gitmekten kaçınınca, Ömer b. Sa'd, onun yerine Husayn b. Nümeyr'i çağırdı. Onu, beş yüz okçu ile, Hz. Hüseyin'in üzerine gönderdi.

Bunlar, Hz. Hüseyin'le Eshabma ok yağdırmağa başlayınca, atlar, oklara dayanamadılar, sarsıldılar ve irleyemediler.

Bunun üzerine, hepsi de, atlarından inip yaya oldular. [\[52\]](#)

Hürr'ün Kahramanlığı ve Cesaretliliği:

Eyyub b. Mişrah-ül Hayvani *der* ki «Vallahi, Hürr b. Yezîd'in atım karnından bir okla ben vurmuştum. Biraz sonra, at, titredi, sarsıldı ve yüzünün üzeri kapandı.

Hürr, atın üzerinden bir arslan gibi yere sıçradı. Kılıcı elinde idi. (Beni mi korkutacaksın? Ben, Hürr b. Yezîd'im! Arslanlar topluluğunun en cesâ-retlisiyim!) diyordu.

Ben, onun kadar korkusuz, telaşsız hiç bir kimse görmedim! [\[53\]](#)

Hz. Hüseyin'e Vardım İçin DUA Eden İhtiyarlar:

Sa'd b. Ubeyde *der* ki «Küfelüerin, ihtiyarlarından bazıları, küçük bir tepe üzerinde dikilmişler, ağlıyorlar ve (Ey Allah'ım! Sen, yardımını indir!) diyorlardı.

Onlara: (Ey Allah düşmanları! Onu, siz Küfelii bu duruma düşürmedi-niz mi ki bir de tutup Ona yardım etmesini Allâh'dan istiyorsunuz?!) dedim.» [\[54\]](#)

Hz. Hüseyin'le Eshabınm Çadırlarının Ateşe Verilmesi:

Çarpışma, öğleye kadar şiddetle devam etti.

Çadırların sık ve birbirlerine dolaşık olması yüzünden Küfe leşkeri, onlara ancak cepheden, bir taraftan hücum edebiliyorlardı.

Ömer b. Sa'd, bunu görünce, çadırları bozmak, yıkmak ve onları, sağ-"dan, soldan kuşatmak için leşkerinden bir kısmını gönderdi.

Bunlar, çadırları açmak ve çadırlarda bulduklarını yağmalamakla uğraşırken, Hz. Hüseyin'in Eshabından üçer, dörder kişi, çadırların aralarında Küfelileri öldürüyorlar, yakından okla vurup yere seriyorlardı.

Buaun üzerine, Ömer b. Sa'd, leşkerine «Siz, ne çadırlara giriniz, ne de, onları bozmakla uğraşınız.

Sız, bütün çadırları ateşe verip yakınız!» diyerek emir verdi. Küfe leşkerleri, ateş getirip çadırları tutuşturdular.

Hz. Hüseyin, Eshabına «Bırakınız, varsınlar, onları yaksınlar. Çadırlar, tutuştukları zaman, bir ateş hattı hâsıl olur, oralardan size saldırmağa kadir olamazlar!» dedi.

Hz. Hüseyin'in dediği gibi de, oldu.

Küfe leşkerleri; Hz. Hüseyin'le Eshabını sağdan, soldan ve arkadan kuşatmak imkânını bulamadılar. Onlarla, ancak, tek cepheden çarpışma yapabildiler. [\[55\]](#)

Ümmü Vehb'in Şehid Edilmesi:

Abdullah b. Umeyr'in zevcesi Ümmü Vehb; kocası Abdullah'ın cesedi başına oturmuş, elile hem onun yüzünden tozları siliyor, hem de «Cennet, sana kutlu, Cennet nimetleri sana afiyet olsun!» diyordu.

Şımr b. Zilcevşen, uşağı Rüstem'e «Onun basma bir sırıkla vur!» dedi.

Rüstem, sırıkla vurup basuru parçalayınca, Ümmü Vehb, olduğu yerde can verdi. [\[56\]](#)

Hz. Hüseyin'in Çadırının, İçindekilerle Birlikte Yakılmak istenilmesi :

Şımr b. Zilcevşen, Hz. Hüseyin'in çadırına kadar ilerleyip nızrağıyla vurdu ve «Bana ateş getiriniz! Şu çadırı, içindeki halk ile birlikte yakacağım!» diyerek bağırdı.

Kadınlar, feryad ederek çadırdan dışarı fırladılar.

Hz. Hüseyin «Ey İbn-i Zilcevşen! Sen, benim çadırımı, Ev halkımla" birlikte yakmak için ateş getiriyorsun! Allah da, seni, Cehennem de yakar!» diyerek bağırdı.

Humejd b. Müslim der ki «Şımr b. Zücevşan'e : (Sübhânallâh! Bu, senin için iyilik olmaz.

Sen, kendinde iki şeyi birleştirmek, yâni Allah'ın ateş azâbı ile azab etmek, çocukları ve kadınları öldürmek mi istiyor sun?!

Vallahi, senin bu şekilde Öldürmene, ne iş başındaki adamlar, ne de, vâ-lin razı olur!) dedim.

Şimr (Sen, kimsin?) diye sordu.

(Ben, kim olduğumu sama bildirecek değilim!) dedim. Beni tanır da, Sultan katında bana bir zarar verir diye korktum.

Şimr'in yanına benden daha sözü dinlenir bir adam, Şebes b. Rib'i geldi.

Ona: (Ben, senin sözünden daha kötü bir söz, şu durağından da, daha kötü bir durak görmedim!

Ayıp ve kusurlu iş, kadınlara mahsustur!) dedi.

Bunun üzerine, Şimr, utanır gibi oldu. Gitmek için döndüğü sırada Zü-heyr b. Kayn ile on kadar arkadaşı hücum ederek Şimr ile arkadaşlarını çadırların yanından dağıttılar ve uzaklaştırdılar. [\[57\]](#)

Namaz Kılmak İçin Yapılan Münâkaşa ve Habîb b. Muzâhir'in Şehid Edilmesi:

Ebû Sümâme Amr b. Abdullâh-üs Sâidî; Küfe leşkerinin kütle halinde Hz. Hüseyin'e in'le Eshabına doğru her taraftan ilerleyip geldiklerini görünce, Hz. Hüseyin'e «Ey Ebû Abdullah! Varlığım, Sana feda olsun!

Ben, şuaların, gittikçe Sana yaklaştıklarını görüyorum. Vallahi, ben, İnşâallâh, Senin uğrunda ölmedikçe, Sen, ölmezsin!

Fakat, şu vakti girmiş olan öğle namazım da, kıldıktan sonra Rabb'ıma kavuşmayı isterdim!» dedi.

Hz. Hüseyin, başını kaldırıp semâya baktı ve «Namazı, iyi hatırlattın. Allah, seni, namaz kılıcı zikir edicilerden eylesin!

Evet! bu, vaktiLi başlangıcıdır. Sor onlara bakalım. Namazımızı kılincay'a kadar bize müsâade ederler mi?» dedi.

Husayn b. Nümeyr «Onların namazı kabul olunmaz!» dedi.

Habîb b. Müzahir «Resûlullâh Aleyhisselâmm Hanedanından olanların namazı kabul olunmayacak ta, senin namazın mı kabul olunacak be hey eşek!» dedi.

Husayn b. Nümeyr, kızarak hücumla kalktı.

Habîb b. Müzahir, onu karşıladı. Atının yüzüne kılıçla çarptı. At, şahlandı. Husayn, atın üzerinden yere düştü.

Adamları yetişip Husayn'ı kurtardılar.

Habib b. Müzahir, onlarla bir müddet şiddetle çarpıştı.

Temîm oğullarından Büdeyl b, Sureym, ansızın Habîb'in başına kılıçla vurdu.

Temîm oğullarından başka birisi de, onu mızraklayıp yere düşürdü.

Husayn b. Nümeyr, gidip Habîb'in başına dikildi. Ona kılıçla vurdu durdu. Temîm!; i.11ip Habîb'in başını kesti. Husayn «Onu öldürmekte sana ortağım!» dedi. • Diğer Temîmî «Onu, benden başkası öldürmedi!» dedi.

Husayn «Onun başını bana ver de, atımın boynuna takayım ki halk, görsünler ve onun öldürülmesine katıldığımı bilsinler. Sonra, onu, sen alıp tbn-i, Ziyad'a götür. Ondan dolayı sana verilecek mükâfat bana lâzım değildir!» dedi.

Temîmî, yanaşmadı. Kavmi, araya girip Temîmî'yi ikna ettiler. Temîmî de, Habîb b. Muzâhir'in başını Husayn'a verdi. O da, atının boynuna taktı.

Husayn, Küfe'ye dönünce, başı, Temîmî'ye geri verdi.

Temîmî de, atının boynuna takarak îbn-i Ziyad'm köşküne götürdü.

Habîb b. Müzahir şehid edilince, Hz. Hüseyin, son derecede üzüldü ve sarsıldı.

«Bu hususta kendim için Allâh'dan sevap, Eshabım için de, hıfz-u himaye dilerim.» dedi. [\[58\]](#)

Babasının İntikamın Alan Genç

Habib b. Muzâhir'in, o zaman delikanlılık çağında bulunan oğlu Kasım; babasının başı köşke götürülürken, görür. Süvariden ayrılmaz. Temîmî,, köşke girdikçe, onunla girer. Köş3cten çıktıkça, onunla çıkar.

Adam, şüphelenerek «Yavrucuğum! Sen, beni ne için takip ediyorsun?» diye sorar.

Kasım «Bir şey için değil!» der.

Adam «Hayır! Yavrucuğum! Bana, doğrusunu haber ver. Sen, beni ne için takip ediyorsun?» der.

Kasım, «Bu yanında bulunan baş, benim babamın başıdır. Onu, bana ver *de* gömeyim!» der. [\[59\]](#)

Hürr'ün Şehîd Düşmesi:

Hürr b. Yezîd ve Züheyr b. ,Kayn, Küfe leşkerile en şiddetli çarpışmalar yapıyorlardı.

Birisi, Küfe leşkerinin ortasına dalar, o biri, onu kurtarırdı! Bir müddet, bu şekilde savaştılar.

Küfe piyade birlikleri Hürr'ün üzerine üşüştüler ve en sonunda onu şe-hid ettiler. [60]

Hürr'ü, Ebülveddâk'ân şehid ettiği rivayet edilir. [61]

Kerbelâ'da Kılman Son Öğle Namazı:

Küfe leşkeri, bir ara çarpışmayı durdurdu, öğle namazını kıldılar.

Hz. Hüseyin de öğle namazını, Eshabma Salât-ı havf (koru halinde namaz) olarak kıldırdı.

Saîd b. Abdüllâh-ul Hanefî'nin Şehid Düşmesi

Öğleden sonra, çarpışma bütün şiddetle başladı. Küfe leşkeri, Hz. Hüseyin'in yanına kadar geldi.

Hz. Hüseyin'in Eshabından Saîd b. Abdüllâh-ul Hanefî; Hz. Hüseyin'e sağdan, soldan atılan oklara kendisini hedef yapıp Hz. Hüseyin'i korumak için önüne dikildi! Okla vurulup yere düştü!

, Adam «yavrucuğum! Vali, onun gömülmesine razı olmaz. Ben, onu Öldürdüğüm için, valinin beni iyi bir mükâfatla mükafatlandırmasını istiyorum.» der.

Kasım «Fakat, Allah, sana -bundan dolayı cezanın ancak en kötüsünü verecektir!

Vallahi, sen, senden daha hayırlı olan bir zatı öldürdün!* der ve ağlar, Kasım, babasının katilini unutmaz.

Onu, bir gazada çadırında öğle vakti uyurken, kılıçla vurup öldürür. [62]

Züheyr b. Kayn'ın Şehid Düşmesi:

Züheyr b. Kayn «Ben, Züheyr'im! Ben, Kayn'ın oğluyum! Onları, Hüseyin'in üzerinden def eder, kovarım!» diyerek çarpışmakta idi.

Züheyr b. Kayn, bir ara, elile Hz. Hüseyin'in omuzuna dokundu ve «Yürü! Doğru yol gösterilmiş ve doğru yolu gösterici olarak! Bu gün, Peygamber Dedene, Kardeşin Hasan'a, Baban Aliyy-ül Murtaza'ya, Çift kanadlı yiğit Amucan Cafer'e, Allah'ın Arslanı Diri şehid Hamza Amucana kavuşacaksınız!» dedi.

Kesîr b. Abdullâh-uş Şâbî ile Muhacir b. Evs, ansızın saldırarak Züheyr'i şehid ettiler. [63]

Nâfi b. Hilâl'in Yakalanarak Şehid r

Nâfi b. Hilâl, üzerinde ismi yazılı zehirli okları Küfe leşkerine atmakta îdi.

Bu oklarla onlardan on ikisini öldürdü, o kadarını da yaraladı. En sonunda vurulup iki kolu kırılarak esir edildi.

Onu, Şimr b. Zilcevşen'le adamları yakaladılar. Ömer b. Sa'd'in yanına götürdüler.

Ömer b. Sa'd «Yazık ettin kendine ey Nâfi! Ne yaptın, kendine böyle kıydın?!» dedi.

Nâfi «Rabb'ım, benim ne yapmak istediğimi biliyor!» dedi.

Onun yüzünden akam kanlar, sakalını ıslatmakta idi. Nâfi, o halinde «Vallahi, sizden on ikisini öldürdüm. Bir o kadarını da, yaraladım. Cihad üzerinde kendimi kınamıyorum.

Eğer, benim bir kolum sağlam kalaydı, siz, beni kolay kolay esir edemezsiniz!» dedi.

Şimr, Ömer b. Sa'd'e «Allah, sana iyilikler versin! Öldür şunu!» dedi. Ömer «Onu, sen getirdin. İstersen, sen öldür!» dedi. Şimr, kılıcım sıyırdı.

Nâfi «Vallahi, sen, Müslümanlardan olsaydın, bizim kanlarımıza girmiş olarak Allah'ın huzuruna çıkmak sana güc gelirdi!

Hamd olsun Allah'a ki ölümümüzü, en şerli ve yaramaz kullarının ellerinde takdir ve böylece, bizlere şehidlik nasîb etti!» dedi.

Şimr, Nâfi'in yanına geldi ve : «Dağılınz Allah düşmanları! Dağılınz Şimr'in başından! O, kılıçla vurur sizi kaçırmaz.

Sizin için bir felâket, bir zehirdir ve çok acıdır o!» diyerek kılıçla vurup Nafi'i şehid etti. [64]

Hz. Hüseyin'in Önünde Kendilerini Bireir Birer Feda- Eden Kahramanlar :

Hz. Hüseyin'in Eshabı, Küfe leşkerinin başlarına yığıldıklarını görüp onlara karşı ne Hz. Hüseyin'i, ne de, kendilerini koruyamayacaklarını anlayınca, Hz. Hüseyin'in önünde ölme yarışına giriştiler.

Gifârîlerden Abdullah b. Azre ile Abdurrahman b. Azre, Hz. Hüseyin'in yanına gelip «Ey Ebû Abdullah! Sana selâm olsun! Biz, düşmanla Senin arana gerilip Seni, düşmanından korumak ve Senin

önünde ölmek istiyoruz!» dediler.

Hız. Hüseyin «Hoş geldiniz! Yakınıma geliniz!» dedi. Geldiler ve Hız. Hüseyin'in yanında çarpışmağa giriştiler.

CâbirÜerden, bir anadan doğma ve aynı zamanda Amuca oğulları olan Seyf b. Haris ile Mâlik b. Abd isimlerinde iki genç, Hız. Hüseyin'in yanına geldiler. Ağlayordardı.

Hız. Hüseyin, onlara «Ey kardeşimin oğulları! Ağlamayınız. Vallahi, biraz sonra, gözlerinizin aydın olacağını, sevineceğinizi umarım!» dedi.

Gençler «Allah, bizi, Sana feda etsin! Hayır! Vallahi, biz, kendimize ağ-lamayoruz. Senin, her taraftan kuşatıldığını ve bizim de, Seni korumağa güc yetiremeyeceğinizi görüyor, Sana ağlayoruz!» dediler.

Hız. Hüseyin «Ey kardeşimin oğulları! Siz, bu yolda bana nasıl iyilik yaptınız ve derd ortaklığı ettinizse, Allah da, sizi Müttakîlerin en güzel mükâ-fatlarla mükâfatlandırsın!» diyerek düa etti.

. Hanzala b. Es'ad-üs Şibâmî gelip Hız. Hüseyin'in önüne dikildi. Küfe leş-kerine, Kur'ân-i kerîmin :

«Ey kavmim! Doğrusu, ben, o sürü sürü fırkaların gününe misal vermenizden, Nuh Kavminin Ad'in, Semüd'un ve daha sonrakilerin hali gibi bir maceraya sapıp felâkete uğramanızdan korkuyorum.

Yoksa, Allah, kullarına bir zulüm dileyecek değildir.

Ky kavmim! Doğrusu, ben, size karşı o bağrışıp çağrışma günü olan Kıyamet gününden, o gün uğrayacağınız azabın dehşetinden endişe etmekteyim.

O gün, hesap yerini arkanızda bırakarak Cehenneme döneceğiniz gündür. O gün, sizi Allah'ın azabından hiç bir kurtarıcı yoktur.

Allah, kimi, şaşırtırsa, onun yolunu bir doğrultacak ta yoktur. (Ahzab -30-33) âyetlerini okuduktan ve «Geliniz, Hüseyin'le çarpışmayınız!» dedikten sonra, sözlerini Tâhâ sûresinin 61 inci âyetinin sonu olan :

«Sonra, Allah, azab ile sizin kökünüzü kurutur! Allah'a karşı yalan uyduran herkes, muhakkak, hüsrana uğramıştır!» tehdidile bitirdi.

Hız. Hüseyin, ona «Ey İbn-i Es'ad! Allah, seni rahmetile esirgesin!

Onlar, senin kabule davet ettiğin hakkı red ve inkâr ettikleri, seni ve arkadaşlarını öldürmeyi mübah sayarak ayaklandıkları ve bir çok sâlih kardeşlerini de, vurup öldürdükleri halde, senin Öğütünü nasıl dinler Ve geri dururlar?» dedi.

İbn-i Es'ad «Doğru söyledin! Sana kurban olayım. Sen, benden daha iyi bilirsin ve bunu bilmeğe daha lâıksın.

Artık, Ahirete gitsek te, kardeşlerimize kavuşsak olmaz mı?» dedi.

Hz. Hüseyin «Git! dünyadan ve dünyadakilerden hayırlı olan imtihansız ve ihtilasız mülke!» dedi.

Ibn-i Es'ad «Ebû Abdullah! Sana ve Senin Ehl-i Beyt'ine selâm olsun!

Allah, bizi Cennette kavuştursun, buluştursun!» dedi.

Hz. Hüseyin «âmin! Âmin!» dedi.

İbn-i Es'ad, ilerleyip çarpışa çarpışa şehid oldu.

İbn-i Es'ad'dan sonra Câbirî gençler de Hz. Hüseyin'e yönelip «Selâm Sana ey Resûlullâh'ın oğlu!» dediler ve ilerlediler.

Hz. Hüseyin «Allah'ın selâm ve rahmeti sizlere de olsun!» dedi. Bunlar da, çarpışa çarpışa şehid oldular.

Abis b. Ebî Şebîb-üş Şâkirî, yanında Gakir'in âzadlısı Şevzeb bulunduğu halde, Hz. Hüseyin'e doğru geldi.

Abis, Şevzeb'e «Ey Şevzeb! Seci, ne yapmayı düşünüyorsun?» diye sordu.

Şevzeb «Ne yapacağım: Resûlullâh'ın kızının oğlunun yanında Seninle birlikte ölünceye kadar çarpışacağım!» dedi.

Abis «Sen, bu düşüncede ve kararda isen, Ebû Abdullah'ın önüne var. O, diğer Eshabına yaptığı gibi, senin arkandan da Senin için Allâh'dan ecir dilesin. Senin için ben de, ecir dilerim.

Keski, o saatte benim yanımda da, benim için Allâh'dan ecir dileyebilecek bir kimse bulunsaydı! Ben, buna senden daha lâyıktım.

Bize takdir olunan her şeyden dolayı kendimiz için ecir dileyeceğimiz gün, bu günden ibarettir.

Bu günden sonra amel yok, ancak hesap var!» dedi.

Şevzeb, Hz. Hüseyin'in yanına vardı. Selâm verdikten sonra ilerleyip çarpışmağa girişti. Çarpışa çarpışa şehid oldu.

Abis, Hz. Hüseyin'e «Ey Ebû Abdullah! Vallahi, yer yüzünde yakın veya uzak, bana, Senden daha sevgili, Senden daha üstün bir varlık yoktur.

Eğer, Senden zulüm ve ölümü kaldırmak için canımı ve kanımı feda etmekten daha üstün bir şeye mâlik ve kadir olsaydım, onu da, feda ederdim!

Selâm olsun Sana ey Ebû Abdullah!

Ben şahadet ederim ki: Sen de doğru yoldaşındır, Senin baban da, doğru yolda idi!» dedikten sonra kılıcını sıyırıp Küfe leşkerine doğru gitti.

O gün, Kerbelâ'da bulunmuş olan Rebi' b. Temîm der ki «Âbis'i, gelirken görünce, tanıdım.

Kendisi, bir çak harplerde bulunmuştu. Halkın en cesaretlisi idi.

(Ey halk! Bu, arslanların arslanıdır! Bu, İbn-i Ebî Şebîb'dir. Sakın, hiç biriniz ona karşı varmayın!) dedim.

Abis (Yok mu adama karşı çıkacak bir adam!) diyerek haykırıyordu. Ömer b. Sa'd (Onu, taşa tutunuz!) diye emr etti.

Abis, her taraftan taş yağmuruna tutulduğunu görünce, zırhını sırtından, miğferini başından çıkarıp attı ve Küfe leşkerinin üzerine yürüdü.

Vallahi, onun; Küfe leşkerinden iki yüzden fazlasını Önüne katıp kovaladığını gördüm!

Sonra, onu, her tarafından kuşattılar. En sonunda öldürüldü.

Onun basını bir çok adamların ellerinde gördüm ki onlardan her biri (Bunu, ben öldürdüm!), (Bunu, ben Öldürdüm!) diyordu.

Ömer b. Sa'd, gelip (Çekişmeyiniz. Bu, bir tek mızrak demirile Ölmemiş-tir!) deyince, bu söz, onları susturmağa ve aralarını ayırmağa, anlaşmazlıkları halle kâfi geldi.» [\[65\]](#)

Dahhâk b. Abdullah'ın Kerbelâ'dan Kaçıp Canını Kurtarması:

Dahhâk b. Abdullâh-ul Mısrakî der ki «Hüseyin'in Eshabının şehid olduklarım, kendisinin yanında Süveyd b. Amr-ul Has'amî ile Beşîr b. Amr-ül Hadramîden başka kimse kalmadığını, sıra Hüseyin'e ve Ev halkına gelip dayandığını görünce «Ey Resûlullâh'ın oğlu! Aramızda ne konuştuğumuzu biliyorsun: ben, Sana (Senin yanında çarpışanlar buldukça, ben de, yanında çarpışıyorum! Yanında çarpışan kimse göremeyince de, yanından ayrılıp gitmem bana helâl ve serbest olmalıdır!) demiştim. Sen de bana (Olur!) demiştin, dedim.

Hüseyin (Doğru söylüyorsun ama, nasıl kurtula bileceksin? Eğer, buna gücün yeterse, dönüp gitmekte serbestsin!) dedi.

Atımın yanına vardım.

Arkadaşlarımın, atlarını sinirlediklerini gördüğüm sırada, ben, atımı, arkadaşlarımın çadırları arasındaki bir çadıra sokmuş, kendim piyade olarak çarpışmışım.

Hüseyin'in önünde iki kişi vurulup şehid olduğu, başka birisinin de, eli kesildiği zaman, Hüseyin, bana tekrar tekrar (Sen de çolak olma. Allah, senin elini kesmesin!

Allah, seni de, Peygamberinin Ehl-i Beyt'inin mükâfatile mükâfatlandırırın!) dedi.

Bana izin verdiği zaman, atımı çadırdan çıkarıp üzerine atladım.

Kendimi, iyice berkiştirdikten sonra tepip dört nala kaldırdım. Dolu dizgin Küfe leşkerinin ortalarına daldım. Küfe leşkeri, ikiye bölünerek bana yol açmak zorunda kaldılar.

Onlardan on beş kişi peşime düştü. Fırat yakınlarında bulunan Şüfeyye köyüne eriştiğim zaman, bana kavuştular.

Onlara doğru dönünce, Kesîr b. Abdullâh-uş Şâbî, Eyyub b. Mişrah-ul Hayvani ve Kays b. Abdullâh-üs Sâidî, beni tanıdı. Arkadaşlarına (Bu, Dahhâk b. Abdullâh-ül Mişrakî'dir. Amucamızın oğludur bu!

Size, Allah aşkına and veriyoruz, vaz geçiniz şundan!) dediler.

Onların yanında bulunanlardan, Temim oğullarından üç kişi (Olur! Vallahi, kardeşlerimizin, adamlarından vaz geçilmesi hakkındaki davetlerini biz kabul edeceğiz!) dediler.

Temîmîler, böyle, dostlarımın teklifini kabul edince, o birleri de, kabul ettiler.

Böylece, Allah, beni onların ellerinden kurtardı.» [\[66\]](#)

Okçu Ebüşşa'sâ'm Şehid Oluşu:

Ebüşşa'sâ Yezîd b. Ziyad-ül Kindi, iyi ok atıcı idi.

Ömer b. Sa'd; Hz. Hüseyin'in tekliflerini kabul etmediği zaman, Hz. Hüseyin tarafına geçmişti.

Ebüşşa'sâ, Hz. Hüseyin'in önünde iki dizi üzerine gelerek yüz ok attı.

Ebüşşa'sâ, ok atarke «Ben, Arcele atlısı îbn-i Behdele'yim!» der, Hz. Hüseyin de «Allah'ım! Onun, attığı oku rast getir! Mükâfatını da, Cennet kıl!» diyerek düa ederdi.

Ebüşşa'sâ, her oku attıkça, ayağa kalkar, bakardı.

Bütün oklarını böylece atıp tüketti. Kendisi de şehid oldu. [\[67\]](#)

Aliyyül-Ekber'in Şehid Oluşu:

Hz. Hüseyin'in yanındaki Eshabıridan en sonraya kalan, Süveyd b. Amr-ul Has'amî idi. Ehl-i Beyt'inden ilk şehid olan da, büyük oğlu Aliyy-ül Ek-ber'di.

Aliyy-ül Ekber, Küfe leşkerine zaman zaman saldırmakta idi. [\[68\]](#) Saldırırken de «Ben, Ali b. Hüseyin b. Ali'yim!

Beytüllâh'ın Rabb'ına and olsun ki: biz; Peygamber'e; Şimr'den, Şe-bes'den ve Babası Belirsiz'in oğlu'ndan daha yakın, ve daha önce geliriz-dir! [69]

Vallahi, bizim hakkımızda, Babası Belirsiz'in oğlu, emir ve hüküm veremez!» diyerek Recez söylemekte idi. [70]

Iraklılardan bir adam, onu emân dilemeğe davet etti ve «Sen, Mü'minler Emîr'i Yezîd b. Muaviye'nin akrabası olduğun için, biz bu akrabalığı gözetmek istiyoruz.

İstersen, sana emân verelim, seni öldürmeyelim?» dedi.

Aliyy-ül Ekber «Resûlullâh Aleyhisselâm ile olan akrabalık, gözetilmeğe daha lâyıktı!» dedi. [71]

Ali b. Hüseyin, zaman zaman yukarıki Recezi söyleyerek Küfe leşkerine saldırdığı sırada, Mürre b. Munkız, b. Nûman «Eğer, o, bana rastlar ve bu yaptığı gibi yaparsa, onun babasını ağlatmazsam, Araplar, beni kınasın!» dedi.

Ali b. Hüseyin, yine Küfe leşkerine kılıçla saldırırken, Mürre b. Münkız, önünü kesti ve onu mızraklayıp yere düşürdü. Küfe leşkeri, üzerine üşüşerek kılıçlarla parçaladılar.

Humeyd b. Müslim-ül Ezdî der ki «O gün, Hüseyin'den kulağımla işittim. Diyordu ki : (Oğulcağızım! Allah, seni öldüren kavmi öldürsün!

Onlar, Rahman olan Allah'a karşı ayaklandılar ve Resûluüâh'a olan hürmeti, saygıyı kaldırdılar!

Senden sonra, dünya, bana bir toprak yığındır!)

Doğan güneş gibi bir kadının, Ali'nin yanına doğru koşarak geldiğini de, gördüm. (Eyvah! Kardeşciğim! Kardeşimin oğlu!) diyerek feryad ediyordu.

Onun, kim olduğunu sordum.

(Resûlullâh'm kızı Fatıma'nın kızı Zeyneb'dir.) denildi.

Zeyneb, Ali'nin cesedinin yanına gelince, üzerine kapandı.

Hüseyin, geldi. Onu, elinden tutup çadıra kadar götürdü. Sonra, oğlunun yanına geldi. Gençler de, onun yanına geldiler.

Gençlere (Kardeşinizi taşıyınız!) dedi. Onu, vurulup düştüğü yerden kaldırdılar. Önünde çarpıştıkları çadırlarının önüne kadar taşıyıp oraya koydular. [72]

Abdullah b. Müslim'in Alından ve Göğsünden Okla Vurulup Şeliid Edilmesi i

Küfe leşkeri arasından Amr b. Subeyh-us Saydâvî, Abdullah b. Müslim b. Akîl'e bir ok attı.

Abdullah, alnını avucu ile korumak isteyince, ok, avucunu, onun alınma mıhladı.

Abdullah, elini, ahundan ayıramadı. [73]

Avucunun, alnında mıhlanıp kaldığını görünce : «Ey AUâh'un! Bizi yalnız bırakmak ve zillete düşürmek istediler.

Bizi vurup öldürdükleri gibi, Sen de, onları öldür!

Bizi zillete düşürdükleri gibi, Sen de, onları zillete düşür!> dedi. [74]

Amr b. Subeyh, attığı ikinci okla onun göğsünü, kalbini yardı. Küfe leşken, yok etmek için her taraftan onun üzerine üşüştüler. [75]

Ard Arda Şehid Edilen EhU Beyt Gençleri:

Küfe leşkerinden Abdullah b. Kutbet-üt Tâî, hücum edip Avn b. Abdullah, b. Cafer'i şehid etti.

Amir b. Nehşel-üt Teymî, saldırarak Muhammed b. Abdullah, b. Cafer'i şehid etti.

. Osman b. Halici, b. Üseyr-ül Cühenî ile Bişr b. Savt (Havt)-ül Hemdânî, Abdurrahman b. Akîl'i şehid ettiler.

Abdullah b. Azret ül Has'amî. Cafer b. Akîl'i okla vurup şehid etti.

Humeyd b. Müslim der ki «Bir genç, bize doğru geliyordu ki yüzü, sanki, ay parçası idi. Elinde kılıç, üzerinde gömlek ve izar (pelerin) vardı.

Ayak sandallarından birisinin bağı kopmuştu. Hangisinin kopuk olduğunu unuttu. Belki de, solu kopuktu.

Bana, Amr b. Sa'd b. Nüfeyi-ül Ezdî (Vallahi, bunun üzerine saldıracağım!) dedi.

(Sübhânallâh! Onu, kuşatmış olduğunu gördüğün şu leşkerin öldürmeleri sana yetmiyor mu ki, bir de, ona, sen saldırmak istiyorsun?!) dedim.

(Vallahi, onun üzerine saldıracağım!) dedi ve saldırdı. Onun başına ki-hçla varmadıkça, dönmedi.

Başına kılıç vurulunca, genç (Amucaciğim!) diyerek yüzünün üstüne düştü.

Hüseyin, kızdı. Bir anda şahin gibi yetişti. Kükremiş arslan saldırısıyla Amr b. Sa'd'e saldırdı. Kılıçla ona şiddetli bir darbe indirdi.

Amr, kolu ile korundu ve çığlık kopardı.

Küfe süvarileri, Amr'ı, Hüseyin'den kurtarmak için hücumla geçtilerse de, Amr'ın parmaklarından can çekilmekte idî ve öldü, gitti.

Meydan aralaşınca, Hüseyin'in, gencin başına varıp dikildiğini, o sırada gencin de, ayaklarından can çekilmekte olduğunu gördüm.

Hüseyin : (Kahr olsun seni öldüren kavm!

Kıyamet gününde onların hasmı, senia Ceddindir!

Vallahi, sen, Amucanı güc yetiremeyeceği bir işe seslenerek çağırđın.

Halbuki o, senin dâvetine icabet etse de, etmese de, sana bir faydası olmayacaktır!

Vallahi, onun düşmanları çoğaldı, yardımcıları azaldı!) dedikten sonra genci yerden kucaklayıp kaldırdı. Gencin göğsünü, göğsüne bastırdı. Ayaklarının yerde süründüğünü gördüm.

Kendi kendime : (Bunu götürüp te, ne yapacak acebâ?) dedim.

Onu da, oğlu Ali b. Hüseyin'in yanına götürüp bıraktı.

Bu gencin kim olduğunu sordum.

(O_f Kasım b. Hasan, b. Ali, b. Ebî Tâlib'dir!) denildi.» [\[76\]](#)

Hz. Hüseyin'in Yargun Düşüp Bir Müddet Olduğu Yerde Kalması:

Hz. Hüseyin, uzunca bir müddet olduğu yerde hareketsiz kaldı.

Küfe leşkerinden bir adam, Onun yanına kadar vardı. Onu öldürmeyi üzerine almaktaki günahın ağırlılığını düşünerek geri döndü.

Beddâ* oğullarından Mâlik b. Nüseyr Bişr-ül Kindi, Hz. Hüseyin'in yanına varıp başına kılıçla vurdu.

Kılıç, başındaki külahı kesti ve başına battı. Başından kanlar akmağa başladı. Külah, kanla doldu.

Hz. Hüseyin, ona «Bir şey yeme, içme! Yiyecek içecek bulma!

Allah, seni zâlimler güruhu ile haşr etsin!» dedi.

Başındaki külahı atıp bir takye istedi. Onu giydi ve üzerine sarık sardı. Yorgun düşüp olduğu yerde kaldı.

Mâlik b. Nüseyr, gelip Hz. Hüseyin'in atmış olduğu deniz koyunu yününden dokunmuş külahı

aldı. [77]

Mâlik b. Nüseyr'in Akıbeti:

Mâlik b. Nüseyr, evine dönünce, karısı Ümmü Abdullah'a «Gel şu külahın kânını yıka!» demiş, kadın ise «Sen, Resûlullâh'ın kızının oğlunu soyup onu evime mi soktun? Çıkar, götür oau, benden uzaklaştır;» diyerek kınamış, azarlamıştır.

Kendi adamlarının anlattıklarına göre: Mâlik b. Nüseyr; Muhtar tarafından öldürülünceye kadar fakirlik ve yoksulluktan kurtulamamıştır. [78]

Hız. Hüseyin'in Kucağında Okla Vurulan Yavrusu:

Hız. Hüseyin, bir ara, küçük yavrusu Abdullah, dizinde, kucağında olduğu halde, oturuyordu. [79]

Abdullah, o zaman üç yaşında idi.

Küfe leşkerinin attıkları oklar, Hız. Hüseyin'in sağuna, soluna, önüne ve arkasına düşüyordu. [80]

Esed oğullarından bir adam, bir ok atarak (Abdullah'ı boğazından vurdu.

Hız. Hüseyin, kanla dolan avuçlarını yere boşalttı. Yer, kanı sordu.

«Yâ Rab! Bize, göklerden yardım etmeyeceksen, hakkımızda ondan daha hayırlısını ihsan et!

Şu zâlim kişilerden de, bizim intikamımızı al! [81]

Ey Allah'ım! Bunlarla ve kavmımızdan olanlarla aramızda Sen hükmünü ver!

Yardım etmek için bizi çağırıyorlar. Sonra da, tutup bizi öldürüyorlar!» dedi. [82]

Hız. Hüseyin, yavrusunun boğazına saplanan oku çekip attıktan sonra, elile kanını silerken de «Vallahi, sen, Allah katında, Salih Peygamberin Devesinden daha şerefli ve kıymetlisin.

Muhammed Aleyhisselâm da, Allah katında Salih Peygamberden daha üstün ve kıymetlidir!» diyordu. [83]

Sonra, bir bez getirtti. Bezi yırtıp çocuğu ona sardı. Kılıcını sıyrarak tekrar çarpışmağa girişti. [84]

[1] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 121-122.

[2] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 122.

[3] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 122.

[4] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 123.

[5] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 123.

[6] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 123-124.

[7] Taberi-Tarih c. 6, s. 235-237 124

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 124.

[8] Dineveri-Ki abu l'ahbar s. 254

[9] İbn-i Abd-i Rabbih-İkdülferid c. 3, s. 217

[10] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 125.

[11] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 254

[12] Zehebi-Âlamünnübelâ c. 3, s. 202

[13] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 254-255

[14] Zehebi-Âlâm. c. 3, s. 202

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 125-126.

[15] Taberi-Tarih c. 8, s. 222

[16] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 256

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 126.

[17] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 126-127.

[18] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 127-128..

[19] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 128-129.

[20] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 129-130.

[21] Taberi-Tarih c. 6, s. 237-239

[22] Zehebi-Alâmünnübelâ t. 3, s. 2G2

[23] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 130-131.

[24] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 131-132.

[25] Taberi-Tarih c. 6, s. 239-240

[26] Dineveri-Kıtabül'ahbar s. 256

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 133-134.

[27] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 134-135.

[28] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 136.

[29] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 136.

[30] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 137.

[31] Taberi-Tarih c. 'e, s. 240-243

[32] Zehebî-Alâmünnübelâ c. 3, s. 203

[33] Zehebî-Tarihul'islam c. 3, s. 53

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 137-142.

[34] Zehebî-Tarihul'islam c. 3, s. 53, İbtî-i Esîr-El kâmil c. i, s. 118

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 142.

[35] Tataerî-Tarih c. 6, s. 243-244

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 142-144.

[36] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 144-146.

[37] Taberi-Tarih c. 6, s. 244-245

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 146-147.

[38] İbn-i Abd-i Rabbih-İkdülferîd c. 2, s. 218, Zehebî—Âlâm, c. 3, s. 210

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 147.

[39] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 147.

[40] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 147-149.

[41] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 149.

[42] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 149-150.

- [43] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 150.
- [44] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 150-152.
- [45] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 152.
- [46] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 152.
- [47] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 152-153.
- [48] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 153.
- [49] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 152-155.
- [50] Taberi - Tarih c. 6, s. 245-249
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 155.
- [51] Taberi - Tarih c. 6, s. 255
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 155.
- [52] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 155-156.
- [53] Taberi - Tarih c. 6, s. 249-250
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 156.
- [54] Taberi - Tarih c. 6, s. 222
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 156.
- [55] Taberi - Tarih c. 6, s. 222
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 156-157.
- [56] Taberi - Tarih c. 6, s. 222
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 157.
- [57] Taberi - Tarih c. 6, s. 222
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 157-158.
- [58] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 158-159.
- [59] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 159-160.
- [60] Taberi - Tarih c. 6, s. 250-252
- [61] Taberi - Tarih c. 6, s. 250
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 160.
- [62] Taberi - Tarih c. 6, s. 252.
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kербela Faciası, Akçağ Yayınları: 160.

[63] Taberi - Tarih c. 6, s. 252.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 161.

[64] Taberi - Tarih c. 6, s. 252.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 161-162.

[65] Taberi - Tarih c. 6, s. 252.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 162-165.

[66] Taberi - Tarih c. 6, s. 252.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 165-166.

[67] Taberi - Tarih c. 6, s. 252.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 166.

[68] Taberi-Tarih c. 6, s. 250-256

[69] Mus'ab-üzzübeyri-Neseb-i -Kureyş s. 57

[70] Taberi-Tarfrüi ç. 6, s. 256

[71] Mus'ab-üzzübeyri-Neseb-i Kureyş s. 57

[72] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 166-167.

[73] Taberi-Tarih c. 8, s. 2S6

[74] Taberi-Tarih c. 7, s. 129

[75] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 168.

[76] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 168-169.

[77] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 169-170.

[78] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 170.

[79] Taberi-Tarih c. 6, s. 256-257

[80] Zehebi-S Âlâmünnübelâ c. 3, s. 203

[81] Taberi-Tartü c. 6, s. 257

[82] Taberi-Tartü c. 6, s. 220, Zehebi-Alâm c. 3, s. 208

[83] Yakubî-Tarih c. 2, s. 245

[84] Taberi-Tarih c. 6, s. 220

Ehl-i Beyt Gençlerinden En Son Şehid Olanlar :

Hz. Hüseyin'e Su İçirmeyen Adamın Akıbeti:

Hz. Hüseyin'in Ev Halkıyla İrtibatının. Kesilmesi :

Şimr'in, Abdurranmanu'l-Cu'fî ile Münâkaşası ve Sövüşmesi :

Hz. Hüseyin'in Ev Halkından Bir Çocuğun Elinin Kesilmesi ve Hz. Hüseymin Bedduası :

Hz. Hüseyin'in Çevresindeki Piyadeleri Birbirine Katmaei :

Hz. Hüseyin'in Arkasından Mızraklanıp Yere Düşürülmesi

Hz. Hüseyin'in, Şimr b. Zikevşen Hakkındaki Teşhisi i

Hz. Hüseyin'in Başının Gövdesinden Ayırılması :

Hz. Hüseyin'in Şehid Edildiği Tarih :

Hz. Hüseyin'in Şehid Edildiği Tarihde Yaşı :

Hz. Hüseyin'in Elbise ve Silahlarının Soyulması :

Kerfoelâ Katillerinin Hastalığa Uğramaları ve Çocuklarının Delirmeleri:

Küfe Leşkerinin Çadırları Yağmalamaları :

Şehidler Arasından Kalkıp Çarpışan Şehid :

Hz, Hüseyin'in Oğlu Aliyyül Asgâr'm Kurtuluşu.

Sinan b. Enes'in Azarlanması ve Dövülmesi :

Kerbelâ'da Yakalanıp Brakılan Kişiler :

Hz, Hüseyin'in Kerbelâ Kat-i Âmindan Kurtulan Oğulları :

Hz. Hüseyin'in Cesedinin Atlara Çığirttirilmesi :

Kerbelâ Şehidlerinin Sayısı :

Kerbelâ Şehidlerinden Hz. Hüseyin ile Ona Mensub ve Akraba Olanların İsimleri :

Küfe Leşkerinden Öldürülenlerin ve Yaralananların Sayısı :

Şehidlerin Defni :

Hz. Hüseyin'in Kabrinin Belirsiz Edilmesi ve Kabrinden Yayılan Hoş Koku :

Hz. Hüseyin'in Kabrini Kirleten Adamın Ailece Başlarına Gelenler :

Demir Kalemın Havada Kanla Yazdığı Yazı :

Üzerinde Nur Sütunu Yükselen Baş:

Havli b. Yezid'im Hayal Kırıklığına Uğraması :

Hz. Hüseyin'in Başı, İbn-i Ziyad'ın Önünde :

Zeyd b. Erkam'm İbn-i Ziyad'a İhtan ve Hıçkırarak Ağlaması :

Enes b. Mâlik'in, İbfff i Ziyad'a İhtan :

[Hz. Hüseyin'in Başının Küfe'de Teşhir Ettirilmesi :](#)

[Ardarda Kesilen Başların Getirildiği Köşk :](#)

[Şehîd Başlarının Küfe'ye Taşınması :](#)

[Hz. Hüseyin'in Ev Halkının, Kerbelâ'dan Küfe'ye Gönderilmesi ve Hz. Zeyneb'in Herkesi Ağlatan Sözleri:](#)

[Küfeli Kadınların Feryadları :](#)

[Küfe'de Geçirilen İlk Gece ve AH b. Hüseyin'i Üç Yüz Dirheme Satan Hayırlı Küfeli :](#)

[Hz. Zeyneb'in İbn-i Ziyad'la Münâkaşası :](#)

[İbn-i Ziyad'ın, Ali b. Hüseyin'le Münâkaşası ve Onu Öldürmeğe Kalkışması:](#)

[İbn-i Ziyad'ın Küfelüere Hitabı :](#)

[Abdullah b. Afif'in, İbnA Ziyad'i Red Etmesi ve Asılması :](#)

[Hz. Hüseyin'in Ev Halkının Yezid'e Yollanması :](#)

[Muhaffez'in Küstahlığı ve Yezîd'in Onu Azarlaması :](#)

[Şehid Başlarının Yezid'e Gönderilmesi :](#)

[Yezid'in Üzüntü ve Pişmanlık Duyması :](#)

[Hz. Hüseyin'in Baş Yezid'in Önünde :](#)

[Ebû Berze'nin, Yezid'e İhtarı :](#)

[Yezid'in, Hz. Hüseyin İçin Yas Tutmasını Kansa Emr Etmesi :](#)

[Mervan'ın Sevinci ve Kardeşinin Üzüntüsü :](#)

[Yezid'in Kendi Görüşünü ve Muhakemesini Şamlılara Açıklaması:](#)

[Hz. Hüseyin'in Ev Halkı, Yezîd'in Huzurunda.](#)

[Yezîd'in, Ali b. Hüseyin'le Münâkaşası :](#)

[Hz. Hüseyin'in Ev Halkı Hakkında Yapılacak Muamelenin Görüşülmesi ve Kararlaştırılması :](#)

[Mor suratlı Şamlının Küstahlığı ve Yezid'in, Hz. Zeyneb'le Münâkaşası :](#)

[Hz. Hüseyin için Üç Gün Matem Tutulması :](#)

[Yezid'in, Ali ve Ömer b. Hüseyin'le Birlikte Yemek Yemesi :](#)

[Ömer b. Hüseyin'in, Halid b. Yezid'le Nasıl Güreş Tutacağı :](#)

[Yezîd'in, Ali b. Hüseyin'e Bir Teklifi ve Numan b. Beşîr'e Direktifi:](#)

[Yezîd'in, Gidecekleri Sırada Ali b. Hüseyin'le Konuşması :](#)

[Yezîd'in, Ali b. Hüseyin Hakkında Müslim b. Ukbe'ye Emir ve Tavsiyesi:](#)

[Yezîd'in, Kerbelâ Faciasından, Önce Sevinç, Sonra da Nedamet Duyması :](#)

[Kerbelâ Katliamının, Emevî Saltanatının Yıkılmasına Sebebe Olduğu:](#)

[Hz. Hüseyin'in Şehîd Edilmesini Yezid mi Emr Etmîşti?.](#)

[İbn-i Ziyad'ın Endişelenmesi :](#)

[Mercâne'nin, İbn-i Ziyad'a Çatması :](#)

[Ömer b. Sa'd'ın Pişmanlığı:](#)

[Ömer b. Sa'd'ın İleri Sürdüğü Mazeretler:](#)

[Şebes b. Rib'ın itiraflar ıve Pişmanlığı:](#)

[Bir Sineğin mi, Yoksa, Hz. Hüseyin'in Kanını Dökmenin Cezası mı Sorulmak Gerektiği?](#)

[İbrahim en-Naha'nın Bir Sözü:](#)

[İbn-i Ziyad'ın, Medine Valisine Müjdeci Göndermesi:](#)

[Hz. Hüseyin'in Şehadetinden Sonra Hz. Ümmü Seleme'nin, Peygamberimizi Rü'yada Görmesi:](#)

[Acı Haberi Alınca, Hz .Ümmü Seleme'nin Bayılması:](#)

[Çanakta Kan Haline Gelen Toprak:](#)

[İbri-i Abbas'm Hz. Hüseyin Hakkındaki Rü'yası:](#)

[Beytülmağdis Kayasının Altında Görülen Kan:](#)

[Akil'in Kızının, Hz. Hüseyin ve Eshabı için Ağlaması:](#)

[Abdullah b. Cafer'in, Hz. Hüseyin Hakkındaki Takdirkâr Sözleri:](#)

[Hz. Hüseyin'in Başı Hakkında Bilgiler:](#)

[Abdullah b. Zübeyr'in, Hz. Hüseyin Hakkındaki Takdirkâr Sözleri:](#)

[Yezid b, Muaviye İle Abdullah b. Abbas Arasındaki Yazışmalar:](#)

Ehl-i Beyt Gençlerinden En Son Şehid Olanlar :

Abdullah b. Ukbet-ül Ganevî, bir ok atıp Ebû Bekir b. Hasan'ı şehid etti. [\[1\]](#)

Abbas b. Ali, bunu görünce, kardeşleri Abdullah, Cafer ve Osman b. Ali'ye : «İlerleyiniz! Varlığım, size feda olsıra! Seyyidinizi koruyunuz! Onun uğrunda can veriniz!» dedi.

Bunlar, Hz. Hüseyin'in önünde durup Onu göğüsleri ve yüzleri ile korumağa çalıştılar ve şehid oldular.

Hâni b. Sübeyt-ül Hadramî, önce Abdullah'ı, sonra da, Cafer'i şehid etti. [\[2\]](#)

Havli b. Yezîd-ü Ashabî, Osman'ı bir okla vurdu.

Eban b. Dârem oğullarından bir adam da, gidip onun başını kesti ve getirdi. [3]

Havli b. Yezîd, Osman b. Ali'nin başını Ömer b. Sa'd'e götürüp «Mükâfatımı ver!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Mükâfatım vermek, valine düşer. Seni, mükâfatlandırmasını ondan dile!» dedi. [4]

Eban b. Dârem oğullarından başka bir adam da, Muhammed b. Ali'yi okla vurup şehit etti ve başını getirdi.

Harmele b. Kâhin, Abdullah b. Hasan b. Ali'yi okla vurup şehid etti.

Lakît b. Yâsir-ül Cühenî de, Muhammed b. Ebî Saîd, fa. Akil'i şehid etti. [5]

Hz. Hüseyin'in önüne dikilen, yanında çarpışan yalnız Abbas b. Ali kalmıştı.

Hz. Hüseyin, ne tarafa yönelirse, Abbas b. Ali, o tarafa yönelmekte idi. En sonunda, o da, şehid oldu. [6]

Abbas b. Ali'yi, Zeyd b. Rukad-ül Cenbî ile Hakîm b. Tufeyl-üs Sinbisî şehid ettiler. [7]

Hâni b. Sübeyt-ül Hadramî, çok yaşlanmış olduğu bir sırada, demiştir ki : «Hüseyin'in öldürülmesinde bulunanlardandım. Vallahi, on kişinin onuncusu ben idim. Hepimiz atlar üzerinde idik.

Hüseyin Hanedanının tüyü bitmemiş bir çocuğu, çadırlardan dışarı çıktı. Üzerinde pelerin ve gömlek vardı. Sağa, sola dönüp bakmıyordu. Döndükçe, kulaklarındaki iki incinin sallandığını gördüm. Süvarilerden bir adam, atını tepip onun yakınına vardı.

Atından çocuğa doğru eğilip onu kılıçla biçti!» [8]

Hz. Hüseyin'e Su İçirmeyen Adamın Akıbeti:

Hz. Hüseyin, susamıştı. Susuzluğu son dereceyi bulunca, çadırlardan, ayrılıp su içmek için Fırat'a doğru yöneldi.

Su kanallarına doğru giderken, Eban b. Dârem oğullarından bir adam «Yazıklar olsun sizlere! Onunla, su arasına gerilseniz a!» diyerek atını tepti. Halk ta, kendisini takip etti. Hz. Hüseyin ile Fırat arasına gerildiler.

Hz. Hüseyin «Ey Allah'ım! Sen de, onu, susuz bırak!» dedi.

Adam, bir ok atıp Hz. Hüseyin'in damağından vurdu. Hz. Hüseyin, oku çekip attıktan sonra ellerini açtı. İki avucu kanla doldu.

«Ey Allah'ım! Peygamberinin kızının oğluna yapılanlardan dolaja şikâyetimi Sana arz ediyorum!» dedi ve geri döndü.

Yemin edilerek denildiğine göre: çok geçmeden, Allah, o adamı, susuzluk hastalığına uğrattı.

Kasım b. Asbağ der ki «adamı görmüştüm : Yanında, soğuk hoşaf, büyük desti ile süt ve su bulunuyor, adam : (Yazıklar olsun size! Su içiriniz bana! Susuzluk, beni öldürüyor!) diyor, kendisine, su kabı veya süt destisi veriliyor, onu içiyor, uzanıyor, biraz sonra, yine : (Yazıklar olsun size! Su içiriniz bana! Susuzluk, Öldürüyor beni!) diyordu.

Vallahi, çok geçmeden adamın karnı, deve karnının patlayıp yarıklığı gibi, patladı. Adam da, böylece öldü, gitti.»

Rivayete göre: O sırada Husayn b. Nümeyr de, Hz. Hüseyin'i ağzından bir okla vurmuştu.

Hz. Hüseyin, ağzından akan kanı avucundan semâya attı. Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra ellerini kaldırdı ve :

«Ey Allah'ım! Onları, derleyip toparlayıp yok et! Yer yüzünde onlardan hiç birini bırakma!» diyerek düa etti. [\[9\]](#)

Hz. Hüseyin'in Ev Halkıyla İrtibatının. Kesilmesi :

Şimr b. Zilcevşen, Küfelilerden on kadar piyade ile gelip içinde Hz. Hüseyin'in ağırlıkları ve Ev halkı bulunan çadırı arasına gerilerek Hz. Hüseyin'in çadırı ile irtibatını kestiler.

Hz. Hüseyin, onlara «Yazıklar olsun sizlere!

Sizin dîniniz yoksa, siz, Kıyamet gününden korkmayorsanız, dünya İşlerinizde olsun asâletli, seçkin kişi zadeler gibi olunuz, öylelerine yaraşan hal ve hareketlerde bulununuz da, ağırlıklarımı ve Ev halkımı, rezillerinizden ve zır cahillerinizden koruyunuz!» dedi.

Şimr b. Zilcevşen «Haydi, senin için Öyle olsun!» dedi. [\[10\]](#)

Şimr'in, Abdurranmanu'l-Cu'fî ile Münâkaşası ve Sövüşmesi :

Hız. Hüseyin'in yanına kadar gelen piyadeler arasında EbüTCenub Ab-durrahman-ul Cu'fî, Kaş'am b. Amr, b. Yezid-ül Cu'fî, Salih b. Vehb-ül Ye-zenî, Sinan b. Enes'ün Nahaî ve Havlı b. Yezîd-ül Asbahi bulunuyor; Şimr b. Zilcevşen, onları, Hız. Hüseyin'e saldıрмаğa kışkırtıyordu.

Şimr, bir ara, Abdurrahman-ul Cu'fi'ye «Onun üzerine atılsan, saldırısan a!?» dedi.

Abdurrahman «Onun üzerine atılmak, saldırmaktan seni alıkoyan ne?

Sen atılsan, sağırısan a!» dedi.

Simr, kızdı «Bana mı söylüyor sun?!» dedi.

Abdurrahman «Ya sen bana mı söylüyor sun?!» diyerek karşılık verdi.

Birbirlerine sövdüler.

Abdurrahman; çok cesaretli, gözünü daldan, budaktan esirgemez bir adamdı .

Şimr'e «Vallahi, mızrağımın demirini gözünde kıvratırım ha!» deyince, Şimr, onun yanından savuştu.

Abdurrahman «Vallahi, seni, yararlandırmak fırsatını bulursam, muhakkak, seni zararlandıracağım!» dedi.

Şimr, Hız. Hüseyin'e doğru ilerleyen piyadelerin yanına geldi. [\[11\]](#)

Hız. Hüseyin'in Ev Halkından Bir Çocuğın Elinin Kesilmesi ve Hız. Hüseyimin Bedduası :

Küfe piyadeleri, Hız. Hüseyin'i çepçevre kuşatmış ve çenberi gittikçe daraltmış bulunuyorlardı.

Hız. Hüseyin, üzerlerine yürüyünce, dağıldılar.

Bundan sonra, onlar, Hız. Hüseyin'i bir kerre daha kuşattılar.

Hız. Hüseyin'in yanına, Ev halkından bir çocuk, gelmek istiyor, onu, Hız. Zeyneb bint-i Ali, tutup bırakmıyordu.

Hız. Hüseyin, Hız. Zeyneb'e «Tut onu, bırakma!» diyordu.

Çocuk, dinlemiyerek, Hız. Hüseyin'e doğru koşup geldi. Hız. Hüseyin'in yanına, dikildi.

Teym oğullarından Bahr b. Kâ'b, b. Ubeydullâh, Hız. Hüseyin'in üzerine kılıçla yürüyünce, çocuk, ona «Pis, mendebur'un oğlu! Amucamı mı öldüreceksin?» diyerek

bağırđı.

Bahr, çocuğu, kılıçla çaldı. Çocuk, elile korunmak istedi. Kılıç, çocuğun elini kesti. Eli, derisinde sallandı, kaldı!

Çocuk «Halacığım!» diye feryad etti.

Hız. Hüseyin, onu tutup bağrına bastı ve ona «Ey kardeşimin oğlu! Başına gelen felâkete katlan. Bunda hayır vardır.

Muhakkak ki Allah, seni sâlih Babalarından Resûlullâh Aleyhisselâma, Ali b. Ebî Tâlib'e Hamza'ya, Cafer'e ve Hasan b. Ali'ye (Onların hepsine selamlar olsun!) kavuşturacaktır!» dedi ve:

«Ey Allah'ım! Onlara, gökten yağmur yağdırma ve yer bereketlerinden onları mahrum et!

Ey Allah'ım! Onları, bırakır, yaşatırsan, tefrikalara uğrat, onlar için türlü türlü yollar yap! Onları, birlikten mahrum et!

Valilerini, kendilerinden hiç bir zaman hoşnut etme!

Çünkü, onlar, yardım edeceklerini va'd ederek bizi çağırđılar. Sonra da, üzerimize yürüdüler ve bizi öldürdüler!» diyerek düa etti. [\[12\]](#)

Hız. Hüseyin'in Çevresindeki Piyadeleri Birbirine Katmaei :

Küfe İçşkerinden Abdullah b. Ammar der ki «Hüseyin'e, mızrakla hücum etmiş, O'nun yanma kadar varmıştım.

Vallahi, isteseydim,O'm^mızraklayabiiirdim. Sonra, geri döndüm. Fakat, kendi kendime: (Onu, öldürmekten ben yüz çevirsem de benden başkası öldürecektir!) dedim.

O sırada, piyadelerden kimi sağından, kimi solundan.O'na hücumla geçtiler.

Sağından saldırdılar, bozguna uğradılar. Solundan saldırdılar, bozguna uğradılar.

Kendisinin üzerinde deniz koyunu tiftiğinden bir gömlek ve başında da, sarık vardı.

Vallahi, ben, ne bundan önce, ne de sonra, onun gibi oğlu, Ev halkı ve bütün Eshabı öldürülmüş, eli, kolu kırılmış olduğu halde, cür'et ve cesaretini gayb etmeyen bir kimse daha görmemişimdir!

Kendisini saran piyade birlikleri, canavar saldırısına uğramış keçi sürüsü gibi sağından, solundan bozulup dağılmakta idiler!

O sırada, Hüseyin'in kız kardeşi Zeyneb bint-i Fâtıma, çadırdan çıktı. Kulaklarındaki küpesinin parıltısını gördüm.

(Ne olaydı gök yere yıkılıp bir. olaydı!) diyordu.

Zeyneb, Hüseyin'in yakınında bulunan Ömer b. Sa'd'e (Ey Ömer b. Sa'd! Sen, bakıp dururken, Ebû Abdullah, öldürülecek mi?!) dedi.

Ömer b. Sa'd'in yanaklarına ve sakalına göz yaşlarının aktığını gördüm.

Ömer b. Sa'd, yüzünü, Zeyneb*de:ı başka tarafa çevirdi.» Humeyd b. Müslim de, o sırada gördüklerini duyduklarını şöyle anlatır: «Hüseyin'in üzerinde deniz koyunu yününden dokunmuş bir cübbe vardı. Başına, çivit yaprağıyla boyanmış sarık sarmıştı.

Kendisi, öldürülmezden önce, yaya olduğu halde, atlı bir kahraman gibi çarpışmakta, kendisine atılan oklardan korunmakta, tehlike ve zarar gelecek yerleri gözetmekte, süvarilerin üzerine saldırmakta idi.

Saldırırken de (Siz, beni öldürmek için birbirinizi teşvik ediyor, kışkırtıyorsunuz.

Fakat, vallahi, benden sonra, Allah, kullarından, öldüremeyeceğiniz bir kulu, benim öldürülüşümden dolayı, size kızdıracaktır!

Allah'a and olsun ki : sizin, bana hakaretinize karşı, Allah'ın bana ikramlarda bulunacağını umuyorum!

Siz, nerede olursanız olunuz, haberiniz olmadan, Allah, sizden benim intikamımı alacaktır!

Vallahi, siz, beni öldürecek olursanız, Allah, muhakkak, sizin aranızda bir belâ verecek, .kanlarınızı dökecek, bununla beraber, sizden razı da olmayacak, inletici azabını size daha da, artıracaktır!) diyordu.»^[13]

Hız. Hüseyin'in Arkasından Mızraklanıp Yere Düşürülmesi

Hız. Hüseyin, uzun müddet hareketsiz kaldı.

O sırada, Küfe leşkeriO'nu öldürmek isteselerdi, öldürürlerdi.

Fakat, birbirlerinden çekinmekte ve herkes, Onun kanına, kendisinden başkasının girmesini istemekte ve beklemekte idi.

Şimr b. Zilcevşen, Küfe leşkerine «Yazıklar olsun sizlere! Hay anaları ağlayasıcalar! Daha ne bakıp duruyorsunuz adama?

Öldürünüz O'nu!» diyerek seslendi.

Bunun üzerine, her taraftan Hz. Hüseyin'e saldırdılar. Hz. Hüseyin'in sol avucuna bir kılıç darbesi indirildi. Bunu vuran, Zür'a b. Şerîk-üt Temîmî idi.

Zür'a, bir darbe d^O'ûunomuzuna indirdi. [14]

Hz; Hüseyin de, onu omuzundan kılıçla vurup yere düşürdü. [15]

Hz. Hüseyin, yüzünün üzerine düşüp düşüp kalkıyordu. [16]

O sırada, Sinan b. Enes, b. Amr-ün Nahaî, arkasından gelerek mızrağım Hz. Hüseyin'in köprücek kemiğinden saplayıp göğsünden çıkarınca, Hz. Hüseyin, yüzünün üzerine yere düştü! [17]

Hz. Hüseyin'in, Şimr b. Zilcevşen Hakkındaki Teşhisi i

Hz. Hüseyin, Kerbelâ'da Şimr b. Zücevşen-ül Kilâbî'yi gördüğü zaman «Allah ve Resulü doğrudur. Resûlullâh Aleyhisselâm : (Ehl-i Beyt'imln kanlarını içen alaca bir Kelbe (köpeğe) bakar gibiyim!) buyurmuştur!» dedi. [18]

Hz. Hüseyin'in Başının Gövdesinden Ayırılması :

Bir müddet, Hz. Hüseyinin cesedine yaklaşip başım kesmeğe kimse cesaret edemedi

Sinan b. Enes, Havliy b. Yezîd'e «Başoı kes onun!» dedi. Havliy, bunu yapmak isteyince, elleri titredi. Kesemedi.

Sinan b. Enes «Allah, iki kolunu kırsın, ellerini ayırsın!» diyerek inip Hz. Hüseyin'in başını gövdesinden ayırdı ve Havliy b. Yezîd'e verdi. [19]

Hz. Hüseyin'in başını, Havlî'nin kardeşi Şibl b. Yezid'in kesip Havlî'ye verdiği de rivayet edilir. [20]

Hz. Hüseyin'in Vücudundaki Yaraların Sayısı :

Şehid edildiği zaman, Hz. Hüseyin'in cesedinde otuz üç mızrak yarası, otuz dört kılıç yarası bulundu. [21]

Hz. Hüseyin'in Şehid Edildiği Tarih :

Hz. Hüseyin, Hicretin altmış birinci yılında, Muharrem ayının onunda, Cuma günü öğleden sonra şehid edildi. [\[22\]](#)

Hz. Hüseyin şehid edildiği zaman; güneş, Mizan burcunda 17 derece ve 20 dakikada;

Kamer, Delv (kovu.) burcunda 20 derece ve 20 dakikada; .

Zühal, Seratan burcunda 19 derece ve 20 dakikada;

Müşteri, Cedy (oğlak) burcunda 12 derece ve 40 dakikada;

Zühre, Sünbüle burcunda 5 derece ve 50 dakikada;

Utarid, Mizan burcunda 5 derece ve 40 dakikada bulunuyordu. [\[23\]](#)

Hz. Hüseyin'in Şehid Edildiği Tarihde Yaşı :

Hz. Hüseyin, Hicretin dördüncü yılında doğduğuna ve altmış birinci yılında şehid edildiğine, göre, şehid edildiği zaman, elli yedi yaşma basmıştı. [\[24\]](#)

Hz. Hüseyin saçları ve sakalı simsiyahdı. Ancak, sakalında bazı kıllar ağarmıştı. [\[25\]](#)

Hz. Hüseyin'in Elbise ve Silahlarının Soyulması :

Hz. Hüseyin'in; Sinan b. Enes tarafından başı, gövdesinden ayrılincaya kadar, yanına kimse yanaşamamış, korkmuştu. Başı, gövdesinden ayrıldıktan sonra, Bahr b. Kâ'b, donunu soyup aldı. Kendisini çırıl çıplak bıraktı.

Fakat, yaptığı, onun yanına kalmadı. Elleri, sıracca hastalığına tutuldu: Kış gelince, iki elinden sarı sular akar, yaz gelince de, kurur, elleri odun gibi olurdu.

Esved adında bir adam, Hz. Hüseyin'in ayak kaplarını, Nehşel b. Dârem ' oğullarından bir adam da, kılıcını aldı.

îshak b. Hayat-ul Hadramî, Hz. Hüseyin'in sırtından gömleğini soydu. Kendisi de, Bars ÇAIaca) hastalığına tutuldu.

Kays b. Eş'as ise, Hz. Hüseyin'in, deniz koyunu tiftiğinden dokunmuş kadifesini

(yorganını) almıştı. - .

Kays, bundan dolayı (Kadife Kays!) diye dillere düştü. [26]

Kerfoelâ Katillerinin Hastalığa Uğramaları ve Çocuklarının Delirmeleri:

Verilen sağlam haberlere göre: Kerbelâ cinayetine katılanlardan, hemen hemen hastalığa uğramayan kimse kalmamış, çocukları da, delirmiştir. [27]

Küfe Leşkerinin Çadırları Yağmalamaları :

Küfe îşkeri, Hz. Hüseyin'in üstünü başını soyduktan sonra Yemen zağ-fera-nlarına, elbiselere, develere yöneldiler ve onları yağmalamağa koyuldular!

Daha sonra, Hz. Hüseyin'in Ev halkına ait? çadırları, ağırlık ve yiyecekleri kapışmağa başladılar!

Elbiselerinin sırtlarından soyulmasına razı olmayan kadınların elbiseleri zorla çıkartırılıp alındı. [28]

Hz. Hüseyin'in çadırındaki şeyler kapışılırken, Küfe leşkerinden biri, Hz. Hüseyin'in kızı Fatıma'nın zinetini alınca, Fatıma, ağlamağa başladı.

Adam «Ne diye ağlayorsun?: Resûlullâh'm kızı, soyulurken ağlar mı hiç?» dedi,

Fatıma «Bırak onu!» diye bağıınca, adam, başka bir şey almağa korktu. [29]

Şehidler Arasından Kalkıp Çarpışan Şehid :

Süveyd b. Amr, vurulup ölümler arasına düşmüştü. Ayılınca (Hüseyin, Öldürüldü!) dediklerini işitti. Kendisinde biraz kuvvet ve derman bulunduğunu anladı. Küfeliler, kılıcını soymuşlardı. Yanında bulunan bir bıçağı eline alarak bir müddet çarpıştı ve şehid oldu.

Kendisini, Urve b. Battar-üt Tağlibî ile Zeyd b. Rukad-ul Cenbî şehid etti.

Kerbelâ şehidlerinin sonuncusu, bu idi. [30]

Hız, Hüseyin'in Oğlu Aliyyül Asgâr'm Kurtuluşu

Humejd b. Müslim der ki «Aliyy-ül Asgar b. Hüseyin'in yanına varmıştım. Kendisi, yatağa uzanmış, hasta yatıyordu.

Şimr b. Zilcevşen, yamadaki piyadelerle konuşuyorlar (Bunu, Öldürecekmiyiz?) diyorlardı.

(Sübhânallâh! Çocukları da mı, öldüreceğiz?! Bu, bir çocuktur!) dedim. Oraya gelenleri, böylece, onun başından savuyordum.

En sonra, Ömer b. Sa'd, geldi. (Haberiniz olsun ki: şu kadınların çadırına hiç bir kimse girmeyecek, şu hasta çocuğa da dokunulmayacaktır.

Kim, onların meta'larından bir şey almışsa, kendilerine geri versin!) dedi. Vallahi» hiç kimse, aldıkları şeylerden hiç bir şey geri vermedi.

Ali b. Hüseyin, bana (Allah, seni hayırla mükâfatlandırır. Vallahi, Allah, senin sözünle bir şerri benden def etti!) dedi. [\[31\]](#)

Sinan b. Enes'in Azarlanması ve Dövülmesi :

Küfe leşkeri, Sinan b. Enes'e «Sen, Hüseyin b. Ali'yi, Resûlullâh'ın kızının oğlunu öldürmekle, Arapların en Büyüğünü öldürmüş bulunuyorsun kî O, şunların mülk-ü saltanatını ellerinden almak istiyordu.

Emirlerine git te, onlardan mükâfatını iste!

Onlar, Hüseyin ve Eshabmın çadırlarındaki bütün malları, Hüseyin'i öldürmene karşılık, sana verseler, yine azdır!» dediler.

Sinan, atının yanına vardı.

Kendisi, cesaretli ve şâir bir adamdı. Bir müddet eğlendikten sonra, Ömer b. Sa'd'in çadırının önüne gelip dikildi. Sonra da, en yüksek sesle :

«Sen, bana gümüşten üzengi yaptır ve onu, altınla da yaldızlat! Çünkü, ben, yanına varılmaz Ulu bir kişi, bir Hükümdar öldürdüm!

Ana ve Babaca halkın en hayırlısını öldürdüm ki O, halkın soy sopca da, en hayırlısı idi!» dedi.

Ömer b. Sa'd «Ben, şehâdet ederim ki: sen, hiç ayılamayacak bir delisin! Yanıma sokunuz onu!» dedi.

Sinan, içeri sokulunca, onu, elindeki değnekle dövdü. Sonra da «Ey mecnun! Sen, ne diye böyle sözler söylüyorsun?»

Eğer, İbn-i Ziyad, senden bunu işitmiş olsaydı, vallahi, muhakkak, senin boynunu vururdu!» dedi. [\[32\]](#)

Kerbelâ'da Yakalanıp Bırakılan Kişiler :

Ömer b. Sa'd, Rebab bint-i İmriürKays'ın âzadlısı Ukbe b. Sem'an'ı yakalamıştı.

Ona «Sen, necisin?» diye sordu.

Ukbe «Ben, köleyim!» deyince, serbest bıraktı.

Murakka b. Sümâmet-ül Esd-i de, kavrnındah bazı kimselerle birlikte Hz. Hüseyin'in yanına gelmiş bulunuyordu.

Murakka', okları yayar ve iki dizinin üzerine gelip savaşırdı. Küfe leşkeri, ona «Sana, emân verilmiştir. Yanımıza gel!» dediler.

Yanlarına varınca, Ömer b. Sa'd, onu, bilgi versin diye, İbn-i Ziyad'a yollamıştı. [\[33\]](#)

Murakka', Küfe'ye değil, Rebeze'ye gidip Yezîd b. Muaviye'nin ölümü-ne kadar oradan ayrılmadı.

İbn-i Ziyad, korkup Küfe'den Şam'a kaçınca da, Murakka , Küfe'ye döndü. [\[34\]](#)

Hız, Hüseyin'in Kerbelâ Katli-â Amından Kurtulan Oğulları :

Hız, Hüseyin'in, hasta olarak yatan yirmi üç yaşındaki oğlu Aliyy-ül As-gar ile dört yaşındaki oğlu Ömer'den başkası kurtulmadı. [\[35\]](#)

Hız. Hüseyin'in Cesedinin Atlara Çiğrierttirilmesi :

İbn-i Ziyad; Hız. Hüseyin'in, öldürüldükten sonra, cesedinin de atlara çığnettir ilmesini, Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'a yazdığı yazıda, emr etmişti. [\[36\]](#)

Ömer b. Sa'd, Hz. Hüseyin'in işi için toplanmalarını, adamlarına emr etti.

Kendisinin atını da, hazırladılar.

Süvarilerden on kişi hazırlandı.

İshak b. Hayat-ul Hadramî ile Ahbeş b. Mersed, b. Alkarna, b. Selâmet-ul Hadramî, hazırlanan süvariler arasında idi.

Bu on süvari, Hz. Hüseyin'in cesedini, göğsü ve sırtı topraklar içinde uf anıp belirsiz oluncaya kadar, atlarına çiğnettiler!

İshak b. Hayat-ul Hadramî, Hz. Hüseyin'in gömleğini de, soyup almıştı. Bars (Alaca) hastalığına tutuldu.

Ahbeş b. Mersed ise, bir muharebede dikilip durduğu sırada gelen ve kalbine saplanan serseri bir okla öldü. [\[37\]](#)

Kerbelâ Şehidlerinin Sayısı :

Hz. Hüseyin'in Eshabından şehid olanlar yetmiş iki kişi idi. [\[38\]](#)

Şehidlerin seksen yedi kişi ve dördünün Ensardan olduğu da, rivayet edilir. [\[39\]](#)

Kerbelâ şehidlerinin yirmi üçünü, Hz. Hüseyin ile Ev halkı ve akrabaları teşkil ediyordu ki Hasan-ül Basri'nra dediği gibi, yer yüzünde böyle kütle halinde bir aile katli-i-âmi görülmemişti. [\[40\]](#)

Kerbelâ Şehidlerinden Hz. Hüseyin ile Ona Mensub ve Akraba Olanların İsimleri :

1. Hz. Hüseyin b. Ali [\[41\]](#)

2. Aliyy-el Ekber b. Hüseyin [\[42\]](#)

3. Abdullah b. Hüseyin [\[43\]](#)

4. Abbas b. Ali

5. Osman b. Ali

6. Cafer b. Ali [\[44\]](#)
7. Abdullah b. Ali
8. Muhammed b. Ali [\[45\]](#)
9. Atik b. Ali [\[46\]](#)
10. Kasım b. Hasan
11. Ebû Bekir b. Hasan [\[47\]](#)
12. Abdullah b. Hasan [\[48\]](#)
13. Kasım b. Hasan [\[49\]](#)
14. Abdullâh-ul Ekber b. Müslim b. Akil
15. Ali b. Müslim b. Akîl
16. Muhammed b. Müslim b. Akîl [\[50\]](#)
17. Abdurrahman b. Müslim b. Akîi
18. Abdullâh-ul Ekber b. Akîl
19. Muhammed b. Abdullâh-ul Ekber b. Akîl [\[51\]](#)
20. Muhammed b. Ebî Saîd b. Akîl [\[52\]](#)
21. Hüseyin b. Abdullah b. Cafer
22. Avn-ul Asgar b. Abdullah b. Cafer [\[53\]](#)
23. Muhammed-ul Asgar b. Abdullah b. Cafer [\[54\]](#)

Küfe Leşkerinden Öldürülenlerin ve Yaralananların Sayısı :

Küfe leşkerinden öldürülenlerin sayısı seksen sekizdi. [\[55\]](#) Bir o kadar da, yaralıları vardı.

Ömer b. Sa'd, kendi ölülerinin cenaze namazlarını kıldı ve onları defn ettirdi. [56]

Şehidlerin Defni :

Küfe leşkeri, Kerbelâ'dan çekilip gittikten sonra Gadiriyye köylüleri Kerbelâ şehidlerini bir günde defn ettiler. [57]

Hz. Hüseyin'in Kabrinin Belirsiz Edilmesi ve Kabrinden Yayılan Hoş Koku :

Hz. Hüseyin'in kabrini belirsiz etmek için, kırk gün sonra kabrinin bulunduğu yere Fırat'tan su salınmıştı.

Esed oğullarından bir Bedevi gelip Hz. Hüseyin'in kabrini araştırdı. Toprakları avuç avuç alıp koklamağa ve Kabrin bulunduğu yere doğru yavaş yavaş gitmeğe başladı. Kabri bulunca da «Babam, anam Sana feda olsun! Senden ve Senin toprağından daha hoş, daha tatlı bir şey olmamıştır» diyerek ağladı. Sonra da:.

«Onun düşmanları, kabrini belirsiz etmek istediler.

Halbuki, kabrinin hoş kokulu toprağı, kabrine delâlet edip durmaktadır!» beytini söyledi. [58]

Hz. Hüseyin'in Kabrini Kirleten Adamın Ailece Başlarına Gelenler :

Esed oğulları kabilesinden bir adam, Hz. Hüseyin'in kabrini kirletmişti. Onun bütün evhalkına delilik, alaca ve cüzam hastalığı geldi. Onlar, yoksulluktan da kurtulamadılar. [59]

Demir Kalem Havada Kanla Yazdığı Yazı :

Rivayete göre: Küfelilerden bir cemâat, Hz. Hüseyin'i şehid ettikten ve Onun başını kestikten sonra ilk konak yerinde oturup şira içtikleri sırada, duvar üzerinden demir bir kalem çıkararak havada kanla şöyle yazmıştı:

«Hüseyin'i öldüren bir Ümmet, Hesab gününü'nun Dedesinin şefaatinı nasıl uma bilir?!»

Küfeliler, bunu görünce, Hz. Hüseyin'in başını orada bırakarak kaçtılar. [60]

Yezîd ve Humejd b. Müslim ile İbn-i Ziyad'a göndermişti. [61]

Üzerinde Nur Sütunu Yükselen Baş:

Hz. Hüseyin'in şehid edildiği gün; Ömer b. Sa'd, Onun başım, Hâvliy b. Yezid ve Humejd b. Müslim ile İbn-i Ziyad'a göndermişti.

Havli, geç vakit vali köşküne gitti. Kapıyı kilitlemiş buldu. Dönüp evine geldi. Hz. Hüseyin'in başım bir yere koyup üzerine büyükçe bir tas, leğen kapattı.

Havli'nin iki karısı vardı. Birisi Esed oğullarından, diğeri Hadremîler-dendi.

Hadramîlerden olan karısı Nevâr bint-i Mâlik diyor ki «Havli, Hüseyiri'n başını getirip evde büyükçe bir tasın, leğenin altına koyduktan sonra yatak odama girdi.

Ona : (Ne haber var sende?) diye sordum.

(Sana, dünyanın servetini getirdim : İşte, Hüseyin'in başı, senin yanında bulunuyor!) dedi.

(Yazıklar olsun sana! Herkes, altın, gümüş getirirken, sen, Resûlullâh Aleyhisselâmın oğlunun başım getirdin öyle mi?!

Hayır! Vallahi, bu evde artık başım, senin başınla bir araya gelmiyecek-tir!) diyerek yataktan fırlayıp evin bir tarafına gittim.

Bunun üzerine, Havli, Esedîlerden olan karısını yanına çağırdı.

Ben, oturmuş, altında Hüseyin'in başı bulunan tasa, leğene bakıp duruyordum.

Vallahi, hiç yanlıış yok, gözüm, gökden, tasa kadar bir nûr'un direk gibi dikili verdiğini ve onun çevresinde beyaz bir kuşun da, kanat çırparak dolaştığını gördü!» [62]

Havli b. Yezid'im Hayal Kırıklığına Uğraması :

Havli, Hz. Hüseyin'in başını, ertesi günü sabahleyin İbn-i Ziyad'a götürdü. [63]

Sinan b. Enes-ün Nahai'nin söylemiş olduğu kıt'ayı okuyunca, İbn-i Ziyad kızdı ve «O, insanların ana ve babaca en hayırlısı, Allah'ın kullarının en hayırlısı idi ise, onu, ne diye Öldürdün?!» diyerek Havli'yi azarladı ve ona mükâfat olarak ta hiç bir şey vermedi. [64]

Hz. Hüseyin'in Başı, İbn-i Ziyad'ın Önünde :

Hz. Hüseyin'in başı getirildiği zaman, İbn-i Ziyad, yemek yiyordu. [65]

Hz. Hüseyin'in başı, büyükçe bir tas, leğen içinde getirilip İbn-i Ziyad'ın önüne konuldu.

İbn-i Ziyad, elindeki değnekle, Hz. Hüseyin'in dudaklarına vurarak «Yakışıklı bir gençdi! [66]

Ebû Abdullah'ın saçı da kırılmış! [67]

Hanginiz öldürdü onu?» dedi.

Bir adam, ayağa kalktı.

İbn-i Ziyad «Öldürülürken o, sana,, ne söyledi?» diye sordu.

Adam, Hz. Hüseyin'in sözlerini nakl edince, İbn-i Ziyad'ın yüzü karardı, suratı asıldı. [68]

Zeyd b. Erkam'm İbn-i Ziyad'a İhtan ve Hıçkırarak Ağlaması :

Humeyd b. Müslim der ki «Ömer b. Sa'd, beni çağırdı. Ev halkının yanına varmamı, Ömer'e, Allah'ın bir fetih ve zafer nasib ettiğini ve kendisinin sıhhat ve afiyette olduğunu müjdelememi bana emr etti.

Ben de, onun ev halkına gidip bildirilecek şeyleri bildirdim. Sonra, İbn-i Ziyad'ın yanına gittim.

İbn-i Ziyad, köşkünde, halkla oturuyordu. Müsâade edilince, bazı kişilerle birlikte ben de, içeri girdim.

Hüseyin'in başı, İbn-i Ziyad'ın önüne konulmuştu.

İbn-i Ziyad'ın, elindeki değnekle onun ön dişleri arasına dokunup durduğunu görünce, Eshabdan Zeyd b. Erkam, ona (Çek şu değneği o dudak ve dişlerden ki, kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a ,yemin ederim ki: Resûlullâh'm dudaklarını, o dudakların üzerine

koyarak onları öptüğünü gör-müşümdür!) dedi ve hıçkıra hıçkıra ağlamağa başladı.

İbn-i Ziyad (Allah, senin iki gözünü ağlattı!

Vallahi, eğer, sen, kocamış, bımamış, akli gitmiş olmasaydın, şimdi senin boynunu vururdum!) dedi.

Zeyd b. Erkam, kalkıp gitti.

Halkın (Vallahi, Zeyd b. Erkam, bir söz söyledi ki, eğer, İbn-i Ziyad, onu işitmeydi, kendisini muhakkak öldürürdü!) dediklerini işittim.

Onlara (Ne dedi?) diye sordum.

(O, bizim yanımızdan geçerken (Bir kul, bir köleye sahip oldu! O da, onları uşak yaptı. Siz, ey Arap cemâati! Bu günden sonra hep kul, kölesiniz-dir!

Siz, Fatıma'mn oğlunu, Öldürdünüz. Mercâne'nin oğlunu ise, kendinize vali yaptınız.

Halbuki, o, sizin hayırlılarınızı öldürüyor, hayırsız, işe yaramaz olanlarınızı kendisine kul ediniyordur.

Siz, bu zillete razı oldunuz. Zillete razı olan, kahr olsun!) diyordu, dediler.» [\[69\]](#)

Enes b. Mâlik'in, İbfff_i Ziyad'a İhtan :

İbn-i Ziyad, Hz. Hüseyin'in burnuna değnekle vurarak «Ben, bunun gibi güzel olanını görmedim!» dedi.

Ibn-i Ziyad, Hz. Hüseyin'in dişlerine değnekle vurduğu zaman, Enes b. Mâlik, ona «Vallahi, sen, günaha girdin! Senin değnekle vurduğun yeri,- Re-sûlullâh Aleyhisseîâm'in Öptüğünü görmüşümdür!» dedi.

İbn-i Ziyad, dona kaldı. [\[70\]](#)

Hz. Hüseyin'in Başının Küfe'de Teşhir Ettirilmesi :

İbn-i Ziyad, Hz. Hüseyin'in başını Küfe caddesinde teşhir ettirdi. [\[71\]](#)

Ardarda Kesilen Başların Getirildiği Köşk :

Rivayete göre: Abdulmelik b. Uraeyr-ül Leysî, Küfe'deki vali köşkünü göstererek «Ben, bu köşkte Hüseyin b. Ali'nin başım, Ubeydullâh b. Ziyad'ın önünde bir kalkan üzerinde görmüştüm!

Ondan sonra, Ubeydullâh b. Ziyad'ın başını Muhtar b. Ebî Ubeyd'in önünde gördüm!

Daha sonra, Muhtar'm başını, Mus'ab b. Zübeyr'in önünde gördüm! En sonra da, Mus'ap'ın başını Abdul Melik'in önünde gördüm!

Ben, bu sözü Halife Abdulmelik'e söyleyince, Abdulmelik, köşkün uğursuzluğundan kuşkulananarak oradan ayrıldı.» demiştir. [72]

Şehîd Başlarının Küfe'ye Taşınması :

Şehidlerden yetmiş ikisinin başı kesilerek Şimr b. Zilcevşen, Kays b. Eş'as, Amr b. Haccac ve Azre b. Kays ile birlikte îbn-i Ziyad'a gönderildi. [73]

Mızraklara takılan başlardan : Yirmi ikisini, Hevazin,

On yedisini, Husayn b. Nümeyr'le birlikte Temîm, On üçünü, Kays b. Eş'as'la birlikte Kindiler, Altı başı, Hilal-ül Âver'le birlikte Esed oğulları, Beş başı, Ayheme b. Züheyr'le birlikte Ezdiler,

On iki başı da, Veîd b. Amr'la birlikte Sâkîfler Küfe'ye taşıdılar. [74]

Hz. Hüseyin'in Ev Halkının, Kerbelâ'dan Küfe'ye Gönderilmesi ve Hz. Zeyneb'in Herkesi Ağlatan Sözleri:

Ömer b. Sa'd; Muharebe günü ile ertesi günü de, Kerbelâ'da oturdu.

Muharrem ayının on ikinci günü, Küfe'ye hareket edileceğinin halka bildirilmesini Humeyd b. Bükeyr-ül Ahmeri'ye emr etti.

Hz. Hüseyin'in kızları, kız kardeşleri ve küçük çocuklardan yanlarında bulunanlarla hasta olan Ali b. Hüseyin de, birlikte olmak üzere, hepsi develer üzerinde kapalı hevdeçlere bindirildiler.

Kurre b. Kays-ül Temîmî der ki «Bu kadınların, geçerlerken Hüseyin'in, oğullarının ve. Ev halkının cesedlerine Tasladıkları zaman, ellerini yüzlerine vurarak feryad ettiklerini

gördüm.

At üzerinde olduğum halde, Önlerine doğru vardım.

Ben, hiç bir zaman, bunlarda görmüş olduğum kadar güzel kadın manzarası görmüş değilim!

Vallahi, onların yüzleri, güneşten daha parlak ve güzeldi.

Gördüğüm ve duyduğum şeylerden hiç unutamayacağım şey de, Fâtı-ma'nın kızı Zeyneb'in sözleridir.

Zeyneb, kardeşi Hüseyin'in cesedi yanından geçerken :

(Ey Muhammed'im! Ey Muhammed'im! Sana, göklerdeki Melekler, sa-lât-ü selâm getiriyorlar!

Hüseyin ise, şu otsuz, boz kır çölde, tozlara, topraklara, kanlara bulanmış azaları, kesilmiş, biçilmiş, kırılmış, dökülmüş yatıyor!

Ey Muhammed'im! Senin kızların esir edilmişler, zürriyetin hep öldürülmüşler!

Sabah yelleri, onların üzerlerine tozlar, topraklar savuruyor, saçıyor!) diyordu.

Vallahi, O, dost, düşman herkesi ağlattı.» [\[75\]](#)

Küfeli Kadınların Feryadları :

Hz. Hüseyin'in Ev halkı, Küfe'ye girerlerken, Küfelilerin kadınları çığlıklar koparıyorlar, ağlıyorlardı.

Hz. Hüseyin'in hasta olan oğlu Ali «Her halde şunlar, bize, bizim başımıza gelenlere ağlıyorlardır?

Bizi öldürenler, kimler ola?» dedi. [\[76\]](#)

Küfe'de Geçirilen İlk Gece ve AH b. Hüseyin'i Üç Yüz Dirheme Satan Hayırlı Küfeli :

Ali b, Hüseyin der ki «Babam Hüseyin şehid edilince, Küfe'ye götürüldük. Yanımıza bir adam gelip bizi evine götürdü.

Örtüye bürünüp uyuduk. Sokakta süvarilerin gezindiklerini his etmedikçe, uyanamadık.»

[77]

«Küfelilerden bir adam, beni gizledi. Bana çok ikram etti. Her içeri girişinde ve dışarı çıkışında ağlıyordu.

Kendi kendime: (Eğer, yanı hayırlı ve vefalı olan bir kimse varsa, bunun yanındır!) diyordum.

Nihayet, İbn-i Ziyad'm Dellâl'ı : (Haberiniz olsun ki: Ali b. Hüseyin'i kim bulursa hemen getirsin! Ona üç yüz dirhem bahşış vereceğiz!) diyerek seslenince, ev sahibi yanıma girdi.

Vallahi, o, yine ağlıyordu.

Ellerini, hemen boğazıma bağladı ve (korkuyorum!) dedi. Beni, bağlı olarak onların yanına götürdü. Onlara teslim edip- üç yüz dirhemi aldı. Ben ise, ona baka kalmıştım!»

[78]

Hz. Zeyneb'in İbn-i Ziyad'la Münâkaşası :

Hz. Hüseyin'in çocukları, kız kardeşleri ve hanımları, İbn-i Ziyad'm huzuruna getirildiler.

Hz. Fatıma'nın kızı Hz. Zeyneb, elbisesinin en kötüsünü ve âdisini giymiş, tanınmamak, belirsiz olmak istemişti.

Fakat kendisinin hizmetçileri çevresinde dönüp dolaşıyorlar, hizmet ediyorlardı.

Hz. Zeyneb, içeri girince, oturdu.

İbn-i Ziyad «Kim bu oturan hanım?» diye sordu.

Hz. Zeyneb, ona cevap vermedi.

İbn-i Ziyad, sorusunu üç kerre tekrarladı.

Hepsinde de Hz. Zeyneb, ona cevap vermedi.

Hz. Zeyneb'in hizmetçilerinden birisi «O, Zeyneb bint-i Fâtıma'dır!» dedi.

İbn-i Ziyad «Hamd olsun Allah'a ki ayıp ve kusurlarınızı ortaya dökerek sizi rüsvay etti, öldürdü! ,

Ortaya attığınız gülünç ve boş beyanlarınızı yalana çıkardı!» dedi.

Hz. Zeyneb «Hamd olsun O Allah'a ki: Mühammed Aleyhisselâm'a mensubiyetle bizi şereflendirmiş ve bizi husûsî bîr temizlikle günah kirlerinden de, temizlemiştir.

Hayır! İş hiç de senin dediğin gibi değildir.

Allah, ancak, fâsikları (hak yoldan sapmış, çıkmış olanları) rezil ve rüs-vay eder, fâcirlerin (azmış, günaha dalmış olanların) asılsız laflarım yalana çıkarır!», dedi.

İbn-i Ziyad «Ehl-i Beyt'inize Allah'ın yaptığını nasıl görüyor, nasıl yorum-luyorsun ya?» diye sordu.

Hiz. Zeyneb, Âl-i İmran sûresinin Uhud şehidleri hakkındaki yüz elli dördüncü âyetinden «..Üzerlerine öldürölmek yazılmış, takdir edilmiş olanlar, muhakkak, yatacakları, öldürölecekleri yerlere çıkıp gideceklerdi.» mealli kısmını okuduktan sonra:

Allah; Âhirette, seninle Onları bir araya getirecek, Allah'ın huzurunda Onlarla muhakeme olunacak, dâvalaşacaksınız!» dedi.

İbn-i Ziyad, Hiz. Zeyneb'in verdiği cevaba kızdı. Ona zulüm ve işkence yapmak istedi.

Amr b. Hureys «Allah, valiye iyilikler versin! Bu, nihayet, bir kadındır. Kadın, söylediği her hangi bir şeyden dolayı sorumlu tutulur mu?

Sen, ona, bozuk ve karışık sözlerinden dolayı ne çıkış, ne de, onu kına!» dedi.

Ibn-i Ziyad, Hiz. Zeyneb'e «Allah, senin Ehl-i Beyt'inden, taşkınlık ve azgınlıktan direnen ve ileri gidenleri böyle yok etmekle, içimin derdini giderdi, beni ferahlattı!» dedi.

Hiz. Zeyneb, kendisini tutamayarak ağladı ve sonra da «Sen, benîm yetişmiş yiğitlerimi Öldürdün! Ehl-i Beytimi yok ettin!

Ailemin on şereflilerini, Büyüklerini, yükselen dallarımı kollarımı kestir, biçtin!

Soyumu, kökümü kopardın, kuruttun!

Eğer, senin, bullardan, derdin iyileşebiliyor, için rahatlaşabiliyorsa, iyi-leş ve rahatlaş bakalım!» dedi.

İbn-i. Ziyad «Bununki bir cesaretlilik ve kahramanlaşmaktır. Gerçek. Senin baban bir şâirdi ve kahramandı.» dedi,

Hiz. Zeyneb «Kadınlar için, cesaret ve kahramanlaşma olmaz.

Benim cesaret ve kahramanlığım, felâketlerle karşılaşmaktan, söylediklerim de, derdimin hafiflemesi için, içimden fıskıranlardan ibarettir!» dedi. [\[79\]](#)

İbn-i Ziyad'ın, Ali b. Hüseyin'le Münâkaşası ve Onu Öldürmeğe Kalkışması:

Ali b. Hüseyin, İbn-i Ziyad'm yanına götürölünce, İbn-i Ziyad, Ona: «İs-min ne?» diye

sordu.

Ali b. Hüseyin «Ben, Ali b. Hüseyin'im!» dedi.

İbn-i Ziyad «Allah, Ali b. Hüseyin'i öldürmedi mi?» diye sordu.

Ali b, Hüseyin, sustu.

İbn-i Ziyad «Ne diye konuşmayorsun?» dedi.

Ali b. Hüseyin «O, benim kardeşimdi. Ona da, Ali denirdi. Halk, Onu öldürdü!» dedi.

İbn-i Ziyad «Onu, muhakkak, Allah, öldürdü!» dedi.

Ali b. Hüseyin, sustu.

İbn-i Ziyad «Ne diye konuşmayorsun?» diye sordu. [\[80\]](#)

Ali b.Hüseyin «Allah; ölenin, ölümü zamanında, ölmeyenin de uykusunda ruhlarını alır-
(Zümer: 42) [\[81\]](#)

«Allah'ın izni olmadıkça, hiç bir kimse için, ölmek yoktur. (Âl-i İmran 145)» mealli âyetleri okudu.

İbn-i Ziyad «Vallahi, sen de onlardansın!

Bakınız buluğ çağına ermiş mi Vallahi, ben, onu erkeklik çağıma ermiş sanıyorum.» dedi.

Mürrî b. Muaz-ül Ahmerî, Ali b. Hüseyin'in eteğini açıp baktı. «Evet! Buluğ çağına ermiş!» dedi.

İbn-i Ziyad «Öldür onu!» diye emr etti.

Ali b. Hüseyin «Ya şu kadınlara kim bakıp çekecek?» dedi.

AH b. Hüseyin'in halası Hz. Zeyneb «Ey İbn-i Ziyad! Senin,, bize yaptığın yeter.

Döktüğün kanlarımıza daha doymadın mı?

Bizden hiç kimse mi bırakmayacaksın?» diye bağırarak Ali b. Hüseyin'in boynuna sarıldı ve İbn-i Ziyad'a «Eğer, sen, Mü'min isen, senden, Allah hakkı için. dileyorum: Onu Öldürecekse, beni de, onunla birlikte öldür!» dedi.

Ali b. Hüseyin, seslendi: «Ey İbn-i Ziyad! Secinle şu kadınlar arasında —iddia ettiğin gibi — bir akrabalık varsa, onları, gidecekleri yere, Allah korkulu bir adamla yolla da, İslâmiyetin gerektirdiği şekilde onlara sahip olsun!» dedi.

İbn-i Ziyad, Ali b. Hüseyin'e baktı, baktı. Sonra da, oradaki halka yönelerek «Akrabalık, ne şaşılacak şey! Vallahi, ben, bunu da, bununla birlikte Zeyneb'i de, isteyerek Öldürebileceğimi sanıyordum!» dedikten sonra, Ali b. Hüseyin'e «Kadınlarınızla birlikte sen

git!» dedi. [82]

İbn-i Ziyad'ın Küfelüere Hitabı :

İbn-i Ziyad, emr etti. «Essalâtü câmiatün—Namaz için toplanınız!» diyerek seslenildi.

Halk, Ulu câmi'de toplandı. İbn-i Ziyad, minbere çıktı ve :

«Hamd olsun Allah'a ki, hakkı ve hak sahiplerini muzaffer ve üstün kıldı. Mü'minler Emîri Yezîd b. Muaviye'ye ve Onun cemaatına yardım etti!

Yalancı oğlu yalancı Hüseyin b. Ali ile onun taraf darlarını da, Öldürdü!» dedi. [83]

Abdullah b. Afif'in, İbn-i Ziyad'ı Red Etmesi ve Asılması :

İbn-i Ziyad, sözlerini bitirmeden, Abdullah b. Afif-ül Ezdî, sıçrayıp ayağa kalktı.

Kendisi, Hz. Ali tarafdarlarındandı. Cemel günü, Hz. Ali'nin yanında sol gözünü, Siffm günü de, başına ve kaşına indirilen kılıç darbelerile sağ gözünü gayb etmişti.

Gündüzleri, geceye kadar Ulu câmi'den ayrılmaz, namaz kılar, gece olunca evine dönerdi.

Abdullah b. Afif, İbn-i Ziyad'ın sözlerini işitince, kızdı ve «Ey Mercâ-ne'nin oğlu! Yalancı oğlu yalancı, sensin ve senin babandır! Yalancı oğlu yalancı, seni vali yapan ve onun babasıdır!

Ey Mercâne'nin oğlu! Sizler, Peygamberin Oğullarını öldüreceksiniz de, Sıddîkların, dosdoğruların kelâmıyle, ağzıyla mı konuşacaksınız?!» diyerek İbn-i Ziyad'a çıkıştı.

İbn-i Ziyad «Yanıma getiriniz onu!» dedi.

İbn-i Ziyad'ın kethüdaları, adamları, Abdullah b. Afifin üzerine üşüştüler, onu tuttular.

Abdullah b. Afif de, Ezdîlerin parolası olan (Yâ Mebrûr!) diye seslenerek kabilesini imdada çağırırdı.

Abdurrahman b. Muhamnef-ül Ezdî, oturduğu yerden «Yazıklar olsun senden başkasına! Sen, kendini de, kavmini da helak ettin!» dedi.

O zaman, Küfe'de Ezdîlerden yedi yüz asker vardı.

Ezd gençlerinden bazıları, Abdullah b. Afifi kurtarıp ev halkına teslim ettiler.

İbn-i Ziyad ise, tekrar adamlar göndererek onu getirtti ve öldürttü. Seb-ha mevkiinde asılmasını da, emr etti. Cesedi de, oraya götürölüp asıldı. [\[84\]](#)

Hız. Hüseyin'in Ev Halkının Yezid'e Yollanması :

Hız. Hüseyin'in Ev halkı, Küfe'ye getirildiği zaman, İbn-i Ziyad, onların ayrı bir yerde ve güya en güzel şekilde barındırılmalarını, giyim ve kuşamlarının da sağlanmasını emr etmişti. [85]

Onların yol hazırlıkları görüldü.

İbn-i Ziyad, Ali b. Hüseyin'in de, ellerinin, zincirle boynuna bağlanmasını emr etti. [86]

Elleri, boyunlarma bağlananlar, en büyüğü Ali b. Hüseyin olmak üzere, on iki çocuktu. [87]

İbn-i Ziyad, Hız. Hüseyin'in Ev halkım, Muhaffez b. Salebe ile Şimr b. Zilcevşen'in yanına katarak Yezid'e yolladı.

Ali b. Hüseyin, Yezid'in yanma varıncaya kadar, ne Muhaffez'le, ne de Şimr'le konuştu. [88]

Muhaffez'in Küstahlığı ve Yezid'in Onu Azarlaması :

Hız. Hüseyin'in Ev halkı, Yezid'in kapısına geldikleri zaman, Muhaffez b. Salebe «İşte, Muhaffez b. Salebe! Mü'minler Emîrine, soysuz, yalancı ve sapkın olanları getirdi!» diyerek bağırdı.

Yezid b. Muaviye ise, ona «Muhaffez'in anasından daha kötü a?ıa doğmamıştır!» diyerek karşılık verdi.

Muhaffez «Halkın en ahmakının ve en ahmak analısının başını getirdim!» diyerek bağırınca da, Yezid: «Muhaffez'in anasından daha ahmak ana doğmamıştır!

Fakat, Hüseyin, benimle ilgilenmemiş beni tanımamış ve bana haksızlık etmiştir!» diyerek mukabele etti. [89]

Şehid Başlarının Yezid'e Gönderilmesi :

İbn-i Ziyad, Zahr b. Kays'ı çağırtdı. Ebû Bürde b. Avf-ül Ezdî ile Târik b, Zabyan-ül Ezdî'yi de, onun yanına kattı.

Bunlar da, Hz. Hüseyin'le Ehl-i Beyt ve Eshabının başlarını Yezid b. Muaviye'ye götürdüler. [\[90\]](#)

Şam'a taşınan başlar :

1. Hz. Hüseyin b. Ali,
2. Ali b. Hüseyin,
3. Abdullah b. Hüseyin,
4. Abbas b. Ali,
5. Cafer b. Ali,
6. Osman b. Ali,
7. Muhammed b. Ali,
8. Ebû Bekir b. Ali,
9. Abdullah b. Ali,
10. Ebû Bekir b. Hasan,
11. Kasım b. Hasan,
12. Abdullah b. Hasan,
13. Abdullah b. Akîl,
14. Cafer b. Akü,
15. Abdurrahman b. Akil,
16. Muhammed b. Ebî Saîd b. Akıl,
17. Muhammed b. Abdullah b. Cafer,
18. Avn b. Abdullah b. Cafer'e âid olmak üzere on sekiz baş idi.

Bunlar, Şam'da asılarak teşhir edildi. [\[91\]](#)

Yezid, Zahr'a «Allah, cezayı versin! Arkanda ve yanında ne haberin var?» dedi.

Zahr «Ey Mü'minler Emîri! Seni, Allah'ın fethi ve yardımı ile müjdelerim!» dedi. [\[92\]](#)

Zahr (Dineverî'ye göre: Şimr) :

«Hüseyin b. Ali; Ehl-i Beyt'inde^ı on sekiz, Taraf darlarından da altmış kişi ile yanımıza geldi.

Kendisini karşıladık. Vali İbn-i Ziyad'ın emri üzere teslim olmak mı, yoksa, çarpışmak mı istediklerini kendilerinden sorduk.

Orılar, çarpışmayı, teslim olmaya tercih ettiler.

Sabahleyin, güneş doğarken üzerlerine yürüdük. Kendilerini, her taraflarından çepçevre kuşattık.

Onlar, kılıçlara tutuldukları zaman; en sığılmayacak yüksek, çukur yerlere — şahinden kaçan güvercinler gibi— sığınmağa çalışıyorlardı!

Vallahi, ey Müminler Emîri! Deve boğazlanacak veya kuşluk uykusu uyunacak kadar bir müddette onların sonuna erdik!.

İşte, Sana onları» cansız cesedleri!

Topraklara bulanmış elbiseleri ve yüzleri!

Şimdi, güneş, onları eritmekte! Rüzgârlar, onların üzerlerine tozlar, topraklar saçmakta! Ziyaretçileri de, akbabalar ve kartallardır! Onları, yiyor ve bayram ediyorlardır!» dedi. [\[93\]](#)

Yezid'in Üzüntü ve Pişmanlık Duyması :

Yezid'in gözleri yaşardı ve «Ben, sizden, sizin- tâatımızdan, Hüseyin'in öldürülmesinden başka türlü bir hareket bekler ve isterdim.

Allah, Sümeyye'nin (Mercâne'nin) oğluna lanet etsin!

Vallahi, onunla ben buluşsaydım, konuşsaydım, onun suçunu bağışlar, kendisim bırakırdım.

Allah, Ebû Abdullah (Hüseyin)e rahmet etsin!» dedi. [\[94\]](#)

Hz. Hüseyin'in Başı Yezid'in Önünde :

Hz. Hüseyin'in başı, bir tas içinde olduğu halde, Yezid'in önüne getirilip konuldu. Güzel bir koku yayılır gibi oldu.

Yezid, uşağına emr etti. Tasın üzeri açıldı. Hz. Hüseyin'in başım görünce, Yezid'in yüzü kızardı.

«Ben, Ebû Abdullah'ın bu yaşa eriştiğini sanmıyordum!» dedi. [\[95\]](#)

Yezid'in âzadlısı Kasım b. Abdurrahman der ki «Hüseyin'le Ehl-i Beyt ve Eshabının başları, Yezid'in önüne konulunca, Yezîd, Husayn b. Humam'm:

«Bunlar, başa büyük işler açan, üstün gelmek isteyen adamların başlarıdır !

Onlar, bize karşı, en çok isyan ve haksızlık edici idiler!» mealli beytini okudu ve «Vallahi, ey Hüseyin! Eğer, seninle, ben buluşsa ve görüşseydim, seni Öldürmezdim!» dedi. [96]

Ebû Berze'nin, Yezid'e İhtarı :

Yezîd, elindeki değneği, Hz. Hüseyin'in dişlerine ve ağzına vurunca, Peygamberimizin Eshabından orada bulunan Ebû Berzet-ül Eslemî :

«Sen, Hüseyin'in dişleri ve ağzına mı değnekle vuruyorsun?!

Onun dişinden ve ağzından değneğini çek ki: ben, arada sırada, Resû-lullâh Aleyhisselâmın, onları öptüğünü görmüşümdür!

Ey Yezîd! Sen, Kıyamet günü, Allah'ın huzuruna, îbn-i Ziyad, kayırcın olduğu halde, gelecek ve çıkacaksın!

Hüseyin ise, Kıyamet günü, Allah'ın huzuruna, şefaathçisi Muhammed Aleyhisselâm olduğu halde, gelecek ve çıkacaktır!» diyerek Yezîd'in yanından ayrıldı. [97]

Yezid'in, Hz. Hüseyin İçin Yas Tutmasını Kansma Emr Etmesi :

Yezîd b. Muaviye'nin karısı Hind bint-i Abdullah, üzerine çarşaf alarak Yezîd'in huzuruna çıktı ve «Ey Mü'minler Emîri! Resûlullâh Aleyhisselâmm kızı Fatma'nın oğlu Hüseyin'in başı mı bu?» diye sordu.

Yezîd «Evet! Sen, onun için feryad et.

Resûlullâh'ın kızının oğlu ve Kureyşin katkısız soylusu ve hâlisi için yanaklarına vur!

îbn-i Ziyad, onun üzerine yürüyüp onu öldürmekte acele etti. Allah da, onu öldürsün!» dedi. [98]

Mervan'ın Sevinci ve Kardeşinin Üzüntüsü :

Kasım b. Buhayt der ki «Küfe heyeti, Hüseyin'in başını getirdikleri zaman, Dimaşk mescidine girdiler.

Mervan b. Hakem, onlara «Ne yaptınız?» diye sordu. Küfe heyeti de «Onlardan on sekiz adam yanımıza geldiler. Vallahi, onların sonuncusuna kadar haklarından geldik!

İşte, onların başları ve esir edilenler!» deyince, Mervan, sıçrayıp kalktı ve mescidden ayrıldı.

Mervan'ın kardeşi Yahya b. Hakem de, onların yanına vardı. Onlara «Ne yaptınız?» diye sordu.

Küfeliler, Mervan'a söylediklerini tekrarlayınca, Yahya:

«Siz, Kıyamet günü, Muhammed Aleyhisselâmın huzuruna alınmaktan mahrum ve memnu'sunuz!

Ben, artık, sizinle hiç bir iş üzerinde bulunmayacak, ve iş birliği yapmayacağım!» diyerek yanlarından ayrıldı ve Yezîd b. Muaviye'nin yanına vardı.

O sırada, Kerbelâ şehidlerinin başları, Yezîd'in önünde idi. [\[99\]](#) Yahya b. Hakem, okuduğu iki beyitte :

(Taf (Kerbelâ) yanında eriyip gidenler; soysuz, girinti, yüzsüz, değersiz köle Ziyad'ın oğlundan sana daha yakındılar.

Sümeyye'nin kumlar sayısınca nesli akşamlasın da, Muhammed Mustafâ'nın Hânedân'ındaıı, neslinden bu gün kimse kalmasın ne yazık!) deyince, Yezid b. Muaviye, Yahya b. Hakem'in göğsüne vurup (Sus!) dedi.» [\[100\]](#)

Yezid'in Kendi Görüşünü ve Muhakemesini Şamlılara Açıklaması:

Yesid'in daveti üzerine Şam Eşrafi gelip çevresinde oturdular. [\[101\]](#)

Yezid, Husayn b. Humam'm bir beytini okuduktan sonra, Hz. Hüseyin'in başına baktı. Yanındakilere yüzünü çevirdi:

«Bilirmisiniz bu, neden ileri geldi?

Hüseyin (Benim Babam Ali, onun babasından hayırlıdır!

Anam Fâtıma, onun anasından hayırlıdır!

Dedem Resûlullâh Aleyhisselâm, onun dedesinden hayırlıdır!

Ben de, ondan hayırlıyım!

O halde, bu işe (Halifeliğe) ben, ondan daha lâıyk ve müstahıkkım!) dedi.

Onun, babasının, benim babamdan hayırlı olduğu sözünü ele alalım:

Babam, onun babasile muhakeme ve murafaa olundu, duruştu.

Hangisi lehinde hüküm verildiği, herkesin malûmudur.

Onun, anasının, benim anamdan hayırlı olduğu sözüne gelince, Allah için söylemek lazımsa, Resûlullâh Aleyhisselâmm kızı Fâtıma, benim anamdan hayırlıdır.

Onun. Dedesinin, benim dedemden hayırlı olduğu sözüne gelince, and olsun ki Allah'a ve Âhret gününe inananlardan bir kimse yoktur ki bizi Re-sûluüâh'a denk tutsun!

Hüseyin'in, kendisini Halifeliğe benden daha lâıyk ve müstahık görmesi ise, kendi görüşü ve anlayışından ileri gelmektedir ve :

(De ki: ey mülkün sahibi Allah! Sen, mülkü, dilediğine verirsin! Sen, mülkü, dilediğinden alırsın!

Sen, dilediğini aziz edersin! Sen, dilediğini "zelil edersin! Hayr, yalnız Senin elindedir.

Şüphe yok ki: Sen, her şeye hakkıyla kadırsın! (Al-i Imran: 26) âyetini iyi okumamıg galiba!» dedi. [\[102\]](#)

Hız. Hüseyin'in Ev Halkı, Yezîd'in Huzurunda

Hız. Hüseyin'in oğlu Ali ile çocuklar ve kadınlar, Yezîd'in huzuruna getirildiler.

Hız. Hüseyin'in, Yezid'e gönderilen Ev halkı arasında on iki çocuk bulunuyordu. En büyüğü, Ali b. Hüseyin'di.

Çocukların elleri boyunlarına bağlanmıştı! [\[103\]](#) Halk, Hız. Hüseyin'in Ev halkına bakıyorlardı. [\[104\]](#)

Hız. Hüseyin'in kızı Fâtıma (ki Sükeyne'nin büyüğü idi), Yezid'in huzuruna girince «Ey Yezîd! Resûlullâh'ın kızları, esirmidirler?» diye sordu.

Yezid «Ey kardeşimin kızı! Böyle olmasını, ben de istemez, hoş görmezdim» dedi.

Fatıma «Vallahi, altun, gümüş halkalarımız., bizde bırakılmadı. Nemiz varsa, hepsi

yağmalandı!» dedi.

Yezîd «Ey kardeşimin kızı! Senden alman şeyler, sana fazlasile gelecektir.» dedi ve Hz. Hüseyin'in Ev halkından alınan şeyleri sordurdu. Hepsini, fazlasile ödedi.

Bunun için, Sükeyne «Yezîd b. Muaviye'den daha hayırlı bir kâfir görmedim!» derdi. [\[105\]](#)

Hz. Hüseyin'in Ev halin, Yezîd'in önünde oturdukları zaman, Yezid, on-ların, üstlerinin, başlarının perişanlığını görünce «Allah, Mercâne'nin oğlunu hayırdan uzaklaştırın!

Eğer, bunlarla, onun arasında bir akrabalık ve hısımlık olaydı, size, bu işi yapmaz, sizi, bana böyle göndermezdi!» dedi. [\[106\]](#)

Yezîd'in, Ali b. Hüseyin'le Münâkaşası :

Yezîd, bir ara, Ali b. Hüseyin'e «Ey Ali! Baban, benimle akrabalık ilgisini kesmişti. Hakkımı, bilmek, tanımak istememişti. Hâkimiyet ve saltanatımı elimden çekip almağa kalkışmıştı.

Bak! Allah da, ona ne yaptı!» dedi.

Ali b. Hüseyin «Gerek yerde, gerek nefislerinizde her hangi bir musibet vukua gelmemiştir ki bu, bizim, onu, yaratmamızdan önce, mutlaka Kitab'da yazılmıştır.

Şüphesiz ki bu, Allah'a göre kolaydır.

Allah, bunu, elinizden çıkana tasalanmayasınız, Onun, size verdiği ile de sevinip şımarmayasınız diye yazmıştır.

Allah, çok böbürlenen her kibirliyi sevmez. (Hadid: 22-23)» mealli âyetleri okudu.

Yezîd ise Ona «De ki: sizi çarpan her musibet, kendi ellerinizin işleyip kazandığı günahlar yüzündendir.

Bununla beraber, Allah, bir çoğunu da, af eder de, musibete uğratmaz. (Şûra: 30)» mealli âyeti okudu. [\[107\]](#)

«Bu, sana ve babana, o âyetten daha münâsiptir» dedi. [\[108\]](#)

Hz. Hüseyin'in Ev Halkı Hakkında Yapılacak Muamelenin Görüşülmesi ve Kararlaştırılması :

Yezid, yanındakilere «ey Şamlılar! Şunlar hakkında, siz ne yapmamı düşünürsünüz?» diye sordu.

İçlerinden bir adam «kötü köpek eniklerini yanında tutma!» dedi.

Küfe eski valisi Nûman b. Beşir-ül Ensârî ise «Resûlullâh Aleyhisselâm, Onları^ bu halde görse, ne yapar idiyse, senin de, Onlara öyle yapmanı uygun görürüm!» dedi.

Yezid «Doğru söyledin. Onları, serbest bırakınız. Giydirip kuşatınız. Onlara, mutfaktan yemekler çıkarınız. Kendilerine, bir çok bağış ve bahşişler de, verilsin!» dedi. [\[109\]](#)

Mor suratlı Şamlının Küstahlığı ve Yezid'in, Hz. Zeyneb'le Münâkaşası :

Fâtıma bint-i Ali der ki «Yezid b. Muaviye'nin önünde oturduğumuz ve bize acıdığı, hakkımızda bir şeyler emir ettiği sırada, Şamlılardan kızıl, mor suratlı bir adam ayağa kalkıp Yezid'e (Ey Mü'minler Emîri! Şunu, bana armağan et!) diyerek beni, Yezîd'den istedi.

Ben, güzel bir kızdım. Onun, bu isteği karşısında korktum, ürperdim ve titredim.

Zan ettim ki, bu istek, onlar için caiz ve mümkündür. Kız kardeşim Zeyneb'in entarisinden yapıştım.

Kız kardeşim Zeyneb, benden büyük ve akıllı idi. Bunun caiz olmadığını bilirmiş.

- (Yalan söyledin! Vallahi, sen kötüleştin ve alçaklaştım!

Bu, ne sana, ne de ona (Yezîd'e) helâl ve caiz değildir!) diyerek Şamlıya çıkıştı.

Yezîd, kızdı. Ablama: (Sen de vallahi, yalan söyledin! Bu, benim için helâl ve caizdir! Ben, bu işi yapmak isteseydim, yapabilirdim!) dedi.

Ablam Zeyneb: (Hayır, Vallahi, Allah, bunu, sana helâl kılmamıştır.

Milletimizden çıkmadıkça, dinimizden başka bir din tutmadıkça, bu, senin İçin de, mümkün olmaz!) dedi.

Yezîd, büsbütün kızdı ve (demek, ben, böyle yaparsam, babanın ve kardeşinin dininden çıkacağını ileri sürüyor, bana karşı geliyorsun?) dedi.

Ablam Zeyneb (Allah'ın dininden ki o, Babamın dini, Kardeşimin dini ve Dedemin dinidir.

Allah; seni de, senin babanı da, senin dedeni de, ona hidayet etmiştir!) dedi.

Yezîd (yalan söyledin ey Allah düşmanı kadın!) dedi.

Ablam Zeyneb (Sen, haksız yere sövüp sayan, kudret ve hâkimiyetinle ezen bir Emîr misin yoksa?!) deyince, Yezîd, utanır gibi oldu ve sustu.

Samlı adam (Ey Mü'minler Emîri! Şu kızı bana armağan et!) diyerek dileğini tekrarladı.

Yezîd (Allah, sana döşeğinde Ölmek hükmünü ihsan edinceye kadar, bekâr kal!) dedi. [\[110\]](#)

Şamlılardan bir adam da «Onların kadınları, bize helâldir!» demişti.

Ali b. Hüseyin «Yalan söyledin! Dinimizden çıkmadıkça, bu, senin için mümkün olmaz!» dedi. [\[111\]](#)

Hız. Hüseyin için Üç Gün Matem Tutulması :

Yezîd b. Muaviye, Hz. Hüseyin'in Ev halkını, kendi ev halkının yanına gönderdi.

Muaviye Hanedanı kadınlarından, onları karşılamayan hiç bir kadın kalmadı. [\[112\]](#)

Onlar, İçeri girerlerken, Yezîd'in kadınları, Muaviye b. Ebî Süfyan'ın kızları ve hanımı feryad ve figan ettiler. [\[113\]](#)

Yezîd, Ebû Süfyan Hanedanı kadınlarının Hz. Hüseyin için üç gün ağlamalarını, matem tutmalarını emr etti. [\[114\]](#)

Onlar, Hz. Hüseyin için üç gün matem tuttular. Feryad ettiler ve ağladılar. [\[115\]](#)

Yezîd'in karısı da, ağladı. , '

Yezîd «Kureyşin Büyüğü için ağlamak, ona düşen bir hak ve vazifedir!» dedi. [\[116\]](#)

Yezid'in, Ali ve Ömer b. Hüseyin'le Birlikte Yemek Yemesi :

Yezîd; Ali b. Hüseyin'i yanına çağırmadıkca, bir şey yemez, içmezdi. [\[117\]](#)

Yezîd; yemeği hazırlandığı zaman, Ali b. Hüseyin'i ve onun kardeşi küçük Ömer'i çağırır, onlarla birlikte yerdi. [\[118\]](#)

Ömer b. Hüseyin'in, Halid b. Yezid'le Nasıl Güreş Tutacağı :

Yezîd, bir gün, Ömer b. Hüseyin'e «Su oğlum Hâlid'le (ki Ömer'in yaşadı idi) güreşe bilir misin?» diye sordu.

Ömer «Olur! Bir kılıç, bana ver! Bir kılıç ta, ona ver! Onunla çarpışayım. Bak, hangimiz dayanabilecek!» dedi.

Yezîd, onu, bağrına bastı ve : «Anladım ki erkek yılan ısırır. Yılan, yilandan başka bir şey doğurur mu?» dedi. [\[119\]](#)

Yezîd'in, Ali b. Hüseyin'e Bir Teklifi ve Numan b. Beşîr'e Direktifi:

Yezîd b. Muaviye, Ali b. Hüseyin'e «Yanımızda kalmak, oturmak istersen, akrabalık hakkını gözetir, seni ağırlarız.

Memleketine gitmek istersen, seni, memleketine gönderirim?» dedi. Ali b. Hüseyin «Medine'ye gönderilmemi isterim» dedi. [\[120\]](#)

Yezîd, Küfe eski valisi Numan b. Beşîr'e «Onların yol hazırlığını düzenle! Yanlarına, Şamlılardan, emniyetli, sâlih birisini kat.

Onlarla birlikte atlılar ve yardımcıları da, gönder. Medine'ye kadar onları götürsünler!» diyerek emir ve direktif verdi. [\[121\]](#)

Yezîd'in, Gidecekleri Sırada Ali b. Hüseyin'le Konuşması :

Yezîd b. Muaviye, Ali b. Hüseyin'i, Medine'ye gitmek istedikleri sırada, yanına çağırdı. Ona :

«Allah, Mercâne'nin oğluna lanet etsin! Vallahi, eğer, Hüseyin'le, ben, buluşsam, görüşseydim, benden ne isteseydi, onun arzusunu yerine getirir, ölümü, ondan uzaklaştırmak için, bütün gücümü harcar, hattâ gerekirse; bu yolda bazı çocuklarımı feda etmeyi bile, göze alırdım.

Ne çâre ki Allah, gördüğün şeyi takdir etmiştir. .

Senin her neye ihtiyacın olursa, bana yaz, yerine getirilir!» dedi.

Onları, giydirtti, kuşattırdı ve kendileriyle birlikte gönderdiği zata da, onlar hakkında gerekli emir ve tavsiyelerde bulundu. [\[122\]](#)

Yezîd b. Muaviye, Hz. Hüseyin'in Ev halkının yol hazırlıklarını en güzel şekilde gördürdükten sonra yanlarına otuz atlı kattı. [\[123\]](#)

Dımeşk'tah Medine'ye doğru yola çıktılar. Geceleri, yola devam ettiler.

Şamlı kafile başkanı olan zat ile atlılar, aradaki mesafeyi gayb etmeksizin önlerince gitmekte, bir yere kondukları zaman, onlardan ayrılıp bekçiler gibi çevrelerinde dönüp dolaşmakta, zaman zaman ihtiyaçlarını sorup gereklerini yerine getirmekte idiler.

Medine'ye girinceye kadar onları bu şekilde götürdüler. [\[124\]](#)

Yezîd'in, Ali b. Hüseyin Hakkında Müslim b. Ukbe'ye Emir ve Tavsiyesi:

Ali b. Hüseyin der ki Yezîd (kavminin başına işler gelecektir. Sen, onlar arasına girme!) demişti.

Harre günü olunca, Yezîd'in dediği oldu. Benim emânım hakkında Müslim b. Ukbe ile yazı gönderdi.

Katl-i âmdan boşalınca, Müslim b. Ukbe, bana haber gönderdi. Yanma vardım. Önüme bir yazı attı.

Yazının içinde (Ali b. Hüseyin hakkında hayr tavsiye ederim. O onların işlerine karışmış ise, kendisine emân ver ve onun suçunu bağışla.

Onlarla bir olmamışsa, isabet ve iyi etmiştir!) diyordu.» [\[125\]](#)

Yezîd'in, Kerbelâ Faciasından, Önce Sevinç, Sonra da Nedamet Duyması :

Yûnus b. Habîb'e göre: Yezîd b. Muaviye; Hz. Hüseyin'le Eshabının şe-hid olmalarına, önce, sevinmiş, sonra da, pişman olmuştur.

İbn-i Ziyad'm, Hz. Hüseyin tarafından yapılan teklifleri kabul etmeyip onu ve Eshabım şehid etmekle, Müslümanları, kendisine kinlendirdiğini ve kalblere düşmanlık tohumları

ektiğini söylemiş «Allah, Mercâne'nin oğluna lanet etsin!» demiştir. [\[126\]](#)

Yezîd; Kerbelâ faciasından dolayı İbn-i Ziyad'a-lanet eder ve kızar gibi görünmekle beraber, Ebüfidâ'nın da dediği gibi : onu, ne azl etmiş, ne cezalandırmış, ne de, kınamıştır. [\[127\]](#)

Kerbelâ Katliamının, Emevî Saltanatının Yıkılmasına Sebebe Olduğu:

Abdumelik b. Mervan. Haccac b. Yûsuf e yazdığı bir yazısında : «Beni* şu Ehl-i Beyt'in kanlarını dökmekten uzak tut!

Çünkü, Hüseyin'i öldürdükleri zaman, Allah'ın, Harp oğullarından (Ebû Süfyan Ailesinden) nülk-ü saltanatlarını soyup aldığını gördüm!» demiştir. [\[128\]](#)

Hz. Hüseyin'in Şehîd Edilmesini Yezid mi Emr Etmmişti?

İbn-i Ziyad; Yezid'in ölümü üzerine, öldürülmekten korkarak Basra'dan Şam'a kaçarken, kılavuzunun yaptığı uyarmaya «Ben, uyumuyorum. Fakat, bir iş üzerinde düşünüyorum!» diye karşılık vermiş, kılavuz :

«Ben, senin neler düşündüğünü biliyorum!» deyince de :

«Haydi, ne düşündüğümü haber ver?» demişti.

Kılavuz «Sen, her halde, Hüseyin b. Ali'yi öldürdüğüne pişman oluyor, Basra'daki beyaz sarayını, orada sana verilen maaştan artık mahrum kalacağını, zan ve tevehhümle Basralılardan öldürdüğün Ehl-i Beyt taraftarların-dan dolayı duyduğun pişmanlığı düşünüyorsundur?» demiş,

İbn-i Ziyad «Ey Yeşkür oğullarından olan kardeş! Sen, benim düşündüklerimden hiç birisini tutturamadın!

, Ben, Hüseyin'i öldürdüm amma, o, Mü'miîler Emîrine ve Ümmetin topluluğuna karşı koymağa kalkmıştı.

Mü'minler Emîri de, bana yazdı ve onu öldürmemi emr etti.

Eğer, bu, yanlış bir hareket idi ise, sorumluluk, Yezîd'e düşer, bunun sorumlusu Yezîd olmak gerekir!» demiştir. [\[129\]](#)

İbn-i Abbas'ın, Yezîd'e yazdığı mektubunda açıkladığına göre : Hz. Hüseyin'in, Medine'den Mekke'ye gitmesinde Yezîd'in rolü, hatta Mekke'den Küfe'ye davet edilmesinde de onun parmağı vardı! [\[130\]](#)

Nitekim, Medine valisine yazdığı yazısında, Hz. Hüseyinin bey'at için zorlanmasını [\[131\]](#), bey'attan kaçındığı takdirde, boynunun vurulmasını emr eden de, Yezîd idi. [\[132\]](#)

İbn-i Ziyad'ın Endişelenmesi :

Ömer b. Sa'd; Hz. Hüseyin'in şehâdetinden sonra İbn-i Ziyad'ın yanına dönünce, İbn-i Ziyad «Ey Ömer! Hüseyin'in öldürülmesi hakkında sana yazmış olduğum yazıyı bana geri ver!» dedi.

Ömer «Emrin yerine getirildi. Yazı da gayb oldu!» dedi. , İbn-i Ziyad «Onu, muhakkak bulup bana getireceksin!» dedi, Ömer «Gayb oldu o!» dedi.

İbn-i Ziyad «Onu, muhakkak bulup bana getireceksin!» diye ısrar edince, Ömer «Vallahi, o, Medine'de bana çatacak Kureyş'in koca karılarına karşı, kendimi savunmak için, yanımda alıkonulmuştur!

Vallahi, ben, sana Hüseyin hakkında bir öğütte bulunmuştum ki, eğer, o Öğütü babam Sâ'd b. Ebî Vakkas'a yapmış olsaydım, Onun, üzerimdeki hakkını ödemiş olurdu!» dedi.

İbn-i Ziyad'ın kardeşi Osman b. Ziyad «Ömer, doğru söylüyor.

Vallahi, arzu ederdim ki: tek Hüseyin, öldürülmeyeydi de Kıyamete kadar Ziyad oğullarından, burunlarında halka bulunmayan (köle olmayan) bir tek kimse olmayaydı!» dedi.

İbn-i Ziyad, buna itiraz etmedi. [\[133\]](#)

Mercâne'nin, İbn-i Ziyad'a Çatması :

İbn-i Ziyad'ın anası Mercâne, İbn-i Ziyad'a« Sen, Resûlullâh'ın kızının oğlunu öldürdün! Cennet yüzü göremezsin artık!» diyerek çatardı. [\[134\]](#)

Ömer b. Sa'd'ın Pişmanlığı:

Humeyd b. Müslim der ki «Ömer b. Sa'd, benim dostumdu. Hüseyin'le çarpıştıktan sonra yanma gitmiş, halini sormuştum.

(Sorma halimi; bir insan, evine, kötülük içki dönmezken, ben, kötülük için dönmüş; yakın akrabalık bağlarını koparmış ,büyük bir cinayet işlemi-şimdir! [\[135\]](#)

Ibn-i Ziyad'a itaat, Allah'a isyan etmişimdir!) dedi.» [\[136\]](#)

Ömer b. Sa'd'in İleri Sürdüğü Mazeretler:

Abdullah b. Zübeyr'in Küfe valisi Abdullah b. Muti', Ömer b. Sa'd'e : «Amucamn oğlunu öldürmeye gideceğine, Hemdan ve Rey'e gitmeyi tercih etseydin olmaz mıydı?» demişti.

Ömer b. Sa'd «işler, semâda takdir olunur.

Ben, Kerbelâ vak'asından önce, Amucamın oğlunun işinden dolayı mâ zur görülmemi istemiştim. Fakat, dileğimin kabulüne yanaşılmadı ve kaçındığım şey ille bana yaptırıldı!» dedi. [\[137\]](#)

Şebes b. Rib'î'nin itiraflar ıve Pişmanlığı:

Şebes b. Rib'î «Allah, bu Küfe şehrine ne hayr verir, ne de, Küfelileri doğru yola götürür.

Şaşmazmısınız ki: bizler; önce, AH b. Ebî Talib'in, O'ndan sonra da, oğlu Hasan'in yanında Ebû Süfyan Hanedanıyla beş yıl çarpıştık ta, sonradan Ali b. Ebî Talib'in oğluna (ki O, yer yüzü halkının hayırlısı idi) karşı düşmanlık ettik: Muâviye Hanedanı ve Zâniye Sümeyye'nin oğlu ile bir olup O'nunla çarpıştık ve O'nu şehid ettik ki bu, dalâletin dalâleti idi!» diyerek nedamet edip durmuştur. [\[138\]](#)

Bir Sineğin mi, Yoksa, Hz. Hüseyin'in Kanını Dökmenin Cezası mı Sorulmak Gerektiği?

Ebû Nu'm der ki «Bir adam, ihram hâlinde elbiseye sivri sinek kanı bulaştığı [\[139\]](#), yahut bir sineği öldürdüğü zaman, ne yapmak lâzım geleceğini İbn-i Ömer'den sormuştu.

[140]

İbn-i Ömer, ona (Sen, nerelisin?) diye sordu.

Adam (Iraklıyım!) deyince, İbn-i Ömer (Hele şuna bakın! Resûlullâh Aleyhisselâmın oğlunu öldürdüler de, şimdi, bana sivri sineğin kanından dolayı ne yapmak lâzım geleceğini soruyor!

Halbuki, ben, Resûlullâh Aleyhisselâm'ın: (Hasan ve Hüseyin ki Onlar, benim dünyada öpüp kokladığım iki Reyhanımdır!) buyurduğunu işitmişim-dir» dedi. [141]

İbrahim en-Nahaî'nin Bir Sözü:

İbrahim-ün Nahaî der ki: «Eğer, ben, Hüseyin'i şehid edenler arasında bulunsaydım ve Cennete de girebilseydim, Resûlullâh Aleyhisselâmın yüzüne bakmağa haya ederdim!» [142]

İbn-i Ziyad'ın, Medine Valisine Müjdecî Göndermesi:

Hız. Hüseyin'in başı, Küfe'ye getirildiği zaman, İbn-i Ziyad, Abdulmelik b. Ebî Hâris-üs Sülemî'yi yanına çağırdı. Ona:

«Medine'ye git! Amr b. Saîd b. As'a, Hüseyin'in öldürüldüğünü müjdele!» dedi.

Amr b. Saîd, o zaman, Medine valisi idi. Abdulmelik, hastalığını ileri sürerek gitmek istemedi.

İbn-i Ziyad, onu sıkıştırdı. «Medine'ye git! O, senden haberi alır almaz, sana altınlar verecektir!

Haydi, hastalığını bahane etme! Bir hayvan satın al, hemen üzerine atla, yola düş!» dedi.

Abdulmelik der ki «Medine'ye gelince, Kureygten bir zata rastladım. Bana (Ne haber var?) diye sordu.

(Haber, valinin yanında!) dedim.

(İnnâ İllâhi ve innâ ileyhi râciûn! Hüseyin b. Ali öldürülmüş!) dedi.

Amr b. Saîd'in huzuruna girdim.

(Bana: arkanda ne haberin var?) diye sordu.

(Valiyi sevindirecek şey var: Hüseyin b. Ali, öldürüldü!) dedim. (Onun öldürüldüğünü yüksek sesle iylan et!) dedi.

Öldürüldüğünü yüksek sesle iylan ettim.

Vallahi, Hâşim oğulları kadınlarının evlerinde, Hüseyin'e ağladıkları gibi bir ağıt, işitmiş değilim!

Amr b. Saîd, güldü: (Bu ağıtlar, Osman b. Af fan hakkındaki ağıtların karşılığıdır!) dedi. Sonra, minbere çıktı. Hüseyin'in öldürüldüğünü halka bildirdi.» [\[143\]](#)

Hz. Hüseyin'in Şehadetinden Sonra Hz. Ümmü Seleme'nin, Peygamberimizi Rü'yada Görmesi:

Rivayete göre: Selman demiştir ki «Ümmü Seleme'nin yanına. varmışım. Ağlıyordu O.

(Ne için ağlıyorsun?) diye sordum.

(Resûlullâh Aleyhisselâmı rü'yada gördüm: ağlıyordu. Kendisinin başı ve sakalı da toz toprak içinde idi.

(Yâ Resûlullâh! Sana ne oldu?) diye sordum.

(Biraz önce Hüseyin'in şehâdetinde bulundum!) buyurdu dedi.» [\[144\]](#)

Acı Haberi Alınca, Hz .Ümmü Seleme'nin Bayılması:

Hz. Hüseyin'in şehid edildiği haberini işitince, Medine'de ilk feryadı koparan, Peygamberimizin zevcesi Hz. Ürame Seleme oldu.

«Eyvah Hüseyin'im! Eyvah Resûlullâh'ın oğlu!» diyerek feryad etti. Diğer Medine kadınları da, her taraftan feryada başladılar.

Koparılan feryadlardan, Medine, yerinden oynadı.

O güne kadar, bunun bir benzeri daha görülmemişti. [\[145\]](#)

İbn-i Sîrin «Kadınlar, Yahya Aleyhisselâmdaa sonra, Hz. Hüseyin'e ağladıkları kadar hiç kimseye ağlamamıştır!» der. [\[146\]](#)

Şehr b. Havşab derki «Peygamber Aleyhisselâmm zevcesi Ümmü Seîfe-me'nin yanında bulunduğumuz sırada, Ona, Hüseyin'in öldürüldüğü haberi geldi.

(Allah, Ona bu işi yapanların evlerini ve kabirlerini ateşle doldursun!) dedi ve bayıldı.

Biz de, kalkıp yanından ayrıldık.» [\[147\]](#)

Hz. Hüseyin'in şehâdeti dolayısıyla Hz. Ümmü Seleme'ye taziye yapılmış, baş sağlığı dilenmiştir. [\[148\]](#)

Çanakta Kan Haline Gelen Toprak:

Hz. Hüseyin'in, Cebrail tarafından Kerbelâ'dan getirilen toprağını, Peygamberimiz, zevcesi Hz. Ümmü Seleme'ye verirken «Bu toprak, kan haline gelince, Hüseyin şehid edilir.» buyurmuştu. *

Hz. Ümmü Seleme, onu, yanında sırça bir çanak içinde saklamakta ve zaman zaman ona bakmakta idi.

, Hz. Hüseyin'i;-! şehid edildiği gün, toprağın, kan haline geldiğini görünce, Hz. Hüseyin'in şehid edildiğini anlamış ve haber vermişti. [\[149\]](#)

İbri-i Abbas'm Hz. Hüseyin Hakkındaki Rü'yası:

Abdullah b. Abbas, Hz. Hüseyin'in şehâdetile ilgili bir rü'yasını şöyle anlatır :

«Resûlullâh Aleyhisselâmi rü'yada gürdüm: Kendisi, son derecede üzüntülü ve tasalı idi.

Resûlullâh'ın elinde sırça bir çanak, çanağın içinde de, topüanrmş kar. vardı.

Kendisine :

(Ya Resûlullâh! Nedir bu?) diye sordum.

(Bu, Hüseyin'in ve Eshabınm kamdır! Allah'a götürüyorum!) buyurdu.»

İbn-i Abbas, sabaha çıkınca, Hz, Hüseyin'in şehid edildiğini habur verdi ve rü'yasını anlattı.

tbn-i Abbas'ın rü'yayı gördüğü gün sayılınca, Hz. Hüseyin'in Kerbeiâ'da edildiği güne rastladığı, görüldü. [\[150\]](#)

Ali b. Zeyd b. Cüd'an'ın bu husustaki açıklamasına göre: Ibn-i Abbas, bir gün, uykudan uyanır ve «İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi racito diyerek istir-ca'da bulunduktan sonra «Vallahi, Hüseyin şehid edildi!» der.

Arkadaşları, ona «Ey Ibn-i Abbas! Bu, nasıl olur?» diye sorarlar.

O da «Resûlullâh'ı, rü'yâda gördüm: yanında, içi kan dolu cam bir bardak bulunuyordu. (Bendeu sonra, ümmetimin yaptığı şeyi biliyor musun?: Hüseyin'i şehid ettiler! Bu, Onun ve Eskabımın banlarıdır. Bunu Allah'a sunacağım!) buyurdu.» der.

Arkadaşları, o günü ve saati yazarlar.

Aradan çok geçmez, yirmi dört gün sonra, Hz. Hüseyin'le Eshabınm şehid edildikleri haberi Medine'ye gelir.

Rüyanın görüldüğü gün ve saatte⁵ Onların şehid edilmiş oldukları anlaşılır. [\[151\]](#)

Beytûlmakdis Kayasının Altında Görülen Kan:

Hz. Hüseyin, şehid edildiği gün, Beytûimakdis'teki Hacer (Kaya) nın altında yeni boğazlanmış deve veya koyun kanını andırır bir kan görüldü. [\[152\]](#)

Bu kan, Hz. Ali, şehid edildiği zaman da, görülmüştü. [\[153\]](#)

Akil'in Kızının, Hz. Hüseyin ve Eshabı için Ağlaması:

Hz. Hüseyin'le Eshabının şehid edildikleri haberini alınca, Akîl b. Ebî Tâlib'in kızı, kendi kadınlarından bazıları ile birlikte son derecede tasalı ve elbisesinin eteği arkasında sürünerek dışarı çıkmış ve :

«Siz, ne söylüyorsunuz?!

Peygamber Aleyhisselâm'ın, size buyurduğunu ne yapıyorsunuz?

Siz, Ümmetlerin sonuncusu değil misiniz?

Peygamberiniz (Ben, aranızdan gayb olduktan sonra, size, Zürriyetimi ve Ev halkımı tavsiye ederim!) buyurmadı mı?!

Halbuki, Onlardan bir kısmı esîr edilmiş, bir kısmı da, kanlara bulan-mış» diyerek ağlamıştır. [\[154\]](#)

Hz. Hüseyin için Mersiyeler Söylenmesi ve Ağıtla* Yakılması s

Hz. Hüseyin için bir çok yanık mersiyeler söylenmiş, ağıtlar yakılmış tır. [\[155\]](#)

Abdullah b. Cafer'in, Hz. Hüseyin Hakkındaki Takdirkâr Sözleri:

İki oğlunun, Hz. Hüseyin'le birlikte şehid edildikleri haberi Abdullah b. Cafer'e erişince, bâzı âzadlılarla halktan bazıları onun yanma giderek baş sağlığı dilediler.

Ebü'l-Lislas «Bizim başımıza gelenler, hep Hüseyin'in yüzünden geldi!» deyince, Abdullah b. Cafer, ayak kabısıyla ona vurdu ve «Ey kokmuş, süil-netsiz karının* oğlu! Sen, bu lafı, Hüseyin için nasıl söylüyorsun?

Vallahi, ben de, O'nun yanında bulunsaydım, O'nun yanından ayrılmaz, kendisile birlikte ölmeyi arzu ederdim!

Vallahi, kendim o iki oğlumdan daha cömerd olamadım.

Onlar, kardeşim ve Amucamm oğlu İle birlikte Ölmekle, üzerimdeki felâket ve musibetin acısını hafifletmişlerdir!» dedikten sonra, yanında oturanlara dönerek «Hamd olsun Allah'a ki, Hüseyin'in şehâdeti özerine, bana taziye yapıldı, baş sağlığı dilenmek şerefi bah.ş olundu.

Hüseyin'in, bana karşı hiç bir saygısızlığı olmamış, fakat, çocuklarımin Ona karşı belki saygısızlık ettikleri olmuştur» dedi. [\[156\]](#)

Hz. Hüseyin'in Baş Hakkında Bilgiler:

Hz. Hüseyin'in başı Dimaşk'ta bir mızrağa takıldı. [\[157\]](#) Mızrakta üç gün asılı bırakılmak suretile teşhir edildi, [\[158\]](#)

Hz. Hüseyin'in başının, Yezid tarafından Medine'ye gönderilip orada da astırılarak teşhir edildiği de rivayet edilir. [\[159\]](#)

Hz. Hüseyin'in başının gömüldüğü yer hakkında bir hayli ihtilaf vardır.

İbn-i Sa'd'e atfen, Yezid'in,, onu Medine naibi Amr b. Saîd'e gönderdiği ve Hz. Fatıma'nın yanma gömdürdüğü rivayet edildiği gibi, Yezid'in ölümüne kadar Mahzeninde bırakıldığı ve sonra, kefenlenip Dimaşk Ferâdis kapısına gömüldüğü de, rivayet edilir. Hattâ, İkinci

Feradis kapısı içinde (Baş diye anıla gelen bir Mescid de mevcuttur.

Ebû Kerib der kî «Dimeşk'ta Yezid'in oğlu Velid'kı yanmda toplananlar arasında ben de, bululuyordum.

Atıma binip Tevma kapışma doğru gittim. Kapıyı açtığım zaman, içinde, üzeri (Bu, Hüseyin b. Ali'nin Başdır¹.) diye yazılı bir baş vardı.

Kılıcımla bir çukur kazıp onu gömdüm!» [161]

Hamza b. Yezid-ül Hadramî de, bu hususta Şu bilgiyi verir :

«Hüseyin'in başı, Dimeşk'ta üç gün asılı olarak görüldü.

Bana, Yezîd'in dadısının söylediğine göre: baş, Süleyman b. Abdulmelik, Halife oluncaya kadar (Hicrî: 96) Askerî silah deposunda bekletildi.

Süleyman b. Abdulmelik, adam gönderip onu getirtti. Başın, sadece beyaz kemiği kalmıştı.

Bir Tabut getirildi. Baş, kokulandı, kefenlendi ve Tabut içinde Müslüman makbercsîne gömüldü.

Müsevede (Abbas Oğulları) Dimeşk'a geldikleri, girdikleri zaman, başın bulunduğu yeri soruşturdular. Bulduğu yeri kazdılar ve onu, oradan aldılar. Sonradan, onun ne yapıldığını Allah bilir.» [162]

Abdullah b. Zübeyr'in, Hz. Hüseyin Hakkındaki Takdirkâr Sözüleri:

Abdullah b. Zübeyr; Hz. Hüseyin'in şehid edildiğini işitince, Mekke'de bir hutbe îrad etti. Hususî olarak Küfelileri kınadı ve umumiyetle de Irak-lîâarı yerdi.

«Allah'ın takdiri ve hükmü yerini bulur.

Vallahi, onlar, öyle bir zati şehid ettiler ki O, geceleri uzun uzun namaz kılar, gündüzleri de oruç tutardı. [163]

Halifeliğe, onlardan (Emevilerden) daha lââyık ve müstahaktı.

Vallahi, O; Kur'ân'ı, ne teganni ile değıştirenlerden, ne gözleri Allah sevgisi ve saygısıyla yaşamayanlardan, ne orucu, haram içki ile açanlardan, ne de av köpekleri yârenlikleriyle vakit geçirenlerdendi.

Sehid ettiler Onu!» dedi.

İbn-i Zübeyr'in adamları «Ey kişi! Kendine bey'atı açıklasana?»

Hüseyin, şehid olduktan sonra, bu yolda sana muhalefet edecek kimse kalmamıştır!»

dediler. [\[164\]](#)

Yezid b, Muaviye İle Abdullah b. Abbas Arasındaki Yazışmalar:

Abdullah b. Zübeyr, Abdullah b. Abbas'm, kendisine bey'at etmesini çok arzu etmekte idi.

İbn-i Abbas'm, ona bey'at etmeden vefat ettiği rivayet edilir.

İbn-i Abbas'm, Abdullah b. Zübeyr'e bey'attan kaçındığını haber almca, Yezîd b. Muaviye, kendisine bey'at edeceğini sanarak, umarak ona bir yazı yazdı. [\[165\]](#)

Yazısında şöyle dedi:

«İmdi. işittiğime göre: haksız İbn-i Zübeyr, seni; bâtıla yardımcı, günaha ortakçı olasın diye kendisine bey'at etmeğe ve Matına girmeğe davet etmiş.

Sen ise, bize olan bey'atımızda ve sözünüzde durmuş, Allah'a tâat ve bu yoldaki hakkımızı tanıdığını isbat için ona boyun eğmekten kaçınmışsın!

Allah, seni, akraba hakkını gözeten, ahidlerini yerine getiren akrabaların en üstün mükâfatile mükâfatlandırısın!

Senin, iyiliğini unutmamak ve seni güzel bir şekilde mükâfatlandırmak, unutmayacağım şeylerdendir. Bunun için, ziyaretime gelmekte acele et!

Yemin ederim ki: sen, şerefde, tâaatta ve Resûlullâh'a akrabalıkta bizlerdensin.

Allah, seni rahmetile esirgesin! Gerek kendi kavmmdan,-gerek hariçten senin yanına gelen gidenlerden, haksız İbn-i Zübeyr'in dilile ve parlak söz-lerile büyülediği kimselere göz kulak ol! Bana itaat ve benim bey'atıma bağlanmaları gerektiğini onlara güzelce, iyice öğret!

Çünkü, sen, onlar için, en çok itaat edilir bir kişisin.

Onlar, haramları helallaştıran haksız İbn-i Zübeyr'le adamlarından daha çok seni dinlerler. Vesselam!» [\[166\]](#)

Abdullah b. Abbas, Yezid'in yazısına şöyle cevap yazdı :

«Abdullah b. Abbas'dan

Yezîd b. Muaviye'ye!

İmdi; İbn-i Zübeyr'in, beni, kendisine bey'ata davet ettiğini ve benim de, kendisine bey'at etmekten kaçındığımı anlatan yazın bana erişti.

Evet! O mesele, işittiğin gibi olmuştur.

Fakat, ben, seni ne överim, ne de senin dostluğunu ve sevgini isterim!

Bana diyorsun ki: Sen, sevgi dostluğumda herkesle bir değilsin.

And olsun ki: senin elinde bulundurduğun haklarımızdan ancak pek azı bize verilmişti?.

Sen, onlardan pek çoğunu bizden esirgedin ve yanında tuttun!

Halkı, sana bey'ata teşvik etmemi ve İbn-i Zübeyr'e bey'attan alıkoymamı istiyorsun.

Hayır! Sana ne iyilik, ne de, seni sevindirmek var!

Çünkü, sen, Hüseyin'i, ince taşlı, milli yerine indirip şehid ettin.

Bu, senin sırf keyfî arzu ve görüşünün neticesi idi.

Sen, hiç şüphesiz zaif, hafif akıllı, işin sonunu düşünemez bir adamsın!

Sen; Hüseyin'i ve Abdulmuttalîp oğullarının, karanlıkları aydınlatan yiğitlerini kumsal bir yerde leşkerleriyle vurup yerlere serdiğini,

Onları; kumlara, topraklara, kanlara bulanmış, çırıl çıplak, kefensiz bir halde meydanda bıraktığım,

Rüzgârların, Onların üzerlerine toprak savurduğunu,

Onların parçalanan cesedleri tî, kurtların dişlerine takıp oraya buraya gezdirdiklerini, sırtlanların da, o cesedleri kurtlardan yağmalayıp inlerine kaldırdıklarını,

Nihayet, Onların kanlarına girmeğe katılmayan kavmlardan Allah'ın takdir ve nasib ettiği kimseler tarafından geceleyin kefenlenerek gömülmüş olduklarını, unuttuğumu mu sanıyorsun?!

Benim unutamayacağım, sende, unutmaman gereken şeylerden biriside:

Zinâkâr oğlu zinâkâr, merhamet duygusundan mahrum ve uzak, baba ve ana yönünden bir soysuzun oğlunu, Onların üzerine musallat etmendire ki, onun babası, senin babana kardeş olduğunu iddia etmiş, baban da, dünya ve Âhirette, sağlığında ve ölümünden sonra kendisi için âr ve ayıptan, utanmak-lık ve horluktan, yüz karasından başka bir şey olmayan bir işi tutmuş, onu, soyuna katmıştır! [\[167\]](#)

Peygamber Aleyhisselâm: (Çocuk, doğduğu döseğe düşer.) buyurduğu halde, baban,

onu, temiz, pak bir çocuğu, nesebine katar gibi katmış, [\[168\]](#) bilmeyerek Sünneti öldürmüş, kasden bir bid'atı ihya ve ihdas etmiştir!-

Unutmadığım ve unutamayacağım şeylerden birisi de:

Hüseyin b. Ali'yi, Resûlullâh'ın Haremi olan Medine'den, Allah'ın Haremi olan Mekke'ye gitmeye mecbur etmen ve hile ile adamlar gönderip Onu yok etmek için kandırman, Allah'ın Haremi olan Mekke'den yola. çıkarıp Küfe yolunu tutturmandır!

O, Mekke'den çekine çekine ve etrafına bakma bakına çıkmıştı. O; evvel ve âhir, Mekkelilere karşı Mekkelüerin en şerefli idi-

Eğer, O; Mekke ve Medine'de oturmak istese ve buralarda çarpışmayı helal saysaydı, Mekke ve Medinelilerin, kendisine en çok itaat edeceği, boyun eğeceği biricik kişi idi.

Fakat, O, Allah'ın ve Resulünün haram kıldıklarını helallaştırmak istemedi.

Bundan daha ağır: senin, haremden çarpışmak için hile ile adamlar göndermelidir.

İbn-i Zübeyr, böyle ağır bir günah işlemiş midir?

O; nerede, ne zaman, Beyt-i Haram'a karşı haksızlık etmiş, mütereddidin, koşanın önünü kesmiştir?

Halbuki, sen, böyle misin?

Sanırım, hayır! Şüphesiz olarak bilirim ki: sen, bu hususta haramı helallaştırmak ister, onları, bile bile değiştirirsin!

Kadınlar gibi yemin edersin!

Çalgı çalarsın!

Irak'a giden, senin görüşünüm kötülüğünü görür ve seni görmek istemez!

(Allah'ın emri, behmehal yerini bulan bir kaderdir. (Ahzab: 38)

Sonra, sen ki, Hüseyin'e karşı adamlar çıkarmasını Mercane'nin oğluna yazdın ve Onu, varacağı yere götürmesini ve işi uzatmayı bırakmayı,. Onu ve Abdulmuttalip oğullarından, günah kirlerini Allah'ın gidermiş ve kendilerini husûsî bir temizlikle temizlemiş olduğu Resûlullâh'm Ehl-i Beyt'ini şehid edinceye kadar üzerlerine düşmelerini emr ettin!

Biz, senin öyle kaba, ciğerleri beşpara etmeyen ataların gibi değjlizdir!

Sonra; Hüseyin b. Ali, geldiği yere geri, dönmesi için, onlardan talepte bulunmuştu.

Siz, Onun yardımcılarının azlığını fırsat bildiniz. Ehl-i Bey t'inin kökünü kazımak istediniz, üzerlerine saldırdınız.

Müşrik dürklerin ve kâfirlerin ev halklarını öldürür gibi Onları vurup öldürdünüz!

Sen ki böyle, benim Babamın oğullarını öldürmüşken, kılıcından kanlarım damlarken, benim için intikam alınacak bir kimse iken, doğrusu, senin, benden sevgi, dostluk, yardım istemen ve beklemen kadar şaşılacak şey yoktur!

Allah, dilerse, senin üzerindeki kanımı uzatmaz, benim öcümü almadan seni, önüme geçirmez, yaşatmaz!

Eğer, dünyada yaşamakta beni ileri geçecek olursan, bu da, Peygamberlerin ve Hânedanların şehid edilmeleri gibi bir kader olarak kabulümüzdür. Allah'ın vâ'di, hükmü yerine gelir ve gelmiştir.

Allah, mazlumlara yardımcı ve zâlimlerden intikamı alıcı olarak: yeter! Senin, bu gün bize galebe çalman hoşuna gitmesin.

Vallahi, bir gün gelir, biz de, sana galebe çalarız.

Benim, verdiğim sözde duracağımdan ve hakkımdan da, bahs ediyorsun.

Evet! Vallahi, ben, Amucamın oğlunun da ve bütün Babalarımın oğullarının da, bu Halifelik işine senin babandan daha lâyük ve müstahık bulduklarını, bile bile senin babana bey'at etmişimdir. Fakat, ne yapalım ki siz Kureyş topluluğu, üzerimize yürüdünüz ve bize galebe çaldınız. Bizi, hakkımızdan men ettiniz.

Bize karşı haksızlığa cür'et edenler, kahr olsunlar!

Sefihler, bize karşı yolsuzluk ettiler. İşi, bizden başkaları yürüttü. Onlar da, Semud, Lut kavmi, Medyen Eshabı ve Peygamberleri yalanlayanların kahr oldukları gibi kahr olsunlar!

Haberin olsun" ki: en şaşılacak şeylerden en şaşılacak olanı; yaşadığım çağda hiç görmediğim şaşılacak bir şey de: üzerimizdeki hâkimetini ve bizi yok ettiğini halk görsün diye Abdulmuttalip kızlarını ve Onun oğullarının körpe kız çocuklarını Şam'a kadar esirler gibi yanına taşıtman, getirtmendir!

Yemin ederim ki: sen, emin olarak sabahâsan; akşamlasan da, pek yakında yaralanacaksın!

Alacağın yaranın büyük olmasını, başından kavgaların eksilmemesini, Resûullâh'm Torunlarını ve Amucasının Oğullarım öldürdükten sonra, Yüce Allah'ın, sana pek az möhlet verip seni, inim inim inetic bir yakalayışla yakalamasını, dünyadan en hor, hakir, en günahkâr bir şekilde çıkarmasını dilimden düşürmeyecek, dileyip duracağım!

Biraz daha yaşa bakalım!

Vallahi, Allah katında kazanmış olduğun şey (günah) seni helak ve mahv edecektir!

Allah'a itaat edenlere selâm olsun!» [\[169\]](#)

Yezîd b. Muaviye, İbn-i Abbas'ın bu yazısını alınca, Medine valisi Velid b. Utbe'ye bir

yazı yazarak İbn-i Abbas'ı, Hz. Osman'ın şehâdeti hâdisesile ilgilendirmek istemiş ve onun üzerinde durulmasını emr etmişti.

İbn-i Abbas, bu hususta Yezîd'e yazdığı yazısında :

«Ben, Osman'dan ayrılmış, bir köşeye çekilmiş bulunuyordum.

Fakat, senin baban, o zaman iş. başında bulunuyor, Ona bakıp duruyorken, Onun yardımına koşmakta ağırdan almış,, gecikmişti.

İmdat! diye bağırdığı ve kendisinden imdad istediği zaman, baban, Onun tarafından gelenleri yanında tutmuş, bekletmişti.

Sonradan sonraya, özürler dileyerek adamlar göndermişti.

Babanın gönderdiği adamlar, imdadına yetişemedi, Onun öldürüldüğü öğrenildi!» dedi. [\[170\]](#)

Yezîd ve Akıbeti :

Yezîd, içkiye çok düşkündü. [\[171\]](#)

Oruç tutacak olursa, onu, içki ile açardı. [\[172\]](#)

Maymunlara, yaban eşeklerine türlü türlü elbiseler giydirdi, çalgılar, eğlencelerle vakit geçirirdi.

Yezid; Kerbelâ faciasından sonra, bir gün, içki meclîsi kurmuş, İbn-i Ziyad'ı sağ yanına oturtmuş, uşağına, önce kendisine içki sunmasını emr etmiş «Sonra da fâsik İbn-i Ziyad'a tibkısını sun! O, benim katımda sır ve emânet sahibidir!» demiştir. [\[173\]](#)

Yezid; Huvvarin nahiyesinde sarhoş olarak avlandığı sırada yaban eşeğinin üzerindeki maymunun üzerine binmiş, yaban eşeği tepilip koşurulunca, düğmüş boynu kırılmış, karnı yarılmış ve ölmüştür. [\[174\]](#)

[\[1\]](#) Taberi-Tarih c. 6, s. 268

[\[2\]](#) Taberi-Tarih c. 6, s. 257

[\[3\]](#) Dineveri-Kitabül'ahbar s. 257

[\[4\]](#) Taberi-Tarih c. 6, s. 257

[\[5\]](#) Taberi-Tarih c. 6, s. 259

[6] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 257

[7] Taberi-Tarih c. 6, s. 269

[8] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 171-172.

[9] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 172-173.

[10] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 173.

[11] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 173-174.

[12] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 174-175.

[13] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 175-176.

[14] Taberi-Tarih c. 6, s. 258-230

[15] Zehebî-Âlâm. c. 3, s. 203

[16] Taberi-Tarih c. 6, s. 260

[17] Zehebî-Âlâm. c. 3, s. 203

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 176-177.

[18] Ebülfida -.Elbidaye Vennitidye c, a, s- 38S

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 177.

[19] Taberi-Tarih c. 6, s. 260

[20] Dineverî-Kitabül'ahbar s. 258

[21] Taberi-Tarih c. 8, 3. 260

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 177.

[22] Mus'abüzzübeyri-Nesebü Kurays s. 40

[23] Yakubî - Tarih c. 2, s. 245

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 177-178.

[24] Mus'abüzzübeyri - Nesebü Kurays s. 40

[25] Zehebî - Tarihul'islam c. 3, s. 11-12

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 178.

[26] Taberi - Tarih c. 6, s. 259, 260, 381

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 178-179.

[27] Ebülfida - Elbidâye Vennihaye c. 8, s. 201-202

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 179.

[28] Taberi - Tarih c. 8, s. 2160

[29] Zehebî - Âlâm. c. 3, s. 204

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 179.

[30] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 179

[31] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 180.

[32] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 180-181.

[33] Taberi - Tarih c. 6, s. 260-261

[34] Dineveri - Kitabül'ahbar s. 259

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 181.

[35] Mus'ab - üzzübeyri - Nesebi Kurayş s. 58, Dineveri-Kitubül'ahbar s. 250

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 181.

[36] Taberi-Tarih c. 6, s. 236

[37] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 181-182.

[38] Taberi-Tarih c. 6, s. 261

[39] Mes'ûdî-Murucuzzeheb c. 3, s. 71

[40] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülfirid c. 2, s. 219, İbn-i AbdulberJstiab c. 1, s. 30f}

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 182.

[41] Mus'abüzî'-abeyri-ATeso^i Kureyş s. 40

[42] Mus'abüzzubeyrî-Neseb-i Kureyş s. 57

[43] Mus'abtfJzzübeyri-Neseb-i Kureyş s. 59

[44] Mus'abüzzübeyri-Neseb-i Kureyş s. 43

[45] Mes'udî-Murucuzzeheb c. 3, s. 71

[46] Zehebî-Alâm. c. 3, s. 216

[47] Mus'abüzzübeyri-Neseb-i Kureyş s. 50

[48] Mes'udî-Murucuzzeheb c. 3, s. 71

[49] İbn-i Habib - Kitabülmuahber s. 491, Taberi-Tarih c. 6, s. 256-257

[50] Mus'abüzzübeyri-Neseb-i Kurayş' s. 45, 84

[51] Mus'abüzZübeyri-Neseb-i Kurayş s. 64, 45

[52] Taberi-Tarih c. 6, s. 270

[53] Mus'abüzZübeyri-Neseb-i Kureyş s. 83

[54] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 182-183.

[55] Mes'udî-Murucuzzeheb c. 3, s. 88, Z&hebi-ÂÎâm. c. 3, s, 203

[56] Taberi-Tarih c. 6, s. 2&1

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 184.

[57] Taberi-Tarih c. 6, s. 261, 262

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 184.

[58] Zehebi-Âlâm! c. 3, s. 214, Ebülfida-ErBidâye ven'Nihaye c. 8, s. 203

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 184.

[59] Zehebi-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 214

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 184.

[60] Zehebî-Tarih-ul İslâm c. 3, s. 13

[61] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 184.

[62] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 185.

[63] Taberi-Tarih c. 6, s. 261-262

[64] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdül'erid c. 2, s. 218

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 185.

[65] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 100

[66] Zehebî-Âlâm . c. 3, s. 209

[67] Taberi-Tarih c. 6, s. 222

[68] Zehebi-Âlâm. c. 3, s, 209

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 186.

[69] Taberi-Tarih c. 6, s. 262

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 186-187.

[70] Efrüfida-Elbidâye Veninihâye c. 8, s. 190

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 187.

[71] Taberi-Tarih c. 9, s. 264

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 187.

[72] Süyuti-TarihüUulefa s. 207-208

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 187-188.

[73] Taberi-Tarih c. 6, s. 282

[74] Dineveri-KitabüFahbar s. 250

[75] Taberi-Tarih c. 6, s. 262

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 188-189.

[76] Yâkubî-Tarih c. 2, s. 245

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 189.

[77] Zehebî-Âlöm. c. 3, s. 217

[78] Mus'abüzzübeyrî-Neseb-i Kurays s. 58, İbn-i Sa'd Tabakat c. 5, s. 212 190

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 189-190.

[79] Taberi-Tarih c. 6, s. 262-263

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 190-192.

[80] İbn-i Sa'd-Tabakat'ç. 5, s. 212, Taberi- Tarih c. 6, s. 263

[81] Mus'abüzzübeyrî-Neseb-i Kurays s. 58

[82] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 192-193.

[83] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 193.

[84] Taberi-Tarül c. Ö, s. 263-264

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 193-194.

[85] Taberî-Tarih c. 6, s. 222

[86] Taberi-Tarih c. 6, s. 264

[87] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid c. 2, s. 219

[88] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 194.

[89] Taberi-Tarih c. 6, s. 384, 266

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 195.

[90] İbn-i Abd-i Rabbifa Ikdülferid c. 2, s. 218, Taberi-Tarih c. 6, s, 264

[91] İbn-i Habib-Kitabülmuhabber s. 490-491

[92] İbn-i Abd-i Rabbih İkdülferid c. 2, s. 218, Taberi-Tarih c. 6, s. 264

[93] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 195-196.

[94] İbn-i Abd-i Rabbih İkdülferid c. 2, s. 218, Taberi-Tarih c. 6, s. 264, Dineveri Kitabül'ahbar s. 260-261

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 197.

[95] Zehebî-Alam. c. 3, s. 210

[96] Taberi-Tarih c. 6, s. 264-267

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 197.

[97] Taberi-Tarih c. 6, s. 267-268

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 197-198.

[98] Taberi-Tarih c. 6, s. 267

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 198.

[99] Taberi-Tarih c. 6, s. 267

[100] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 198-199.

[101] Taberi-Tarih c. 6, s. 265

[102] Taberi-Tarih c. 6, s. 265

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 199-200.

[103] İbn-i Abd-i Rabbih-İkdülferid c. 2, s. 219

[104] Taberi-Tarih. c. 6, s. 265

[105] Taberi-Tarih c. 6, s. 267

[106] Taberi-Tarih c. 6, s. 265

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 200-201.

[107] Taberi-Tarih c. 6, s. 265, 267.

[108] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 201.

[109] İbn-i Abd-i Rabbih-İkdülferid c. 2, s. 219 202

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 201-202.

[110] Taberi-Tarih c. 6, s. 265

[111] Mus'abüzübeyri-Nesebi Kureys s. 56

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 202-203.

[112] Taberi-Tarih c. 6, S. 265

[113] Taberi-Tarih c. 6, S. 265

[114] Zehebi-Âlâm, c. 3, s. 204

[115] Taberi-Tarih c. 6, S. 265

[116] Zehebi-Âlâm, c. 3, s. 204

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 203.

[117] Taberi-Tarih c. 6, S. 265

[118] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 204.

[119] Dineveri-KitabüTahbar s. 261, İbn-i Esir-El'Kâmi c. 4, s. 45

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 204.

[120] Mus'abüzzübeyri-Neseb-i Kureys s. 58

[121] Taberi-Tarih c. 6, s. 265

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 204.

[122] Taberi-Tarih c. 6, s. 260

[123] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 261

[124] Taberi-Tarih c. 6, s. 266

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 204-205.

[125] Zehebi-Âlâm. c. 3, s. 217

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 205.

[126] Taberi-Tarih c. 7, s. 19

[127] Etoüfidâ.-Elbidâye Vennih&ye c. 8, s. 203

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 205-206.

[128] İbn-i Abd-i Rabbifc-IkdülfericL c. 2, s. 220

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 206.

[129] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 384.

[130] Yâkubi-Tarih c. 2, s. 249

[131] Belâzüri-Ensabül'eşraf c. 4, s. 12, Taberi-Tarih c. 6, s. 188

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 206-207.

[132] Yâkubî-Tarih c. 2, s. 241

[133] Taberi-Tarih c. 6, s. 266, Ibn-i Esîr-Elkâmil c. 4, s. 48

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 207.

[134] Zehebi-Âlâm. c. 3, s. 204

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 207.

[135] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 260

[136] Zehebî-Alâm. c. 3, s. 204

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 207-208.

[137] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 148

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 208.

[138] Taberi-Tarih c. 6, s. 250

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 208.

[139] Tirmizi-Sünen c. 5, s. 657

[140] Ahmed b. Hanbel-Müsned 5568 inci Hadis

[141] Ahined b. Hanbel-Müsned 5675 ve 5940 inci Hadisler, Tirmizi-Sünen c. 5, 8. 657

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 208-209.

[142] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid c. 2, a. S19

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 209.

[143] Taberi-Tarih c. 6, s. 268

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 209-210.

[144] Hâkim-Müstodrek c, 4, s. 19.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 210.

[145] Yâkubi-Tarih c. 2, s. 246

[146] Zehebi-Alâm. c. 3, s. 210

[147] Zehebî-Âlâm. c. 3, s. 215

[148] Hâkim-Müstedrek c. 4, s. 19

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 210-211.

[149] Yakubî-Tarih c. 2, s. 245-246, İbn-j Esîr-EIkâmil c. 4, s. 4&

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 211.

[150] İbn-i Es-r-Elkamil c. 4, s. 4©, Zehebî-Âlâm c. 3, s, 213

[151] Ebülfida-ElbidAye Vennihâye c a, s. 200

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 211-212.

[152] İbn-i AbcU Rabbih-Ikdülferid c. 2, s. 221, Zehebl-Âlâm c. 3, s. 212

[153] İbn-i Ab<U Rabbih-Utdülferid c. 2, s. 221

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 212.

[154] Taberi-Tarih c. 8, s. 268

[155] Mus'abüzzübeyrî-Neseb-i Kureys s. 40-41

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 212-213.

[156] Taberi-Tarih c. 6, s. 268

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 213.

[157] Yakubi-Tarih c. 2, s. 245

[158] Zehebl-Tarihul'islam c. 3, s. 12, Makrizi-Hitat c. I, s. 430

[159] İbn-i Habîb-Kitabülmuhabber s. 491

[160] Ebülfida-Elbidaye Veimi'îâye c. 8, s. 204

[161] Zehebî-Siyerü Âlâmünnübelâ c. 3, s. 213

[162] Zehebi-Siyerâ Âlâm c. 3 s. 216, Tarihül'islâm c. 3, s, 12-13, Ebülfida-Elbidaye Vennihâye c. 8, s. 204, Nakrizi-Hitat c. I, s. 430

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 213-214.

[163] Hz. Hüseyin'in, Medine'den Mekke'ye yaya olarak yirmi beş kerre gidip Hac ettiği de rivayet edilir, {İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid c. 2, s. 220)

[164] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 214-215.

[165] Belâzûri-Ensabül'eşraf ç. 4, s. 17-18.

[166] Belâzûrî-Ensabüleşraf c. 4, s. 18, Yakubî-Tarih c. 2, s. 247-248 216

[167] Yakubi-Tarih c. 2, s. 248, Belâzürî-Ensab c. 4, s. 18-19

[168] Yakubi-Tarih c. 2, s. 246-

[169] Yakubi-Tarih c. 2, s. 249-250

[170] Belâzûrî-EnBabül'eşraf c. 4, s. 19

[171] Mes'udt-Murucuzzeheb c. 3, s. 77

[172] Belazürî-Ensabüreşraf c. 4, s. 17

[173] Mes'udi-Murucuzzeheb c. 3, s. 77

[174] Belâzürî-Ensab. c. 4, s. 2

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 215-220.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM...

HZ. HÜSEYİN'İN ŞHADETİNİN ARDINDAN..

Küfeli Ehlî Beyt Tarafdarlarımın Pişmanlık ve Üzüntü Duymaları:

Kerbelâ İntikamını Almak İçin Yapılan İlk Çalışmalar:

Ehl-i Beyt Taraftarlarının Küfe Valisini Kovmaları :

Tevbecilerin Kerbelâ İntikamını Almak İçin Toplantı Yapmaları :

Müseyyeb b. Necebe'nin Konuşması ;

Rifâa b. Şeddad'm Konuşması ve Süleyman b. Sured'i Başkanlığa Namzedlemesi :

Abdullah b. Vail ile Abdullah b. Sa'd'in, Rifâa'yı Desteklemeleri:

Arkadaşlarının Görüşüne Müseyyeb b. Necebe'nin Katılması:

Süleyman b. Sured'in Konuşması:

Çarpışmak İçin Yardım Kampanyası Açılması t

Süleyman b. Sured'in, Medainli Ehl.i Beyt Tarafdariarmi İş Birliğine Çağırması:

Kerbelâ Tevbecileri ve Fedaîlerinin Sayısı :

Küfe Valisi Abdullah b. Yezid'in Mescidde Konuşması :

Küfe Haraç Nazırının Tehdidli Konuşması :

Müseyyeb b. Necebe ile Abdullah b. Vâl'In Haraç Nazırına Cevaplan :

Abdullah b. Yezid'in Uyarılması :

İbrahim b. Muhammed'in Valiye Önce Kızması, Sonra da Ondan Özür Dilemesi:

Küfe Halkının Harekete Geçmeğe Dâvet Edilmesi :

Abdullah b. Hâzim'le Ebû Azze'nin Davete Hemen İcabet Etmeleri:

Nuhayla'da Toplananların Gözden Geçirilmesi :

Süleyman b. Sured'in Tevbeciler Topluluğuna Hitabı :

Suhayr b. Huzeyfe'nin Konuşması :

Abdullah b. Sa'd'in Bir Teklifi ve Süleyman b. Suredin Görüşü:

Küfe Valisi İle Haraç Nazırının Süleyman b. Sured'i Ziyaret Etmeleri :

Ömer b. Sa'd Korkuda :

Valinin Konuşması:

Süleyman b. Sured'in, Tevbeciler ve Fedaîler Birliğine Hitabı :

Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden Ayrılmalar:

Süleyman b. Sured'in, Birlikten Ayrılanlar Hakkındaki Konuşması:

Tevbeciler ve Fedailer Birliği Kerbelâ'da:

Süleyman b. Sured'in, Hz. Hüseyin'in Kabri Başındaki İkrarı ve Duası :

Kerbelâ'dan Ayrılırken :

Kerbelâ'dan Ayrıldıktan Sonra.

Küfe Valisinin Mektubu :

Süleyman b. Sured'in, Tevbecüer ve Fedailer Birliği İle Konuşması :

Süleyman b. SurecTin, Küfe Valisine Cevabı :

Küfe Valisinin, Süleyman b. Sured ve Arkadaşları Hakkındaki Sözleri ve Görüşü :

Züfer'in, Tevbeciler ve Fedaîler Birliğine Yardım ve İyilikleri :

Züfer'in Süleyman b. Sured'e Öğüt ve Teklifleri :

Tevbeciler ve Fedailer Birliği Aynül Verde'de:

Süleyman b. Sured'in, Birliğine Hitabı, Emir ve Tavsiyeleri:

Müseyyeb b. Necebe'nin, Öncü Birliği Olarak İleri Gönderilmesi ve îbnî Zilkela'ın Bozguna Uğratılması:

Husayn b. Nümeyr'in Ordusuyla Karşılaşma ve İlk Muvaffakiyet:

Husayn b. Nümeyr'in Yardımcı Kuvvetlerle Desteklenmesi:

Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinin Kuşatılması ve Süleyman b. Sured'in Şehid Düşmesi :

Müseyyeb b. Necebe'nin Şehid Düşmesi :

Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl'in Şehid Düşmesi :

Hâlid b. Sa'd b. Nüfeyl'in Şehid Edilmesi :

Abdullah b. Vâl'in Şehid Düşmesi :

Rifâa b. Şeddad'm. Kalanları Toplayıp Geri Çekilmek İstemesi :

Velid b. Gudaynül Kinânî'nin Geri Dönmek İstememesi ve Şefaid Olması:

Abdullah b. Azizül Kindî'nin, Oğlunu Hindilere Vasiyyet Ederek Çarpışa Çarpışa Şehid Olması :

Kureyb b. Zeyd ve Arkadaşlarının Şehid Olmaları :

Rifâa b. Şeddad'ın, Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden Kalanlarla Birlikte Geri Çekilmesi :

Züfer b. Haris'in Yurdunda Ağır Lanış :

Süleyman b. Sured'ie Müseyyeb b. Necebe'nin Başlarının Abdümelik'e Gönderilmesi :

Abdulmelik b. Mervan'ın Konuşması :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HZ. HÜSEYİN'İN ŞEHADETİNİN ARDINDAN

Küfeli Ehlî Beyt Tarafdalarının Pişmanlık ve Üzüntü Duymaları:

Hız. Hüseyin, Kerbelâ'da şehid edildikten ve İbn-i Ziyad, Nuhayla'daki askerî karargâhından Küfe'ye döndükten sonra, Ehl-i Beyt Tarafdaları bir-birleriyle buluştukları zaman, Hız. Hüseyin'in yardım dâvetine icabet etmemek ve Kerbelâ'da Onun tarafına geçip Ona yardımcı olmamakla çok büyük günah ve hata işlediklerini anlamış, yaptıklarına pişman olmuş ve kendi kendilerini kınamışlardı.

Onlar, üzerlerindeki bu ân", bu günâğı temizlemenin, ancak, Hız. Hüseyin'i Kerbelâ'da şehid edenleri veya bu cinayete katılanları öldürmekle mümkün olabileceğine kanâat getirdiler, [1]

Kerbelâ İntikamını Almak için Yapılan İlk Çalışmalar:

Ehl-i Beyt Tarafdari Küfeliler ve başkaları; Hız. Hüseyin'in şehâdetin-den hemen sonra, Onun kanını aramağa, intikamını almağa halkı gizlice davete başladılar ve çarpışmak için de, silah toplamak ve hazırlanmaktan geri durmadılar.

Yezîd b. Muaviye'nin öldüğü hicri altmış dördüncü yılın on dört Rebfüt-evveline kadar cemaatlardan sonra cemâatler, ferdlerden sonra ferdler bu yoldaki davete icabet ettiler. [2]

Ehl-i Beyt Taraftarlarının Küfe Valisini Kovmaları :

Yezîd b. Muaviye Öldüğü zaman, İbn-i Ziyad, Irak umûmî valisi idi. Basra'da oturuyordu.

Amr b. Hureys de, onun vekili olarak Küfe valiliğinde bulunuyordu.

Süleyman b. Sured'in [3] arkadaşlarından bazıları, Süleyman b. Sured'in yanına gelerek «Şu azgın, zâlim adam öldürmüştür. Simdi, artık, saltanat zayıflamıştır. İstersen, Amr b. Hureys'i, köşkten çıkarıp atalım. Sonra da Hüseyin'in ve Ehl-i Beyt'inin kanlarını aramağa, intikamlarını almağa halkı davet edelim?» dediler.

Süleyman b. Sured «Acele etmeyiniz.

Görüyorum ki: Hüseyin'i şehid edenler; Küfelilerin Eşrafı ve Arapların süvarileridirler. Onlar da Hüseyin'in kanını arayıcı görünüyorlar.

Onlar, bunun kendilerinden aranılacağını anladıkları zaman, sizin üzerinize yürümeğe kalkarlar.» dedi.

Bununla beraber, halk, vali.konağına gidip Amr b. Hureys'i dışarı attılar. [4]

Tevbecilerin Kerbelâ İntikamını Almak İçin Toplantı Yapmaları :

Hicretin aitmiş beşinci yılında Küfeli Ehl-i Beyt Tarafdarlarının ileri gelenlerinden beş kişi, Hz. Hüseyin'in kanını aramak, intikamını almak için Süleyman b. Sured'in evinde mühim bir toplantı yaptılar.

Toplantıyı; Süleyman b. Sured, Museyyeb b. Necebe, Abdullah b. Sa'd Nüfeyl, Abdullah b. Vâl-üt Teymî ve Rifâa b. Şeddad tertiplemişti.

Ehl-i Beyt Taraftarlarının ileri gelenlerinden ve hayırlılarından bir çok kişiler de, bu toplantıya katıldılar.

Müseyyeb b. Necebe'nin Konuşması ;

Toplantıda ilk konuşmayı, Müseyyeb b. Necebe yaptı.

Konuşmasında, Allah'a hamd-ü senada bulunduktan ve Allah'ın Peygamberine Salât-ü selâm getirdikten sonra şöyle dedi:

«İmdi, sizlere derim ki: biz; uzun Ömürlü olmak, türlü fitnelere uğramakla mübtelâ olduk.

Yarın, Rabb'ımıza döndüğümüz zaman, kendilerine (Biz, sizi, içinde düşünecek kadar bir müddet yaşatmadık mı ve size bir Uyarıcı da, gelmedi mi? Fatır: 37) dediği kimselerden yapmamasını dileriz.

Mü'minler Emiri Ali b. Ebî Tâlib, Allah'ın, altmış yıl yaşattığı Âdem oğlu için bahane ve Özür beyan etmeğe imkân olmadığı söylemişti.

İçimizde, bu yaşa erişmeyen kaldı mı?

Bizler, kendimizi temize çıkarmak ve Taraf darlarımızı öğmekle helak olanlardan olduk.

Hattâ, Alîâh, en hayırlılarımızı, Peygamber Aleyhisselâmm kızının oğlunu, yalanlayıcılar

mevkiinde görmek, bulmakla bizi mübtelâ kıldı.

Halbuki, bundan önce, Onun bize yazıları gelmişti. Kendisi, bize elçilerini de, göndermişti.

Yanı başımızda şehid edilinceye kadar Ona, ne ellerimizle yardım, ne dillerimizle Onu müdâfaa, ne mallarımızla takviye, ne de, Onun için kabilelerimizden bir yardım talebinde bulunduk!

Rabb'imize döndüğümüz, Peygamberimiz Aleyhisselâma kavuştuğumuz zaman, ne Özür beyan edeceğiz?

O Peygamberimizin sevgili oğlu, Zürriyeti,. Nesli, İçimizde Öldürülmüş bulunuyor!

Hayır! Vallahi, Onu öldürenleri ve bu işi idare edenleri, öldürmekten veya bu yolda öldürülmekten başka bizim için mazeret yoktur!

Bu şekilde hareketimiz, belki, Rabb'ımızı, bizden razı kılar.

Ben, bundan sonra, Rabb'imize kavuşuncaya kadar kendisinin bize bir azab vermeyeceğinden de, emîn değilim.

Ey kavmim! Siz, kendinize, içinizden birisim Başkan seçiniz,

Çünkü, icâbında, başvuracağınız, sığınacağınız, bayrağı altında toplanacağınız bir Emîr ve kumandan lâzımdır size!

Benim, size söyleyeceğim sözüm bu kadardır, Kendim ve sizin için Allâh'dan yarhğanmak dilerim!»^[5]

Rifâa b. Şeddad'm Konuşması ve Süleyman b. Suired'i Başkanlığa Namzedlemesi :

Müseyyeb b. Necebe'deh sonra Rîfâa b. Şeddad konuştu.

Önce, Allah'a hamd-ü senada bulundu ve Peygamber Aleyhisselâma Sa-lât-ü selam getirdi. Sonra da, şöyle konuştu:

«İmdi, ben de, derim ki: Allah, sana en doğru sözü söyletti.

Sen, bizi yapılacak işlerin en doğrusuna, Allah'a hamd-ü sena ve Allâh-ırî Peygamberine Salevatla başlayarak, davet ettin.

Bizi, fâsıklarla cihada, işlediğimiz büyük günalıdan tevbeyle davet ettin. (Makbul olan sözün, kabul olunur!) sözü, senden işitilmiştir.

Dedin ki: (İcâbında başvuracağınız ve bayrağı çevresinde toplanacağınız bir zat, işinizi idare etsin.)

Bu hususta biz de, senin gibi düşünmekteyiz.

Eğer, sen, bu işi yapacak kişi olursan, ol. Çünkü, sen, bizim kâtımızda hoş karşılanan, aramızda hayra öğütleyen, toplumumuzda sevilen bîr kişisin.

Sen de, uygun görürsen ve bunu arkadaşlarımız da, uygun görürlerse,

Ehl-i Beyt Taraftarlarının Büyüğü ve Resûlullâh Aleyhi sselân^ın. Sahabîsi olan,, eskiliği ve kıdemliliği ile tanınan, mücâhedesi ve dindarlığı ile övülen, iyi görüşlülüğüne güvenilen Süleyman b. Sured, bu işde bizi idare etsin.

Bu yolda benim söyleyeceğim söz de, bunlardır. Kendim ve sizin için Allâh'dan yarlığanmak dilerim!»[\[6\]](#)

Abdullah b. Vail ile Abdullah b. Sa'd'in, Rifâa'yı Desteklemeleri:

Rifâa b. Şeddad'dan sonra, Abdullah b. Val ile Abdullah b. Sa'd de, Ri-fa b. Şeddad'ın konuşmasına benzer konuşma yaptılar. Müseyyeb b. Nece-be'nin faziletini övdüler. Süleyman b. Sured'in de, eskilerden olduğunu, bu işi, onun idare etmesini kabul ettiklerini söylediler.[\[7\]](#)

Arkadaşlarının Görüşüne Müseyyeb b. Necebe'nin Katılması:

Müseyyeb b. Necebe «İsâbet ettiniz- Ben de, sizin gibi düşünüyorum. Süleyman b. Sured'i, kendinize Başkan edininiz!» dedi.[\[8\]](#)

Süleyman b. Sured'in Konuşması:

Humeyd b. Müslim der ki «Vallahi, o gün, Süleyman b. Sured'in Başkan seçildiği gün, ben de, bulunmuştum.

O zaman, biz, Süleyman b. Sured'in evinde toplanan Ehl-i Beyt Taraf-darlarınm ileri gelenlerinden, süvarilerinden olarak yüz kişiden fazla idik.

Süleyman b. Sured, bir konuşma yaptı. Hemen her toplantıda o konuşmayı tekrarlardı

durdu. O kadar ki, konuşmasını ezberledim.

Süleyman b. Sured, konuşmasının sonunda :

«Siz de, onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayınız! (Enfal: 60) âyetini okudu. [9]

Çarpışmak İçin Yardım Kampanyası Açılması t

Toplantıda Hâlid b. Sa'd b. Nüfeyl ayağa kalkıp «Vallahi, ben, kendimi öldürünce, günahımdan kurtulacağımı ve Rabb'imm benden hoşnut olacağını bilseydim, kendimi öldürürdüm! Fakat, bu, bizden önceki kavmların işidir. Biz, onu işlemekten men olunmuş, alıkonulmuşuzdur.

Allah ve şuradaki Müslümanlar şâhid olsun ki: sabaha çıkınca, düşmanımla çarpışa geldiğim bütün silahlarım, zalimlerle çarpışacak Müslümanlara takviye olmak üzere, sadakadır!» dedi.

Ebül'Mutemir Huneş b. Rebia da, kalkarak «Şâhid olunuz ki: ben de, bunun gibi yapacağım!» dedi.

Süleyman b. Sured, herkesin, getirmek istediği şeyleri Abdullah b. Val'e getirip teslim etmesini söyledi.

Kimi silah, kimi elbise ve mesken sağladı.

Abdullah b. Val'in yanında toplanan silah ve elbise gibi şeylerle Tevbeci-ler birliği teçhiz edildi. [10]

Süleyman b. Sured'in, Medainli Ehl-i Beyt Tarafdariarmi İş Birliğine Çağırması:

Süleyman b. Sured, Medâin'de oturan Ehl-i Beyt Tarafdarı Sa'd b. Hu-zeyfe b. Yeman'a gönderdiği mektupta:

«Allah'ın Veli kullan olan kardeşleriniz ve Peygamberinizin Ehl-i Beytine Tarafdar olanlar, Peygamberlerinin kızının oğlunun işile mübtelâ oldular:

Kendisi, Küfe'ye davet edildi. O da, davete icabet edip geldi.

Kendisini çepçevre kuşattılar. Bunun üzerine, O Ehl-i. Beyt Tarafdar-lannı kendisine yardıma çağırırdı.

Onun dâvetine icabet edilmedi.

O, geri dönüp gitmek istedi.

Bırakılmayıp habs olundu.

Kendisine emân verilmesini diledi.

Engel olundu, eman verilmedi.

Serbest bırakılmasını istedi, bırakmadılar.

En sonunda, üzerine yürüyüp kendisini şehid ettiler.

Sonra da haksızlık ve düşmanlıkla üstünü başını soyup çırıl çplak bıraktılar.

O temiz, pâk zatı aldatmak, Ona yardımcı ve derd ortağı olmamak,, en büyük hata ve günahdı.

Onu şehid edenleri Öldürmedikçe ve ayrıca tevbe etmedikçe, bu günahdan kurtulmak mümkün değildir.

Bizimle buluşma yeri Nuhayla'dır.

Buluşma günü de, altmış beşinci yılın Rebiül'âhir ayının başıdır.» [\[11\]](#)

Kerbelâ Tevbecileri ve Fedâilerinin Sayısı :

Kerbelâ intikamını almak ve bu yolda Ölmek üzere Tevbe ve Süleyman b. Sured'e bey'at edenler, on altı bin kişiye dolmuş ve bunların isimleri bir deftere geçirilmişti. [\[12\]](#)

Küfe Valisi Abdullah b. Yezid'in Mescidde Konuşması :

Yezîd b. Muaviye öldükten sonra, Abdullah b. Zübeyr; Abdullah b. Ye-zîd-ül' Ensârî'yi Küfe'ye vali, İbrahim b. Muhammed b. Telha'yı da, Haraç nâzın olarak göndermişti.

Bunlar, Hicretin altmış dördüncü yılı Ramazan ayının sonlarına doğru Küfe'ye¹ gelip işe başlamışlardı.

Süleyman b. Sured ve adamları, Küfe'de harekete geçmek istedikleri zaman, Abdullah b. Yezîd minbere çıkıp Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra şöyle konuştu :

«İmdi, şu şehir halkından bir cemâatin üzerimize yürümek istediklerini işittim.

(Onların dâva ettikleri şey ne imiş?) diye sordum.

(Hüseyin b. Ali (Allah, Ona rahmet etsin!) nin kanını aradıklarını söylüyorlar!) denildi.

Vallahi, bana, o kavmin evleri gösterilmiş ve yakalanmaları emr edilmiş, (Onlar, sana karşı harekete geçmeden önce, sen harekete geç!) denilmiştir.

Ben, buna yanaşmadım ve (Onlar, benimle çarpışırsa, ben. de onlarla çarpışırım!) dedim.

Eğer, onlar, beni kendi halime bırakırlarsa, ben de, kendilerini araştırmam.

Benim üzerime yürümek isteyenler, benimle ne diye çarpışacaklar? Ben, ne Hüseyin'i öldürdüm. Ne de, Onu öldürenlerdendim.

Eğer, o kavm; kendilerine güveniyor iseler, Hüseyin'i öldürenlerin üzerine yürüsünler. Ben de,-kendilerine yardımcı olayım.

Hüseyin'i de, sizin hayırlılarınızı da, Eşrafınızı da, öldüren şu İbn-i Zi-yad'dir. Kendisi, size doğru yönelmiş, gelmektedir.

Aranıza düşmanlık sokmanızdan, birbirinizi Öldürmenizden, bir birinizin kanını dökmenizden, onunla çarpışmak, daha yerinde ve doğru olur.

Bu düşman, yarın, size gelip kavuşacak,, sizi, kul, köle edinecektir! Vallahi, düşmanınızın emel ve arzusu budur.

Allah'ın kullarından, gelip sizi yedi yıl idare edenlerin en zâlimi ve gaddarı o ve onun babası idi.

İffet ve diyanet sahibi kişileri öldürmekten onları, kimse ayıramadı!» [\[13\]](#)

Küfe Haraç Nazırının Tehdidli Konuşması :

Küfe Haraç nazırı İbrahim b. Muhammed ise yaptığı konuşmada «Ey insanlar! sizi, kılıcınız ve şu iki yüzlü adamın (Valinin) sözü cesarete getirip aldatmasın!

Vallahi, siz, bizim üzerimize yürüyecek olursanız, biz de çıkar, sizinle çarpışırız.

Eğer, biz, bir kavm'n, üzerimize yürümek istediğini sezersek, onların oğullarının yerine babalarını, babalarının yerine oğullarını yakalayıp cezalandırırız!» dedi. [\[14\]](#)

Müseyyeb b. Necebe ile Abdullah b. Vâl'In Haraç Nazırına Cevaplan :

Müseyyeb b, Necebe, sıçrayıp «Ey ahid bozucu ve çözücülerin oğlu!

Sen, bizi kılıcınla mı, cesaretinle mi tehdit ediyorsun?

Vallahi, sen, bu hususta daha zelil ve hakir durumdasın!

Biz, seni, bize olan kininden dolayı kınamıyoruz.

Çünkü, biz, senin babanı ve dedeni Öldürmüşüzdür--

Fakat, ey vâlii Son, dos doğru konuştun.

Vallahi, nasihatı tutmak, bu işi yapmak isteyen kişi, senin sözünü kabul eder.» dedi.

İbrahim b. Talha «Hayır! Vallahi, çarpışacaktır!

Vali, hem dalkavukluk ediyor, hem de, onu belli ediyor!» dedi.

Abdullah b. Vâl-üt Teymî, ayağa kalktı: «Ey Teym b. Mürre oğullarının kardeşi! Sen, valimizle bizim aramıza girme, gerilme!

Vallahi, sen, bizim ne valimizsin, ne de, üzerimizde hükmünü yürütecek bir âmirsin!

Sen, ancak, Haraç ve cizye toplamağa memursun! Git te, sen Haraç ve cizye işlerinle uğraş!

Sen, bozguncu isen, bari şu ümmetin işini bozma!

Senin ahid bozucu baban ve deden ki bey'at için el vermişlerdi, en sonunda hezimete uğramışlardır. Sen de, aynı akıbete uğrarsın!»- dedi. [\[15\]](#)

Abdullah b. Yezîd'in Uyarılması :

Müseyyeb b. Necebe ile Abdullah b. Vâl, vali Abdullah b. Yezîd'in yanına gittiler.

«Ey Vali! Vallahi, biz, senin bütün halk nazarında-övülen ve sevilen bir kişi olmanı dileriz.

Fakat, halk, İbrahim b. Muhammed ve onunla birlikte bulunanlara kızmış, onlarla aralarında sövüşmeler olmuş, düşmanlık başlamıştır!» dediler. [\[16\]](#)

İbrahim b. Muhammed'in Valiye Önce Kızması, Sonra da Ondan Özür Dilemesi:

İbrahim b. Muhammed «Abdullah b. Yezîd, Küfelilere iki yüzlülük ediyor. Vallahi, ben, bunu Abdullah b. Zübeyr'e yazacağım!» diyerek çıkıp gitti.

Şebes b. Rib'î, Abdullah b. Yezid'e gidip onun bu sözünü haber verince, Abdullah b. Yezîd, Yezid b. Rûveym'i, İbrahim b. Muhammed'e gönderdi.

İbrahim b. Muhammed, Allah'a yemin etti ve «Ben, işittiğin o sözle, ancak, selâmet ve iyilik, ara düzeltme dilemişimdir.» diyerek özür diledi. [17]

Küfe Halkının Harekete Geçmeğe Dâvet Edilmesi :

Süleyman b. Sured; Kerbelâ Tevbecilerİne ve Fedailerine, hicretin altmış beşinci yılında Rebİül'âhir hilâli görününce, Nuhayla karargâhına çıkarmayı va'd etmişti. Kendisi, o gece, Nuhayla karargâhına gitti. Oradan, Hakîm b. Münkiz-ul Kindî ile Gudayn-ul Kinânî'yi atlı olarak Küfe'ye gönder di.

Bu süvariler, Küfe'ye girince «Nerdesin ey Hüseyin'in intikamı?» diyerek seslendiler. Sonra, Câmi-i kebîr'e vardılar. Orada da, aynı şekilde seslendiler.

Küfe'de, Hz. Hüseyin'in intikamını almağa halkı ilk davet edenler, bunlar oldu.

Bunlar, Kesir oğullarına uğradılar. [18]

Abdullah b. Hâzim'le Ebû Azze'nin Davete Hemen İcabet Etmeleri:

Abdullah b. Hâzim, hanımı Sehle bint-i Sebre ile oturuyordu. Abdullah b. Hâzim, halkın en yakışıklısı ve sevgilisi idi.

«Nerdesin ey Hüseyin'im intikamı,?» diye seslenildiğini işitince, sıçrayıp kalktı. Elbisesini giydi. Silahını getirtip kuşandı. Atının eğrlenmesini emr etti.

Hanımı Sehle «Allah, seni rahmetile esirgesia! Sen, delirdin mi?» dedi.

Abdullah b. Hâzim «Hayır! Vallahi, ben, delirmedim. Fakat, Allah'ın da-vetcisini işittim. Ona, icabet ediyorum!

Ben, şu Zatın (Hz. Hüseyin'in) kanını aramağa, intikamını almağa Ölünceye kadar istekliyim! Yahut ta Allah, hakkımda istediği hükmünü icra eder!» dedi.

Sehle «Şu oğlunu kime bırakıyorsun?» diye sordu.

Abdullah b. Hâzim «Şeriki olmayan bir Allah'a bırakıyorum!

Allah'ım Ailemi ve oğlumu Sana bırakıyorum!» dedi.

Dâvetçi süvariler, bütün gece Küfe'yi dolaştılar.

Mescidde Ebû Azzet-ül Kabızî ile Kerib b. Nimran namaz kılıyorlardı.

«Kavmin topluluğu nerededir?» diye sordular.

«Nuhayla'dadır!» denildi.

Ebû Azze, ailesinin yanına dönüp silahını yanına aldı. Atını getirtti.

Ebû Azze'nin kızı Ruvâ, babasının hazırlandığını görüince, «Babacığım! Ne için kılıcım kuşandın ve silahlandın?» diye sordu.

Ebû Azze «Yavrucuğum! Baban, günahından sıyrılıp Rabb'ma firar ediyor!» dedi. Veda ederek Nuhayla'ya gitti. [\[19\]](#)

Nuhayla'da Toplananların Gözden Geçirilmesi :

Süleyman b. Sured, erkenden Nuhayla karargâhına gelmişti. Kendisine bey'at etmiş olanların sayısına bakmak için bey'at defterini getirtti. Sabah-' leysin deftere baktı. Bey'at edenlerin sayısının on altı bin kişi olduğunu gördü.

«Sübhânallâh! On altı bin kişiden ancak dört bin kişi, bize verdiği sökünde durmuş!» dedi.

Humeyd b. Müslim, Süleyman b. Sured'e «Muhtar, vallahi, sana bey'at eden halkı, senden ayırmağa, geri bırakmağa çalışıyor.

Ben, onun yanında üç kişiden birisi olarak bulunuyordum. Adamlarından birisinden işittim: (İki bin kişiye dolduk!) diyordu.» dedi.

Vehb de «bizden geride kalan şu on bin kişi, Mü'min değiller mi? Onlar, Alîâh'dan korkmazlar mı, Allah'ı hiç düşünmezler mi?

Bize: (Sizinle birlikte cihad edeceğiz, size yardımcı olacağız!) diye yeminli söz vermediler mi?!» dedi.

Süleyman b. Sured, Nuhayla'da üç gün oturdu.

İleri gelen adamlarından bazıları, geride kalanlara, Allah'ı ve verdikleri yeminli sözlerini hatırlatmaları için, Küfe'ye gönderdi.

Onların öğüt ve teşvikleriyle bin kişi daha Nuhayla'ya geldi. [20]

Süleyman b. Sured'in Tevbeciler Topluluğuna Hitabı :

Müseyyeb b. Necebe, Süleyman h. Sured'in yanına vardı. Ona «Allah, seni rahmetile esirgesin! Gönülsüz gelecek kişilerden sana hayır ve fayda gelmez. Hâlis niyetli kişilerden başkası seninle birlikte çarpışmaz. Artık, daha başka kimse beklemeyelim. İşini çabuk tut, hemen hareket edelim.» dedi.

Süleyman b. Sured «Vallahi, sen, iyi düşündün. Hareket etsek, iyi olur.» dedi ve toplanan halkın yanına vardı.

Yayına dayanarak «Ey insanlar! Kim, ancak Allah'ın rızasını ve Ahiret sevabını isterse, o, bizdendir. Biz de, ondan'ız. Allah, onu, diri iken de, ölü iken de, rahmetile esirgesin.

Kim, ancak dünyayı ve dünya nimetlerini isterse, vallahi, biz ona vermek için ne Fey, ne de Ganimet getireceğiz. Bizde Rabb'ül'âlemîn'in rızasından başka bîr ^ey yoktur.

Bizim yanımızda ne altın, ne ipek, ne de, yün kumaş var! Bizim yanımızda, boyunlarımızdaki kılıçlarımızdan, ellerimizdeki kargılarımızdan, düşmanımıza erişinceye kadar da, ağızımızdan başka bir şey yoktur!

Bunlardan başkasını umanlar, bize arkadaş olmasınlar!» dedi. [21]

Suhayr b. Huzeyfe'nin Konuşması :

Suhayr b. Huzeyfe b. Hilal ayağa kalktı ve «Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim ki: dünyada onun (Süleyman b. Sured'in) niyet ve teşebbüs ettiği şeyde kendisine arkadaş olmak kadar bizim için hayırlı bir şey yoktur.

Ey insanlar! Biz, ancak günahlarımızdan tevbe ve Peygamberimiz Aley-hisselâmm kızının oğlunun kanım aramak ve intikamını almak için yola çıkmış bulunuyoruz.

Bizim yanımızda ne dinar var, ne dirhem! Ne altın var, ne gümüş! Biz, ancak, kılıçların ve mızrakların üzerine gideceğiz!» dedi.

Herkes, her taraftan «Biz, dünyayı istemiyoruz, ondan ayrıldık!» diyerek bağıştılar. [22]

Abdullah b. Sa'd'in Bir Teklifi ve Süleyman b. Suredin Görüşü:

Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl, İbn-i Kâ'b-ul Ezdi ile birlikte Süleyman b. Sured'in yanına vardılar.

O sırada Süleyman b. Sured, gitmek üzere derlenip toplanmış bulunuyordu.

Süleyman b. Sured'le ileri gelen arkadaşları, Abdullah b. Sa'd b. Nü-feyl'in de, İbn-i Ziyad'ın üzerine gitmek üzere hemen hazırlanmasını istediler.

Abdullah b. Sa'd, ona ve çevresindeki arkadaşlarına «Ben, bir görüş arz edeceğim. Eğer, doğru olursa, muvaffakiyet, Allâh'dandır. Doğru değilse, o^, benim taraf undandır.

Ben, size, kendiliğimden yanlış veya doğru bir öğüt vermiş oluyorum. Biz, Hüseyin'in kanını aramak, intikamını almak için gideceğiz.

Halbuki, Hüseyin'i Öldürenlerden meselâ Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'la kabile Reisleri ve Eşrafi hep Küfe'de bulunuyorlar.

Biz, kalkıp gideceğiz, düşmanları burada bırakacağız!?» dedi. Süleyman b. Sured, yanındakilere «Siz, ne görüştesiniz?» diye sordu.

Onlar da «Vallahi, biz, Şam'a doğru gidersek, Hüseyin'in katillerinden İbn-i Ziyad'dan başkasına rastlayanlayız. Biz, onları, şuradaki şehirden başka yerde aramamalıyız!» dediler.

Süleyman b. Sured «Adamınızı öldüren ve askerleri Ona karşı düzenleyen kişi hakkında benim nazarımda teslim olmaktan başka emân yoktur.

Benim görüşüm; şu fâsık oğlu fâsık Mercâne'nin oğlu Ubeydullah b. Zi-yad'ın üzerine gitmektir.

Siz, önce, Allah'ın ismile, düşmanınızın üzerine yürüyünüz.

Allah, ona karşı size muzafferiyet ihsan ederse, ondan sonrası kolaydır-.

Vallahi, siz, yarın şehir halkınızla çarpışmaya kalkışacak olursanız, herkes, ya kardeşini, ya babasını veya dostunu öldürdüğünü görecektir veya öldürdüğü kişi, öldürmek istediği kimse olmayacaktır.

Siz, Allâh'dan hayırlısını isteyiniz!» dedi. Bunun üzerine, halk, gitmek için hazırlandılar. [\[23\]](#)

Küfe Valisi İle Haraç Nazırının Süleyman b. Sured'i Ziyaret Etmeleri :

Küfe Valisi Abdullah b. Yezîd ile Haraç Nazırı İbrahim b. Muharnmed; Süleyman b.

Sured ve arkadaşlarının hareket etmek üzere olduklarını haber alınca, onlara; şehirde kalmalarını, İbn-i Ziyad'a karşı kendileri iş birliği halinde olmalarını tavsiye ettiler.

Süleyman b. Sured ve arkadaşları, bu tavsiyeyi kabule yanaşmadılar ve «Muhakkak, gideceğiz!» dediler.

Abdullah b. Yezîd'le İbrahim b. Muhammed, hiç olmazsa, biraz beklemelerini, hazırlanacak ordu ile birlikte hareket etmelerini ve düşmanlarına karşı daha kalabalık ve hazırlıklı olarak çarpışmalarını istediler.

Elçi olarak gönderdikleri Süveyd b. Abdurrahman «Abdullah ve İbrahim: (Biz; şimdi, bir iş için yanına gelmek istiyoruz. Belki, Allah, bize ve sana bu hususta iyilik ihsan eder!) diyorlar» dedi.

Süleyman b. Sured «Onlara: (buyursunlar! diyor) de!» dedi. Sonra da. Rifâa b. Şeddad-ül Becelî'ye «Kalk! şu iki adam gelmeden, sen, şu halkı güzelce bir düzene koy!» dedi. Adamlarının ileri gelenlerini, yanına çağırdı. Onlar, çevresinde oturdular. Kısa bir müddet sonra, Abdullah b. Yezîd; Küfe Eşrafı, Emniyet memurları ve bir çok cenk erleriyle birlikte geldi.

Onun arkasından İbrahim b. Muhammed de, adamlarından bir toplulukla geldi.

Abdullah b. Yezîd; Hz. Hüseyin'in kanına girenlerden tanınmış kimselerin kendisiyle görüşüp konuşmasını pek istememekte ve bunun, bilhassa Tev-beciler tarafından görülmesinden çekinmekte idi. [\[24\]](#)

Ömer b. Sa'd Korkuda :

Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas, Süleyman b. Sured'in, Nuhayla'daki karargâhında bulunduğu sırada, geceleri evinde yatmağa korkuyor, Vali konağına giderek Abdullah b. Yezîd'in yanında kalıyordu. [\[25\]](#)

Valinin Konuşması:

Abdullah b. Yezîd, İbrahim b. Muhammed'le birlikte Süleyman b. Sured'in yanına vardı ve Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra şöyle konuştu:

«Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona, hainlik ve yaramazlık etmez! Sizler, bizim kardeşlerimiz ve memleketlimizsiniz. Allah'ın, Küfeli kullarının bize en sevgili olanıdır.

Kendinizi felâkete atıp ta, bizi açındırmayınız ve kendi görüşünüzle bize bir uğursuzluk

getirmeyiniz. Topluluğumuz arasından ayrılıp ta, bizim sayımızı eksiltmeyiniz. Biz hazırlanıncaya kadar yanımızda oturunuz.

İyi biliyoruz ki: düşmanımız, memleketimize gelmek üzeredir. Topluca çıkıp onlarla çarpışalım.»

İbrahim b. Muhammed de, buna benzer konuşma yaptı.

Süleyman b. Sured'in Cevabî Konuşması :

Süleyman b. Sured, Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra onlara şöyle karşılık verdi:

«İyi biliyorum ki: siz, karışksız öğüt verdiniz ve danışmada üzerinize düşeni, son derecede yerine getirdiniz.

Allah'a yemin ederiz ki: biz, mühim bir iş için yola çıkmış, bizi, en doğru olana azm ettirmesini de, Allâh'dan dilemiş bulunuyoruz.

Siz, inşaallâh, bizim ancak çıkıp gittiğimizi göreceksiniz!» dedi.

Abdullah b. Yezîd «Öyle ise, biz, sizinle gitmek üzere büyük bir ordu ha-zırlayınca ya kadar burada oturunuz da, düşmanınızı daha kalabalık, daha hazırlıklı bir toplulukla karşılayınız?» dedi.

Süleyman b. Sured «Bunu, biz, kendi aramızda görüşür, inşaallâh size gelir, bu Jtiusustaki görüşümüzü, kararımızı da, bildiririz» dedi. [\[26\]](#)

Süleyman b. Sured'in, Tevbeciler ve Fedaîler Birliğine Hitabı :

Süleyman b. Sured, Nuhayla'da toplanan halka hitaben bir konuşma yaptı.

Konuşmasında, Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra şöyle dedi:

«İmdi, ey insanlar! Hiç şüphesiz, Allah, sizin ne niyetle, ne istekle yola çıkmış olduğunuzu biliyordur.

Dünya tüccarları da, vardır, Âhiret tüccarları da, vardır.

Fakat, Âhiret tüccarları, Ahireti bir bedelle satın almazlar, belki, ancak Namazda ayakta dikilerek, oturarak, rükû ederek, secdelere kapanarak elde etmeğe çalışırlar.

Onlar; ne altın, ne gümüş, ne dünya, ne de, dünya lezzetini isterler.

Fakat, dünya tüccarları; dünyanın üzerine düşer, dünyaya sarılır, yeyip içerek, gülüp oynayarak ondan faydalanmağa bakarlar ve bunun bir karşılığını da, beklemez ve istemezler.

Allah, sizleri rahmetile esirgesin.

Ben, size, her zaman gecenin sonuna doğru uzun uzun Teheccüd namazı kılmayı, her hal üzere Allah'ı çok çok zikr etmeyi, her çeşit hayırla yüce Allah'a yaklaşmayı; şu haramları helallaştıran zâlim ve gaddar düşmanınızla karşılaştığınız zaman, onunla çarpışmayı tavsiye ederim.

Çünkî, siz, Rabb'inize, Onun katında cihaddan ve namazdan daha büyük ecirli başka bir şeyle yaklaşamazsınız.

Allah, cihadı bize ve siziia gibi sâlih, mücâhid ve sebatlı kullarına amellerin hörkücü doruğu kılmıştır.

Biz, inşaallah, bu bulunduğumuz yerde gecenin başlangıcına kadar kalacağız» dedi.

Rebiül'âhir ayının beşinci, Cuma günü yatsu vaktine kadar orada kaldılar. [\[27\]](#)

Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden Ayrılmalar:

Yatsulayın Nuhayla'dan ayrılacakları sırada, Süleyman b. Sured, Hakîm b. Münkiz'i çağırttı. Orada toplanmış bulunan halka :

«Haberiniz olsun ki: sizden hiç biriniz Âyer Deyr'inden başka bir yerde yatmayacaktır!» diyerek nida ve iylan ettirdi.

O gece Aver Deyr'inde yattılar.

Fakat, toplanmış bulunan halktan bir haylisi Tevbecüer ve Fedailer Birliğinden ayrılıp geri kaldılar.

Tevbecüer ve Fedailer Birliği, Fırat üzerindeki Aksas'a kadar ilerledi ve oraya [\[28\]](#) kondu.

Süleyman b. Sured'in, Birlikten Ayrılanlar Hakkındaki Konuşması:

Süleyman b. Sured, Tevbecüer ve Fedaîler Birliğine hitaben yaptığı konuşmasında :

«Sizden ayrılmak istiyen kimselerin, sizin yanınızda bulunmasını istemem*

Onlar, sizinle birlikte bulunurlarsa, size bir şey artırmazlar, karıştırmaktan ve zahmet vermekten başka bir şey yapmazlar.

Yüce Allah'ın buyurduğu gibi (Allah, onların davranışlarını hoş görmedi de, kendilerini tenbellikleri ve korkaklıkları yüzünden alıkoydu. Onlara: oturunuz, oturanlarla birlikte! denildi. (Tevbe: 46)

Allah, bu husustaki fazl-u ihsanını size tahsis etti. O halde, Rabb'inize hamd ve şükr ediniz!» dedi.

Aksas'dan da gecenin başlangıcında ayrıldılar. [\[29\]](#)

Tevbeciler ve Fedailer Birliği Kerbelâ'da:

Tevbecüer ve Fedaîler Birliği Kerbelâ'ya varıp Hz. Hüseyin'in kabrinde sabahladılar.

Hz. Hüseyin'in kabrine vardıkları zaman, hep birden feryad ve figan ettiler, ağlaştılar.

«Keski, biz de, Sizinle birlikte şehid olaydık!» dediler.

Süleyman b. Sured «Ey Allah'ım! Şehid oğlu şehid, Mehdi oğlu Mehdi, Sıddîk oğlu Sıddîk olan Hüseyin'e rahmet et!

Şehâdet ederiz ki: biz, Onların dininde, Onların yolundayız.

Onlarla çarpışanların düşmanı, Onların sevdiklerinin de, dostuyuz!» deyip geri döndü.

Orada kondu. Arkadaşları da, orada kondular. [\[30\]](#)

Süleyman b. Sured'in, Hz. Hüseyin'in Kabri Başındaki ikrarı ve Duası :

Süleyman b, Sured, daha sonra, Hz. Hüseyin'in kabrinde ;

«Yâ Rabb! Biz, Peygamberimizin kızının oğlunu aldattık, bıraktık!

İşlediğimiz bu günahı af ve tevbelerimizi kabul et!

Çünkü, tevbeleri çok çok kabul eder ve rahmetüe esirgeyen, Sensin!

Hüseyin'e ve Onun Eshabı olan Sâdık şehidlere de, rahmet et!

Yâ Rabb! Biz, Seni şâhid tutarız ki: bizler de, Onun şehid edildiği şey üzerinde ölecek ve öldürüleceğiz!

Eğer, Sen, bizi yarlıgamaz, bize rahmet etmezsen, biz, ziyana uğrayanlardan olur gideriz!» dedi. Ağlaştılar.

Bir gece, bir gündüz orada kalarak Hz. Hüseyin'e salevat, kendileri için de, istiğfar getirdiler, düa ve niyazlarda bulundular. [\[31\]](#)

Kerbelâ'dan Ayrılırken :

Kerbelâ'dan ayrılırken de Hz. Hüseyin'in kabrine varıp hıçkırma hıçkırma ağladılar. Rahmet dilediler ve istiğfar getirdiler.

Süleyman b. Sured, hareket için hayvanlarına binmelerini, Tevbeciler ve Fedaîler Birliğine emr etti.

Onlardan hiç biri, Hz. Hüseyin'in kabrine varıp orada Ona rahmet dilemeden, kendisi için de, istiğfar getirmeden ayrılmadı.

Hz. Hüseyin'in kabrinin başında. görülen kalabalık, Hacer-ül Esved'in başındaki kalabalıktan fazla idi.

Süleyman b. Sured, yanında otuz kadar arkadaşı olduğu halde, Hz. Hüseyin'in kabrini kuşattılar.

Süleyman b. Sured «Hamd olsun O Allah'a ki, dilerse, bizi de, Hüseyin ile birlikte şehid olmuş gibi şereflendirecektir!» dedi.

Abdullah b. Vâl «Vallahi, ben, sanıyorum ki: Hüseyin, Hüseyin'in Babası ve Kardeşi, Kıyamet gününde, Allah katında Muhammed Aleyhisselâmın Ümmetinin en üstün Vesilesi ve Şefâatcisidir..

Hal böyle iken, şu Ümmetin, Onlardan ikisini şehid etmek, üçüncüsünü de, şehid etmeğe kalkışmak ihtilasına uğramalarına şaşmaz mısınız?» dedi.

Müseyyeb b. Necebe «Ben, Onları şehid edenlerden ve onların görüşlerinden uzağım ve onlarla çarpışacağım!» dedi.

Kabîle Reis ve Eşrafından her birisi güzel konuşmalar yaptılar. [\[32\]](#)

Kerbelâ'dan Ayrıldıktan Sonra

Kerbelâ'dan göz yaşlarile ayrılarak Hassâse'ye, sonra Enbâr'e, sonra Sadûd'e, daha sonra Kayyâre'ye vardılar. [\[33\]](#)

Küfe Valisinin Mektubu :

Küfe valisi Abdullah b. Yezîd'in gönderdiği mektup, Kayyâre'de Süleyman b. Sured'e erişti.

Abdullah b. Yezîd, mektubunda şöyle demektedir :

Bismillâhirrahmânîrrahîm

Abdullah b. Yezîd'den, Süleyman b. Sured'e ve yanındaki Müslümanlara!

Selâmün aleyküm!

İmdi, derim ki: bu yazım size, öğütü kulak tutulup dinlenir bir kişinin yazısıdır.

Sizin az bir kuvvetle, pek çok bir kuvvete karşı gitmek istediğinizi haber aldım.

v Bu, kişinin; dağları yerlerinden külünk ile kaldırmayı istemesi kabîlindedir!

BÖylesinin aklı da, fi'li de, kınanır ve yerilir.

Ey kavmimiz! Onlar, size galip gelirler. Sizi, ya taşla vurup öldürürler, yahut kendi milletlerinin yanına yollarlar. O zaman, temelli kurtulamazsınız.

Ey Kavmim! Bu gün, sizin için de, bizim için de, el birliği etmek, vardır.

Sizin de, bizim de düşmanımız aynıdır.

Bizler, ne zaman, sözlerimizi birleştirecek, düşmanımıza galip geliriz.

Ne zaman ihtilafa, anlaşmazlığa düşersek, muhaliflerimize karşı kuvvet ve şevketimiz zayıflar.

Ey Kavmimiz! Nasihati, minder altı etmeyiniz, Emrime aykırı harekette bulunmayınız.

Yazım size okununca, geri dönüp geliniz.

Allah, sizi tâatına getirsin, kendisine karşı günah işlemekten arkanıza döndürsün.

Vesselam.»^[34]

Süleyman b. Sured'in, Tevbecüer ve Fedailer Birliği İle Konuşması :

Abdullah b. Yezîd'in mektubu, Süleyman b. Sured'le arkadaşlarına okununca, Süleyman

b. Sured, Tevbecüer ve Fedailer Birliğine «Sizin bu husustaki görüşünüz nedir?» diye sordu.

Onlar «Senin görüşün nedir? Biz, böyle bir şeyi kabule yanaşmayacağımızı, şehrimizin ve ailemizin içinde size de, onlara da, açıklamıştık.

Şimdi,¹ yola çıkmış, kendimizi cihada bağlamış, düşmanımızın toprağma yaklaşmış bulunuyoruz.

Bu hususta daha ne görüş olur?!» dedikten sonra, «Sen, ne düşünüyorsun?» diye bağırdılar.

Süleyman b. Sured «Benim re'yim, görüşüm, vallahi, siz, şu iki iyilikten: şehidlik veya zaferden birine, hiç bir zaman, bu günkinden daha yakın olamayacaksınız.

Allah, sizi hak üzerinde topladıktan, fazl-u keremiyle onu size istettikten sonra sizin geri döneceğinizi sanmıyorum.

Biz, İbn-i Zübeyr'in yanında cihada davet ediliyoruz.

Kanâatımca, İbn-i Zübeyr'in yanında yapacağımız çarpışma, cihad değil, ancak dalâlettir!

Biz, bu işi arkamıza ve ehline bırakalım.

Eğer, mağlup olur ve ölürsük, niyetlerimize göre günahlarımızdan tevbe edici olarak ölmüş oluruz!» dedi. [\[35\]](#)

Süleyman b. SurecTin, Küfe Valisine Cevabı :

Heyte'ye geldikleri zaman, Süleyman b. Sured, Küfe valisine şöyle cevap yazdı:

«Bîsmîllâhîrrahmânîrrahîm

Emir Abdullah b. Yezîd'e, Süleyman b. Sured ve yanındaki Mü'minler-denî

Selâmün aleyk!

imdi, deriz ki: yazını okuduk ve maksadını anladık.

Vallahi, sen, ne güzel dost, ne güzel Emîr, ne güzel kabile kardeşisin!

Vallahi, biz, gayb'e iman eder, meşveretten öğüt alır ve her hal üzere

Allah'a hamd ederiz.

Biz, Yüce Allah'ın Kitabında (Şüphe yok ki Allah, hak yolunda düşmanları öldürmekte ve

öldürülmekte olan Mü'minlerin canlarını ve mallarını — kendilerine Cennet vermek üzere — satın almıştır.

Onun, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'ân'da zikr olunan bu va'di, kendisi üzerinde hak ve kat'î bir va'ddir.

Allâh'dan ziyade ahdine vefa eden kim var?

O halde, ey Mü'minler! Yapmış olduğunuz bu alış verişten dolayı sevininiz! Bu, en büyük seâdettir.

O tevbe edenler, ibâdet edenler, hama edenler, seyahat edenler, rükû edenler, secde edenler, insanlara iyiliği emr edenler, onları kötülükten vaz geçirmeğe çalışanlar ve Allah'ın çizdiği sınırları koruyanlar yok mu, işte, onlar da, Cennetlidir.

Sen, o Mü'minleri de, Cennetle müjdele! (Tevbe: 111-112) buyurduğunu işitmişizdir.

Bu kavm, yapmış oldukları bey'atlarından dolayı müjdelenmişler, işledikleri büyük suçlarından tevbe etmişler, Allah'a yönelmişler, Ona tevekkül etmişler, Rabb'ımız olan Allah'ın hükmüne razı olmuşlardır.

Rabb'ımız! Sana tevekkül ettik. Sana döndük. En son dönüş, varış Sanadır!

Vesselâmü aleyk!»^[36]

Küfe Valisinin, Süleyman b. Sured ve Arkadaşları Hakkındaki Sözleri ve Görüşü :

Süleyman b. Sured'in mektubu, vali Abdullah b. Yezîd'e gelince, vali:

«Ölmeyi isteyen bir kavmdan size ilk gelecek haber, onların, öldürüldükleri haberi olacaktır!

Allah'a yemin ederim ki: kıymetli Müslümanlar öldürüleceklerdir.

Onların Rabb'ı olan Allah'a and olsun ki: onlar, düşmanlarını da, öldü-remeyecekler, belki, onların şevkat ve azametlerini artıracaklar, kendilerinden pek çok Ölenler olacaktır!» dedi.^[37]

Züfer'in, Tevbeciler ve Fedaîler Birliğine Yardım ve İyilikleri :

Abdurrahman b. Gazıyye der ki «Heyte'den ayrılıp Kırkısiya'ya yaklaştığımız zaman,

Süleyman b. Sured, bizi durdurdu; güzel bir tertibe ve nizama koydu.

Kırkısiya'nın bir yanım geçip yakınında bir yere konduk. Züfer-b. Hâris-ül, Kilâbî, gelen Birlikten çekinerek kalesine çekildi ve dışarı çıkmadı.

Süleyman b. Sured, ona, Müseyyeb b. Necebe'yi gönderdi ve (Git te, Amu-camn oğluna, bize, şu pazarı açmasını söyle!

Biz, kendisile çarpışmak istiyor değiliz.

Bizim kasdimiz, şu haramları, helallaştıranlardır! de) dedi.

Müseyyeb b. Necebe, Kırkısiya'nın kapısına vardı. İçeridekilere (Açınız kapıyı?) dedi.

İçeriden (Sen, kimsin?) diye sordular. (Ben, Müseyyeb b. Necebe'yim!) dedi.

Hüzeyl b. Züfer, babasına (Şuradaki güzel kıyafetli kişi, Senin yanma girmek için izin istiyor,

Kendisine (Sen, kimsin?) diye sorduk. Müseyyeb b. Necebe olduğunu söyledi. O, bana, kendisile gelen halkı bildirmedi. Onlar, kaç kişidir bilmiyorum) dedi.

Züfer (Yavrucuğum! Sen, onu bilmiyor musun?

Onların hepsi Mudar-ul Hamra' süvarileridir. Onların belii başlı Eşrafı on kişidir.

Müseyyeb b. Necebe de, onlardan birisidir. Müseyyeb, çok muttaki, Allah, korkulu bir zattır. İzin ver, içeri girsin!) dedi.

İçeri girince, Züfer, Müseyyeb b. Necebe'yi yanına oturttu. Ona, çok hürmet ve ikram etti.

Müseyyeb b. Necebe (Biz, vallahi, sizi kasd etmiş değiliz.

Biz, sizden, ancak şu zâlim, haramları helallaştıran kayma kargı bize yardımcı olmanızı dileyorumuz.

Bize, pazarı açınız. Biz, toprağınızda bir gün veya bir günün bir kısmından fazla kalacak değiliz!) dedi.

Züfer b. Haris (Biz, vallahi, bu şehrin kapısını ancak, sizi ve kendimizden olmayan yabancıları tanıyalım, insanların bize hile ile ansızın baskın yapmalarına uğramayalım diye kapattık.

Sizin iyi halli, güzel huy ve gidişatlı olduğunuzu haber aldık) dedi.

Tevbecüer ve Fedailer Birliği için pazar kurulmasını, Müseyyeb'e de, bin dirhemle bir at verilmesini oğluna emr etti.

Müseyyeb b. Necebe, Züfer b. Hâris'e (Para, bana gerekmez. Vallahi, biz, onun için

gelmedik ve senden, onu istemedik.

Ata gelince, onu, kabul ediyorum. Atım, yorulup sendelemeğe başladığı veya zayıfladığı zaman, belki, ona ihtiyacım olur!) dedi.

Müseyyeb b. Necebe, Züfer'in yanından ayrılıp arkadaşlarının yanına geldi.

Tevbecüer ve Fedâ'ler Birliği için hemen pazar kuruldu.

Züfer b. Haris; Müseyyeb b. Necebe'ye Sevik, hayvanlara yem, bir çok yiyecek ve yirmi deve gönderdi.

Müseyyeb'inki kadar ğp, Süleyman b. Sured'e armağan etti.

Ayrıca, Birlik kumandanlarının isimlerini sorup öğrenmesini de, oğluna emr etti.

Züfer'e; Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl, Abdullah b. Vâl ve Rifâa b. Şed-dad'm isimleri bildirildi.

Kabile Reislerinin isimleri de, ayrıca bildirildi.

Züfer, üç kumandana onar deve, bol miktarda hayvan yemi ve yiyecekler gönderdi.

- Askerler için de, develere yiyecekler ve bol miktarda arpa yükledi,

Züfer'in uşakları (Şu develerden istediğinizi boğazlayacaksınız. Şu arpadan da, istediğiniz kadar yükleyip götüreceksiniz.

Şu undan istediğiniz kadar azık edineceksiniz!) dediler.

Tevbecüer ve Fedaîler Birliği, kendileri için kurulmuş olan pazardan; et, un ve arpa gibi geylerden hiç bir şey satın almağa muhtaç olmadılar. Ancak, elbise ve kamçı gibi şeyler satın aldılar.

Tevbecüer ve Fedaîler Birliği, ertesi günü sabahleyin oradan güzel bir düzen üzere ayrıldılar.

Züfer, onlara (Yanınıza gelip sizi uğurlayacağım) dedi. [\[38\]](#)

Züfer'in Süleyman b. Sured'e Öğüt ve Teklifleri :

Züfer, Süleyman b. Sured'e (Husayn b. Nümeyr, Şurahbil b. Zilkela', Ed-hem b. Muharriz-ül'Bâhil', Ebû Mâlik b. Edhem, Rebîa b. Muhârik-ul Gane-vî, Cebele b. Abdullâh-ul Has'amî gibi kumandanlar, askerî birliklerle yola çıkarılmışlar, Rıkka'ya gelmişlerdir.

Onlar, ağaçlar kadar çok sayıda kuvvetle, sayısız silahlarla size doğru geliyorlardır.

Vallahi, ben, senin yanında gördüğüm kimseler kadar güzel kıyafetli, hazırlıksız, onlar kadar hayr için yaratılmış kimseler görmedim:

Haber aldığıma göre: size karşı sayısız kuvvet gelmektedir) dedi.

Süleyman b. Sured (Biz, Allah'a tevekkül ettik. Allah'a tevekkül etmiş olanlar, Ona tevekkülde devam etmelidir) dedi.

Züfer (Ben, size bu hususta bir teklifde bulunsam olmaz mı? Belki, Al-İâh, bunda sizin için de, bizim için de, hayr yaratır.

İsterseniz, size şehrimizi açalım. İçeri giriniz, orada kalınız. Sizinle bizim aramızda iş ve el birliği vardır.

İsterseniz, şehrimizin kapısında konaklayınız. Biz de, sizin tarafınızdaki karargâhımıza çıkalım. Bizlere doğru gelmekte olan şu düşmana karşı hep birlikte çarpışalım?) dedi.

Süleyman b. Sured (Bizim şehirlilerimiz de, bizimle böyle bir iş birliği yapmak istemişler, onlar da, böyle söylemişlerdi. Yanlarından ayrıldıktan sonra da, bize yazı yazmışlardı. Fakat, biz muvafakat etmemiştik. Biz, bunu yapamayacağız!) dedi.

Züfer (İyi düşününüz. Size işaret ettiğim şeyi kabul ediniz. ,

Ben, o düşman kavmi, Allâh'm bozup hezimete uğratmasını, sizi de, selâmet ve afiyetle kuşatmasını arzu ederim.

O kavm Rıkka'dan ayrıldılar. Ayn-ul Verde'ye doğru geliyorlar.

Siz, burada kalıp arkanızı bu şehre dayayınız. Su ve şâir maddeler, bizim şehrimizle sizin şehriniz arasında bulunan şeyler ellerinizde olur.

Siz, böylece emniyet içinde bulunursunuz.

Vallahi, benim piyadelerim gibi atlılarım da, bulunsaydı, Ayn-ul Verde'-ye kadar size yardımcı olurum.

Onlar, ordu yürüyüşüyle yürüyüp geliyorlar.

Siz, atlar üzerindesiniz. Vallahi, azlıksınız da! Bununla beraber, ben, hiç bir zaman onlardan daha iyi ie, süvari birliği görmemişimdir.

Siz, bu gününüzde onlar için hazırlık yapınız.

Sanırım ki onlar Ayn-ül Verde'ye gelmeden, siz, oraya yetişirsiniz.

Onlarla, geniş meydartda ok ve mızrak çarpışması yapmayınız.

Çünkü, onlar, sizden çokturlar. Onların, sizi çepçevre kuşatmayacaklarından emin değilim.

Onlarla ok ve mızrak çarpışmasına sakın duruşmayınız. Çünkü, siz, onların sayısı kadar değilsiniz.

Eğer, siz, onları ok ve mızraklarınızla hedef almağa kalkarsanız, çok geçmez, onlar, sizi öldürürler.

Onlara kavuşmadan önce de, onlar için saf bağlamayınız.

Sonra, sizin yanınızda piyade birlikleri de, görmüyorum, hepimizin süvari olduğunuzu görüyorum.

Halbuki, siz, piyadelerden ve süvarilerden mürekkep bir kavmla karşılaşacaksınız.

Çarpışmalarda süvariler, piyadeleri korurlar, Piyadeler de, süvarileri korurlar.

Sizin ise, süvarilerimizi koruyacak piyadeleriniz yoktur. Sen, onlara karşı öncü birlikleri çıkar. Sonra, sen, birliğini sağ ve sol yanlar arasında dağıt, yay. Her birlikle birlikte bir takviye, dest'ekci birliği bulundur.

Eğer, iki birlikten birisine yüklenilirse, ikincisi, durumu düzeltir, Süvarilerin ve piyadelerin baskınlarından ona biraz nefes aldırılmış olur.

Ne zaman bir birlik, yukarı çıkmak ister, ne zaman bir birlik aşağı inmek ister, siz de, tek saf halinde bulunacak olursanız, üzerinize piyadeler gelir. Onları, saflarınızdan geri attınız mı, onlar, bozular ve yenilmiş olurlar) dedi.

Züfer, veda ederken de, Tevbeciler ve Fedailer Birliğine sahip ve yardımcı olmasını Allâh'dan diledi.

Süleyman b. Sureci, ona (Sen, bizi en üstün şekilde kondurdun. En güzel şekilde ağırladın.

Megveret hususunda da, bizi gereği gibi öğütledin) dedi. Müdün'ü geçtik. Sâ'a geldik.»^[39]

Tevbeciler ve Fedailer Birliği Aynül Verde'de:

Süleyman b., Sured, birliğini, Züfer'İN tavsiye ettiği gibi, tertipledi. Sonra, ilerleyip İbn-i Ziyad'ın ordusundan önce Ayn-ul Verde'nin batı tarafına kondu. Karargâhını kurdu.

Orada, beş gün oturdular, dinlendiler, atlarını da, dinlendirdiler.

Sanıklar ise Ayn-ul Verde'ye bir gece, bir gündüzlük mesafeye gelmiş bulunuyorlardı.^[40]

Süleyman b. Sured'in, Birliğine Hitabı, Emir ve Tavsiyeleri:

Abdullah b. Gaziyye der ki :

«Süleyman b. Sured, ayağa kalkıp Allah'a uzun uzun hamd-ü senada bulundu. Sonra, göklerden, yerden, dağlardan, denizlerden ve bunlardaki âyet Ve mucizelerden bahs etti. Allah'ın nimetlerini andı.

Dünyayı andı. Ondandı soğuttu.

Âhireti andı. Ona imrendirdi. Bunlardan başka, sayıp bitiremeyeceğim, hafızamda tutamadığım bir çok şeyler anlattı. Sonra da (İmdi, dedi, Allah, size düşmanınızı getirdi. Bir gece, bir gündüz giderseniz, onlara kavuşursunuz.

Siz, bu yolda, Nasuh tevbesini açıklamak, Allah'a mazur olarak kavuşmak istersinizdir elbet.

Ya onlar, sizin üzerinize çıkıp gelecekler, yahut siz, onların üzerine varacaksınız.

Siz, bu gün, onların yurdunda bulunuyorsunuz. Onlara kavuştuğunuz, onlarla karşılaştığınız zaman :

(.. Sabr ediniz. Muhakkak ki, Allah, sabr edenlerle beraberdir. (Enfal: 46) âyetinin sırrını onlara tasdik ettiriniz.

Harp sanatı icâbı veya kendilerinden başka bir birliğe yerini vermek maksadı olmaksızın hiç kimse, onlara arka çevirmesin.

Dönüp kaçmak isteyenleri, üzerine geldiğiniz yaralıları, Hüseyin'i davet, etmiş olan hemşehrilerinizden esir edilenleri, esir edildikten sonra sizinle çarpışmadıkça veya kendileri Taf'da rahmetli kardeşlerimizi öldürenlerden olmadıkça, öldürmeyiniz.

Mü'minler Emîri Ali b. Ebî Tâlib'in gidişat ve icrââtı, böyle idi.

Eğer, ben, öldürülürsem, halkın Emîri, Başkanı, Müseyyeb b. Necebe'-dir.

Müseyyeb b. Necebe öldürüldüğü zaman, halkın Başkanı, Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl'dir.

Abdullah b. Sa'd b, Nüfeyl, öldürülünce, halkın Başkanı, Abdullah b, Vâi'-dir.

Abdullah b. Vâl, öldürüldüğü zaman, halkın Başkanı Rifâa b. Şeddad'dır.

Allah'a verdiği sözde sadâkat gösteren Başkanlara Allah, rahmet etsin! [\[41\]](#)

Müseyyeb b. Necebe'nin, Öncü Birliği Olarak İleri Gönderilmesi ve İbnî Zilkela'nın Bozguna Uğratılması:

Bundan sonra, Süleyman b. Sured. Müseyyeb b- Necebe'yi dört yüz süvari ile Öncü birliği olarak ileri gönderdi. Ona (Onların askerlerinden ilk aske re kavuşuncaya kadar yola devam et!

Çok sayıda leşkerle karşılaşır ve çarpışmak İstemezsen, arkadaşlarıyla birlikte yanıma dön. Orada konaklamaktan veya arkadaşlarından her hangi birisini bırakmaktan, birbirlerinden ayırmaktan sakın!) dedi.»

Humeyd b. Müslim der ki «O sırada, Müseyyeb b. Necebe'nin süvarileri içinde ben de, bulunuyordum.

Son günümüzde bütün gün ve gece gittik. Seher vaktinin sonuna doğru inip hayvanlarımızı bağladık. Olduğumuz yerde, kuru bir şey yiyecek kadar bir müddet kestirdik, uyukladık. Sonra, hayvanlarımıza bindik. Tan yeri ağa-rıncaya kadar bekledik. İnip namazımızı kıldık.

Müseyyeb b. Necebe, hayvanına bindi. Biz de, hayvanlarımıza bindik.

Müseyyeb b. Necebe; Ebü'l-Cüveyriyet-üI Abdî b. Ahmer'i, adamlarından yüz, Abdullah b. Avf b. Ahmer'i yüz yirmi, Huneş b. Rebîa'yrda, o kadar süvari ile gönderdi. Geri kalan yüz. atlı da kendisinin yanında kaldı.

Gönderdikleri kumandanlara (Bakınız: siz ilk kavuştüğünüz kişiyi, bana getiriniz!) dedi.

Bize ilk rastlayan kişi bir Ârâbî idi.

Abdullah b. Avf, b. Ahmer, çevirip getirirken Ârâbî :

(Ey üzerime eğilen kişi! Arkadaşımın üzerine varmakta acele etme, bırak onu.

Muhakkak ki,, sen, kendinden eminbir halde bulunuyorsundur!) diyordu.

Abdullah b. Avf, b. Ahmer (Ey Humeyd b. Müslim! Kabe'nin Rabb'ına and öisuti ki seni.sevinçli bir sonuçla müjdelerim!) dedi.

Abdullah b. Avf, Arabi'ye (Ey Ârâbî! Sen, kimsin? Kimlerdensin?) diye sordu.

Ârâbî (Ben, Tağlib oğullarından'im. Kabe'nin Rabb'ına and olsun ki: siz, inşâallâh üstün geleceksiniz!) dedi.

Arabi'yi, Müseyyeb b. Necebe'ye götürdük ve ondan işittiğimiz sözü de haber verdik.

Müseyyeb b. Necebe, Abdullah b. Avf'a (Senin, müjdelerim! sözüne sevindim) dedi.

Müseyyeb b. Necebe, Arabi'ye (Bizimle şu kavm arasında ne kadar mesafe var?) diye

sordu.

Ârâbî (Size, onların askerlerinden Şurahbil b. Zikelâ'nın askeri daha yakındır.

İbn-i Zikelâ' ile Husayn b. Nümeyr arasında anlaşmazlık vardır. Husayn b. Nümeyr, orduya kendisinin kumanda edeceğini iddia ediyor, İbn-i Zikelâ' ise (îdare ve kumanda bana âiddir!) diyor. Her ikisi de, İbn-i Ziyad'a yazdılar. İbn-i Ziyad'm emrini bekliyorlar. İbn-i Zikelâ'nın askeri şurada, sizden bir mil kadar uzaktadır!) dedi.

Adamı, serbest bıraktık. Acele, İbn-i Zikelâ'nın karargâhına doğru harekete geçtik.

Vallahi, üzerlerine varıncaya kadar anlayamadılar, haberleri olmadı. Ansızın karargâhlarına baskın yaptık.

Vallahi, çoğu çarpışmak imkânını bulamadılar, bozuldular. Onlardan bazılarını Öldürdük, bazılarım yaraladık. Bizde de, bir çok yaralı vardı.

Onların hayvanlarını da, iğtinara ettik. Karargâhlarını bize bırakıp gittiler. Oradan bir çok şeyler aldık. Bize hiç bir korku gelmedi.

Müseyyeb b. Necebe (Geri dönülecek! Siz, Allah'ın yardımına ve ganimete nail oldunuz, selâmete erdiniz. Geri dönünüz!) diyerek bağırdı.

Geri dönüp Süleyman b. Sured'in yanına geldik. [\[42\]](#)

Husayn b. Nümeyr'in Ordusuyla Karşılaşma ve İlk Muvaffakiyet:

İbn-i Ziyad; Husayn b. Nümeyr'i, on iki bin kişilik bir ordu ile acele üzerimize saldı.

Biz de, Cemâzel'ûlâ ayının çıkmasına sekiz gün kala, çarşartba günü on-iara karşı gittik.

Süleyman b. Sured, Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl'i, sağ kol ve Müseyyeb b. Necebe'yi. sol kol kumandanlığına tayin etti.

Kendisi, kalbde, ortada durdu.

Husayn b. Nümeyr gelip bize karşı o da, ordusunu tertipledi.

Sağ kola, Cebele b. Abdullah'ı, sol kola,*Rebîa b. Muhânk'ı tayin etti.

Yavaş yavaş bize doğru ilerlemeğe başladılar.

Yakınımıza geldikleri zaman, bizi, Abdulmelik b. Mervan üzerinde toplanan millet topluluğuna ve 0:1a itâata davet ettiler.

Biz de; kardeşlerimizden öldürdükleri kimseler yerine öldürölmek üzere İbn-i Ziyad'ı bize

vermeğe, Abdulmelik b. Mervan'ı hâl etmeğe ve îbn-i Zü-beyr hanedanım beldelerimizden çıkarmağa onları davet ettik. Sonra da, Peygamberimizin Ehl-i Beyt'ine (ki Allah, bize, her nimet ve şerefi bunlar yüzünden, bunlar vasıtasile vermiştir) bu Hilâfet işinin geri verilmesini istedik.

Onlar, bizim tekliflerimizi kabule yanaşmadılar. Biz de, onların tekliflerini kabule yanaşmadık.

Bunun üzerine, bizim sağ kanadımız, onların sol kanadlarına hücumla geçti ve onları bozdu.

Sol kanadımız, onların sağ kanadlarına, ortada bulunan Süleyman b. Sured de, onların topluluklarına hücumla geçti.

Onları, her tarafta bozguna uğrattık. Karargâhlarına kadar gerilettik.

Onlara kargı zafer elde etmek üzrc iken, gece karanlığı, onlarla bizim aramıza gerildi. Onların üzerlerinden ayrıldık. [\[43\]](#)

Husayn b. Nümeyr'in Yardımcı Kuvvetlerle Desteklenmesi:

Ertesi günü, sabaha çıktıkları zaman, Şurahbil b. Zikelâ' kumandasındaki sekiz bin kişilik yardım birliği gelip kavuştu.

Onu, îbn-i Ziy'ad, Husayn b. Nümeyr'e göndermiş, ona sövmüş (Sen, ancak batıncıların işini işledin. Askerini gözetme yerini (kumanda mevkiini) gayb ettin! Git, Husayn b. Nümeyr'e kavuş. O, asker üzerinde kumandandır!) demişti.

îbn-i Zikelâ', geldi. Yardımcı kuvvetle de, desteklenen düşmanla öyle bîr çarpışma yaptık ki genç, ihtiyar hiç kimse, bu çarpışmanın bir benzerini daha görmemiş, aramızı ancak namaz ayırmış, akşam olunca da, iki taraf birbirlerinden ayrılmıştır.

Vallahi, içimizde yaralılarımız çoğaldı. Hele, üç kişi ölümcül yaralı idi. Rifâa b. Şeddad, Suhayr b. Huzeyfe ve EbüTCüveyriyet-ül Abdî de ağırca yaralanmış bulunuyordu.

Bununla beraber, Rifâa b. Şeddad, sağ kanadda halkı çarpışmağa teşvik etmekten geri durmuyordu.

EbüTCüveyriye, ikinci günün başlangıcında ağırlıklarla ilgileniyordu.

Suhayr ise, bütün gece, içimizde dolaşmakta ve (Ey Allah'ın kullan! Sizi, Allah'ın ikramı ve rızasile müjdelerim!

Vallahi, kişinin, sevdiğine kavuşması, Cennete girmesi, dünya bıkınlığından rahata ermesi için, arada, ancak kötülük emr eden şu nefsdan ayrılmak ve uzaklaşmak vardır.

Kişi, ondan uzaklaşmakta cömerd olursa, Rabbına sevinçli olarak kavuşur!) demekte idi.

Biz, böylece sabaha çıktık.

Sabaha çıkınca, Edhem b. Muharriz-ül Bâhilî, on bin kadar kuvvetle bize doğru geldi.

Üçüncü gün, Cuma günü de kuşluk vaktine kadar şiddetle çarpıştık. [44] . .

Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinin Kuşatılması ve Süleyman b. Sured'in Şehid Düşmesi :

Şamlılar, gelen takviye birlikleriyle çoğaldı. Her taraftan üzerimize doğru gelmeğe başladılar.

Süleyman b. Sured; arkadaşlarının uğradıkları akıbeti görünce, hemen yanlarına vardı. (Allah'ın kulları! Rabb'ına, erken erken kavuşmayı, günahından tevbe ve ahbine vefa etmeyi isteyen, bana, benim yanıma gelsin!) dedikten sonra kılıcının kınını kırdı.

Onun yanına bir çok kişiler geldiler. Kılıçlarının kınılarını kırdılar.

Süleyman b. Sured'le birlikte ilerleyip Şamlı süvarilerin üzerlerine atıldılar.

Piyadelerle süvariler, birbirlerine karıştılar. Şamlıların piyadeleri gelip yetişinceye kadar şiddetle çarpıştılar.

Süleyman b. Sured'in süvarileri de, Şamlı süvarilere saldırdılar.

Şamlılar, dayanamadılar. Pek çok sayıda Öldürüldüler. Yaralananları da, pek çoktu.

Husayn b. Nümeyr; bu Tevbecüler ve Fedaîler Birliğinin direnişlerini, cesaret ve kahramanlıklarını görünce, bütün piyade birliklerini de, harekete geçirdi. Onlara ok yağdırdılar.

Şam süvarileri piyade birlikleri, Tevbeciler* ve fedaîler Birliğini çep-çevre kuşattılar.

Husayn b. Nümeyr, Süleyman b. Sured'e bir ok attı.

Süleyman b. Sured, yere yıkıldı. Sonra, sıçrayıp kalktı. Sonra, yine yere yıkıldı.» [45]

Süleyman b. Sured, yere düştüğü zaman «Kabe'nin Rabb'ına and olsun ki Cennet'i kazandım gittim!» diyerek haykırdı.

Süleyman b. Sured, şehid olduğu zaman, doksan üç yaşında idî. [46]

Mûseyyeb b. Necebe'nin Şehid Düşmesi :

Süleyman b. Sured şehid düşünce, Sancağı, Müseyyeb b. Necebe aldı ve Süleyman b. Sured'in başucuna dikilerek «Allah, sana rahmet etsin ey kardeşim! Sen, en doğru hareket ettin. Üzerine düşen vazifeyi yerine getirdin. Geriye, bize düşen vazife kaldı!» dedi. Sancak, elinde olduğu halde, bir müddet şiddetle çarpışıp döndü. Sonra, tekrar saldırdı ve çarpıştı, döndü. Bunu, tekrar tekrar yapıp döndü. En sonunda şehid oldu.

Müseyyeb b. Necebe'nin âzadlısı der ki «Ben; Müseyyeb b. Necebe'den daha cesaretli bir insan, Onun içinde bulunduğu birlikten de, daha cesaretli bir birlik görmedim!»^[47]

Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl'in Şehid Düşmesi :

Müseyyeb b. Necebe şehid olunca, Sancağı, Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl aldı ve «Aliâh, iki kardeşime rahmet etsin!» dedikten sonra:

«Onlardan kimi, adadığı şehidliği ödedi, kimi de, bunu ödemeyi bekliyor.

Onlar, hiç bir suretle ahidlerini değiştirmediler. (Ahzab: 23) âyetini okudu.

O sırada, Abdullah b. Tâî, Kesîr b. Amr-ül Müzeni ve Si'r b. Ebî Si'r-ül Hanefî atlı olarak Abdullah b. Sa'd'ın yanına geldiler. Medâinli ve Basrah kardeşlerinin yardıma gelmek üzere olduklarını haber verdiler.

Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl «Bu yardım, keski biz sağ iken kelmiş olsaydı?» dedi.

Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl, Şamlılardan Rebîa b, Muhârik'la karşılaştı. Birbirlerine kılıç vurdular, tesir ettiremediler. Birbirlerinin boğazlarına sarılarak boğuşular. Yere düştüler. Sonra, ayağa kalktılar, sallandılar.

Rebîa b. Muhârik'm kardeşinin oğlu, Abdullah b. Sa'd b. Nüfeyl'e mızrakla saldırdı. Mızrağını, onun gerdan çukuruna sapladı ve onu şehid etti.

Abdullah b. Avf b. Ahmer de, Rebîa b. Muhârik'a saldırdı. Mızrakla vurup onu yere düşürdü, Fakat, öldürecek yerinden vuramadığı için, ayağa kalktı. Abdullah b- Avf, ona ikinci saldırısında, Rebîa b. Muhârik'ın arkadaşları, Abdullah'ı mızraklayıp yere düşürdüler.

Abdullah'ın arkadaşları da, yetişip Abdullah'ı kurtardılar.^[48]

Hâlid b. Sa'd b. Nüfeyl'in Şehid Edilmesi :

Hâlid b. Sa'd b. Nüfeyl, kardeşini, Rebîa b. Muhârik'ın yeğeninin şehid ettiğini görünce,

kılıçla onun üzerine saldırdı.

Hâlid'in arkadaşları, Halid'i, Rebîa'nın yeğeninin arkadaşları da, adamlarını kurtarmak için hücumla geçtiler. Onlar, sayıca çok olduklarından, Halid'i şehid edip kendi adamlarını kurtardılar. [\[49\]](#)

Abdullah b. Vâl'in Şehid Düşmesi :

Tevbeciler ve Fedaîler Birliği kumandanlarından üçünün şehâdetinden sonra, Abdullah b. Vâl, Şamlı leşkerler ortasında kalmış, çarpışıyor ve kendisine doğru gelmesi için sesleniyordu.

Rifâa b. Şeddad, hücumla geçerek Şamlıları, onun başından dağıttı.

Abdullah b. Vâl, Sancağının yanına, geldi. Sancağı, Abdullah b. Hazim-ül Kindî tutuyordu.

Abdullah b. Hâzim, Abdullah b. Vâl'e «Sancağını benden al, kendin tut!» dedi.

Abdullah b. Vâl «Allah, seni rahmetile -esirgesin. Onu, benim yerime, sen tutuver!» dedi.

Abdullah b. Hâzim «Sancağını benden al, kendin tut. Ben, çarpışmak istiyorum!» dedi.

Abdullah b. Vâl «Sen, bu Sancağı tutmakla da, cihad etmiş ve ecre ermiş olursun!» dedi.

Arkadaşları, Abdullah b. Hâzim'e «Ey Ebû Azze! Allah, sana rahmet etsin! Kumandanına itaat et! diyerek seslendiler.

O da, kısa bir müddet* Sancağı tuttu. Sonra, Abdullah b. Vâl, Sancağını Abdullah b. Hazim'den aldı.

Abdullah b. Vâl, ikinci vakti girdiği sıralarda, arkadaşlarına;

«Ölümsüz hayat, zahmetsiz, dertsiz rahatlık, üzüntüsüz sevinç isteyenler, şu haramları helallaştıranlarla çarpışarak Rab'larma, Cennet'in nimet ve rahatlıklarına yaklaşın!

Allah, size rahmetini ihsan etsin!» dedi ve Şamlı leşkerlere saldırdı.

Arkadaşları da, kendisile birlikte saldırdılar. Şamlılardan, bir çok piyadeleri öldürdüler ve onların birliklerini bozup dağıttılar.

Bir müddet, böylece üstün olarak savaştılar.

Bundan sonra, Edhem b. Muharriz-ül Bâhilî kumandasındaki süvari ve piyade Birlikleri,

Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinin, her taraftan üzerlerine gelmeğe başladılar ve hatta buldukları yere, karargâhlarına kadar yaklaştılar, onları kuşattılar. Fakat, onların buldukları yere ancak tek taraftan gelebildiler.

O gün, akşama kadar çarpışma devam etti.

Abdullah b. Vâl, bu sırada şehid oldu.

Edhem b. Muharriz-ül Bâhilî der ki «Abdullah b. Vâl:

(Allâfa yolunda öldürülenleri sakın ölümler sanma. Bilakis, onlar, Rabb'la-rı katında diridirler. Öyle ki, Allah'ın lutf-u inâyetinden(kendilerine verdiği g eh i dük mertebesîe hepsi de şad olarak Cennet nimetleriyle rızıklanırlar.

Arkalarından, henüz onlara katılamayan şehid dindaşları hakkında da, onlara hiç bir korku yoktur. Cblar, mahzun da, olacak değiller! diye müjde vermek isterler.

Onlar, Allâh'dan gelen bir nimetle, hattâ daha fazlasile ve Allah'ın, Müminlere olan mükafatını zayi etmiyeceği müjdesile de, sevinirler. (Al-i îm-ran: 169-171) âyetlerini okuyordu.

Beni kızdırdı. Kendi kendime: (Şunlar, bizi müşrik ve bizim kendilerinden öldürdüklerimizi gehid sayıyorlar!) dedim. Kılıçla, sol eline bir darbe indirdim, onu ürperttim, Öldüre yazdım.

Yanma vardım. (Ben, senin, ailen içinde yaşamayı arzu ettiğini görüyorum?) dedim.

Bana: (Sen, ne kötü görüşlüsün! Vallahi, ben, şu anda senin elinde iki elimden dolayı ecre nâü olmaktan başka bir şey arzu etmiyorum!) dedi.

(Ne için?) diye sordum.

(Allah, sana günah yazsın, bana da ecir ve sevabını büyütsün diye!) dedi. Beni, yine kızdırdı. Süvarilerimi ve piyadelerimi toplayıp ona ve arkadaşlarına tekrar saldırdım.

Mızrağımı saplayıp onu Öldürdüm!»

Abdullah b. Vâl; çok çok namaz kılan, oruç tutan ve halkın dinî sorularını cevaplandıran Irak Fakihlerindendi,

Abdullah b. Vâl, şehid olunca, Abdullah b. Hazimin de, onun yanında şehid olduğu görüldü. [\[50\]](#)

Rifâa b. Şeddad'm. Kalanları Toplayıp Geri Çekilmek İstemesi :

Abdullah b. Vâi şehid olunca, Rifâa b. Şeddad, Kinane oğullarından Ve-lid b. Gudayn'a

«Sancağı, tut! diyor, o da «Tutmak istemiyorum!» diyordu.

Rifâa b.-Şeddad, ona «Biz, Allah'ın kullarıyız. Hepimiz O'na döneceğiz. Sen, Sancağı, ne diye tutmuyorsun?»

Hepiniz, bizim yaramıza dönünüz. Belki, Allah, bu gün bizi derler, toplar da, onların şerrinden korur.» dedi.

Abdullah b. Avf-ül Ahmer, yerinden sıçradı. «Sen, bizi döndürüp te öldürecek misin?»

Vallahi, onların gözleri önünde geri dönecek olursan, onlar dalımıza binerler, bir fersah mesafeye erişmeden, diğer arkadaşlarımızın ja'nına ka-vuşmadan yok oluruz.

İçimizden kurtulacak olanları da, bedeviler ve köylüler yakalayıp onların yanına götürürler. Sonradan, onlar da, Öldürülürler.

Şu güneşin aydınlığı altında, güpegündüz böyle yapmaman için Allah'a and veririm.

Gayb ve belirsiz olacaklar için, gecenin karanlığı basmağa başlasın, Şu gece, bizi bürüsün. O zamana kadar atlarımızın üzerinde kendimizi savunmak için çarpışalım.

Gece karanlığı basınca, hayvanlarımıza binelim. Gecenin ilk kısmında oaiara ok atalım.

Piyadeler, sabaha kadar yaralılarımızı taşısin ve herkes, taşıdığı arkadaşına baksın ve onunla ilgilensin.

Onlar, onar, yirmişer kigi birlikte gitsin. Halk, gidilen yeri bilirse, bir birinin ardına düşer, giderler.

Eğer, dediğim gibi, güpegündüz geri çekilecek olursak; anne, oğlunu bulamaz; kişi, ne tarafa, nereye gideceğini bilemez. Hepimiz ölmüş, esir olmuş bir halde sabaha çıkarız!» dedi.

Rifâa b. Şeddad «Olur! Senin görüşünü, ben de, uygun görüyorum.» dedi. [\[51\]](#)

Velid b. Gudaynül Kinânî'nin Geri Dönmek İstememesi ve Şefaid Olması:

Rifâa b. Şeddad, Velid b. Gudayn-ul Kinânî'nin yanına vardı. Sancağı, sen, elinde taşıyacak mısın? Yoksa, senden alayım mı?» diye sordu,

Velid «Ben, senin istediğini, istemem! Ben, Rabb'ıma kavuşmak, kardeşlerime katılmak, dünyadan ayrılıp Âhirete ulaşmak istiyorum.

Sen ise, dünyanın gümüşünü istiyor, sağ kalmayı umuyor, dünyadan ayrılmayı hoşlanmıyorsun! Vallahi, ben, senin kılavuzluğunu istemem!» dedi ve Sancağı, Rifâa b. Şeddad'a geri verip çarpışmak için gitti.

Abdullah b. Avf b. Ahmer, ona «Allah, seni rahmetile esirgesin. Gel, sen bir müddet bizim yanımızda çarpış. Elinle, kendini tehlikeye atma!» dedi ve and verip onu durdurdu.

O sırada Şamlılar «Allah, onları helak etti. Üzerlerine yürüyünüz! Gecedен Önce işlerini bitirip onlardan boşahmz!» diyerek bağıştılar ve bütün güçleriyle hücumla geçtiler.

Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden arta kalanlar, kahramanlık ve cesaretlerinden hiç bir şey gayb etmeksizin dayandılar, Samlılarla yatsuya kadar çarpıştılar.

Velid b. Gudayn-ül Kinânî, akşamdan önce şehid oldu. [\[52\]](#)

Abdullah b. Azizül Kindî'nin, Oğlunu Hindilere Vasiyyet Ederek Çarpışa Çarpışa Şehid Olması :

Abdullah b. Aziz-ül Kindi, yanında küçük oğlu Muhammed olduğu halde, gidip «Ey Şamlılar! İçinizde Kinde'lerden bir kimse var mı?» diye sordu.

Şamlılardan bazı kimseler çıkıp «Evet! Biz, onlardan'ız!» dediler.

Abdullah b. Aziz, onlara oğlunu göndererek «Yanınızdaki kardeşinizi Kü-fe'deki kavminize gönderiniz. Ben, Abdullah b. Aziz-ül Kindî'ynn!» dedi.

Şamlılar «Sen, bizim amucamızın oğlusun. Emniyet ve selâmettesin!» dediler.

Abdullah b. Aziz «Vallahi, ben, kardeşlerimin vurulup düştükleri yerden ayrılmak istemem!» diyerek ilerledi.

Çocuk ise, babasının arkasından ağlamağa başladı.

Abdullah b. Aziz, oğlunun, arkasından feryad ederek ağladığını görünce «Yavrucuğum! Eğer, elimde, Rabb'ima tâat cümlesinden olarak sana yapabileceğim bir şey olsaydı, muhakkak yapardım!» dedi. Şamlılardan olan kav-nuna-da, oğlu ile ilgilenmeleri için and verdi.

Şamlılar, ona ve oğluna son derece acıdılar, üzüldüler ve ağladılar.

Abdullah b. Aziz, Akşamleyin Şamlılar-n saflarına saldırdı. Çarpışa çarpışa şehid oldu. [\[53\]](#)

Kureyb b. Zeyd ve Arkadaşlarının Şehid Olmaları :

Küreyb b. Zeyd-ül Hımyerî, akşamleyin Sancakla geldi. Yanında Hımye-yerî ve

Hamdânîlerden yüze yakın kimse vardı.

Küreyb, arkadaşlarına «Ey Allah'ın kulları! Rabb'imza doğru gidiniz!

Vallahi, dünyada .Allah'ın rızasından ve Ona tevbeden başka işe yarar bir şey yoktur.

254

İştittiğime göre: içinizden bir taife, içinden çıkmış oldukları dünyaya ve günahlarına geri dönmek istiyorlarmış!

Hayır! Vallahi, ben, o ilk sözümde duruyorum!

İstiyen kardeşlerim, arkamdan gelsinler!» dedi. Hepsi, onun dâvetine icabet ettiler ve «Biz de senin görüşündeyiz!» dediler.

Küreyb, Sancağı alıp Şamlıların yakınına kadar vardı.

Şurahbil b. Zikelâ «Vallahi, şu Sancağın, Himyeri veya Hemdânîlerin Sancağı olduğunu sanıyorum!» dedi. Onlara yaklaşip kim olduklarını sordu. Onlar da, haber verdiler;

Bunun üzerine, Şurahbil b. Zikelâ omlara «Sizler, emniyettesinizdir!» dedi.

Küreyb, ona «Biz, dünyada emniyette idik. Şimdi dünyadan çıkıp ancak Âhîret emniyet ve selâmetini,dileyoruz!» dedi, Şamlılarla çarpışmağa giriştiler ve şehid oldular.

Suhayr b. Huzeyfe'nin Arkadaşlarüe Birlikte Şehid Olması :

Suhayr b. Huzeyfe, b. Hilal, Müzeyne'lerden otuz kişi ile ilerledi. Suhayr, arkadaşlarına «Allah yolunda ölümden korkmayınız. Çünkü, o, size bir gün muhakkak gelecektir.

Allah'a yönelerek çıkmış olduğunuz dünyaya tekrar dönmeyiniz. Artık, sizin için orada kalmak yoktur.

Allah katında olan, sizin için daha hayırlıdır!» dedi. Sonra, hep birlikte ilerlediler. Çarpıştılar ve şehid oldular. [\[54\]](#)

Rifâa b. Şeddad'ın, Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden Kalanlarla Birlikte Geri Çekilmesi :

Akşam olunca, Şamlılar, karargâhlarına döndüler.

Rifâa b. Şeddad; bütün arkadaşlarının yaralanmış olduğunu ve her yaralının, kendisini idare edemeyecek durumda bulunduğunu görünce, onları kavmlarına teslim etti.

Bütün gece, sabaha kadar, halkı, oradan yolladı.

Humejd b. Müslim der ki: «Biz, geri çekilmek için hazırlandığımız zaman, Abdullah b. Gaziyye, şehidlerin başucuna dikildi ve (Allah, sizlere rah-

255

met etsin. Siz, sözlerinizde sâdik çıktınız ve sebat ettiniz! Bizler ise, yalan çıktık ve kaçtık!) dedi.

Sabahleyin ric'at için hareket edeceğimiz sırada Abdullah "o. Gaziyye, yirmi kadar arkadaşıle birlikte, düğmanla çarpışıp şehid olmak maksadile geri dönmek istedi.

Rifaa b. Şedded, Abdullah b. Avf b. Ahmer ve bir çok kimseler, onlara: (AUâh agkına! Bizim sayımızı çoğaltınız, azaltmayınız! Biz, sizin gibi ihlâs sahiplerinin içimizde bulunmasını hayır sayıyoruz.) dediler ve and vermekten geri durmadılar. Nihayet, onları geri döndürdüler.

Yalnız, Müzeyne'den Ubeyde b. Süfyan, bir ara kılıcını çekip Şamlılara hücum etti ve şehid oldu.»

Sabaha çıkıldığı zaman, Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden arta kalanlar, Habur kazasını geçmiş, Habur'un Tüneynir köyüne erişmiş, en geçilmez yerleri geçmiş bulunuyorlardı.

Husayn b. Nümeyr, yakalatmak için sabahleyin peşlerinden birlikler göndermiş idiyse de, onlardan hiç kimseyi ele geçiremediler. Rifâa b. geddad, arkada kalmıştı.

Ebül Cüveyriyet-üî Abdî ise, ric'at eden halkı, arkadan yetmiş atlı ile takip ve setr etmekte idi. Hayvanından düşenleri hayvanlarına bindirerek veya metaini düşürenlere, meta'lanm bulup vererek Kırkısiya'ya gelip kavuştular. [55]

Züfer b. Haris'in Yurdunda Ağır lanış :

Züfer b. Haris; Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden ricat edenlere, daha önce yaptığı gibi, yiyecek ve hayvan yemi vci doktorlar gönderdi. Onlara «İsterseniz, yanımızda oturunuz. Size, elimizden gelen iyiliği yapar, derd ortağa oluruz!» dedi.

Onlar, orada üç gün kaldılar.

Her birine, istediği yiyecek ve hayvan yemi ve aزیğı konulduktan sonra oradan ayrıldılar.

Medâinliler, Medain'e; Basralılar, Basra'ya ayrıldılar. Küfeliler de, Küfe'ye geldiler. [56]

Süleyman b. Sured'ie Müseyyeb b. Necebe'nin Başlarının Abdülmelik'e

Gönderilmesi :

Süleyman b. Sured'İe Mus'eyyeb b. Necebe'nin bağları cesedlerinden ayrılıp Abdulmelik b. Mervan'a gönderildi. [\[57\]](#)

Abdulmelik b. Mervan'ın Konuşması :

Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden mühim bir kısmının şehid ve kalanlarının da, ricata mecbur edildiği müjdesini alınca, Abdulmelik b. Mervan, minbere çıktı. Allah'a hamd-ü senada bulunduktan sonra «Bilesiniz ki: Allah, Iraklıların fitne ve fesad doğurucu, doğru yoldan sapmış Reislerinden Süleyman b. Sured'i helak etti.

Haberiniz olsun ki: Müseyyeb b. Necebe de, kılıçlara başını top gibi terk etti.

Haberiniz olsun ki: Allah, onların doğru yoldan sapmış ve saptırıcı büyük Reislerinden Ezd'in kardeşi Abdullah b. Sa'd'i ve Bekir b-. Vâil'in kardeşi Abdullah b. Vâil'i de Öldürmüştür.

Bunlardan sonra, artık, kavm ve kabilelerinden aykırı hareket edecek bir kimse kalmamıştır!» dedi. [\[58\]](#)

[\[1\]](#) Taberi-Tarih c. 7, s. 47

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 221.

[\[2\]](#) M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 221.

[\[3\]](#) Süleyman b. Sured; Peygamberimizin Eshabmdandı. Cemal ve Siffm vak'ala-rındft Hz. Ali'nin yanında bulunmuştu.

Küfe'ye gelmesi için Hz. Hüseyin'e yazı yazanlardandı. Hüseyin, gelip Kerbelâ'da şehid edildiği zaman, Ondan uzak kaldığına, Onun yanında çarpışmadığına çok pişman oldu. Kendisi, bu yolda pişmanlık duyarak, tevbe ederek Kerbelâ intikamını almak üzere ayaklananların başı idi. (İbn-i Sa'd-Ta-bakat c. 4, 292)

[\[4\]](#) Taberi-Tarih c. 7, s. 51-52

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 221-222.

[\[5\]](#) M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 222-223.

[\[6\]](#) M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 223-224.

- [7] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 224.
- [8] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 224.
- [9] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 224.
- [10] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 224-225.
- [11] Taberi-Tarih c. 7, s. 47-50
M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 225-226.
- [12] Taberi-Tarih c. 7, s. 67
M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 226.
- [13] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 226-227.
- [14] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 227.
- [15] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 227-228.
- [16] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 228.
- [17] Taberi-Tarih c. 7, s. 53-55 228
M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 228.
- [18] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 228-229.
- [19] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 229.
- [20] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 230.
- [21] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 230-231.
- [22] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 231.
- [23] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 231-232.
- [24] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 232-233.
- [25] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 233.
- [26] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 233.
- [27] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 234.
- [28] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 234-235.
- [29] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 235.
- [30] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 235.

- [31] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 235-236.
- [32] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 236-237.
- [33] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 237.
- [34] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 237.
- [35] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 238.
- [36] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 238-239.
- [37] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 239.
- [38] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 240-242.
- [39] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 242-244.
- [40] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 244.
- [41] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 244-245.
- [42] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 246-247.
- [43] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 247-248.
- [44] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 248.
- [45] Taberi-Tarih c. 7, s. 66-78
- [46] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 4, s. 293
- M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 248-249.
- [47] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 249-250.
- [48] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 250.
- [49] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 250.
- [50] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 250-252.
- [51] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 252-253.
- [52] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 253-254.
- [53] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 254.
- [54] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 254-255.
- [55] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 255-256.
- [56] Taberi- Tarih c. 7, s, 76-80 256

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 256.

[57] İbn.i Sa'd-Tabakat c. 4, s. 293

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 256-257.

[58] Taberi-Tarih c. 7, s. 80

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 257.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM...

KERBELA'NIN İNTİKAMINI ALMAK İSTEYEN KİŞİ.

Kerbelâ İntikamını Almak Dâvası İle Ortaya Çıkan İkinci Adam : Muhtar b. Ebl Ubeyd.üs Sakafî :

Muhtar'ın, Küfe'de Ayaklanmağa Niyetlenmesi ve Doğülüp Zindana Atılması : .

Muhtar'ın Zindandan Çıkarılması :

Muhtar'ın, Hâni b. Ebi Hayye İle Görüşmesi :

Muhtar'ın, Abdullah b. Kâmil'le Birlikte Küfe'ye Dönüşü:

Muhtar'ın, İbnül İrk ve Seleme b. Mersed'İe Görüşmeleri :

Muhtar'ın Küfe'deki Temas ve Faaliyetleri :

Muhtar'ın, Ehl.i Beyt Tarafdarlarını Kendisinin Yanında Toplanmağa Davet ve Teşvik Etmesi :

Muhtar'm Tekrar Zindana Atılması :

Muhtar'm Zindandaki Yemini :

Muhtar'ın, Eifâa b. Şeddad'la diğer Ehl.i Beyt Tarafdarlarına Yazısı :

Muhtar'ın, Abdullah b. Ömer'e Yazısı :

Muhtar'ın, Kefalet ve Yeminle Zindandan Çıkarılması :

Muhtar'a, Zindanda. Bey'at Eden Kişiler ve Ehl-i Beyt Taraftarlarının, Onun Başında, Toplanmağa Başlamaları

Abdullah b. Muti'nin Küfe'ye Gelip İşe Başlaması:

Küfe Emniyet Âmirinin, Muhtar Hakkındaki Görüşü ve Teklifi:

Muhtâr'ın, Vali Köşküne Davet Edilmesi:

Muhtar Hakkında Kendi Adamları Tarafından Gizlice Tahkikat Yapılması:

İbrahim b. Eşter'le İş Birliği Sağlamak İçin Yapılan Görüşme ve Konuşmalar:

İbrahim b. Eşter'e Yazılan Yazı Hakkında Şa'bînin Tahkikatı:

Ehl-i Beyt Taraftarlarının Ayaklanmaları ve Hükümet Kuvvetleriyle Çarpışmaları:

Abdullah b. Muti'in Köşkte Kuşatılması ve Gizlice Kaçması :

Abdullah b. Muti «Allah, sizî hayırla mükâfatlandırsın!» dedikten sonra köşkten ayrılıp Rumîler geçidine doğru gitti. Ebû Mûsâ-el Eş'Arî'nin evine girdi. Orada saklandı.

Muhtar'ın, Küfe'de Duruma Hâkim Olup İdareyi Ele Alması :

Abdullah b. Muti'in, Küfe'den Kaçmasına Yardım Edilmesi :

Küfe Beytüimal'ındaki Paraların Mücahidler Arasında Bölüşürülmesi :

Muhtar'ın, Küfelilere Adaletle ve Küfe Eşrafına İyi Muamele etmesi :

İçten Ve Dıştan Teşkilatlanma, Küfe Hükümetinin Kuruluşu :

İbn-i Ziyad'm Kuvvetlerle Yapılan İlk Çarpışma :

Verka' b. Âzib'in Askerleri Toplayıp Oradan Geri Dönmesi

İbrahim b. Eşter'in, İbn-i Ziyad'la Çarpışmağa Gönderilmesi :

Küfe Eşrafının, Muhtar Aleyhinde Ayaklanmaları :

İbrahim b. Eşter'in, Küfe'ye Dönüp Ayaklanmayı Bastırması :

Kerbelâ İntikamının Alınmasına Başlanması :

Kerbelâ Katillerinin Yakalanıp Öldürülmelerine Devam Edilmesi:

Amr b, Haccac ve Arkadaşlarının Susuzluktan Ölmeleri :

Şebes b. Rib'î ile Sair Küfe Eşrafının Mus'ab b. Zübeyr'e Sığınmaları :

Şimr b. Zilcevşen'in Öldürülmesi :

Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'm Öldürülmesi:

Hakîm b. Tufeyl'in Öldürülmesi :

Mürre b, Münkız'ın Kaçıp Canını Kurtarması :

Zeyd b. Rukad'm Öldürülmesi :

Kendileri Ele Geçirilemiyerek Evleri Yıktırılanlar:

Amr b. Subeyh'in Öldürülmesi:

Ebû Zür'a Oğullarının Öldürülmesi:

Muhammed b. Eş'as'ın Arattırılması ve Köşkünün Yıktırılması :

Muhammed b. Eş'as Hakkında Bilgiler:

Kays b. Eş'as'ın Öldürülmesi:

Esmâ b. Hârîce'nin Korkusundan Zerve'de Oturması:

İbrahim b. Eşter'ih, İbn.i Ziyad'la Çarpışmak Üzre Tekrar Yola Çıkarılması:

Umeyr b. Hubab ve Arkadaşının İbrahim b. Esterle Görüşmeleri:

İbrahim b. Eşter'in, Ordusunu Savaş Nizamına Koyup ilerletmesi:

Abdullah b. Züheyr'in, Tecessüs için Vazifelendirilmesi ve Ades'le Konuşması:

İbrahim b. Eşter'in, Kumandanlara Hitabı:

İbn-i Ziyad'ın, Ordusunu Savaş Nizamına Koyması:

Çarpışmanın Başlangıcında, İbrahim b. Eşter'in Sol Kol Birliğinin Bozulması ve Abdullah b. Verka'm Onlan Başkumandan Çevresinde Toplaması:

İbrahim b. Eşter'in, Ordusuna Son Seslenişi ve Düşmana Hücuma Geçişi :

İbrahim b. Eşter'in, İbn-i Ziyad'ı ve Ordusunu Önüne Katıp Bozguna Uğratması':

Umeyr b. Hubab'm, İş İştenden Geçtikten Sonra, İbn-i Eşter'in Yanına Gelmek İstemesi:

İbn-i Ziyad ve Husayn b. Nümeyr'in Öldürülmesi:

Şerik b. Cedîr-üt Tağlibî'nin Kahramanca Savaşması ve Şehid Olması:

İbn-i Ziyad'ın Arkadaşlarının Başlarının Kesilmesi ve İbn-i Ziyad'ın Cesedinin Yakılması:

İbn-i Ziyad'ın Burnundan Girip Ağzından Çıkan Yılan :

İbn-i Ziyad'ın Başı, Medine'de :

Muhtar'ın, Muhammed b. Hanefiyye'ye yazısı:

Muhammed b. Hanefiyye'nin, Allah'a Hamd-ü Senası :

Muhtar'ın Sevinci ve İbrahim b. Eşter'i Karşılamaya Çıkması :

Kerbelâ Cin ayetine Katılan İhtiyarın Başına Gelenler:

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KERBELA'NIN İNTİKAMINI ALMAK İSTEYEN KİŞİ

Kerbelâ İntikamını Almak Dâvası İle Ortaya Çıkan İkinci Adam : Muhtar b. Ebî Ubeyd.üs Sakafî :

Şamlılarla çarpıştıktan sonra ricat eden Tevbeciler ve Fedaîler Birliğinden Küfeli olanların Küfe'ye döndükleri sırada, Muhtar b. Ebî Ubeyd-üs Sakafî, Küfe zindanında mahbus bulunuyordu. [1]

Muhtar, Peygamberimizi.-ı zamanında Müslüman olmuştu. Kendisinin Sahâbe'den olup olmadığı belli değildir.

Muhtar, Sakîf kabilesinin büyüklerindendi. Rey ve görüş sahibi, hatip, cesur ve çok zeki idi. Dindarlığı azdı. [2]

Abdullah b. Ömer'in rivayetine göre: Peygamberimiz. Sakîf'ten bir Kezzab (Yalancı) bir de, çok adam öldürücü kişi çıkacağını haber vermigti.

Yalancı olanı, Muhtar b. Ebî Ubeyd, çok adam öldürücü olanı da, Hac-cac b. Yusuf du. [3]

Muhtar, kendisine, Allah tarafından vahiy ve ilham geldiğini, gaybı bildiğini iddia edecek kadar ileri gitmişti. [4]

Müslim b. Akil; Hz. Hüseyin tarafından Küfe'ye gönderildiği zaman, Küfe'de, Muhtar'ın evine inmiş, Ubeydullâh b. Ziyad gelip Küfe'de işe başlayıncaya kadar onun evinde kalmıştı. [5]

Haccac b. Yûsuf; Abdullah b. Zübeyr'in cesedini, astırdığı hurma ağacından İndirtip Yahudi kabirlerinin içine attırdıktan sonra Abdullah b. Zübeyr'in annesi Esmâ bint-İ Ebi Bekr'i, adam gönderip yanma getirtmek istedi. Esmâ, Haccac'm yanma gelmekten imtina etti.

Haccac -Ya benim yanıma gelirsin, yahut da, seni saç örgülerinden yakalayarak sürükleyip, getirecek olan kişileri gönderirim sana!» diyerek tekrar haber saldı.

Esmft, yine onun yarana gelmekten imtina etti ve -Vallahi, beni, saç örgülerimden yakalayarak sürükleyecek nlan kişileri bana göndermedikçe, senin ^anına dönmedi, uğramadı. [6]

Bunun üzerine Haccac, kalkıp Esinâ'nın yanından ayrıldı ve bir daha da onun ayak

kaplarını aldıktan sonra acele Esmâ'nın yanına vardı ve «Allah düşmanına yaptığımı nasıl buldun?» dedi.

Esmâ «Gördüm ki; sen, onun üzerine yürüdün, dünyasını yıktın. O da, senin üzerine yürüdü, âhiretini yıktı!

Bana haber verildiğine göre: sen, ona (Ey İki Kuşaklı Kadının Oğlu!) di. yormuşsun.

Vallahi, ben, gerçekten İki Kuşaklı: Kadm'ım!

ilen (Hicret gecelerinde) o iki kuşaktan blrisile Resûluüâh Aleyhisselâm'ın yiyeceğini, Ebû Bekir'in yiyeceğini, hayvanların erişemeyecekleri yere kaldı-np asıyordum.

Diğ&rine gelince, o da her kadının muhtaç olduğu ve 'kendisinden müstağni kalamayacağı fistanı ve entarisidir.

Fakat, sen şunu iyi bil ki: Resülullâh Aleyhisselâm, bize. Sakif kabilesi içinde çok yalancı bir kişi ile çok adam öldürücü bir kişinin çıkacağını haber vermiştir.

Çok yalancı olan kikinin (Muhtar b. Ebî Ubeyd-Easekafî) nin çıktığını gördük. Çok adam öldürücüye gelince, sanırım ki o da, yensin!» dedi. Bunun üzerine Haccac -Benim deri ayak kaplarımı bana gösterin!" dedi ve yanına gelmiyeceğim!- dedi.

Haccac'm ele geçirip öldürdüğü İnsanların sayısı yüz yirmi bine dolmuştu. [7]

Muhtar'ın, Küfe'de Ayaklanmağa Niyetlenmesi ve Döğülüp Zindana Atılması : .

Küfe Eşrafından ve Ehl-i Beyt Tarafdarlarından Hâni b. Urve'nin, tbn-i Ziyad tarafından döğülüp haps edildiği ve Müslim b. Akîl'in, İbn-i Ziyad'ı köşkünde kuşattıktan sonra Küfeliler tarafından yapa yalnız ve yarımsız bırakıldığı ve duruma İbn-i Ziyad'ın hâkim olduğu sırada [8] Muhtar, kendi köyü olan Hutarniye (Lekif) köyüne gitmiş bulunuyordu.

Muhtar, köyünden çıkıp akşamdan sonra Küfe'ye gelmiş, Fil kapısına kadar ilerlemişti.

İbn-i Ziyad; Amr b. Hureys'e, Sancak açmasını, Mescidde oturup bütün halkı Sancağın altında toplanmağa davet etmesini emr etmişti.

Muhtar; Fî kapısında dikilip dururken, İbn-i Ziyad'm adamlarından Hâni b. Ebî Hayyet-ül Vâdîî, ona rastladı ve «Sen, burada ne için duruyorsun? Ne halkın yanındasın, ne de, evindesin?» diye sordu.

Muhtar «Sabaha çıkınca, sizin işlediğiniz çok büyük hatanızı, suçunuzu ele ahp ortalığı sarsmayı düşünüyorum!» dedi.

Hâni b. Ebî Hayye «Vallahi, sanıyorum ki: sen, kendini öldüreceksin!» dedikten sonra

Amr b. Hureys'in yanına varıp Muhtar'la aralarında geçen konuşmayı ona haber verdi.

Amr b. Hureys, yanında bulunan Abdurrahman b. Ebî Umeyr'e «Kalk, amucanın oğlunun yanına var. Ona haber ver ki: o, adamının nerede bulunduğunu bilmiyor!

Sakın, kendi kendine bîr yol ve iş tutmağa kalkmayın!» dedi, Abdurrahman, Muhtar'a gitmek üzere ayağa kalktı.

Zaide b. Kudâme, Amr b. Hureys'e «O, emân verdiğin takdirde, sana gelir.» dedi.

Amr b. Hureys «O.ia, benim tarafımdan emân verilmiştir. Onun, vali İbn-i Ziyad'a karşı bir hareketi varsa, lehinde en güzel şekilde gehâdet mevkiinde bulunacağım ve kendisini en güzel şekilde kayıracağım!» dedi.

Zaide b. Kudame «Öyle olunca, inşâallâh hayırdan başka bir şey olmaz!»

dedi.

Abdurrahman, Zaide ile birlikte Muhtar'ın yanına vardılar. Ona, İbn-i Ebî Hayye'nin ve Amr b. Hureys'in söylediklerini anlattılar. Kendi kendine bir iş tutmağa kalkışmaması için and verdiler ,

Bunun üzerine, Muhtar, İbn-i Hureys'in yanına vardı. Selâm verdi. Sabaha kadar onun Sancağı altında oturdu.

'Fakat, halk, .Muhtar'ın işini ve yaptığını anıyor ve konuşuyorlardı. Umâre b. Ukbe b. Ebî Muayt gidip bunu İbn-i Ziyad'a söyledi.

Güneş doğup yükseldiği zaman, İbn-i Ziyad'ın kapısı açıldı. İçeri girmeleri için, halka izin verildi.

Muhtar da, içeri girenler arasında idi.

İbn-i Ziyad, Muhtar'ı yanına çağırdı. Ona «Sen, İbn-i Akîl'e yardıma gelen cemâat içinde, imişsin?» dedi.

Muhtar «Ben, böyle bir şey yapmış değilim. Fakat, gelip Amr b. Hureys'-in Sancağı altına indim ve onunla birlikte geceledim, sabahladım.» dedi.

Amr b. Hureys «Doğru söylüyor o! Allah, sana iyilikler versin!» dedi.

İbn-i Ziyad, Muhtarın Önüne geldi ve elindeki değneğini kaldırıp yüzüne çarptı. Muhtar'ın göz kapaklarını yukarı fırlattı.

«Eğer, senin lehinde Amr b. Hureys'in şehâdeti olmasaydı, boynunu vururdum! Götürürüz bunu zindana!» dedi.

.Muhtar, zindana götürülüp orada haps edildi. Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehâdetine kadar zindanda kaldı. [9]

Muhtar'ın Zindandan Çıkarılması ı

Muhtar, Zaide b. Kudârne'yi, Medine'de oturan eniştesi Abdullah b. Ömer'e gönderdi. Zindandan çıkarılması için, İbn-i Ziyad'a emir vermesini Yezîd b. Muaviye'ye yazmasını ondan diledi.

Zaide, Medine'ye gidip durumu Abdullah b. Ömer'e bildirdi.

Muhtar'ın kız kardeşi ve Abdullah b. Ömer'in zevcesi Safiyye, kardeşinin Zindanda bulunduğunu öğrenince, feryad-ü figana başladı.

Abdullah b. Ömer de, Yezid b. Muaviye'ye bir yazı yazıp Zaide ile gönderdi.

Abdullah b. Ömer, yazısında şöyle dedi :

«İmdi, Ubeydullâh b. Ziyad, Muhtar'ı haps etmiş. O, benim kaim bira-derimdir. Ben, onun af ve selâmetini, halini düzeltmesini arzu ederim.

Allah, bize ve sana iyilikler versin.

Eğer, İbn-i Ziyad'a bu hususta yazı yazmayı,ve Muhtar'ın serbest bırakılmasını etnr etmeyi uygun görürsen, yap bu işi!.

Vesselâmü aleyk!»

Zaide, yazıyı yanına aldı. Hayvanına binip Şam'a, Yezid'in yanına vardı.

Yezîd, yazıyı okuyunca, güldü. Sonra da «Ebû Abdurrahman, kayırıyor. Onun böyle yapmağa hakkı var.» dedi ve İbn-i Ziyad'a şöyle yazdı :

«İmdi, yazımı görünce, Muhtar b. Ebî Ubeyd'İ serbest bırak. Vesselâmü aleyk!»

Zaide, Yezid'in mektubunu getirip İbn-i Ziyad'a verdi.

İbn-i Ziyad; Muhtar'ı, zindandan çıkarttı. «Sana, üç gün möhlet verdim. Eğer, üç günden sonra, seni Küfe'de görürsem, sana verdiğim emândan beriyim, uzağım!» dedi.

Muhtar, İbn-i Ziyad'ın yanından ayrılıp evine gitti. Üçüncü gün Küfe'-den ayrılarak Hicaz'a gitti. [\[10\]](#)

Muhtar'ın, Hâni b. Ebi Hayye İle Görüşmesi :

Hâni b. Ebî Hayyet-el Vâ'dî, Ramazan Omresi için Mekke'ye gelmişti. Orada Muhtar'la

görüştüler.

Muhtar, ondan, halini ve Küfe halkının durumunu sordu.

Hâni de, ona bu hususta bilgi verdikten sonra, Küfelileri derleyecek toplayacak, tek görüş üzerinde birleştirecek bir adam bulunmadığını söyleyince, Muhtar «ben, Ebû İshak'im! Vallahi, onları hak üzerinde toplayacak, boş volda binitlenenleri yok edecek, her muannid cebbar ve zâlimi Öldürecek ben'im!» dedi.

Hâni «yazıklar olsun sana ey İbn-i Ebî Ubeyd! Gücün yeterse, halkı dalâlete bırakma! Amma, bu işin adamı sen değilsin, senden başkasıdır.

Eğer, sen, fitne ve fesad adamı olursan, halkın en kısa ömürlüsü ve en kötü amellisi olursun!» dedi.

Muhtar «ben, halkı, fitne ve fesad çıkarmağa değil, doğru yola ve birleşmeğe davet edeceğim!» dedi. Fırlayıp ayağa kalktı ve Küfe'ye gitmeğe hazırlandı. [\[11\]](#)

Muhtar'ın, Abdullah b. Kâmil'le Birlikte Küfe'ye Dönüşü:

Muhtar, Mekke'de Abdullah b. Zübeyr'in en yakın adamlarından oldu. Muhammed b. Hanefiyye'nin de, yanma gider, gelirdi.

Muhtar, bir gün, Muhammedi b. Hanefiyye'ye «Ben, Irak'a gideceğim' dedi.

Muhammed b, Hanefiyye «git! Şu Abdullah b. Kâmil-ül Hemdânî'yi c yanında götür!» dedi ve Abdullah b. Kâmil'e gizlice «Ondan sakın. Bil ki or pek güvenilmez!» diye tenbihde bulundu.

Muhtar, Abdullah b. Zübeyr'in yanma gidip «Sen, benim Irak'taki me¹ kiimi biliyorsun. Benim, orada bulunmam, senin için, şurada bulunmamda faydalıdır.» dedi.

Abdullah b. Zübeyr, izin verince, Abdullah b. Kâmil'le birlikte Irak'a h reket ettiler.

Uzeyb mevkiine geldikleri zaman, Muhtar, Abdullah b. Kâmil'e «Ban, Küfe halkı hakkında bilgi ver!» dedi.

Abdullah b. Kâmil «Halkı, kaptansız dolaşan bir gemi halinde geride t rakmıştım!» dedi.

Muhtar «Ben, o geminin kaptanıyım!» dedi. [\[12\]](#)

Muhtar'ın, İbnül İrk ve Seleme b. Mersed'le Görüşmeleri :

Sakîf'in âzadlısı îbn-ül Irk, Hicaz'dan dönerken Muhtar'a rastladı, onu la selâmlaştılar.

îbn-ül Irk, Muhtar'ın göz kapaklarının yukarı fırlamış olduğunu görece «Allah, geçmiş eylesin! Ne oldu gözüne?» diye sordu.

Muhtar «Gözlerime, zâniyenin oğlu (îbn-i Ziyad) değnekle çarptı. Gözüm rim, gördüğüm hale geldi!» dedi:

îbn-ül Irk «Onun parmakları çolak olmadı mı?» dedi.

Muhtar «Eğer, ben de, onun parmaklarım, damarlarını ve azalarını pa ça parça kesmezsem, Allah, beni öldürsün!» dedi.

îbn-i Irk, Muhtar'ın bu sözüne şaşıtı ve «Allah, sana iyilikler versin! S bunu yapacağını nereden biliyorsun?» dedi.

Muhtar «Sen, benim söylediğim sözü aklında tut! Onun, doğru olduğunu göreceksin!» dedi.

Taf'da' (Kerbelâ'da) zulmen şehid edilen Müslümanların Seyyid'i Hz Hüseyin'in ve oğlunun kanlarının aranması ve intikamlarının alınması baf açılınca da, Muhtar «Rabb'ına and olsun ki: O'nun öldürülmesine kargılık olarak Yahya b. Zekeriyya Aleyhisselâmın kanı karşılığında öldürülenler sayısı kadar [\[13\]](#) onlardan öldüreceğim!» dedi.

îbn-ül Irk «Sübhânallâh! Bu da, en şaşılacak bir haberdir doğrusu!» dedi.

Muhtar «Sana söylemiş olduğum bu sözü de, aklında tut! Onun da doğru olduğunu göreceksin!» dedi. Hayvanını yürütüp yoluna devam etti, [\[14\]](#)

Muhtar, yolda Seleme b. Mersed-ül Hemedânî'ye rastladı.

Seleme, Arapların en cesuru idi. Kendisi, çok dindardır Birbirleriyle mu-safaha ettiler.

Muhtar, ona, Hicazdaki durumu haber verdi. «Sen de, bana Küfe'deki halktan bilgi ver?» dedi.

Seleme «Çobanlarım gayb etmiş koyun sürüsü gibidirler!» dedi.

Muhtar «Ben, onları en, güzel şekilde idare eder ve erişecekleri sonuca ep iyi eriştiririm!» dedi.

Seleme «Allâh'dan kork! İyi bil ki: ölecek,, diriltilecek ve muhasebe olunacaksın.

Amelin hayırlı ve iyi ise, hayırla mükâfatlanacaksın.

Amelin şerli ve kötü ise, ona göre cezasını çekeceksin!» dedi. Ayrıldılar. [\[15\]](#)

Muhtar'ın Küfe'deki Temas ve Faaliyetleri :

Muhtar, Cuma günü Bahr-ül Hîre'ye geldi, tniip orada gusl etti. Hafifçe yağ süründü. Elbisesini giydi. Sarığım sardı. Kılıcım kuşandıktan sonra hayvanına bindi. Sekûn Mescidine ve Kinde namazgahına uğradı.

Uğradığı meclislerden, oturanlara selâm vermedikçe, geçmedi ve «Sizi, gelmesini arzuladığınız yardım ve zaferle müjdelerim!»~dedi.

Muhtar, Zühl ve Hucr oğulları Mescidine uğradı. Oralarda kimseyi bulamadı. Halk, Cuma namazına gitmişlerdi.

Muhtar, Beddâ'oğullarına uğradı. Ubeyde b. Amr-ul Beddiy-yül Kindî'yi buldu, ona selâm verdi ve «Seni, yardım, kolaylık ve zaferle müjdelerim!» dedi.

Ubeyde b, Amr; halkın en cesuru, en kuvvetli şairi ve Hz. Ali'ye en çok sevgi ve bağlılık göstereni idi.

Ubeyde, Muhtar'a «Sen, bizi müjdeledin. Allah da, seni hayırla müjdelesin! Sen, bize bunu biraz açıklasan olmaz mı?» dedi.

Muhtar «Olur! Geceleyin evde yanıma gel!» dedi ve haramları helallaş-tıranların Öldürülmesi ve Peygamber Evladlarının kanlarının aranması, intikamlarının alınması için kendisine yardımcı olmalarını mescid müdavimlerine duyurmasını, ondan istedi. Hind oğulları yurduna hangi yolla ve nasıl gidileceğini de, sordu.

Ubeyde «Beni, biraz bekle. Ben, sana kılavuzluk edeyim!» dedi. Atını getirtip üzerine bindi, tkisi birlikte Hind oğullarına gittiler.

Hind oğulları yurduna varınca, Muhtar, Ubeyde'ye «Bana, İsmail b. Kesîr'in evini göster!» dedi.

Birlikte gidip İsmail b. Keşîr'in evine vardılar. İsmail b. Kesîr, dışarı çıktı. Selâmlaştılar ve musâfaha yaptılar.

Muhtar, onu da, zaferle müjdeledikten sonra «Sen ve kardeşin, gece yanıma geliniz. Size, istediğiniz her şeyi ben getireceğim!» dedi.

Muhtar, Cüheyne mescidine uğradı. Sonra, Küfe'nin Fil kapısına kadar gitti. Hayvanım ihdirip mescide girdi. Mescidde bulunan halk, onu tanıdılar ve «Bu, gelen, Muhtar'dır!» dediler.

Muhtar, mescidin direklerinden bir direğin dibinde namaz kıldı.

Sonra, kamet getirildi. Cemâatle namaz kıldı. Namazdan sonra başka bir direğin yanına varıp Cuma namazüe ikindi namazı vakti arasında yine namaz kıldı. İkinci namazını da, cemaatla birlikte kılıp mescidden ayrıldı.

Hemdan halkının toplu buldukları yere uğradı. Onlara da «Sizi müjdelerim. Ben, size, sevineceğiniz şeyle geldim!» dedikten sonra oradan ayrılıp evine gitti. [16]

Muhtar'ın Küfe'ye gelişi, Yezid b. Muaviye'nin ölümünden altı ay sonra, Hicretin altmış dördüncü yılında Ramazan ayının ortalarında idi. [17]

Muhtar'ın, Ehl-i Beyt Tarafdarlarını Kendisinin Yanında Toplanmağa Davet ve Teşvik Etmesi :

Ubeyde b. Amr ile İsmail b. Kesîr, sözleşildiği üzere, geceleyin Muhtar'-m evine gittiler.

Muhtar, onlardan, halkın işini ve Ehl-i Beyt Tarafdarlarının durum ve tutumlarını sordu.

Bunlar da «Ehl-i Beyt Tarafdarları, Süleyman b. Sured'in başında toplandılar. Çok geçmeden ayaklanacak, ortaya çıkacaklar!» dediler.

Muhtar, Allah'a hamd-ü sena etti ve Peygamber Aleyhisselâma Salat-ü selâm getirdikten sonra :

«İmdi, size derim ki: Mehdî b. Vasi Muhammed b. Ali, beni, size Emin, Vezir ve Seçilmiş Emir olarak gönderdi.

Haksızlarla çarpışmayı, Ehl-i Beyt'in dökülen kanlarını aramayı, zaif-lerin üzerinden zâlimleri def etmeyi bana emr etti!» dedi.

Muhtarın düvetine ilk İcabet ve ellerini onun eline koyup bey'at eden, Ubeyde b. Amr ile İsmail b. Kesîr oldu.

Muhtar; Süleyman b. Sured'in başında toplanan Ehl-i Beyt Tarafdarla-anna haber gönderip «Ben, size, bütün işlerin idare edicisi, Fazilet mâdeni, Vasinin Vasisi olan İmam Mehdî tarafından gelmiş bulunuyorum.

Onun emrinde şifâ, örtülü ve kapalıları açıklık getirme, düşmanları öldürme, nimetleri tamamlama vardır!

Süleyman b. Sured (ki Allah,, bize ve ona iyilikler versin) o, bu yolda, kuru ekmek parçasından, çürük, kırık, işe yaramaz sırcadan başka bir şey değildir!

O, ne işler hakkında bir tecrübe sahibidir, ne de, kendisinin harp fenninde bilgisi vardır.,

O, ancak kendisini ve sizi öldürtmek için ortaya çıkmak istiyor!

Ben ise, ancak, bana yapıldığı şekilde hareket edeceğim. Ben, bu hususta düşmanınızı öldürmek, kalblerinize şifâ vermek üzere emr edilmiş, vazifelendirilmiş bulunuyorum.

Sözlerimi dinleyiniz ve emrime itaat ediniz!

Beti, sizin bütün düşündüklerinizi, tasarladıklarınızı gerçekleştirmeye kefilim!» dedi.

Muhtar'ın bu sözleri, çok geçmeden, Ehl-i Beyt Tarafdarları üzerinde az çok tesir gösterdi. [18]

Muhtar, zaman zaman adamlarına «Görüyor musunuz şu Süleyman b. Sured ne yapmak istiyor?

O, ancak, kendisini ve sizi Öldürmek için ortaya çıkmak istiyor!

Halbuki, onun, ne harpler hakkında bir görüşü, ne de, bilgisi vardır.» demekten geri durmayordu. [19]

Fakat, Ehl-i Beyt Tarafdarlarından, kabile Reislerinden ve Eşrafdan olanlar, hep Süleyman b. Sured'le birlikte bulunuyorlardı.

Çünkü, o Ehl-i Beyt Tarafdarlarının en büyüğü, en yaşlısı idi. Ona, hiç kimseyi denk tutmamakta idiler.

Ehl-i Beyt Tarafdarlarından az bir kısmı ise, Muhtar'a meyi etmişti.

Süleyman b. Sureci, Muhtar'a, Allah'ın yarattıklarının en ağır geleni ve en çekilmezi idi.

Süleyman b. Sured, harekete geçmek istediği ve harekete geçtiği zaman, Muhtar, harekete geçmek istemedi. Süleyman b. Sured'in teşebbüsünün neticesi ne olacağını bekledi. Ehl-i Beyt Tarafdarları işinin er geç kendisi üzerinde toplanacağını ummakta idi. [20]

Muhtar'm Tekrar Zindana Atılması :

Süleyman b: Sured, ortaya çıkıp Cezire'ye doğru hareket ettiği sırada; Ömer b. Sa'd, b. Ebî Vakkas, Şebes b. Rib'î ve Yezid b. Haris, Rûveym, Küfe Valisi Abdullah b. Yezîd'in ve Küfe Haraç Âmili İbrâhim b. Muhammed'in yanına giderek «Muhtar, sizin için, Süleyman b. Sured'den daha tehlikelidir.

Çünkü, Süleyman, yurdunuzdan ayrılıp sizin düşmanınızla çarpışmağa, onu tahkir ve tezlile gitmiştir.

Muhtar ise, şehrinizde bulunuyor ve size saldırmak İstiyor. Gidip onu zincire vurunuz. Halkın işi düzelinceye kadar zindanda tutunuz!» dediler.

Muhtar'ın bir şeyden haberi yokken, evini kuşattılar. Kendisini içeriden çıkardılar.

İbrahim b. Muhammed, vali Abdullah b. Yezid'e «Onu, sim sıkı bağla. Yaya ve yalın ayak yürüterek götür!» dedi.

Abdullah b. Yezîd «Sübhânallâh! Ben, onu, yaya olarak ta, yalın ayak ta yürütmem!

Bu adam, bize karşı düşmanlığını açığa vurmadıkca, veya bizimle çarpışmağa kalkmadıkça, ben, bu işi yapmam!

Biz, onu, ancak bir zan üzerine yakalamış bulunuyoruz!» dedi.

İbrahim b. Muhammed, Muhtar'a «Ey îbn-i Ebî Ubeyd! Senin karışıklık çıkarmak maksadile halkı aldatmağa kalkıştığın bize haber verilmedi mi sanıyorsun?» dedi.

Muhtar «Benim hakkımda sana erişen haber, bâtil ve boş haberden başka bir şey değildir.

Ben, senin babanın ve dedenin karışıklık çıkarmak maksadile halkı Öğütleyip aldattığı gibi, halkı aldatmaktan Allah'a sığınırım!» dedi.

İbrahim b. Muhammed, Muhtar'dan bu sözü işitince, bir daha ağzını açmadı.

Muhtar, siyah bir katıra bindirildi.

İbrahim b. Muhammed, VâHye «Ona bukağı vurmuyacak mısınız?» diye soröü.

Vali «Ona, zindan bukağası, yeter!» dedi. [\[21\]](#)

Muhtar'm Zindandaki Yemini :

Muhtar, zindanda kendisini ziyarete gelenlere :

«Denizlerin, hurma ve diğer ağaçların, ıssız çöllerin, Meleklerin, seçkin ve hayırlı kişilerin Rabb'ına and olsun ki: dinin direklerini dikinceye, Müslümanların başlarının ağrısının dindiğini, geçtiğini, Mü'minlerin kalb yaralarının iyileştiğini görünceye ve Peygamberlerin İntikamını alıncaya kadar her cebbar ve gaddar bütün yardımcılarının arasında en keskin kılıçla öldüreceğim!

Bu yolda ne dünyanın zevali beni kaygılandıracaktır, ne de, ölümden kaygılanacağım!» diyerek yemin etti.

Muhtar, bu sözünü, zindanda ziyaretine gelenlere tekrarladı. [\[22\]](#)

Muhtar'ın, Eifâa b. Şeddad'la diğer Ehl.i Beyt Tarafdarlarına Yazısı :

Ilifâa b. Şeddad; Aynül Verde'den geldiği zaman, Muhtar, zindanda bulunuyordu.

Muhtar; zindandan, Rifâa b. Şcddad'a bir yazı yazdı ve yazdığı yazıda, sağ olarak dönüp gelenlere «Hoş geldiniz!» dedikten ve kendilerini, Allah'ın, en büyük ecir ve sevaplarla mükâfatlandırmasını, ölenlerin ruhlarını da, Peygamberler, Siddîkler, şehidler ve sâlihlerin ruhlarıyla birlikte bulundurmasını diledikten sonra şöyle dedi:

«Ben, tayin edilmiş Emtr'irn, Güvenilmiş kişiyim. Ordu kumandanıyım.

Cebbarlarla çarpışacağım. Din düşmanlarından intikam alacağım. Zâlimleri, haksızları zincirlere vuracağım!

Hazırlık yapınız ve hazırlanınız. Sevininiz ve sevindiriniz.

Sizi, Allah'ın Kitabına ve Peygamberinin Sünnetine sarılmağa ve Ehli Beyt'inin dökülen kanlarını aramağa, intikamlarını almağa, zâlimlere kargı zaifleri korumağa, haramları helallaştırıcılarla cihada davet ediyorum!» [\[23\]](#)

Muhtar, Süleyman b. Sured'in arkadaşlarına yazdığı ikinci yazısında da şöyle dedi:

«İmdi, o hak yolundan sapmış, haramları helallaştırmış olanlarla çarpışarak dönüşünüz dolayısıyla, Allah, ecrinizi büyütsün ve günahınızı düşsün!

Sizin harcadığınız her şey, geçtiğiniz, aştığınız her yokuş, attığınız her adımla Allah, ancak sizin derecenizi yükseltmiş ve sizin için hasene yazmıştır ki onu, Allâh'dan başkası sayıp bitiremez.

Sevininiz! Ben, sizin yanınıza geleceğim.

Allah'ın iznile, şark-garp arasındaki düşmanlarınızı kılıçla ayırd edecek, Allah'ın iznile onları birbiri üzerine yığarak veya teker teker veya çifter çifter öldüreceğim!

Size yaklaşan ve yakınlık gösterenleri, Allah, genişliğe ve doğru yola erİştİrsin!

Size karşı koyanları ve sizden kaçınanları da, uzaklaştırsın, kahr etsin! Ey doğru yolu bulmuş olan kişiler! Sizlere selâm olsun!»

Muhtar'ın bu mektubunu; Leys b. Abdulkays oğullarından Seyhan b. Amr, külâhının astarile yüzü arasında saklayarak, Rifâa b. Şeddad-ül Fit-yânî, Müsennâ b. Muharribe, Sa'd .b. Huzeyfe, Yezîd b. Enes, Alimer b. Şu-meyt-ül Ahmesî, Abdullah b. Şeddad-ül Cüşemî ve Abdullah b. Kâmil'e götürdü.

Muhtar'ın yazısı kendilerine okununca, bunlar, Abdullah b. Kâmil'i, Muhtar'a yolladılar.

Abdullah b. Kâmil'e «Sen, dediler, ona, tarafımızdan de ki: (Yazım okuduk.

Bizim, nerede yanma gelmemizi istiyorsan, hemen yola çıkıp gelelim.»

Abdullah b. Kâmil, Küfe'ye gidip zindanda Muhtar'ın yanına girdi. Kendisinin ne İş için gönderildiğini, Ehl-i Beyt Tarafdarlarının hemen toplanıp yanına geleceklerini ona haber verdi.

Muhtar «Siz. şimdi bunu yapmayınız. Ben, bu günlerde bu iş için ortaya çıkacağım!» dedi. [24]

Muhtar'ın, Abdullah b. Ömer'e Yazısı :

Muhtar, Zerbiy diye anılan uşağını Abdullah b. Ömer'e gönderdi. Ona bir yazı yazdı. Yazdığı yazısında şöyle dedi:

«İmdi, ben, haksız yere haps olundum.

Valiler, benim hakkımda hep yalandan zan beslerler.

Allah, seni rahmetile esirgesin! Sen, benim için şu iki zalim kişiye kısa ve yumuşak bir yazı yaz.

Belki, Allah, beni, Senin lutf-u bereketinle onların ellerinden kurtarır. Vesselâmü aleyk!» [25]

Muhtar'ın, Kefalet ve Yeminle Zindandan Çıkarılması :

Muhtar'ın yazısı üzerine, Abdullah b. Ömer, Küfe Vâlisile Haraç Âmiline şöyle yazdı:

İmdi, bilirsiniz ki: benimle Muhtar b. Ebî Ubeyd arasında hısımlık, sizinle benim aramda da, dostluk ve sevgi vardır.

Aramızdaki samimiyet adına size and veriyorum; Bu yazımı görünce, onu, serbest bırakınız!

Vesselâmü aleyküme ve rahmetullâh!»

Abdullah b. Ömer'in yazısı vâÜ Abdullah b. Yezîd'le Haraç Âmili İbrahim b. Muhammed'e verilince, Muhtar'a şahsan kefil olmak üzere kefiller çağırdılar.

Muhtar'ın adamlarından bir çok kimseler gittiler.

Yezîd b. Haris, Vali Abdullah b. Yezîd'e «Şunların hepsini kefil alıp ta ne yapacaksın? Onların tanınmış Eşrafından onunu kefil al, diğerlerini bırak!» dedi. Öyle yaptılar..

Muhtar'a kefil olduğu zaman, Abdullah b. Yezîd'le İbrahim b. Muham-med, onu çağırıldılar^

Muhtar da; kendisinden başka ilâh bulunmayan, görüneni, görünmiyeni bilen, Rahman ve Rahîm olan Allah'ın ismini anarak, onların başlarına derd açmak. Küfe'de hâkim buldukları müddetçe aleyhlerinde kıyama kalkışmak istemiyeeeeğtne, eğer böyle bir şey yaparsa, Kabe'nin büyük kapısı önünde bin deve kurban ve kadınlı erkekli bütün kölelerini âzad edeceğine yemin ettikten sonra çıkıp evine gitti.

Humeyd b. Müslim der ki «Bundan sonra, Muhtar'dan işittim. Diyordu ki: (Allah, cezalarını versin! Onlar, ne kadar ahmaklar!

Yaptığım bu yeminlerde benim duracağımı mı sanırlar?!

Onların, Allah ismini anarak yapmamı istedikleri ve benim de, yapmış olduğum yemini, ileride bırakıp bozup onların üzerine yürümeyi, onlardan el çekmekten daha hayırlı görürsem, üzerlerine yürür, yeminimden dolayı da, keffâret veririm! Varsın bin deve kurban edeceğim, edeyim! Bu, bana, ağızdan çıkandan daha kolaydır.

Beni, ne bin devenin bedeli, ne de bütün kölelerimi azadlamış olmak korkutur! .

Vallahi, ben, aykırı ve uygunsuz bir işimden dolayı tevbe etmeyi daha

çok arzu ederim. Bir daha kölelere mâlik olmayacakmışım, olmayayım!)»^[26]

Muhtar'a, Zindanda. Bey'at Eden Kişiler ve Ehl-i Beyt Taraftarlarının, Onun Başında, Toplanmağa Başlamaları

Muhtar'a, zindanda şu beş kişi bey'at etmişti :

1. Sâib b. Mâlik-ül Eg'arî,
2. Yezîd b. Enes,
3. Ahmer b. Şumeyt,
4. Rifâa b. Şeddad-ül Fityânî,
5. Abdullah b. Şeddad-ül Cüşemî.

Muhtar, zindandan çıkıp evine geldiği zaman, Ehl-i Beyt tarafdarlar, onun başında toplanmağa başladılar.

Abdullah b. Zübeyr; Abdullah b. Yezîd'le İbrahim b. Muhammed'i Küfe'den azl ve bunların yerine Abdullah, b. Mutî'i tayin edip gönderinceye kadar, Muhtar'm adamları

çoğalmakta, işi kuvvetlenmekte ve sağlamlaşmakta devam etti. [27]

Abdullah b. Muti'nin Küfe'ye Gelip İşe Başlaması:

Abdullah b. Muti', Hicretin altmış beşinci yılında Ramazan ayının çıkmasına beş gün kala, Perşembe günü Küfe'ye geldi.

Eski vali Abdullah b. Yezîd'e «Yanımda kalmak istersen, sana iyi arkadaşlık eder, seni ağırlarım.

Mü'mkiler Emîri Abdullah b. Zübeyr'in yanına gitmek istersen, git!» dedi.

İbrahim b, Muhammed'e de «Mü'minler Emîrinin yanma git!» dedi.

Abdullah b- Muti, Küfe'de namaz kıldırmak ve Haraç işleri uğraşmağa başladı.

İyas b. Mudârib-iü îclî'yi Emniyet ve Muhafaza âmiri tayin etti. İyi hareket etmesini, fakat, şüpheli kimselere karşı şiddetli davranmasını ona emr etti.

Abdullah b. Muti, mescide gidip minbere çıktı. Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra şöyle konuştu :

«İmdi, Mü'minler.Emîri Abdullah b. Zübeyr; beni, sizin gelirinize ve hu-dud boylarınıza gönderdi ve ganimetlerinizi toplamayı ve siz razı olmadıkça, ganimet fazlasını sizden almamayı bana emr etti.

Ren, bu hususta Ömer b. Hattab'ın vefatı sırasında bana tavsiye ve Osman b. Affan'ın da, Müslümanlara tatbik ettiği üzere, hareket edeceğim.

AUâh'dan korkunuz, istikamet itere bulununuz. İhtilaf ve karışıklık çıkarmayınız.

Akılsız ve beyinsizlerinizin ellerini tutunu?., onların uygunsuz hareketlerine eflgel olunuz.

Böyle yapmadığınız takdirde, kendinizi kabahatli görünüz, beni kınamayınız.

Vallahi, bozuk fikirli asîleri vurup öldüreceğim!

Eğriliğini sezdiğim, şüpheli kişiler üzerinde de duracağım!»

Sâib b. Mâlik-ül Eş'arî, ayağa kalkıp «İbn-i Zübeyr, rızamız olmadıkça, ganimet fazlasını bizden istememeyi sana emr ettiğini söyledin

Biz de, zaten ganimet fazlasını bizden almana razı değiliz. O, ancak, bizim aramızda bölüşürülecek ve bizim hakkımızda Ali b. Ebî Talib'in tatbik ettiği şekil, tatbik edilecektir.

Ganimetlerimiz hakkında Osman'ın ve Ömer b. Hattab'ın tatbikatı bize gerekmez. Bunlar, bize zararlı olmuştur..» dedi.

Yezid b, Enes «Sâib b. Mâlik, doğru söyledi. Bizim görüşümüz de, onun görüşü gibidir, sözümüz, onun sözü gibidir» dedi.

Abdullah b. Muti «Ben, sizin istediğiniz şekilde hareket edeceğim!» deyip minberden indi. [28]

Muhtar'ın, İlk Sıralarda Abdullah b. Muti tle Abdullah b. Zübeyr'i Tutar Gibi Görünmesi:

Muhtar, Küfe'de, Önceleri, Abdullah b, Muti'nin yanına sık sık gider, gelir, Abdullah b. Zübeyr'i de, tutar gibi görünür, fakat, gizlice yererdi.

Tarafdarları çoğaldıktan sonra İbn-i Zübeyr'e karşı cebhe almağa, Mu-hammed b, Hanefiyye'nin halini, vera* ve takvasını Övmeye, kendisini Küfe'-ye Onun göndermiş olduğunu söylemeğe ve halkı Muhammed b. Hanefiyye'ye bey'at etmeğe davete başlamıştı. [29]

Küfe Emniyet Âmirinin, Muhtar Hakkındaki Görüşü ve Teklifi:

Küfe Emniyet Âmiri İyas b. Mudârib, Vali Abdullah b. Muti'e gidip «Sa-ib b. Mâlik, Muhtar'ın adamlarının Reîslerindedir.

Ben, Muhtar'ın, ortalığı karıştırmayacağından emi*? değilim. Ona, adam gönder. Kendisini yanına getirt. Yanına gelince, halkın işi düzelinceye kadar onu zindanında haps et.

Çünkü, casuslarım, bana gelip onun işini haber verdiler. Şehirde ayaklanmak için onun başında toplanılıyormuş!» dedi. [30]

Muhitâr'ın, Vali Köşküne Davet Edilmesi:

Vali Abdullah b. Muti; Zaide b. Kudâme ile Hemdan'dan Hüseyin b. Ab-dullâh-ül' Bürsümî'yi Muhtar'a gönderdi.

Bunlar, gelip Muhtar'ın yanına girdiler. Ona «Valinin emrine icabet et!» dediler.

Muhtar, elbisesini getirtti. Hayvanının eyerlenmesini emr etti. Onlarla gitmek için, elbisesini giyinmeğe gitti. Giyinirken elbisesinin hışıltısı işitilmekte idi.

Zaide b. Kudâme, yüce Allah'ın :

«Hani, bir zaman, o küfr edenler, seni tutup bağlamaları veya öldürmeleri, yahut yurdundan zorla çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı.

Onlar, bu tuzağı kurarlarken, Allah da, onun karşılığım yapıyordu.

Allah, tuzak kuranlar a mukabele edenlerin hayırlısıdır. (Enfal: 30)» mealli âyetini okudu.

Muhtar, işin farkına vardı. Oturdu. Sonra, elbisesini üzerinden çıkardı ve: «Üzerime kadife (yorgan) örtünüz. Ben, kendimde şiddetli hararet ve titreme (ısıtma) buluyorum.

Siz, İbn-i Muti'e dönünüz. Üzerimdeki hali, hastalandığımı ona bildiriniz!» dedi.

Zaide «Ben, öyle yaparım» dedi.

Muhtar, Hüseyin b. Abdullah'a «Ey Hemdanlı kardeş! Sen de, onun yanında beni mazeretli göster. Bu, senin için hayırlı olur!» dedi.

Hüseyin b. Abdullah der ki «Kendi kendime: (Vallahi, onun istediği şeyi tebliğ etmeyeceğim. Ben, yarın onun meydana çıkıp beni öldürmeyeceğinden emin değilim!) dedim.

Fakat, Muhtara: (Olur! İbn-i Muti'in yanında seni mazeretli gösterir, istediğin her şeyi ona eriştiririm!) dedim.

Muhtar'ın yanından ayrıldığımız sırada, kapısında adamları ve içende de, pek çok cemâat bulunuyordu.

Abdullah b. Muti'in köşküne doğru yürüdük.

Zaide b. Kudâme'ye (Ben, senin o âyeti okuduğun zaman, Muhtar'a, onunla neyi anlatmak istediğini sezdim.

Biliyorum ki o, bizimle gelmek için kalktığı, elbisesini giyindiği ve hayvanını eğerlettiği halde, gelmemesi için senin anlatmak istediğin şeyi anlayınca, gelmekten vaz geçti!) dedim.

Zaide, böyle bir maksadı olduğunu inkâr etti. Ona (Yemin etme. Vallahi, ben, ne senden, ne de ondan, hoşunuza gitmiyeeek bir şey söylerim.

İyi biliyorum ki, sen, ona karşı şefkatlisin.

Her kişinin, amucası oğluna karşı duyduğu şefkati, sen de, ona karşı duyuyorsun!) dedim.

İbn-i Mutî'nin huzuruna girdik. Muhtar'ın hasta ve hastalığının da, ne olduğunu haber verdik ve tasdik ettik.»[\[31\]](#)

Muhtar Hakkında Kendi Adamları Tarafından Gizlice Tahkikat Yapılması:

Muhtar, Muharrem ayında ayaklanmak istediğinden, evinin çevresinde toplanmaları için adamlarına haber gönderdi.

Muhtar'ın adamlarından Şibam Abdurrahman b. Şureyh, çok şerefli ve itibarlı bir kişi idi.

Bu zat; Saîd b. Munkız-üs Sevrî, Si'r b. Ebî Si'r-ül Hanefî, Esved b. Ce-râd-ul Kindî ve Kudâme b. Mâlik-ül Cüşemî ile buluşarak Si'r-ül Hanefî'nin evinde toplandılar.

Şibam, Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra şöyle konuştu :

«İmdi, ben, derim ki: Muhtar; bizi ortaya çıkarmak, ayaklandırmak istiyor. Kendisine, bu hususta bey'at da etmiş bulunuyoruz.

Fakat, kendisini, Muhammed b. Hanefiyye'nin bize gönderip göndermedi-. ğini-kesin olarak bilmiyoruz.

Muhammed b. Hanefiyye'ye gidip Muhtar'ın geldiğini ve bizi davet ettiği şeyi Ona haber verelim.

Eğer, bizim, ona tabi olmamıza müsâade ederse, tâbi olalım.

Bizi, tâbi olmaktan nehy ederse, onun başına toplanmaktan kaçınalım.

Vallahi, dünya işlerinden, bizim için dinimizin selâmeti kadar arzu ve tercih edilir bir şey olamaz!» dedi.

Şibam'a «Allah, sana doğru yolu göstermiştir. Çok yerinde bir görüş ortaya koydun. Sen, bizi, istediğin zaman götür!» dediler.

Bunlar, günlerden bir gün, gitmek üzere söz birliği ettiler. Başlarında Şi-bam Abdurrahman b. Şureyh olduğu halde, gidip Muhammed b. Hanefiyye'-nin huzuruna çıktılar.

Muhammed b. Hanefiyye, Küfe halkının durumunu sordu. Bunlar da, hem halkın durumunu, hem de, kendi durumlarını Ona haber verdiler.

Esved b. Cerâd-ul Kindî der ki Muhammed b. Hanefiyye'ye: (Sana, bizim arz edilecek bir hacetimiz, bir dileğimiz var?) dedik.

(Gizli mi, açık mı?) diye sordu. (Hayır, açık değil, gizlidir!) dedik.

(Öyle ise, biraz yavaş olunuz, acele etmeyiniz!) dedi.

Biraz bekledik. Tenha bir köşeye çekildi. Bizi de, oraya çağırды. Kalkıp yanma vardık.

Şibam Abdurrahman b. Şureyh, söze başladı. Allah'a hamd~ü sena ettikten sonra şöyle konuştu :

(İmdi, Allah, siz Ehl-i Beyt'i faziletle, herkese üstünlükle nasıplendirdi. Peygamberlikle şereflendirdi. Sizin bu ümmet üzerindeki hakkınızı büyük kıldı.

Sizin hakkınızı, ancak görüşte aldananlar, nasipsizler bilmezler ve inkâr ederler.

Hüseyin Rahmetullâhı aleyh ile siz musibet ve felâketin en büyüğüne uğradınız.

Bu musibet, yalnız size değil, bütün Müslümanlara âiddir.

Muhtar b. Ebî Ubeyd, bize geldi. Sizinle görüşüp bize geldiğini söyledi ve bizi, Allah'ın Kitabına ve Peygamberi Aieyhisseâmin Sünnetine, Ehl-i Beyt'in dökülen kanlarını, aramağa, intikamlarını almağa, zâlimleri zaifler üzerinden def etmeğe davet etti.

Biz de, bu hususta ona bey'at ettik.

Sonradan, biz, Senin yanına gelip onun tarafından davet edildiğimiz şeyi Sana arz etmeyi düşündük,

Eğer, ona tâbi olmamızı, uygun görür, emr edersen, tâbi olacağız.

Bizi, ona tâbi olmaktan nehy edersen, ondan kaçınacağız?)

Abdurr anman'dan sonra, birer birer, onun konuşmasına benzer konuşma yaptık.

Muhammed b. Hanefiyye, konuşmaları dinledi.

Konuşmalar bitince, Allah'a hamd-ü sena ettikten ve Peygamber Aleyhis-selâraa Salât-ü selâm getirdikten sonra şu konuşmayı yaptı :

(Siz, Allah'ın, fazileti ve üstünlüğü bize tahsis ettiğini söylediniz.

Şüphe yok ki Allah, onu, dilediğine verir. Allah, büyük fazl-u ihsan sahibidir. Bu lutfundan dolayı Allah'a hamd olsun.

Hüseyin'le büyük bir musibete uğradığımızı söylediniz. Bu, Zikr-i Hakîm'-de vardı ve o, bir Melhame (büyük, çetin bir Öldürme vakası) idi. Hüseyin'in alın yazısı idi.

Allah, Onu, bununla şereflendirmek, o kavm karşısında derecelerle yükseltmek, başkalarını da, alçaltmak için Ona bunu nasib ve ihsan etmiştir.

- Allah'ın emri, yerine gelir. (Nisa: 47)

- Allah'ın emri, behmehal yerini bulan bir kaderdir. (Ahzab: 38)

Dökülen kanlarımızı aramağa ve intikamımızı almağa, sizi davet işine gelince: vallahi, düşmanlarımıza karşı, Allah'ın, yarattıklarından dilediği kimse ile bize yardım etmesini umar ve özlerim.

Benim söyleyeceğim sözüm, bu kadardır. [\[32\]](#)

Biz, nerede olursa olsun, Allah'ın hesab, sevab ve mükâfatını düşünürüz.

Ben, kendim için, dünyada haksız yere bir Mü'minin öldürülmesini arzu etmem..

Yalancılardan sakınınız. Kendinizi ve dininizi gözetiniz. "[\[33\]](#) Kendim ve sizin için Allâh'dan yarlığanmak dilerim.)

Muhammed b. Hanefiyye'nin yanından çıktık. O (Düşmanlarımıza karşı, Allah'ın, yarattıklarından dilediği kimse ile bize yardım etmesini umar ve arzu ederim!) sözüyle, bizim, Muhtâr'a tâbi olmamıza izin verdi. Ona tâbi olmamızı istemeseydi, bize (vapmaymız!) derdi dedik. Küfe'ye geldik.

Ehl-i Beyt Tarafdarlarımın, gideceğimizi bildirdiğimiz bizim görüşümüzde olan kardeşlerimiz, bizim gelmemizi bekleyordular.

Biz, Muhammed b. Hanefiyye'nin yanına gittiğimiz zaman, Muhtar'a haber verilmiş; bu, kendisine çok ağır gelmiş; Ehl-i Beyt taraf darlarım başından dağıtacak bir emir getirmemizden korkmuş.

Muhtar; bizim Küfe'ye gelmemizden Önce, Ehl-i Beyt Tarafdarların ayaklandırmak istemiş; onlar, bizi bekledikleri için, hazırlanmamışlar, ağırdan davranmışlar.

Bunun üzerine, Muhtar :

(İçinizden bazı kimseler şüphelendiler, şaşkınlıkla, çekindiler, bozgunculuğa kalkıştılar.

Onlar, felâkete uğrayacaklar! Gelecekler ve peşiman olacaklar!

Onlar, yüzleri üzerine düşecekler, hor ve hakir olacaklar. Uyanacaklar, kendilerini açığa vuracaklar, kabuklarından soyulacaklar ve heîâk olacaklar!) demeğe başlamış.

Bir ay veya biraz fazla bir müddet geçmemişti ki Ehl-i Beyt Tarafdar-ları, evlerine gitmeden, hayvanlarına atlayarak Muhtar'm yanına gelmişlerdi.

Muhtar, onlara (Arkanızda ne var? Siz, fitneye tutuldunuz, imtihana çekildiniz, şüpheyeye

düştünüz!) dedi.

Onlar (Sana yardım etmemiz, bize emr olundu!) dediler.

Muhtar (Allâh-ü ekber! Ben, Ebû îshak'ım! Ehl-i Beyt Tarafdaları, benim yanımda toplansınlar!) dedi.

Yakınlarında bulunanlar toplanınca, Muhtar :

(Ey Ehl-i Beyt Tarafdaları cemâati! İçinizden bazı kimseler, size getirip tebliğ ettiğim şeyin doğru olup olmadığını öğrenmek istediler.

Hidayet İmamı, Murtaza'nın ve seçkin Peygamberin gökçek huylu oğluna kadar gidip size getirmiş, tebliğ etmiş olduğum şeyi kendisinden sordular.

O, kendisinin Veziri, Yardımcısı, Elçisi ve dostu olduğumu onlara bildirdi ve haramları helallaştıranlarla çarpışmak ve mümtaz Peygamberinizin Ehl-i Beytinin kanlarını aramak ve intikamlarını almak hususunda size yapmış olduğum davetime uymanızı ve boyun eğmenizi emr etti) dedi.

Abdürrahman b. Şureyh ayağa kalktı. Allah'a faamd-ü sena ettikten son-sa göyle konuştu :

(imdi, ey Ehl-i Beyt Tarafdaları cemâati! Biz, kendimiz için hususî, bütün kardeşlerimiz için de umûmî olarak tesbit ve tevsik maksadile Mehdî b. Ali'ye kadar gidip Muhtar tarafından davet edilmiş olduğumuz şu savaşımızı sorduk.

Muhtar'a yardımcı olmamızı, bizi davet ettiği şeyde kendisine icabet etmemizi bize emr etti.

Biz, gönül hoşluğu ve rahatlığı ile döndük.

Allah, bu yoldaki şüpheleri giderdi. Düşmanlarımızla çarpışmak hususundaki görüşümüzü doğrulttu.

Burada bulunanlar, bulunmayanlara tebliğ etsin! Savaş için hazırlanınız!) dedi ve oturdu.

Biz de, birer birer kalkıp onun konuşmasına benzer konuşma yaptık. Bunun üzerine, Ehl-i Beyt tarafdaları, Muhtar'ın etrafında toplandılar ve onu kayırdılar. [\[34\]](#)

İbrahim b. Eşter'le İş Birliği Sağlamak İçin Yapılar Görüşme ve Konuşmalar:

Amir-üş Sâ'bî der ki «Ben ve babam, Muhtar'a ilk icabet eden kişilerden idik.

. Ayaklanmağa hazırlanıldığı sırada, Muhtar'a; Ahmer b. Şumeyt, Yezid b. Enes,

Abdullah b. Kâmil ve Abdullah b. Şeddad dediler ki: (Küfe Eşrafı, vali Abdullah b. Muti' ile birleşerek seninle çarpışmak için toplandılar.

Eğer, sen de, işimiz üzerinde İbrahim b. Eşter'le bizi bir araya getirir-sen, umarız ki Allah'ın iznile düşmanımıza karşı kuvvetleniriz. Bize muhalefet edenler, arkadan bir zarar veremezler.

Çünkü, İbrahim b. Ester, harpcibir yiğittir. Namılı, şerefli bir zatın oğludur. Kuvvet ve sayıca Kalabalık bir kabile sahibidir) dediler.

Muhtar (Gidiniz onu, davet ediniz: Hüseyin'in ve Ehl-i Beyt'inin kanlarını aramak ve intikamlarını almakla emr olduğumuzu ona bildiriniz!) dedi.

Bunlar, İbrahim b. Eşter'e gittiler.

Yezîd b. Enes, onunla konuştu. (Biz, sana bir şeyi arz ve ona.seni davet etmek üzere geldik.

Eğer, davetimizi kabul edersen, senin için hayırlı olur.

Eğer, onu kabul etmezsen, sana kargı biz bu hususta mükellef olduğumuz masihat vazifesini yerine getirmiş oluruz.

Biz, bunun, senin yanında gizli olarak kalmasını, gizli tutulmasını da di-•Jeriz) dedi.

İbrahim b. Ester (Benim gibi kişinin, ne kötülük işleyeceğinden, ne söz taşıyacağından, ne de,, devlet adamlarına yaranmak, yaklaşmak için halkı çekistireceğinden korkulur.

Bunlar, ancak, küçüklere, korkaklara ve çok yaşlanmış olanlara yaraşır hallerdir!) dedi.

Bunun üzerine, Yezîd b. Enes (Biz, seni, Ehl-i Beyt Tarafdarlarının ileri gelenlerinin üzerinde birleştikleri bir işe ki: Allah'ın Kitabına ve Allah'ın Peygamberi Aleyhisselâmın Sünnetine ve Onun Ehl-i Beyt'inin dökülen kanlarının aranmasına ve intikamlarının alınmasına, haramları helallâştıranlar-la çarpışmağa, zalimlerin zulümlerini zaifler üzerinden def etmeğe davet ediyoruz!) dedi.

Yezîd b. Enesten sonra, Ahmer b. Şumeyt konuştu ve şöyle dedi.: (Ben, senin için öğütçüyüm. Senin baban vefat etti. Kendisi Seyyid idi. Biz, Onu iki şeye davet ettik. O, bizim davetimize icabet etti. . Halk içinde, sen, babanın yerini tutmuş bulunuyorsun. Ölmüş olan bu işi sen ihya et, dirilt!

Senin gibi bir zat, bunu, en son erişeceği yere kolayca erişirmeğe yeter. Bütün halk, bu işe çağırıldılar, teşvik edildiler ve yöneldiler!) dedi.

İbrahim b. Ester (Hüseyin'in ve Ehl-i Beyt'inin kanlarını aramak, intikamlarını almak için beni davet ettiğiniz işin idaresini bana verirseniz, davetinize icabet ederim!) dedi.

(Sen, bu işe elverişli ve yetkilisin. Fakat, buna imkân ve yol yoktur.

Çünkü, Muhtar b. Ebî Ubeyd, Mehdî tarafından Elçi ve çarpışmağa memur olarak geldi.

Mehdî, ona itaat etmemizi bize emr etti!) dediler, İbrahim b. Ester, sustu. Elçilerin davetine icabet etmedi,

İbrahim b. Eşter'in yanından ayrılıp Muhtar'in yanına geldik. İbrahim b. Eşter'in söylediklerini Muhtar'a nakl ettik.

Üç gün sonra, Muhtar, arkadaşlarının ileri gelenlerinden on dokuz kişi kadar seçip İbrahim b. Eşter'e Elçilikle vazifelendirdi.

Ben ve babam onların arasında idik. ,

Önümüzde bulunan kişi, bizi Küfe evlerine, çadırlarına yaklaştırmıştı ki nereye götürmek istediğini bilmiyorduk.

Nihayet, İbrahim b. Eşter'in kapısı Önünde durdu. Bize izin istedi. İzü verilince, bize minderler döşendi. Üzerlerine oturduk.

Muhtar, İbrahim'in minderine birlikte oturdular. Muhtar, şöyle konuştu:

(Allah'a hamd eder, Allâh'dan başka ilâh bulunmadığına şahadet eylerim.

Allah'ın Salât-ü selâmı Muhammed üzerine olsun!

imdi, şu yazı; bu gün, yer yüzü halkının hayırlısı, bundan önce de, Allah'ın Peygamberlerinden ve Resullerinden sonra bütün yer yüzü halkının hayırlısı Mü'minler Emîri, Peygamber Vasîsi'nin oğlu Mehdi Muhammed tarafından sana gönderilmiştir.

O; bize yardım etmenizi,.Vezîr ve Müşavir olmanızı istiyor.

Eğer, bunu yaparsan, sevinir ve memnun olurum ne mutlu bana!

Eğer, bu hizmeti yapmayacak olursan, şu yazı, senin aleyhine delil olur.

Allah, Mehdî Muhammed ve dostlarını senin yardımına muhtaç etmeyecektir! [\[35\]](#)

Allah, seni; Hâşim oğullarına dostluk ve yardımla, onların fazilet ve üstünlüklerim", Allah'ın, Onlar için vâcib kıldıkları hakları tanımakla şereflendirdi. Daha Önce, senin babanı da, şereflendirmişti) dedi. [\[36\]](#)

Muhtar, sözlerini bitirince, bana (Şu yazıyı İbrahim b. Eşter'e ver!) dedi. Götürüp verdim.

İbrahim b. Ester, bir kandil getirtti. Yazıyı açıp okudu.

Yazıda şöyle deniliyordu :

Bîsmillâhîrrahmânîrrahîm Muhammed-ül Mehdî'den

İbrahim b. Malik-ül Eşter'e! Selâmün aleyk! Ben, Allah'a hamd ederim ki, O'ndan başka ilâh yoktur.

İmdi, Vezirim, Emîn'im olan ve kendim için seçip kabul ettiğim değerli kişiyi size gönderiyorum.

Düşmanımla çarpışmayı, Ehl-i Beyt'immin dökülen kanlarını aramayı ve intikamlarını almayı ona emr ettim.

Kendin ve kabilen ve sana itaat eden kimseler onunla birlikte hazırlanınız.

Sen, bana yardım edeceksen, davetime icabet et. Vezirime kol, kanat ol! Bu, senin için, benim katımda bîr fazilet ve üstünlük olacaktır.

Küfe ile Şamlıların en uzak beldeleri arasında bütün süvarilerin ve savaş birliklerinin yardımı ile ele geçireceğin bütün şehir, kule ve serhadlerin idaresi sana âid olacaktır.

Bu söz, Allah'ın ahdi üzere yerine getirilecektir.

Eğer, teklif edilen vazifeyi yaparsan, bununla, Allah katında da, en üstün bir şerefe kavuşursun. Bundan kaçınırsan, azımsayamayacağm bir he-lâkla temelli helak olursun!

Vesselârnü aleyk.')

İbrahim b. Ester, yazıyı okuyunca :

(Bundan Önce, İbn-i Hanefiyye, bana yazı yazardı. Ben de Ona yazardım.

O, bana yazısında ancak kendi ismile babasının ismini yazardı) dedi.

Muhtar; (O zaman, öyle idi. Bu .zaman da, böyledir!) dedi.

İbrahim b. Ester (Bu yazının bana, İbn-i Hanefiyye tarafından yazıldığını kim biliyor?) diye sordu.

Muhtar: (Yezîd b. Enes, Ahmer b. Şumeyt, Abdullah b. Kâmil ve onların cemâatları biliyor!) dedi.

Ben ve babam hâriç olmak üzere orada bulunanların hepsi: (Bunun, Mu-hamed b. Ali'nin sana yazısı olduğuna şahadet ederiz!) dediler.

Bunun üzerine, İbrahim b. Ester, oturduğu baş minderden çekildi. Muh-tar'ı, onun üzerine oturttu, (Uzat. elini, bey'at edeyim sana!) dedi.

Muhtar, elini uzattı. İbrahim b. Ester, ona bey'at etti.

İbrahim b. Ester, bizim için meyva getirtti ve her' birimize bölüştürdü. Bizim için bal şerbeti de, getirtti. İçtik, Scrara, gitmek için hazırlandık.» [\[37\]](#)

Muhtar, İbrahim b. Eşter'e: (İşimiz üzerinde görüşmek için sen, bize mi gelirsin, yoksa,

biz, sana mı gelelim?) diye sordu.

İbrahim b. Ester (Hayır! Her gün, ben, senin evine.gelirim!) dedi. [38]

«Yanımızda İbrahim b. Ester olduğu halde, evden çıktık. Muhtar'm evine gelinceye kadar İbrahim, Muhtar'a refaket etti.

İbrahim b. Ester, evine döneceği sırada benim elimi tuttu. (Ey Şa'bî! Bize gidelim!) dedi.

Birlikte döndüm. Onun evine vardık. Bana :

(Ey Şâ'bî! Hatırımda tuttuğuma göre: Sen de, baban da, şâhidlik etmediniz. Yoksa, şunlar, yaptıkları şahidliklerinde hakka iftira mı ediyorlar?) dedi.

Ona (Gördüğün şey üzerinde şâhidlik edenler, Kurrâ' uluları, memleketin yaşlı ve belli başlı kişileri ve Arap süvarileridir.

Ben, şimdiye kadar onlardan, doğru ve gerçekten başka bir şey söylediklerini görmedim!) dedim.

İbrahim b. Ester: (Bana, onların isimlerini yaz! Çünkü, ben, onların hepsini bilmiyorum) dedi.

Bir sahife ve kalem getirtti. Oraya şöyle yazdı :

Bismillâhîrrahmânirrahîm

Buna şehadet edenler :

Sâib b. Mâlik-ül Eş'arî,

Yezîd b. Enes-ül Esd'î,

Ahmer b. Şumeyt-ul Ahmesî, Mâlik b. Amr-ün Nehdî..

ile oraya gelenlerin hepsinin isimlerini yazdıktan sonra :

(Muhammed b. Ali'nin, İbrahim b. Eşter'e, haramları helallaştıranlarla çarpışmak ve Ehl-i Beyt'in kanlarını aramak, intikamlarını almak hususunda Muhtar'a Vezir ve müzahir olmayı yazı ile emr ettiğine şehadet edenler :

Şerâhîl b. Abd (ki Fakîh Ebû Âmir-ü Şâ'bî'diç Abdurrahman b. Şerâhîl-ün Nahaî,

Âmir b. Şerâhîl-üş Şâbî.) diye yazdı.

(Allah, seni rahmetile esirgesin! Sen, bunu yazıp ta ne yapacaksın?) dedim.

(Bırak, lâzım olur!) dedi.

İbrahim b. Ester, kabilesini, kardeşlerini ve kendisine tabi olanları davet etti.

Kendisi de, Muhtâr'ın yanına gidip gelmeğe başladı.»

İbrahim b. Ester, her gün, öğle vakti Muhtar'm yanına gider, geceye kadar onun yanında kalır, işlerini aralarında görüşür, konuşurlardı. [39]

İbrahim b. Eşter'e Yazılan Yazı Hakkında Şa'bînin Tahkikatı:

Şa'bi der ki «Yanımdaki kişilerin, bu yazıyı Muhammed b. Hanefiyye'-nin, İbrahim b. Eşter'e yazdığım gördüklerine şهادet ettikleri zaman, ürperdim. Birer birer onların evlerine gittim. Onlara: (Bu yazıyı, Muhammed b. Hanefiyye yazdığı zaman, sen gördün mü?) diye sordum.

(Evet! Sen, bunu inkâr mı ediyorsun?) dediler.

Kendi kendime (Ben, bunu Acemî'den, yani Ebû Amre'den sorar, öğrenirim. Başkasından öğrenebileceğimi sanmıyorum!) dedim. Onun evine gittim. Ona: (Muhammed b. Hanefiyye, bu yazıyı yazdığı zaman, sen bulundun mu?) diye sordum,

(Vallahi, onu, Muhammed b. Hanefiyye yazdığı zaman, bulunmadım. Ebû İshak Muhtar'dan başka katımızda güvenilir kişiler bize Muhammed b. Hanefiyye'den alâmet ve işaretler getirdiler. Biz de, onu, tasdik ettik!) dedi.

Bunun üzerine anladım ki: Muhtar, yalan söylemiş, onu, gerçeğe aykırı olarak, kendiliğinden yazıp Muhammed b. Hanefiyye'ye atf ye izafe etmiştir.

Küfe'den ayrılıp Hicaz'a gittim. Muhtarın açtığı, bulunduğu savaşıardan hiç birisinde bulunmadım.» [40]

Ehl-i Beyt Taraftarlarının Ayaklanmaları ve Hükümet Kuvvetleriyle Çarpışmaları:

Muhtar ve arkadaşları, Hicretin altmış altıncı yılında on dört Reblül'evvel Perşembe gecesi Küfe'de ayaklanmayı kararlaştırdılar.

Bütün Ehl-i Beyt Tarafdarları ile onların davetine icabet edenler de, bundan haberdar edildiler. ,

Güneş batınca, İbrahim b. Ester, kalkıp Ezan okudu. Sonra, öne geçip akşam namazını kıldırdı.

Humeyd b. Müslim'e (Sen, kardeşine yahut Zi'b'e (Kurt'a, yâni Muhtar'a) biz, silahlarımız üzerimizde olarak geleceğiz de!) dedi.

Küfe Emniyet Âmiri İyas b, Mudârib, Vâlî Abdullah b. Muti'in yanına gitti ve (Muhtar, iki gecenin birinde üzerine yürüyecektir!) diye haber verdi.

İyas, Emniyet kuvvetlerinin yanına vardı. Oğlu Raşid'i Künâse mevkiine gönderdi.

Vali Abdullah b. Muti'in huzuruna girerek (Oğlumu, Künâse'ye gönderdim.

Eğer", Küfe'deki bütün namazgahlara büyük Eshabından birer kişiyi, bize itaat eder. cemaatla birlikte gönderecek olursan, tereddüdü kişiler, sana karşı ayaklanmağa kalkışmaktan korkarlar!) dedi.

Bunun üzerine, Abdullah b. Muti; Abdurranman b. Saîd b. Kays'ı Sebi' . namazgahına gönderdi ve (Sen, kavrama karşı bana kâfi gelmelisin. Seain tarafına başkaca kuvvet verilmiyecektir.

Sen, gönderdiğim namazgah halkı işini sağlama bağlayacak, bir hâdise çıkarttırmayacaksın! Onlar, acz ve korku içindedirler!) dedi.

Abdullah b. Muti; Kâ'b b. Ebî Kâ'b-ül Has'amî'yi Bişr namazgahına gönderdi.

Zahr b. Kays'ı, Kinde namazgahına gönderdi.

Şimr b. Zücevşen'i, Salim namazgahına gönderdi. Abdurrahman b. Muhamnef İ, Sâidîler namazgahına gönderdi. Yezîd b. Haris b. Rûvey'm'İ, Murad namazgahına gönderdi.

Bunların her birine, kavallarına sahip olmalarını, kendi taraflarına kuvvet verilmiyeceğmi, gönderildikleri tarafın işini sağlama bağlamalarını tavsiye etti.

Şebes b. Rib'î'yi, Sebha mevkiine gönderdi ve (Ehl-i Beyt Tarafdarları cemâatinin seslerini işittiğin zaman, onlara doğru ilerle!) dedi.

Bu vazifeliler, yukarıda isimleri anılan namazgahlara Pazartesi günü varıp kondular.

İbrahim b. Ester ise, akşamdan sonra, Muhtar'a gitmek 'irere evinden çıkıp namazgahlara eriştiği zaman, sokakların ve köşkün adamlar ve Emniyet kııvvetleriîe sarıldığını görünce, ürktü.»

Humeyd b. Müslim der ki «Salı günü, güneş battıktan sonra, İbrahim b. Esterle birlikte evinden ayrıldık.

Biz. İbn-i Ester'in. yanında yüz kişiye yakın bir topluluktuk. Yanımızdaki, üzerimizdeki zırh gömleklerimizi cübbeierimizle örtmüştük. Boyunlarımızda asılı lahç'arımızdan başka silahımız yoktu. Kılıçlarımızı da, cübbele-rimizin içinde örtmüş, gizlemiştik.

Amr b. Hureys'in ve Sa:d b. Kays'ın evlerini geçtik. Üsâme'nin evine varınca. İbrahim b. Eşter'e: (Bizi, Hâlid b. Urfuta'nın evinin önünden geçir. Sonra, bizi, Büceyle'ye doğru götür.

Onların evlerini geçtikten sonra Muh-tar'in evine varırız!) dedik.

İbrahim b. Ester, çok cesaretli bir yiğitti. Onlarla karşılaşmaktan çekinmez, sakınmazdı.

(Vallahi, Amr b. Hureys'in evi üzerinden köşke doğru çarşı ortasından geçip gideceğim! Benim, düşmanımızdan bir korkum yoktur.

Doğrusu, ben. onları, bize karşı çok hafif ve zaif buluyorum!) dedi.

Fil kapısına. Hebbar'm evine doğru yol aldık. Sonra, sağa bükülüp Amr b. Hureys'in evine kadar ilerledik. Orayı geçeceğimiz sırada İyas b. Mudâ-rtb, silahlı Emniyet kuvvetleriyle önümüze çıkıp bize (Siz, kimsiniz, necisiniz.) diye sordu.

İbrahim b. Ester, onlara: (Ben, İbrahim b. Eşter'İm!) dedi.

İyas b. Mudârib (Senin yanındaki şu topluluk nedir ve ne yapmak istiyorsun?

Vallahi, ben, senin işinden, tutum ve davranışından şüpheleniyorum.

Bana haber verildiğine göre: sen, her Allah'ın günü, öğleden sonra, şuradan geçip gidiyormuşsun!

Ben, seni valine götürmedikçe, bırakmam! Senin hakkında gereğini o, düşünsün!) dedi.

İbrahim b. Ester (Aç yolumuzu!) dedi. .

İyas (Hayır! Vallahi, dediğini yapmam, açmam yolunuzu!) dedi.

İyas b. Mudarib'in yanında Hemdan'lı Ebû Katan vardı. Kendisi, Emniyet memurlarının yanında bulunurdu. Ona çok hürmet ve ikram ederlerdi.

Ebû Katan, İbrahim b. Eşter'in de dostu idi.

İbrahim b. Ester, ona (Ey Ebû Katan! Yakınıma gel!) dedi.

Ebû Katan'ın yanında uzun mızrağı vardı.

Ebû Katan, yanında mızrağı olduğu halde, İbrahim b. Eşter'in yanına geldi. İbrahim b. Eşter'in, yolunu açması için İyas b. Mudârib katında kendisinin şefaati isteyeceğini sanıyordu.

İbrahim b. Ester, ona (Elindeki şu uzun mızrağım bana ver!) dedi. Mızrağı alır almaz, İyas b. Mudârib'e saldırdı. Mızrağı, boğazına saplayıp onu yere düşürdü. Adamlarından birisine: (İn, başını kes onun!) dedi.

Adamı, inip İbn-i Mudarib'in başını kesti.

Bunun üzerine, İyas b. Mudarib'in adamları dağıldılar ve Abdullah b. Muti'in yanına döndüler.

Abdullah b. Muti, İyas b. Mudarib'in oğlu Râşid'i, babasının yerine Emniyet Amirliğine

getirdi.

O gece, Râşid'in yerine de, Süveyd b. Abdurrahman-ül Munakkırî'yi Kü-nâse mevkiine yolladı.

İbrahim b. Ester, çarşamba gecesini Muhtar'ın yanına geldi.

(Biz, ayaklanmamız için perşembe gecesini va'd etmiş, kararlaştırmıştık. Fakat, şu iş çıktı. Bu gece, ayaklanmamız gerçekleşti.) dedi.

Muhtar (Nedir o iş?) diye sordu.

İbrahim b. Ester (îyas b. Mudârib, yolda önüme geçti. Beni, haps edeceğini söyledi. Ben de, onu vurup öldürdüm. Onun başı kapıdaki adamlarımın yanındadır!) dedi.

Muhtar (Allah, seni hayırla müjdelesin ve sevindirsin. Bu, hayırlı bir faldır. Bu, inşaallâh, ilk zaferdir!

Kalk ey Saîd b. Munkız! Meş'aleleri yak. Sonra, onları, Müslümanlar için yukarı kaldır!

Kalk sen de ey Abdullah b. Şeddadî (Yâ Mansur. Emit!) parolasile Kü-fe'de seslen!

Kalk sen ey Süfyan b. Leyi! ve sen ey Kudâme b. Mâlik! Siz de, Küfe'de neredesin Ey Hüseyin'in kam ve intikamı? diyerek sesleniniz!) dedi.

Muhtar (Zırhımı ve silahımı getiriniz!) dedi. Getirdiler, silahlandı.

İbrahim b. Ester, Muhtar'a: (Abdullah b. Muti'in namazgahlara yerleştirdiği şu Reisler; kardeşlerimizin, bizim yanımıza gelmelerine engel olacaklar ve onları sıkışık duruma düşürecekler.

Keski, ben, yanımdaki arkadaşlarımla kavmimin yanına gitsem, kav-mımdan yanıma gelip bana bey'at edenlerle birlikte Küfe'nin her tarafına gitsem, herkesi parolamıza davet etsem, bize gelmek İstiyenler, benim yanıma gelse, halktan senin yanına gelmek imkânını bulanları da, sen yanında bulunanlarla birlikte tutsan, onları yanından ayırmasan, onlarla korunsan olmaz mı?

Ben, şu işten boşalır boşalmaz, süvariler ve piyadelerle acele yanına ge-Itrîm.) dedi.

Muhtar (Onların valisine acele gidip çarpışmanı, seninle çarpışmadıkça hiç kimse ile çarpışmammanı sana tavsiye ederim.

Sana yaptığım tavsiyemi hatırında tut!) dedi.

İbrahim b. Ester, Muhtar'ın yanından ayrılıp adamlarile birlikte kavminin yanına geldi. Onları topladı. Kavminin büyükleri, kendisine icabet ve bey'at etti. Sonra, bütün gece, onlarla birlikte Küfe sokaklarında harekâta devam etti.

Bu da, vali Abdullah b. Muti'in, kabile Reislerini bir çok cemaatlarla gönderdiği büyük

yol ağızlarındaki namazgahlar semtinde idi. Nihayet, Se-kûn mescidine kadar ilerlediler.

Zahr b. Kays-uL Cufî'nin süvarilerinden bazıları, İbrahim b. Eşter'e karşı koymak istediler. Zahr, onların ne çavuşu, ne de kumandam idi.

İbrahim b. Ester ve arkadaşları saldırınca, bozuldular. Kinde namazgâ-' hına girdiler.

İbrahim b. Ester ve arkadaşları, orada da onlara saldırdılar.

İbrahim b. Ester (Ey Allah'ım! Biliyorsun ki: Sen, bize, Peygamberinin Ehl-i Beyt-i için gazab ettin.

Bizler ise, şunlardan, Onların intikamını almak için ayaklandık. Şunla ra karşı bize yardım et ve davetimizi tamamlat!) diyerek düa etti.

Nihayet, birbirlerine karıştılar. Zahr ve arkadaşları, orada da, tutuna-mayarak bozuldular.

İbrahim b. Ester, Üseyr namazgahına erişti. Orada, epeyce kaldı. Arka daşlarına kendi parolalarile seslendi.

Süveyd b. Abdurrahman-ül Munakkırî de, Useyr namazgâmftdaki karar gâhlarına gelmiş bulunuyor, İbrahim ve arkadaşlarının mağlubiyetini ve bununla Abdullah b. Muti katında mükâfatlanmayı umuyordu.

İbrahim b. Ester, onun kim olduğunu bilmiyor, ancak, namazgâhtakilerin karşı tarafa mensup bulduklarım biliyordu.

İbrahim b. Ester, onları görünce, arkadaşlarına: (Ey Allah'ın askerleri! İniniz! Resûlullâh Aleyhisselâmm Ehl-i Beyt'inin kanını döken şu fâsiklara karşı AUâh'dan yardım görmeğe herkesten ziyade siz lâyıksınız!) dedi. İndiler.

İbrahim b. Ester, kılıcını sıyırıp onlara darbeler indirmeğe başladı. Onları sahradan sürdü, çıkardı. Bozguna uğrattı. Onlar, birbirlerini çiğneyerek ve kınayarak kaçışmağa başladılar.

İbrahim b. Eşter'e arkadaşları: (Onları takip ve bıraktıkları şeyleri iç-tinam edelim mi? Onlar, korku içindedirler!) dediler.

İbrahim b. Ester (Hayır! Fakat, biz, adamımıza (Muhtar'a) kadar gideceğiz. Alİâh, bize emniyet ve selamet verinceye kadar biz, onun emri üzere hareket edeceğiz. Onun ve Eshabının kuvvet ve basireti, sizin kuvvet ve basiretinizden fazladır.

Bununla beraber, ben, gelecekte ne olacağından emin değilim!) dedi.

İbrahim b. Ester, Eshabile birlikte Eş'as mescidine uğradı. Orada bir müddet durdular. Sonra da, Muhtar'ın evine doğru gittiler. Orada, seslerin yükseldiğini ve halkın birbirleriyle çarpışmağa girişmiş olduklarını gördüler.

Şebes b. Rib'î; Sebliya tarafından gelmiş; Muhtar da, Yezid b. Enes'i bir kısım kuvvetle onun karşısına çıkarmış;

Haccar b. Ebcer gelmiş, Muhtar, onun kargısına Ahmer b. gumeyt'i çıkarmış.

Halk, birbirlerüe çarpışmakta idiler.

İbrahim b. Ester, köşk tarafından gelip arkalarından saldırınca, Haccar ve adamları dağıldılar.

Kays B. Tahfe, Muhtar'in Nehd oğullarından olan adamlarından yüze yakın mâyetile Şebes b. Rîb'î ye saldırdı.

O sırada, Şebes, Yezîd b. Enes'in kuvvetleriyle çarpışıyordu. En sonunda yolu açtılar. Yezîd b. Enes'in kuvvetleriyle Kays b. Tahfe'nin kuvvetleri birleştiler.

Şebes b. Rib'î, sokağı onlara bırakmak ye Abdullah b. Muti'in yanına dönmek zorunda kaldı.

Şebes b. Rîb'î, Abdullah b. Muti'e (Namazgahlardaki kumandanlara adam gönder. Hepsi senin yanına gelsinler. Bütün halkı senin yanına topîa-sınlar. Sonra, hazırlanıp şu cemaatla çarpışsınlar.) dedi.

Muhtar; Şebes b. RibTnin Abdullah b. Muti ile yaptığı bu konuşmayı haber alınca, arkadaşlarından bir topluluk arasında gidip Sebha'da Zaide bostanının yanındaki Hind Dîr'inin arkasına kondu.

Ebû Osman-ün Nehd!, arkadaşlarından bir cemaatla gidip (Nerdesin ey Hüseyin'in kanı ve intikamı! Yâ Mansur Emit!

Ey doğru yolu bulanlar! Haberiniz olsun ki: Muhammed Hanedanının Emîri ve Veziri huruç etti, ayaklandı. Hind Dîr'ine kondu. Beni, size dâvetci ve müjdeleyici olarak gönderdi. Onun yanına gidiniz! Allah, sizleri rahmeti-ie esirgesin!) diyerek seslendi.

Bunu İşitenler: (Nerdesin ey Hüseyin'in kam ve intikamı?) diye herkesi ayaklanmağa davet ederek evlerden çıkmağa ve Kâ*b b. Ebî Kâ'b ve adam-larile çarpışmağa başladılar.

Nihayet, Kâ'm'ı ve adamlarını, tıkadığı yolu açmak zorunda bıraktılar, Muhtar'ın yanına gelip onunla birlikte karargâhına indiler.

Abdullah b. Kurad-ul Has'amî, Has'am'dan iki yüze yakın kişi ile Muh-tar'm yanına geldi.

Kâ'b b. Ebî Kâ'b, onların, keşidi kavrmından olduklarını anlayınca, kapadığı yolu, onlara —çarpışmaksızın— açmıştı.

Şibam Abdurrahman b. Şureyh, gecenin sonuna doğru gelerek Murad namazgahında toplandılar.

Abdullah b. Muti'in Sebî namazgahı semtinde vazifelendirdiği Abdurrahman b. Kays,

bunu haber alınca, onlara (Eğer, Muhtar'a katılmak istiyorsanız, Sebî namazgahı üzerinden geçmeyiniz!) diye haber gönderdi.

Muhtar'a bey'at eden on iki bin kişiden, verdikleri sözde durarak Muh-tar'ın yanında toplananlar, üç bin sekiz yüz kişiden ibaretti.

Muhtar, tan yeri ağarmadan önce onları savaş nizamına koyma işini bitirdi.»

Vâlibî der ki «Ayaklanma gecesi, ben, Humejd b. Müslim ve Numan b. EbîT Ca'd, Muhtar'ın evine vardık. Onunla birlikte karargâha gittik. Vallahi, Muhtar, tan yeri ağarmadan önce, askerlerini savaş nizamına koyma işi ni bitirdi. Sabah olunca, ileri geçip bize sabah namazını alaca karanlıkta kıldırdı.

Namazda Ennâziât ve (Abese ve tevellâ) sûrelerini okudu.

Biz; lehçesi, oTiun kadar fasih ve düzgün bir İmam veya cemâat dinlemedik!»

Abdullah b. Muti, namazgah halkına haber gönderdi vo mescide toplanmalarım emretti.

Râşid b. İyas'a (Halka seslen, mescide gelsinler!) dedi.

Münâdiler (Bu gece, mescidde bulunmayan kişiler için sorumluluktan kurtulmak yoktur!) diyerek seslendiler.

Halk, mescidde toplandı. Toplanınca, Abdullah b. Muti, Şebes b. Rib'î'yi üç bine yakın kişi ile Muhtar'ın üzerine gönderdi.

Râşid b. İyas'ı da, dört bin kişilik Emniyet kuvvetile gönderdi.»

Ebû Saîd-üs Saykal der ki: «Muhtar, sabah namazını kıldırınca, Süleyin oğullarile Berid sokağı arasında sesler yükseldiğini işittik.

Muhtar: (Şunların kimler olduklarını öğrenip bize kim bilgi verir?) diye sordu.

Ona (Allah, sana iyilikler versin. Ben, öğrenirim!) dedim.

Muhtar: (Fakat, böyle olmaz. Silahını bırak ta öyle git. İçlerine gir. Seyr ediyor gibi ol! Sonra, onların haberini bana getir.) dedi.

(Öyle yaparım!) dedim.

Müezzinleri, kamet getiriyoriarken, yanlarına sokuldum.

Şebes b. Rib'î'nin emrinde külliyetli sayıda süvariler vardı.

Şebes, süvarilerin başında, Şeyban b. Hureys-üz Zabî de, piyadelerin başında idi.

Müezzin, kamet getirince, ileri geçip arkadaşlarına namaz kıldırdı. (İzâ zülziletil'ardu züzâlehâ) sûresini okudu.

Kendi kendime: (Vallahi, ben, Allah'ın, onları sarsıntıya uğratmasını dilerim!) dedim.

İkinci rekâta (Vel'âdiyâtı dabhan) sûresini okudu.

Arkadaşlarından bazıları, ona (keski, bunların yerine daha uzun sûrelerden birer miktar okusaydm, daha iyi olurdu.) dediler.

Acele, Muhtar'ın yanına gelip Şebes ve eshabımın haberlerini eriştirdim.

O sırada Sfr b. Ebi Si'r-ül Hanefî, Murad tarafından atını tepip koşturarak geldi. Muhtar'a, kendisile birlikte bey'at etmiş olanların geceleyin Emniyet kuvvetlerinden korkarak gelmeğe muvaffak olamadıklarını söyledi.

Muhtar; İbrahim b. Eşter'i, dokuz yüz veya altı yüz atlı ve altı yüz piyade ile Râşid b. İyas'ın üzerine ve Nuaym b. Hübeyre'yi, üç yüz atlı ve altı yüz piyade ile Şebes'in üzerine gönderdi.

Onlara: (Gidiniz! Düşmanlarınızla karşılaşınız. Muzaffer olmadıkça veya ölmedikçe, dönmeyiniz!) dedi.

Nuaym b. Hübeyre, Şebes b. Reb'î'nin üzerine gönderildiği zaman, ben

de aralarında idim. Yanımda Si'r b. Ebî Si'r-ül Hanefî vardı.

Şebes b. Rib'î ve askerleriyle karşılaşp şiddetle çarpıştık,

Nuaym b. Ebî Hübeyre, Sir b. Ebî Si'r'i süvariler birliğine kumandan tayin etmişti. Fakat, o. piyade birlikleri içine gitti.

Güneş doğuncaya kadar onlarla çarpıştı.

Onları, kılıç darbelerimizle yarıp dağıttık ve evlerine kadar soktuk.

Şebes b, Rib'î birliklerine: (Ey kötü kokmuşlar! Siz ne kötü süvarilersiniz! Siz, kölelerinizden mi kaçıyorsunuz?!» diyerek seslenince, onlardan bir cemâat, sıçrayıp üzerimize saldırdı. Dağıldık ve. bozguna uğradık.

Nuaym b. Hübeyre ise, sebat etti ve şehid oldu.

Sj'r b. Ebî Si'r, onunla birlikte idi. Esir oldu. Ben de, Hassan b. Yah-düc'ün âzadhı Huleyd de, esir olduk.

Huleyd. iri yapılı, gövdeli idi.-

Şebes, Huleyd'e: (Sen, kimsin?) diye sordu.

Huleyd: (Hassan b. Yahdüc'ün âzadlısıyım!) dedi.

Şebes: (Ey Sünnet olmadık kadın'ın oğlu! Sen, Künâse'deki balık yahnisi satışını bıraktın da, böyle işlerle uğraşırısın ha! Ben, seai kılıcınla âzad edeceğim: vurunuz boynunu onun!)

dedi. Boynu vuruldu.

Şebes; Si'r b. Ebî Si'r-ül Hanefî'yi görünce, tamdı. (Sen, Hanife oğullarının kardeşisin galiba?) dedi. Si'r: (Evet!) dedi.

Şebes: (Yazıklar olsun sana! Se;ı, şu sürgünlere uymayı ne diye arzu ettin?! Allah, senin görüşünün belasını versin! Serbest bırakınız onu!) dedi.

Kendi kendime: (Adam, âzadlıyı öldürdü. Arabi, hürrü serbest bıraktı. Vallahi, benim âzadlı olduğumu anlarsa, beni de, öldürür!) dedim. Kendisine arz olduğum zaman, bana: (Sen, kimsin?) diye sordu. (Ben, Teymullâh oğullarından'ım!) dedim.

Bana: (Sen, Arabmısın, yoksa, âzadlımısın?) diye sordu.

(Hayır! Azadlı değil, Arab'ım! Ben, Ziyad b. Hasâfa Hânedanmdan'ım!) dedim.

(Ne güzel; Ne güzel! Şerefli, tanınmış kişilerin adını andın: Hemen git ev halkına kavuş!) dedi.

Kendi kendin*'. (Varâhi, arkadaşlarımın yanma gideceğim. Onlara kendim derd ortağı olapağım. Onlardan sonra, yaşamanın, Allah, belasını versin!) dedim.

Muhtar'm yanına varıp başımdan geçeni ona haber verdim.

Bana (Sus! Burası, söylenecek yer değildir!) dedi. . Şebes b. Rib'î, birlikleriyle gelip Muhtar'ı ve Ye2İd b. Enes'i kuşattı.

Abdullah b. Muti; Yezid b. Hâris'i, iki bin kişi ile Leham-ı Cerîr sokağı tarafından gönderdi. O sokakların ağzında durdular.»

Vâlibî der ki «Şebes b. Rib'î kumandasındaki süvariler bize iki kerre saldırdılar. Hiç bir kimse yerinden ayrılmadı,

Yezid b. Enes, bize: (Ey Ehl-i Beyt Taraf darları! Peygamberimizin Ehl-i Beytine olan sevginiz yüzünden şimdiye kadar öldürüldünüz. Elleriniz, ayaklarınız kesildi. Gözleriniz oyuldu! Hurma dallarına asıldınız!

Sizler ise, şimdi evlerinizde oturup düşmanınıza boyun eğiyorsunuz!

Şu kavm, bu gün size galebe çalacak olursa, vallahi, sizden gözleri kımıldayan hiç bir kimseyi sağ bırakmayacaktır! Onların, ancak, sizi, evlad ve zevcelerinizi öldürdüklerini, mallarınızı ellerinizden çekip aldıklarını göreceksiniz !

Ölmek, böyle olmaktan hayırlıdır.

Sizi kurtaracak, ancak doğruluk, sabır ve sebat göstermek, onların gözlerine mızrakları yanılmadan saplamak, başlarına kılıç darbeleri indirmektir!

Sizin gevşetmeniz, şiddet için; hazırlanmanız, saldırmak için olmalıdır. Sancağımı iki

kerre salladığım zaman, hücuma geçiniz!) dedi.»

Haris der ki «Hazırlandık ve saldırmağa âmâde hale geldik. Hayvanlarımıza sıçrayıp bindik. Kumandanın vereceği emri beklemeğe başladık.»

İbrahim b. Ester, Râşid b. İyas'a doğru gitmiş, onunla Murad oğulları semtinde karşılaşmıştı.

Râşid'in emrinde dört bin kişi vardı.

İbrahim b. Ester, arkadaşlarına (Şunların çokluğu, sizi korkutmasın!

Vallahi, nice kişi var ki, on kişiden hayırlıdır. Nice az topluluklar, Allâ-hın iznile, çok toplulukları yenmişlerdir.

Allah; sabr eden, güçlülere göğüs gerenlerle beraberdir!) dedi. Sonra da: (Ey Huzeyme b. Nasr! Sen, süvarilerle birlikte bulun!) diyerek atından inip kendisi piyadelerin yanında yürüdü.

iki taraf, birbirleriyle çarpışmağa giriştiler. Şiddetle çarpıştılar.

Huzeyme b. Nasr, Râşid'i görünce, saldırdı. Mızrağını saplayıp onu öldürdü

(Kabe'nin Rabb'ına and olsun ki Raşid'i Öldürdüm!) diyerek seslenince, Râşid'in adamları bozulup dağıldılar.

Râşid, öldürüldükten ve askerleri bozulduktan sonra İbrahim b. Ester'le Huzeyme b. Nasr, yanlarındaki kuvvetlerle Muhtar'a doğru gittiler.

İbrahim b. Ester; Numan b. Ebil Ca'd'i, Muhtar'a, zaferi ve Râşid'in öldürüldüğünü bildirmek üzere, müjdecî gönderdi.

Müjdecî gelip bunları haber verdiği zaman, Muhtar ve adamları tekbir getirdiler.

Vali Abdullah b. Muti, Hassan b. Fâid b. Bükeyr'i, iki bine yakın bir kuvvetle göndermişti.

İbrahim b. Ester; Huzeyme b. Nasr'i, Hassan b. Fâid'e karşı süvarilerle gönderdi.

Kendisi ise. Piyadelerle ilerledi. Daha mızrakları saplamağa, kılıçları oynatmağa başlar başlamaz, Hassan b. Fâid'in kuvvetleri bozuldu.

Hassan, bozulan halkı himaye için geri kalmıştı. Huzeyme b. Nasr, ona saldırdı. Onu görünce, tanıdı:

(Ey Haşsân b. Fâid! Vallahi, tammasaydım, aramızda akrabalık ta, olmasaydı, seni öldürmek istiyordum! Fakat, kurtuldun!) dedi.

Hassan, giderken, atından düştü. Halk, üzerine üşüşüp onu ortaya aldılar. Hassan, kılıcını sıyırıp bir müddet çarpıştı ve korunmağa çalıştı.

Huzeyme b. Nasr : (Ebû Abdullah! Ben, sana eman verdim. Sen, çarpışıp ta, kendini boş yere öldürme!) diyerek seslendi. Yanına gelip dikildi. Halkı, onun üzerinden geri durdurdu.

O sırada, oraya İbrahim b. Ester geldi. Ona: (Bu, amucamın oğludur. Kendisine emân verdim.) dedi.

İbrahim b. Ester: (İyi etmişsin!) dedi.

Huzeyme b. Nasr, Hassan b. Fâid'in atının buldurulmasını emr etti. At, bulunup getirilince, onu, onun üzerine bindirdi ve (Git, evine kavuş!) dedi.

İbrahim b. Ester ve arkadaşları, Muhtar'a doğru gittiler.

O sırada. Muhtar'la Yezid b. Enes, Şebes b. Rib'î'nin askerleri tarafından kuşatılmış bulunuyordu.

Sebha mevkiine doğru olan sokakların ağızları da, Yezid b. Haris kuvvetleri tarafından tutulmuştu.

Yezîd b. Haris; İbrahim b. Eşter'in, Şebes b. Rib'î'ye doğru gelmekte olduğunu görünce, onları önlemek istedi.

İbrahim, arkadaşlarından bazılarını Huzeyme b. Nasr'la birlikte Yezid b. Hâris'e doğru gönderip (Yezid b. Hâris'i oyala!) dedi. Kendisi ve geri ka-ian arkadaşları, Şebes b. Rib'î'ye doğru gitti.

Haris b. Kâ'b der ki «İbrahim b. Ester, bize doğru gelirken, Şebes ve arkadaşları ağır ağır geriliyorlardı.

İbrahim b. Ester, onlara yaklaşıncaya, saldırdı.

Yezid b. Enes, bizim de hücumu, kalkmamızı emr etti. Hücumu kalktık. Şebes ve arkadaşları bozulup dağıldılar. Küfe'nin evlerine kadar gerilediler.

Huzeyme b. Nasr da, Yezid b. Hâris'e saldırıp onu bozguna uğrattı. Sokakların ağızları halkla doldu.

Yezid b. Haris, sokakların ağızlarındaki evlerin damlarına okçular yerleştirmişti.

Muhtar, halk topluluğu içinde, Yezid b. Hâris'in bulunduğu mevkie doğru geldi.

Muhtar'ın arkadaşları, sokakların ağızlarına gelince, okçular tarafından okla tutuldular.

Küfe'ye, oradan girilmekten vaz geçildi.

Sebha mevkiinde bozguna uğrayan halk, Abdullah b. Muti'in yanına döndü.

Râşid b, İyas'ın öldürüldüğü haberini alınca, Abdullah b. Muti'in elleri,

iki yanına düştü, elleri böğründe kaldı.»

Yahya b. Hâni der ki «Âmr b. Haccac, Abdullah b. Muti'e: (Ey adam! Kalbin ümitsizliğe düşmesin. Ellerini yanlarına bırakma! Halkın yanına git! Onları, düşmanınla çarpışmağa davet et! Halkın sayısı çoktur. Hepsini de, seninle birlikte dir. O kadar halka karşı ayaklanan, ancak şu bir avuç azgın güruhudur. Vallahi, onlar, rüsvay ve mahv olacaklardır.

Halkı, onlarla çarpışmağa davet eden ilk kişi ben'im! Yanımdaki ve başkalarının yanındaki cemaatları hemen çarpışmağa davet edeceğim!) dedi.

Bunun üzerine, Abdullah b. Muti, halkın yanına gitti. Allah'a hamd-ü 3enâ ettikten sonra, şu konuşmayı yaptı :

(Ey insanlar! Şaşılacak şeylerden daha şaşılacak olanı, sizin kendinizden pek az sayıdaki bozuk dinli, sapmış ve saptırıcı bir topluluk karşısında âciz kalmanızdır.

Onların üzerine gidiniz. Ailelerinizi, onlardan koruyunuz. Şehrinizde onlarla çarpışınız. Ganimetlerinizi onlardan koruyunuz. Onların ellerine düşür-meyiniz. Aksi takdirde, vallahi, ganimetlerinize onlar ve ona katılanlar ortak olacaklardır-. Onlar, çoğalırlarsa, izzet ve şerefınız, hâkimiyetiniz elden gider, dininiz bozulur!) dedi.

Yezid b. Haris, Muhtar'm Küfe'ye girmesine mâni olunca, Muhtar, namazgah arkasından gitti.

Müzeynelerin, Ahmes'lerin ve Bankların evlerine kadar çıktı. Orada, onların mescidleri ve evlerine indi. Bunların evleri, Küfe evlerinden ayrı ve ayrılmış idi. Mahalle sakinleri, Muhtar'ı su ile karşıladılar. Muhtar, içmedi. Arkadaşları içtiler.

Arkadaşlarının tahminlerine göre: Muhtar, oruçlu idi.

Hemdandan Ahmer b. Hüdeyc, Abdullah b. Kâmil'e : (kanâatına göre: Emîr, oruçlumudur?) diye sordu.

İbn-i Kâmil (Evet! O, oruçludur!) dedi.

Ahmer (Keski, bu gün oruçlu olmasaydı, kendisi daha dinç olurdu.) dedi. İbn-i Kâmil (O, masumdur! O, ne yapacağını senden daha iyi bilir!) dedi. Ahmer (Doğru söyledin. Allâh'dan yarlığanmak dilerim!) dedi.

İbrahim b. Ester, Muhtar'a (Allah, onları hezimet ve mağlubiyete uğrattı. Onların kalblerine de, korku düşürdü.

Sen, şurada konakla. Bizi, gönder!

Vallahi, köşkte olanlardan başka hiç kimse, ne bize mâni olmak ister, ne de, imtina ve itiraz eder!) dedi.

Muhtar (Her zaif, yaşlı, hastalıklı olanlar burada otursunlar. Onlar için eşya ve yiyecekler de, koyunuz.

Bu mevziden, düşmanımıza karşı harekete geçersiniz.) dedi. Öyle yaptılar.

Muhtar, arkadaşlarım, Sebha mevkiinde olduğu gibi, savaş nizamına koydu.

İbrahim b. Eşter'i, öncü Birliği olarak ileri sürdü.

Beri yandan vali Abdullah b. Muti' de, Amr b. Haccac'ı iki bin kişi ile Sevriler sokağından üzerlerine gönderdi.

Muhtar, Yezid b. Enes'e çağırdı. Amr b. Haccac'la karşılaşmak üzere harekete geçmesini ona emir etti.

Yezid b. Enes, Amr b. Haccac'a doğru gitti.

Muhtar da, İbrahim b. Eşter'in arkasından hareket etti.

Höp birlikte ilerlediler.

Muhtar; Kalid b. Abdullah namazgahına gelince, durdu. İbrahim b. Eş-ter'e, Künâse tarafından Küfe'ye girinceye kadar ilerlemesini emir etti.

İbrahim b. Ester, ilerleyip İbn-i Muharriz sokağından çıktı. -O su'ada, Şimr b. Zilcevşen, iki bin kişi ile geldi.

Muhtar, ona, Saîd b. Münkız-ül Hemdânî'nin kumandasındaki kuvveti gönderdi.

Saîd b. Munkız, Şimr b. Zücevşen'le çarpıştı.

Muhtar, İbrahim b. Eşter'e de «Yüzünün doğrusuca ilerle!» diye haber gönderdi.

İbrahim b. Ester, Şebes sokağına kadar ilerledi.

O sırada, Nevfel b. Müsâhik, iki bine, daha doğrusu beş bine yakın bir kuvvetle geldi.

Çünkü, vahi Abdullah b. Muti', halka, İbn-i Musâhık'a katılmaları için nida ettirmişti.

Abdullah b. Muti, yerine, köşkte Şebes b. Rib'î'yi bırakarak kendisi, askerî birliklerle hareket etti vs Künase mevkiinde durdu.

İbrahim b. Ester, Abdullah b. Muti kumandasındaki kuvvetlerin yakmına kadar sokuknea. arkadaşlarına (İniniz!) dedi. İndiler.

Atlarınızın yanma yaklaşınız. Sonra, onlara, kılıçlarınızı sıyırıp yürüyünüz!

(Şebes b. Rib'î, Utbe b. Nühas Hanedanı, Eş'as Hanedanı, filanın Hanedanı, Yezid b. Haris'in Hanedanı geldi!) diye seslenerek sizi korkutmak isti-yeceklerdir. Korkmayınız,

Şunlar; vücutlarında kılıçlarınızın sıcaklığını his eder etmez, kurddan, keçinin ürküp kaçtığı gibi, Abdullah b. Muti'in başından dağılırlar!) dedi.

İbrahim b. Ester ve arkadaşları, atlarının yanına vardılar.

İbrahim b. Ester, eteklerini beline 5oktu. Gömleğini, cübbesile örttü. Sonra, arkadaşlarına (Saldırınız onlara! Feda olsun size amucalarım ve dayılarım!) dedi.»

Hasıra b. Abdullah der ki «Vallahi, onlar, çok geçmeden bozulup hezimete uğradılar. Birbirlerinin üzerine yığıldılar. Sokakların ağzı insanla yığıla .kaldı.

İbrahim b. Ester, İbri-i Müsâhık'a erişti, İbn-i Müsabık, atının gemini tutuyordu.

İbrahim b. Ester, kılıcım, onun başına kaldırdı.

İbn-i Müsahık (Ey İbnül'Eşter! Allah aşkına doğru söyle! Sen, ikimiz arasındaki intikam kininden dolayı mı, beni öldürmek istiyorsun?) dedi.

Bunun üzerine, İbrahim b. Ester, onun yolunu açtı, onu öldürmekten vazgeçti.»^[41]

Abdullah b. Muti'in Köşkte Kuşatılması ve Gizlice Kaçması :

Muhtar'ın kuvvetleri; Abdullah b. Muti'in bozulan, kaçan kuvvetlerini takip ederek Künase'ye, çarşılara, mescidlere girdiler.

Abdullah b. Muti'i de köşkte üç gün muhasara ettiler.

Abdullah b. Muti', köşkte bulunanların karınlarını üç gün yalnız un ile doyurdu.

Muhtar gelip köşkün çarşı tarafına kondu.

Köşk; İbrahim b. Ester, Yezid b. Enes, Ahmer b. Şumeyt kuvvetleri tarafından kuşatıldı.

Köşkü; İbrahim b. Ester, meseidle köşk-kapısı tarafından,

Yezid b, Eıesj Huzeyfe oğulları ve Rumîler sokağı tarafından,

Ahmer b. Şumeyt te Umâre ve Ebû Musa'nın evleri tarafından kuşattı.

Köşkün muhasarası, Abdullah b. Muti'i ve adamlarını sıkmağa başladı.

Abdullah b. Muti, durumu, yanındaki Küfe Eşrafı ile konuştu.

Şebes b. Rib'î, ona «Allah, Emire iyilikler versin!

Sen. kendini ve yanındakileri düşün.

Vallahi, onlar, ne senden, ne de yamndakilerden vaz geçerler!» dedi.

Abdullah b. Muti «Haydi, görüşlerinizi, düşüncelerinizi bana söyleyiniz?» dedi.

Şebes b. Rib'î «Benim görüşüm: çıkıp şu adamdan, ke.ıdın ve bizim için emân alman, kendini ve yanında bulunanları helak etmemendir!» dedi.

Abdullah b. Muti'«Vallahi, ben, ondan eman almayı hoş bulmuyorum.

Mü'minler Emîri Abdullah b. Zübeyr'in bütün Hicaz'da ve Basra toprağında işleri düzgündür» dedi.

Şebes «Öyle ise, sen, Küfe'de, kimsenin bilemeyeceği, bulamayacağı, iti-mad edilir bir dostunun yanına git. Bulduğun yer bilinmesin. Sonra da, oradan çık, git, adamına kavuş!» dedi.

Abdullah b. Muti"; Esmâ b. Hârice, Abdurrahman b. Muhamnef, Abdur-rahman b, Saîd b. Kays ve sair Küfe Eşrafına «Şebes b. RibTnin bana işaret ettiği bu görüş hakkında siz ne düşünüyorsunuz?» diye sordu.

«Onun sana işaret ettiği görüşten başka bizim bir görüşümüz yok!» dediler.

Abdullah b. Muti' «Öyle İse, acele etmeyiniz. Hele, akşam olsun.bakalım» dedi.

Hassan b. Fâid b. Bükeyr der ki «Üçüncü gün, akşam olunca, Abdullah b Muti bizi çağırdı.

Allah'ı, kendisine lâıyk olduğu vasıflarla zikr etti. Peygamber Aleyhisse-lâma Sala t-ü selâm getirdi. Sonra, şöyle konuştu:

(İmdi, bütün bunları, sizin rezillerinizi^, sefihlerinizin, hor, hakir ve soysuz olanlarınızın yaptığım biliyorum^

Bir veya iki kişiden başka sizin bütün Eşrafınızın, faziletli kişilerinizin dinleyip itaat ve nasihat, ettiklerini de- biliyorum.

Ben, bunu adamıma (Abdullah b. Zübeyr'e) arz edeceğim. Sizin itaatınızı ve Onun düşmanına karşı savaşınızı bildireceğim.

Nihayet, Allanın emri, yerine geldi.

Görüşlerinizi bana işaret ettiniz ve bildirdiniz. Şimdi, köşkten ayrılıp gitmeyi uygun gördüm!» dedi.

Şebes b. Rib'î «Allah, Seni hayırlı Emîrin mükâfatile mükâfatlandırısın! Sen, bizim mallarımıza el sürmedin. Eşrafımıza ikramlarda bulundun. Hakkımızda adamına öğüt verdin. Basma gelen, geldi. Vallahi, biz, Senden izin almadıkça, hiç bir zaman ayrılmayız!» dedi.

Abdullah b. Muti «Allah, sizî hayırla mükâfatlandırısın!» dedikten sonra köşkten ayrılıp Rumîler geçidine doğru gitti. Ebû Mûsâ-el Eş'Arî'nin evine girdi. Orada

Muhtar'ın, Küfe'de Duruma Hâkim Olup İdareyi Ele Alması :

Abdullh b. Muti'in adamları köşkün kapısını açıp «Ey îbn-ül Ester! Biz, emniyette miyiz? Hepimize emân veriliyor mu?» diye sordular.

İbn-i Ester «Sizler emniyettesinizdir!» dedi.

Köşkün içindekiler dışarı çıkıp Muhtar'a bey'at ettiler.

Muhtar, köşke girdi. Geceyi orada geçirdi.

Halkın Eşrafı mesçidde ve köşkün kapısında sabahladılar.

Muhtar, mescide gelip minbere çıktı. Allah'a hamd ü sena ettikten sonra şu konuşmayı yaptı:

«Hamd olsun O Allah'a ki dostuna yardım, düşmanına hüsrana va'd etmiş ve zamânın, dünyanın sonuna kadar da va'd'ini, hükmünü yerine getirmeyi gerekli kılmıştır.

Allah'a karşı yalan uyduran herkes, muhakkak hüsrana uğramıştır. Tâhâ: 61)

Ey insanlar! Hakka arka çeviren, karşı koyan, hakkı yalan sayan, haktan yüz çeviren bizden uzak ve kahr olsun!

Ey insanlar! Giriniz ep doğru bir bey'atla bey'at ediniz.

Semayı yuvarlak bir tavan, yeri de yürünmeğe elverişli geniş yollarla bir döşek gibi yapan Allah'a and olsun ki: siz, Ali b. Ebî Talib ve Ali Hânedan na bey'attan sonra böyle bir hidayet bey'atı yapmadınız!» diyerek minberden indi ve köşke girdi.

Halkın Eşrafı da, Muhtar'ın huzuruna girdiler.

Muhtar, elini onlara uzattı. Muhtar'a bey'ata başladılar.

Muhtar «Allah'ın Kitabına, Allah'ın Peygamberinin Sünnetine sarılmak, Ehl-i Beyt'in kanlarını aramak, intikamlarını almak, haramları helallaştırıcı-Iarla çarpışmak, zaiflerden zalimlerin zulmünü kaldırmak üzere bana bey'at ediniz!

Biz, bizimle çarpışanlarla çarpışır, bizimle sulh olanlarla sulh oluruz!» diyor, herkes «Evet!» diyerek ona bey'at ediyordu.

Muhtar, halka ve Eşrafa karşı iyi davranılmasını adamlarına tavsiye etti. [43]

Abdullah b. Muti'in, Küfe'den Kaçmasına Yardım Edilmesi :

Abdullah b. Kâmil. Muhtar'a «Vali Abdullah b. Muti'in, Ebû Musa-el Es. arî'nin evinde saklı bulunduğunu öğrendim» dedi.

Muhtar, ona bir şey söylemedi.

Abdullah b. Kâmil, sözünü üç kerre tekrarladı. Yine cevap vermedi. Dördüncü ihbarını da, cevapsız bıraktı.

İbn-i Kâmil, bundan, Muhtar'ın onu yakalamağa muvafakat etmediğini anladı.

Abdullah b. Muti, önceleri Muhtar'ın dostu idi.

Akşam olunca, Muhtar, Abdullah b. Muti'e yüz bin dirhem gönderdi ve «Bununla, yol hazırlığım gör ve hemen çık, git. Çünkü, senin bulunduğun yer, bilindi.

Sanıyorum ki: Küfe'den çıkıp gitmene elinde paranın bulunmaması engel oluyor» dedi. [\[44\]](#)

Küfe Beytüimal'ındaki Paraların Mücahidler Arasında Bölüştürülmesi :

Muhtar, Küfe Beytüimal'ında dokuz milyon dirhem bulmuştu. Kendisile birlikte çarpışmaya katılan ve Abdullah b. Muti'i köşkte kuşatan üç bin sekiz yüz kişiden her birine beş yüzer dirhem verdi.

Köşkün kuşatılmasından sonra gelen altı bin kişiye de ikişer yüz dirhem verdi. [\[45\]](#)

Muhtar'ın, Küfelilere Adaletle ve Küfe Eşrafına İyi Muamele etmesi :

Muhtar, halkı iyi karşıladı. Onlara adalet gösterdi. Güzel davrandı. Küfe Eşrafına da, yakınlık gösterdi. Onlarla oturup kalkmağa, görüşüp konuşmağa başladı. [\[46\]](#)

İçten Ve Dıştan Teşkilatlanma, Küfe Hükümetinin Kuruluşu :

Muhtar; Abdullah b. Kâmil'i, Küfe Emniyet Amirliğine, Ureyne'nin âzad-ı Keyvan Ebû

Amre'yi Muhafız Gücü Kumandanlığına tayin etti.

Muhtar, ilk önce, İbrahim b. Eşter'in kardeşi Abdullah b. Hâris'i, Sancak bağlayıp Ermeniye üzerine gönderdi.

Muhammed b. Uirieyr-til .Utarid'i Azerbeycan'a gönderdi.

Abdurrahman b. Saîd b. Kays'i, Musul'a; İshak b. Mes'ud'u, Medain'e ve Çuha topraklarına; Kudâme b. Ebî İsa'yı Bühkuba, zül'âlâ'ya; Muhammed b. Kâ'b b. Karaza'yı Bühkub Zül'evsat'a; Habib b. Munkız-üs Sevrî'yi Bühkub Zül'esfel'e; Sa'd b. Huzeyfe'yi bin Süvari ile Hulvan'a gönderdi.

Her ay, süvarilere bin dirhem harcamasını, Kürtlerle çarpışmasını ve yollarda oturmalarını emr etti.

Toplayacakları Zekât ve Haraç hayvanlarını, palan, yular ve sairelerilu birlikte Hulvan'a. Sa'd b. Huzeyfe'ye taşımaları için de, dağ bölgelerindeki Zekât ve Haraç Memurlarına yazarak emr etti.

Muhtar, Küfe'de duruma hâkim olup yerleştikten ve etrafa valilerini gönderdikten sonra, sabah ve akşam halk için Adalet Meclisi (Mahkemesi) kur du. Dâvalara bakmağa başladı.

«İşlerimin çokluğu, beni, halk arasında hüküm vermekten alıkoyuyor!» diyerek halk arasında adalet işlerine bakmak üzere Kadı Şurayh İçin meclis kureju.

Kadı Şurayh. korkusundan, hastalığını ileri sürerek bu vazifeyi üzerine almaktan kaçındı.

Kadı Şurayh'ın, Hz. Osman tarafdarı olduğunu, Hucr b. Adiy aleyhine şahidlik ettiğini, Hâni b. Urve'nin, kabilesine eriştirmesini istediği şeyi eriştirmediyini söylüyorlardı.

Hz. Ali de. onu kadılıktan azl etmişti.

Muhtar, onun aleyhinde söylenenleri işitip halkın onu yerdiklerini, ken-

dişinin de. hastalığım İleri sürerek kadılıktan kaçındığını gprünce, onun yerine Abdullah b. Utbe b. Mes'ud'u tayin etti.

Abdullah b. Utbe, hastalanınca, onun yerine Abdullah b. Malik-üt Tâî'yi getirdi. [\[47\]](#)

İbn-i Ziyad'm Kuvvetlerle Yapılan İlk Çarpışma :

Ubayeduliâh b. Ziyad; büyük bir ordu ile Musul üzerine yürüyünce, Muh-tar'm Musul Anıl'i Abdurrahman b. Saîd b. Kays, Muhtar'a: «İbn-i Ziyad'ın, süvari ve piyade kuvvetlerle Musul toprağına girdiyini haber aldım. Ben, Tekrit'e kadar çekildim.

Bu husustaki re'yin. emrin ne ise, bana gelsin! Vesselâmü aleyk!» diye yazdı.

Muhtar, Musul Âmili Abdurrahman b. Saîd'in yazısına yazdığı karşılıkta şöyle dedi:

«İmdi, yazın bana erişti. Zikr ettiğin her şeyi anladım. Tekrit'e kadar çekildiğine isabet ve iyi etmişsin.

İnşaallâlı, enirim sana gelecektir. Emrim gelinceye kadar, bulunduğun yerden ayrılma. Vesselâmü aleyk!»

Bunun üzerine, Muhtar, Yezid b. Enes'i çağırdı.

«Ey Yezid b. Enes! Kilen, bümiyen gibi değildir. Hak ta, bâtıl gibi değildir.

Ben, senin hakkında yalanlanamayacak bir takım haberler alıyorum- Biz Mü'minlerin iyilikleri, kötülüklerini bastırır.

Senin üstün vasıflı atların vardır.

Musul'a git. Musul'un aşağılarına kadar in. Ben, seni, ard arda piyadelerle desteklerim» dedi.

Yezid b. Enes «Benimle birlikte, seçeceğim üç bin süvari gönder. Piyadeye ihtiyaç duyarsam, sana yazarım» dedi.

Muhtar «Git Allah'ın ismile! Süvarilerden istediğini seç. götür!» dedi. Yezid b. Enes. üç bin süvari seçti.

Medineli süvarilerin üzerine Numan b. AvF'ı,

Temim ve Hemdan süvarilerinin üzerine Asım b. Kays'ı,

Mezhic ve Esed süvarilerinin üzerine Verka' b. Âzib'i,

Rebâa ve Kinde süvarilerinin üzerine de Si'r b. Ebî Si'r'i kumandan tayin etti.

Muhtar ve halk, onları uğurladılar.

Muhtar, Ebû Musa Deyr'ine varınca, Yezid b. Enes'le veda'laşıp Küfe'-ye döndü. Dönerken, ona «Düşmanınla karşılaşınca, onları, bekleme, fırsat bulur bulmaz, gecikmeden hücumla geç!

Bana, İler gün, haberin gelsin!

Yardıma ihtiyaç duyarsan, bana yaz. Seni, yanımda bulunanlarla desteklerim.

Benden yardım beklemeyecek olursan, pazunu sık, sertleştir. Askerini ağırla, hoş tut. Düşmanını da korkut!» dedi.

Yezid b. Enes «Sen, bana yalnız duan ile yardım et, yeter!» dedi.

Halk da «Allah, senin dostun, sevgilin olsun, seni desteklesin!» diyerek Yezid b. Enes'le vedalaştılar.

Yezîd b. Enes, onlara «Allâh'dan, benim için Şehidlik dileyiniz.

Vallahi, İbn-i Ziyad kuvvetlerine kavuşacak olursam, bana yardım değil, inşaallâh Şehidlik nasib olur!» dedi.

Muhtar, Musul Amili Abdurrahman b. Said'e şöyle yazdı:

«İmdi, inşaallâh, sen, Yezîd b. Enes'le Musul illeri arasından çekilivere-sin. Vesselâmü aleyk!»

Yezid b. Enes, süvarilerile yoluna devam ederek Musul topraklarına girdi.

İbn-i Ziyad, Yezid b. Enes'in Küfe'den üç bin süvari ile geldiğini casusları vasıtasile haber alınca «Ben, ona karşı binlercesini gönderirim!» dedi "ve Rebia b. Muhârik'la Abdullah b. Hamle'yi çağırdı. Onları, üçer bin süvari ile yola çıkardı.

Önce, Rebîa b. Muhânk'ı, sonra da, onun arkasından Abdullah b. Hâm-le'yi gönderdi. Gönderdikten sonra onlara «Hanginiz İleri geçecek olursa, o, o birinin âmiri olacaktır.

Her ikiniz birlikte giderseniz, yaşça büyük olanınız, diğerine ve cemaata âmir olacaktır!» diye yazdı.

Rebîa b. Muhârik, ötekini geçip Yezîd b. Enes'in bulunduğu yere erişti.

Yezîd b. Enes, ağır hasta idi. Merkep üzerinde bulunuyor, piyadeler, onun sağından, solundan bacaklarını ve kollarını tutarak yürüyorlardı.

Yezîd b. Enes, her kabile birliğinin önünde duruyor ve '«Ey Allah'ın askerleri! Sabr ediniz ki, ecr kazanasınız. Düşmanınız karşısında sabr ve sebat gösteriniz ki, zafere eresiniz!

Şeytanların dostlarıyla çarpışınız!

Şüphesiz yok ki, Şeytan'ın tuzağı zayıftır--

Eğer, ben Ölürsen, Emir ve Başkumandanınız Verka' b. Âzib'dir.'

O, öldüğü zaman, Emîr ve Başkumandanınız, Abdullah b. Damre'dir!

O da, ölecek olursa, Emîr ve Başkumandanınız Si'r b. Ebî Si'r'dir!» dedi.

Abdullah b. Damra'yı sağ kol kumandanlığına, Si'r b. Ebî Si'r'i, sol kol kumandanlığına, Verka' b. Azib'i de, süvari birliği kumandanlığına tayin etti.

Kendisi, piyadeler arasında bir sedire oturtuldu.

Yezid b. Enes «Harp meydanında onlarla çarpışmağa gidiniz! Beni de, piyadeler arasında ilerletiniz.

Artık, ister Emîrînin yanında çarpışınız, ister onu bırakıp kaçınız!» dedi.

Hicretin altmış altıncı yılı Zilhicce ayının Arefe günü savaşmağa hazırlandılar.

Yezid b. Enes «Şöyle şöyle yapınız!» diyor, öyle yapılıyor, tekrar tekrar emirler veriyor, ızdırabı şiddetlenince, konuşamıyordu.

Güneş doğmadan, Rebîa b. Muhârik'in sol kol kuvvetleri, Yezid b. Enes'in sağ kol kuvvetlerine saldırdı. Şiddetli bir çarpışma başladı.

- Yezid b. Enes'in sağ kol kuvvetleri de Rebîa b. Muhârik'in sol kol kuvvetlerine saldırdı.

Rebîa b. Muhârik'in her iki kol kuvvetleri bozulup hezimete uğradılar. Verka' b. Âzîb de, süvarilerle birlikte hücumla geçti. O da, onları bozdu.

Kuşluk vakti olmadan, Rebîa b. Muhârik kuvvetlerinin hepsini bozguna uğrattılar¹, karargâhlarını kuşattılar.

Mûsâ b. Amir der ki «Rebia b. Muhârik'im yanına kadar vardık. Adanılan, bozguna uğramış, başından dağılmışlardı. Rebîa b. Muhârik, atından inmiş (Ey hak dostları! Ey İştîen ve İtaat edenler! Bana doğru geliniz! Ben, İbn-İ Muhârik'im! diyerek sesleniyordu.

Ben, çocuktum. Korktum ve olduğum yerde durdum. Abdullah b. Verka' üe Abdullah b. Damra, onun üzerine saldırarak onu öldürdüler.»

Rebia b. Muhârik'm askerleri arasında bulunmuş olan Amr b. Mâlik te der ki:

«Ben, çocuktum. Rebîa b. Muhârik, bizi güzelce harp nizamına koydu.

Sağ kola amucamın oğlunu, sol kola da, Abd-i Rabbih-üs Sülemî'yi kumandan tayin etti.

Rebîa b. Muhârik, süvariler ve piyadelerle harekete geçti.

(Ey Şamlılar! Siz, ancak, kaçak kölelerle çarpışacaksınız! Onlar, îslâmi-yftti bırakmışlar ve ondan ayrılmışlardır.

Onlardan korkmak, yoktur. Onlar, Arapça da konuşamazlar!) dedi.

Vallahi, ben, onların böyle olduklarım sanmıştım. Nihayet, onlarla çarpıştık. Bozulduk ve ric'at ettik.

Abdullah b. Hamle, rastlayıp bizi geri çevirdi. Sabah namazını kıldık. Harp nizamında harekete geçtik.

Sağ kola Zübeyr b. Hureyme, sol kola İbn-ül'Ukaysır kumanda ediyordu.

Süvariier ve piyadeler ilerlemeğe başladılar.

Bu, Kurban Bayramı gününde idi. Şiddetle çarpışmağa koyulduk.

Yine, kötü bir hezimete, bozguna uğradık. Bizi, pek çok öldürdüler. Karargâhımızı kuşattılar.

İbn-i Ziyad'ın yanına dönüp başımıza geleni, uğradığımız felâketi ona anlattık.»

Musa b. Âmir de, son karşılaşmayı ve bozgunu şöyle anlatır:

«Abdullah b. Hamle, Rebîa b. Muhârîk'm bozulan, sınan askerlerini geri çevirdi.

Günün başlangıcında iki taraf süvarileri birbirlerine saldırdılar.

So.ıra, yerlerine döndüler.

Öğle namazını kıldık.

Yine çarpıştık ve onları bozduk.

Abdullah b. Hamle, inip kaçan adamlarına: (Ey işiten ve itaat eden cemâat!) diyerek sesleniyordu.

Abdullah b. Kurad saldırarak Abdullah b. Hamle'yi öldürdü. Karargâhlarını ve içindekileri kuşattık.

Yezîd b. Enes'e, üç yüz esir getirildi. Bunlar hakkında ne yapılacağı, kendisinden soruldu.

Yezid b. Enes, onların boyunlarının vurulmasını elile işaret etti. Onlar, başka bir yere götürülüp öldürüldüler.

O gün, akşam olunca,, Yezid b. Enes öldü. Cenaze namazım, Verka' b. Âzib kıldırdı ve onu defn etti. [\[48\]](#)

Verka' b. Âzib'in Askerleri Toplayıp Oradan Geri Dönmesi

Verka;! b. Âzib, Yezîd b. Enes'in ölümüyle arkadaşlarının ellerinin yanlarına düştüğünü,, maneviyatlarının sarsıldığını görünce «Ey kavmim! İbn-i Ziyad'm, Şamlılardan seksen bin kişi ile bize doğru gelmekte olduğucu haber aldım.

Siz, bu hususta ne düşünüyorsunuz?» diye sordu.

Bazıları cevap vermeden yavaşça birer tarafa sıvışıp gittiler.

Verka' b. Azib, kabile Reislerini ve süvari arkadaşlarını yanına çağırdı. Onlara: «Ey şu toplanan kişiler! Size haber verdiğim şey hakkında, 3İz ne düşünüyorsunuz? Ben de, sizlerden bir kişiyim. Görüş itibarile de, sizden üstün değilim. Siz, bana görüşlerinizi işaret ediniz.

İbn-i Ziyad; Şamlıların uluları, süvarileri ve Eşrafı da, dahil olmak üz-re büyük bir ordu ile size doğru gelmektedir.

Onun karşısında dayanabilecek kudretin bizde bulunduğunu sanmayorum.

Esasen, Emir ve Başkumandanımız Yezid b. Enes de, Ölmüş, içimizden bir taife ise, bizden ayrılıp gitmiştir.

Eğer, biz, İbn-i Ziyad'ın leşkerleri İle karşılaşmadan ve onlar, bizden haber almadan dönüp gidersek, bizim, onlardan ancak Emîr ve Başkumandanımızın Ölümü sebebiyle döndüğümüze, ayrıldığımızı kanâat getirirler.

Hem onlar, Emîr ve Başkumandanlarını öldürdüğümüzden dolayı da, bizden korkar dururlar.

En iyisi; biz, adamımızın Ölümünü bahane ederek dönelim. Bu gün, onlarla karşılaşmamız, bizim için tehlikeli olur.

Eğer, biz, bu gün onlarla karşılaşır, bozulursak, bundan önceki gün onları bozguna uğratmış olmamızın da, bize hiç bir faydası kalmaz» dedi.

Arkadaşları: «Sen, ne güzel düşündün. Geri döndür bizi! Allah,, seni rah-metile esirgesin!» dediler ve hemen oradan geri döndüler.

Onların geri döndüklerini, Muhtar ve Küfeliler işittiler ve sarsıldılar.

İşin iç yüzünü bilmiyorlar, Yezid b. Enes ölünce, askerlerinin hezimete, bozguna uğradığını sanıyorlardı.

Muhtar'ın Medain'deki Âmili, casusunu Muhtar'a göndererek işin iç yüzünü bildirdi. [\[49\]](#)

İbrahim b. Eşter'in, İbn-i Ziyad'la Çarpışmağa Gönderilmesi :

Muhtar, durumu öğrenince, İbrahim b. Eşter'i çağırdı ve: «Git, Yezid H. Enes'in askerine kavuş! Onları geri çevir. Birlikte düşmanını karşıla! [\[50\]](#)

Sen, vallahi, fâsık Ubeydullâh b. Ziyad'ı, yahut Husayn b. Nümeyr'i muhakkak öldüreceksin. Allah, onların leşkerlerini sana bozduracaktır!» dedi. Ona yirmi -bin kişi seçip verdi ki Faris oğullarından Küfemde oturan ve Ham-ra\ diye anılanların büyükleri de, bunlar arasında idiler. [\[51\]](#)

İbrahim b. Ester gidip A'yen Hamamı mevkiinde karargâhını kurdu. [\[52\]](#)

Küfe Eşrafının, Muhtar Aleyhinde Ayaklanmaları :

Yezid b. Enes'in ölüm haberi Küfe'ye erişince, Küfe Eşrafı, Muhtar aleyhinde konuşmaya daldılar :

«Yezid b. Enes, ölmemiş, öldürülmüştür!» dediler. Onun kasidsiz olarak öldüğüne inanmadılar.

«Vallahi, şu adam (Muhtar) bizim rızamız olmadan, bize amirlik ediyor.

Kötü âzadlılarımızı hayvanlara bindirmekte, Haraç ve ganimetlerimizi onlara vermekte ve yedirmektedir.

Kölelerimizi, yetimlerimizi, dullarımızı bizlere isyan ettirmekte ve kızdırmaktadır.

Biz, büyüğümüzün evinde toplanalım, gereğini düğüneüm» diyerek Şebes b. Rib'î'nin evine vardılar.

Şebes; cahiliyye devrinde de, İslâmiyet devrinde de, kabilesinin Reisi idi.

Şebes, evinde toplanan arkadaşlarına namaz kıldırıdıktan sonra araîarm-da yukanki konuşmalara benzer konuşmalar yapıldı.

«Muhtar'm, âzadlı kölelere gan-imetten pay ayırması kadar büyük suç olamaz!» dediler.

Şebes «Bırakınız beni, onun yanma varıp bir görüşeyim bakayım» dedi. Gitti Muhtar'ın huzuruna çıktı. Arkadaşlarının hoşlanmadıkları, aralarında konuştuıkları şeylerden hiç birini bırakmayıp hepsini Muhtar'a anlattı.

Sonra, köleler meselesini açtı.

Muhtar «Ben, onu kendilerine havale ediyor, bırakıyorum» dedi.

Şebes, âzadlı köleler meselesini açtı ve «Allah'ın, şu memleketlerden bize ganimet olarak verdiği şeyler arasında bulunan ve sadece bu yoldaki ecir, sevab ve şükre ermeyi umarak âzad ettiğimiz kölelerimizi şen, ganimetleri^ mizde bizim ortaklarımız yaptın!?» dedi.

Muhtar «Ben, âzadlı kölelerinizin işini size bırakayım.

Ganimetlerinizi aranızda bölüştüreyim., Senin hemşehrilerin, benim yanımda Ümeyye oğulları ve tbn-i Zübeyr kuvvetleriyle çarpışacaklar mıdır? ve ^bu hususta bana Allah ahdile söz verecekler mî. ve sözlerinde duracaklarına, beni tatmin edecek şekilde yemin edecekler midir?» dedi.

Şebes «Bilmiyorum. Arkadaşlarımla yanma bir varayım bakayım. Fakat, her halde, onlar, bunu hoş karşılamazlar» dedi ve gitti. Bir daha Muhtar "m yanma dönmedi.

Küfe Eşrafı, Muhtar'la çarpışmak hususunda söz ve iş birliği yaptılar.

Şebes b. Rib'î,.Şimr b. Zilcevşen, Muhammed b. Eş'as ve Abdurrahman b. Saîd b. Kays

birlikte Kâ'b b. Ebî Kâ'b-ül Has'amî'nin yanına vardılar.

Şebes; Allah'a hamd-ü sena ettikten sonra söze başladı. Muhtar'la çarpışmak üzere söz birliği yaptıklarını ona haber verdi. Kendisinin de, buna muvafakat etmesini istedi ve «Muhtar; bize, rızamız olmaksızın hüküm ediyor. Kenişini, bize, Muhammed b. Hanefiyye'nin gönderdiğini söylüyor. Biz, Muham-med b. Hanefiyye'nin böyle bir şey yapmayacağını biliyoruz.

Muhtar; bizim ganimetlerimizi âzadlı kölelerimize yediyor, kölelerimizi, yetimlerimizi ve dullarımızı bizim karşımıza çıkarıyor, onları bize kızdırıyor. Salih, geçmişlerimize sövdürüyor!» dedi.

Kâ'b b. Ebî Kâ'b, onlara «Merhaba!» dedikten sonra, davetlerine hemen icabet etti.

Küfe Eşrafı kalkıp Abdurrahman b. Muhammed'in yanına gittiler. Onu da, Muhtar'la çarpışmağa davet ettiler.

Abdurrahman b. Muhammed, onlara «Ey şu gelen kişiler! Eğer, siz, beni dinlerseniz, onunla çarpışmağa kalkmayınız!» dedi.

«Niçin?» diye sordular.

Abdurrahman b. Muhammed «Çünkü, ben, sizin darma dağın olmanızdan, anlaşmazlığa düşmenizden, birbirinizi rezil ve rüsvay etmenizden korkarım.

Vallahi, sizin en cesaretlileriniz, en iyi süvarileriniz o adamın yakındadır. Filan, filan kişiler onun yanında değiller midir?

Sonra; sizin köleleriniz, âzadlılarınız da, onun yanındadır.

Sizin köleleriniz ve âzadlılarınız ise, size kargı son derecede kızgın ve düşmandırlar.

Demek ki o, sizinle Arap cesareti ve acem adâvetile çarpışacaktır!

Eğer, biraz beklerseniz, ona Şamlıların gelmesi veya Basrahları getirmesi yetecektir!

Siz, sizden başkası ile onun hakkından gelmeğe bakınız. Düşmanlığı ve çarpışmayı aranızda yapmayınız!» dedi.

Küfe Eşrafı, ona «Allah aşkına, üzerinde görüş birliğine vardığımız bir şeyde bize aykırı davranma! Görüşümüzü bozup dağıtma!» dediler.

Abdurrahman b. Muhammed «Ben, nihayet sizlerden bir kişiyim. Siz, isterseniz, onunla çarpışmağa gidebilirsiniz» dedi.

Küfe Eşrafı, birbirlerine sık sık gidip gelmeğe başladılar.

«Ayaklanmak için, İbrahim b. Eşter'in, onun yanından ayrılıp gitmesini bekleyiniz!» dediler.

Bunun üzerine, Muhtar'a karşı ayaklanmayı, İbrahim b. Eşter'in Sabat'a varıp erişmesine kadar geciktirdiler.

İbrahim b. Ester, Sabat'a vardığı sırada;

Abdurrahman b. Saîd b. Kays kumandasındaki kuvvetler, Sebi' namazgahına,

Zahr b. Kays ve İshak b. Muhammed b. Eş'as, Kinde namazgahına,

Kâ"b b. Ebî Kâ'b, Bişr namazgahına,

Beşir b. Cerîr b. Abdullah, Becile'ye gitti.

Abdurrahman b. Muhamnef, Muhamnef namazgahına gitti.

İshak b. Muhammed b. Eş'as'la Zahr b. Kays, Abdurrahman b. Sa'd'in Sebi' namazgâhındaki karargâhına katıldılar.

Becile ve Has'am kabileleri de, Abdurrahman b. Muhamnef in karargâhına gittiler.

Şimr b. Zilcevşen, Kays'ta Selûl oğulları namazgahına kondu.

Şebes b. Rib'î, Hassan b. Fâid, Rebia b. Servan Mudar'lardaki Künâse'ye kondular.

Haccar b. Ebcor, Yezid b. Rûveym, Temmârîn ile Sebha arasına,

Amr b. Haccac, Mezhic kabilesinden kendisine uyanlarla birlikte Murad namazgahına kondu.

Amr b. Haccac, Yemenlilere «Bizim yanımıza geliniz!» diye haber gönderdi. Onlar, gelmekten kaçındılar.

Muhtar, Küfe Eşrafının böyle Sebi' namazgahı çevresinde toplandıklarını haber alınca, Amr b. Tevbe'yi acele İbrahim b. Eşter'e gönderdi ve «Yazımı, eline alır almaz yanındaki bütün kuvvetlerle bana gel!» diye yazdı.

Muhtar, ayaklanan Küfe Eşrafına elçi gönderip «Ne istediğinizi bana bildiriniz. Ben, sizin her istediğinizi yapacağım!» dedi.

Küfe Eşrafı «Biz, senin, yanımızdan ayrılıp gitmeni istiyoruz!

Sen. kendini, Muhammed b. Hanefiyye'nin gönderdiğini söylüyorsun. Halbuki, O, seni göndermemiştir!» dediler.

Muhtar, onlara «Siz, tarafınızdan Muhammed b. Hanefiyye'ye bir heyet gönderiniz. Ona, ben de bir heyet göndereyim. Bu işin açıklığına kavuşmasını bekleyiniz!» dedi.

Muhtar, bu teklifle onları, İbrahim b. Ester gelinceye,kadar oyalamak istemişti. Kendi adamlarına da, Küfelilerden ellerini çekmelerini ve onlara bir tecavüzde bulunmamalarını emr etti.

Küfeliler, bütün sokak ağzlarını tuttular. Ne Muhtar'a, ne de onun adamlarına su saldılar. Muhtar'la adamları tarafına, haberleri olmadan pek az miktarda su geçtiği oluyordu.

Abdullah b. Sebi', çarpışmak için meydana çıktı.

Şâkir, onu karşıladı ve onunla şiddetle çarpıştı. Meydana çıkan Ukbe b. Tarık'ı da, bir müddet çarpışarak yüz geri etti.

Abdullah b. Sebi', Yemenlilerle birlikte Sebi' namazgahına kondu.

Şimr b. Zilcevşen, Yemenlilerin yanına varıp onlara «Siz, bu yerde toplandınız, İki namazgahtaki kuvvetler tek yönden çarpışma yapacağız ve size ben kumanda edeceğim! Aksi takdirde, vallahi, şu yerde çarpışmam!» diyerek Selul oğulları namazgâhındaki kavminin yanına gitti. [\[53\]](#)

İbrahim b. Eşter'in, Küfe'ye Dönüp Ayaklanmayı Bastırması :

Muhtar'ın, İbrahim b. Eşter'e gönderdiği elçisi, günlerden bir gün, öğleden sonra ona erişti ve:

«Hemen Küfe'ye dönünüz!» diye seslendi.

O günün akşamraa kadar olan kısmında dönüşe devam ettiler. Akşamleyin inip yemeklerini yediler. Hayvanlarını biraz dinlendirdiler.

Sonra, bütün gece yola devam ettiler. Sur'da sabah namazını kıldılar. O gün ikindiye kadar yola devam ettiler. İkindi namazını Bâbü'l'cıs'r'de kıldılar. Geceyi mescidde geçirdiler.

Üçüncü günü sabahında Muhtar'ın yanına geldiler.

Şebes b. Rib'î, oğlu Abdulmü'min'i, Muhtar'a göndererek «Biz, senin ka-bilendeniz ve sağ eliniz!

Hayır! Vallahi, biz, seninle çarpışmayacağız. Bize itimad et ve bu hususta bizden kesin söz al!» dedi.

Halbuki, o, Muhtar'la çarpışmak fikrinde ve kararında idi. Ona hile ediyordu.

Sebi' namazgahında toplanan Yemealiler, namaz vakti girince, kendi adamlarını İmamlığa geçirdiler. Bütün kabile Reisleri; Yemen kabile Reislerinin böyle kendi adamlarını İmamlığa geçirmelerini iyi karşılamadılar.

Abdurrahman b. Muhammed «İşte, ilk anlaşmazlık!

Siz, içinizden seçeceğinizi ve kabul edeceğinizi İmamlığa geçiriniz.

Kabileniz içinde Küfelilerin en büyük Kari'i (mutahassıs Kur'ân okuyucusu) olan Büceyle'den Rifâa b. Şeddâd-ül Fityânî namazınızı kıldırsın!» dedi. Öyle yaptılar.

Rifâa, vak'anm sonuna kadar onlara namazlarını kıldırmaktan geri durmadı.

Muhtar, çarşıda askerlerini savaş nizamına koydu. O zaman, çarşıda bina yoktu.

Muhtar, İbrahim b. Eşter'e «İki fırkadan hangisinin üzerine yürümeyi daha çok istersin?» diye sordu.

İbrahim b. Ester «Hangisi olursa olsun, benimçin makbuldür!» dedi. Muhtar, bir müddet düşündü. Kendisi, ileri görüşlü bir kimse idi.

İbrahim b. Eşter'i, kavminin karşısına çıkarmayı uygun görmedi.

Ona «Sen, Künâse'deki Mudar'ların üzerine yürü! Onlara, Şebes b. Rib'î ve Muhammed b. Ömer b. Utârid kumanda etmektedir.

Ben de Yemenlilerin üzerine yürüyeceğim!» dedi.

İbrahim b. Ester, Künâse'ye, Muhtar da, Sebi' namazgahına doğru hareket etti.

Muhtar, Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'ın evi önünde durdu. Ahmer b. Şu-meyt-ül Becelî ile Abdullah b. Kâmil'i ileri gönderdi.

Ahmer b. Şumeyt'a «Şu sokağa girip kavminin evleri arasında bulunan Sebi' namazgahına kadar ilerle!» dedi.

Abdullah b. Kâmil'e de «Sen de, şu sokağa gir. Ahnes b. Şerik Hanedanının evlerinin bulunduğu Sebi' namazgahına doğru İlerle!» dedi.

Bunlar, emr olundukları yolda ilerlediler.

Ahmer b. Şumeyt; Abdurrahman b. Muhannef, Beşir b. Cerir ve Kâ'b b. Ebî Kâ'b kumandasındaki kuvvetlerle şiddetli bir çarpışma yaptı.

Fakat, Ahmer b. Şumeyt'in da, Abdullah b. Kâmil'in askerleri de, bozuldular.

Muhtar, Ahmer b. Şumeyt ile Abdulîâh b. Kâmil'in arkadaşlarına «Arkalarda ne haber var?» diye sordu.

«Hezimete, bozguna uğradık!» dediler.

Muhtar, onlara «Ahmer b. Şumeyt, ne yapıyor,» diye sordu.

«Onu, indiği Mescid'i Kassas (Ebû Davud mescidi) yanında bırakmıştık. Arkadaşlarından bazıları da, kendisinin yanında bulunuyordu» dediler.

Muhtar «İbn-i Kâmil, ne yapıyor?» diye sordu.

İbn-i Kâmil'in adamları «Bilmiyoruz!» diyerek bağıştılar.

Muhtar, Ebû Abdullâh-ül Cedelî'nin evine gelince, Abdullah b. Kurad-ül Has'amî'ye «Dört yüz kişilik inayetle birlikte git. İbn-i Kâmil'in adamlarıyla birleş, tbn-i Kâmil ölmüşse, onun yerine sen geç! Senin ve onun adamlarıyla birleşerek şu kavmla çarpış!»

Eğer, onu, sağ salim bulursan, sen yüz atlı ile ilerlemeğe devam et. Es-habmdan gerisini ona ver!» dedi.

Abdullah b, Kurad; Abdullah b. Kâmil'i, Amr b. Hureys'in Hamamı yanında buldu. Arkadaşlarından bazıları da, onun yanında idi. Kendisi, çarpıştı ordu.

Abdullah b. Kurad, ona, arkadaşlarından üç yüz kişi verdi. Kendisi ilerlemeğe devam etti. Sebi' namazgahına İndi. Sonra, oradaki sokağı tuttu. Ab-dulkays Mescidine kadar ilerledi. Orada durdu. Adamlarına «Ne yapmayı düşünüyorsunuz?» diye sordu.

«Biz, senin buyruğuna bağlıyız!» dediler. Onların hepsi, Abdullah b. Kurad'ın kabilesinden idiler.

Abdullah b. Kurad, onlara «Vallahi, ben, Muhtar'ın muzaffer olmasını arzu ediyorum.

Vallahi, bu gün, kabilemin Eşrafının yok olmasını da, hoşlanmıyorum. And olsun ki onların önümde, ellerimle yok edilmesini mubah saymaktan, ölmem bana daha yeğ ve sevimsizdir!

Siz, hele burada biraz durunuz!» dedi. Orada durdular.

Muhtar, halkın savaşta en şiddetlisi ve yamam olan Malik b. Amr un Nehdî'yi iki yüz kişi ile gönderdi.

Abdullah b. Şerik-ün Nehdî'yi de, iki yüz atlı ile Ahmer b. Şumeyt'a yardımcı gönderdi.

Kuvvetler çoğalınca, çarpışmalar şiddetlendi.

İbrahim b. Ester, Şebes b. Ribî'ye kavuştu.

Şebes'in yanında Mudar'lardan pek çok kişiler vardı.

Hassan b.-Fâid de ,onların arasında bulunuyordu.

İbrahim b. Ester, onlara «Yazıklar olsun size! Geri dönüp gidiniz.

Vallahi, Mudar'dan bir kimsenin benim ellerimle ölmesini istemem! Boş yere kendinizi öldürmeyiniz!» dedi.

Mudarîler, İbrahim b. Eşter'İ dinlemediler. Çarpışmaya giriştiler ve bozguna uğradılar.

Hassan b. Fâid, ağır yaralı olarak evine götürüldü, yatağa yatırıldı. Ayı-hınca «Vallahi, ben, yarayla yaşamak istemez, ölümümün, karnıma mızrak saplanması veya kılıç darbesiyle olmasını arzu ederdim!» dedi. Bundan sonra, bir kelime bile konuşmadan öldü.

Muhtar'a; Mudar'ların hezimete ve bozguna uğradıkları hakkında İbrahim b. Ester

tarafından müjdecî geldi.

Muhtar, burfu, Ahmer b. Şumeyt'a ve Abdullah b. Kâmil'e de bildirdi.

Ebüz Zübeyr Şibam, Sebi' namazgahına daldı. Arkasından halk ve Ahmer b. Şumeyt'ın adamları da «Nerdesin ey "Hüseyin'in intikamı!» diye haykırarak girdiler.

Yezid b. Umeyr b. Zî Mürran-ül Hemdânî, onların parolalarını işitince «Ey Osman'ın intikamı!» diye mukabele etti. Rifâa b. Şeddad, onlara, «Osman ve onun intikam», bizim nemize gerek! Ben, Osman'ın kanını arayan bir kavmin yanında çarpışmam!» dedi.

Rifâa b. Şeddad «Ben, Şeddad'ın oğluyum! Ali'nin dininde ve yolundayım!..» diyerek ölünceye kadar çarpıştı.

Sebi' namazgahı mevkiinde yapılan çarpışmada Yezîd b. Umeyr, b. Zî Mürran, Numan b. Suhba-n, Fırat b. Zahr, b. Kays-ul Cu'fî, Abdurrahman b. Kays, Ömer b. Muhamnef. Öldürüldü.

Abdurrahman b. Muhamnef ise, ağır surette yaralandı. Adamları, onu taşıyarak götürdüler. [54]

Abdurrahman b. Kays, o gün yanındakilere «Yazıklar olsun sizlere! Bizi vurmak için arkamızdan şu gelenler kimlerdir?» diye sormuş, «Ebüz Zübeyr Şibam'dır» denilince «Hayret! Demek, beni öldürmek isteyenler, kendi kav-mımdan?!» demişti.

Onu, Ahmer b. Hüdeyc-ül Hemdânî, attığı bir okla öldürmüştür.

Abdurrahman b. Kays'a, daha önce Si'r b. Ebî Si'r, Ebüz Zübeyr Şibam ve daha başka birisi de saldırmıştı.

Si'r, ona mızrakla vurmuş, Ebüz Zübeyr de, kılıçla on ve daha çok darbe indirmişti.

Abdurrahman b. Saîd'in oğlu, ona «Ey Ebüz Zübeyr! Abdurrahman b. Sa-îd. senin kavminin ulusudur. Onu, öldürecek miski?» demiş, Ebüz Zübeyr de:

«Allah'a ye Âhiret gününe imanda sebat eden hiç bir kavmin; Allah'a ve Resulüne muhalefet eden kimselerle, onlar isterse bunların babaları, yahut oğulları, yahut kardeşleri, yahut soy soplaları olsunlar, dostlaşacaklarım göremezsin. (Mücadele: 22) âyetini okumuştur.

Bu vak'ada, Abdurrahman b. Saîd'd'ia kavmmdan yedi yüz seksen kişi öldürülmüştür. [55]

Kerbelâ İntikamının Alınmasına Başlanması :

Vadiyyîn evlerinden beş yüz esir çıkarılıp bağı olarak Muhtar'a götrüldüler.

Muhtar «Onları, bana arz ediniz. Bakınız onlardan, Hüseyin'in şehâdeti vak'asmda bulunan herkesi bana bildiriniz!» dedi.

Hız. Hüseyin'in şehâdeti vak'asında bulunup da «Bu, Hüseyin'in şehâde-tinde bulunmuştur!» denilmedikce ve götürölüp boynu vurulmadıkça, hiç bir kimse geçirilmedi.

Bu şekilde onlardan iki yüz kırk sekiz kişinin boynu vuruldu.

Muhtardın adamları da Hz. Hüseyin'in Ev halkına ezâ ve itiraz eden veya vuran herkesi götürüp öldürdüler.

Böylece, Muhtar'a haber verilmeden bir çok kimseler de, öldürüldü.

Muhtar; kalan esirleri çağırıp ne kendisi, ne de adamları aleyhinde toplantı ve düşmanlık yapmayacaklarına yemin ettirdikten sonra salıverdi.

«Muhammed Aleyhisselâmın Hanedanının kanına girenler ve onlara katılanlar müstesna olmak üzere, kapısını kilitleyip evinde oturan herkes emniyettedir!» diye mescidde nida ettirdi. [\[56\]](#)

Sebi' namazgahı vak'ası, Hicretin altmış altıncı yih Zilhicce ayının çıkmasına altı gece kala Çarşamba günü vuku bulmuştur.

Muhtar'ın, Küfe'de tekrar duruma hâkim olması üzerine, Küfe Eşrafı, Küfe'yi bırakarak Basra'ya kaçtılar. [\[57\]](#)

Bunlar, on bin kadardı. [\[58\]](#)

Kerbelâ Katillerinin Yakalanıp Öldürülmelerine Devam Edilmesi:

Muhtar, Hz. Hüseyin'in katillerini ayırmağa başladı:

«Kavmini bırakıp giden, Hüseyin'i şehid ederek dünyada emniyet ve selâmetle gezip dolaşan kişiler bizim dinimizden değildirler!

Siz, bana, onların isimlerini veriniz.

Ben, onlara karşı, Allah'ın yardımını istiyorum. O Allah'ın ki: beni, onlara vurmak için bir kılıç; onlara saptamak için bir mızrak; Ehl-i Beyt'e kızan ve kin tutanları takip edici, onların haklarını arayıcı kıldı.

Hüseyin ve Ehl-i Beyt'ini öldürenleri, öldürmek; Onların hakkını tanımazdan gelenleri zillet ve hakarete uğratmak, Allah'ın üzerine düşen bir hak'dı.

Siz, bana, onların isimlerini veriniz! Hüseyin'in katillerini arayıp bulunuz!

Yer yüzünü ve bu şehri, onlardan temizlemedikçe, yemek, içmek bana helâl olmaz!» dedi.

Muhtar'a; Hz. Hüseyin'in katillerinden olmak üzere; Abdullah b. Üseyd b. Nezzalül Cühenî'yi, Mâlik b. Nüseyr-ül Beddî'yi ve Hamel b. Malik-ül Muhâ-ribî-'yi bildirdiler ve gösterdiler.

Bunun üzerine, Muhtar; ileri gelen adamlarından Ebû Nemr Malik b. Amr-ün Nehdî kumandasında bir birliği, onları yakalayıp getirmek, üzere, Kadisiye'ye gönderdi.

Ebû Nemr, Kadiseye'ye giderek onları yakaladı, Yatsu vakti Küfe'ye getirip Muhtar'ın huzuruna soktu.

Muhtar, onlara «Ey Allah düşmanları! Allah'ın kitabının düşmanları! Allah'ın Resulünün ve Ehl-i Beyt'inin düşmanları! Hüseyin b. Ali, nerededir? Hüseyin'i bana getirip teslim ediniz!» dedi.

Bunlar «Allah, seni rahmetile esirgesin! Biz, bu işe gönülsüz olarak gönderildik. Lutf et, bizi bağışla, bizleri sağ bırak!» dediler.

Muhtar «Peygamberinizin kızının oğlu Hüseyin'e karşı işlediğiniz cinayetten dolayı mı size lutf edecek, sizi sağ bırakacak, yedirip içireceğim?!» dedi.

Malik b. Nüseyr-ül Beddî'ye «Hüseyin'in başına kılıçla vuran, külahını alan şeridin değil mi?» diye sordu.

Abdullah b. Kâmil «Evet! Budur o!» dedi.

Muhtar «Bunun iki elini ve ayaklarını kesip bırakınız. Çarpma çarpına ölsün!» dedi.

Malik b. Nüseyr, öyle yapıp bırakıldı. Kanı akıp kesilince, öldü. Muhtar, diğerlerinin öldürülmeleri için de, emir verdi.

Abdullah b. Kâmil, Abdullah b. Üseyd-ül Cühenî'yi, Si'r b. Ebî SÎ'r de, Hamel b. Malik'i öldürdü.

Muhtar; Abdullah b.'Kâmil'i, Dubai'a oğullarına gönderdi. Orada Ziyad b. Malik'i yakaladılar.

Sonra, Aneze'lere gittiler. Onlardan da, İmran b. Hâlid'i yakaladılar.

Hamrâ'nın evine gittiler. Orada, Abdurrahman b. Huşkâret-ül Becelî ile Abdullah b. Kays-ül Havlânî'yi yakaladılar. Bunların hepsini Muhtar'ın yanına getirdiler.

Muhtar, onlara «Ey Salih ve iyi kişilerin katilleri! Ey Cennetlik gençlerin Seyyidinin katilleri! O uğursuz günde Hüseyin'in çadırındaki kokulu otları kapışmağa gelen sizlerdiniz değil mi?!

Bunları, çarşıya götürünÜK. Orada boyunlarını vurunuz bunlann!» dedi. Bu dört kişi de, çarşıda Öldürüldüler.

Muhtar; Abdullah b. Kâmil'i, Osman b. Hâlid b. Dühmânî ile Ebû Esmâ Bîsr b. Savt-ul Kabızî'ya gönderdi.

Bunlar; Hz. Hüseyin'in şehâdeti hâdisesinde bulunmuşlar, ikisi birleşerek Abdurrahman b. Akü'i şehid etmişler ve elbisesini soymuşlardı.

Abdullah b. Kâmil, Dühman oğulları mescidini ikinci vakti kuşattı ve «Eğer, Osman b. Hâlid b. Üseyr, getirilmezse, başkanızın yerine sizin boynu-

nuzu vurmazsam, Dühman oğullarının, bu günden Mahşer gününe kadar iş-liyecekleri, günahlar kadar günah benim üzerime yazılsın!» dedi.

Mescidde bulunanlar «Bize möhlet ver. Onu, arayıp bulalım!» dediler. Süvarilerle birlikte aramağa gittiler. Her ikisini, namazgahta oturdukları ve Cezire'ye gitmek istedikleri sırada, buldular. Abdullah b. Kâmil'e getirdiler.

Abdullah b. Kâmil, Bi'r-üİ Ca'd mevkiine götürüp onların boyunlarını-vurdu. Cesedlerini gömdürmedi. Ateşte yaktı!

Muhtar; Muaz b. Hâni ile Muhafız gücü kumandanı Ebû Amre'yi, Havli b. Yezid-üİ Ashabfye gönderdi.

Havli, Hz. Hüseyin'in başım kesmek jstiyen ve İbn-i Ziyad'a götüren kimse idi.

Havli'nin evini, ansızın kuşattılar. Havli, evinin bacasının içine gizlendi. Muaz; Ebû Amre'ye, evin aranmasını emr etti. Havli'nin karısı, yanlarına geldi. Ona «kocan nerededir?» diye sordular.

Kadın «Onun nerede olduğunu bilmiyorum!» demekle beraber, elile de, bacaya işaret etti.

Bacaya girdiler. Onu, orada, başına sepeti geçirmiş bir halde, bulup çıkardılar.

Muhtar ise, arkadaşlarının arkasından giderek oraya yakın bir yere kadar gelmiş bulunuyordu.

Ebû Amre, ona bir adam gönderdi. Ebû ' Bilal'in evi yanında elçi ile rastlaştılar.

Abdullah b. Kâmil de, Muhtar'm yanında idi. ¹ Elçi, durumu Muhtar'a bildirdi.

Muhtar, onlara doğru vardı. Havli'yi, ev halkının yanında öldürdüler. Onun cesedini ateşte yaktılar. Cesed, çok geçmeden kül haline geldi. [59]

Muhtar; Küfe Eşrafından Şebes b. Rib'î, Amr b. Haccac, Muhammed b. Eş'as ve Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'ın da, yanlarında daha bir çok Küfe Eşrafı olduğu halde, Basra yolunu tuttuklarını haber alınca, arkalarından, Ebül Kalus-üş Şibâmî kumandasında atlılar yolladı. Mezar nahiyesinde onlara yetiştiler, baskın yaptılar. Onları bozguna uğrattılar. Ömer b. Sa'd'i yakaladılar. Ötekiler kaçıp kurtuldular. [60]

Amr b, Haccac ve Arkadaşlarının Susuzluktan Ölmeleri :

Amr b. Haccac, önce, Basra'ya gitmek istedi. Sonra, oradaki Ehl-i Beyt Tarafdarlarının kendisine sevineceklerinden çekinerek Serafa gitti.

Sucular, ona «Bizim yanımızdan hemen ayrıl, uzaklaş! Biz, Muhtar'in kızıp bizi cezalandırmayacağından emin değiliz!» diyerek onu ve arkadaşlarını kovdular.

Amr b. Haccac, yanlarından ayrılınca da, birbirlerini kınadılar ve «Ona kötülük yaptık!» dediler.

Amr b. Haccac'la arkadaşları, uzaktan bir topluluk karaltısı görünce, onları, Muhtar'm peşlerinden gönderdiği adamları sanarak Kelp ve Tayy beldeleri arasında bulunan Hammâret-ül Kayz'daki Büyeyza denilen yere saptılar.

Orada, Arar b. Haccac'la arkadaşlarını susuzluk öldürdü. [61]

Amr b, Haccac; Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'le Eshab ve Ev halkının Fırat nehrinden su içmelerine engel olan beş yüz kişilik süvari birliğine kumanda etmişti. [62]

Şebes b. Rib'î ile Sair Küfe Eşrafının Mus'ab b. Zübeyr'e Sığınmaları :

Şebes b. Rib'î; kuyruğu ve kulağının bir yanı kesik katırının üzerinde. elbisesi yırtılmış bir halde, Basra'da Mus'ab b. Zübeyr'in kapısına varıp «Ey kurtarıcım! Ey kurtarıcım!» diye feryad ederek yardım dilemişti.

Mus'ab b. Zübeyr'e «Kapıda bir adam: (Ey Kurtarıcım! Ey Kurtarıcım!) diye feryad ediyor. Kendisinin elbisesi yırtılmış. Sıfatı da, şöyledir, şöyledir.» diye haber verildi

Mus'ab «Evet, o, Şebes b. Rib'î'dir. Bunu, ondan başkası yapmaz! İçeri alınız onu! dedi. İçeri aldılar.

Küfelilerin diğer Eşrafı da, gelip Mus'ab'm yanına girdiler. Başlarına gelenleri anlatarak, Muhtar'a karşı kendisinden yardım dilediler. [63]

Şimr b. Zilcevşen'in Öldürülmesi :

Muhtar; Şimr b. Zilcevşen'in Bedestümisan'da Amir b. Sa'saa oğullarından bazı kimselerle birlikte oturduğunu, uğradıkları hezimete Basra'daki hl-i Beyt Ta raf d arlarının sevinip güleceklerinden çekinerek Basra'ya girmek istemediklerini haber alınca, Zırbî'yi yüz atlı ile onu yakalamak üzere gönderdi.

Zırbî ve arkadaşları, hızla gittiler. İçlerinden on atlı, diğerlerinden ileri geçtiler ve Şimr'e yetiştiler. [64]

Müslim b. Abdullah der ki «Muhtar; Küfe'de bizi bozup hezimete uğrattığı zaman da, Küfe'den atlarımıza atlayarak ayrıldığımız zaman da, ben, Şimr b. Zilcevşen'in yanında idim,

Muhtar'ın uşağı Zırbî, peşimizden gelip bize kavuştu.

Şimr, bize: (Atlarınızı tepip benden uzaklasınız. Her halde şu uşak, bana bir şey yapmak istiyor!) dedi.

Hayvanlarımızı tepip ilerleyince, Zırbî, Şimr'e doğru yöneldi. Arkadaşlarından uzaklaşıp Şimr'e yaklaştığı zaman, Şimr, birden, onun üzerine saldırdı ve onu arkasından vurdu, [65]

Şimr, Zırbî'yi öldürünce, öteki arkadaşları bozulup genlerindeki arkadaşlarının yanlarına döndüler ve hep birlikte Şimr ve arkadaşlarını aramağa, başladılarsa da, onlara erişemediler.

Şimr ve arkadaşları, Basra yakınında Sadima (Satidema) diye anılan yere eriştiler. [66]

Sadima'daki Kelkitaniye köyünün yanında nehir kıyısında bir yere kondular.

Şimr, Kelkitaniye köyüne bir adam göndererek cesaretli ve becerikli bir adam tuttu.

Şimr, tutulan adama: (Bu yazımı, acele Mus'ab b. Zübeyr'e götürüp vereceksin!) dedi.

Yazının üzerinde: (Emir Mus'ab b. Zübeyr'e, Şimr b. Zilcevşen'den!) diye yazılı İdi.

Postacı adam, yoluna devam ederek bir köye vardı.

Muhtar; o sıralarda, Basrahların tutum ve davranışlarını gözetmek ve kendisine bilgi vermek üzere, adamlarından Ebû Amre'yi o köye göndermiş bulunuyordu.

Şimr'in postacısı, o köyde başka bir postacı arkadaşıyla rastlaştı. Şimr'le rastlattığından ona şikâyetlendi.

Bunların, ayakta konuştukları sırada Ebû Amre'nin adamlarından Abdur-rahman b. Ubeyd, üzerlerine çıka geldi.

Postacının elinde, üzeri (Mus'ab'a-Şimr'den!) diye yazılı yazıyı görünce Şimr'in nerede bulunduğunu postacıdan sordu. Postacı da, kendileri Şimr arasındaki uzaklığın, üç fersahdan fazla olmadığını haber verdi.

Muhtar'ın adamları, hemen ona doğru yollandılar. Vallahi, ben, o gece, Şimr'in yanında bulunuyordum.

Kendisine: (Sen, bizi, bu yerden kaldırıp başka b> yere götürsen olmaz mı? Biz, burada korkuyoruz!) dedik.

Şimr: (Bu yalancılardan hepsinden ayrılmalı mı, ne yapmalı? Vallahi, ben, buradan üç gün ayrılmayacağım!

Allah, sizin kalblerinizi korku doldurmuş!) dedi. Bulduğumuz yer, ayıların çokça bulunduğu bir yerdi.

Vallahi, uyurla uyanık arası bir halde iken atların ayak, nal seslerini işittim. Kendi kendime: (Her halde bu, ayı sesidir!) dedim.

Sonra, ötekenden daha açık ve şiddetli olarak, işittim. Uyanıp gözlerimi oluşturdum.

Kendi kendime: (Hayır! Vallahi, bu, ayı sesi değildir!) dedim.

Ben Şimr ve arkadaşlarını kaldırmak için gittiğim zaman, atlılar, Tekbir getirerek tepelikten üzerimize im'verdiİer ve çadırlarımızı kuşattılar.

Biz, atlarımızı bırakıp yaya olarak kaçtık.

Şimr ise, üzerindeki Yemen işi hırkasını soyunmuştu. Kendisi, abraştı, vücudu alacalı idi.

Vücudunun alacasını, hırkasının üzerinden bile görüyor gibi idim.

Şimr, onlara karşı mızrağıyla çarpışmak için elbisesini giyinmek, silahlarını kuşanmakta

acele ediyordu. Onu, kendi haline bırakıp, biz kaçtık.»

Abdurrahman b. Ubeyd de gördüklerini şöyle anlatır:

«Vallahi, ben, postacının yanında Şimr'in yazısını gören kişiyim.

Ebû Amre'ye gid.p: (Şimr'i, ben, öldürdüm!) dedim.

ikna: (Sen, o gece, onun söylediklerinden bir şeyler işittin mi?) diye sordu.

(Evet! Şimr, üzerimize yürüyüp mızrağıyla bir müddet bizi mızraklama-ğa çalıştı. Sonra, mızrağını bıraktı. Çadırına girdi. Kılıcını alıp Recez okuyarak üzerimize yürüdü!) dedim.»

Şimr'in adamlarından Müslim b, Abdullah da; Şimr'in, bir müddet kendisini korumağa çalıştığını, sonra da:

«AUâhü ekber! 'Allah, habîs'i, murdarı Öldürdü!» denildiğini işittiğini bildirir. [\[67\]](#)

Öldürdükten sonra Şimr'in cesedi köpeklere atıldı. [\[68\]](#)

Ahmer b. Salît, Şimr'in başını Muhtar'a getirdi. O da, Medine'de. Mu-hammied b. lianefiye'ye gönderdi. [\[69\]](#)

Ebû İshak der ki «Şimr b. Zilcevşen, bir gün, bizimle birlikte sabah namazını kılmış, sabaha kadar oturmuş, sonra, kalkıp namaz kılmış ve:

(Ey Allah'ım! Şüphe yük ki Sen, Şerifsin. Şerefi seversin. Sen. bilirsin ki ben de Şerifim!

Öyle ise. beni yarlığa!) diyerek düa etmişti.

Kendi kendime: (Allah, seni nasıl yarhğar ki, sen, Resûiullâh Aleyhisse-lâmın kızının Oğlunun üzerine yürüdün! Onun şehid edilmesine yardım ettin!) dedim.» [\[70\]](#)

Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'm Öldürülmesi:

Muhtar; önceleri, kendisine ısındırmak için, herkese karşı çok iyi davranmaktan, herkesle görüşüp konuşmaktan, oturup kalkmaktan geri dur amıştı.

Hz. Hüseyin'i, Ev halkını ve Eshabını Kerbelâ'da şehid etmek gibi en iğrenç ve şerefsiz bir vazifeyi üzerine almış bulunan Ömer b. Sa'tTle de görüşüp konuşmakta idi.

Ömer b. Sa'd; hayatını garanti etmek için, Muhtar'ın en çok sevdiği, saydığı kişilere baş vurmaya ihmal etmedi. Abdullah b. Ca'de b. Hübeyre, Hz. Ali'ye yakınlığı dolayısıyla, Muhtar katında, Allah'ın yarattıklarının en şerefli idi.

Ömer b. Sa'd, Abdullah b. Ca'de'nin yanına gidip kendi durumu hakkında onunla konuştu: «Ben, şu adamdan (Muhtar'dan) hiç emin değilim!

Sen, benim İçin, ondan, bir emân alıver!» diye rica etti.

Abdullah b. Ca'de de Muhtar'dan bir emânnâme aldı.

Alman emânnâme'de şöyle deniliyordu:

Bîsmîllâhirrahmânîrrahîm

Bu; Muhtar b. Ebî Ubeyd'den, Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'a -emân'dır:

Sen; kendin, malın, ailen, ev halkın ve oğlun hakkında Allah'ın, emânile emm'yettesindir.

Emirlerimi dinlediğin, itaat ettiğin, evinden, ailenin yanından ve şehri.ı-den ayrılmadığın müddetçe, senden daha önce sadır olan hareketten dolayı sorumlu tutulmayacaksın.

Allah'ın askerleri olan Küfe Emniyet memurlarından, Muhammed Hanedanı Tarafdarlarından ve başkalarından, Ömer b. Sa'd'e rastlayacak olanlar, ona dokunmayacak, ancak, hayr ve iyi muamele edecektir.

Şâhid:

Sâib b. Mâlik, Ahmer b. Şumeyt, Abdullah b. Şeddad, Abdullah b. Kâmil.»

Muhtar; vermiş olduğu bu emân hükmüne, Ömer z. Sa'd, bir hâdise çıkarmadıkça, riâyet edeceğine, Allah'ı şahid tutarak söz vermişti.

Ebû Cafer Muhammed b. Ali «Muhtar'ın, Ömer b. Sa'd'e verdiği Emân-daki (bir hâdise çıkarmadıkça) sözünden Muhtar, halaya girip abdest bozmayı kasd ve murad ediyordu.» derdi. [\[71\]](#)

Muhtar, Mekke'de Abdullah b. Zübeyr'e bir mektup göndermiş, mektubu götüren adama «Mekke'ye gidince, mektubumu İbn-i Zübeyr'e ver.

Mehdi Muhammed b. Hanefiyye'nin de yanma var. Ona, selâmımı söyle. (Ebû İshak Muhtar: ben, Seni de, Senin Ehl-i Beyt'ini de severim!) diyor de!» dedi.

Elçi, gidip Muhtar'ın bu sözlerini söyleyince, Muhammed b. Hanefiyye «Sen, yalan söylüyorsun! Ebu Ishak ta, yalan söylüyor!

O, beni seviyor, Ehl-i Beyt'imi seviyor idiyse, Hüseyin'i şehid eden Ömer b. Sa'd'i. Minderine alıp birlikte nasıl otururdu?» dedi.

Elçi, Muhtar'm yanına dönüp bunu ona haber verdi. [\[72\]](#) Yezid b. Şerahil-ül Ensârî de, Muhammed b. Hanefiyye'nin yanma varmış, selâm vermiş, oturmuştu

Muhtar'm ayaklanması, halkı davet ettiği şeyler ve Ehl-i Beyt'in dökülen kanlarının aranması ve intikamlarının ahlması bahsi konuşulunca, Muhammed b. Hanefiyye «Muhtar'm, bize Tarafdar olanların <en hafifi olduğu söyleniyor.

Kendisi. Hüseyin'in katillerile de kürsüler üzerinde birlikte oturup konuşuyormuş!» dedi.

Yezid b. Şerahil, Küfe'ye gelince, Muhtar'm yanına vardı. Selâm verdi.

Muhtar, ona «Mehdi ile buluştun mu?» diye sordu.

Yezid b. Şerahil «Evet!» dedi.

Muhtar «O, sana ne söyledi ve neler konuştunuz?» diye sordu.

Yezid b. Şerahil, ona, Muhammed b. Hanefiyye'nin bütün söylediklerini haber verdi.

[73] Muhtar, bir gün, arkadaşları ile otururken «Ben, yarın büyük ayaklı, çukur gözlü, dik kaşlı, öldürülmesine, Mü'minlerin ve Mukarreb Meleklerin sevineceği bir adamı öldüreceğim!» dedi.

Heysem b. Esved-ün Nahaî, Muhtar'm yanında idi. Onun, bu sözünü işitince, Ömer b. Sa'd b. Ebî Vakkas'î Öldürmek istediğini anladı. Evine dönünce, oğlu Üryan'ı çağırdı. Ona «Geceleyin Ömer b. Sa'd'le buluş. Ona, Muhtar'iri şöyle şöyle söylediğini haber ver ve kendisine: tedbirini al, başının çaresine bak! Onun maksadı, senden başkası değildir! de!» dedi.

Üryan, Ömer b. Sa'd'e gittü Tenhâda kendisile bir şey konuşacağını söyledi. Sonra, durumu ona haber verdi.

Ömer b. Sa'd «Allah, babanı hayırlı bir kardeş mükâfatile mükâfatlandırırın.

O (Muhtar), bana, bunu nasıl yapmak isteyebilir ki, bana ahd-ü misak vermiştir?» dedi.

Üryan, bu haberi getirince, Ömer, geceleyin çıkıp akrabasına gitt'.

Ömer b. Sa'd, bir âzadlısına da Muhtar'm, kendisi hakkındaki emânı ve sonra da, yapmak istediği şeyi haber verdi.

Azadhsı «Senin evini ve ev halkını terk edip şuraya kadar gelmen, en büyük hâdisedir ve suçtur. Hemen evine dön. Adama, aleyhinde bir yol ve ipucu bulmağa imkân verme!» dedi.

Bunun üzerine, Ömer b. Sa'd «Bari, evime döneyim!» dedi ve döndü. Revha'yı geçti. Sabahleyin evne geldi. [74]

Muhtar, Muhafız gücü Kumandam Ebû Amre'ye «Bana; Ömer b. Sa'd'in kapısında, Hüseyin için ağlayacak bir ağıtçı bul, kirala!» dedi.

Ebû Amre, öyle yaptı.

Ağıtçı, Ömer b. Sa'd'ın kapısında ağıta başlayınca, Ömer, oğlu Hafs'a «Yavrucuğum! Emir Muhtar'a git. Ona (Benim kapımda Hüseyin için ne diye feryadlar ediliyor, ağıtlar ağlanıyor?) de!» dedi.

Hafs, Muhtar'm huzuruna çıkıp «Allah, Sana iyilikler versin! Bunu, Babamın kapısından men et, kaldır!» dedi.

Muhtar «Olur!» dedi. [75]

Sonra da, Ebû, Anıre'yi, Ömer b. Sa'd'e gönderdi. Onu, kendisine getirmesini emr etti.

Ebû Amre gidip Ömer b. Sa'd'ın evine girdi. Ona «Kalk, Emîr'in dâvetine icabet et!» dedi.

Ömer, kalkarken cübbesi içinde tökezledi. O sırada, EBîf Amre, kılıcıyla vurup onu öldürdü. Ömer b. Sa'd'ın başını, elbisesinin eteğine koydu. Geti rip Muhtar'm önüne bıraktı.

Muhtar, n sırada yanında bulunan Ömer b. Sa'd'ın oğlu Hafs'a «Bu başı, tanıyor musun?» diye sordu.

Hars «İnnâ. lillâhi ve innâ ileyhi raciûn! Evet! Tanıyorum. [76] alah, ona rahmet etsin!» dedi.

Muhtar «Seni, ona kavuşturmamızı arzu eder misin?» diye sordu. I laf s «Ondan sonra yaşamakta hayır yoktur!» dedi. [77]

Muhtar «Doğru söyledin. Ondan sonra, sen, ne diye yaşanacaksın?» dedi. Emr etti. O da, öldürüldü, ikisinin başı bir araya getirildi.

Muhtar «Bu. Hüseyin'in yerine, şu da Ali b. Hüseyin'in yerinedir! Fakat, anılarında eşitlik yoktur.

Valiâhi Kureys'in üç kabilesini öldürmüş olsaydım, yine Onların parmak-farından bir parmağının ucunun bile öcünü almış olmazdım!» dedi.

Muhtar; Ömer b. Sa'd'le ojhnun başlarını, Müsafir b. Saîd b. Nemiran ve Zabyan b. Uniâret-üt Temîmî'ye vererek Muhammed b. Hanefîyye'yc gönderdi ve Ona, bu hususta bir de yazı yazdı. Yazdığı yazıda şöyle dedi:

«Bismillahirrahmanirrahîm

Mehdi Muhammed b. Ali'ye

Muhtar b. Ebi Ubeyd'den. Ben. Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a hanıd ederim.

İmdi, arz olunur ki: öldürmek, esir etmek, sürmek ve tard etmek gibi hallerden birisile düşmanlarınızdan intikam almak özre, Allah, beni gönder?-mişrir.

I'lamd olsun ki Allah, sizi Öldüreni, öldürdü! Sizuî yardımcınıza yardım etti.

Sana: Ömer b. Sa'd'le oğlunun başını gönderdim.

Hüseyin'in ve Ehli Beyt'inİN —ki Allah, Onlara rahmet etsin!— kanlarına giren ve bu cinayete katılanlardan ele geçirebildiklerimizi Öldürdük. Geri kalanları yakalamaktan da. Allah, beni âciz kılmayacaktır.

Ey Mehdî! Görüşünü ve düşündüklerini, bana yaz. Ona göre hareket edeyim ve onun üzerinde olayım.

Vesselâmü aleyke ve rahmetullâhi ve berekâtüh ey Mehdî!» [78]

Süleyman b. Müslim-ül îclî'nin, babasından rivayetine göre: Ömer b. Sa'd ile oğlunun boyunları vurulduktan ve cesedleri, kuru ağaca asıldıktan sonra ateşlenerek yakılmıştır. [79]

Hakîm b. Tufeyl'in Öldürülmesi :

Muhtar; Abdullah b. Kâmil'i, Hakim b. Tufeyl-üt Tâî el'Sinbisî'ye gönderdi.

Hakîm b. Tufeyl; Abbas b. Ali, şehid olunca, Onun elbisesini soymuş ve Hz. Hüseyin'e ok atmıştı.

Hakîm «Okum, Hüseyin'in cübbesinde asılı kaldı. Ona, bir zarar vermedi!» derdi.

Abdullah b. Kâmil, gidip Hakim b. Tufeyl'i yakaladı.

Hakîm b. Tufeyl'in ailesi, Adiy b. Hâtim'if [80] aaya koyup onun nüfuzundan faydalanmak istediler.

Adiy b. Hatim, onlara yolda kavuştu. Abdullah b. Kâmil ile konuştu.

Abdullah b. Kâmil «Onun işi hakkında benim yapabileceğim bir şey yoktur. Sen, Emir Muhtar'a kadar git. Bu işi, Onunla konuş!» dedi.

Adiy b. Hatim «Ben, Onun yanına gidiyorum!» dedi. Doğruca Muhtar'a gitti.

Abdullah b. Kâmil'in yanındaki Ehl-i Beyt Tarafdarları, îbn-i Kâmil'e: «Biz;. Adiy b, Hâtim'in, bu habîs hakkındaki şefaatin, Emîr Muhtar'm kabul etmesinden korkuyoruz. Sen, onun suçunu biliyorsun. Bizi, serbest bırak! Onu, öldürüverelim?» dediler.

Abdullah b. Kâmil «Siz, işinizi bilirsiniz!» dedi.

Haldim b. Tufeyl'i, elleri boynuna bağlı olarak, Anazilerin evine kadar götürdüler.

Ona «Abbas b. Ali'nin elbisesini sen soydun değil mi?

Vallahi, biz de, senin elbiseni, sağ olduğun ve bakıp durduğun halde, soyacağız!» dediler ve onun elbisesini soydular.

Ona «Sen ki, Hüseyin'e ok atmış ve Onu, okuna hedef edinmiştin ve: (Okum, onun elbisesine takılı kaldı. Ona, bir zarar vermedi!) derdin, değil mi,

Allah'a aıd olsun ki: senin, Onu okla vurduğun gibi, biz de, seni oka tutacak, okları, vücuduna saplayacağız!» dediler.

Okçular, hep birden ona ok attılar. Hakim b. Tufeyl, ölü olarak yere yıkıldı.

Öte yandan, Adiy b. Hatim; Muhtar'ın yanına girip onunla birlikte oturmuş, ne için geldiğini Muhtar'a haber vermişti.

Muhtar, ona «Ey Ebû Tarif! Hüseyin'in katillerini bulup öldürmeyi sen, helal saymıyor musun,» diye sordu.

Adiy b. Hatim «Allah, Sana iyilikler versin! Hakîm b- Tufeyl hakkında yalan uydurulmuştur. O, suçsuzdur!» dedi.

Muhtar «Öyle ise, Senin hatırın için, onu bırakırız!» dedi.

O sırada, Abdullah b. Kâmil, içeri girdi.

Muhtar, ona «Adam, ne yapıyor?» diye sordu.

Abdullah b. Kâmil «Ehli Beyt Taraf darları, onu Öldürdüler!» dedi

Muhtar «Ne diye onu, benim yanıma getirmeden öldürmeye acele eltin? O, öldürülmeyecekti.

Bu Adîy, onun hakkında şefaât için gelmişti. O, şefaât edilmeğe, kayırıl-mağa lâyük bir kimse imiş!» dedi.

Adiy b. Kâmil «Vallahi, Ehli Beyt Tarafdarları, bu hususta bana galebe çaldılar!» dedi.

Adiy b. Hâtîm «Yalan söylüyorsun ey Allah düşmanı! Ben, onun, senden daha hayırlı bir kimse olduğunu sanırım!

Benim, onun hakkında şefâat edeceğimi anlayınca, sen, onu Öldürdün!

Sen, bu yaptığın şeyden dolayı başına gelecek felâketi önleyemeyeceksin!» dedi.

Abduilâh b. Kâmil, ona ağır sözlerle cevap vermeğe davranınca, Muhtar, parmağıyla ağzına işaret ederek susmasını emr etti.

Abdullah b. Kâmil de, Adîy b. Hâtîm'e çatmaktan vaz geçti. Adiy.b. Hatim; Muhtar'dan hoşnud, îba-i KârmTe kızgın olarak Muh-iar'm yanından ayrıldı. [81]

Mürre b, Münkız'ın Kaçıp Canını Kurtarması :

Muhtar, Abdullah b. Kâmil'i; Ali b. Hüseyin'in katili Abdulkays oğullarından Mürre b. Münkız b. Numan'a gönderdi.

Mürre, çok cesaretli bir adamdı,

Abdullah b. Kâmil, yakalamak için gidip onun evini kuşattı.

Mürre, iyi soy bir at üzerinde ve mızrağı elinde olduğu halde, dışarı çıktı. Abdullah b. Naciye'yi mi araklayıp yere yıktı. Fakat, ona zarar veremedi.

Abdullah b. Kâmil, tna kılıçla bir darbe indirdi,

Mürre, sol elile korundu. Abdullah b. KâmiTin arkadaşları da, onun üzc^ rine saldırdılar.

Mürre, atını tepip kaçmağa ve Mus'ab b. Zübeyr'in yanına varmağa mu vaffak oldu.

Mürre'nin aldığı kılıç darbesinden, eli çolak kaldı [\[82\]](#)

Zeyd b. Rukad'm Öldürülmesi :

Muhtar; Abdullâh-uş Şakirî'yİ, Zeyd b. Rukad'a Gönderdi.

Zeyd «Ben; onlardan bir gence ok atmış, genç, avucunu alnına tutarak korununca, onun avucunu, alnına mih.lamis.tim! Kendisi, ovucunu, alnından ay ıra m anı ıstı.

Ona, ikinci bir ok attım. Yanına geldiğim zaman, onu ölmüş buldum!

Onu, göğsünden vurup öldüren okumu çekip çıkardım. Alnına saplanan okumu da kıvrıp çıkarmağa çalıştımsa da, ok demiri, onun alnında kaldı. Bir türlü çıkaramadım!» derdi.

Zeyd b. Rukad'm. okla alnından ve göğsünden vurduğu bu genç, Abdullah b. Müslim b. Akîl idi.

Abdullâh-üş Şâkîrî, adamlarile birlikte gidip Zeyd b. Rukad'm evini kuşattı;

Zeyd. kılıcını sıyrarak dışarı çıktı. Kendisi, çok cesaretli idi. 332

Abduliâh-üş Şakin: «Siz, onu, ne kılıçla, ne de, mızrakla vurmağa çalışmayınız. Fakat, oka ve taşa tutunuz!» dedi. Öyle yaptılar.

Zeyd, yere yıkıldı.

Abdullâh-üş Şakiri «Ölmek ime ise, onu, evden dışarı çıkarınız!» dedi. Evden dışarı çıkardılar.

Abdullâh-üş Şakiri, ateş getirtti. Canı çıkmadan, Zeyd'i diri iken ateşleyip yaktı! [\[83\]](#)

Kendileri Ele Geçirilemiyerek Evleri Yıkılanlar:

Muhtar. Sinan b. Enes'i arattırdı.

Sinan «Hüseyn'i, ben Öldürdüm!» diyerek övünürdü. Korkusundan, Basra'ya kaçmıştı.

MuMa inan'ın evini yıktırdı.

Muhtar, Abdullah b. Ukbet-ül Ganevî'yi arattırdı. O da, korkarak Cezi re'ye kaçmıştı.

Muhtar, onun da. evini yıktırdı.

Abdullah b. Ukbe «Ben, onlardan bir. çocuk, Esed oğullarından da, bir adam Öldürdüm!» derdi.

Abdullah b. Urvet-ül Has'amî, arandı.

Bu da «-Ben, onlara tehlikeli on iki ok attım!» derdi.

Abdullah b. Urve, ele geçirilemedi. Kaçıp Mus'ab b. Zübeyr'e katılmıştı.

Muhtar, bunun da, evini yıktırdı. [\[84\]](#)

Amr b. Subeyh'in Öldürülmesi:

Suda' oğullarından Amr b. Subeyh, arandı.

Kendisi «Ben, onlardan bazısını mızrakladım. Bazısını yaraladım. Fakat, hiç birini öldürmedim!» derdi.

Bir gece. Amr b. Subeyh'a gidildi. Kendisi, evin damında oturuyordu.

Kendisine gözcüler gönderildiğini bilmiyordu. Kılıcı da başucunda asılı duruyordu.

Onu, ansızın yakaladılar ve kılıcını da, başucundan aldılar. Amr b. Subeyh «-Allah, senin gibi kılıcın belâsını versin!

Seni ne diye bana yaklaştırmadılar da, benden uzaklaştırdılar?» diyerek yırtındı, durdu.

Amr b. Subeyh, Muhtar'a götürüldü. Muhtar, onu, köşkte, yanında haps etti.

Sabah olunca, Amr b. Subeyh'in adamlarına izin verildi. «Dileyen, yanına girsin!» denildi.

Halk, içeri girdiler. Amr b. Subeyh, bağlı olarak onların yanına getirilince «Vallahi, ey kâfirler, fâcirler topluluğu! Eğer, kılıcım elimde olaydı, siz, beni getiremeyeceğinizi, beni, sizden başkalarının öldürebileceğini öğrenirdiniz!

Anladım ki: siz, Allah'ın yarattıklarının kötülerisiniz.

Ben, elimde bir kılıç bulunmasını ve içinizde onunla bir müddet size kılıç vurmaya ne kadar arzu ederdim!» dedi. Sonra, elini kaldırıp yanında bulunan Abdullah b. Kâmil'in gözüne çarptı.

Abdullah b. Kâmil, güldü. Onun elini tutup bağladı. Sonra da «Senin, Mu-hammed Hanedanını yaraladığını ve mızrakladığını söylüyorlar. Biz de, sana bu suçun için uğradık!» dedi.

Muhtar «Bana bir mızrak getiriniz!» dedi. Getirildi. «Onu, ölünceye kadar mızraklayınız!» dedi.

Amr b. Subeyh'in vücuduna, ölünceye kadar, mızrak sapladılar. [\[85\]](#)

Ebû Zür'a Oğullarının Öldürülmesi:

Muhtar'ın adamları, Ebû Zür'a oğullarının evine uğradılar. Damın üzerinden ok attılar. Nihayet, evin içerisine girdiler.

Hebyat b. Osman, b. Ebî Zür'a, Abdurrahman b. Osman, b. Ebî Zür'a, Öldürüldü.

Abdulmalik b. Ebî Zür'a. ise, başından yaralanmış olarak kaçtı. Muhtar'ın yanına girdi. O da, karısı Ummü Sabit bint-i Semüre b. Cündüb'e emr etti. Abdulmalik'in başının yarığını tedavi ettirdi. Sonra. Abdulmalik'i çağırdı.

Abdulmalik «Benim suçum yok!» dedi. [\[86\]](#)

Muhammed b. Eş'as'ın Arattırılması ve Köşkünün Yıktırılması :

Muhammed b. Eş'as b. Kays, Kadisiye yanında Eş'as köyünde idi.

Muhtar; Havşeb'i, yüz kişilik bir birlikle onu yakalamağa gönderdi. «Ona git! Av arayıcı,

yahut gizli.bir yerde av gözleyici, yahut sağına, soluna korka korka bakımcı, yahut gizlenici, saklama olarak onu yakalayıp öldürmeğe nasıl muvaffak olursan ol, başım bana getir!» dedi.

Halbuki, o, daha önce, Mus'ab'ın yanına gitmiş bulunuyordu. Havşeb, gitti. Muhammed b. Eş'as'ın köşkünü kuşattı.

Havşeb ve arkadaşları, bir müddet köşkün üzerinde beklediler. Sonra içeri girdiler. Muhammed b. Eş'as'ı bulamadılar. Dönüp Muhtar'm yanına geldiler.

Muhtar, adam gönderip Muhammed b. Eş'as'ın köşkünü yıktırdı. Hucr b. Adiy'ın, Ziyad b. Sümeyye tarafından yıktırılmış olan evini, onun ker-piçleriyle yaptırdı. [87]

Muhammed b. Eş'as; Mus'ab b. Zübeyr tarafından Muhtar üzerine gönderilen orduda vazife almış, yapılan çarpışmada kendisi ve maiyyeti Öldürülmüştür. [88]

Muhammed b. Eş'as Hakkında Bilgiler:

Muhammed b. Eş'as'ın babası Eş'as, Yemenli olup Peygamberimizin vefatında irtidad etmişti. Yakalanıp zincir vurularak Medine'ye getirilince, Hz. Ebu Bekir'e «Ey Resûlullâh'm Halifesi! Beni öldürme, sağ bırak ve kız kardeşim de ,bana nikâhla! diye yalvarmış, Hz. Ebû Bekir de, onu af etmiş ve kız kardeşi Ümmü Ferve'yi de, ona nikahlamıştı.

Muhammed b. Eş'as, işte bu evlenme neticesinde doğmuştu.Muhammed b. Eş'as, Hz. Hasan'ın da, kaim biraderi di. [89]

Kays b. Eş'as'ın Öldürülmesi:

Kays b. Eş'as, Basra'da iken, ev halkını görmek üzere, Abdullah b. Kâ-mil'ın himayesi altında Küfe'ye girmişti.

Abdullah b. Kâmil, Muhtar'ın yanına varıp «Ey Emîr! Kays b. Eş'as, himaye edilmesini benden istedi. Ben de, onu, himayem altına aldım. Ona verdiğim himayemi muteber ve geçerli say!» dedi.

Muhtar, bir müddet sustu. Sonra «Yüzüğüne bîr bakayım!» dedi. Onu alıp parmağına taktı. Yüzük, bir müddet Muhtar'ın parmağında durdu. .Sonra, Ebû Amre'yi çağırdı. Yüzüğü, ona verdi ve «Abdullah b. KâmÜ'ın hanı-mına. git. Ona: Bu yüzük, kocanın alâmetidir.'Beni, Kays b. Eş'as'ın, yanına koyacaksın. Onu, Muhtardan kurtaracak bazı işler

hakkında kendisile gö rüşme yapmak istiyorum! de!» dedi.

Kadın, Ebû Amre'yi, onun yanma soktu.

Ebû Amre, kılıcını sıyırıp Kays b. Eş'as'ın boynunu vurdu. Başını alıp Muhtar'a götürdü. Onun önüne attı.

Muhtar «Hüseyin'in kadifesini alan, yağmalayan bu ha?» dedi.

Hız. Hüseyin şehid edildiği zaman, Ona âid kadifeyi (yorganı) ganimet olarak Kays b. Eş'as almış, bundan dolayı kendisine (Kays" kadife!) adı takılmıştı.

Abdullah b. Kâmil, Muhtar'a «İnnâ lillâhi ve İna ileyhi raciûn! Sen, benim himaye.ni altında bulunan, konuğum ve dostum olan bir kişiyi öldürdün!?» dedi.

Muhtar «Allah aşkına sus! Sen, Peygamberinin Kızının'Oğlunu öldürenleri himayeyi helallaştırmak mı istiyorsun?!» dedi. [\[90\]](#)

Esmâ b. Hârice'nin Korkusundan Zerve'de Oturması:

Küfelilerin yaşlılarından ve Seyyidlerinden Esmâ' b. Hârice, Muhtar'-dan korkarak, Esed oğullarının Zerve diye anılan su başlarına ev halkı ve bazı âzadlarla birlikte gidip orada oturdu. [\[91\]](#)

İbrahim b. Eşter'ih, İbn.i Ziyad'la Çarpışmak Üzre Tekrar Yola Çıkarılması:

İbrahim b. Ester; Sebi¹ ve Künâse ayaklanmalarını bastırdıktan ve Kü-fe'de iki gûa dinlendikten sonra, İbn-i Ziyad ve Şamlılarla çarpışmak üzre, Hicretin altmış altıncı yılı Zilhicce ayının çıkmasına sekiz gün kala Cumartesi günü Küfe'den yola çıktı.

Muhtar; savaşlarda bulunmuş, tecrübeli, belli başlı adamlarını, süvarileri ve görüş sahiplerini de onun yanma kattı.

Kays b. Tahfet'ün Nehdî'yi, Medineli kabilelerin,

Abdullah b. Hayyet-ül'Esedî'yi Mezhic ve Esed kabilelerinin,

Esved b. Cerad-ül Kindi'yi Kinde ve Rebâa kabilelerinin başına geçirdi. Onları, Abdurrahman Deyr'i yanındaki köprüye kadar uğurladı. Döneceği si-rada, İbrahim b. Eşter'e:

«Benden, üç şey -işit ve hatırında tut:

Açık veya gizli işlerinde Allâh'dan kork!Gideceğin yere gitmekte acele et. Düşmanına kavuşur kavuşmaz, saldırmak için hazırlan!Düşmanına, gece kavuşursan, saldırmayı sabaha bırakmamak ve onların hazırlık yapmalarına imkân vermemek, elinden gelirse, imkân ve fırsat erme!

Eğer, düşmanına, gündüz kavuşursan, onları, geceye bırakma! Sana tavsiye ettiğim bu şeyleri ezberledin değil mi?» dedi., İbrahim b. Ester «Evet!» dedi. Muhtar «Allah, sana yoldaş olsun!» dedi ve döndü. EbüVSaykal der ki «İbrahim b. Ester'le birlikte gittik.

Ubeydullâh b. Ziyad ve yanındaki Şamlılar, Irak topraklarına girmeden onlara kavuşmak ve darbe..indirmek maksadile hızla yol'aldık. Irak toprağının en son noktasını geçip birden Musul toprağına ayak bastık. Onlara bîr an Önce kavuşmak için, hızla İlerledik. Musul'a beş fersahlık uzaklıkta bulunan Barbisa köyüne eriştik.

İbrahim b. Ester, orada Vehbi!, Nâha' kabilesi halkından, çok cesaretli, becerikli bir adam olan Tufeyl b. Lakî'tı, öncü olarak ileri sürdü.

İbn-i Ziyad, bize yaklaştığı sırada Humeyd b. Hureys'i de, Tufeyl H. La-kî'tın arkasından yolladı.

İbrahim b Ester; çok geçmeden, bütün süvarilerini ve piyadelerini savaş nizamına koyarak onları ayırmaksızın birlikte hareket ettirip Bnrbiş köyüne, kondu.

O sıralarda bütün Kays'lar, Cezire'de oturuyorlar, Mervan'a ve Mervan Hanedanına muhalif bulunuyorlardı. [\[92\]](#)

Umeyr b. Hubab ve Arkadaşının İbrahim b. Esterle Görüşmeleri:

Hız. Hüseyin'in Kays'ı katillerinden Umeyr b. Hubab ile Fırat b. Salim, İbt-i ZiyacTın ordusunda yer almışlardı.

Fırat, arkadaşı Umeyr'e «Sen, Mervan oğularının idarelerinin kötülükle rini, bizim kavmimiz olan Kays'a karşı kötülük düşündüklerini bilirsin.

İşler, yoluna girecek olursa, Abdümelik, Kays'ların kökünü kazıyacak-tır. Bizler, onlardanız.

İbrahim b. Eşter'in yanına varalım, hali, durumu nedir bir bakalım» dedi. Gece karanlığı basınca, atlarına bindiler.

İbrahim b. Eşter'in karargâhile kendi karargâhları arasında dört fersah uzaklık vardı.

Bunlar, Şamlıların gözcülerine rastladılar. Gözcüler «Sizler, kimlersiniz?» diye sordular.

Umeyr'le Fırat «Biz, Emîr Husayn b. Nümeyr'İN casuslarıyız!» dediler ve İbrahim b.

Eşter'in karargâhına vardılar.

Ateşler yakılmış, İbrahim b. Ester, adamlarını savaş nizamına sokmakla uğraşıyordu.

İbrahim b. Eşter'in üzerinde Herat işi sarı gömlek vardı. Kılıcı boynunda asılı idi.

Umeyr b. Hubab yaklaşıp İbrahim'in arka tarafına geçti. İbrahim b. Ester, ona aldırış etmedi.

Umeyr, arkadan İbrahim'in boynuna elini dolayıp kucaklamak isterken, İbrahim b. Ester, yerini değiştirdi. Başını eğip «Sen, kimsin?» diye sordu.

Umeyr «Ben, Umeyr b. Hubab'ım!» dedi.

İbrahim b. Ester, ona doğru yüzünü çevirerek «Otur da senin için boşalır, gelirim» dedi.

Umeyr ile Fırat, İbrahim b. Eşter'den uzaklaşarak bir köşeye çekildiler.

Umeyr, Fırat'a «Sen, bu kadar cesaretli, bundan daha soğuk kanlı bir kimse gördün mü?»

O, benim, kendisini arkadan kucaklayacağımı gördü. Yerini değiştirdi. Benden, hiç kaygılanmadı» dedi.

Fırat «Gerçekten, ben, onun gibisini görmedim» dedi.

İbrahim b. Ester, arkadaşlarını savaş nizamına koyduktan sonra onların yanına gelip oturdu ve Umeyr'e «Ey Ebül'Mugalüs! Senin, benimle ne işin var?» dedi.

Umeyr «Karargâhına girince, tasam arttı. Ben, girişten senin yanına gelinceye kadar hiç Arapça söz işitmedim. Anlaşılan: senin yanında bulunan şu cemâat, Acemlerden ibarettirler.

Halbuki, sana kargı gelenler, Şamlıların en belli başlı cesaretlileri ve kahramanlarıdır. Onlar, kırk bin kişidirler.

Sen, onlara şu yanındaki Acemlerle nasıl karşı koyabileceksin?» dedi.

İbrahim b. Ester «Vallahi, onları karıncalar gibi çok sayıda bulsam da, onlarla çarpışacağım.

Şu yanımda gördüğün kimseler, çarpışmada çok ileri ve üstün görüşlü olduğunu söylediğin Şamlılarla nasıl mı çarpışabilecekler?

O gördüğün kişiler, Acemlerin ve Mecusi Emir ve Kumandanlarının en atılgan ve sıçrayıcılarının oğullarıdır. [\[93\]](#)

Ben, süvariye kargı, süvariye; piyadeye karşı, piyadeyi çarpıştıracam. Yardım, Allâh'dandır!» dedi.

Umeyr «Benim kavmim Kays, yârın sabah Şamlıların sol koluna çok sayıda gelip

katılacaklar.

Bizden tasalanma! Onların ordusunu sındırmak için, biz, bozuluruz.

Mervan oğullarının biz Kays cemaatına karşı kötü davranmaları yüzünden, onların muzaffer olmalarını istemiyoruz» dedi.

İbrahim b. Ester «Nasıl istersen, öyle yap!» dedi. [\[94\]](#)

So.ua da «Sen, ne dersin: ben, hendek kazıp iki, üç gün onları oyalasam, işin neticesini beklesem, olmaz mı?» diye sordu.

Umeyr b. Hubab «Böyle yapma! Biz, Allah'ın kullarıyız ve hepimiz Ona dönücüleriz.

Şu kavmin'(Samlıların) istedikleri de, ancak,: işi uzatmandır. Eğer, işi uzatacak olursan, bu, onların işine yarayacaktır.

Çünkü, onlar, sizden kat kat çokturlar. Azın, çoğa uzun müddet dayanması, mümkün değildir.

Fakat, şimdi, onların kalpleri, sizin korkunuzla doludur. Onlarla, günlerce ve tekrar tekrar çarpışır durursanız, onları çarpışmağa alıştırsınız.

Onlar, senin askerlerinin tadını tadarsa, artık, onlara kargı yiğitleşirler!» dedi.

İbrahim b. Ester «Şimdi anladım ki: sen, bizim için hayr öğütlüsün. Bildirdiğin görüş ve düşünüşünde doğrusun. Zâten, arkadaşım Muhtar da bana, bunu tavsiye ve bu görüşü emr etmişti» dedi.

üraeyr «Onun görüşünden şaşmayınız. Çünkü, şeyh, harplerin zararlarını göre göre otura düşmüş, ondan alınacak, alınmayacak dersleri ve ibretleri almıştır» dedi ve İbrahim b. Eşter'e bey'at ederek karargâhlarına döndüler. [\[95\]](#)

Umeyr, arkadaşı Fırat'a «O, senden çekindi. Sözümüzü sağlama bağlamadı. Galiba, bizim «hile yapacağımızdan korktu» dedi. [\[96\]](#)

İbrahim b. Eşter'in, Ordusunu Savaş Nizamma Koyup İlerletmesi:

İbrahim b. Ester, bütün gece gözünü yummadı. Seher vakti girer girmez askerlerini savaş nizamına koymağa başladı. Askerlerini, birlikler haline koydu ve birliklerin kumandanlarına emirler verdi.

Süfyan b. Yezid, b. Mugaffel'i, sağ kol kumandanlığına, AH b. Malik-ül Cüşemî'yi sol kol kumandanlığına,

Bir anneden doğma kardeşi olan Abdurrahman b. Abdullah'ı süvari Kumandanlığına tayin etti.

Kendisi de, sağ kol ile kalpte bulundu.

Piyade birliğinin kumandanlığına Tufeyl b. Lakî'tı getirdi.

Sancağını, Müzâhim b. Malik'e verdi.

Şafak atmağa başlar başlamaz, alaca karanlıkta sabah namazını kıldırdıktan sonra askerlerini saf haline getirdi.

Dört kumandanı, yerlerine koydu.

Saf kol kumandanım sağ kola, sol kol kumandanını, ögi kola, piyade kumandanım piyadelerin başına koydu.

Süvarileri de, onlara ekledi.

Süvari kumandanlığına kardeşi Abdurrahman b. Abdullah'ı koydu ve orduya «Düşmana doğru ağır ağır ilerleyiniz!» dedi.

Ordu, İbrahim b. Ester ve kumandanlarile birlikte düşmana doğru yavaş yavaş ilerlemeğe başladılar.

Düşmanın üst tarafında bulunan büyük bir tepenin üzerine çıktılar. İb-rahim b. Ester, orada oturunca, askerlerden hiç biri hareket etmedi, durakladı. [\[97\]](#)

Abdullah b. Züheyr'in, Tecessüs için Vazifelendirilmesi ve Ades'le Konuşması:

Abdullah b. Züheyr-üs Selûlî, atınm üzerinde bir-şeyler yiyordu.

İbrahim b. Ester, onu, yanına çağırdı ve «Hemen atının üzerine atla. Bana, şunlardan bir haber getir!» dedi.

Abdullah b, Züheyr, gitti. Biraz sonra, döndü ve «Bu kavm, korkutularak getirilmiş. Onlardan bir adamla buluştum ki o: (Ey Ebû Turab tarafdarları Ey Muhtar'ul-Kezzab taraf darları!) diye seslenerek saçmalayordu.

Ona: (Sizinle bizim aramızda bundan büyük söğme olmaz!) dedim.

Bana: (Ey Allah düşmanı! Siz, bizi, nelere davet ediyor, bizimle İmam-sız, Halifesiz olarak ne diye çarpışıyorsunuz?) diye sordu.

Ona: (Evet, biz nerdesin ey Resûlullâh'ın Oğlu Hüseyin'in kanı! diye Onun intikamını almağa davet ediyoruz.

Siz, Ubeydullâh b. Ziyad'ı bize teslim ediniz. Çünkü, o; Resûlullâh'ın Oğlunu, Cennetlik gençlerin Seyyid'ini şehid etti.

Biz; onu ve Kerbelâ cinayetinde onunla iş birliği yapan, kendilerini Hüseyin'e kısas olarak eşid tutmayı kabul etmeyeceğimiz bazı adamlarımızı da, öldürünceye kadar yakanızı bırakmayacağız!

Bize, İbn-i Ziyad'ı teslim ettiğiniz, onu, Hüseyin'in katilleri olan bazı adamlarınızla birlikte öldürdüğümüz zaman, sizinle aramızda Kitabullâh'ı, yahut sâlih Müslümanlardan hangisini isterseniz, onu, Hakem yapacak, onun vereceği hükme razı olacağız!) dedim.

Bana: (Biz, sizi, bunun gibi, başka bir zaman da, İki Hakemle tecrübe etmiş, denemiştik te, siz, sözünüzde durmamıştınız!) dedi.

Ben: (Ne imiş o?) diye sordum.

(Biz, sizinle aramızda iki Hakem tayin etmiştik. Siz, onların verdiği hükme razı olmamıştınız) dedi.

Ona: (Sen, iddiana sağlam bir delil getiremedin.

Biz, iki Hakemin, üzerinde söz birliği edecekleri bir adama razı olacak ve bey'at edecektik. Onlar, bir kişi üzerinde söz birliği yapamadan ayrıldılar. Allah, onların ikisini de, hayra ve doğru olana muvaffak kılmadı!) dedim.

Bana: (Sen, kimsin?) diye sordu. Kim olduğumu, ona haber verdim. Ben de ona: (Sen, kimsin?) diye sordum. (Ades'im! Senin katırının sürücüsü!) dedi.

Ona: (Sen, bana karşı iyi davranmadm. Bu, senin vefasızlığının, sözde durmamazlığının başlangıcıdır!) dedim» dedi. [\[98\]](#)

İbrahim b. Eşter'in, Kumandanlara Hitabı:

İbrahim b. Ester, kendisi için bü¹'katır getirtti. Onun üzerine bindi. Sonra, bütün Sancak sahiplerinin, kumandanların yanlarına uğradı. Her birisinin yanında durdu ve: ,

«Ey din yardımcıları ve hak taraf darları olan Allah askerleri!

Resûlullâh'ın Kızı Fâtıma'nın Oğlu Hüseyin b. Ali'nin katili olan; Hüseyin ile kızları, kadınları ve taraftarları araşma gerilen; Onlarla, içecekleri Fırat suyu arasına gerilerek Onları Fırat suyuna bakıp durduran; Onun, Amucasının oğlu Yezid'e gitmesine ve onunla anlaşmasına da engel olan; evine ve Ev halkına dönmesine veya Allah'ın geniş yerlerine gitmesine imkân vermeyen; Onu ve Onun Ev halkını şehid eden Mercâne'nin oğlu Ubey-

clullâh işte karşımızdadır!

Vallahi, bu Mercâne'nin oğlunun; Allah tarafından, günah kirlerinden temizlenmiş, korunmuş olan Resûlullâh Aleyhisselâm'ın Ehl-i Beyt'ine yapmış olduğunu, Firavun bile İsrail oğullarının temsilcilerine yapmamıştır!

Allah, onu, sizinle, sizi de, onunla kargı karşıya getirmiştir.

Vallahi, sanıyorum ki; Allah, onun kanını, ancak sizin ellerinizle döküp kalplerinize şifa vermek için bu harp meydanında sizi onlarla bir araya getirmiştir.

Allah biliyor ki: siz, ancak, Peygamberinizin Ehl-i Beyt'ine yapılanlardan kızarak yola çıktınız!» dedi.

İbrahim b. Ester; sağ, sol kol birlikleri ve sairleri arasında dolaşarak ve hepsini cihada teşvik ederek çarpışmağa hazırladı. Sonra, dönüp Sancağının altına geldi. [\[99\]](#)

İbn-i Ziyad'ın, Ordusunu Savaş Nizamına Koyması:

Beri yandan İbn-i Ziyad da, sağ kol kumandanlığına Husayn b. Nümeyr'i, sol kol kumandanlığına Umeyr b. Hubâb-üs Sülemî'yi, Süvari birlikleri kumandanlığına ise, Şurahbil b. Zükelâ'ı tayin etti. Kendisi de, piyadeler arasında durdu. [\[100\]](#)

Çarpışmanın Başlangıcında, İbrahim b. Eşter'in Sol Kol Birliğinin Bozulması ve Abdullah b. Verka'm Onlan Başkumandan Çevresinde Toplaması:

Sabahleyin iki taraf birbirlerine yaklaşıp Hâzire diye anılan yerde durunca, İbrahim b. Ester, kumandanlarına «Önce, sol kol'a saldırmanızı tavsiye ederim. Çünkü, onların içinde Kays'lar vardır» dedi. [\[101\]](#)

İki taraf safları birbirlerine iyice yaklaştıkları zaman, Şamlıların sağ kol kumandanı Husayn b. Nümeyr, İbrahim b. Eşter'in, Ali b. Malik-ül Cüce mi kumandasındaki sol kol kuvvetlerine saldırdı.

Kumandan da, birliği de, sebat ettiler. Ali b. Mâlik, şehid düştü. Onun Sancağını, Kurre b. Ali aldı. O da, şehid oldu.

Ondan sonra, Hafızlardan birçok kimseler Sancağı taşıdılar ve şehid oldular.

Sol kol birliği bozguna uğrayınca, Sancağı, Abdullah b. Verka' aldı. Bozulan ve dağılan

sol kol birliğine «Bana doğru geliniz ey Allah askerleri!» diyerek seslendi.

Dağılanlar, onun başında toplandılar.

Abdullah b. Verka', onlara «İşte Başkumandanınız çarpışıyor, Ona doğru gidiniz!» dedi.

Bozguna uğrayan sol kol birliği, İbrahim b. Eşter'in yanına vardılar. [\[102\]](#)

İbrahim b. Eşter'in, Ordusuna Son Seslenişi ve Düşmana Hücumu Geçisi :

İbrahim b. Ester, başını açmış ve «Ey Allah askerleri! Bana doğru geliniz! Ben, İbn-ül Eşter'im! .

Sizin, bana doğru kaçmanız, harpte düşmana saldırmak gibi hayırlıdır.

Harp meydanında hata işleyen, azarlanmayacak, kınanmayacaktır!» diyerek sesleniyordu.

Bozulanlar, İbrahim b. Eşter'in başında toplandılar.

İbrahim b. Ester, sağ kol kumandanına «Şamlıların sol kol kuvvetlerine saldır!» diye haber gönderdi.

İbrahim b. Ester; Umeyr b. Hubab'ın va'd ettiği gibi, saldırıya uğrayınca, bozulvereceğini sanıyor ve umuyordu.

Sağ kol kumandanı Süfyan b. Yezid, onlara hücumu geçti.

Fakat, Şamlıların Umeyr b. Hubab kumandasındaki sol kol kuvvetleri bozulmadılar, direndiler ve şiddetle çarpıştılar.

İbrahim b. Ester, bunu görünce, arkadaşlarına:

«Siz, şu Başkumandan Sancağını ve oradaki cemâati hedefe alınız!

Vallahi, biz, onları bozup dağıtacak olursak, oranın sağındaki, solundaki kuvvetlerin kuşlar gibi korkup uçtuklarını kaçıştıklarını göreceksiniz!» dedi. [\[103\]](#)

İbrahim b. Eşter'in, İbn-i Ziyad'ı ve Ordusunu Önüne Katıp Bozguna Uğratması':

Ebû Sâdık'ın anlattığına göre: İbrahim b. Eşter'in Sancaktan, Sancağı ile ilerledikçe,

İbrahim b. Ester, ilerlemekte, kılıcıyla vurduğu kimseyi yere sermekte, Şamlıları, koyun sürüsü gibi, Önüne katıp kovalamakta idi!

Verka' b. Azib der ki «Şamlıların yakınlarına varınca, kısa bir müddet mızraklarla çarpıştık. Sonra, kılıçlara el attık.

Gündüzün başlarında uzun bir müddet kılıç salladık.

Vallahi, birbirlerine dokunan kılıçların çıkardıkları sesleri tarif edemem!» [\[104\]](#)

Umeyr b. Hubab'm, İş İştten Geçtikten Sonfra, İbn-i Eşter'in Yanma Gelmek İstemesi:

Fudayl b. Hadic'in bildirdiğine göre: İbrahim b. Ester; İbn-i Ziyad'ın ve adamlarının üzerine bütün şiddetle saldırıp kanlı çarpışmalar yapıldığı ve iki taraftan pek çok kişiler öldürüldüğü, İbn-i Ziyad'ın ordusunun bozulmağa yüz tuttuğu sırada, Umeyr b. Hubab, İbrahim b. Eşter'e: «Şimdi, senin yanına geliyorum!» diye haber göndermişti. [\[105\]](#)
İbrahim b. Ester: «Allah' askerlerinin öfkeleri geçinceye kadar yanıma uğrama! Onların, sana saldırmalarından korkarım!» dedi. [\[106\]](#)

İbn-i Ziyad ve Husayn b. Nümeyr'in Öldürülmesi:

İbn-i Ziyad'ın ordusu bozguna uğrayınca, İbrahim b. Eşter'in ordusu, onların peşlerine düştü. Pek çoklarını kılıçtan geçirdiler. Bir kısmı da nehirden geçmeğe çalışırken, boğuldular.

Şamlıların karargâhında bulunan her şeyleri iğtinam edildi. [\[107\]](#)

Geceye kadar, Şam ordusunun peşini bırakmadılar.

Hız. Hüseyin'in katillerinden İbn-i Ziyad'la Husayn b. Nümeyr öldürüldü.

Şurahbil b. Zikelâ' ve Şamlıların bir çok ulu kişileri de öldürülenler arasında idi.

İbrahim b. Ester «Ben, Şamlılardan bir adam öldürdüm ki çarpışmanın başlangıcında şiddetle çarpışıyor ve: (Ben, Kureyş'in oğluyum!) diyordu.

Vurulup yere düştüğü zaman, kendisinden misk kokusu geldiğini duydum, [\[108\]](#)

Onun kolları şarkta, ayakları garpte, tek Sancak altında ve nehir kıyısındadır. Arayıp

bulunuz onu!» dedi.

Gittiler ve buldular. O, Ubeydullâh b. Ziyad idi.

Gerçekten, ayaklarUe birlikte bedeninin yarısı doğuya, atleri ve kollari-le birlikte bedeninin yarısı da, batıya çevirilmîş, yatıyordu! [\[109\]](#)

Şerik b. Cedîr-üt Tağlibî'nin Kahramianca Savaşması ve Şehid Olması:

Şerîk b. Cedîr-üt Tağlibî de, İbn-i Ziyad sanarak öldürmek için Husayn b. Nümeyr'in üzerine saldırmıştı. Birbirlerinin boğazlarına sarıldılar.

Tağlibî «Beni de, zâniyenin oğlunu da, Öldürünüz!» diye bağırdı ve Husayn b. Nümeyr, öldürüldü.

Şerîk; Hz. Ali ile' bulunmuş, bir gözünü gayb etmişti. Harp bittikten sonra Beytülmakdis'e gelmişti.

Hz. Hüseyin, şehid edildiği zaman «Allah'a ahd ettim ki: eğer, Allah, bana şöyle şöyle kudret ve imkân verir de, Hüseyin'in kanını aramağa kalkarsam, Mercâne'nin oğlunu öldüreceğim, yahut onun yakınında öleceğim!» demişti.

Muhtar'ın; Hz. Hüseyin'in kanını aramak, intikamını almak için ayaklandığını haber alınca, onun yanına gitti. Muhtar da, onu İbrahim b. Eşter'-le birlikte Rebîa süvarileri üzerine çavuş tayin etti.

Şerîk, arkadaşlarına «Ben, Allah'a, şöyle şöyle söz verdim!» dedi. Üç yüz kişi bu yolda ölmek üzere bey'at ettiler.

Şerîk, arkadaşlarıyla birlikte Şamlıların saflarını yara yara ilerlediler, İbn-i Ziyad'ın yanına eriştiler.

Toz dumana karıştı. Demir ve kılıç şakırtısından başka bir şey işitilmiyordu.

İki taraf, birbirlerinden ayrıldıkları zaman, aralarında başka bir ölü bulunmayan iki ölü görüldü: Şerîk b. Cedîr-üt Tağlibî ve İbn-i Ziyad! [\[110\]](#)

İbn-i Ziyad'ın Arkadaşlarının Başlarının Kesilmesi ve İbn-i Ziyad'ın Cesedinin Yakılması:

İbrahim b. Ester, İbn-i Ziyad'ın başının kesilmesini emr etti. [\[111\]](#)

İbn-i Ziyad'ın Husayn b. Nümejr dâhil olmak üzere yedi kişinin başı kesildi [\[112\]](#)

İbn-i Ziyad'ın başı kesildikten sonra cesedi ateşte yakıldı [\[113\]](#)

İbn-i Ziyad'ın Burnundan Girip Ağzından Çıkan Yılan :

Umâre b. Umeyr der ki «Ubeydullâh b. Ziyad'la arkadaşlarının başı getirildiği zaman, Rahabe'de Mescidde bir sedirin üzerine konulmuştu. Onların yanına kadar vardım.

(Geldi! Geldi!) dediler.

O sırada, başların arasında bir yılan peyda olup Ubeydullâh b. Ziyad'ın burun deliklerine girdi. İçeride bir müddet kaldı. Sonra, çıkıp gitti ve kayb oldu. Sonra, yine (Geldi! Geldi!) dediler.

Yılan, İbn-i Ziyad'ın burnuna girdi, çıktı. Bunu, iki veya üç kerre yaptı.

[\[114\]](#) yzid b. Ebi Ziyad'a göre: İbn-i Ziyad'ın ağzından girip burnundan çıkan, burnundan girip ağzından çıkan bu yılan, ince bir yıldı ve getirilen başlar arasında yalnız İbn-i Ziyad'ın başına girip çıkmıştı. [\[115\]](#)

İbn-i Ziyad'ın Baş, Medine'de :

İbn-i Ziyad'ın Küfe'ye gönderilen başım, Muhtar; ziftli bir küp içine koydurup Muhammed b. Hanefiyye, Ali b. Hüseyin ve diğer Hâşim Oğullarına gönderdi. [\[116\]](#)

Muhtar, İbn-i Ziyad'ın başını Medine'ye götüren Küfeliye «Ali b. Hüseyin'in kapısında dur. Kapıların açıldığını ve halkın yemek için içeri girdiklerini gördüğün zaman, Onun yanma var!» dedi.

Muhtar'ın Elçisi, Ali b. Hüseyin'in kapısına geldi. Kapılar, açıldı. Halk, yemek için içeri girdiler.

Elçi, yüksek sesle «Ey Peygamber'in Ehl-i Beyt! Ben, Muhtar b. Ebî Ubeyd'in Elçisiyim! Yanımda İbn-i Ziyad'ın başı var!» diyerek seslenince, Hâşim Oğulları evlerinden çığlıc

koparmayan kadın kalmadı!

Elçi, İbn-i Ziyad'ın başını çıkarıp ortaya koydu. Ali b. Hüseyin, onu, görünce: «Allah, onu, Cehennem'e atsın!» dedi.

Ali b. Hüseyin'in, babası şehid edildiği günden beri hiç yüzünün güldüğü görülmemiştir. Kendisinin, o gün, yüzü güldü.

Şam'dan, kendisine bir deve yükü meyva gelmişti.

İbn-i Ziyad'm başı, getirilince, meyvaları da Medinelilere dağıttırdı.

Hız. Hüseyin'in şehâdetinden beri, Resûlullâh'ın zevceleri de hiç taranmamış, yağ sürünmemişler di. 0 gün, Onlar da, tarandılar ve yağ süründüler. [\[117\]](#)

Ali b. Hüseyin, İbn-i Ziyad'ın başım gördüğü zaman, babası Hz. Hüseyin'e rahmet okudu ve :

«Hüseyin'in başı getirildiği zaman, İbn-i Ziyad, yemek yeyordu. İbn-i Ziyad'm başı getirildiği zaman da, biz, yemek yeyoruz!» dedi.

Hâşim Oğullarından olupta, Muhtar'ı övmeyen, ona düa etmeyen, onun hakkında güzel konuşmalar yapmayan kimse kalmadı» [\[118\]](#)

Muhtar'iri, Muhammed b. Hanefiyye'ye yazısı:

Muhtar, Muhammed b. Hanefiyye'ye yazdığı yazıda şöyle dedi :

«İmdi, Yüce Allah; bir kavmdan, onlar, günahlarını artırmadıkça, intikam almaz.

Allah, fâsıkları ve onların tarafdarlarını helak etti. Kalanı, kaldı. Onların sonuncusunu da, öncekilerin yanma katmasını Allâh'dan diler ve umrım!» [\[119\]](#)

Muhammed! b. Hanefiyye'nin, Allah'a Hamd-ü Senası :

İbn-i Ziyad'la Husayn b. Nümeyr ve Surahbil b. Zikellâ'nın başlan, Mekke'ye götürülüp Mescid-i Haram'ın kapısına aşılıştı.

Muhammed b. Hanefiyye, tavafı bitirip Mescid-i Haram'ın kapısından çıkarken, onları gördü. Allah'a hamd-ü senada bulundu. [\[120\]](#)

Muhtar'm Sevinci ve İbrahim b, Eşter'i Karşılamağa Çıkması :

Muhtar, zafer haberi alınca, arkadaşlarına :

«Ben, size inşâallâh, iki günün birinde İbrahim b. Ester ve Eshabı tarafından Mercâne'nin oğlunu ve adamlarını bozguna uğrattıklarına dair zafer müjdesi geleceğim söylememiş mi idim?» dedi. Yerine, Küfe'de Sâib b. Mâ-lik'i vekil bırakarak İbrahim b. Eşter'i karşılamak üzere, kalabalık bir halk kütlesile Sabat'a kadar gitti. [\[121\]](#)

Kerbelâ Cin ayetine Katılan İhtiyarın Başına Gelenler:

Ebü-rRebi' b. Seb, Hz. Hüseyin'in menâkıbım anlatırken Yakub b. Süf-yan'm göyle söylediğini nakl eder :

«Çiftliğimde idim. Cemaatla yatsu namazımı kıldıktan sonra odada oturduk. Hüseyin b. Ali bahis konusu edildi. Orada bulunan adamlardan birisi: (Hüseyin'in üzerine yürüyen ve Onun şehid edilmesine yardım edenlerden olup ta ölmeden önce bir azap ve felâkete uğramayan bir kimse yoktur!) dedi.

Odada bulunana çok yaşlı bir adara: (ben de onun hâdisesinde bulunan-lardan'im. Fakat şu saatime kadar bu yüzden, hoşlanmadığım hiç bir şeye uğramamışımdır!) dedi.

Yanmakta olan kandil o sırada sönuverdi. İhtiyar, onu yakmak için kalktı. Ateş, birden parlayıp ihtiyarın elbisesini tutuşturdu. İhtiyar, canını kurtarmak için Fırat ırmağına daldı. Fakat, ateş onu orada da yakaladı. Ölünceye kadar onun yakasını bırakmadı!»

Bu ihtiyar hakkında «ateşte yanma azabile suda boğulma azabı birleşti!» denilmiştir. [\[122\]](#)

[1] Taberi-Tarih c. 7, 6. 80

[2] Zehebi-Âîâmünnübelâ c. 3, s. 233

[3] Tirmizî-Sünen c, 4, s. 480

[4] Zehebi-S. Âlim C. 3, s. 353

[5] Dineven-Kİtabül'ahbar s. 231, 233

[6] Müslim-Sahih c. 7 s. 191.

[7] Tirmizî-Sünen c. 4, s. 499.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 259-260.

[8] Taberi-Tarih c. 6, a. 206-210.

[9] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 260-262.

[10] Taberi-Tarih c. 7, s. 58-59

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 262-263.

[11] Taberi-Tarih c.,7, s. 63

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 263.

[12] tbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 264

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 263-264.

[13] İbn-i Abbas'ın, Peygamberimizden rivayet ettiği bir Hadis'e göre. yüce Allah, Peygamberimize «Yahya b. Zekeriyya'nın kanına karşı yetmiş bin kişi öldürmüştüm.

Senin kızının oğlu için ise yetmiş bin ve yetmiş bin kişi öldüreceğimi- diye vahy etmişti. (Hâkim-Müstedrek c. 3, s. 178)

[14] Taberi-Tan'h c 7, s. 50-60

[15] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 264-265.

[16] Taberi-Tarih s. 7, s. 63-64

[17] Taberi Tarih c. 7, s. 53

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 265-266.

[18] Taberi-Tarih c. 7, s. 64-65

[19] Taberi-Tarih c. 7, s. 53

[20] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 267-268.

[21] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 268-269.

[22] Taberi-Tarih c. 7, s. 65.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 269-270.

[23] Taberi-Tarih c. 7, s. 81.

[24] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 270-271.

[25] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 271.

[26] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 271-272.

[27] Taberi-Tarih c. 7, s. 93-94

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 272-273.

[28] Taberi-Tarih c. 7, s. 95

[29] İbn-i Sa'd-Tabakat c, 5, s 98-99

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 273-274.

[30] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 274-275.

[31] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 275-276.

[32] Taberi-Tarih c. 7, s. 96-97

[33] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s, 99

[34] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 276-280.

[35] Taberî-Tarih c. 7, s. 97-96

[36] Dineveri-KitabüTahba-r s. 269

[37] Taberi-Tarih c, 7, s. 98-99

[38] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 289

[39] Taberi-Tarih c. 7, s. 99-100

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 280-285.

[40] Dine veri-Ki tabül'ahbar s. 290

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 285-286.

[41] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 286-300.

[42] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 300-302.

[43] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 302-303.

[44] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 303.

[45] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 303.

[46] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 304.

[47] Taberi TarJh c. 7, s. 100-110

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 304-305.

[48] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 305-309.

[49] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 309-310.

[50] Taberi-Tarih c. 7, s, 113-116

[51] Dineveri-Kitabürahbar s. 293

[52] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 310.

[53] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 310-314.

[54] Taberi-Tarih c. 7, s. 116-,120

[55] Taberi-Tarih c. 7, s. 123-124

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 314-318.

[56] Taberi-Tarih c. 7, s. 120-121

[57] Taberi-Tarih c. 7, s. 124

[58] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 304

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 318-319.

[59] Taberi-Tarih c. 7, s. 124-126

[60] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 319-321.

[61] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 301, 304, 303

[62] Taberi-Tarih c. 6, s. 234

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 322.

[63] Taberi-Tarih c. 7, s. 146

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 322.

[64] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 301-302

[65] Taberi-Tarih c. 7, s. 121

[66] Dineveri-KitabüPahbar s. 302

[67] Taberi-Tarih c. 7, s. 121-122

[68] İbn-i Esîr-El-kâmî c. 4, s. 117

[69] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 305

[70] Zehabı-Tarihî'lî si l\ını c. 3. s. 10-19

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 322-325.

[71] Taberi-Tarih c. 7, s. 126-127 326

[72] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid c. 2, s. 230

[73] Taberi-Tarih c. 7, s. 127

[74] Taberi-Tarih c. 7, s. 127

[75] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid c. 2, s. 230

[76] Taberi-Tarih c. 7, s. 127

[77] İbn-i Abd-i Rabbih-Ikdülferid c. 2, s. 230

[78] Taberi-Tarih c. 7, s. 127-128

[79] Zehebi-Tarihul'islam c. 3, s. 54

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 325-330.

[80] Adiy b. Hatim, Hâtem-üt Tâî'nin oğlu idi. Medine'ye gelip Müslüman olmuş, Peygamberimiz, onu Zekât memuru tayin etmişti. (İbn-i Sa'd.Tabakat c. 1, s. 322) Kendisi, Stffm'da Hz. Ali tarafında* bulunmuştu. (Zshebi-El'iber c. 1, s. 41)

[81] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 330-332.

[82] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 332.

[83] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 332-333.

[84] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 333.

[85] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 333-334.

[86] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 334.

[87] Taberi-Tarih c. 7, s. 128-130

[88] Taberi-Tarih c. 7, s. 151

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 334-335.

[89] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 6, s. 22-23, c 5, s, 10-

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 335.

[90] Dineveri-KHabül'ahbar s. 302

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 335-336.

[91] Dineveri-Kİtabü'l'ahbar s. 303

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 336.

[92] Taberi-Tarih c. 7, s. 130. 14-f ilâ

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 336-337.

[93] Küfe'de Acem oğullarından yerleşmiş bir çok cemaatlar vardı. Muaviye b. Ebi Süfyan, onlara tahsisat bağlamıştı. Kendilerine El'Hamra' denirdi. Küfe'de onlardan yirmi bin kişi vardı. (Dineveri-Kİtabü'l'ahbar s. 288, 293)

[94] Dineveri-Kİtabü'l'ahbar s. 294.286

[95] Taberi-Tarih c. 7, s. 142

[96] Dineveri-Kİtabü'l'ahbar s. 285

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 338-340.

[97] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 340-341.

[98] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 341-342.

[99] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 342-343.

[100] Taberi-Tarih c. 7, s. 142-143

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 343.

[101] Dine veri-Ki tabu]'ahbar s. 285

[102] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 343-344.

[103] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 344.

[104] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 344-345.

[105] Umeyr b. Hubab, Kays kabilesine -Ey Merc-i Râhit (Dimaşk nahiyesi) intikamı!- diyerek bağırınca, onların ileri gelenlerinin başları önlerine düştü, bozuldular. (Dineveri-Kİtabü'l'ahbar s. 295)

[106] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 345.

[107] Taberi-Tarih c. 7, s. 143-144

[108] Dineveri-KİtabüTahbar s. 205

[109] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 345.

[110] Taberi-Tarih c. 7, s. 144-145

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 346.

[111] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 295

[112] Zehebi-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 359

[113] İbn-i Esîr-Elkâmil c. 4, s. 129

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 346.

[114] Tirmizi-Sünen c. 5, s. 660, İbn-i Esir-El Kâmil c. 4, s. 130, Zehebi-iÂ^T Iâmün-nübelâ c. 3, s. 359

[115] Ebülfida İbn-i Kesir-El'Bidaye Vennihâye c. 8, s. 286

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 347.

[116] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 100

[117] Yâkubi-Tarih c. 2, e. 259

[118] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 347-348.

[119] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 100

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 348.

[120] İbn-i Habîb-Kitabulmuhabber s. 491

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 348.

[121] Taberi-Tarih c. 7, s. 145

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 348-349.

[122] AliyyülKari-Şerhuşşifa c. 1, s. 402

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 350.

BEŞİNCİ BÖLÜM...

MUHTAR'IN, MUHAMMED B. HANEFİYYEYE HİLALETİ TEKLİFİ.

Muhtar'ın, Muhammed b. Hanefiyye'yi. Halifeliğe Teşvik Edici Yazısı ve Muhammed b. Hanefiyye'nin Ona Cevabı :

Abdullah b. Ztibeyr'in, Muhammed b. Hânefiyye'ye Karşı Tuturtu ve Davranışını Değiştirmesi ve Onu Yakmağa Kalkışması :

Muhammed b. Hanefiyye'nin, Durumunu Muhtar'a Bildirerek Ondan Yardım İstemesi :

Muhanmed b. Hanefiyye'nin Küfe'ye Gitmekten Vaz Geçmeği :

Muhtarın Ali b. Hüseyin'e Gönderdiği Bağışının Makbule Geçmemesi:

BEŞİNCİ BÖLÜM

MUHTAR'IN, MUHAMMED B. HANEFİYYE'YE HİLAFETİ TEKLİFİ

Muhtar'ın, Muhammed b. Hanefiyye'yi. Halifelğe Teşvik Edici Yazısı ve Muhammed b. Hanefiyye'nin Ona Cevabı :

Muhtar; Muhammed b. Hanefiyye'ye bir yazı yazıp Salih b. Mes'ud-ül Has'amî ile göndermiş, mektubunda: gerek İbn-i Zübeyr'le çarpışmak, gerek Medinelileri kendisine tâbi kılmak için asker gönderdiğini, daha da, göndereceğini, beldeleri kendisi adına zabt edeceğini, haklarını tanıtmak ve saydırmak üzere elinden geleni yapacağını bildirmişti.

Salih b. Mes'ud, Muhammed b. Hanefiyye'nin yanına varıp selâm verdi ve mektubu Ona takdim etti.

Muhammed b. Hanefiyye, Salih b. Mes'ud'a «Muhtar'a söyle! Allâh'dan korksun. Kan dökmekten geri dursun!» dedi.

Salih b. Mes'ud «Allah, Sana iyilikler versin. Bunu, ona bir yazı ile de yazmaz mısınız?» dedi.

Muhammed b. Hanefiyye «Ben, ona, Allah'a itaati emr ettim, Hayrın bütününün, Allah'a itaat etmekte toplandığını bildirdim.

Kötülüklerin bütününden de, onu nehy ettim!» dedi.

Muhammed b. Hanefiyye, Muhtar'a cevap olarak yazdığı yazıda şöyle dedi:

«İmdi, mektubun bana erişti. Onu, okudum.

Hakkımı, tanıdığım ve saydığını, bununla, beni sevindirmeyi umduğunu anladım.

Bana, işlerin en sevgilisi, içinde Allah'a tâat edebildiğim iştir.

Bea, gizli, açık her işimde gücüm yettiği kadar Allah'a itaat etmeğe çalışıyorum.

Bil ki: ben, çarpışmak isteseydim, muhakkak, halkın bana koşuştuklarını görür, kendime pek çok yardımcı bulurdum,

Fakat, ben, onlardan, böyle şeylerden ayrılmış, uzaklaşmış bulunuyorum.

Allah'ın, hakkımda hükm ve takdir ettiği şeyin zuhurunu bekliyorum. Allah, hâkimlerin hayırlıdır.» [\[1\]](#)

Abdullah b. Ztibeyr'in, Muhammed b. Hânefiyye'ye Karşı Tuturti ve Davranışını Değiştirmesi ve Onu Yakmağa Kalkışması :

Abdullah b. Zübeyr; Muhtar'ın, Küfe'de Muhammed b. Hanefiyye nam ve hesabına ayaklandığı haberini aldıktan sonra, Muhammed b. Hanefiyye'ye karşı tutum ve davranışını değiştirmişti.

Muhammed b. Hanefiyye, Harre vak'asından biraz önce, Medine'den Mekke'ye gitmişti.

Orada İbn-i Abbas'la birlikte oturmakta idi.

Yezid b. Muaviye öldüğü ve Abdullah b. Zübeyr, halkı, kendisine bey'ata davete başladığı sırada, İbn-i Abbas'la Muhammed b. Hanefiyye'yi de, bey'ata davet etti.

Onlar ise «Bütün memleketler ve halk, sana bey'atta birleşinceye kadar, bizi bırak!» dediler ve bey'attan kaçındılar.

İbn-i Zübeyr, bir müddet, onların yüzlerine güldü ve kendilerine yumuşak davrandı.

Fakat, sonradan onlara karşı serteldi. Aralarında ağır sözler sarf edildi. Aralan, günden güne açıldı ve gerginleşti.

İbn-i Abbas'la Muhammed b. Hanefiyye; yanlarında kadınları ve çocukları bulunduğu için, İbn-i Zübeyr'den korkmağa başladılar.

İbn-i Zübeyr; Muhammed b. Hanefiyye'yi tahkire ve ona kötü sözler söylemeğe başladı. Üzerlerine gözcüler, casuslar dikti ve: «Vallahi, yabana bey'at edeceksiniz, yahut, sizi ateşte yakacağım!» diye haberler gönderdi. [2]

Bunun üzerine, Muhammed b. Hanefiyye ile yanında bulunan Ehl-i Beyt'-inden bazıları ve Küfe Eşrafındam da, on yedi kişi, hakkında Ümmetçe ittifak edilemeyen Abdullah b. Zübeyr'e bey'attan kaçındılar ve gidip Mescid-i Haram'a sığındılar.

Abdullah b. Zübeyr; Onları, öldürmek ve yakmakla tehdit etti.

Eğer, bey'at etmeyecek olurlarsa, söylediği şeyi yapacağı hakkında Allah'ın ismini anarak yemin etti.

Bu hususta bir müllet te verip Onları Zemzem kuyusu hücreğine kapattı! [3]

Süleym Ebû Amir der ki «Muhammed b. Hanefiyye'yi, Zemzem'e kapatıldığı ve halkın, yanına bırakılmadığı sırada gördüm. (Vallahi, Onun yanına gireceğim!) dedim. Girdim. Ona: (Ne istiyor şu adam, Senden?) diye sordum,

Muhammed b. Hanefiyye: (Beni, bey'ata davet etti. Ona (Ben, Müslümanlardan bir ferdim. Müslümanlar, Senin hakkında birleştikleri zaman, ben de, onlardan birisi olarak bey'at ederim!) dedim .Razı olmadı.

Sen, şimdi, İbn-i Abbas'a git. Ona, benden selâm söyle! Amucanın oğlu, Sana, bu hususta ne düşünüyorsun? diye soruyor! de! dedi.

İbn-i Abbas'ın yanına vardım. O, o zaman, gözlerini gayb etmişti.

Bana: (Sen, kimsin?) diye sordu. (Ensârî'yim!) dedim.

(Biz, ne zaman bir Ensârî ile karşılaştıkça, o, bize karşı düşmanlarımızdan daha sert ve katı davranmıştır!) dedi.

(Korkma! Ben, Senin için tamamen hayırlı kişilerden'im) dedim, (Öyle ise, haydi ne haberin varsa, getir, söyle!) dedi. Muhammed b. Hanefiyye'nin sözlerini Ona nakl ettim.

(Ona, söyle: İbn-i Zübeyr'e boyun eğmesin! Sana söylenileni, göz nimeti hakkı için hiç artırmaksızın Ona tebliğ et!) dedi.

Muhammed b. Hanefiyye'nin yanına döndüm. İbn-i Abbas'ın söylediğini Ona erişirdim ^[4]

İbn-i Zübeyr'in, Zemzem hüccresine haps ettiği Muhammed b. Hanefiyye ve Abdullah b. Abbas'dan başka Hâşim Oğullarından yirmi dört kişi idi. ^[5]

Muhammed b. Hanefiyye'nin, Durumunu Muhtar'a Bildirerek Ondan Yardım İstemesi :

Muhammed b. Hanefiyye'nin yanında bulunanlardan bazıları, Muhtar'a ve Küfe'deki bazı kişilere Elçi salarak kendi halini ve yanındakilerin hallerini bildirmesini; İbn-i Zübeyr'in, öldürmek ve ateşte yakmak tehdidinde bulunduğunu duyurmasını, Muhammed b. Hanefiyye'ye teklif ettiler. ^[6]

Bunun üzerine, Muhammed b. Hanefiyye, Muhtar'a bir yazı yazdı ve yazısında şöyle dedi:

«Muhammed b. Ali ve Resûlullâh'ın Hanedanından ve Müslümanlardan

Yakubî-Tarih c. 2, s. 261

dur!» diyerek mektubu, onlara okudu ve:

«Onlar, koyunlar gibi kapatılmış, gecenin veya gündüzün bir kısmında Öldürölmelerini veya ateşte yakılmalarını bekler bir halde bırakılmış bulunuyorlar !

Eğer, ben, Kâhiliye'nin oğluna (İbn-i Zübeyr'e) karşı, süvarileri ard arda sular, seller gibi akıtarak Onlara yardım etmez. Vezirlik vazifelerini yapmazsam, Ebû İshak değilim!» dedi.

Ebû Abdullâh-ul Cedelî'yi; güçlü, kuvvetli yetmiş kişi ile hemen yola çıkardı.

Onun arkasından da Zabyan b. Osman-üt Temîmî'yi dört yüz; Ebül'Mûte-mir'i yüz, Hâni b. Kays'ı yüz, Umeyr b. Tarık'ı kırk, Yûnus b. İmran'ı kırk kişi ile yolladı.

Muhammed b. Hanefiyye b. Ali'ye de bir yazı yazıp Tufeyl b. Amir ve Muhammed b. Kays'la

gönderdi,

Ebû Abdullâh-ül Cedelî, yetmiş atlı ile gelip zât-i Irk'â indi.

Oraya, Umeyr b. Târik kırk, Yûnus b. İmran kırk atlı ile gelip yüz elli atlı oldular.

Bunlar, yola devam ederek Mekke'ye geldiler ve «Nemdesin Ey Hüseyin'in intikamı!» diye haykırarak Mescid-i Haram'a girdiler.

Zemzem kuyusuna eriştiler.

Abdullah b. Zübeyr, Zemzem kuyusu hücreinde bulunanları yakmak üz-re odun hazırlatmıştı!

Verilen mohletin bitmesine de, iki gün kalmıştı.

Küfeli süvariler, bekçiyi kovdular ve Zemzem hücresinin kilidini kırarak Muhammed b. Hanefiyye'nin yanına girdiler.

Ona «Sen, bizimle, şu Allah düşmanı İbn-i Zübeyr arasından çekülde, biz, onun nisabını görüyerelim!» dediler.

Muhammed b. Hanefiyye «Ben, Allah'ın Harem'inde çarpışmayı helallaş-tıramam!» dedi. [7]

Atıyye b. Sa'd der ki «İbn-i Abbas ve İbn-i Hanefiyye ve Eshabı, Zemzem hücrelerine kapatıldıkları zaman, çevrelerine duvarlar boyunca odunlar yığılmıştı!

Eğer, onlar, tutuşturulmuş olsaydı, Kıyamete, kadar Onlardan hiç birisi görülmezler, yanıp kül olurlardı!

AK b. Abdullah b. Abbas, o zaman, erkeklik çağında idi. Odunların içinden çıkmak için koştu.

Her gün, İbn-i Zübeyr'in adamları gelirler, gündüzleri biz ve onlar, Mescidi Haram'da iki saf olurduk. Namaza kadar oradan ayrılmazdık.

Sabaha çıkınca, Ebû Abdullâh-ül'Cedelî, adamlarüe birlikte çıkageldi.

İbn-i Zübeyr'le çarpışmak için, İbn-i Abbas ve Mühammed b. Hanefiyye'-den izin istedik.

(Bu memlekette çarpışmayı Allah, haram kılmıştır. Peygamber Aleyhis-selâm'dan başka kimseye helâl kılmamıştır. Ona da, ancak, kısa bir müddet helal kılmış, bunu da, ne Ondan önce, ne de Ondan sonra kimseye helal kılmamıştır!), dediler.» [8] Abdullah b. Zübeyr, Ebû Abdullâh-ül Cedelî'ye «bana. bey'at etmeksizin, onları serbest bırakacağımı mı Sanıyorsunuz?»- dedi.

Ebû Abdullâh-ül Cedelî «Rükünlerin, Makam-ı İbrahim'in, Haram ve helal olan yerlerin Rabb'ına and olsun ki; ya Önün yolunu açacak, kendisini serbest bırakacağız, yahut kılıçlarımızı sıyırıp seninle çarpışacağız!» dedi.

Abdullah b. Zübeyr «Vallahi, şunlar, muhakkak baş yiyecekler!

Vallahi, adamlarıma müsaade edecek olursam, bir saat geçmeden onların başları düşürülür!» dedi.

Kays b. Mâlik «Ben, vallahi, senin atacağın okun, bizden önce sana degeceğini sanırım!» dedi.

Mühammed b. Hanefiyye, adamlarını çarpışmaktan men etti ve onları fitneden sakındırdı.

O sırada, Ebül'Mutemir, Yüz, Hâni b. Kays, yüz, Zabyan b. Umâre iki yüz atlı ile tekbir getirerek ve «Nerdesin ey Hüseyin'in intikamı?» diyerek, Mescid-i Harama girdiler.

Zabyan b. Umâre, yanında ayrıca pek çok miktarda mal da getirmiş bulunuyordu. •

İbn-i Zübeyr, onları görünce, korktu. [9]

Kabe'nin Örtüsüne asılarak «Ben, Allah'a sığındım!» dedi. [10]

Mubammed b. Hanefiyye ile yanındakiler, kapatıldıkları hücreden çıkıp Şi'b-i Ali diye anılan Mahalleye gittiler.

Mühammed b. Hanefiyye'nin etrafında dört bin asker toplandı.

Mühammed b. Hanefiyye, Muhtar'ın göndermiş olduğu malı onlar arasın-da bölüştürdü. [11]

Muhammed b. Hanefiyye'nin Küfe'ye Gitmekten Vaz Geçmeği :

Bir sıra, Muhammed b. Hanefiyye, Küfe'ye gitmeğe niyetlenmişti.

Muhammed b. Hanefiyye'nin, Küfe'ye geleceğini işitince, bu, Muhtar'a çok ağır geldi ve «Mehdî, şu şehrinize geldiği zaman, çarşıda bir adam, Ona kılıçla, zarar vermeyecek şekilde vursun!» dedi.

Muhammed b. Hanefiyye, Muhtar'ın böyle söylediğini haber alınca, Küfe'ye gitmekten vaz geçip Mekke'de oturdu. [12] Görülüyor ki: Kerbelâ intikamını almış ve Zemzem Kuyusu hücrelerine kapatılan Hâşim Oğullarını imha edilmekten kurtararak ikinci bir Kerbelâ faciasını önlemiş olmasına rağmen, Muhtar dahi Ehl-i Beyt nam ve hesabına elde ettiği iktidarı Onlara teslim etmemiştir. [13]

Muhtarın Ali b. Hüseyin'e Gönderdiği Bağışının Makbule Geçmemesi:

Muhtar, Uz. Hüseyin'in oğlu Ali Zeyn-el Âbidîn'e yüz bin dirhem göndermişti.

Ali b. Hüseyin, bu parayı kabul etmeyi uygun görmedi. Fakat, red etmekten de, çekindi. Yanında alıkoydu, harcanmadı.

Muhtar, öldürüldüğü zaman, Ali b. Hüseyin, Abduîmelik b. Mervan'a bir yazı yazıp «Muhtar, bana yüz bin dirhem göndermişti. Ben, onu geri çevirmeyi de, kabul edip harcanmayı da uygun görmedim. Bu para, yanımda duruyor. Onu, benden teslim alacak bir adam gönder!» dedi.

Abduîmelik b. Mervan, cevap olarak yazdığı yazıda «Ey Amucamın oğlu! Onu al, kabul et. Sana helâl ettim, bağışladım.» dedi. Bunun üzerine, Ali b. Hüseyin, bu parayı kabul etti.

Ali b. Hüseyin, bir gün, Kabe'nin kapısına dikilip Muhtar'a lanet okumuştı.

Adamın birisi «Allah, beni, Sana feda etsin! Sen, ona ne diye lanet okuyorsun?

O, sizin için öldürülmedi mi?!» diye sordu.

Ali b. Hüseyin «O, yalancı idi. Allah'a ve Resulüne karşı yalan söyler, Peygamberlik iddia ederdi!» dedi. [\[14\]](#)

[\[1\]](#) Taberi-Tarih c . 7, s. 135-136

[\[2\]](#) İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 99, 100-101

[\[3\]](#) Taberi-Tarih c. 7, s. 136

[\[4\]](#) İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 101

[\[5\]](#) Yakubî-Tarih c. 2, s. 261

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 350-352.

[\[6\]](#) Taberi-Tarih c. 7, s. 136

[\[7\]](#) Taberi-Tarih c. 7, s. 136

[\[8\]](#) İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 102

[\[9\]](#) Taberi-Tarih c. 7, s. 136-137

[\[10\]](#) İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 102

[11] Taber—Tarih c. 7, s. 137

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 352-354.

[12] İbn-i Sa'd-Tabakat c. 5, s. 101

[13] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 355.

[14] *J&S*/Sa'd-Tabakft c. S, s. 213

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 355-356.

GİRİŞ

Bismillahirrahmanirrahıym

Okuyucularımıza sunduğumuz bu kitap; İslâm Tarihi - Hazret! Muhammed (A.S.) ve İslâmiyet adıyla cif d cild yayınlanmakta bulunan kitabımızın Medine Devri C. 4 de Hz. Hüseyin'in çocukluk hayatı anlatılırken, kendisinin Kerbelâ'da şehid edileceği hakkındaki İhbâr-ı Nebevinin nakli münâsebetiyle ve 4. cildin bir mütemmimi, İslâm Tarihi'nin bir safhası olmak üzere hazırlanmıştır.

En muteber kaynaklara dayanılarak hazırlanmış olan (Hazret-İ Hüseyin Ve Kerbelâ Faciası), başlıca üç bölüme ayrılmış, birinci bölümde Hz. Hüseyin'in doğumu ve çocukluk hayatı; İkinci bölümde Kes-beîâ faciası; üçüncü bölümde de Kerbelâ İntikamına naşı! alındığı, başka bîr deyişle:

Kerbelâ hâdisesi, dehşetli olduğu *kaûar*, ibretlerle de dolu bir hâdiseye olduğundan, onu, kaynaklardan, olduğu gibi aktarmağa çekiştik.

Bunun için, okuyucular, kitabımızda, tarafların birbirlerine karşı olan öfkeli tutum ve davranışlarını, hınçlarını da yer yer göreceklerdir.

Bun fut mütâlea ediiirirken, o günün şartlan ve heyecanları göz önünde tutulmalı ve itidal süzgecinden geçirilmelidir.

Unutmamalıdır ki kerbelâ faciasının sorumluları, bir kaç kişi veya bir zümre değildir.

Kanâatımıza göre, bu facianın belli başlı sorumluları; kendisinden başJça İmam *v e* önder tanımadıklarını, yoluna baş koyduklarını ve her hususta Kendisine yar ve yardema olacaklarını, ard arda gönderdikleri elçiler, yağdırdıkları mektuplarla bildirerek Hz. Hüseyin'i Küfe¹ ye ısrarla davet ettikten sonra, İbn-j Ziyad'a harar ve çuvallar dolusuna satılıp Hz. Hüseyin'den yüz çeviren ve bu ihanetleri yetmiyormuş gibi, Onu, Kerbelâ'da kuşatarak şehid eden ve ettiren Küfe Eşrafıdır.

Küfe Eşrafından sonra; mevki ve makam ihtirası gözlerini bürümüş ve Küfelilerin Hz, Hüseyin'e bey'atlarını Yezid'e jurnal edecek kadar ^[1] şahsiyetsizleşmiş olan Ömer b. Sa'd gelir.

Bu zavallı adam, Hz. Hüseyin'le aralarındaki akrabalığı *d a* bir yana İterek, tüyler ürpertici Kerbelâ cinayetinin kumandasını üzerine almış, yapılan bütün nasihat ve uyarmalara rağmen, bundan sıyrılmak, kurtulmak yolunu tutmamıştır.

Yezid b. Muâviye ve onun sırdaşı ve en güvendiği adamı olan Ubey-dullâh b. Ziyad gibi ^[2], saltanatlarını korumak ve sağlama bağlamaktan başka düşünceleri olmayan ve Hz. Hüseyin'le Ehl-i Beyt'ini yok etmek için tuzaklar kuran ^[3] ve bu yolda her şeyi mubah gören kimselerden, zaten, Hz. Hüseyin'e karşı daha insafılı bir davranış beklenemezdi.

Bunlardan sonra, sırasıyle Şimr b. Zilcevşen ve benzerleri gibi, kırçıldan çok kirala, kaba, câhil ve meziyetsiz satılmışlar güruhu gelir.

On üç kûsur asır önce cereyan eden ve sorumluları, Allah'ın yüce huzuruna çıkarıp muhakeme olunmak üzere, kabirlerinde tutuklu bulunan Kerbelâ faciâsının, bu gün vatandaşlar arasında her hangi bir anlaşmazlığa vesile yapılması için bir sebep yoktur.

Çünkü, Hz. Hüseyin «Ey Allah'ım! Bunlarla ve kavmimizden olanlarla aramızda Sen hükmünü ver» diyerek bu yoldaki dâvasını Allah'a havale etmiş bulunmaktadır. [4]

Bu fâcfaya sebep olan veya isimleri karışanlara çatmak, lanet okumak da faydasızdır.

Adaletle yakalarını teslim etmiş olanlara, en ağır suçlu da olsalar, dışarıdan yapılacak karışmalar hoş karşılanmaz.

Kerbelâ faciâsından ürpermeyen, kan ağlamayan kim vardır?

Bu konuda en doğru ve yerinde söz, Muhammed b. Hanefiyye hazretlerinin sözüdür: «O, bir Melhame, büyük, çetin bir öldürme vak'ast idi. Hüseyin'in alın yazısı idi.

Allâh, O'nu, bununla şereflendirmek, o kavm karşısında derecelerle yükseltmek, başkalarını da, alçaltmak için O'na, bunu nasip etmiştir.»

Allah'ın emri, yerine gelir. (Nîsâ: 47)

Allah'in emri, behemehal yerini bulan bir kaderdir. (Ahzab : 38) [5]

Emevî saltanatı yıkıldıktan sonra, ortada, Emevîlik-Alevîlik diye bir dâva kalmamıştır.

Alevîfik-Sünnîlik ayırımına ve bid'atma gelince; biz, bunun da yersiz ve hatta mânâsız olduğuna kaniiz.

Çünkü, Hz. Hüseyin, Iraklılara gönderdiği bir mektubunda «Ben, sizi, Allah'ın kitabına ve Allah'ın Peygamberi olan Muhammed Aleyhisselâm'En Sünnetine davet ediyorum. O Sünnete ki: öldürülmüş, yok edilmiş, onun yerine, bid'atlar ihdas edilmiştir.» [6] diyerek halkı, Sünnete bağlanmağa davet ettiğine; Hz. Hüseyin'in kanım ve intikamını almak için ayaklanan Muhtar b. Ebî Ubeyd-i Sakafî de, Tevbeciler ve Ehl-i Beyt Fedaîilerinden ifâa b- Şeddad'a yazdığı yazıda «Sizi, Allah'ın kitabına ve Allah'ın Peygamberinin Sünnetine sarılmağa davet ediyorum.» [7] diyerek bu dâvayı gerçekleştirmeğe çalıştığına;

Sünnîlik, Peygamberimizin Sünnetine bağlılık demek olup bu, Ehl-i Beyt taraftarı olan Alevîlerin ana dâvası ve şîârı bulunduğu göre, bu gün, onların, kendilerini Sünnîliğe karşı İmiş gibi sanmaları veya sayma-jları yersiz ve mânâsız olmaz mı?

Gerek Kur'ân-i kerîm'in hükümlerine, gerek Peygamberimizin Sünnetlerine herkesten çok Ehl-i Beyt Taraftarlarının sarılmış, bağlanmış olmaları yaraşır.

Başta Hz. Ali oimak üzere' bütün Ehl-i İ Beytle Ehl-i Beyt Taraftarlarının-dan belli başlılarının Kur'ân-ı kerim'e ve Peygamberimizin Sünnetine dört elle sarıldıkları, hayat ve gidişatlarını onlara

göre düzenledikleri, târihan sâbft gerçeklerdendir.

Okuyucular, sunduğumuz kitapta bunun örneklerini göreceklendir.

Allah'ın Kitabına ve Peygamberimizin Sünnetine göre hareket etmekte bütün Müslümanlar için, selâmet vardır.

Nitekim, Peygamberimiz, bir Hadislerinde: »Kendisine sımsıkı sarıldığınız takdirde, hiç bir zaman yolunuzu şaşırmayacağınız iki şeyi, Allah'ın iKi tabın ı ve Peygamberinin. Sünnetini bırakıyorum size!» buyurmuştur [8]

(Hazret-İ Hüseyin Ve Kerbelâ Faciası) nın, okuyucular için olduğu kadar, bu yolda yapılacak yayımlar İçin de faydalı olması diieğiyo Ön Sözümüze son veriyoruz.

İnayet ve muvaffakiyet, Allâh'dandır.

M. Âsim Köksal

Keçiören Sanatoryum Cad. No. : 155 Ankara [9]

[1] Taberi-Tarih c. 6, s. 180.

[2] Mes'ûdi-Murûc'uzs&heb c. 3, s. 77.

[3] Yâkubi-Tarih c. 2, s. 249.

[4] Taberi-Tarih c. 6, s. 220, Zehebî-Siyerü Â'lâmünnîbelâ c. 3, s. 208

[5] Taberi-Tarih c. 7, *. 97

[6] Taberi-Tarih c. 7, s. 97

[7] Taberi-Tarih c. 7, s. 81

[8] Mâlik-Muvatta c. 2, s. 869

[9] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 3-5.

BİRİNCİ BÖLÜM...

HZ, HÜSEYİN'İN DOĞUŞU..

Hz. Hüseyinin Doğum Tarihi :

Hz. Hüseyin'in Süt Annesi

Hz. Hüseyin'e Akıka Kurbânı Kesilmesi ve İsim Takılması:

Koyduğu İsimlerin Peygamberimize Cebrail Tarafından Haber Verilmesi :

Hz. Ali'nin Oğullarına Harb İsmine Önce Koyduğu isimler :

Hz. Hüseyin'in Kulağına Ezan Okunması :

Hz. Hüseyin'in Künyesi :

Hz. Hüseyin'in Sünnet Ettirilmesi :

Hz. Hüseyin'in, Peygamberimize Benzerliği :

Peygamberimizin, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e Olan Sevgisi :

Ha Göreyim Seni Gayret! :

Hüseyin, Bendendir, Ben de Hüseyin'denim! :

Cennetlik Gençlerin Seyyidi:

Peygamberimizin Ehli Beyti:

Peygamberimizin, Ehli Beyt'ine Dost Olana Dost, Düşman Olana Düşman Olacağı :

Çocukluk Çağında Peygamberimize Bey'at Edenler :

Haccac'ın, Hz.. Hüseyin Hakkındaki Yersiz BİR İddiası :

Evladarm, Ana Babalar için Birer İmtihan, İbtîâ ve Mihnet Olduğu :

Hz. Hüseyin'in Şehid Edileceği Hakkındaki Bazı Müşahede ve İhbarlar :

BİRİNCİ BÖLÜM

HZ, HÜSEYİN'İN DOĞUŞU

Hz. Hüseyinin Doğum Tarihi :

Peygamberimizin kızı Hz. Fatıma, Hz. Hasan'ın doğumundan elli gece sonra, Hz. Hüseyin'e hâmile kalmıştı. [1]

Hicretin dördüncü yılı Şaban aynun beşinde, Peygamberimizin torunu ve Hz. Ali'nin ikinci oğlu Hz. Hüseyin, Hz. Fatıma'dan doğdu [2]

Hz. Hüseyin'in Süt Annesi

Hz. Âbbas'ın zevcesi Ümmülfadl, bir gün, Peygamberimizin yanına gelip «Yâ Resûlallâli! Ben, gece bir rü'yâ gördüm!» dedi. [3]

Peygamberimiz «Nedir o gördüğün rüya?» diye sordu. Ümmülf adı :

«O, çok giddetli ve mihnetli bir rüyâ!» dedi. Peygamberimiz «Nedir o, söyle,» buyurdu.

Ümmülfadl «Senin cesedinden bir parçasının kesilip evime konulduğunu gördüm!» dedi

Peygamberimiz «Hayır görmüşsündür inşaattan!: Fatıma, bir oğlan doğuracak, sen de ona, oğlun Kussem'in sütünü emdireceksin!» buyurdu.

Hz. Hüseyin doğunca, Ümmülfadl, Onu alıp götürdü, debeîeninceye kadar Ona Kussem'in sütünü emdirdi.

Ümmülfadl der ki «Bir gün, Hüseyin'i alıp Resûlullâh'a götürmüştüm. Hüseyin, Resûlullâh'ı görünce, üzerine atıldı. O da, Onu Öptü_T sevdi. Sonra eteğine oturttu. Hüseyin, oturunca, Resûlullâh'ın üzerine akıttı.

Hesûlullâh (Ey Ümmülfadl! Al, tut oğlumu, üzerime akıttı!) buyurdu.

(Resûlullâh'm üzerine akıttın da, üzdün Onu!) dedim. Canını acıtacak bir tutuşla tutup boynuna vurunca Hüseyin ağlamaya başladı.

Resûlullâh (Ey Ümmülfadl! Alîh, iyiliğini versin, Allah, seni rahmetiyle esirgesin!

Sen, oğlumun canını acıtmak, onu ağlatmakla, beni üzdün!) buyurdu. Ben de (ihramını çıkar, başka bir elbise giy de, yıkayayım!) dedim.

(Oğlan çocuğunun sidiği bulaşan yere su saçılır, akıtılır. Kız çocuğunun «sidiği bulaşan yer de, yıkanır.) buyurdu [4] Peygamberimiz, bir gün, Hz. Hüseyin'in ağladığını işitti. Hz. Hüseyin'in annesi Hz. Fatıma'ya «Onun ağlamasına üzüldüğümü, bilmiyor musun?» buyurdu [5]

Hz. Hüseyin'e Akıka Kurbanı Kesilmesi ve İsim Takılması:

Akıka kurbanı, çocuğun doğumunun yedinci günü kesilir, ismi takılır ve «başının saçı kestirilir [6] Peygamberimiz de, Hz. Hüseyin'in doğumunun yedinci günü, Akıka kur-ibanı olarak iki ko boğazlattı, ismini koydu, saçını kesdirdi.

«Ey Fatıma! Hüseyin'in saçını kes! Saının ağırlığınca, sadaka ver.» buhurdu. Tartılan saçının ağırlığı, bir dirhem geldi [7] Hz. Fatıma da Hz. Hüseyin'in kesilen saçının ağırlığınca gümüşü, fakirlere dağıttı [8] Peygamberimiz, Hz. Hüseyin'in Akıka kurbanından Ebe'ye bir but gönderilmesini, [9] kalanının da, kemikleri kırılmadan pişirilip yenmesini ve başkalarına da, yedirilmesini tavsiye etti [10] Hz. Ali der ki «ben, harbi, darbı sever bir adamdım [11]. Hasan, doğduğu zaman, ona Harb ismini koymuştum.

Reslullāh Aleyhisselām geldi. (Gösteriniz oğlumu, bana! Ne isim koydunuz ona?) buyurdu.

(Harb ismini koydum!) dedim.

(Hayır! O, Hasaradır!) buyurdu.

Hüseyin doğduğu zaman da, ona yine Harb ismini koydum.

Reslullāh Aleyfaisselām geldi (Gösteriniz oğlumu bana! Ne isim koydu-iiuz Ona?) buyurdu.

(Harb ismini koydum!) dedim.

(Hayır! O, Hüseyin'dir!) buyurdu.

nc oğlan doğduğu zaman, yine ona Harb ismini koydum.

Reslullāh Aleyhisselām geldi. (Gösteriniz oğlumu bana! Ne isim koydunuz ona?) buyurdu.

(Harb ismini koydum!) dedim. (Hayır! O, Muhassin'dir!) buyurdu.

Sonra da (Ben, bunlara, Harun Aleyhisselām'ın oğulları olan şebber, şe-bır ve Mşebbir'in isimlerini koydum!) buyurdu. [12]

Koyduğu İsimlerin Peygamberimize Cebrail Tarafından Haber Verilmesi :

Peygamberimizin her üç torununun doğumunda Cebrail gelip onlara kokacağı ismi Peygamberimize bildirmişti.

Nitekim, Hz. Hüseyin doğduğu zaman, Cebrail gelip «Yâ Muhammed! Rabbin, sana selâm söylüyor. (Oğluna, şu Harun'un oğlunun ismini koy!) diyor» dedi.

Peygamberimiz «Ey Cebrail! Harun'un oğlunun ismi nedir?» diye sordu. Cebrail «Şebîr!» dedi.

Peygamberimiz «Benim dilim, Arabça!» dedi.

Cebrail «Öyle ise, bunun Arabca kargılığı olan Hüseyin ismini koy!» dedi [\[13\]](#)

Hz. Ali'nin Oğullarına Harb İsmınaen Önce Koyduğu isimler :

Hz. Ali, daha önce, Hz. Hasan'a, Hamza; Hz. Hüseyin'e de Cafer ismini koymuştu.

Peygamberimiz her birisi için «Bunun ismini değiştinneklğim bana emr olundu!» buyurmuş , Hz. Alide «Allah ve Resulü, daha iyi bilir!» demişti [\[14\]](#)

Hz. Hüseyin'in Kulağına Ezan Okunması :

Peygamberimiz, Hz. Hüseyin'in ismini koyarken, kulağına Ezan okudu [\[15\]](#)

Hz. Hüseyin'in Künyesi :

Hz. Hüseyin'in künyesi, Ebû Abdullah idi. Kendisine (Ebû Abdullah!» diye hitap edilirdi [\[16\]](#)

Hz. Hüseyin'in Sünnet Ettirilmesi :

Hz. Hüseyin, doğumunun yedinci günü, Sünnet ettirildi [\[17\]](#)

Hz. Hüseyin'in, Peygamberimize Benzerliği :

Hz. Ali der ki «Hasan Resûlullâh'a, göksünden başına kadar olan kısmın-da.Hüseyin de, bundan aşağı olan kısmında çok benzerdi [\[18\]](#)

Peygamberimizin, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e Olan Sevgisi :

Peygamberimiz, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e bakıp:

«Allah'ım! Ben, bunları, seviyorum. Sen de sev bunları!» diyerek düa etmiştir

«Hasan ve Hüseyin ki, onlar benim, dünyada kokladığım iki Reyhanımdır!»

«Hasan ve Hüseyin'i seven, beni sevmiş, onlara kin tutan da, bana kin (tutmuş olur!)»

«Hasan ve Hüseyin, Cennetlik gençlerin iki Seyyididir!» buyurmuştur

Ebü Eyyûb-i Ensârî der ki «Bir gün, Resûlullâh Aleyhisselâm'm huzuruma girmiştım. Hasan'la Hüseyin, Önünde oynuyorlardı.

(Ya Resûlallâh! Sen, bunları, çok mu seversin?) dedim.

(Nasıl sevmem?: Bunlar, benim, dünyada kokladığım iki Reyhanımdır!) buyurdu [\[19\]](#)

Hz. Abbas, Peygamberimizi, hastalığında ziyarete gelmişti. Kendisinden sonra, Hz. Ali, müsâade isteyip Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'le birlikte içeri girdi.

Hz. Abbas «Yâ Resûlallâh! Senin evladlann bunlar!» dedi. Peygamberimiz «Evet! Amuca, Onlar, senin de evlatlarındır!» buyurdu.

Hz. Abbas «Çok mu seversin bunları?» diye sordu.

Peygamberimiz «Evet!» buyurdu.

Hz. Abbas «Sen, onları sevdiğin gibi, Allah da, Seni sevsin!» dedi [\[20\]](#)

Ha Göreyim Seni Gayret! :

Peygamberimiz, bir gün, cenazelerin konulduğu yerde oturuyordu. Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin, döğüşmeğe başladılar.

Peygamberimiz gülerek «Ha gayret Hasan! Göreyim seni, yakala Hüseyin'i!» diyerek Hz. Hasan'ı kayırınca, Hz. Ali: «Yâ Resûlallâh! Sen, Hüseyin'i kayırmalı değümiydmi?!: Hasan, daha büyüktü?» dedi.

Peygamberimiz «Baksana, şu Cebrail de, Hüseyin'e: (Ha gayret Hüseyin, göreyim seni!) diyor» buyurdu [\[21\]](#)

Hüseyin, Bendendir, Ben de Hüseyin'denim! :

Peygamberimiz, bir gün, Eshabile birlikte davet edildiği yemeğe gidiyordu. O sırada, Hz. Hüseyin de, sokakta çocuklarla oynuyordu.

Peygamberimiz, Eshabını geride bırakarak ilerledi. Ellerini açtı. Hz. Hüseyin'i tutmak istedi.

Hz. Hüseyin, bir oraya, bir buraya kaçıyor, Peygamberimiz de, gülüyor ve onu tutmağa uğraşıyordu. En sonunda, tuttu.

Bir elini, onun kafasının arkasına, o bir elini de, çenesinin altına koyup onu öptü. Sonra da :

«Hüseyin, benden'dir! Ben de, Hüseyin'denim! Allah'ı seven, Hüseyin'i sever!

Hüseyin, Torunlardan bir Torundur!» buyurdu [\[22\]](#)

Cennetlik Gençlerin Seyyidi:

Câbir b. Abdullah der ki «Hüseyin, Mescide girince, Resûlullâh Aleyhis-3elârn (cennetlik gençlerin Seyyidine bakmak isteyen, şuna baksın!) buyurdu [\[23\]](#)

Peygamberimizin Ehli Beyti:

Peygamberimizin üveyi oğlu Ömer b. E/bî Seleme der ki «Şu (Ey Ehl-i beyt! Allah, sizden kiri, günahı gidermek ve sizi, tertemiz yapmak ister. Ah-zab: 33) âyeti, Ümmü Seleme'nin evinde nazil

oldu.

Peygamber Aleyhissefâm, Fatıma'y\Hasan'ı, Hüseyin'i çağırdı. Onları, bir Örtü ile bürüyüp örttü.

O sırada Ali, arkada, geride bulunuyordu. Onu da, örtü ile bürüdü Örttü. Sonra da (Allah'ım! Bunlar, benim Ehl-i beyt'imdir!

Bunlardan günah kirini .gider, kendilerini tertemiz yap!) diyerek düa etti.

Ümmü Seleme (Yâ Nebiyyallâh! Ben de, onlarla birlikteyim?) diye sordu.

Resûlullâh, ona (Sen, yerindesin ve bana hayırlısın!) buyurdu [\[24\]](#) Hz. Âişe de, bu hâdiseyi şöyle anlatır:

«Peygamber Aleyhisselâm, bir sabah, üzerinde siyah kıldan dokunmuş, •nakışlı, Yemen işi bir örtü bulunduğu halde, erkenden çıkınca, yanına Hasan b. Âli geldi. Onu, hemen örtüsünün içine aldı.

Sonra, Hüseyin geldi. Onu da, onun yanına aldı. Sonra, Fatıma geldi. Onu da, Örtünün içine aldı.

Daha sonra, Ali geldi. Onu da, örtünün içine aldıktan sonra: (Ey Ehl-i beyti Allah, sizden kiri, günahı gidermek ve sizi, tertemiz yapmak ister. Ah-zab: 33) âyetini okudu [\[25\]](#)

Peygamberimizin, Ehl-i Beyt'ine Dost Olana Dost, Düşman Olana Düşman Olacağı :

Peygamberimizin; Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin için : «Ben, bunlarla sulh olanlarla sulh olurum, çarpışanlarla da, çarpışırım!» buyurduğu rivayet edilir [\[26\]](#)

Çocukluk Çağında Peygamberimize Bey'at Edenler :

Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve Abdullah b. Cafer, çocuk oldukları, halde, Peygamberimize îslâmiyet üzerine bey'at etmişlerdi.

Peygamberimiz, bunlardan başka hiç bir çocuğun, bey'atını almamıştır [\[27\]](#)

Haccac'ın, Hz.. Hüseyin Hakkındaki Yersiz Bîr İddiası :

Birgün,meşhur Haccac'ın huzurunda bir toplantı yapılır. Hz. Hüseyin'den söz açılır.

Haccac; Hz. Hüseyin'in, kız çocuğundan olduğunu ileri sürüp «O' Peygamber Aleyhisselâm'ın zürriyetindeolamaz, sayılamaz!» der.

Mecliste bulunan bilginlerdi^ Yahya b. Ya'mür «Ey Emir! Sen, yalan söyledin!» diyerek Haccac'm-iddiasını red eder.

Haccac, Yahya b. Ya'mür'ün sözüne son derece kızar,

«Ya bana, yüce Allah'ın kitabından açık bir delil ile sözünü isbat eder, canını elimden kurtarırsın, yahut, seni Öyle bir ölümlle öldürürüm ki parça parça ederim!» der.

Bunun üzerine, Yahya b. Ya'mür, kendisinin haklı, Haccac'ın iddiasının haksız ve yersiz olduğunu Kur'ân-ı Kerim'le isbatlamak için ;

«Biz, ona (İbrahim'e) İshak ile Yâkub'u ihsan ettik ve her birini, hidâyete (Peygamberliğe) erdirdik.

Daha önce de, Nuh'u ve Onun neslinden Davud'u, Süleyman'ı, Eyyûb'u, Yûsuf'u, Musa'yı ve Harun'u da hidâyete (Peygamberliğe) kavuşturduk.

Biz, iyi hareket edenleri, işte, böyle mükâfatlandırırız.

Zekeriyya'ya, Yahya'ya, îsâ'ya ve İlyas'ada, böyle hidâyet (Peygamberlik) verdik.

Onların hepsi sâlihlerdendi. (En'am; 84-85) âyetlerini okur ve «yüce Al-Jâh, Hz. İsa'nın, annesi tarafından Hz. Âdem'in zürriyetinden olduğunu haber vermiştir:

Bunun için Hüseyin b. Ali de, annesi tarafından Muhammed Aleyhisselâmın zürriyetirrendir!» cevabını verir.

Haccac «Doğru söyledin, amma, sen, beni meclisimde yalanlamağa kalkıştın?» der.

Yahya b. Ya'mür «Yüce Allah, gerçekleri, halka bildirmeleri ve onları 'saklamamaları için Peygamberlerden bile ahd almadı mı?

Yüce Allah (vaktile, kendilerine kitab verilenlerden, onu, her halde açıklayıp anlatacaksınız, Onu gizlemeyeceksiniz diye Allah, teminat almıştı. Onlar ise, o sözü, sırtlarının arkasına attılar. Onun karşılığında az bir menfaati satın aldılar.

Müşteri oldukları o şey, ne kötüdür! Âl-i tıran: 187 buyurmuyor mu?» der. Haccac, Yahya b. Ya'mür'ü Horasan'a sürer [\[28\]](#)

Evladların, Ana Babalar için Birer İmtihan, İbtılâ ve Mihnet Olduğu :

Peygamberimiz, bir gün, Mescid'inde hutbe irad ederken, Hz. Hasanla Hz. Hüseyin'in, kırmızı gömleklerini giyinmiş oldukları halde, iki tarafa baka baka kendisine doğru yavaş yavaş yürüyüp geldiklerini' görünce, hutbesini kesti. Minberden indi. Onları, Önüne oturtuktan sonra: (yüce Allah, ne kadar doğru buyurmuş!) diyerek (Mallarınız ve evladlarımız, sizin için, hiç şüphesiz, bir imtihan, bir belâ ve mihnettir... Tegabün: 15 mealli âyeti okudu [\[29\]](#)

Hız. Hüseyin'in Şehid Edileceği Hakkındaki Bazı Müşahede ve İhbarlar :

Peygamberimizin zevcesi Hz. Ümmü Seleme der ki «ResûlulJâh Aleyhis-selâm, bir gün, yanı üzerine yattı. Kaygılı ve üzüntülü olarak uyandı. Sonra, uyudu. Yine kaygılı ve üzüntülü olarak uyandı. Yine uyudu. Sonra, uyandı. Avucunda, kırmızı bir toprak bulunuyor ve onu Öpüyordu!

(Nedir bu?) diye sordum.

(Hüseyin için, Cebrail, bunun Irak toprağında öldürüleceğini bana haber verdi. Bu da, oranın toprağıdır!) buyurdu [\[30\]](#)

Hız. Hüseyin'in şehid edileceği yerden Cebrail'in getirdiği toprağın, Ker-belâ toprağı olduğu,, Peygamberimizin, bu yeri (Kerb'ü'belâ tasa, üzüntü) diye vasıfladığı da, rivayet

Enes b. Mâlik'ten rivayete göre de: Yağmur Meleği xx, Rabb'ından izin alarak Peygamber Aleyhisselâm'ın yanına gelir.

Peygamber Aleyhisselâm «Ey Ümmü Seleme! Kapıyı, üzerimize kapa, yanımıza, kimseyi bırakma!» buyurur.

O sırada, Hz. Hüseyin, koşarak kapıya gelir. Hz. Ümmü Seleme, onu, içeri bırakmaz. Fakat, Hz. Hüseyin, kapıyı zorlayıp içeri dalar. Kendisini, Peygamberimizin kucağına atar.

Peygamberimiz, onu, boynuna, omuzuna alır, öper, sever.

Melek, Peygamberimize «Onu, çok mu seversin?» diye sorar.

Peygamberimiz «Evet!» buyurur.

Melek «tyi amma, ümmetin, Onu öldürecek tir!» der [\[31\]](#)

Peygamberimiz «Demek, Onu Öldürecek olanlar, Mü'minler ha?!» buyurur.

Cebrail «Evet! [\[32\]](#) İstersen, Onun öldürüleceği yeri de, Sana göstereyim?» der-

Peygamberimiz «Olur!» deyince, Melek, getirdiği bir avuç ıslak, kızıl •toprağı Peygamberimize gösterir.

Hz. Ümmü Seleme de, onu, alıp elbisesinin eteğine koyar [33]

Başka rivayete göre ; Cebrail. (Zehebî-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 194)

Peygamberimiz, Hz. Üzmü Seleme'ye toprağı verirken «Bu toprak, kan "haline gelince, Hüseyin, şehid edilir!» buyurur.

Hz. Ümmü Seleme, onu, sırça bir çanak içinde yanında saklar.

Hz. Hüseyin'in şehid edildiğı gün, toprağın kan haline geldiğini görür [34]

Peygamberimizin bu husustaki ihbar ve müşahadeleri, vefatlarından elli yıl sonra, Hicretin 61. yılında Kerbelâda cereyan eden fâcîa ile gerçekleşmiştir [35]

[1] Talberi Tarih c.3,s,29,İbn-i Abdul'Ber-İstiab c.I, s.393

[2] Mus'ab'üz'Zübeyri-Neseb-i Kureyş s.40, Zehebi-A'lumünnübelâ c. 3, s, 188 Tarihul'islam c.3, s. 5

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 6.

[3] Hakim-Müstedrek c. 3, s. 176

[4] İbn-I Sa'd-Tabakat c. 8 s. 278-279

[5] Zehebi-Alamünnübelâ c. 4, s. 193

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 6-7.

[6] Tirmizi-Sünen c. 4, s.101

[7] Hakim-Müstedrek c.4,s. 237

[8] Beyhakî-Sünen c. 9, s.304

[9] Ayrıca bir dinar ücret verilmesini (Diyar Bekri Hamis c. 1 s. 470)

[10] Beyhaki-Sünen c. 9 s. 302

[11] Zehebi-A'lam. C. 3,s.165

[12] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 7-8.

[13] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 8.

[14] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 8-9.

[15] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 9.

[16] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 9.

[17] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 9.

[18] M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 9.

[19] Zahefoî- S. Âlâm c. 3, s. 189, M. Kenzül'ummal c. 5, s. 107

[20] İbn-i asakir Tarihinden naklen M. Kenzül'ummal c. 5, s, 110

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 9-10.

[21] Zehebî-Alâm. c. 3, s, 180-191, Tarihul İslâm c. 3, s. 9

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 10.

[22] Ahmed b. Hanbel-Müsned c. 4, s. 172, İbn-i Mace-Sünen c. 1, s. 51

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 10-11.

[23] Zehebî-A'lâmünnübelâ c. 3, s. 190

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 11.

[24] Tirmizî-Sünen c. 5, s. 663

[25] Müslim-Sahîh c, 7, s. 130.

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 11-12.

[26] İbn-i Mace-Sünen c. 1, s. 52, Zehebî-Tarihul'islâm c. 3, e. 8

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 12.

[27] İbn-i Abd-i Rabbih-İkdülfereid c. 2, s.-220

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 12.

[28] Hâkim-Müstedrek c. 3, s. 164-165

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 12-13.

[29] Ahmed b. Hanbel-müsned c. 5, s. 354, tirmizi-sünen c. 5, a. 6s8

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 13.

[30] Zehebî-A'lâmünnübelâ c. 3, s, 194-195

[31] Ahmed b. Hanbel-Müsned c. 3, s. 242, Zehebî-Tarih-ul İslâm c. 3, s. 10, Zehebî-Âlâmünnübelâ c. 3, s. 194

[32] Zehebî-A'lâmünnübelâ c. 3, s. 194, Zehebî-Tarih-ul İslâm c. 3, s. 10

[33] Ahmed b. Hanbel-Müsned c. 3, s. 242, Zehebî-Tarih-ul İslâm c. 3, s. 10,

[34] tbn-î Esîr—Kâmil c. 4, s. 48

[35] Dineveri-Kitabül'ahbar s. 258

M. Asım Köksal, İslam Tarihi Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası, Akçağ Yayınları: 14-15.